

Holy Bible

Aionian Edition®

Nkangala Bible

AionianBible.org

The world's first Holy Bible untranslation

100% free to copy and print

also known as "The Purple Bible"

Holy Bible Aionian Edition ®
Nkangala Bible

Creative Commons Attribution ShareAlike 4.0 International, 2018-2025

Source text: eBible.org

Source version: 5/16/2025

Source copyright: Creative Commons Attribution ShareAlike 4.0
The Word for the World International, 2024

Formatted by Speedata Publisher 5.1.7 (Pro) on 6/1/2025

100% Free to Copy and Print

TOR Anonymously

<https://AionianBible.org>

Published by Nainoia Inc, <https://Nainoia-Inc.signedon.net>

All profits are given to <https://CoolCup.org>

We pray for a modern Creative Commons translation in every language
Translator resources at <https://AionianBible.org/Third-Party-Publisher-Resources>

Report content and format concerns to Nainoia Inc

Volunteer help is welcome and appreciated!

Celebrate Jesus Christ's victory of grace!

Preface

Nkangala at AionianBible.org/Preface

The *Holy Bible Aionian Edition* ® is the world's first Bible *un-translation*! What is an *un-translation*? Bibles are translated into each of our languages from the original Hebrew, Aramaic, and Koine Greek. Occasionally, the best word translation cannot be found and these words are transliterated letter by letter. Four well known transliterations are *Christ*, *baptism*, *angel*, and *apostle*. The meaning is then preserved more accurately through context and a dictionary. The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven additional Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies.

The first three words are *aiōn*, *aiōnios*, and *aīdios*, typically translated as *eternal* and also *world* or *eon*. The Aionian Bible is named after an alternative spelling of *aiōnios*. Consider that researchers question if *aiōn* and *aiōnios* actually mean *eternal*. Translating *aiōn* as *eternal* in Matthew 28:20 makes no sense, as all agree. The Greek word for *eternal* is *aīdios*, used in Romans 1:20 about God and in Jude 6 about demon imprisonment. Yet what about *aiōnios* in John 3:16? Certainly we do not question whether salvation is eternal! However, *aiōnios* means something much more wonderful than infinite time! Ancient Greeks used *aiōn* to mean *eon* or *age*. They also used the adjective *aiōnios* to mean *entirety*, such as *complete* or even *consummate*, but never infinite time. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs. So *aiōnios* is the perfect description of God's Word which has *everything* we need for life and godliness! And the *aiōnios* life promised in John 3:16 is not simply a ticket to eternal life in the future, but the invitation through faith to the *consummate* life beginning now!

The next seven words are *Sheol*, *Hadēs*, *Geenna*, *Tartaroō*, *Abyssos*, and *Limnē Pyr*. These words are often translated as *Hell*, the place of eternal punishment. However, *Hell* is ill-defined when compared with the Hebrew and Greek. For example, *Sheol* is the abode of deceased believers and unbelievers and should never be translated as *Hell*. *Hadēs* is a temporary place of punishment, Revelation 20:13-14. *Geenna* is the Valley of Hinnom, Jerusalem's refuse dump, a temporal judgment for sin. *Tartaroō* is a prison for demons, mentioned once in 2 Peter 2:4. *Abyssos* is a temporary prison for the Beast and Satan. Translators are also inconsistent because *Hell* is used by the King James Version 54 times, the New International Version 14 times, and the World English Bible zero times. Finally, *Limnē Pyr* is the Lake of Fire, yet Matthew 25:41 explains that these fires are prepared for the Devil and his angels. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The eleventh word, *eleēsē*, reveals the grand conclusion of grace in Romans 11:32. Please understand these eleven words. The original translation is unaltered and a highlighted note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. To help parallel study and Strong's Concordance use, apocryphal text is removed and most variant verse numbering is mapped to the English standard. We thank our sources at eBible.org, Crosswire.org, unbound.Biola.edu, Bible4u.net, and NHEB.net. The Aionian Bible is copyrighted with creativecommons.org/licenses/by/4.0, allowing 100% freedom to copy and print, if respecting source copyrights. Check the Reader's Guide and read at AionianBible.org, with Android, and with TOR network. Why purple? King Jesus' Word is royal and purple is the color of royalty! All profits are given to CoolCup.org.

History

Nkangala at AionianBible.org/History

06/21/75 - Two boys, P. and J., wonder if Jesus saves all and pray.
04/15/85 - Aionian Bible conceived as B. and J. pray.
12/18/13 - Aionian Bible announced as J. and J. pray.
06/21/15 - Aionian Bible birthed as G. and J. pray.
01/11/16 - AionianBible.org domain registered.
06/21/16 - 30 translations available in 12 languages.
12/07/16 - Nainoia Inc established as non-profit corporation.
01/01/17 - Creative Commons Attribution No Derivatives 4.0 license added.
01/16/17 - Aionian Bible Google Play Store App published.
07/01/17 - 'The Purple Bible' nickname begins.
07/30/17 - 42 translations now available in 22 languages.
02/01/18 - Holy Bible Aionian Edition® trademark registered.
03/06/18 - Aionian Bibles available in print at Amazon.com.
09/15/18 - Aionian Bible dedicated as J. and J. pray again.
10/20/18 - 70 translations now available in 33 languages.
11/17/18 - 104 translations now available in 57 languages.
03/24/19 - 135 translations now available in 67 languages.
10/28/19 - Aionian Bible nursed as another J. and J. pray.
10/31/19 - 174 translations now available in 74 languages.
02/22/20 - Aionian Bibles available in print at Lulu.com.
05/25/20 - Illustrations by Gustave Doré, La Grande Bible de Tours, Felix Just.
08/29/20 - Aionian Bibles now available in ePub format.
12/01/20 - Right to left and Hindic languages now available in PDF format.
03/31/21 - 214 translations now available in 99 languages.
11/17/21 - Aionian Bible Branded Leather Bible Covers now available.
12/20/21 - Social media presence on Facebook, Twitter, LinkedIn, YouTube, etc.
01/01/22 - 216 translations now available in 99 languages.
01/09/22 - StudyPack resources for Bible translation study.
01/23/22 - Volunteers celebrate with pie and prayer.
02/14/22 - Strong's Concordance from Open Scriptures and STEP Bible.
02/14/23 - Aionian Bible published on the TOR Network.
12/04/23 - Eleēśē added to the Aionian Glossary.
02/04/24 - 352 translations now available in 142 languages.
05/01/24 - 370 translations now available in 164 languages.
08/05/24 - 378 translations now available in 165 languages.
08/18/24 - Creative Commons Attribution 4.0 International, if source allows.
10/20/24 - Gospel Primer handout format.
11/24/24 - Progressive Web Application off-line format.
01/28/25 - All profits are given to CoolCup.org.
03/12/25 - 382 translations now available in 166 languages.
05/04/25 - 393 translations now available in 175 languages.
05/27/25 - 462 translations now available in 229 languages.

Table of Contents

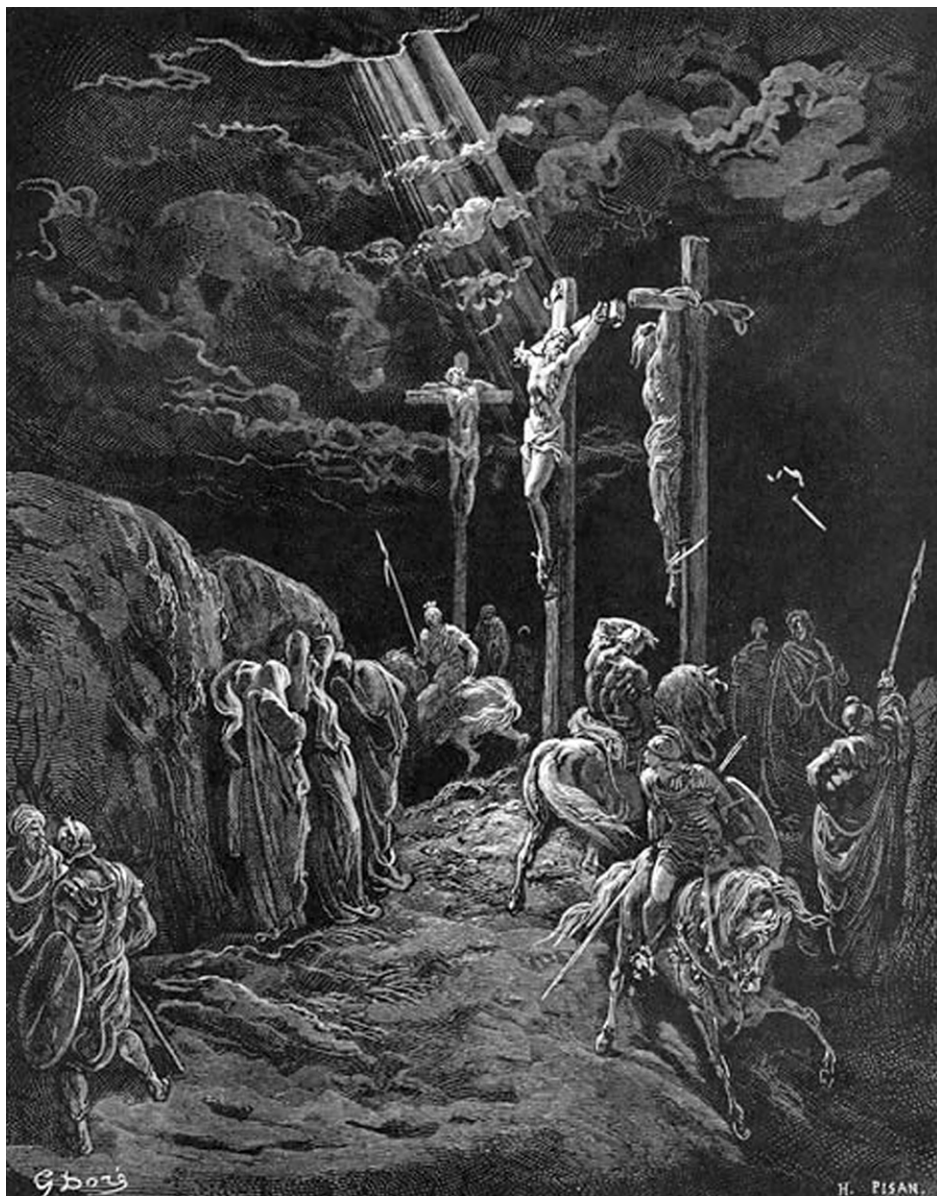
NEW TESTAMENT

Mateu	11
Mako	93
Luka	144
Iuano	235
Vilinga	301
Loma	390
1 Kolinte	428
2 Kolinte	464
Ngalata	487
Efeso	499
Filipu	512
Kolose	520
1 Tesalonika	528
2 Tesalonika	536
1 Timateo	541
2 Timateo	550
Tito	557

APPENDIX

Reader's Guide
Glossary
Maps
Destiny
Illustrations, Doré

NEW TESTAMENT

Yesu uahandekela nguendi, "Tate vakonekele! Omuo kuvatantekeya cije civali nakulinga."
Kaha masualale valipangezelele vuzalo vuendi na kuta nkela.
Luka 23:34

Mateu

1 Livulu lia vakukuluila va Yesu Kilistu, muna Ndaviti, muna Avilahama. **2** Avilahama uapuile ishe ya Isake, kaha Isake uapuile ishe ya Yakomba, kaha Yakomba uapuile ishe ya Yunda na vamunaina, **3** kaha Yunda uapuile ishe ya Peleze na Zela vaje vaina vapuile Tamale, kaha Pelezi uapuile ishe ya Hezelone, kaha Hezelone uapuile ishe ya Lama, **4** kaha Lama uapuile ishe ya Aminandave, kaha Aminandave uapuile ishe ya Naheshone, kaha Naheshone uapuile ishe ya Salemone, **5** kaha Salemone uapuile ishe ya Mbouasi uje vaina vapuile Luhave, kaha Mbouasi uapuile ishe ya Ovende uje vaina vapuile Lute, kaha Ovende uapuile ishe ya Njesi, **6** kaha Njesi uapuile ishe ya muene Ndaviti. Kaha Ndaviti uapuile ishe ya Solomoni uje vaina vapuile te mpuevo ya Uliya, **7** kaha Solomoni uapuile ishe ya Lehovouame, kaha Lehovouame uapuile ishe ya Aviya, kaha Aviya uapuile ishe ya Asa, **8** kaha Asa uapuile ishe ya Njosefati, kaha Njosefati uapuile ishe ya Njeholame, kaha Njeholame uapuile ishe ya Uziya, **9** kaha Uziya uapuile ishe ya Yotame, kaha Yotame uapuile ishe ya Ahaze, kaha Ahaze uapuile ishe ya Hezekiya, **10** kaha Hezekiya uapuile ishe ya Manase, kaha Manase uapuile ishe ya Amoni, kaha Amoni uapuile ishe ya Yosiya, **11** kaha Yosiya uapuile ishe ya Yehoyakine na vamunaina, ha ntsimbu ije vavatualele ku vunzinda mu lifuti lia Mbambilone. **12** Kaha kuhuma hakuvatuala ku Mbambilone, Yehoyakine uapuile ishe ya Sheyaletiyele, kaha Sheyaletiyele uapuile ishe ya Zelumbambele, **13** kaha Zelumbambele uapuile ishe ya Aviyunde, kaha Aviyunde uapuile ishe ya Eliakime, kaha Eliakime uapuile ishe ya Azole, **14** kaha Azole uapuile ishe ya Zandoke, kaha Zandoke uapuile

ishe ya Akime, kaha Akime uapuile ishe ya Eliunde, **15** kaha Eliunde uapuile ishe ya Eliazale, kaha Eliazale uapuile ishe ya Matane, kaha Matane uapuile ishe ya Yakomba, **16** kaha Yakomba uapuile ishe ya Yosefa uje uapuile yala lia Maliya uje uasemene Yesu, uje ivatumbula Kilistu. **17** Kaha honi vikota vioshe kuhuma kuli Avilahama nakutuala kuli Ndaviti viapuile likumi na viuana, kaha kuhuma kuli Ndaviti kutuala noho vavatualele ku Mbambilone viapuile vikota likumi na viuana, kaha kuhuma hakuvatuala ku Mbambilone kuneha noho kuli Kilistu viapuile vikota likumi na viuana. **18** Honi kusemuka ca Yesu Kilistu cezile mucifua eci. Omo vaina Maliya vamulamene kuli Yosefa, kaha te kanda valimoneho vamumuene nguavo akemita lizimo lia nzili yaku Cimbembesi Uakulela. **19** Kaha Yosefa uje uamulamene hakupua ua vusunga, katondele kumuvuisa shuamua kaha uasinganiekele kuviana vulo muvushueke. **20** Vuno honi te acili nakusinganieka eci, taleni, kangelo ua Muene uasholokele kuli ikeye mu cilota nakuhandeka nguendi, “Yosefa, muna Ndaviti keti uteue kuambata Maliya mpueyove, omuo eci kuimita cali naco cinapu caku Cimbembesi Uakulela. **21** Akasema muana ua yala, kaha ukamuluka lizina liendi Yesu, omuo ikeye akovola vantu vendi ku vipi viavo.” **22** Vioshe evi vialingiuile mukushulisisa vije viahandekele Muene kuhitila muli kananguizi ua Njambi nguendi, **23** “Talen, mpuevo uje kanda alimone na yala akemita kaha akasema muana ua yala, kaha lizina liendi vakamutumbula Manuuele” (kulumbununa Njambi ali netu.) **24** Omo Yosefa uahindikile mutulo, ualingile ngue muje muamushikile kangelo ua Muene. Uambatele mpueyendi, **25** vuno honi kalimuene nendi kuvanga noho hasemenene muana ua yala, kaha uamulukile lizina liendi Yesu.

2 Honi omo Yesu uasemukile mu Mbetelehema ku Yundeya mu matangua a muene Helonde, taleni vaka mana vahumine ku ngangela vezile ku Yelusalema, 2 vehuile nguavo, “Ali kuli ou nasemuka muene ua Vayunda? Tunamono ntanga tanga yendi mu ngangela, kaha tuneja nakumulemesa.” **3** Omo muene Helonde uevuile eci, ualiniengele cikuma, hamo navoshe vaje vakele nendi mu Yelusalema. **4** Kaha uakunguluile vakuluntu voshe va tusasendote na valongisi va mezi a lishiko, kaha uavehuile kuje Kilistu napande kusemukila. **5** Vamulekele nguavo, “Mu Mbetelehema ku Yundeya,” omuo omu mukemo muvavisonেকেলে kuli kananguizi ua Njambi, **6** “Nove Mbetelehema, mu nganda ya Yundeya, keti usinganieke nguove u uamundende hhakati kavaka kuyula vamu Yundeya, omuo kuli yove kukahuma muka kuyula uje akatuamenena vantu vange va Isaleli.” **7** Amba honi Helonde uasanene vaka mana muvushueke, uavehuisisile ntsimbu muka ije ntanga ntanga yasholokele. **8** Kaha uavatumine ku Mbetelehema uavalekele nguendi, “Yeni mukatondesese cikuma ha kanike ou, kaha omo muamuuana, muije muakunjileke linga nange naua njije nakumulemesa.” **9** Omo vevuile vije via handekele muene kaha vaile, kaha taleni, ntanga ntanga ivamuene mu ngangela yakele kulutue luavo noho yezile nakutulila ha cihela cije hakele muana. **10** Omo vamuene ije ntanga ntanga, vavuahelelele cikuma na nzolela yakama. **11** Kaha omo vakovelele mu njivo vamuene muana na vaina Maliya, kaha vatsikamene ha mavuli avo nakumulemesa. Ambahoni vafukuile mu viambatelo viavo via vufuko nakumuhana mavuana a seho a ngolinde na mazi a kunika luengo luacili a fulankininsense na miila. **12** Kaha hanima yakuvanangula mu cilota linga keti vahiluke kuli Helonde,

vahilukile ku cifuti cavo na ngila yeka. **13** Honi omo vaile, kaha taleni, kangelo ua Muene uasholokele kuli Yosefa mu cilota kaha auhandekele nguendi, “Hinduka ambata muana na vaina, kaha teuela ku Ingito, kaha yakakale kuje noho njikakuleka, omuo Helonde alinakutonda muana linga a mutsihe.”

14 Ambahoni uahindikile nakuambata muana na vaina ha vutsiki vuje vene nakuya ku Ingito. **15** Vakele kuje noho Helonde uatsile. Cije capuile kushulisisa vije viahandekele Muene kuhitila muli kananguizi ua Njambi nguendi, “Njasanene munange uje uakele mu Ingito.” **16** Ambahoni Helonde omo uamuene nguendi vaka mana vanamukuisa, uanienguele cikuma, kaha uashikile linga vatsihe vanike voshe vava mala mu Mbetelehema na mu vihela viakulihatako voshe vaje vakele na miaka ivali na vaje vakele muintsi lia miaka ivali yakusemuka, kuya ku ntsimbu ije yalilongesele ku vaka mana. **17** Ambahoni vialishulisile vije viahandekele kananguizi ua Njambi Njelemya nguendi: **18** “Vovuile Lizi mu Lama lizi lia kulila na kulinienga cikuma, Lakele alilila muomu ya vana vendi, katavele kumuzembeleka, muomu voshe vatsile.” **19** Vuno honi omo Helonde uatsile, taleni, kangelo ua Muene uasholokele mu cilota kuli Yosefa mu Ingito, ua handekele nguendi, **20** “Hinduka ambata muana na vaina linga muye ku cihela ca Isaleli, muomu vaje vasinganiekele kutsiha muana vanatsi.” **21** Kaha uahindikile nakuambata muana na vaina nakuya ku cihela ca Isaleli. **22** Vuno honi omo uevuile ngeci Alekelau nasuana Yundeya mu cihela ca ishe Helonde, kaha uateuele kuya kuje. Kaha honi hakumunangula mu cilota, kaha uaile ku cihela ca Ngilileya. **23** Kaha uaile nakukala mu mbonge ivasana Nazaleta, linga vije vivahandekele tunanguizi va Njambi vilishulisise nguavio, “Vaka mutumbula Kanazaleta.”

3 Mu matangua aje kuezile luano muka kumbuitika, uakele nakuambulula mu mpambo ya Yundeya, **2** nguendi “Tengulukeni, muomu vumuene vua muilu vuli muyehi.” **3** Omuo ou ikeye ivahandekela kuli Kananguizi ua Njambi Isaya, omo uahandekela nguendi, “Lizi lia umo ali nakutambeka mu mpambo ngualio, Vuaheseni ngila ya Muene kaha sungameseni ngila yendi.” **4** Honi luano uazalele vuzalo vuakupanga ha maka a kamelu kaha ualikutile muiva ua cilambu mu mbunda yendi, na viakulia viendi viapuile vambimba na vuci. **5** Vantu vezile kuli ikeye kuhuma ku Yelusalema na ku Yundeya yoshe, na ku vihela vioshe viakulihata na ndonga ya Yundau. **6** Valitavelele vipi viavo kaha uavambuitikile mu ndonga ya Yundau. **7** Vuno honi omo uamuene Vafaliseo na Vasanduki vavengi valinakuija mukuvambuitika, kaha uahandekela kuli vakevo nguendi, “Yeni vana vamanoka iya naminangula linga muteue ku vutenu ovu vuli nakuija?” **8** Imeni vushuka vuje vumuesa ngeci muatenguluka. **9** Kaha keti musinganieke ngueni muhasa kuhandeka kuli yeni vavenia ngueni, ‘Tuli na Avilahama tatetu’, omuo njimileka nguange, Njambi asa kupuisa aua mavue kupua vana va Avilahama. **10** Cipue hano vene ngimbu inalivuahesela laja kuteta miti kuputukila ku mizi, nankuma muti uoshe uje kuuimi vushuka vuacili vakauteta nakuumbila mu tuhia. **11** Yange njimibuitika na mema linga cipue cimueso ngeci munatenguluka, vuno honi ou eja munima yange anjipulakana ku nzili, kunjafuililile cipue kuambata vinkaku viendi, ikeye akamimbuitika na Cimbembesi Uakulela na tuhia. **12** Lisehua liendi lili mu livoko liendi, kaha akakomba ku lijunguilo liendi, kaha akakunguluila tiliku mu cishete cendi, vuno honi mujungu akautsimika na tuhia tuakuhona kuhua.” **13** Ambahoni Yesu uahumine ku Ngilileya nakuya ku

ndonga ya Yundau linga vakamumbuitike kuli luano. **14** Vuno honi luano uatondele kumuvindika kaha uahandekela nguendi, “Yange capande kunjimbuitika kuli yove, nkuma naua yove uija kuli yange?” **15** Vuno honi Yesu uamukumbuluile nguendi, “Cilingiue ngoco vene hano, cacili kuli yetu kushulisisa vije vioshe Njambi atonda kuli yetu.” Ambahoni luano uatavele. **16** Hanima yakumbuitika Yesu, kaha hajevene uahumine mu mema, kaha taleni, melu ashokolokele kaha uamuene Cimbembesi ca Njambi cishuluka ngue livembe nakumutonkama. **17** Kaha lizi liahumine muilu ngualio, “Ou ikeye Munange injazanga, muli ikeye njivuachelela.”

4 Ambahoni Yesu vamutualele kuli Cimbembesi mu mpambo linga vakamueseke kuli Liyavolo. **2** Ualiuminine kulia ha matangua makumi auana vutsiki na mutania, kaha hanima yakuliumina kulia uevuile njala. **3** Kaha muka kumueseke uezile kuli ikeye nakuhandeka nguendi, “Nga u Muna Njambi, shika aua mavue linga ahimpuke mbolo.” **4** Vuno honi Yesu uamukumbuluile nguendi, “Vanacisoneka nguavo, ‘Muntu kasa kuyoya na mbolo lika kuahi, vuno honi na mezi oshe aje Njambi ahandeka.’” **5** Ambahoni Liyavolo uamutualele mu nganda yakulela, uamuhakele helu lia kashongua ka Njivo ya Njambi. **6** Kaha uahandekela kuli ikeye nguendi, “Nga u Muna Njambi,” “liumbile ha mavu. Muomu vanacisoneka nguavo, “Akashika tungelo vendi hali yove, kaha vakakukavuila na mavoko avo, linga viliato viove keti vikansunsuke ku mavue.”” **7** Yesu uamukumbuluile nguendi, “Vanacisoneka naua nguavo, ‘Keti useke Muene Njambi yove.’” **8** Kaha naua Liyavolo uamutualele ku munkinda ualaha cikuma, uamumueseke vumuene vuoshe vua hano ha mavu na vumpau vuavuo. **9** Kaha uahandekela kuli

Yesu nguendi, “Vioshe evi njikakuhanavio, nga ukatsikama ha mavu na kunjilemesa.” 10 Yesu uamukumbuluile nguendi, “Huma kuli yange Satana! Omuo vanacisoneka nguavo, ‘Ukalemesa Muene Njambi yove na kumupangela ikeye lika!’” 11 Ambahoni Liyavolo uamusezele, kaha tungelo vezile nakumukuasa. 12 Omo Yesu uevuile nguendi luano vanamukutu, kaha uaile ku Ngalileya. 13 Kaha hakuhuma mu Nazaleta uaile nakukakala mu Kapenauma kuyehi na mema a kalunga a Ngalileya, mu nginga ya Zembuloni na Nafetali, 14 linga cije cahandekete kananguizi ua Njambi Isaya cilishulise nguendi: 15 “Cihela ca Zembuloni na cihela ca Nafetali, vije viakala mu ngila yakuya ku mema a kalunga, kulutue lua Yundau, Ngalileya, lifuti lia vaje keti Vayunda. 16 Vantu vaje vakala mu milima vanamono ceke cakama. Kaha na vaje vakala mu cihela na mu cimbembe ca kutsa, ceke cinavatuila.” 17 Kuhuma ha ntsimbu ije Yesu uaputukile kuambulula nguendi, “Tengulukeni ku vipi vieni, omuo vumuene vua muilu vuli muyehi.” 18 Omo Yesu uakele nakuenda kucikulo ca cisali ca Ngalileya, uamuene vamunaina vavali, Simoni uje ivatumbula Petulu namunaina Anduleo, vatele manda avo mu cisali, omuo vapuile vakakuta vantsi. 19 Kaha uahandekete kuli vakevo nguendi, “Njikaveni, kaha njikamipuisa vakakuta vantu.” 20 Kaha hajevene vasezele manda avo nakumukava. 21 Omo uakele nakutualelelaho kuya kaha naua uamuene muntu mukuavo na munaina, Tiango muna Zembendeo na munaina luano mu vuato hamo na ishavo Zembendeo vakele nakutungulula manda avo, kaha uavasanene. 22 Kaha hajevene vasezele vuato na ishavo, kaha vamukavele. 23 Yesu uahitanganene mu Ngalileya muoshe, nakulongesa muvi njivo viavo via malombelo, na kuambulula muzimbu uacili ua vumuene

nakukanguisa mishongo yoshe ya vantu yakuliseza seza na vakakuvavala. 24 Kutsimana cendi cevukile naku Siliya kuoshe, kaha vamuneherele vaka kuvavala voshe, na vaka mishongo yakuli seza seza na kuvua kuvavala, na vaka mahamba, na vaka kushinia, na vaka tulepa, kaha voshe uavakanguisile. 25 Kaha vivunga viakama via vantu kuhuminina mu Ngalileya, namu Ndekapolisi na ku Yelusalema, na ku Yundeya, na musinia lia ndonga ya Yundau, viamukavele.

5 Omo Yesu hakumona vivunga via vantu, kaha ualondele cindende ha munkinda, kaha omo uatumamene ha mavu vandongisi vendi vezile kuli ikeye, 2 kaha uaputukile kuvalongesa nakuhandeka nguendi, 3 “Vakukuisula vaje vanapu vihutu mu Cimbembesi, muomu vumuene vua muilu vunapu vuavo.” 4 “Vakukuisula vaje valinakulila, muomu vaka vazembeleka!” 5 “Vakukuisula vaje valikehesa, muomu vakasuana mavu!” 6 “Vakukuisula vaje vevua njala na mpuila muomu ya vusunga, muafua vakakuta!” 7 “Vakukuisula vaje vali na cikeketima, muomu navo vakavevuila cikeketima!” 8 “Vakukuisula vaje na lele mu mitima, muomu vakamona Njambi!” 9 “Vakukuisula vaje vakakulinga ciyulo, muomu vakavasana vana va Njambi!” 10 “Vakukuisula vaje vavalinakupakesa muomu ya vusunga, muafua vumuene vua muilu vunapu vuavo!” 11 “Munapu vakukuisula omo vantu vamishaula nakumipakesa nakuhandeka viuma viose via vipi via makuli hali yen muomu yange.” 12 Joleleni nakuvuahelera muomu vuana vueni vukapua vuakama cikuma muilu, muafua omu mukemo vantu vayandesele tunanguizi va Njambi vaje vakeleko tele kanda yen. 13 “Yeni munapu muongua uaha mavu, vuno honi nga muongua unashamuka, kaha vatihoni kutovala cauo cikahiluka? Ku ukapu naseho

naua ku cuma coshe kuvanga lika vaumbile kuti kaha na vantu vakauliatangela.” 14 “Yeni mu ceke ca vaka mavu. Nganda yakutungila ha munkinda kuyasa kulishueka.” 15 Nankuma naumo uahi asa kushuameka ndeya naku ihaka muintsi lia muhela, vuno honi aihaka ha citumbiko, kaha ituila ceke kuli voshe vaje vali mu njivo. 16 Mucifua cimo vene eceleni ceke ceni citue ku vantu, linga vamone vipangi vieni viacili, kaha vakahana vumpau kuli Ishueni uje ali muilu. 17 Keti musinganieke ngueni njineja nakumanusula Lishiko lia Mosesa, cipue vilongesa via tunanguizi va Njambi, kunjezile nakuvimanusula vuno honi nakuvishulisisa. 18 Muavusunga njimileka nguange kuvanga lilu na mavu vinahiti, nacimo cahi cihakita keti cipue cisona, cipue citoma kuhuma ku Lishiko, kuvanga noho viuma vioshe vanavimanusula. 19 Nankuma uoshe uje kononoka cipue koma kakandende kaku mashiko aua kaha acilongesa na vakuavo naua linga vacilinge kaha vakamutumbula uamundende mu vumuene vua muilu, vuno honi uoshe uje aniunga na kulongesa mashiko aua vakamutumbula uakama mu vumuene vua muilu. 20 Nankuma njimileka nguange, nga vusunga vueni kuvupulakana vusunga vua valongisi va mezi a lishiko lia Mosesa na Vafaliseo, kaha kumuka kovala mu vumuene vua muilu. 21 “Muevuile muje muvalekele vantu va kunsenkulu nguavo, ‘Keti mukatsihe, kaha uoshe uje atsiha mukuavo vaka musompesa.’” 22 Vuno honi njimileka nguange uoshe uje anienguela munaina vanapande kumusompa, kaha uoshe uje atuka munaina vaka musompa ku nzango, kaha na uoshe uje ahandeka mukuavo nguendi yove cilema, vakamutuala mu ngehena ya tuhia. (Geenna g1067) 23 Nankuma nga utonda kulambula vuana vuove ha mutula, kaha nga uanuka mulonga uje u uapihisilile mukueni, 24 seza vuana

vuove ha mutula kaha yatahi ukalisambuese nendi, kaha kuhuma oho hiluka ukalambuile vuana vuove. **25** “Lisambuese vuasi vuasi nauje yunapihisila oku muli nakuya hamo ku nzango, kuteua yunapihisila akakutuala kuli lihako, kaha lihako akakuhana kuli lisualale, kaha lisualale akakuhaka mu kamenga.” **26** Muavusunga njikuleka nguange, kukahumumo kuvanga noho ukamanusula kufueta kambongo ka mamanusuilo ku mulonga uove. **27** “Muevuile muje vacihandekete nguavo, ‘Keti mulinge vupangala.’ **28** Vuno honi njimileka nguange, uoshe uje atala mpuevo ntoma na lishungu lia lipi na lingi laja nendi vupangala mu mutima uendi. **29** Nga lisho liove liaku cilio likusevuisa kulinga vupi, licokovolemo uliumbile kuti! Muomu cacili kuli yove cilio cove cimo ca muvila cinonge kupulakana kumbila muvila uove uoshe mu ngehena. (Geenna g1067) **30** Kaha nga livoko liove lia cilio likusevuisa kulinga vupi, livatule, kaha liumbile kuti! Muomu cacili kuli yove cilio cove cimo ca muvila cinonge kupulakana kumbila muvila uove uoshe mu ngehena. (Geenna g1067) **31** “Kaha naua vacihandekete nguavo, ‘Uoshe uje akondola mpuevo yendi, napande kumuhana mukanda uakutsiha vulo.’ **32** Vuno honi yange njimileka nguange, uoshe uje akondola mpuevo yendi, kuakuhona mulonga ua vupangala, amupuisa ngue nalingi vupangala, kaha na uje uoshe akamuambata akapua lika lipangala. **33** “Naua muevuile muje valekele vakukuluila kunsenkulu nguavo, ‘Keti upokole cisingo cove, vuno honi linga vije viualisingile ku mesho a Muene.’ **34** Vuno honi njihandeka kuli yeni nguange keti mukalisingeho, cipue na lilu, omuo liapua litanda lia Njambi, **35** cipue na mavu, omuo apua ha cituamo ca vialiatelo vuendi, cipue na Yelusalema, omuo yapua nganda ya Muene uakama. **36** Kaha naua keti ulisinge na

mutue uove, omuo kuuasa kutokesa cinkambu cimo cipue kucizivalesa. 37 Kuhandeka ceni kupue 'Eyo' cipue 'houe' omuo coshe cakupulakana eci cihuminina kuli citozi. 38 "Muevuile muje vahandekele nguavo, 'Lisho ku lisho, kaha lizo ku lizo.' 39 Vuno honi njihandeka kuli yeni nguange keti muhiluisile vupi ku muntu uje akupihisila. Vuno honi nga muntu akupupa ku litama liove lia cilio, mutengulusile naua ku litama likuavo. 40 Kaha nga muntu atonda kukusompesa ngeci akunieke cikovelo cove, muhane naua na kazaku kove. 41 Kaha nga muntu akusindiya ngeci uende nendi vungenzi vua ntunda imo, enda nendi vungenzi vua vintunda vivali. 42 Uoshe uje akulomba muhane, uoshe uje akulomba mukuli keti umumine. 43 "Munevu muje vahandekele nguavo, 'Zanga mukueni, kaha zinda citozi cove.' 44 Vuno honi njimileka nguange, zangeni vitozi veni, kaha lombeleleni vaje valinakumipakesa, 45 linga mupue vana va Ishueni uje ali muilu. Omuo ikeye akatuisa litangua liendi kuli vaka vupi na kuli vaka vacili, kaha akanokesa kalunga kuli vaka vusunga na kuli vaka kuhona vusunga. 46 Muomu nga muzanga lika vaje vamizanga, kaha vuana muka mukauana? Nkuma omu keti mukemo muvakalingila vaka kutambula lisimu ndi? 47 Kaha nga mulihinduisa lika na vamuanoko, kaha mualisezela haka na vakueni? Nkuma omu keti mukemo muvakalingila na vaje keti Vayunda ndi? 48 Nankuma yeni munapande kupua vaka kusungama, ngue muje Ishueni ua muilu uapua uakusungama."

6 "Zangameni linga keti mulinge vucili vueni ku mesho a vantu, ngeci vamimone, nga mucilinga eci kaha kuvakamihana vuana kuli Ishueni ua muilu. 2 "Kaha nga uhana uje nahonoua, keti usike tolombita, ngue muje muvakalingila vaka civembulu mu vinjivo via malombelo na mu vitapalo, linga vavashangazale ku vantu.

Muavusunga njimileka nguange, vanatambula laja vuana vuavo.

3 Vuno honi omo ukuasa vaje vanahonua, keti utavese livoko liove lia cimoshue lizivuke vije livoko liove liacilio vililinakulinga,

4 linga kukuasa ceni kuli vaje vanahonua cipue ca vushueke, kaha Ishueni uje amona vije vili mu vushueke akamihana vuana.

5 “Kaha omo mulombela, keti mulombeke ngue vaka civembulu, muomu vakevo vazanga kuimana nakulombela mu vinjivo via malombelo na mu vitapalo, linga vantu vavamone. Muavusunga njimileka nguange, vanatambula laja vuana vuavo. 6 Vuno honi omo ulombela, ya mu mulili uove, shoka ku cikolo kaha lombela kuli Isho uje ali mu vushueke. Kaha Isho uje amona via mu vushueke akakuhana vuana. 7 “Kaha omo mulombela, keti muhandeke cikuma ngue muje muvakalingila vaje keti Vayunda, muomu vakasinganieka nguavo vakavevua omuo ya mezi avo akuhona seho. 8 Keti mupue ngue vakevo, muomu Ishueni azivuka laja vije vimutonda kanda mumulombe. 9 Lombeleni nguene, “Tatetu uli muilu, Valemese lizina liove, 10 Vumuene vuove vuije, Cizango cove vacilinge hano ha mavu, ngue muje vacilinga muilu. 11 Tuhane lelo kulia cetu caha litangua na litangua, 12 Tukonekele ku milonga yetu, ngue muje yetu tukakonekela vaka kutuvulumuina. 13 Keti ututuamenene ku vieseko viakama, vuno honi tuohiele ku citozi!” 14 “Omuo nga mukonekela vantu vaje vanamipihisila, kaha neni naua vakamikonekela kuli Ishueni ua muilu. 15 Vuno honi nga kumukonekela vantu vaje vamipihisila, neni naua Ishueni kakamikonekela ku milonga yeni. 16 “Kaha omo muliumina kulia, keti mulimuese ngue muazeye, ngue muje muvakalingila vaka civembulu muje muvaka pihisa kuvihanga viavo, linga ku liumina kulia cavo vacizivuke ku vantu. Muavusunga njimileka nguange

vanatambula laja vuana vuavo mukushula. 17 Vuno honi omo muliumina kulia, likuiteni mazi ku mitue yeni kaha taneni ku mesho eni, 18 linga kuliumina kulia ceni keti vacizivuke ku vantu vuno honi vacizivuke kuli Ishueni uje ali movushueke, kaha Ishueni uje amona movushueke akamihana vuana. 19 “Keti mulitulikile vufuko vua hano ha mavu, vuje tuntembulu na nkalaue vakavupihisa, naua vuje vezi vatuva nakuiva. 20 Vuno honi litulikileni vufuko vua mulu, vuje tuntembulu na nkalaue kuvasa kuvupihisa, cipue vezi kuvasa kuvutuva na kuvuiva. 21 Omuo kuje kuli vufuko vuove, kukeko naua kukakala mutima uove. 22 “Mesho akeuo ndeya ya muvula. Nankuma nga mesho ove amona muacili, na muvula uove uoshe ushula na ceke. 23 Vuno honi nga mesho ove akutsitsivala, muvula uove uoshe ukashula na milima. Nga ceke cije cili muli yove cinapu milima, kaha milima ikapua yaingi cikuma. 24 “Naumo uahi asa kupangela vimiene vavali, akazindaho umo nakuzangaho mukuavo, akalihana kuli umo nakusembulula mukuavo. Kuuasa kupangela Njambi na vimbongo. 25 “Nankuma, njimileka nguange, keti mulinienga ha vuyoye vueni, vika mukalia cipue ngueni vika mukanua, cipue ngueni vika tukazala ha mivila yetu. Nkuma miono yeni keti ya seho kupulakana viakulia, cipue mivila yeni kupulakana vuzalo ndi? 26 Taleni tuzila va mulu, kuvekukuna cipue kuteja cipue kutulikila mu vishete, vuno honi Ishueni ua mulu alinakuvalisa. Nkuma keti yeni muli na seho yakama kupulakana tuzila ndi? 27 Kaha iya hhakati keni muomu yakulinienga asa kuvuezelelako hola imo ku muono uendi? 28 “Nkuma vika mulinienga ha vuzalo? Taleni vinsani via mu lihia muvikakolo, vikevio ku viekupanga cipue kulitongela vuzalo. 29 Vuno honi njimileka nguange, cipue Solomoni mu vumpau vuendi vuoshe, kazaleleho

vuzalo vuacili ngue vua vinsani evi. 30 Kaha nga Njambi azika muila ua mu lihia uje ukalako lelo lika, imene vaumbila mu tuhia, nkuma kasa kumizika muacili ndi? Yeni vantu va lutsilielo lua lundende! 31 “Nankuma keti mulinienge ngueni, ‘Tukalia vika?’ Cipue ‘Tukanua vika?’ Cipue ‘Tukazala vika?’ 32 Omuo viuma vioshe evi vakavitondo vaje keti Vayunda. Vuno honi yeni Ishueni ua muilu azivuka nguendi muvitonda vioshe. 33 Vuno honi tondeni tahi vumuene vuendi na vusunga vuendi, kaha viuma vioshe evi akamihanavio. 34 Nankuma keti mulinienge via imene, omuo imene likalinienga likelio vavenia. Muomu litangua na litangua lili na tuyando tualio tuakupuamo.”

7 “Keti musompe vakueni, linga neni keti vamisompe. 2 Muomu kusompa cije musompa naco vakueni, cikeco civakamisompa naco, kaha seteko ije museteka nayo vakueni, ikeyo ivaka miseteka nayo. 3 Vika umuena cishoni cili ha lisho lia muanoko, vuno honi ku umono mukambo uje uli mu lisho liove? 4 Cipue vika uhandeka kuli muanoko nguove, ‘Teua njikuhumise cishoni cili mu lisho liove,’ vuno honi yove ulina mukambo mu lisho liove? 5 Yove muka civembulu! Hakulivanga humisa tahi mukambo uje uli mu lisho liove, ambahoni umone muacili hakuhumisa cishoni cije cili mu lisho lia muanoko. 6 “Keti muhane vije via kulela ku tutali, muomu vaka mitengulukila nakumiluisa. Keti mumbile vusanga vueni kulutue lia vangulu, muomu vaka vuliatangela na viliato viavo. 7 “Lombeni, kaha muka tambula, tondeni, kaha mukauana, toteni ha cikolo, kaha vaka mishokoluela. 8 Muomu uoshe uje alomba atambula, kaha uoshe uje atonda auana, kaha uoshe uje atota vaka mushokoluela cikolo. 9 Nkuma iya hhakati keni nga munendi amulomba mbolo, kaha ikeye amuhana livue? 10 Cipue nga amulomba intsi, kaha ikeye

amuhana linoka? **11** Kaha nga yeni vaka vupi, muzivuka kuhana mavuana acili kuli vana veni, kaha cikafua vati honi kuli Ishueni uje ali muilu uje akahana viuma viacili kuli vaje vamulomba! **12** “Kaha viosehe vije mutonda nguene vakueni vamingilevio, neni naua valingilenivio, omuo eli likelio Lishiko lia Mosesa na vilongesa via tunanguizi va Njambi. **13** “Koveloni mu cikolo ca cindende, omuo cikolo cakama na ngila yaco yapua yayasi ije ituala kukunonga, kaha na vaje vakovelamo vapua vavengi. **14** Vuno honi cikolo ca cindende na ngila yaco yapua ya ikalu, ije ituala ku muono, kaha na vaje vaiuana vapua vavandende. **15** “Zangameni na tunanguizi va makuli, vaje veja kuli yeni mu vuzalo ngue vampanga, vuno honi mukati kavo vanapu tungunga vamu musenge. **16** Muka vazivukila ku vushuka vuavo. Nkuma vushuka vua viniu vaka vutomona ku muti ua vimbimbo, cipue vushuka vua mukuyu ku shaku ije ili na mambimbo ndi? **17** Mucifua cimo vene muti uoshe uacili ukemi vushuka vuacili, vuno honi muti ua upi ukemi vushuka vua vupi. **18** Muti uacili kuuasa kuima vushuka vua vupi, kaha naua muti ua upi kuuasa kuima vushuka vuacili. **19** Muti uoshe uje kuuimi vushuka vuacili vaka uteta naku umbila mu tuhia. **20** Nankuma muka vazivukila ku vushuka vuavo. **21** “Keti muntu uoshe uje ahandeka kuli yange nguendi, ‘Muene, Muene,’ akakovela mu vumuene vua muilu, vuno honi kuvanga lika uje alinga cizango ca Tate uje hali muilu. **22** Ha litangua lije vavengi vakahandeka kuli yange nguavo, ‘Muene, Muene! Nkuma kutuahandekela vunanguizi mu lizina liove, nakuhumisa mahamba mu lizina liove, kaha tualingile viuma viavingi viakukomouesa mu lizina liove?’ **23** Ambahoni njikahandeka kuli vakevo nguange, ‘Kunjamitantekeyele, humeni kuli yange, yeni vaka kulinga via vipi!’ **24** “Kaha muntu uoshe

uje evua aua mezi ange naku akavangeya napu ngue uje yala uakuzangama uje uatungile njivo yendi ha livu. **25** Kaha kalunga uanokele, na livazi liezile, kaha mpunzi yezile nakuningangesa ije njivo. Vuno honi kuyauile, muomu luvula luayo valutungilile ha livue. **26** “Vuno honi uoshe uje evua aua mezi ange, kaha ka akavangeya, napu ngue uje yala ua cilema uje uatungilile njivo yendi ha museke seke, **27** Kaha kalunga uanokele, na livazi liezile, kaha mpunzi yapekumukile nakuningangesa ije njivo, kaha yauile, kaha kuua cayo capuile cacipi cikuma!” **28** Kaha omo Yesu uamanusuile kuhandeka viuma evi, vivunga via vantu vialikomokelele ha kulongesa cendi. **29** Muomu uavalongesele ngue uje alina nzili yakama keti ngue valongisi vavo va mezi mashiko.

8 Omo Yesu uasikumukile kuhuma ha munkinda, vivunga viakama viamukavele, **2** kaha taleni, muka mbumba uezile kuli ikeye nakumutsikamena nakuhandeka nguendi, “Muene nga utonda uasa kunjilelesa.” **3** Kaha Yesu uoluele livoko liendi nakumukuata nakuhandeka nguendi, “Njitonda, lela.” Kaha hajevane uje yala uakangukile ku mbumba yendi. **4** Kaha Yesu uahandekele kuli ikeye nguendi, “Keti ukalekeko cipue umo, vuno honi ya ukalimuese kuli kasasendote, kaha ukahane vuana vuje vuashikile Mosesa, linga cipue vukaleho ku vantu.” **5** Omo Yesu uakovelele mu Kapenauma, mukuluntu ua masualale va Loma uezile kuli ikeye mukumulomba vukuasi **6** kaha uahandekele nguendi “Muene, ngamba yange nakosa mu njivo ali nakuvavala kalepa, kaha alinakuvua cikuma kuvavala.” **7** Kaha Yesu uahandekele kuli ikeye nguendi, “Njija nakumukanguisa.” **8** Vuno honi uje mukuluntu ua masualale uamukumbuluile nguendi, “Muene, kucanjipandele yove kukovela mu njivo yange, vuno

honi handeka lika lizi, kaha ngamba yange akakanguka. **9** Muomu nange naua nji yala uje ali muintsi lia nzili yakama, kaha na masualale naua vali muintsi liange, kaha njihandeka kuli umo nguange, ‘Ya,’ kaha aya, kaha kuli mukuavo naua nguange ‘Ija,’ kaha eja, kuli ndungo yange nguange, ‘Linga eci,’ kaha acilinga.” **10** Omo Yesu uevuile vije viahandekele, ualikomokelele cikuma, kaha uahandেকে kuli vaje vakele naku mukava nguendi, “Muavusunga njimileka nguange, cipue mu Isaleli kunjauanene lutsilielo luangacije. **11** Njimileka nguange vavengi vakeja, vakahuma mu ngangela na mu kangombe kayambi, kaha vakatumama ku ciuano hamo na Avilahama, na Isake, na Yakomba, mu vumuene vua muilu, **12** vuno honi vana va vumuene vakavombila mu milima hambanza, kuje kukakala kulila na kulishumanga ku mazo avo.” **13** Kaha Yesu uahandেকে kuli uje mukuluntu ua masualale nguendi, “Ya, cilingiue ngoco kuli yove ngue muje munatsiliela.” Kaha ngamba yendi uakangukile ha ntsimbu ije vene. **14** Kaha omo Yesu uakovelele mu njivo ya Petulu, uauanene vainamuene ya Petulu vanakosa vakele nakuvavala lisika sika. **15** Kaha uamukuatele ku livoko liendi, kaha lisika sika liamuhumine, kaha uahindikile nakuputuka kumupangela. **16** Kaha kucinguezi cije vene vamunehelele vantu vavengi vaje vakele na mahamba, kaha uahumisile vimbembesi na lizi, kaha uakanguisile vakakuvavala voshe. **17** Eci capuile linga vilishulisise vije viahandেকে kananguizi ua Njambi Isaya nguendi, “Uambatele makalu etu, kaha uambatele mishongo yetu.” **18** Omo Yesu uamuene civunga cakama cinamuzengeleka, uashikile vandongisi vendi linga vaye musinia lia cisali. **19** Kaha mulongisi ua mashiko uezile kuli ikeye nakuhandeka nguendi, “Mulongisi, njikukavangeya kuoshe ku ukaya.” **20** Kaha Yesu

uamukumbuluile nguendi, “Vambanje valina mena, kaha naua na tuzila va muilu valina mashua, vuno honi Muna Muntu kesi na cihela cakuhuimina.” **21** Kaha naua umo ua vandongisi vendi uahandekele kuli ikeye nguendi, “Muene, tahi njiye njikatsinde tate.” **22** Vuno honi Yesu uahandekele kuli ikeye nguendi, “Njikave, kaha seza vatsi vatsinde vatsi vakuavo.” **23** Kaha omo Yesu uakovelele mu vuato, vandongisi vendi vamukavele. **24** Kaha taleni, kuakatukile mankimba akama cikuma ha cisali, kaha vuato vuakele nakuninganga na mankimba, vuno honi Yesu te nakosa. **25** Kaha vaile nakumuhindula nakuhandeka nguavo, “Tuovole Muene, tuli nakunonga.” **26** Kaha uahandekele kuli vakevo nguendi, “Vika muteua, yeni vamala va lutsilielo lualundende?” Ambahoni uakatukile nakutenukila mpunzi na mankimba, kaha aholokele kuluu. **27** Kaha vandongisi vendi valikomokelele cikuma nakuhandeka nguavo, “Muntu uacifua muka ou, uje cipue mpunzi na mankimba vimuononoka!” **28** Omo Yesu uahetele musinia lia cisali ku cihela ca Ngandalena, ualiuanene na vamala vavali vaje vakele na mahamba tele vahuminina ha vihilo. Kaha omuo ya vutenu vuavo naumo uahi uasele kuhita ngila ije. **29** Kaha vatambekele nguavo, “Utonda kulinga vika netu yove Muna Njambi? Uneja nakutuhana kashitiku oku kanda ntsimbu yetu iheteho ndi?” **30** Kuyehi navo kuakele vutanga vua vangulu vavengi vaje vakele nakulia. **31** Kaha mahamba amulombe nguavo, “Nga utuhumisa, tutavese linga tukakovele mu vutanga vua vangulu.” **32** Kaha Yesu uahandekele kuli vakevo nguendi, “Yeni.” Kaha aje mahamba ahumine nakukakovala mu vutanga vua vangulu. Hajevene vuje vutanga vua vangulu vuoshe vuasikumukile nakushatukila mu cisali. Kaha vuakanongelegele mu mema. **33** Vaje vantu vaje vakele

nakuniunga vangulu vashatukilile mu nganda nakukambulula vije vioshe vamuene navije vialingiuile kuli vaje vamala vaka mahamba. **34** Kaha taleni, vantu voshe vahumine mu nganda vezile nakuliwana na Yesu, kaha omo vamumuene, vamulombe ngeci ahume mu cihela cavo.

9 Omo Yesu uakovelele mu vuato, uajavukikile musinia, kaha uayile kuimbo liendi. **2** Kaha hajevane vamuneherelele muka kalepa uakosele ha muhela uendi. Kaha omo Yesu uamuene lutsilielo luavo, uahandekete kuli uje muka kalepa nguendi, “Simpa, munange, vupi vuove vana vusambuesa.” **3** Kaha vamo valongisi va Lishiko valihandekesele umo na mukuavo nguavo, “Ou yala alinakushaula Njambi!” **4** Vuno honi Yesu hakutantekeya viyongola viavo uahandekete nguendi, “Vika muli nakuyonguela viuma via vipi mu mitima yeni?” **5** Nkuma cacasi cika kuhandeka nguange, vupi vuove vanavusambuesa, cipue kuhandeka nguange katuka uende? **6** Ngeci mutantekeye nguene Muna Muntu hali na nzili yakama cikuma hano ha mavu yakusambuesa vupi.” Kaha uahandekete kuli uje muka kalepa nguendi, “Katuka, ambata muhela uove, kaha ya kuimbo!” **7** Kaha uakatukile, nakuya kuimbo. **8** Omo civunga vacimuene, vakele na liova, kaha vashangazalele Njambi, uje uahanene nzili yakama cikuma ku vantu. **9** Omo Yesu uahumine kuje ku cihela, uamuene yala ivatumbula nguavo Mateu uatumamene mu njivo ya kutambuila lisimo. Kaha uahandekete kuli ikeye nguendi, “Njikave.” Kaha uakatukile nakumukava. **10** Omo uatumamene ku mesa mu njivo, kaha vavengi vaka kutambula lisimo na vaka vupi vezile nakutumama hamo na Yesu na vandongisi vendi. **11** Kaha omo Vafaliseo vacimuene, vahandekete kuli vandongisi vendi nguavo, “Vika mulongisi ueni alinakulia na

vaka kutambula lisimo na vaka vupi?” **12** Vuno honi omo uavevuile, uahandeketele nguendi, “Vakangule kuvekusetela cimbanda, vuno honi kuvanga lika vaka kuvavala. **13** Yemuye mukalilongese vika eci cilumbunuka, ‘Njishunguiya cikeketima, keti cikombelo.’ Muomu kunjezile mukusana vaka vusunga, vuno honi vaka vupi.” **14** Kaha vandongisi va luano muka kumbuitika vezile kuli ikeye nakuhandeka nguavo, “Vika yetu na Vafaliseo tukaliumina kulia, vuno honi vandongisi vove kuvekuliumina kulia?” **15** Kaha Yesu uahandeketele kuli vakevo nguendi, “Nkuma vangenzi vaje vali ku ciuano ca vulo vanapande kulila oku liavenia vulo acili navo ndi? Matangua akeja omo uje liavenia vulo vakamuambata hali vakevo ambahoni vakaliumine kulia. **16** “Naumo uahi asa kutongela citope ca ntanga yaiha ha kazaku kalaja, omuo cije citope caciha cikataavula kaje kazaku kaha mukasala mbengua yakama kupulakana mu muje yakele. **17** Naumo uahi asa kuhaka viniu via viha mu vinjenge via vilambu via laja, nga mulinga ngoco kaha vije vinjeke via vilambu vikataavuka, kaha vije viniu vikahitila muangoco na vije vilambu kaha vikapihia, vuno honi viniu via viha vaka vihaka mu vinjeke via vilambu via viha kaha mukulinga ngoco viose vivali vikakala muacili.” **18** Te Yesu acilinakuhandeka navo, taleni muka kuyula ua Vayunda uezile kuli ikeye nakumutsikamena, uahandeketele nguendi, “Munange ua mumbanda natsi hano vene, vuno honi ija nakumusaleka livoko liove, kaha akayoya.” **19** Kaha Yesu uakatukile nakumukava hamo na vandongisi vendi. **20** Kaha taleni, mpuevo uje uayandele ku mushongo ua kuhita maninga ha miaka yakupua likumi na ivali uezile munima yendi kaha uamukuatele ku mukundulo ua kazaku kendi, **21** omuo uahandeketele kuli ikeye vavenia nguendi, “Nga

njikuata lika ku kazaku kendi kaha njikanguka.” 22 Omo Yesu uatengulukile uamumuene kaha uahandeketele kuli ikeye nguendi, “Simpa, munange ua mpuevo, lutsilielo luove luakukanguisa.” Kaha hajevene uje mpuevo uakangukile. 23 Kaha omo Yesu uakovelele mu njivo ya uje mukuluntu ua masualale, uamuene vaje vakakuimba miaso yaha viakutsa na civunga cakele nakulila, 24 Kaha uahandeketele nguendi, “Tuhukeni! Omuo ou kanike uampuevo katsile vuno honi nakosa lika.” Kaha vamujolele. 25 Vuno honi omo civunga catuhukile hambanza, uakovelele mukati kaha uakuatetele uje kanike ku livoko nakumuhindula, kaha uje kanike uahindukile. 26 Kaha muzimbu ou ualishanduokelele mu mbonge yoshe ije. 27 Kaha omo Yesu uahumine kuje, tupuputua vavali vamukavele, vatambekele nguavo, “Tuivuileko cikeketima Muna Ndaviti,” 28 Omo uakovelele mu njivo, vaje tupuputua vavali vezile kuli ikeye, kaha Yesu uahandeketele kuli vakevo nguendi, “Mutsiliela ngueni njasa kucilinga eci ndi?” Kaha vamukumbuluile nguavo, “Eyo Muene.” 29 Ambahoni uakuatetele ha mesho avo nakuhandeka nguendi, “Kuya ku lutsilielo lueni cilingiue ngocovene kuli yeni.” 30 Kaha mesho avo emukile, kaha Yesu uavashikile nguendi, “Keti mukalekeko muntu cipue umo.” 31 Vuno honi vaile nakushanduola lutsimo luendi mu mbonge muoshe muje. 32 Omo vaje vamala vakele nakuya, kaha kuakele vamo vantu vanehelelele Yesu yala ua kaveveve uje uakele na lihamba. 33 Kaha omo lije lihamba valihumisile, uje yala ua kaveveve uaputukile kuhandeka, kaha vivunga via valikomokelele cikuma nakuhandeka nguavio, “Nacimo cahi cakufua ngue eci cituamona muno mu Isaleli.” 34 Vuno honi Vafaliseo vahandeketele nguavo, “Akahumisa mahamba na nzili ya muene ua mahamba.” 35 Kaha Yesu uendanganene mu

vimbonge vioshe na mu membo oshe, uakele nakulongesa mu vinjivo viavo via malombelo nakuambulula muzimbu uacili ua vumuene, uakanguisile mishongo yoshe na mavezi oshe. **36** Omo uamuene vivunga via vantu kaha uavivuilile ngozi, omuo vakele nakulinienga nakuhona viakulinga ngue vampanga vaje vakuhona kaniungi. **37** Kaha uahandekete kuli vandongisi vendi nguendi, “Viakuteja vinapu viavingi vuno honi vaka kupanga vavandende. **38** Nankuma lombeleni kuli Muene ua vaka kuteja linga atume vaka kupanga kuviakuteja viendi.”

10 Kaha Yesu uasanene vandongisi vendi likumi na vavali, kaha uavahanene nzili yakama ha vimbembesi viakujuala, nakuvihumisa, nakukanguisa mishongo yoshe na vaka kuvavala. **2** Mazina a tunganda likumi na vavali aua, uakulivanga Simoni uje ivatumbula nguavo Petulu, na munaina Anduleo, na Tiango muna Zembendeo, na munaina Luano. **3** Filipu na Mbatolomeo, Tomasi na Mateu muka kutambula lisimu, na Tiango muna Alufeya, na Tandeo, **4** Simoni uaku Kanana, na Yunda Sakaliote uje uendele Yesu vungungu. **5** Kaha Yesu uatumine likumi na vavali, uavashikile nguendi, “Keti muye kuli vaje keti Vayunda, kaha keti mukovele mu mbonge ya Samaliya. **6** Vuno honi yeni ku vampanga vaje vazimbala va mu njivo ya Isaleli. **7** Kaha oku muli nakuya ambululeni ngueni, ‘Vumuene vua muilu vuli muyehi.’ **8** Kanguiseni vaka kuvavala, hinduleni vaka kutsa, kanguiseni vaka mbumba, muhumise mahamba. Muatambuile kuakuhona kufueta, kaha haneni kuakuhona kufuetesa. **9** Keti muambate Ngolinde cipue Siliva cipue vunengu mu vinkombe vieni, **10** keti muambate lipakumuna ha vungezi vueni cipue vikovelo vivali cipue vinkaku, cipue mbueta, omo muka kupanga napande kutambula kulia. **11** “Kaha nganda cipue limbo lioshe

mukovela, tondeni muntu iya uje napande ku mitambula muacili, kaha tumameni nendi noho mukahumamo. **12** Omo mukovela mu njivo, menekeni vaje muuanamo. **13** Kaha nga muje mu njivo vanamitambula vuino, ciyulo ceni cikale navo, vuno honi nga kuvamitambuile vuino, kaha ciyulo ceni cimihlukile. **14** Kaha nga kuli umo uje kamitambula cipue kuvuilila ku mezi eni, kaha totononeni likungu ku viliato vieni, omo muhuma muje mu njivo cipue muje mu nganda. **15** Muavusunga njimileka nguange, ha litangua lia kusompa Njambi akahana kashitiku cikuma ku cihela cije kupulakana Sondoma na Ngomola. **16** “Talen, njimituma ngue vampanga hakati ka tungunga, kaha zangameni ngue linoka kaha ononokeni ngue mavembe. **17** Zangameni ku vantu, omuo vakamituala ku vinzango, na kumipupanga mu vinjivo viavo via malombelo. **18** Kaha vakamituala ku vanguvulu na kuli vimiene omuo yange, linga cikapue vukaleho kuli vakevo na kuli vaje keti Vayunda. **19** Omo vamituala, keti mulishoshomuene mumuka handekela cipue vimukahandeka, ha hola ije. **20** Omuo keti yeni mukahandeka, vuno honi Cimbembesi ca Ishueni cikahandeka muli yeni. **21** “Muanaye akatuala munaina mukutsa, kaha ishe na munendi, kaha vana vakaluisa visemi vavo na kuvatsiha. **22** Kaha vakamizinda voshe omuo ya lizina liange. Vuno honi uje akakateya na kumamanusuilo akovoka. **23** Omo vamiyandesa mu mbonge imo, teueleni mukuavo, muavusunga njimileka nguange kumukendangana mu vimbonge vioshe ya Isaleli ntsimbu kanda muna muntu eja. **24** “Ndongisi kasa kupulakana mulongisi uendi, cipue ngamba kupulakana muene yendi. **25** Capande ngeci ndongisi kupua ngue mulongisi uendi, na ngamba kupua ngue muene yendi. Nga vanatumbula muene ua njivo nguavo Mbelezembulu, kaha cikapua vati ku vaka

njivo yendi. 26 “Kaha keti mukale na liova navo, omuo kukuesi
 civanafuiki cakahona kucifukula, cipue cakushueka cakahona
 kucitantekeya. 27 Vinjimileka mu milima mu vihandeke mu ceke,
 kaha vije vimuvua vayeveeta vihandekeleni helu lia njivo. 28
 Kaha keti muteue vaje vatsiha muvula vuno honi kuvasa kutsiha
 muono, vuno honi teueni uje asa kunongesa muono na muvula
 mu ngehena. (Geenna g1067) 29 Nkuma keti tumpiasa vavali
 vakavalandesa ha muuaya uaya umo ndi? Vuno honi naumo
 uavo uahi akau ha mavu kuakuhona cizango ca Ishueni. 30
 Vuno honi yeni cipue vinkambu via ku mutue ueni vanavitanda.
 31 Ketu muteue, nankuma yeni muli naseho yakama kupulakana
 tumpiasa vavengi. 32 “Uoshe uje akanjihandeka hakati ka
 vantu, nange naua njikamuhandeka kuli Tate uje hali muilu,
 33 vuno honi uoshe uje akanjiviana ku mesho a vantu, nange
 naua njikamuviana ku mesho a Tate uje hali muilu. 34 “Keti
 musinganieke ngueni njinanehe ciyulo ha mavu, kunjezile
 nakuneha ciyulo, vuno honi mukuale. 35 Njineja nakulinga
 muana aluise ishe, kaha muana uampuevo aluisa vaina, vaina
 mueno aluise vanayemueno, 36 Kaha vitozi va muntu vakapua
 vavushoko vendi. 37 “Uoshe uje azanga ishe cipue ina cikuma
 kupulakana yange kaha kanjipandele, kaha uoshe uje azanga
 munendi ua yala cipue uampuevo cikuma kupulakana yange
 kaha kanjipandele, 38 kaha uoshe uje kambata cilindakano
 cendi nakuhona kunjikava kaha kanjipandele. 39 Kaha uoshe
 uje atonda muono uendi akauzimbalesa, kaha na uoshe uje a
 zimbalesa muono uendi omuo yange akau uana. 40 “Uoshe
 uje amitambula natambula yange, kaha uoshe uje anjitambula
 natambula uje uanjitumine. 41 Kaha uoshe uje akatambula
 kananguizi omuo ikeye kananguizi akatambula vuana vua

kananguizi, kaha uoshe uje akatambula yala ua vusunga omuo ikeye napu yala ua vusunga akatambula vuana vua yala ua vusunga. **42** Kaha uoshe uje ahana kuli umo uava vanike vavandende cipue nganja ya mema akutontola omuo napu ndongisi, muavusunga njihandeka kuli yeni nguange kakazimbalesaho vuana vuendi.”

11 Omo Yesu uamanusuile kushika vandongisi vendi likumi na vavali, uahumine kuje kaha uaile nakulongesa nakuambulula mu vinganda viavo. **2** Honi omo luano te hali mu kamenga uevuile vije vialingile Kilistu, kaha uatumine vandongisi vendi na mezi aua nguendi **3** yemuye mukahandeka kuli ikeye nguendi, “Yove uje hali nakuija indi tuvandamene mukuavo naua?” **4** Kaha Yesu uavakumbuluile nguendi, “Yemuye mukaleke luano vije munevu navije munamono, **5** tupuputua vama na vilema venda, vaka mbumba vanajele na tuveveve vevua, vatsi vasanguka, kaha na vihutu vali nakuvambulula muzimbu uacili. **6** Nakuisuliua uje katsutsuka omuo yange.” **7** Omo vakele nakuya, Yesu uaputukile kuhandeka ku civunga via luano nguendi, “Vika muaile mukumona mu mpambo? Muaile mukumona lihongo litepuzoka na mpunzi ndi? **8** Indi vika honi muaililile kuje? Muaile mukumona muntu nazala vuzalo vuasenga ndi? Taleni, vaje vazala vuzalo vuasenga vakala mu mapela a muene. **9** Vika muaililile kuje? Muaile mukumona kananguizi ndi? Eyo, njimileka nguange muakamuene viavingi kupulakana kananguizi. **10** Ou ikeye vene uje ivasonekele nguavo, ‘Tala njikatuma kanganda kange kulutue luove, uje akavuahesa ngila yove. **11** Muavusunga njimileka nguange, hhakati ka vaje vanasemuka ku mpuevo naumo uahi uakama nahumuho kupulakana luano muka kumbuitika, vuno honi uoshe uje alikehesa mu vumuene

vua muilu napu uakama kupulakana ikeye. **12** Kuhuma ku matangua a luano muka kumbuitika kuheta kulelo lino, vumuene vua muilu vunayanda cikuma kaha vantu vakukaluua mitima vanavuambata nampindangano. **13** Omuo voshe tunanguizi va Njambi na valongisi va mashiko vahandeketele vunanguizi noho luano, **14** kaha nga mutonda kucitava, luano ikeye Eliya uje akeja. **15** Uoshe uje hali na matuitui evue. **16** “Vuno honi vika njasa kusetekesa na vantu valelo? Njivasetekesa ngue vanike vaje vanatumama ku cihela ca kulandesela oku valisana muvakehela nguavo, **17** ‘Tuamiohieselele miaso, vuno honi kumuakinine, tuamibilile miaso ya ha kutsa vuno honi kumualilile.’ **18** Omuo luano uezile kuakuhona kulia cipue kunua, kaha vahandeketele nguavo, ‘Ali na lihamba!’ **19** Kaha omo Muna Muntu uezile oku alia na kunua, kaha vahandeka nguavo, ‘Mutaleni uamutupu na cipenda, kavusamba ua vaka kutambula lisimu na vaka vupi!’ Vuno honi mana a Njambi vanaashulisisa na vilinga viendi.” **20** Kaha Yesu uaputukile kutenuka mu vinganda muje mualingile cikuma vikomoueso viendi, omuo kuvatengulukile. **21** “Cisingo kuli yove Kolazini! Cisingo kuli yove Mbetesainda! Omuo nga vije vikomoueso vialingiuile muli yeni, ngue vialingiuilile mu Tile na Sindone ngue vatengulukile laja mukuzala vinjeke naku likuita muto. **22** Vuno honi njimileka nguange, ha litangua lia kusompa Njambi akevuila cikeketima Tile na Sindone kupulakana yeni. **23** Kaha yove Kapenauma, nkuma uatondele kulijundula yove vavenia muilu ndi? Houe, vakakuneha ha mavu mu ngehena. Omuo nga vikomoueso vije vialingiuile kuli yove ngue vialingiuilile mu Sondoma, ngue nganda ije hanga kuicili na lelo lino. (Hadēs g86) **24** Vuno honi njimileka nguange, ha litangua lia kusompa Njambi

akevuila cikeketima lifuti lia Sondoma kupulakana yove.” **25** Kaha ha ntsimbu ije Yesu uahandeketele nguendi, “Njitsantsela kuli yove Tate, Muene ua muilu na mavu, omuo unashueke evi viuma kuli vaka mana na vaka kulilongesa, kaha unavisholola ku vanike vavandende. **26** Eyo Tate, omuo mukemo muuatondele linga cilingiue. **27** “Viuma viose Tate nanjihanavio, kaha naumo uahi atantekeya Muana kuvanga lika Ishe, kaha naua naumo uahi atantekeya Ishe kuvanga lika Muana na kuli vaje Muana ahangula linga avashololueye. **28** “Ijeni kuli yange yeni voshe vaje vanahono nakuambata viteli viakulema, kaha njikamihana kuhuima. **29** Lituikeni mutiyo uange, kaha lilongeseni kuli yange omuo yange njapua uakulikehesa nakulihana, kaha mukauana kuhuima mu miono yeni. **30** Omuo mutiyo uange uapua ua uasi, kaha na citeli cange capua ca cehu.”

12 Ha ntsimbu ije Yesu uahitile mu mehia a tiliku ha litangua lia Sapalalo. Vandongisi vendi vatsile njala, kaha vaputukile kutomona mitue ya tiliku nakulia. **2** Vuno honi omo Vafaliseo vacimuene vahandeketele kuli Yesu nguavo, “Tala vandongisi vove valinakulinga vije lishiko kulitavesa kulinga ha litangua lia Sapalalo.” **3** Kaha Yesu uavakumbuluile nguendi, “Nkuma kumuatandele vije Ndaviti ualingile na vaje vakele navo omo vatsile njala, **4** muje muakovelele mu njivo ya Njambi nakulia mbolo ije ivalambuile kuli Njambi, cije kucapuile lishiko kuli ikeye ku ilia cipue vaje vakele navo, vuno honi kuvanga lika tusasendote ndi? **5** Cipue nkuma kumuatandele mu lishiko vati muje ha litangua lia Sapalalo tusasendote mu Njivo ya Njambi muvapokuele mashiko a ha litangua lia Sapalalo, vuno honi kuvakele na mulonga ndi? **6** Njimileka nguange, cuma cakama kupulakana njivo ya Njambi cino cili kuno. **7** Kaha nga

muatantekeya vika evi vilumbununa, 'Njatonda cikeketima, keti nkombelo,' ngue kumuahisile vaje kuvesi na mulonga. **8** Omuo Muna Muntu ikeye Muene ua litangua lia Sapalalo." **9** Yesu uahumine ku cihela cije kaha uaile nakukakovela mu njivo ya malombelo. **10** Kaha hajevene kuakele yala uakusekua livoko, kaha vehuile Yesu nguavo, "Nkuma lishiko litavesa kukanguisa ha litangua lia Sapalalo ndi?" Vatondele linga vamuvingeyleho. **11** Kaha Yesu uahandekete kuli vakevo nguendi, "Nga umo haliyeni hali na mpanga kaha auila mu cina ha litangua lia sapalalo, nkuma kumuasa kumuhumisamo ndi? **12** Nkuma muntu kapuile uaseho cikuma kupulakana mpanga! Nankuma, cinapande kuya ku lishiko kulinga cacili ha litangua lia Sapalalo." **13** Ambahoni uahandekete kuli uje yala nguendi, "Olola livoko liove." Kaha uje yala uoluele livoko liendi, kaha liolokele kupua hamo nalikuavo. **14** Vuno honi Vafaliseo vatuhukilemo kaha vakatumbile vutumbe muje vati vasa kutsihila Yesu. **15** Vuno honi Yesu uatantekeyele vutumbe vuavo, kaha uahumineko. Kaha vavengi vamukavele, kaha voshe uavakanguisile. **16** Kaha uavashikile nguendi keti vamutsimanese. **17** Eci capuile linga vilishulisise vije viahandekete kananguizi ua Njambi Isaya nguendi, **18** "Talen ngamba yange injinahangula, uje injazanga kaha muli ikeye muono uange uvuachelela. Njikahaka Cimbembesi cange hali ikeye, Kaha akahandeka vusunga kuli vaje keti Vayunda. **19** Kakakalaho na vimpata cipue kulila, kaha na umo uahi akevua lizi liendi mu vitapalo. **20** Kakapokolaho lihongo liakuhenga Kakazimiho tuhia tuje tucili nakutuhuisa vuizi. Kuvanga noho nanehe vusunga ku kuhiana." **21** Kaha mu lizina liendi mukemo vakatsiliela vaje keti Vayunda. **22** Ambahoni vantu vamo vanehelele Yesu yala uje ua kapuputua nakuhona kuhandeka

uje uakele na lihamba kaha uamukanguisile, kaha uje yala ua
 kaveveve uaputukile kuhandeka nakumona. **23** Kaha vantu voshe
 valikomokelele cikuma nakuhandeka nguavo, “Nkuma ou keti
 ikeye muna Ndaviti ndi?” **24** Vuno honi omo Vafaliseo vaviuvuile
 vahandeketele nguavo, “Kuvanga lika na nzili ya Mbelezembulu
 muene ua mahamba, ikeyo ou yala yalinakuhumisa nayo
 mahamba.” **25** Yesu uatantekeyele visinganieka viavo kaha
 uahandeketele kuli vakevo nguendi, “Vumuene vuoshe vuje
 vukalitepe hhakati nakuliluisa vukalipihisa, naimo yahi nganda
 cipue njivo vije vililuisa vikevio vavenia vikemana. **26** Kaha
 nga satana ahumisa mukuavo satana, kaha nalitepe hhakati
 ikeye vavenia, kaha vatihoni vumuene vuendi vukakola? **27**
 Kaha nga njikahumisa mahamba na nzili ya Mbelezembulu,
 nkuma na nzili yeya vana veni vaka ahumisa? Nankuma vakevo
 vakamisompa. **28** Vuno honi nga njikalikuasesa Cimbembesi
 ua Njambi mukuhumisa mahamba, kaha vumuene vua Njambi
 vuneja hali yeni. **29** “Cipue vatihoni muntu asa kukovela mu
 njivo ya yala uanzili nakuambata viuma viendi, nkuma keti tahi
 akuta uje yala uanzili ndi? Ambahoni apukule njivo yendi. **30**
 “Uje kesi nange anjiluisa, uje kalipandakana nange ashandola.
31 Nankuma njimileka nguange, vupi vuoshe nakushaula coshe
 ca vantu vakavikonekela, vuno honi kushaula Cimbembesi
 kuvaka cikonekela. **32** Kaha uoshe uje ahandeka lizi lia kuluisa
 Muna Muntu vakamukonekela, Vuno honi uoshe uje ahandeka
 viakuluisa Cimbembesi Uakulela kuvaka mukonekela cipue mu
 miaka ino cipue mu miaka ije ilinakuija. (aiōn g165) **33** “Kukala na
 vushuka vuacili kuvanga muti uao upua ua cili, cipue kukala
 na muti ua upi na vushuka vuao vupua vua upi, omuo muti
 vakautantekeya kuvushuka vuauo. **34** Yeni vana vamanoka,

muasa kuhandeka vati viacili omo yeni muapua mu vaka vupi?
 Omuo vije viashula ku mutima vikevio kanua kakahandeka.
35 Yala uacili akahumisa vuima viacili vije viakatulika mu
 citulikilo cendi ca cili, kaha yala ua mupi akahumisa viuma
 via vipi mu citulikilo cendi ca cipi. **36** “Njimileka nguange, ha
 litangua lia kusompa vantu vaka vasompa kuya ku mezi avo
 aje avakahandeka akuhona seho, **37** omuo kuya ku mezi
 ove mukemo muvaka kusompa kaha kuya ku mezi ove akeo
 avakakuhisa nao.” **38** Ambahoni vamo valongisi va mezi na
 Vafaliseo vahandekete kuli ikeye nguavo, “Mulongisi tutonda
 yove linga utulingileko cimueso.” **39** Vuno honi uavakumbuluile
 nguendi, “Vantu vavupi na vupangala vantsimbu ino vakevo
 vatonda cimueso, vuno honi nacimo cahi cimueso civakavahana
 kuvanga lika cimueso ca kananguizi ua Njambi Yona. **40** Omuo
 Yona uakele muzimo lia intsi ha matangua atatu na matsiki
 atatu, mucifua cimo vene na Muna Muntu akakala mu vukalo
 vua vatsi ha matangua atatu na matsiki atatu. **41** Vantu vaku
 Ninive vakemana ha litangua lia kusompa na vantu vantsimbu
 ino kaha vaka vahisa, omuo vatengulukile ha kuambulula ca
 Yona, kaha taleni cuma cakama cikuma kupulakana Yona cino
 cili kuno. **42** Muene ua mpuevo uaku Shemba akemana ha
 litangua lia kusompa na vantu vantsimbu ino nakuvahisa, omuo
 uahumine kuntsongo ya cifuti kuija nakuvuilila mana a Solomoni,
 kaha taleni umo uakama kupulakana Solomoni uno hali kuno. **43**
 “Omo cimbembesi cacipi cihuma muli muntu, cihakiti mu vindinda
 kutonda kuakuhimina, vuno honi kucekuuana cipue hamo. **44**
 Ambahoni cihandeka nguaco ‘Njihilukila ku njivo yange kuje
 njahuminine.’ Kaha omo cihiluka ciuana ije njivo mupulungua,
 muakukomba nakuivuahesa muje muinapande kukelamo. **45**

Ambahoni ciya nakuambata vikuavo vimbembsi vitanu na vivali vije via vipi cikuma kupulakana cikeco, kaha vakovelamo nakukakalamo, kaha cifua ca uje yala ca mamanusuiio cikapua cacipi kupulakana caha kulivanga. Omu mukemo vene mu vakafua na vantu vantsimbu ino.” **46** Tele Yesu acili nakuhandeka ku vantu, taleni vaina na vamunaina vemanene hambanza, vatondele linga vahandeka nendi. **47** Kaha umo ua vantu vaje kuje uamulekele nguendi, “Tala, vanoko na vamuanoko vanemana hambanza vatonda kuhandeka nove.” **48** Vuno honi Yesu uamukumbuluile nguendi, “Iya vanana, kaha iya naua vamuanetu?” **49** Kaha uoluele livoko liendi kuli vandongisi vendi nakuhandeka nguendi, “Ava vakevo vanana na vamuanetu! **50** Omuo uoshe uje alinga cizango ca Tate ua muilu ikeye napu muanetu ua yala na uampuevo na nana.”

13 Ha Litangua lije vene, Yesu uahumine mu njivo kaha uaile nakukatumama ku mukulo ua cisali. **2** Kaha vivunga viakama viezile kuli ikeye nakumuzengeleka, nankuma uakovelele mu vuato nakukatumama, kaha civunga coshe cemanene ha ntunda. **3** Kaha uavalekele viuma viavingi mukulikuasesa visimo nguendi, “Muka kukuva uaile nakukuva. **4** Kaha omo uakele nakukuva vimbutu vimo viauililile ku mukulo ua ngila, kaha tuzila vezile nakuvilia. **5** Kaha vimbutu vikuavo viauililile ha mavue aje kuhakele livu lialingi, kaha hajevene viasokele, omuo kuhakele livu lia lingi. **6** Vuno honi omo litangua liatuhukile kaha vije vimbutu viajuuamene, kaha omuo mizi yavio kuyakovelele cikuma mu livu, kaha vije vimbutu viomine. **7** Vimbutu vikuavo viauililile hhakati ka mingonga, kaha ije mingonga yakolele nakuvitua. **8** Vimbutu vikuavo viauililile ha mavu acili kaha viemine muacili, vimo vimbutu vihita, vimo viemine vimbutu

makumi atanu na limo, kaha vikuavo naua viemine vimbuto makumi atatu kupulakana vije vivakunine. **9** Uoshe uje hali na matuitui ovue.” **10** Ambahoni vandongisi vezile kuli Yesu nakuhandeka nguavo, “Vika honi ukahandekela navo mu visimo?” **11** Kaha uavakumbuluile nguendi, “Yeni vanamihana kutantekeya vushueke vua vumuene vua muilu, vuno honi kuli vakevo kuvavahanenevuo. **12** Omuo uoshe uje alinavio vakamuvuezelako vikuavo naua, kaha akakala na viavingi, vuno honi uje kesi cipue nacimo, cipue cije cali naco vakamuniekaco. **13** Eci cikeco canehesa linga njihandeka navo mu visimo omuo vakevo vamonu, vuno honi kuvamonenesa, kaha vovua, vuno honi kuvevuisisa. **14** Cilivene kuli vakevo vinalishulisisa vije viahandekele kananguizi ua Njambi Isaya nguendi, “Cilivene mukevua vuno honi kumukevuisisa, kaha cilivene mukamona vuno honi kumukamonenesa. **15** Omuo mitima yava vantu inahono mana, kaha na matuitui avo anaziki, kaha na mesho avo vana azimi, keti ngoconi mesho avo akamona kaha na matuitui avo akevua, kaha na mitima yavo ikevuisisa, nakutengulukila kuli yange linga njivakanguise.’ **16** “Vuno honi anakuisuliua mesho eni omuo amona, na matuitui eni, omuo ovua. **17** Muavusunga njihandeka kuli yeni nguange, tunanguizi va Njambi va Njambi vavengi na vantu va vusunga, vatondele kumona cikuma evi vimuli nakumona, vuno honi kuvavimuene, nakuivua vije vimulinakuivua, vuno honi kuvaviuvuile. **18** “Ambahoni ivuilileni cisimo ca uje muka kukuva. **19** Omuo uoshe uje ovua lizi lia vumuene kaha kaliuvuisisa, kaha uje muka vupi eja nakuambata vije vivanakuvu mu mutima uendi, eyi ikeyo mbuto ije ivakuvile ku mukulo uangila. **20** Kaha mbuto ije ivakuvile ha mavue, ou ikeye uje ovua lizi kaha hajevene alitambula

nanzolela, **21** vuno honi kuliesi na mizi muli ikeye, kaha likala lika muka ntsimbu kandende. Kaha omo tuyando cipue mapakeso vija omuo ya lizi, kaha hajevene kalikavangeya. **22** Kaha vimbuto vije vivakuvile ha mingonga, ou ikeye uje ovua lizi, vuno honi omo ha kuzanga via ha mavu nakuzanga vufuko vua mavu kaha vikatuva lije lizi, kaha kulikemi vushuka. (aiōn g165) **23** Kaha ije mbuto ivakuvile ha mavu acili, ou ikeye uje ovua lizi nakulivuisisa, ikeye cilivene akema vushuka vavuingi vuakupua vimo vimbuto vihita, vimo, vikuavo viemine makumi atanu na limo, kaha vikuavo naua viemine makumi atatu kupulakana vije vivakuvile.” **24** Kaha Yesu uavatelele cisimo cikuavo naua nguendi, “Vumuene vua muilu tuhasa kuvuesekesa ngue yala uje uakuvile mbuto yacili mu lihia liendi, **25** vuno honi tele vantu vanakosa, citozi cendi uezile nakukuva shaku muje mu lihia lia tiliku, kaha uaile. **26** Omo ije tiliku yakolele nakuhaka vinona ambahoni naikeyo ije shaku yasholokele. **27** Kaha vaje vangamba vendi vezile kuli ikeye nakumuleka nguavo, ‘Muene nkuma kuuakunine lika mbuto yacili mu lihia liove ndi? Kaha cineja vati honi linga mukale naua na shaku?’ **28** Kaha uahandekele kuli vakevo nguendi, ‘Kuli citozi uje nalingi eci.’ Kaha vaje vangamba vendi vahandekele kuli ikeye nguavo, ‘Nkuma utonda linga tuye tukaitukulemo ndi?’ **29** Vuno honi uavakumbuluile nguendi, ‘Kuahi!’ Omuo muje mu mukaitukulamo ije shaku hamo mukatukuila kumo na tiliku. **30** Vieceleli vioshe linga vikole kuvanga noho ha ntsimbu yakuteja, kaha ha ntsimbu yakuteja njikaleka vaka kuteja nguange, ‘Tukulenimo tahi shaku muikute mikuta, kaha itsimikeni, vuno honi kungululeni tiliku nakuihaka mu cishete cange.”” **31** Kaha Yesu uavatelele cisimo cikuavo naua nguendi, “Vumuene vua muilu vunapu ngue nona

ya mbuto ya musalata ije muntu uambatele nakukuna mu lihia liendi. **32** Yapua yaindende cikuma ku vimbuto vioshe, vuno honi omo ikola ikapu ciputa cakama na kukola kupua muti, nankuma tuzila va muilu vakeja nakutungila mashua ha mitango yauo.” **33** Kaha Yesu uavatelele naua cisimo cikuavo nguendi, “Vumuene vua muilu vuapua ngue cimbaluila cije mpuevo uambatele nakucishingasanena ha lilonga haje hakele vinganja vitatu via vunga vua tiliku kuvanga noho vioshe viafutunukile.” **34** Vioshe evi Yesu uavihandekele ku vivunga mu visimo, cilivene nacimo cahi cahandekele kuli vakevo kuakuhona kulikuasesa cisimo. **35** Eci capuile kushulisisa vije viahandekele kananguizi ua Njambi nguendi, “Njikafukula kanua kange mu visimo. Njikahande vioshe vije vialishueka hume ha luvula lua mavu.” **36** Ambahoni Yesu uasezele civunga nakuya mu njivo kaha vandongisi vendi vezile kuli ikeye nakuhandeka nguavo, “Tulumbunuine cisimo ca shaku ya mu lihia.” **37** Kaha uavakumbuluile nguendi, “Uoshe uje akuna mbuto yacili napu Muna Muntu. **38** Lihia likelio mavu, kaha mbuto ije yacili ilumbununa vana va vumuene, kaha naije shaku inapu vana va muka vupi, **39** kaha uje citozi uje uaikuninemo ikeye napu Satana. Kaha kuteja cikeco kuhua ca mavu, kaha vaka kuteja vakevo tungelo. (aiōn g165) **40** Ngue mujevene movaka kungungulula shaku nakuitsimika na tuhia, mukemovene mu cikafua naku mamanusuililo a mavu. (aiōn g165) **41** Muna Muntu akatuma tungelo vendi, kaha vaka kunguluila hamo vije vikanehesa vupi navaje vakalingi vupi mu vumuene vuendi, **42** nakuvombila mu litende lia tuhia, kuje vantu vaka lila nakulishumanga ku mazo avo. **43** Ambahoni vaka vusunga vakaviakuma ngue litangua mu vumuene vua Ishavo, uoshe uje hali na matuitui ovue. **44** “Vumuene vua

muilu vunapu ngue vufuko vuakushueka mu lihia, vuje omo
 muntu avuana kaha avushueka naua ambahoni hakuvuahelela
 cendi aya nakukalandesa viose vije alinavio kaha alanda lije
 lihia. **45** "Naua vumuene vua muilu vunapu ngue muntu uje
 muka kulandesa uje atonda vusanga vuacili, **46** uje omo auana
 vusanga vumo vua seho yakama, kaha aya nakukalandesa
 viose vije alinavio kaha akavulanda. **47** "Naua vumuene vua
 muilu vunapu ngue vuanda vua kuta vatsi vuje vuvanate mu cisali
 kaha vutsiha muyati uoshe ua vatsi, **48** omo vuashulile vamala
 vavukokelele ha ntunda kaha vatumamene nakuhangulamo
 vatsi vacili nakuvahaka mu mitonga yavo vuno honi vombilile
 vaje vakupihia. **49** Nankuma omu mukemo mucikafua naku
 mamanusuilo a mavu. Tungelo vakeja nakutepesa vaka vupi ku
 vaka vusunga, (aiōn g165) **50** nakuvombila mu litende lia tuhia,
 kuje vantu vakalila nakulishumanga ku mazo avo. **51** "Yesu
 uavehuile nguendi, nkuma munoviuvuisisa viuma viose evi ndi?"
 Kaha vamukumbuluile nguavo, "Eyo." **52** Kaha uahandekele kuli
 vakevo nguendi, "Nankuma uoshe mulongisi ua mashiko uje
 ivalongesele via vumuene vua muilu napu ngue uje vavenia
 njivo, uje ahumisa vufuko vuendi vua laja novu vua vuha mu
 citulikilo cendi." **53** Kaha omo Yesu uamanusuile kuta vije visimo,
 uahumineko kuje, **54** nakuya ku cifuti cendi nakukavalongesa
 mu njivo yavo ya malombelo, kaha vaje voshe vamuvuile vali
 komokelele cikuma nakuhandeka nguavo, "Nkuma kuli ou yala
 kuanauana mana aua na vikomoueso evi? **55** Nkuma ou keti
 ikeye muna uje muka kushonga ndi? Nkuma vaina keti Maliya?
 Nkuma vamunaina keti Tiango, na Yosefa, na Simoni na Yunda
 ndi? **56** Nkuma vashongo vendi voshe va vampuevo keti ava
 tuli hamo navo ndi? Nkuma kuli honi ou yala nauana viose

evi?" 57 Kaha vamuvianene. Vuno honi Yesu uahandekete kuli vakevo nguendi, "Kananguizi ua Njambi kuvekusungimika mu cifuti cendi cipue muimbo liendi kuvanga lika kuka." 58 Kaha kalingilileko vikomoueso kuje omuo ya kuhona kutsiliela cava.

14 Ha ntsimbu ije muene Helonde omo uevuile lutsimo lua Yesu, 2 kaha uahandekete kuli vangamba vendi nguendi, "Ou ikeye luano muka kumbuitika, vanamusangula ku vatsi, mukemo evi vinzili vili nakupanga muli ikeye." 3 Omuo Helonde uakuatele luano nakumukuta nakumuhaka mu kamenga, omuo ya mulonga ua Helondiya mpuevo ya munaina Filipu, 4 omuo luano uahandekete kuli ikeye nguendi, "Kuya ku lishiko yove kuuapandele kumuambata." 5 Cipue vene uatondele kumutsiha, vuno honi kamutshile uateuele vantu, omuo vamuivule nguavo uapuile kananguizi ua Njambi. 6 Omo litangua lia kuanuka kusemuka ca Helonde liahetele, muna Helondiya uampuevo uakinine hhakati ka civunga ca vantu kaha uavuahelesele Helonde, 7 kaha uamukulahesele nakulisinga kumuhana viose viatondele kulomba. 8 Omuo vaina vamusindiye, kaha ualombe nguendi, "Njihane mutue ua luano muka kumbuitika ha lilonga." 9 Vuno honi muene uovuile vusiua, vuno honi omuo hakulisinga cendi na hali vangezi vendi, kaha uashikile linga vamuhaneco, 10 uatamine kukateta mutue ua luano mu kamenga. 11 Kaha mutue uendi vaunehete ha lilonga nakuuhana kuli muana mpuevo, kaha uauhanene vaina. 12 Kaha vandongisi va luano vezile nakuambata muvula uendi nakuutsinda, kaha vaile nakulekesa Yesu. 13 Honi omo Yesu uovuile eci, uahumine kuje mu vuato kaha uaile kumutambela ua likaliendi. Vuno honi omo vivunga vievuile eci, viamukavele ha mavu kuhuma ku vimbonge. 14 Omuo Yesu uaile ha ntunda uamuene civunga cakama, kaha

uavovuulilile ngozi, kaha uavakanguisile ku mishongo yavo. **15** Omo capuile cinguezi, vandongisi va Yesu vezile kuli ikeye nakuhandeka nguavo, “Cino cinapu cihela ca kuholoka, kaha litangua honi liatoko, kaha leka vivunga linga vaye ku membo linga vakalilandele viakulia vakevo vavenia.” **16** Kaha Yesu uahandেকে kuli ikeye nguendi, “Kuvapandele kuya, vahaneni vimo valie.” **17** Kaha vahandেকে kuli ikeye nguavo, “Tuli lika na vimbolo vitanu na vatsi vavali.” **18** Kaha Yesu uahandেকে kuli ikeye nguendi, “Vineheni kuno kuli yange.” **19** Kaha uashikile vivunga linga vatumame ha muila, kaha uambatele vimbolo vitanu na vatsi vavali kaha uatalele kuilu, kaha uavikuisuile, nakutavuzola vimbolo nakuvihana kuli vandongisi vendi, kaha vandongisi vendi vavihanene ku vivunga. **20** Kaha voshe valile nakukuta. Kaha vakunguilile mitonga ya vimbazuvuila ya kushula ya kupua likumi na ivali. **21** Kaha vaje valile vapuile ngue makulukazi atanu a vamala, kuhumisako vampuevo na vanike. **22** Ambahoni Yesu ualekele vandongisi vendi linga vakovele mu vuato vaye kulutue luendi musinia tele ikeye acili na kuleka vivunga linga vaye. **23** Kaha hanimu ya kuleka vivunga linga vaye, uaille helu lia munkinda lika liendi mukulombela. Uakele kuje likaliendi noho cinguezi, **24** vuno honi ha ntsimbu ije vuato vuakele hhakati ka cisali kaha vuakele nakulininganga na mankimba omuo mpunzi yakele nakuvuluisa. **25** Kaha ku vandemba Yesu uezile kuli vakevo, oku alinakuenda helu lia cisali. **26** Vuno honi omo vandongisi vendi vamumuene hali nakuenda ha cisali, vovuile liova cikuma kaha vahandেকে nguavo, “Ndumba ya muntu!” Kaha vatambekele naliova. **27** Kaha hajevene Yesu uahandেকে kuli vakevo nguendi, “Simpeni keti muteue yange vene.” **28** Kaha Petulu uahandেকে kuli ikeye nguendi, “Muene,

nga yove, njileke njije kuli yove nange njende ha mema.” 29
 Kaha Yesu uahandekete nguendi, “Ija.” Kaha Petulu uahumine
 mu vuato nakuenda ha mema kuya kuli Yesu, 30 vuno honi
 omo uamuene mpunzi uateuele, kaha uaputukile kuvombela
 kaha uatambekele nguendi, “Muene njovole.” 31 Hajevene
 Yesu uoluele livoko liendi, nakumukuata kaha uahandekete
 nguendi, “Muntu ua lutsilielo lualundende, vika ku utsiliela?” 32
 Kaha omo vakovelele mu vuato mpunzi yahuile. 33 Kaha vaje
 vakele mu vuato vamulemesele nguavo, “Muavusunga u Muna
 Njambi.” 34 Kaha omo Yesu na vandongisi vendi vajavukilile
 musinia, vezile ku cihela ca Ngenesaleta. 35 Kaha omo vantu
 vakumutambela uje vmutantekeyele, vatumine voshe vaku
 cihela cije nakumunehela vaka kuvavala voshe, 36 Vamulombele
 linga vakuate cipue ku mukundulo ua kazaku kendi, kaha voshe
 vaje vakuateleko vakangukile.

15 Ambahoni Vafaliseo vamo na valongisi va lishiko vezile kuli
 Yesu kuhuminina ku Yelusalema kaha vahandekete nguavo,
 2 “Vikahoni vandongisi vove kuvekuononoka cisemua ca
 vakuluntu? Omuo kuvekutana ku mavoko avo omo valia.” 3 Kaha
 Yesu uavakumbuluile nguendi, “Nkuma neni kumuekuononoka
 lishiko lia Njambi omuo ya cisemua ceni ndi? 4 Omuo Njambi
 uashikile nguendi, ‘Singimika isho na noko,’ kaha ‘uoshe
 uje ashaula ishe cipue ina, cilivene atse.’ 5 Vuno honi yeni
 mukahandeka nguendi nga uoshe uje aleka ishe cipue ina nguendi,
 ‘Vije vimunapandele kuhana kuli yange vanavihana Njambi,’ 6
 kaha muntu ou kononokele ishe. Nankuma, omuo ya cisemua
 ceni, munaseze lizi lia Njambi. 7 Yeni vaka civembulu! Nkuma
 Isaya uahandekete via vusunga hali yeni, omuo uahandekete
 vunanguizi nguendi, 8 “Ava vantu vanjisingimika na tunua tuavo,

vuno honi mitima yavo ili kulahako nange. **9** Vakanjilemesa lika muangoco, vakalongesa mashiko a vantu lika!” **10** Kaha Yesu uasanene vantu linga veje kuli ikeye kaha uavalekele nguendi, “Ivueni kaha ivuisiseni. **11** Ketu coshe cije cikakovela mu kanua ka muntu cikalingisa muntu linga ketu apue uakulela, vuno honi vije vikahumu mu kanua ka muntu vikevio vikalingisa muntu linga apue uakuhona kulela.” **12** Ambahoni vandongisi vezile kuli Yesu nakuhandeka nguavo, “Nkuma uatantekeya nguove Vafaliseo vapihilile ku mitima omo vevuile mezi aua ndi?” **13** Kaha Yesu uavakumbuluile nguendi, “Mutu uoshe uje Tate ua muilu kakunine vakau tukula. **14** Veceleni lika, vanapu vantua mena va tupuputua, kaha nga kapuputua atuamenena kapuputua mukuavo, voshe vakauila mu cina.” **15** Vuno honi Petulu uahandekela kuli Yesu nguendi, “Tulumbunuine eci cisimo.” **16** Kaha uahandekela kuli ikeye nguendi, “Nkuma nove naua hanga kanda ucinongonone eci ndi? **17** Nkuma ku umono nguove coshe cije cikovela mu kanua cihakiti muzimo nakuhitilila ndi? **18** Vuno honi vije vioshe vikahumu mu kanua vikahumu ku mutima, kaha evi vikevio vikalingisa muntu kupua uakuhona kulela. **19** Omuo ku mutima kukeko kukahuminina visinganieka via vipi via kutsiha, vupangala, vukoyi, kuiva, vukaleho vua makuli, na vungumba. **20** Evi vikevio vikalingisa muntu linga apue uakuhona kulela, vuno honi kulia cakuhona kutana ku mavoko kucekulingisa muntu linga apue uakuhona kulela.” **21** Kaha Yesu uahumine kuje nakuya ku cihela ca Tile na ku Sindone. **22** Kaha taleni, mpuevo ua ku Kanana uje uahumine ku cihela kuje vene ualilile nguendi, “Njivuileko cikeketima Muene, Muna Ndaviti, munange uampuevo ali na lihamba lia lipi cikuma.” **23** Vuno honi Yesu kamukumbuluile cipue lizi limo, kaha vandongisi vendi

vezile nakumulambelega nguavo, “Mulekese linga aye omuo hali nakutupangela kalua.” 24 Kaha Yesu uavakumbuluile nguendi, “Vanjitumine lika ku vampanga vakuzimbala vaku Isaleli.” 25 Vuno honi uje mpuevo uezile nakutsikama kuli ikeye nguendi, “Muene njikuase.” 26 Kaha Yesu uamukumbuluile nguendi, “Keti cacili kumbila mbolo ya vanike ku tutali.” 27 Kaha uje mpuevo uamukumbuluile nguendi, “Eyo Muene, vuno honi cipue vene tutali vakali vishaniu vije vikau ku mesa ya muene uavo.” 28 Kaha Yesu uamukumbuluile nguendi, “Nanaa ove mpuevo lutsilelo liove luakama cikuma. Cilingiue kuya muje mu utondela.” Kaha hajevene munendi uampuevo uakangukile. 29 Kaha Yesu uahumine kuje kaha uahitile kuyehi na cisali ca Ngalileya. Kaha uaile kumukulo ua munkinda nakukatuma. 30 Kaha civunga cakama cezile kuli ikeye, vamuneherele vilema, visualonda, tupuputua na tuveveve, na vakuavo veka naua, kaha vavaneherele ku viliato viendi, kaha uavakanguisile. 31 Nankuma cije civunga calikomokelele cikuma, omo vamuene vaje tuveveve vahandeka, na visualonda vanapu vmutuntu, na vilema venda, na tupuputua vamaona, kaha vahanene vumpau kuli Njambi ua Isaleli. 32 Ambahoni Yesu uasanene vandongisi vendi nakuvaleka nguendi, “Njilina kuivula ngozi eci civunga, omuo vanakala nange ha matangua atatu, kaha kuvalileho cipue cimo, kaha kunjitondo linga njiveceli vaye na njala, hamo valezumukila mu ngila.” 33 Kaha vandongisi vahandekela kuli ikeye nguavo, “Kuli honi tuasa kuuana mbolo muno mu ndinda ya kulisa civunga cakama eci?” 34 Kaha Yesu vahandekela kuli vakevo nguendi, “Muli na mikasha ingahi?” Vamukumbuluile nguavo, “Itanu na ivali, na vatsi vavandende.” 35 Kaha Yesu uashikile cije civunga linga vatumame ha mavu, 36 kaha uambatele ije mikasha itanu na

ivali na vatsi, kaha hanima yakuhana citsantsela, uavipazuile nakuvihana kuli vandongisi, kaha vandongisi vavihanene kuli vije vivunga. 37 Kaha voshe valiile nakukuta. Kaha vandongisi vakunguilile mitonga ya kushula ya kupua itanu na ivali ya vije vimbazuvuila viasaleleho. 38 Kaha vaje valiile vapuile makulukazi auana a vamala, kuakuhona vampuevo na vanike. 39 Kaha uecelele cije civunga linga vaye, kaha uakovelele mu vuato nakuya ku cihela ca Mangandane.

16 Kaha Vafaliseo na Vasanduki vezile kuli Yesu nakumueseka, vamuihuile linga avamuese cimueso cakuhuminina kuilu. 2 Kaha uavakumbuluile nguendi, “Omo nga cinguezi, mukahandeka ngueni, ‘Kukaca vuino, omuo lilu livenga.’ 3 Kaha kucimene muhandeka ngueni, ‘Lelo kukakala mashuela, omuo lilu livenga na kuteuesa.’ Muatantekeya kulumbununa cifua ca lilu, vuno honi kumuhasa kulumbununa vimueso via vi ntsimbu. 4 Vantu vantsimbu ino va vupi na vupangala vatonda cimueso, vuno honi kukuesi cimueso civakavahana kuvanga lika cimueso ca Yona.” kaha uavasezele nakuya. 5 Omo vandongisi vahetele musinia, vasuvile kuambata mbolo. 6 Kaha Yesu uahandekela kuli vakevo nguendi, “Linuingeni kaha zangameni ku cimbaluila ca Vafaliseo na Vasanduki.” 7 Kaha vakele nakuhandeka hhakati kavo vavenia nguavo, “Kutuezile na mbolo.” 8 Kaha Yesu, hakutantekeya eci, uahandekela nguendi, “Yeni valutsilielo lualundende, vika muli nakuhandeka hhakati keni vavenia ngueni kumuesi na mbolo? 9 Nkuma kanda muvuisise ndi? Nkuma kumuanuka mikasha itanu ya vimbolo, ya vantu makulukazi atanu, kaha mitonga ingahi muakunguluile? 10 Cipue mikasha itanu na ivali ya vimbolo ya vantu makulukazi auana, nkuma mitonga ingahi muakunguluile? 11 Nkuma vika kumuvuisisa

ngueni kunjahandekela neni via mbolo? Zangameni ku cimbaluila
 ca Vafaliseo na Vasanduki." 12 Kaha vevuisisile nguavo nkuma
 kavalekele kuzangama ku cimbaluila cakupangesa mbolo, vuno
 honi ha vilongesa via Vafaliseo na Vasanduki. 13 Omo Yesu
 uahetele ku mbonge ya Sesaliya Filipu, kaha uehuile vandongisi
 vendi nguendi, "Vantu vahandeka nguavo Muna Muntu ikeye
 iya?" 14 Vamukumbuluile nguavo, "Vamo nguavo luano muka
 kumbuitika, vamo nguavo Eliya, vamo nguavo Njelemya cipue
 umo ua tunanguizi va Njambi." 15 Kaha Yesu uahandekela kuli
 vakevo nguendi, "Vuno honi yeni ngueni Yange iya?" 16 Simoni
 Petulu uamukumbuluile nguendi, "Yove Kilistu, Muna Njambi
 uakuyoya." 17 Yesu uamukumbuluile nguendi, "Uakuisulua
 Simoni muna Yona! Omuo keti vuntu vuasholuele evi kuli yove,
 vuno honi Tate uje hali muilu. 18 Kaha njikuleka nguange yove
 Petulu, ha livue eli njikatunga cikungulukilo cange, kaha nzili
 ya kutsa ku ikacihiana. (Hadēs 986) 19 Njikakuhana masapi a
 vumuene vua muilu, kaha coshe cije civakavindika hano hamavu
 na muilu vakacivindika, kaha coshe cije civakatavesa hano ha
 mavu na muilu vakacitavesa." 20 Ambahoni uashikile vandongisi
 vendi linga keti valekeko muntu umo nguavo ikeye Kilistu. 21
 Kuhuma ha ntsimbu ije Yesu uaputukile kulumbunuina vandongisi
 vendi nguendi, njapande kuya ku Yelusalema naku kayanda
 viuma viavingi kuli vakuluntu na kuli vakuluntu vatusasendote na
 kuli valongisi va mashiko, kaha vakanjitsiha, vuno honi hanima
 ya matangua atatu njikasanguka. 22 Kaha Petulu uamuambatele
 nakumutuala kualikaliavo na kuputuka kumutenukila nguendi,
 "Njambi vindika, Muene! Eci kucikalingiua kuli yove!" 23 Vuno
 honi Yesu uatengulukile nakuhandeka kuli Petulu nguendi,
 "Huma kuli yange yove Satana! Yove unapu citsutsukiso kuli

yange, omuo kuukundama kuli Njambi, vuno honi ku vantu.”

24 Ambahoni Yesu ualekele vandongisi vendi nguendi, “Nga uoshe uje atonda kunjikava, napande kuliviana ikeye vavenia nakuambata cilindakano cendi na kunjikava. **25** Omuo uoshe uje atonda kuniunga muono uendi akauzimbalesa, vuno honi uoshe uje azimbalesa muono vuendi omo yange akauuana. **26** Kaha cikakuasa vika kuli muntu, nga alikunguilila viuma via ha mavu vioshe nakuzimbalesa muono uendi? Kaha vika muntu viakahana linga ahingisemo muono uendi? **27** Omuo Muna Muntu akeja na tungelo vendi mu vumpau vua Ishe, kaha akafueta muntu na muntu uoshe kuya ku vilinga viendi. **28** Muavusunga njimileka nguange kuli vamo hano vaje ku vakatsi kuvanga noho vanamono Muna muntu neja mu vumuene vuendi.”

17 Hanima ya matangua atanu na limo Yesu uambatele Petulu na Tiango na munaina luano, kaha vahile hamo ku munkinda ualaha kua likaliavo lika. **2** Kaha Yesu ualihimpuile ha mesho avo, kaha na cihanga cendi caviakumine ngue litangua kaha na vuzalo vuendi vuatokele too ngue ceke. **3** Kaha taleni, ambahoni kuasholokele Mosesa na Eliya vaje vakele na kuhandeka nendi. **4** Kaha Petulu uahandেকে kuli Yesu nguendi, “Muene, cacili yetu kukala kuno, nga utonda njikatunga vimbalaka vitatu kuno, imo yove kaha ikuavo ya Mosesa na ikuavo ya Eliya.” **5** Tele acili nakuhandeka, kaha hajevene lishelua liakuviakuma liavafuikile, kaha muje mulishelua muahumine lizi ngualio, “Ou ikeye munange injazanga, uje muli ikeye njivuahelela, muivuulileni.” **6** Omo vandongisi vevuile evi, vavulumanene ha mavu, kaha vovuile liova cikuma. **7** Vuno honi Yesu uezile nakuvakuata kaha uahandেকে nguendi,

“Katukeni keti muteue.” **8** Kaha omo vemukile mesho avo, kuvamuene ueka vuno honi Yesu lika. **9** Kaha omo vasikumukile kuhuma ha munkinda, Yesu uavashikile nguendi, “Keti valekeko muntu hali uoshe cije cimona, kuvanga noho Muna Muntu vanamusangula ku vatsi.” **10** Vandongisi vamuhuile nguavo, “Nkuma vika valongisi va lishiko vahandeka nguavo Eliya eje tahi ikeye?” **11** Yesu uavakumbuluile nguendi, “Eliya eja nakuhiluisila naua viuma vioshe, **12** vuno honi njimileka nguange Eliya neja laja, kaha kuvamutantekeyele, vuno honi vamulingile muoshe muje muvatondelelemo, omu mukemo vene na Muna Muntu vakamuyandesela.” **13** Ambahoni vandongisi vevuisisile nguavo alinakuhandeka kuli vakevo via luano muka kumbuitika. **14** Kaha omo vezile ku civunga, yala umo uezile kuli Yesu nakutsikama nakuhandeka nguendi, **15** “Muene ivuila cikeketima munange, omuo hali na mushongo uakushinia kaha ukamuyandesa cikuma, omuo ha vintsimbu viavingi akauila mu tuhia na mu mema. **16** Kaha njamunehele kuli vandongisi vove, vuno honi kuvasele kumukanguisa.” **17** Kaha Yesu uamukumbuluile nguendi, “Yeni vantu va ntsimbu ino vakuhona lutsilielo na vupi, njikakala neni lungahi? Njikamileka lungahi? Muneheni kuno kuli yange.” **18** Kaha Yesu uatenukilile lije lihamba, kaha lije lihamba liahumine muli ikeye, kaha hajevene uje kanike ukangukile. **19** Ambahoni vandongisi vezile kuli Yesu muvushueke nakuhandeka nguavo, “Vika honi yetu kutuasele kulihumisa?” **20** Kaha uahandekela kuli vakevo nguendi, “Omuo ya lutsilielo lueni lualundende. Muavusunga njimileka nguange nga muli na lutsilielo ngue nona ya mbuto ya musalata, ngue muasa kuhandeka ku munkinda ou ngueni, ‘Huma kuno ya kuje kaha ukaya, kaha na cimo cahi cimukahonoua.’” **21** Vuno honi lihamba liangacije

kuliekuhuma ngoco kuvanga na lilombelo na kuliumina kulia. **22** Omo valikunguluile hamo mu Ngalileya, Yesu uahandekela kuli vakevo nguendi, “Muna Muntu vanapande kumuhana ku mavoko a vantu, **23** vaka mutsihia, kaha vakamusangula munima ya matangua atatu.” Kaha vandongisi vevuile vusiua cikuma. **24** Omo Yesu na vandongisi vendi vezile ku Kapernauma, kaha vaka kutambula lisimu lia mu njivo ya Njambi vaile kuli Petulu nakuhandeka nguavo, “Nkuma mulongisi ueni kekufueta lisimo ndi?” **25** Kaha Petulu uavakumbuluile nguendi, “Eyo.” Kaha omo Petulu uakovelele mu njivo, Yesu uahandekela kuli ikeye hakulivanga nguendi, “Simoni vika usinganieka? Nkuma honi kuli veyi vimiene va hano ha mavu vakatambula lisimu? Kuli vana vavo indi kuveka?” **26** Kaha omo Petulu uakumbuluile nguendi, “Kuveka,” kaha Yesu uahandekela kuli ikeye nguendi, “Nankuma vana vanapatuka. **27** Nankuma keti tuvapihisile, ya lika ku cisali ukalovele, kaha ukambate intsi uje uamaputukilo kaha omo ukafukula mukana kendi ukauanamo mbongo ya muuaya uaya, kaha yakayambate nakuvahanayo, linga ikapue lisimu liange nove.”

18 Ha ntsimbu ije vandongisi vezile kuli Yesu nakuhandeka nguavo, “Iya uakama cikuma mu vumuene vya mulu?” **2** Kaha Yesu uasanene kanike nakumuhaka hhakati kavo, **3** kaha uahandekela nguendi, “Muavusunga njihandeka kuli yeni nguange, kuvanga mutenguluke kupua ngue ava vanike, keti ngoconi kumukakovele mu vumuene vya mulu. **4** Uoshe uje alikehesa ikeye vavenia ngue ou kanike, ikeye napu uakama mu vumuene vya mulu. **5** Uoshe uje atambula kanike ou mu lizina liange na tambula yange. **6** “Vuno honi uoshe uje alingisa ava vanike vavandende vaje vatsiliela muli yange kulinga vupi,

cacili kuli ikeye kumukutilila livue liakulolela vunga mu ntsingo
 yendi kaha nakumukokela ha seta ya cisali. 7 Cisingo ha mavu
 omuo ya vieseko vije vituala ku vupi! Omuo cilivene vieseko
 evi vija, vuno honi cisingo kuli muntu uje vieseko evi vizila! 8
 “Kaha nga livoko liove cipue mukono uove vikulingisa linga
 ulinge vupi, vitete nakuvumbila kuti, cacili kuli yove kukovela mu
 muono oku ucisualonda cipue cilema kupulakana na mavoko
 avali cipue mikono ivali nakukumbila mu tuhia tua miaka yoshe
 ya yaye. (aiōnios g166) 9 Kaha nga lisho liove likulingisa linga
 ulinge vupi, kaha licokovolemo nakulumbila kuti, cacili kuli yove
 kukovela mu muono na lisho limo kupulakana na mesho avali
 aje akanehesa linga vakakumbile mu ngehena ya tuhia. (Geenna
 g1067) 10 “Talen keti musembulule ava vanike vavandende,
 omuo njimileka nguange muilu muli tungelo vaje ntsimbu yoshe
 vakamono cihanga ca Tate uje hali muilu. 11 Omuo Muna Muntu
 uezile nakuovola vaje vanazimbala. 12 “Vika musinganieka? Nga
 yala hali na vampanga cihita, kaha umo uavo nazimbala, nkuma
 kaseze vaje makumi atanu na auana na vatanu na vauana
 ha munkinda nakuya mukutonda uje nazimbala ndi? 13 Kaha
 nga amuuana, muavusunga njimileka nguange akavuahеле
 cikuma omuo yendi kupulakana vaje makumi atanu na auana na
 vatanu na vauana vaje kuvazimbalele. 14 Mucifua cimo vene
 Tate ua muilu katondo ngeci umo uava vanike vavandende
 vanonge. 15 “Nga mukueni na kupihisila, ya uye ukamuleke
 vije via nakupihisila, muvuvali vueni lika. Nga akuivuilila kaha
 uamuovola. 16 Vuno honi nga ka kuivuilila, kaha ambatako
 umo cipue vavali linga mezi oshe akapue navukaleho vua
 vantu vavali cipue vatatu. 17 Nga aviana kuvevuilila, kaha
 lekesako cikungulukilo, kaha nga naua aviana kuivuilila cipue

ku cikungulukilo, mupuisse ngue vaje keti Vayunda na vaka kutambula lisimu. **18** “Muavusunga njimileka nguange, coshe cije civakavindika hano hamavu na muilu naua vakacivindika, kaha coshe cije civakatavesa hano hamavu na muilu naua vakacitavesa. **19** “Kaha naua njimileka nguange, nga muvuvali vueni mulitavasana hano ha mavu ha cuma mukalomba, vakamilingilaco kuli Tate ua muilu. **20** Omuo kuje kunakungulukila vavali cipue vatatu mu lizina liange, kuje vene nange naua njili hhakati kavo.” **21** Ambahoni Petulu uezile kuli Yesu nakuhandeka nguendi, “Muene, nkuma lungahi njasa kukonekela muanetu nga na njipihisila? Nkuma lualuingi vintsimbu vitanu na vivali ndi?” **22** Yesu uamukumbuluile nguendi, “Njikulekesa nguange keti luakupua vintsimbu vitanu na vivali, vuno honi luakupua makumi atanu na avala na vintsimbu vitanu na vivali.” **23** Nankuma vumuene vua muilu tuvuesekeka na muene uje uatondele kufueta vangamba vendi. **24** Omo uaputukile linga avafuete, kaha vamunehelele yala uje uakele na mukuli kuli ikeye ua vimbazuvuila via ngolinde viakupua makulukazi likumi. **25** Kaha omo uje yala uahonouele kumufueta, uje muene uendi uashikile linga vamulandese hamo na mpueyendi, na vana vendi na vioshe vije viakele navio linga afuete. **26** “Kaha uje ngamba uatsikamene ha mavuli endi ku mesho endi nakumulomba nguendi, ‘Muene acinjivandameneko tahi, kaha njikakufueta vioshe!’” **27** Kaha uje muene uevuililile ngozi uje ngamba kaha uamuecelele nakumukonekela mukuli uendi. **28** “Vuno honi uje vene ngamba omo uaile ualuanene na umo uavakuavo vangamba uje uakele na mukuli uendi uakupua cihita ca vimbongo via muuayauaya. Kaha uamukuatele ha milivu nakuhandeka nguendi, ‘Njifuete mukuli uange.’” **29** Kaha uje mukuavo ngamba uauililile ha

mavu nakumulambelega nguendi, 'Acinjivandameneko tahi, kaha njikakufueta.' 30 Vuno honi uavianene kaha uamutualele mu kamenga noho hakafuetela uje mukuli uendi. 31 Omo vakuavo vangamba vamuene vije vialingiuile, kuvevuile muacili, kaha vaile nakuambulula kuli muene uavo vije viose vialingiuile. 32 Ambahoni uje muene uendi uamusanene nakuhandeka kuli ikeye nguendi, 'Yove ngamba uamupi! Njakukonekelele uje mukuli uoshe omuo uanjilambelega. 33 Kaha vika honi yove kuuamuvuilileko cikeketima mukueni ngamba, ngue muje munjakuvuilile cikeketima yange?' 34 Kaha na vutenu uje muene yendi uamutualele ku vaka kamenga linga vamuzangamese kuvanga noho akafueta mukuli uoshe uje uakele nauo." 35 "Omu mukemo vene na Tate ua muilu akalinga yeni voshe, nga kumukakonekela vamuanoko kuhuminina ku mitima yeni."

19 Omo Yesu uamanusuile kuhandeka evi, uahumine mu Ngaliya uaile ku cihela ca Yundeya musinia lia ndonga ya Yundau. 2 Kaha civunga cakama ca mukavele, kaha ua vakanguisile kuje. 3 Vafaliseo vamo vezile kuli ikeye nakumueseka, mukumuihula nguavo, "Nkuma capua lishiko yala kukondola mpuevo yendi ha mulonga uli uoshe indi?" 4 Nankuma Yesu uavakumbuluile nguendi, "Kumuatandele nguavo uje uavatangele ku maputukilo ua vatangele yala na mpuevo." 5 Uahandekela nguendi, "Omuo hacifua eci yala akaseza vaishe na vaina na kulipandakana hamo na mpuevo yendi, kaha vavali va kapua muvula umo lika." 6 Kaha kuvapu vavali vuno honi vapua muvula umo lika. Kaha cije Njambi napandakana hamo keti vakacihangunune. 7 Kaha Vafaliseo vahandekela kuli ikeye nguavo, "Nkuma vika honi Mosesa uashikile umo yala kuhana mukanda ukukondola kuli mpueyendi nakumusheka?" 8 Kaha

Yesu uahandekete kuli vakevo nguendi, “Omuo yakukalua ca mitima yeni Mosesa uamitavesese linga mukondole vampuevo veni, vuno honi kumaputukilo kucapuile ngoco. **9** Kaha njihandeka kuli yeni nguange, uoshe akondola mpuevo yendi, kuakuhona kulinga vupangala, nakuambata mpuevo ueka, kaha alinga vupangala.” **10** Vandongisi vahandekete kuli ikeye nguavo, “Nga mukemo ngoco hali yala na mpuevo yendi, nkuma cacili kuhona kuambata.” **11** Vuno honi uahandekete kuli vakevo nguendi, “Keti muntu uoshe atambula evi vihandeka, kuvanga lika kuli vaje vavanavihana. **12** Omuo kuli vamo vaje kuvasa kuambata omuo vasemukile muje vene, kaha kuvali vamo vaje kuvasa kuambata omuo vantu vanavalingimo, kaha naua kuvali vamo vaje kuvambata omuo vanalingi vakevo vavenia ngoco vene omuo ya vumuene vua muilu. Kaha uoshe uje atambula evi, avitambule.” **13** Ambahoni vanehele vanike vavandende kuli Yesu linga avasaleke mavoko endi nakuvalombelega. Vuno honi vandongisi vatenukilile vaje vantu vavanehele. **14** Vuno honi Yesu uahandekete nguendi, “Eceleni vanike vavandende veje kuli yange, keti muvavindike, omuo vumuene vua muilu vunapu vuavo.” **15** Kaha uavasalekele mavoko endi kaha uaile. **16** Kaha taleni, umo muntu uezile kuli Yesu nakumuihula nguendi, “Mulongisi, cuma muka cacili njapande kulinga, linga njikakale na muono uayaye?” (aiōnios g166) **17** Yesu uahandekete kuli ikeye nguendi, “Vika unjihuila vije via cili?” Kuli lika umo ikeye uacili. Vuno honi nga utonda kukovela mu vuyoye, niunga mashiko. **18** Uje muntu uamuihuile nguendi, “Vika?” Kaha Yesu uamukumbuile nguendi, “Keti ukatsihe, keti ukalinge vupangala, keti ukeve, keti ukahane vukaleho vua makuli, **19** singimika isho na noko, kaha zanga mukueni ngue muje

muualizangela yove vavenia.” 20 Kaha uje mukuenje uamuhuile nguendi, “Vioshe evi njaviniungu.” Vika naua vikuavo vinjasa kulinga? 21 Kaha Yesu uahandekela kuli ikeye nguendi, “Nga utonda kupua uakusungama, ya linga ukalandese viuli navio kaha uvihane ku vihutu, kaha ukakala na vufuko muilu, kaha ija, njikave.” 22 Omo uje mukuenje uevuile evi uaile navusiua, omuo uakele na vufuko vua vuingi cikuma. 23 Kaha Yesu uahandekela kuli vandongisi vendi nguendi, “Muavusunga njihandeka kuli yeni nguange, cikapua ca cikalu kuli muka kufuka kukovela mu Vumuene vua muilu. 24 Njimileka naua nguange, ca casi kamelu kuhita mu lisho lia nguya, kupulakana muka kufuka kukovela mu vumuene vua Njambi.” 25 Omo vandongisi vovuile eci, valikomokelele cikuma, nakuhandeka nguavo, “Kaha iya honi akovoka?” 26 Vuno honi Yesu uavatalele nakuhandeka kuli vakevo nguendi, “Eci cacikalu ku vantu vuno honi kuli Njambi vioshe viapua viaviasi.” 27 Kaha Petulu uahandekela nguendi, “Tuaseze vioshe nakukukava. Vika honi tukakala navio?” 28 Yesu uavakumbuluile nguendi, “Muavusunga njimileka nguange, mu mavu a maha, omo Muna Muntu akatumama ha litanda liendi lia vumpau, yeni vaje muanjikavele mukatumama ha matanda makumi na avalu, mukusompa miyati likumi na ivalu ya Isaleli. 29 Uoshe uje naseza vinjivo viendi, cipue vamunaina vavamala, cipue vamunaina vavampuevo, cipue vaishe, cipue vaina, cipue vana vendi cipue vihela, omuo ya lizina liange, akatambula kihita ku vioshe nakusuana muono ua yaye. (aiōnios g166) 30 Vuno honi vavengi vaje vakulivanga vakapua vakumanusuila, kaha vakumanusuila vakapua vakulivanga.”

20 “Omoo vumuene vua muilu vunapu ngue vavenia njivo uje cimene mene uaile nakulania vaka kupanga mu lihia liendi lia

viniu. **2** Hanimu yakulitavasana na vaka kupanga ha fueto ya ha
 litangua, kaha uavatumine mu lihia liendi lia viniu. **3** Kaha ha
 ntsimbu ya muciuana ku cimene omo uaileko uamuene vamo
 vanemana ngoco ku cihela cakulandesela, **4** kaha uahandekele
 kuli vakevo nguendi, 'Neni naua yemuye mukapange mu lihia lia
 viniu, kaha njikamifueta fueto ije inapandemo. Kaha vaile.' **5**
 Kaha uaileko naua ku ntsimbu ya likumi na vivali ya mutania na
 ntsimbu ya likumi na vitanu na vivali ku mutania uacinguezi,
 kaha uatumineko vakuavo naua. **6** Kaha ku ntsimbu ya mu
 citanu ya cinguezi uaile naua ku cihela ca kulandesela kaha
 uakauanene naua veka vanemana ngoco, kaha uahandekele
 kuli vakevo nguendi, 'Nkuma vika honi munemanena lika kuno
 ngoco ha litangua lioshe liamutuntu?' **7** Kaha vahandekele kuli
 ikeye nguavo, 'Omuo naumo uahi natulania.' Kaha uahandekele
 kuli vakevo nguendi, 'Yemuye mu lihia neni.' **8** "Kaha omo
 cinguezi cahetele, uje vavenia lihia uahandekele kuli muka
 kutuamenena vaka kupanga nguendi, 'Sana vaka kupanga
 linga uvafuete fueto yavo, putukila na vaje vakukotokela kaha
 manusuila na vaje vakulivanga.' **9** Kaha omo vaje vavalaniene
 ha ntsimbu ya mucitanu ya mutania ua cinguezi vezile, umo na
 umo uavo uatambuile fueto ya ha litangua limo. **10** Honi omo vaje
 valivangele vezile, vasinganiekele nguavo hamo vakatambula
 viavingi, vuno honi umo na umo uavo navo uatambuile fueto ya ha
 litangua limo. **11** Kaha omo vatambuile vaputukile kulinienieta kuli
 uje vavenia lihia **12** nguavo, 'Ava vakukotokela vanapanga lika
 hola imo, kaha unavapuisa hamo netu vaje vanapanga litangua
 lioshe mukatania.' **13** Vuno honi vavenia lihia uakumbuile umo
 uavo nguendi, 'Kavusamba, kunjakulingile mua mupi, nkuma
 kutualitavasanene kupangela fueto ya ha litangua limo ndi?' **14**

Ambata vije vinakupande kaha ya, njinahangula kuhana vaje vakukotokela eci ngue muje munjinahanena yove. **15** Nkuma kunjasa kulinga muje munjitondela na vimbongo viange ndi? Cipue nkuma yove uli nacipululu omuo ya ngozi yange ndi?” **16** Kaha omu mukemo vene mucikafua, vaka kukotokela vakapua vaka kulivanga, kaha vaka kulivanga vakapua vaka kukotokela. **17** Omo Yesu tele alinakuya ku Yelusalema, uaile hamo na vandongisi vendi likumi na vavali kuavo lika, kaha mu ngila uahandekele kuli vakevo muvushueke nguendi, **18** “Talen, tulinakuya ku Yelusalema, kaha Muna Muntu vakamuhana kuli vakuluntu va tusasendote nakuli valongisi va mashiko kaha vakamuhisa nakumutuala ku kutsa, **19** kaha vakamuhana kuli vaje keti Vayunda linga vaka mushendumune nakumupupanga nakumushukika ha cilindakano, kaha vakamusangula hanimu ya matangua atatu.” **20** Ambahoni naye ya vana va Zembendeo uezile kuli Yesu hamo na vana vendi, uatsikamene ku mesho endi kaha uamulombele cuma cimo. **21** Kaha Yesu uahandekele kuli ikeye nguendi, “Vika utonda?” uamukumbuluile nguendi, “Shika linga ava vana vange vavali linga vatumame umo ku livoko liove liacilio mukuavo kulia cimoshue mu vumuene vuove.” **22** Vuno honi Yesu uamukumbuluile nguendi, “Ku utantekeya vika vije ulinakulomba. Nkuma muasa kunua nganja ije injikanuina ndi?” Vamukumbuluile nguavo “Tuasa.” **23** Yesu uahandekele kuli vakevo nguendi, “Mukanuina mu nganja yange, vuno honi kutumama ku livoko liange liacilio na lia cimoshueni, keti yange njili nanzili yakucitavesa, vuno honi cinapu cavaje Tate navuahesele laja.” **24** Kaha omo vaje likumi vacuvuile, vanienguelele vaje vamunaina vavali. **25** Vuno honi Yesu uavasanene nakuhandeka nguendi, “Muatantekeya ngueni vaka

kuyula va vaje keti Vayunda vali nanzili hali vakevo, kaha na vantuama vavo vali na nzili yakama hali vakevo. **26** Kucikafu muje hali yeni. Vuno honi uoshe uje akapua uakama hali yeni akapua ngamba yeni, **27** Kaha uoshe akapua uakulivanga hali yeni akapua ngamba yeni, **28** cipue Muna Muntu kezile mukumuovola vuno honi mukuovola, nakuhana muono uendi ngue fueto mukuovola vavengi.” **29** Kaha omo Yesu na vandongisi vendi vahumine ku Yeliko, civunga cakama camukavele. **30** Kaha taleni, vamala vatupuputua vavali vatumamene ku mukulo ua tapalo, kaha omo vevuile nguavo Yesu alinakuhita, vatambekele nguavo, “Tuvuileko cikeketima Muna Ndaviti.” **31** Kaha cije civunga cavatenukilile nguavo vaholoke kuluu, vuno honi vatambakanene cikuma honi nguavo, “Muene, tuvuikeko cikeketima, Muna Ndaviti!” **32** Kaha Yesu uemanene nakuvasana nguendi, “Vika mutonda linga njimilingile?” **33** Vahandekele kuli ikeye nguavo, “Muene tutonda kumona.” **34** Kaha Yesu hakuvevuila cikeketima uakuatele ha mesho avo, kaha hajevene vaputukile kumona kaha vamukavele.

21 Kaha omo Yesu na vandongisi vendi vahetele kuyehi na Yelusalema, vaile ku Mbetafanje ku munkinda ua Oliveta, ambahoni Yesu uatumine vandongisi vavali, **2** nakuhandekele kuli vakevo nguendi, “Yeni ku limbo lije lia litala neni, kaha hajevene mukauana cimulu vanamukutu na munendi, kaha vazituleni munjinehelevo. **3** Nga muntu umo akahandeka cimo kuli yeni, mukahandeke ngueni, ‘Muene hali nakuvatonda, kaha akavahiluisa mu vuasi vuasi.’” **4** Evi vialingiuile linga vilishulisise vije viahandekele kananguizi ua Njambi nguendi, **5** “Leka muana ua mpuevo ua Siyoni nguove, Tala, muene yove hali nakuija kuli yove Uje uakulikehesa kaha nalondo ha cimulu, na

hali muna cimulu.” 6 Kaha vandongisi vaile nakukalinga muje muavashikililemo Yesu, 7 ambahoni vanehele uje cimulu na munendi, kaha vajalele tuzaku tuavo ha miongo ya vimulu, kaha Yesu uatumameneho. 8 Vuingi vua vivunga vajalele tuzaku tuavo mu ngila, kaha vakuavo naua vatetele mitango ya miti vajalele mu ngila. 9 Kaha cije civunga caile halutue liendi na vaje vamukavangeyele vatambekele cikuma nguavo, “Hosana kuli Muna Ndaviti! Njambi amukuisule ou eja mu lizina lia Muene! Lemeseni Njambi!” 10 Kaha omo uakovelele mu Yelusalema, nganda yoshe ya lijajelelele vahandeketele nguavo, “Iya ou?” 11 Kaha vivunga via vantu vahandeketele nguavo, “Ou ikeye kananguizi ua Njambi Yesu uaku Nazaleta yamu Ngallileya.” 12 Kaha Yesu uakovelele mu mbalanda ya njivo ya Njambi nakusheka voshe vaje vakele nakulandesa na vaje vakele nakulanda mu njivo ya Njambi, kaha uafulumikile vimesa via vaje vakele nakulandulula vimbongo na vitumamo via vaje vakele nakulandesa mavembe. 13 Kaha uahandeketele kuli vakevo nguendi, “Vacisoneka nguavo, njivo yange vakaitumbula njivo ya malombelo, vuno honi yeni muaipuisa cihela ca vezi.” 14 Kaha tupuputua na vilema vezile kuli ikeye mu njivo ya Njambi, kaha uavakanguisile. 15 Vuno honi omo vakuluntu vatusasendote na valongisi va mezi omo vamuene viuma viacili vije vialingile, na vanike vavandende vatambekele mu njivo ya Njambi nguavo, “Hosana Muna Ndaviti,” Nankuma vanienguele cikuma, 16 kaha vahandeketele kuli ikeye nguavo, “Uli nakuvua evi vivalinakuhandeka ava ndi?” Kaha Yesu uahandeketele kuli vakevo nguendi, “Eyo, nkuma kumuatandele nguavo, ‘Mu tunua tua vanike na vaje vali nakujamua mukemo mukahumu kulemesa ca vusunga ndi?’” 17 Kaha Yesu uavasezele, uahumine mu nganda

nakuya ku Mbeteniya kukeko kuakakosele. **18** Cimenemene omo Yesu uakele nakuhiluka ku nganda ya Yelusalema, uevuile njala. **19** Kaha omo uamuene muti ua mukuyu ku mukulo ua ngila, uaileko kaha uauaneneko nacimo cahi kuvanga maputa lika. Kaha uahandekela kuli ukeuo nguendi, “Keti ukeme vushuka naua!” Kaha hajevene uje muti ua mukuyu uomine. (aiōn g165) **20** Omo vandongisi vacimuene valikomokelele cikuma, kaha vahandekela nguavo, “Nkuma vati honi ahavene ou muti ua mukuyu unomu?” **21** Kaha Yesu uavakumbuluile nguendi, “Muavusunga njimileka nguange, nga muli na lutsilielo nakuhona kulikanouela, kumukalingi lika evi vinalingiua ku muti ua mukuyu, vuno honi cipue nga mukahandeka kuli ou munkinda nguendi, ‘Katuka linga ukaliumbile mu mema a kalunga, kaha cikalingiua.’ **22** Nga muli na lutsilielo, viose vimukalomba muli lombelo mukavitambula.” **23** Kaha omo Yesu uakovelele mu mbalanda ya njivo ya Njambi, tele acili nakulongesa, vakuluntu va tusasendote na vakuluntu vezile kuli ikeye nakuhandeka nguavo, “Nzili muka yakama ulinakulinga nayo viuma evi, iya uakuhanene eyi nzili yakama?” **24** Kaha Yesu uavakumbuluile nguendi, “Nange naua njimihula kihula kaha nga munjikumbulula, kaha nange naua njikamileka nzili yakama injikalingi nayo evi vuima. **25** Nkuma kumbuitika ca luano cahumine kuli? Cahumine kuilu indi cahumine ku vantu?” Kaha valikananganene umo na mukuavo nguavo, “Nga tuhandeka ngueto cahumine muilu, kaha akahandeka kuli yetu nguendi, ‘Nkuma vika honi kumua mutsilieleele?’ **26** Vuno honi nga tuhandeka ngueto, ‘Cahumine ku vantu,’ kaha tuteua civunga ca vantu, omo voshe vatsilieleele nguavo luano uapuile kananguizi ua Njambi.” **27** Kaha vakumbuluile Yesu nguavo, “Kututantekeya,” Kaha uahandekela

kuli vakevo nguendi, Kaha nange naua kunjimilekesa kuje kunjikahumisa eyi nzili yakama injili nakulinga nayo viuma evi.

28 "Nkuma yeni vika muhandekaho? Kuakele yala uje uakele na vana vavali va vamala, kaha uaile kuli uakulivanga nakuhandeka kuli ikeye nguendi, 'Lelo ya ukapange mu lihia lia mikolovozi.'

29 Kaha uamukumbuluile nguendi, 'Kunjiiko' vuno honi muka ntsimbu lika uatengulukile nakuya. 30 Kaha uaile kuli uamucivali nakukahandeka viakulifua, kaha uamukumbuluile nguendi 'Njiya muene,' vuno honi kaile. 31 Nkuma hali ava vavali iya ualingile cizango ca ishe?" Vamukumbuluile nguavo, "Uakulivanga." Kaha Yesu uahandekela kuli vakevo nguendi, muavusunga njihandeka kuli yeni nguange, vaka kutambula lisimu na vikoyi vakovela mu vumuene vua Njambi yeni kanda. 32 Omo luano uezile kuli yeni mu ngila ya vusunga, kaha kumuamutsilieele, vuno honi vaka kutambula lisimu na vikoyi vamutsilieele, vuno honi cipue vene muacimuene, vuno honi kumatengulukile nakumutsiliela. 33 Kaha Yesu uahandekela naua nguendi, "Ivuilileni cisimo cikuavo, Kuakele liavenia njivo uje uakunine lihia lia mikolovozi, kaha uazenguisileko cipatanga, kaha uahindile cina ca kukamuinamo viniu, kaha uatungile kaposhi nakusezelako vaka kupanga, kaha uaile ku cifuti ceka. 34 Omo ntsimbu ya kuteja vushuka yakele muyehi, uatumine vangamba vendi kuli vaka kupanga, linga vakambate vushuka vuendi, 35 kaha vaje vaka kupanga vakuatele vangamba vendi kaha vapupileho umo, nakutsihaho umo, kaha nakuashaho umo mavue. 36 Kaha naua uatumine vangamba veka, kupulakana va kulivanga, kaha navakevo vene vavalingile cifua cimo. 37 Kuhuma haje uatumine munendi kuli vakevo nguendi, 'Vakamusingimika munange.' 38 Vuno honi vaje vaka kupanga omo vumuene uje muana, valihandekese umo

na mukuavo nguavo, 'Ou ikeye muna uje vavenia lihia, tuyeni tumutsihe kaha tukasuana lihia liendi.' **39** Kaha vamukuatele nakumumbila hambanza ya lihia lia mikolovozi, nakumutsiha. **40** "Nankuma omo liavenia lihia lia mikolovozi ua viniu akeja, nkuma akalinga vika kuli vaje vaka kupanga?" **41** Vahandেকে kuli ikeye nguavo, "Akatsiha vaje vantu va vapi kaha vakatsa mua mupi, kaha akahana lije lihia lia mikolovozi ua viniu kuvaka kupanga veka vaje vakamuhana vushuka mu ntsimbu yavo." **42** Yesu uahandেকে kuli vakevo nguendi, "Nkuma kumuatandele mu visoneka nguavo, "Livue lije vene vaka kutunga vavianene, likelio linapu nsina ya mu mbango. Eci cikeco calingile Muene, kaha cinapu cakukomouesa kuli yetu." **43** Nankuma njimileka nguange, "Vumuene vua Njambi vaka miniekavuo nakuvuhana ku vantu vaje vema vushuka vuauo." **44** Kaha muntu uoshe uje auila ha livue eli likamutetanga vipindi pindi, vuno honi nga uoshe uje likauila, likamutsena. **45** Omo vakuluntu vatusasendote na Vafaliseo vovuile visimo viendi, vatantekeyele nguavo hali nakuhandeka vakevo. **46** Vuno honi omo vesekele kumukuta, vateuele civunga ca vantu, omuo vatantekeyele nguavo ikeye kananguizi ua Njambi.

22 Kaha naua Yesu uahandেকে kuli vakevo mu visimo nguendi, **2** "Vumuene vua muilu vunapu kusetekesa ngue muene uje ualingile ciuano ca vulo vua munendi ua yala, **3** kaha uatumine vangamba vendi mukusana vaje valaniene ku ciuano ca vulo, vuno honi kuvezileko. **4** Kaha uatumine vangamba vakuavo naua nguendi, 'Lekeni vaje vavanalania, Taleni njavuahesa laja viakulia viange, vangombe vange na vimuna vange vakuhindala vanavatsihi, kaha viuma vioshe vinavuaha laja, ijeni ku ciuano ca vulo!' **5** Vuno honi kuvahakeleleko mana, vaile kuavo, umo

ku lihia liendi, mukuavo kumingoso yendi, 6 vakuavo vakuatele vaje vangamba vendi nakuvayandesha mua mupi, kaha va vatsihile. 7 Kaha muene uanienguele cikuma, kaha uatumine masualale vendi nakukavanongesa vaje vatsihile vangamba vendi nakukatsimika vinganda viavo. 8 Kaha uahandekela kuli vangamba vendi nguendi, 'Ciuno ca vulo cavuaha laja, vuno honi vaje valaniene kuvezile. 9 Nankuma yemuye mu vimbango via vitapalo, kaha mukalanie voshe vaje vamukauana veje ku ciuno ca vulo' 10 Kaha vaje vangamba vaile mu vitapalo nakukungulula voshe vaje vavauanene, voshe vacili na vaje va vapi, kaha ije njivo ya ciuno ca vulo yashulile na vangezi. 11 "Vuno honi omo muene uezile nakukovela mukumona vaje vangezi, uamuene ngeci yala umo kazalele vuzalo via ha vulo, 12 kaha uahandekela kuli ikeye nguendi, 'Kavusamba ukovela vati muno kuakuhona kuzala vuzalo vua ha vulo?' Kaha uahonouele viakuhandeka. 13 Ambahoni muene uahandekela kuli vaje vaka kukuasa vangezi nguendi, 'Mukuteni ku mavoko na ku mikono, mutualeni hambanza mu milima, kuje vantu vaka lila na kulishumanga ku mazo avo.'" 14 "Omuo vavengi vanavania, vuno honi vavandende lika vavanahangula." 15 Ambahoni Vafaliseo vaile nakutumba vutumba ngeci vakamueseke navihandeka viendi. 16 Kaha vatumine vandongisi vavo kuli ikeye hamo na Helonde nguavo, "Mulongisi tutantekeya nguetu u yala uavusunga kaha ukalongesa vingila via Njambi mu vusunga, cakuhona kuteua muntu hali uoshe, omuo kuuekutala muntu muafuilamo. 17 Tuleke vika usinganieka? Nkuma cinapu lishiko kufueta lisimu kuli Sezale, indi kuahi?" 18 Vuno honi Yesu uatantekeyele laja vupi vuavo kaha uahandekela nguendi, "Yeni vaka civembulu, vika honi munjesekele? 19 Njimueseni vimbongo via lisimu."

Kaha vamunehhelele mbongo ya muuaya uaya. **20** Kaha Yesu uahandekele kuli vakevo nguendi, “Cihanga ceya eci?” “Kaha lizina lieya vanasonekaho?” **21** Vahandekele nguavo, “Via Sezale.” Ambahoni uahandekele kuli vakevo nguendi, “Haneni viuma via Sezale kuli Sezale, kaha haneni viuma via Njambi kuli Njambi.” **22** Omo vovuile eci valikomokelele cikuma kaha vamusezele vaile. **23** Ha litangua lije vene Vasanduki vezile kuli Yesu, vaje vakatsiliela nguavo kuesi kusanguka kuvatsi. Kaha vamuhuile cihula nguavo, **24** Mulongisi, Mosesa uahandekele nguendi, “Nga yala atsa kuakuhona kuseza vana, kaha uje muanaye napande kuambata uje ntuluue, linga asemeneko vana vaje vanapandele kusemenako muanaye. **25** Ambahoni vapuile vatanu na vavali vamuanaye, kaha uakulivanga uambatele, kaha uatsile, kaha kasezele vana kaha uasezele uje mpueyendi kuli muanaye. **26** Cuma cakulifua calingiule kuli uamucivali na kuli uamucitatu, nakuli uje uamu citanu na vavali. **27** Kumamanuisilo uje mpuevo uatsile. **28** Kaha mukusanguka, nankuma, akapua mpuevo yeya ha vantu ava vatanu na vavali? Omuo voshe vamuambatele.” **29** Vuno honi Yesu uavakumbuluile nguendi, “Yeni muapihisa, omuo kumutantekeya visoneka cipue nzili ya Njambi. **30** Omuo mukusanguka ku vatsi kukukakala kuambata cipue kushombuesa, vuno honi vakapua ngue tungelo va muilu. **31** Kaha ngue ha kusanguka kuvatsi, nkuma kumuatandele vije viahandekele Njambi kuli yeni nguendi, **32** ‘Yange Njambi ua Avilahama, na Njambi ua Isake, na Njambi ya Yakomba.’ Ketu Njambi ua vaka kutsa, vuno honi Njambi ua vaka kuyoya.” **33** Kaha omo vivunga via vantu vovuile eci, valikomokelele cikuma ha kulongesa cendi. **34** Vuno honi omo Vafaliseo vevuile nguavo naholuesa Vasanduki, kaha valikunguluile hamo lika. **35** Kaha

umo uavo, uje uapuile muka kuimanena mashiko, uamuhuile
 cihula cakumueseka nguendi, **36** “Mulongisi, nkuma lishiko muka
 liakama ku mashiko oshe?” **37** “Kaha Yesu uahandekete kuli
 ikeye nguendi, ‘Ukazanga Muene Njambi yove na mutima uove
 uoshe, na muono uove uoshe, na mana ove oshe.’ **38** Eli likelio
 lishiko liakama lia kulivanga. **39** Kaha lia mucivali eli, ‘Zanga
 mukueni ngue muje muualizangela yove vavenia.’ **40** Ha mashiko
 aua avali hakeho hanemana mashiko oshe na tunanguizi va
 Njambi.” **41** Honi omo Vafaliseo valikunguluile hamo, Yesu
 uavehuile cihula, **42** uahandekete nguendi, “Vika musinganieka
 hali Kilistu? Uapua Muna iya?” Vamukumbuluile nguavo, “Muna
 Ndaviti.” **43** Kaha Yesu uavehuile nguendi, “Capuile vati honi,
 nkuma Ndaviti” vamulongesele kuli Cimbembesi, linga amusane
 Muene, omo uahandekete nguendi, **44** “Muene uahandekete kuli
 Muene yange nguendi, Tumama ku livoko liange lia cilio, noho
 njikahaka vitozi vove muintsi lia viliato viove’? **45** Nga Ndaviti
 amusana nguendi Muene, nkuma akapua vati naua munendi?”
46 Kaha naumo uahi uasele kumutava lizi, nankuma kuhuma ha
 litangua lije vene naumo uahi uesekele kumuihula cihula naua.

23 Ambahoni Yesu uahandekete ku civunga na kuli vandongisi
 vendi nguendi, **2** “Valongisi va lishiko na Vafaliseo vatumama ha
 cituamo ca Mosesa, **3** kaha lingeni nakutala viose vije vamilika,
 vuno honi keti vije vivalinga, omuo vakambulula vije kuvekulinga.
4 Vakakutu viteli via kulema vije viavikalu kuviambata, nakuvituika
 ha vitsili via vantu, vuno honi vakevo kuvekujundulako cipue na
 munie uavo ha kuvijundula. **5** Viose vije vivakalingi, vakavilingila
 linga vantu vavamone, omuo vakakutiliya mikanda ya visoneka
 ha maholo avo na ha mavoko avo, na vulaha vua tundombe tua
 tuzaku tuavo, **6** kaha vakevo vazanga cihela ca vulemu ku viuano

na vitumamo viacili mu vinjivo via malombelo, 7 nakuvameneka nakasingimiko ku vihela via kulandesela, nakuvasana nguavo 'Mulongisi' ku vantu. 8 Vuno honi yeni keti vamisane mulongisi, omuo muli lika na mulongisi umo lika, kaha yeni voshe muva vusamba. 9 Kaha keti mukasaneho muntu hali uoshe 'Tate' hano ha mavu, omuo muli lika na Ishueni umo, uje hali muilu. 10 Naua keti vakamisane muene, omuo muli lika na muene umo, ikeye Kilistu. 11 Uoshe uje uakama hhakati keni akapua ngamba yeni. 12 Uoshe uje alijundula ikeye vavenia vaka mukehesa, kaha uoshe uje alikehesa ikeye vavenia vaka mujundula. 13 "Vuno honi tuyando kuli yeni, valongisi va mashiko na Vafaliseo, yeni vaka civembulu! Omuo mukashoko vikolo via vumuene vua muilu ku vantu, omuo neni vavenia kumue kukovelamo, cipue kutavesa vaje vatonda linga vakovele. 14 Cisingo kuli yeni, valongisi va mashiko na Vafaliseo, yeni vaka civembulu! Omuo yeni mukapihisa vinjivo via vantuluue mukulimuesa ha kulombela malombelo alaha. Nankuma mukatambula cihiso cakama. 15 "Cisingo kuli yeni, valongisi va mashiko na Vafaliseo, yeni vaka civembulu! Omuo yeni mukendangana ku mema a kalunga naku ntunda linga mutengululeko muntu umo, kaha omo natenguluka, mukamupuisa luvali kupua muana ua ngehena ngue yeni. (Geenna g1067) 16 "Cisingo kuli yeni vantuama vatupuputua, yeni vaje mukahandeka ngueni, 'Nga umo alisinga na njivo ya Njambi, kaha cinapu cangoco, vuno honi nga umo alisinga na ngolinde ya njivo ya Njambi, kaha vanamukutu nacisingo cendi.' 17 Yeni tupuputua va vilema! Nkuma cika cakama, ngolinde indi njivo ya Njambi ije ilingisa ngolinde linga ipue yakulela? 18 Kaha mukahandeka ngueni, 'Nga umo alisinga na mutula, kaha cinapu cangoco, vuno honi nga umo alisinga

na vuana vuje vuli ha mutula, kaha vanamukutu nacisingo cendi.’ 19 Yeni vantu vatupuputua! Nkuma cika cakama, vuana indi mutula uje ulingisa vuana linga vupue vuakulela? 20 Nankuma uoshe uje alisinga na mutula, nalisingi nauo na vioshe vije viliho, 21 kaha uoshe uje alisinga na njivo ya Njambi, nalisingi nayo na uoshe uje uakalamo, 22 kaha uoshe uje alisinga na lilu, nalisingi na litanda lia Njambi na uoshe uje uatumamaho. 23 “Cisingo kuli yeni, valongisi va lishiko na Vafaliseo, yeni vaka civembulu! Omuo yeni mukahana cavulikumi ca viuma vije mukatovesa mu visapa sapa via minte na ndilu na kumine, nakuyengula viuma viaseho via lishiko, via vusunga na cikeketima na lutsilielo, vije vimuapandele kulinga cakuhona kuyengula vikuavo. 24 Yeni vantuama vatupuputua, mukahumisa mbulumbulu mu viakunua vieni nakuminisa kamelu! 25 “Cisingo kuli yeni, valongisi va lishiko na Vafaliseo, yeni vaka civembulu! Omuo yeni mukakushu nganja na lilonga hambanza yavio, vuno honi mukati kavio muashulu nalizangamena nakulizanga yeni vavenia. 26 Yeni Vafaliseo vatupuputua! Cakulivanga tahi kusheni mukati ka nganja na lilonga, kaha na helu liavio hakatoka. 27 “Cisingo kuli yeni valongisi va lishiko na Vafaliseo, yeni vaka civembulu! Omuo yeni munapu ngue vihilo vije vivanakushu kaha vinatoko too, vije hambanza liavio vimoneka muacili, vuno honi mukati kavio munashulu na vitsihia via vantu vakutsa na via mazilo vioshe. 28 Omu mukemo neni vene mumuli nakusholoka, hambanza musholoka ngue vaka vusunga ku vantu, vuno honi mukati keni munashulu na civembulu na vupi. 29 “Cisingo kuli yeni valongisi va lishiko na Vafaliseo, yeni vaka civembulu! Omuo yeni mukatungu vihilo via tunanguizi va Njambi va Njambi nakupesapesa viakumunga via vaka vusunga,

30 nakuhandeka ngueni, 'Nga tuayoyele mu matangua aje a vatatetu, ngue kutualingile vije vivalingile vakevo viakumuania maninga a tunanguizi va Njambi va Njambi.' 31 Nankuma mulina vukaleho hali yeni vavenia, ngueni mu vana va vaje vatsihile tunanguizi va Njambi va Njambi. 32 Nkumani shulisiseni seteko ya va ishueni. 33 Yeni manoka, yeni vana va manoka, nkuma mukateua vati cihiso ca ngehena? (Geenna g1067) 34 Nankuma njimitumina tunanguizi va Njambi va Njambi na vaka mana na valongisi va lishiko, vamo vaje vamukatsihia na kushukika ha cilindakano, kaha vamo mukavapupa mu vinjivo vieni via malombelo, nakuvapakesa huma mu mbonge na kuya mbonge ikuavo. 35 Kaha mukatambula kashitiku ka kutsiha vantu voshe vaje vakuhona mulonga, kuhuma ku maninga aua vusunga Avele kuya ku maninga a Zakaliya muna Mbelekiya, uje imuatsihilile mukati ka njivo ya Njambi na mutula. 36 Muavusunga njimileka nguange, cihiso coshe cikeja hali vantu va ntsimbu ino. 37 "Yove Yelusalema, Yelusalema, mukakutsiha tunanguizi va Njambi va Njambi nakuasha mavue vaje va vanatumu kuli yove! Nkuma vintsimbu vingahi njakunguluile vana vove hamolika ngue cali muakavutamena vana vendi mu mambava endi, kaha yove kuuatondelemo! 38 Tala, njivo yove vanaiseze kaha ili mupulungua. 39 Kaha njikuleka nguange, ku ukanjimonoho naua, kuvanga noho ukahandeka nguove 'Nakuisuliua uje eja mu lizina lia Muene.'"

24 Yesu uahumine mu njivo na kuya, kaha vandongisi vendi vezile kuli ikeye nakumumuesa vinjivo via Njambi. 2 Vuno honi uavakumbuluile nguendi, "Munamono viuma vioshe evi, indi kuahi? Muavusunga njihandeka kuli yeni nguange, kukuesi cipue livue limo likasala halikuavo, lije kuvakombila ha mavu."

3 Kaha omo Yesu uatumamene ha munkinda ua Oliveta, vandongisi vendi vezile kuli ikeye muvusueke nakuhandeka nguavo, "Tuleke ntsimbu muka eci cikalingika, kaha cimueso muka cikalingiua hakuija cove na ha ntsimbu ya kuhua ca mavu?" (aiōn g165) **4** Kaha Yesu uavakumbuluile nguendi, "Zangameni linga keti umo akamikuise. **5** Omuo vavengi vakeja mu lizina liange, nguavo, 'Yange Kilistu!' kaha vakakuisa vavengi. **6** Kaha mukevua vinzita nakalua ka vinzita, keti mukakomoke, omuo evi viapande kulingiua, vuno honi eci keti cikeco kukotoka ca mavu. **7** Omuo lifuti likatengulukila lifuti likuavo, vumuene vukatengulukila vumuene vukuavo, ku kakala njala ya liangangala na mandunduma ku mitambela ya kuliseza seza. **8** Evi vinapu ngue kuputuka ca mushongo uakusema. **9** "Ambahoni vakamituala mukuyanda, nakumitsiha, kaha vaka mafuti voshe vaka mizinda omuo ya lizina liange. **10** Kaha ambahoni vavengi lutsilielo luavo lukahua, kaha vakalienda vungungu umo na mukuavo na kulizinda umo na mukuavo. **11** Kaha tunanguizi va Njambi va makuli vavengi vakeja na kukuisa vavengi. **12** Omuo kulivuezelela ca vupi cinapu cakama, kaha cizango ca vantu vavengi cikatontola. **13** Vuno honi uoshe uje akakateya nankuma manusuilo a kovoka. **14** Kaha muzimbu uacili ou ua vumuene vaka uambulula ha mavu oshe, kupua ngue vukaleho ku mafuti oshe, ambahoni mamanusuilo akeja. **15** "Nankuma omo mukamona cimueso ca shuama cije cahandেকে kananguizi Ndaniele cinemana mu cihela ca kulela," (Yove uli na kutanda uvuisisa muvinalumbunukila!) **16** Kaha eceleni vaje vali mu Yundeya vateuele ku munkinda, **17** uoshe uje hali helu lia njivo keti ashuluke ha mavu, linga ambate vije vili mu njivo yendi, **18** kaha uoshe hali mu lihia

keti ahiluke kunima nakuambata cikovelo cendi. 19 Caluvinda kuli vaje vali navana na kuli vaje vajamuesa mu matangua aje! 20 Lombeleni linga keti cikalingike mu cisika cipue ha litangua lia sapalalo. 21 Omuo honi ha matangua aje kukakala tuyando, tuje kutuakeleko hume kuputuka ca lifuti kuheta na lelo, kuahi, kaha ku cikakalako naua. 22 Kaha nga aje matangua kauakehesele nga na muntu uahi akovoka, vuno honi omuo ya vantu vendi vaje vahanguile, matangua aje vaka akehesa. 23 “Vuno honi, nga umo ahandeka kuli yeni nguendi, ‘Talení Kilistu uno!’ cipue ‘Uje ali kuje!’ keti mucitsiliele.” 24 Omuo Vakilistu va makuli na tunanguizi va Njambi va makuli vakasholoka nakulinga vitantekeyeso na vikomouesa, linga vamizimbalese, nga casuia nakuli vaje vavanahangula. 25 Vuno honi njamileke ntsimbu kanda ihete. 26 “Cipue nga vahandeka kuli yeni nguavo, ‘Talení ali mu mpambo,’ keti muyeko, cipue nga vahandeka nguavo, ‘Talení, ali mu mulili ua mukati!’ keti mucitsiliele. 27 Omuo ngue mulengi ukahuma ku ngangela nakatua ceke kuheta na ku kangombe ka yambi, eci cikapua kuija ca Muna Muntu. 28 “Kuoshe kuje kuli civimbi kukeko kukalikunguluila makuvi. 29 “Hanima ya tuyando hamatangua aje litangua likalava, kaha ngonde kuikatu ceke, na vintanga ntanga vikaua kuhuma kuilu, kaha nzili ya melu ikaninganga. 30 Ambahoni kukasholoka cimueso ca Muna Muntu muilu, kaha miyati yoshe ya hamavu ikalila, kaha vakamona Muna Muntu eja mu mashuela amuilu na nzili na vumpau vuakama. 31 Kaha akatuma tungelo vendi na mutambi ua lipenga, kaha akakungulula vantu vendi vahanguile kuhuma ku vimpunzi viuana, kuhuma ku mamanusuilu a muilu nakukuavo.” 32 “Lilongeseni cilongesa ca muti ua mukuyu, omuo mintango yauo ishoshela nakuhaka maputa, kaha muatantekeya

ngueni ntondue ili muyehi. **33** Kaha omo mumona viuma
vioshe evi, kaha mutantekeye ngueni ntsimbu ili muyehi, ku
vikolo. **34** Muavusunga njimileka nguange, vantu va ntsimbu ino
kuvakatsi kuvanga vuima vioshe evi vinalingiua. **35** Melu na
mavu vioshe vikahta, vuno honi mezi ange kuuakahu.” **36** “Vuno
honi ha litangua lije cipue hola naumo uahi atantekeya, cipue
vene tungelo va muilu, cipue Muana, vuno honi kuvanga lika
Tate. **37** Ngue mucafuile ku matangua a Noua, mukemo vene
mucikafua hakuija ca Muna Muntu. **38** Omuo ngue mu matangua
aje tele livazi kanda lije vantu valile na kunua, kuambata na
kushombuesa, kutuala na ha litangua Noua uakovelele mu vuato,
39 Kaha kuvatantekeyele noho livazi liezile nakuvanongesa
voshe, kaha mukemo mu cikafua akuija kua Muna Mutu. **40**
Kaha vamala vavali vakapua mulihia, kaha umo vakamuambata
umo vakamuseza. **41** Kaha vampuevo vavali vakatua mucini
cimo, kaha umo va kamuambata, mukuavo vakamuseza. **42**
Zangameni omuo kumutantekeya litangua lije Muene yeni akeja.
43 Vuno honi tantekeyeni eci, nga liavenia njivo akatantekeya
ntsimbu muka ya vutsiki muizi akeja, kaha nga akavandamena,
nakumona nguendi njivo yendi kuvaituvu. **44** Nankuma neni
naua munapande kulivuahesela, omuo Muna Muntu akeja ha
hola ije kumutantekeya.” **45** “Iya honi ngamba ua kulongua
na mana uje muene uendi uamuhakele kuendesa vakuavo
vangamba nakuvahana viakulia ha ntsimbu ya kupuamo? **46**
Nakuisuliua uje ngamba omo muene uendi omo ahiluka amuuana
hali nakulinga mujevene. **47** Muavusunga njimileka nguange,
akamupuisa kupua mukuluntu ua vufuko vuendi vioshe. **48**
Vuno honi nga uje ngamba uendi uamupi ahandeka kuli ikeye
vavenia nguendi, ‘Muene uange neshuala kuhiluka,’ **49** kaha

aputuka kupupa vangamba vakuavo, na kulia na kunua na vaka kupenda, 50 muene ua uje ngamba akeja ha litangua olio ka muvandamenene na hola ije katantekeya, 51 kaha akamuhana kashitiko na kumuhaka hamo nava kacivembulu, vantu vaje vakalila na kulishumanga ku mazo.”

25 “Ha ntsimbu ije vumuene vua muilu vaka vueselesa ngue vambanda likumi vaje vambatele vindeya viavo nakuya linga vakaliuane na liavenia vulo. 2 Vuno honi ava vatanu vapuile viheve, kaha vatanu vapuile vama. 3 Omo vaje vambanda vakuheva vambatele vindeya viavo, kuvambatele na mazi eka naua, 4 vuno honi vaje vama vambatele mazi mu vintsazi na mu vindeya viavo. 5 Kaha omo uje liavenia vulo uakotokelele kuija, kaha voshe vaje vambanda vanengukile na kuya mutulo.” 6 “Vuno honi mukati ka vutsiki vevuile mutambi nguavo, ‘Talen liavenia vulo uje hali nakuija! Tuhukeni linga muli uane nendi.’ 7 Kaha voshe vaje vambanda vahindukile nakushukumisa vindeya viavo. 8 Kaha vaje vakuheva vahandekele kuli vama nguavo, ‘Tuhaneniko amo mazi eni, omuo vindeya vietu vitonda kuzima.’ 9 Vuno honi vaje vambanda vama vakumbuluile nguavo, ‘Kutupuisamo kulipangelauo yetu neni, yemuye kuli vakakulandesa linga mukalilandele yeni vavenia.’ 10 Kaha tele vanayi mukulanda, liavenia vulo uezile, kaha vaje valivuaheselele vaile nendi ku ciuano ca vulo, kaha vashokele ku cikolo.” 11 “Hanima honi vaje vambanda vaviheve vezile vahandekele nguavo, ‘Muene, muene, tushokolueleko.’ 12 Vuno honi uavakumbuluile nguendi, ‘Muavusunga njihandeka kuli yeni nguange, kunjimitantekeya.’” 13 Nankuma zangameni, omuo kumutantekeya litangua cipue hola. 14 “Kaha naua Yesu uavalekele nguendi, vumuene vua muilu vukafua ngue yala omo

aya mu vungenzi kaha asana vangamba vendi, nakuvasezela vupite vuendi. 15 Kuli umo uahanene makulukazi atanu a vimbazuvuila via ngolinde, kuli mukuavo makulukazi avala a vimbazuvuila via ngolinde, kuli mukuavo likulukazi limo lia vimbazuvuila via ngolinde, kuya kuvipangi viavo kaha uaile. 16 Kaha uje uatambuile makulukazi atanu a vimbazuvuila via ngolinde uaile hajevene uakavilanduluile, kaha uakapangeleleho naua makulukazi atanu a vimbazuvuila via ngolinde. 17 Kaha naua na uje mukuavo uatambuile makulukazi avala a vimbazuvuila via ngolinde, uapangeleleho naua makulukazi avala a vimbazuvuila via ngolinde. 18 Vuno honi uje ngamba uatambuile likulukazi limo lia vimbazuvuila via ngolinde uaile, nakukahinda cina nakushitikamo vimbongo via muene uendi.” 19 “Omo kuetile matangua amengi muene ua vaje vangamba uehilukile kaha uatandele navo vije vimbazuvuila via ngolinde. 20 Kaha uje uatambuile makulukazi atanu a vimbazuvuila via ngolinde uezile, kaha uaneheleleho naua makulukazi atanu a vimbazuvuila via ngolinde, nakuhandeka nguendi, ‘Muene uanjihanene makulukazi atanu a vimbazuvuila via ngolinde, kaha naua njapangelaho makulukazi atanu a vimbazuvuila via ngolinde eka naua.” 21 “Muene uendi uahandekela kuli ikeye nguendi, ‘Ualingi muacili, ngamba uacili uakukonkama! Unapu uakunkokama a viuma via vindende, njikakupuisa mukuluntu uaviuma viavingi. Kovala mukuvuahhelele ca muene yove.” 22 “Kaha na uje uatambuile makulukazi avala a vimbazuvuila via ngolinde uezile kuli ikeye nguendi, ‘Muene uanjihanene makulukazi avala a vimbazuvuila via ngolinde, hano njapangelaho makulukazi avala a vimbazuvuila via ngolinde eka naua.” 23 “Muene uendi uahandekela kuli ikeye nguendi, ‘Ualingi muacili,

ngamba uacili uakunkokama! Unapu uakunkokama a viuma via vindende, njikakupuisa mukuluntu uaviuma viavingi. Kovala mukuvuaheselele ca muene yove.” 24 “Kaha na uje uatambuile likulukazi limo, lia ngolinde uezile, uahandekela kuli muene uendi nguendi, ‘Muene njakutantekeya nguange uapua u muntu uamukalu cikuma, ukateja vije kuuakuvile, kaha ukakungulula vije kuuashanduile, 25 kaha njevuile liova, kaha njaiile nakushitika ngolinde yove mu livu. Viuma viove evi.” 26 Vuno honi muene uendi uamukumbuluile nguendi, “Yove ngamba uamupi ua cilenda! Uatantekeyele nguove njikateje kuje kunjakuvile, kaha njikakungulula vije kunjashanduile? 27 Ambahoni uasinganiekele kutulikisa vimbongo viange kuli vakakutulika vimbongo, kaha nga hakuija cange ngue njatambuile vije viapuile viange na kakondueso kayo. 28 ‘Mutambuli vimbongo vije vili kuli ikeye, kaha vianeni kuli uje hali na makulukazi avimbongo likumi. 29 Omuo uje alinavio vakamuvuezelelako, kaha akakala na viavingi, vuno honi uje kesi navio, cipue vene vije via vindende vialinavio vakamuniekavio. 30 Nakushekela ngamba uje kesi nacimo ha mbaza ya milima, kuje vantu vakalila na kulishumanga mazo avo.’ 31 “Omo Muna Muntu akeja mu vumpau vuendi, hamo na tungelo vendi voshe, kaha akatumama halitanda liendi lia vumpau. 32 Kuli ikeye miyati yoshe ya vantu ikalikungulula, kaha akavatepesa umo ku mukuavo ngue kaniungi muakatepesa vampanga ku vampembe, 33 Kaha akahaka vampanga ku livoko liendi lia cilio, vuno honi vampembe ku livoko liendi lia cimoshue. 34 Ambahoni Muene akahandeka kuli vaje vali ku livoko liendi lia cilio nguendi, ‘Ijeni, yeni vanakuisuliua kuli Tate suaneni vumuene vuje vuanamivuaheselele kuhuma ha luvula lua mavu. 35 Omuo njakele na njala muanjihanene viakulia,

kaha omo njakele na mpuila muanjihanene mema akunua, kaha omo njakele njimungezi muanjitambuile, **36** njakele mitotototo muacizikile, njakele nakuvavala kaha muanjimenekelele, njakele mu kamenga kaha muezile mukunjimona.’ **37** Ambahoni vaka vusunga vakamukumbulula nguavo, ‘Muene, kuli tuakumuene uli na njala kaha tuakulisile, cipue unevu mpuila kaha tuakunuisile? **38** Kaha kuli tuakumuene umungezi kaha tuakutambuile cipue mutotototo kaha tuakuzikile? **39** Kaha kuli tuakumuene uli nakuvavala cipue uli mu kamenga kaha tuezile nakukumona?’ **40** Kaha muene akavakumbulula nguendi, ‘Muavusunga njimileka nguange omo muacilingile ku vamo ava va vusamba vange, mua cilingile kuli yange.’ **41** Ambahoni akahandeka kuli voshe vaje vali ku livoko liendi lia cimoshue nguendi, ‘Humeni kuli yange, yeni vaka kusingiua! Yeni mu tuhia tua miaka yoshe tuje tuvanavuahesela liyavolo na tungelo vendi. (aiōnios g166) **42**

Omo njakele na njala kumuanjihanene via kulia, njakele na mpuila kumuanjihanene mema akunua, **43** njakele njimungezi kaha kumuanjitambuile, njakele mitotototo kaha kumuanjizikile, njavavalele nakukala mukamenga kaha kumuacimenekelele.’ **44** Ambahoni navakevo vakakumbulula nguavo, ‘Muene kuli tuakumuene uli na njala, cipue uli na mpuila, cipue umungezi, cipue mutotototo, cipue uvavala, cipue mu kamenga, kaha kutuakukuasele?’ **45** Ambahoni akavakumbulula nguendi, ‘Muavusunga njimileka nguange, ngue muje kumuacilingile kuli umo uava vavandende, kumuacilingile kuli yange’ **46** Kaha vakaya mukashitiko ka miaka yoshe, vuno honi vaka vusunga vakakovela mu muono ua yaye.” (aiōnios g166)

26 Omo Yesu uamanusuile kuhandeka vuima vioshe evi, uahandekela kuli vandongisi vendi nguendi, **2** “Muatantekeya

ngueni omo munima ya matangua avari paseka ili na kuija, kaha Muna Muntu vaka muhana linga vakamushukike hacilindakano.”

3 Ambahoni vakuluntu vatusasendote na vakuluntu va vantu valikunguluile mu lipela lia kasasendote uakama, uje ivatumbuile nguavo Kayafase, **4** kaha vatumbile vutumbe hamo linga vakute Yesu mu vushueke nakumutsiha. **5** Vuno honi vahandekele nguavo, “Keti a ciuano, hamo vantu vakaneha mpindangano.” **6** Kaha omo Yesu uakele ku Mbeteniya mu njivo ya Simoni yala uje uakele na mbumba, **7** Omo Yesu te uakele nakulia kumesa, mpuevo umo uezile kuli ikeye na ntsazi ya mazi andando yakama hakunika luengo luacili, kaha uahetilile ha mutue ua Yesu. **8** Vuno honi omo vandongisi vacimuene vanienguele cikuma nakuhandeka nguavo, “Nkuma vika apihisila mazi?” **9** Omuo mazi aua vapandele kuualandesa na ndando yakama, nakuana vimbongo vihutu.” **10** Vuno honi Yesu uatantekeyele viosehe evi, uahandekele kuli vakevo nguendi, “Nkuma vika muli nakushupila ou mpuevo? Omuo na lingi cuma ca cili kuli yange. **11** Omuo yeni ntsimbu yoshe muakala na vihutu, vuno honi ntsimbu yoshe yeni kumukakala nange. **12** Ha kunjitila aua mazi a muvila uange na cilingi kunjivuahesela kunjitsinda. **13** Muavusunga njimileka nguange, kuoshe kuje ku vakambulula muzimbu uacili ha mavu uoshe, evi vianalingi ou mpuevo vakavihandeka mukumuvulukilaho.” **14** Kaha umo ua vaje vandongi likumi na vavali uje ivatumbuile nguavo Yundasa Isakaliote, uaile kuli vakuluntu vatusasendote, **15** na kuhandeka nguendi, “Vika mukanjihana nga njiminehelaye?” Kaha vamufuetele makumi atatu a vimbongo via siliva. **16** Kaha kuhuma ha ntsimbu ije uatondesesele ngila ya kuendelamo Yesu vungungu. **17** Ha litangua lia kulivanga lia mbolo ya kuhona

cimbaluila vandongisi vezile kuli Yesu nakuhandeka nguavo, “Kuli utonda yetu nguove tukuvuahesele linga ukalileko paseka?”

18 Uahandekela nguendi, “Yeni mu nganda kuli yala umo, kaha mukahandeka kuli ikeye nguendi, ‘Mulongisi nahandeka nguendi, ntsimbu yange inahete, njikalinga ciuano ca paseka mu njivo yove hamo na vandongisi vange.’” **19** Kaha vaje vandongisi valingile ngue muje Yesu uavalekele, kaha vavuahesele ciuano ca paseka. **20** Omo vetele ku cinguezi, Yesu uatumamene kumesa na vandongisi likumi na vavali, **21** kaha omo vakele na kulia, uahandekela nguendi, “Muavusunga, Njibandeka ku liyeni nguange, umo ueni akanjenda vungungu.” **22** Kaha vakele na vusua cikuma, kaha vaputukile kuhandeka kuli umo na mukuavo nguavo, “Muene yange ndi?” **23** Yesu uavakumbuluile nguendi, “Uje akatanta hamo nange mu lilonga, ikeye vene akanjenda vungungu. **24** Omwo Muna Muntu akatsa ngue muje vanacisoneka hali ikeye, vuno honi tuyando hali uje yala enda vungungu Muna Muntu! Ngue capuile cacili kuli uje yala nga kasemukile.” **25** Yundasa uje uamuendele vungungu uendekela nguendi, “Muene yange ndi?” Yesu uahandekela kuli ikeye nguendi, “Omo vene munahandeka.” **26** Kaha honi omo vakele nakulia, Yesu ua mbatele mbolo, na ku ikuisula, kaha uaipazuile, naku ihana kuli vandongisi vendi, nguendi “Ambateni mulie ou ukeuo muvila uange.” **27** Kaha uambatele nganja, kaha omo uamanuisuile kusantsela uavahanene, nguendi “Nuenimo mu vavoshe, **28** omwo aua akeuo maninga ange a litavasano lihaliha, aje anamuaniena hali vavengi mukukonekela vupi. **29** Njimileka nguange, kunjikanuho naua vushuka vua viniu kuvanga noho ha litangua lije omo njikanua neni vushuka vua viniu vuavuha mu vumuene vua Tate,” **30** Kaha omo vamanusuile kuimba muaso,

vaile ku munkinda ua Oliveta. **31** Kaha Yesu uahandeketele kuli vandongisi vendi nguendi, “Muva voshe mukateua omuo yange vutsiki vuno vene, omuo vacisoneka nguavo, ‘Njikapupa kanuingi, kaha vutanga vua vampanga vukalishandoka!’ **32** Vuno honi hanima ya kunjisangula, njikaya kulutue lueni ku Ngalileya.” **33** Petulu uahandeketele kuli ikeye nguendi, “Cipue vene voshe vakakuteua, yange kunjikakuteue.” **34** Yesu uahandeketele kuli Petulu nguendi, “Muavusunga njikuleka nguange, vutsiki vuno vene, ntsimbu kanda ndemba atambeke ukanjiviana lutatu nguove kuunjitantekeya.” **35** Petulu uahandeketele kuli ikeye nguendi, “Cipue vene nga kutsa nove, kunjikakuviana.” Kaha na vandongisi vakuavo voshe vahandeketele ngoco vene. **36** Ambahoni Yesu uaile navo kumutambela uvatumbuile nguavo Ngetesemani, kaha uahandeketele kuli vandongisi vendi nguendi, “Tumameni hano ntsimbu njiciya nakulombela.” **37** Kaha uaile na Petulu na vana va Zembendeo vavali, kaha hajevene uaputukile kulivua vusua na kulinienga. **38** Kaha uahandeketele kuli vakevo nguendi, “Muono uange uli muvusua noho kukutsa, saleni hano, nakutalelela hamo nange.” **39** Kaha uaile halahako cindende, uatsikamene hamavu na kulombela nguendi, “Tate, nga casua, ecela eyi nganja injipulakane, keti kulingiue cizango cange, vuno honi kulingiue cizango cove.” **40** Kaha uehilukile kuli vandongisi vendi uavauanene vanakosa tulo, kaha uahandeketele kuli Petulu nguendi, “Nkuma kuuasa kutalelela nange cipue hola imo lika indi? **41** Taleleni nakulombela linga keti mukovele mu vieseko, cilivene cimbembesi citonda, vuno honi ntsitu inazeye.” **42** Uaile naua lua mucivali na kulombela nguendi, “Tate, nga kucasua nganja eyi kunjipulaka kuvanga vene njiinuine, kaha ecela cizango cove cilingiue.” **43** Kaha naua uahilukile nakuuana vanakosa

tulo, omuo mesho avo alemene. **44** Nankuma, uavasezele naua, uaile nakulombela luamucitatu, uahandeketele mezi acifua cimo.

45 Kaha uezile kuli vandongisi vendi nakuhandeka nguendi, “Nkuma hanga muacikosa na kuhuima? Taleni, hola inahete laja, kaha Muna muntu vanamuende vungungu nakumuhana ku mavoko a vaka vupi. **46** Hindukeni tuyeni, taleni muka kunjenda vungungu uno hali hano.” **47** Tele Yesu acili nakuhandeka, Yundasa uezile, uje umo ua vandongisi likumi na vavali, kaha uezile na vivunga viakama vezile na mikuale na vimbueti, kuhuminina kuli vakuluntu va tutasendote na vakuluntu va vantu.

48 Kaha honi mukakuenda vungungu uavahanene cimueso uahandeketele nguendi, “Uje njikatsemba ikeye yala mukakuata.”

49 Kaha hajevene uezile kuli Yesu nakuhandeka nguendi, “Uahinduka vati, mulongisi!” Kaha uamutsembele. **50** Yesu uamukumbuluile nguendi “Yove kavusamba, linga vuasi vije viunezila.” Mukemo honi vezile nakumukuata nakumuvumbatela cikuma. **51** Kaha taleni, umo ua vaje vakele navo Yesu uahumisile mukuale uendi, nakuluisa ngamba ua kasasendote uakama kaha uamutetele lituitui liendi. **52** Ambahoni Yesu uahandeketele kuli ikeye nguendi, “Haka mukuale uove mu cindalo cauo, omuo voshe vaje vakambata mukuale vakatsa ku mukuale.

53 Nkuma musinganieka ngueni kunjasa kulomba kuli Tate, kaha hajevene akanjitumina masualale va tungelo likumi na vavali ndi? **54** Vuno honi kaha vatihoni visoneka vikalishulisisa, ngeci cikafue muje?” **55** Ha hola ijevene Yesu uahandeketele ku vivunga nguendi, “Nkuma muneja ngue muakuluisa muhuza, na mikuale na vimbueti mukukuata yange ndi? Ha litangua na litangua njatumamene mu njivo ya Njambi nakulongesa kaha kumuanjikutile. **56** Vuno honi vioshe evi vinalingiua linga visoneka

via tunanguizi va Njambi va Njambi vilishulisise.” Ambahoni vandongisi vendi voshe vamusezele nakuteua. **57** Ambahoni vaje vakutile Yesu vamutualele kuli Kayafase kasasendote uakama, kuje kuvaliku nguluilile valongisi va lishiko na vakuluntu. **58** Vuno honi Petulu uakele nakumukava halahako, halahako noho vahetele ku cipango ca kasasendote uakama, kaha omo uakovelele mukati uatumamene na vaka kuniunga linga amone vika vikalingiua. **59** Kaha honi vakuluntu va tusasendote na mpunga yoshe vahanene vukaleho vua makuli hali Yesu linga vamutsihileho, **60** vuno honi kuvauaneneho cipue vumo, cipue vene nguavo kuakele vakaleho vavengi va makuli. Kaha kumamanusulo vavali vezile kulutue, **61** nakuhandeka nguavo, “Ou mukuetu uahandekete nguendi, ‘Njasa kusiula eyi njivo ya Njambi nakuitunga naua mu matangua atatu.”” **62** Kaha uje kasasendote uakama uemanene nakuhandeka nguendi, “Nkuma kuuesi nacikumbululo ndi? Vikahoni ava vamala alinaku kuvangeya?” **63** Vuno honi Yesu uaholokele lika kuluu. Kaha kasasendote uakama uahandekete kuli ikeye nguendi, “Njikusinga mu lizina lia Njambi uakuyoya, tuleke nga yove Kilistu, Muna Njambi.” **64** Kaha Yesu uahandekete kuli ikeye nguendi, “Omu vene munahandeka mukemo. Vuno honi njimileka nguange, kuhuma ha ntsimbu ino mukamona Muna Muntu natumama ku livoko liacilio lia muka Nzili yoshe, kaha akeja mu mashelua a muilu.” **65** Ambahoni uje kasasendote uakama uatavuile cikovelo cendi nakuhandeka nguendi, “Nashaula Njambi. Vika naua tutondela vakaleho veka? Munevu honi kushaula cendi. **66** Nkuma musompa ngueni vati?” Vamukumbuluile nguavo, “Napande kutsa.” **67** Ambahoni vamujekuilile ku cihanga cendi nakumupupa, kaha vamo vamupupile vimbanda **68** nakuhandeka

nguavo, “Kilistu, handeka vunanguizi kuli yetu! Iya nakupupu?”

69 Honi Petulu uatumamene hambanza lia cipango. Kaha ngamba uampuevo uezile kuli ikeye nakuhandeka nguendi, “Nove vene uakele na Yesu uaku Ngalileya.” **70** Vuno honi uavianene ku mesho avo voshe nguendi, “Kunjitantekeya evi uli nakuhandeka.” **71** Kaha omo uaile hambanza lia cikolo, ngamba mukuavo uampuevo uamumuene kaha uahandেকে ku vantu vaje vemanene kuje nguendi, “Ou yala uakele hamo na Yesu uaku Nazaleta.” **72** Kaha naua uavianene nacisingo nguendi, “Kunjimutantekeya ou yala.” **73** Hanima ya kantsimbu kakandende vaje vantu vemanene kuje vezile nakuhandeka kuli Petulu nguavo, “Cilivene nove naua umo uavo, omuo handekesi yove ikeyo ikujombolola.” **74** Ambahoni Petulu uaputukile kuhandeka visingo hali ikeye vavenia nakulisinga nguendi, “Kunjimutantekeya ou yala.” Kaha hajevene ndemba uatambekele. **75** Kaha Petulu uanukile vije viahandেকে Yesu nguendi, “Kanda ndemba atambeke ukanjiviana lutatu.” Kaha uaile hambanza nakulila cikuma.

27 Omo cimene cahetele vakuluntu vatusasendote voshe na vakuluntu va vantu vatumbile vutumbe vuakuluisa Yesu ngeci vamutsihe. **2** Kaha vamukutile nakumutuala kuli Pilato uje uapuile nguvulu. **3** Omo Yundasa uje uamuendele vungungu uamuene nguendi vanamuhisa, uatengulukile nakuhiluisa vije vimbongo via siliva makumi atatu kuli vakuluntu vatusasendote na vakuluntu, **4** uahandেকে nguendi, “Njinalingi vupi hakuenda vungungu maninga akuhona mulonga.” Kaha vamukumbuluile nguavo, “Vikahoni ovio kuli yetu? Ouo mulonga uove.” **5** Kaha Yundasa uombilile vije vimbongo via siliva mu njivo ya Njambi, kaha uaile nakukalishukika. **6** Vuno honi vakuluntu vatusasendote

omo vambatele vije vimbongo via siliva, vahandeketele nguavo, “Kuya ku lishiko kucapandele kuvihaka mu mbango, omuo vinapu vimbongo via maninga.” 7 Nankuma valitavasanene linga vavilande lihia lia uje muka kushonga vindeho, ngeci lipue lia kutsindila vangezi. 8 Nankuma, nakuheta nalelo lino lije lihia valisana nguavo lihia lia maninga. 9 Ambahoni vialishulisile vije viahandeketele kananguizi ua Njambi Yelemaya nguendi, “Kaha vambatele vimbongo via siliva makumi atatu, a ndando yendi ije ndando ivayonguele vamo vana va Isaleli, 10 kaha vavipangesele kulanda lihia lia muka-kushonga vindeho, ngue muje Muene muavashikililemo.” 11 Kaha Yesu uemanene ku mesho a nguvulu ua Valoma, kaha nguvulu uamuhuile nguendi, “Yove Muene ua Vayunda ndi?” Yesu uamukumbuluile nguendi, “Omu munahandeka mukemo vene.” 12 Vuno honi omo vamuvegeyele kuli vakuluntu va tusasendote na vakuluntu, kavakumbuluile. 13 Ambahoni Pilato uahandeketele kuli ikeye nguendi, “Nkuma kuuesi nakuvua viuma evi vivali nakuhana vukaleho hali yove indi?” 14 Vuno honi kamukumbuluile cipue kamandende, Kaha honi nguvulu ualikomokelele cikuma. 15 Honi ku ciuano uje nguvulu kuya ku lishiko liavo, uapandele kuhumisila civunga umo ua vinzinda uje ivatondele. 16 Kaha ha ntsimbu ije kuakele cinzinda uje uakuhona kuivua, ivatumbuile nguavo Mbalambasa. 17 Omo valikunguilile hamo Pilato uahandeketele kuli vakevo nguendi, “Iya mutonda linga njimihumisile Mbalambasa indi Yesu uje ivatumbula nguavo Kilistu indi?” 18 Omuo Pilato uatantekeyele nguendi omo ya cipululu cavo mukemo vamuneheleleye Yesu. 19 Oku tele Pilato natumama ha citumamo cakusompela, mpuevo yendi uatumine lizi kuli ikeye nguendi, “Keti ulinge cimo kuli ou yala ua vusunga, omuo njinayanda cikuma kumulota.” 20 Kaha

vakuluntu vatusasendote na vakuluntu visindiyile vantu linga
 valombe Mbalambasa kaha Yesu vamutsihe. **21** Kaha nguvulu
 uavehuile naua nguendi, "Kuli ava vantu vavali iya mutonda
 linga njimihumisile?" Vahandeketele nguavo, "Mbalambasa." **22**
 Pilato uahandeketele kuli vakevo nguendi, "Amba vika honi
 njikalinga nou Yesu ivatumbula Kilistu?" Kaha voshe vahandeketele
 nguavo, "Mushukike." **23** Kaha uahandeketele nguendi, "Vupi
 muka vuanalingi?" Vuno honi voshe vatambekele cikuma
 nguavo, "Vamushukike." **24** Kaha honi omo Pilato uamuene
 nguendi nacimo cauanaho cahi, vuno honi mpindangano ili
 nakuputuka, uambatele mema na kutana ku mavoko endi
 ha mesho acivunga, nakuhandeka nguendi, "Yange kunjesi
 namulonga ha maninga ou yala, limueneni yeni vavenia." **25**
 Kaha vantu voshe vamukumbuluile nguavo, "Maninga endi akale
 hali yetu na vana vetu!" **26** Kaha uavahanene Mbalambasa, kaha
 hakumanusula kupupa Yesu, uavahaneneye linga vamushukike.
27 Ambahoni masualale vanguvulu vambatele Yesu nakumutuala
 mulipela, kaha vakunguluile civunga coshe ca masualale kuli
 ikeye. **28** Vamushuluile, nakumuzika kazaku kakuvenga. **29**
 Kaha vavindile cilongo ca mambimbo vacakele kumutue uendi,
 kaha vamuakele lihongo mu livoko liendi lia cilio. Vatsikamene ku
 mesho endi na kumushendumuna nguavo, "Uahinduka, Muene
 ua Vayunda!" **30** Kaha vamujekuilile mate, kaha vambatele
 lihongo vamupupile ku mutue. **31** Munima ya kumushendumuna,
 vamushuluile kazaku, nakumuzika vuzalo vuendi nakumutuala
 mukumushukika. **32** Omuo vakele nakuya, valiuanene na
 yala uaku Silene, lizina liendi Simoni, ou yala vamusindiiye
 kuambata cilindakano ca Yesu. **33** Kaha omo vahetele ha cihela
 civasana nguavo Ngolongota (Cije cilumbununa nguaco cihela

ca cikola), 34 vamuhanene viniu linga anue, va vikumbasanene na niangua, vuno honi omo uamakeleleko, kavinuine. 35 Kaha omo vamanusuile ku mushukika, valipangezelele vuzalo vuendi hhakati kavo mukuta nkela, 36 ambahoni vatumamene hamavu oku vali nakumutalela. 37 Kaha helu lia mutue uendi vahakeleho cimueso caviye vamuhsile navio nguavio, “Ou ikeye Yesu, Muene ua Vayunda.” 38 Honi vamushukikile na mihuza vavali, umo kucilio umo kucimoshue. 39 Kaha vaje vakele nakuhita vamushauile, nakuningangesa mitue yavo. 40 Kaha vahandekele nguavo, “Yove uatondele kusiula njivo ya Njambi nakuitunga mu matangua atatu, liovole yove vavenia! Nga u Muna Njambi, huma ha cilindakano.” 41 Nankuma vakuluntu vatusasendote na va valongisi va lishiko na vakuluntu vamushendumuine nguavo, 42 “Uovuella vakuavo, vuno honi kasa kuliovola ikeye vavenia. Ikeye Muene ua Isaleli, ashuluhe kuhuma hacilindakano, kaha tumutsiliela. 43 Uatsiliela muli Njambi, eceni Njambi amuhiele hano vene, nga amuzanga, omuo uahandekele nguendi, ‘Yange Muna Njambi!’” 44 Kaha na mihuza vaje vavamushukikile hamo nendi vamutukile navo naua. 45 Honi kuhuma mutania kutuala ha hola ya mucitatu ya mutania uacinguezi kuakele milima ha mavu hoshe. 46 Kaha ha hola ya mucitatu ya mutania uacinguezi Yesu ualilile mukutambakana nguendi, “Eloi, Eloi, lema sambakatani?” Kulumbununa nguavo, “Njambi yange, Njambi yange, vika uanjisezela?” 47 Kaha vamo vantu vaje vemanene kuje omo vovuile eci, vahandekele nguavo, “Ou yala alinakusana Eliya.” 48 Kaha umo uavo hajevene uashatukile nakukambata mupelo, kaha ua umbuitikile mu viniu via kushasha naku ukutilila ku lihongo kaha uamuhanene linga anue. 49 Vuno honi vamo vahandekele nguavo, “Vandameneni, tuyeni

tumone indi Eliya eja nakumuovola.” 50 Kaha Yesu ualilile nakutambakana naua, kaha uecelele cimbembesi cendi. 51 Kaha taleni, ntanga ya mu njivo ya Njambi yatavukile hhakati, kuhuma kuilu nakuheta ha mavu. Kaha mavu aningangele, kaha na mavue atavukile, 52 na vihilo naua navio viashokolokele, kaha mivila yaingi ya vaje vaka kulela vaje vatsile vaisanguile. 53 Kaha omo vahumine mu vihilo hanima yakusanguka ca Yesu, vaile mu nganda ya kulela nakukalisholola ku vantu vavengi. 54 Omo uje mukuluntu ua masualale na vaje vakele navo vaje vakele nakuniunga Yesu, vamuene mandunduma na vije vialingiuile, kaha vovuile liova cikuma nakuhandeka nguavo, “Muavusunga vene ou uapuile Muna Njambi!” 55 Kuje vene kuakele naua na vampuevo vavengi, vaje vakele nakutalela alahako, vaje vakavele Yesu kuhuma ku Ngalileya oku tele vali nakumupangela. 56 Vamo vavo vapuile Maliya Mangandalena, na Maliya vaina ya Tiango na Yosefa, na vaina ya vana va Zembendeo. 57 Omo cinguezi cahetele, kuezile yala umo ua kufuka uaku Alamatiya, lizina liendi Yosefa, uje na ikeye naua uapuile ndongisi ua Yesu. 58 Uahile kuli Pilato nakulomba muvila ua Yesu. Ambahoni Pilato uashikile nguendi linga vamuhanuo. 59 Kaha Yosefa uambatele muvila ua Yesu naku uzengela ha ntanga ya iha ya liniu, 60 kaha ua ulangekele mu cihilo caciha cendi vavenia, cije cacokuele mu livue, kaha uakokelele livue liakama ku cikolo ca cihilo, kaha uaile. 61 Maliya Mangandalena na Maliya mukuavo vatumamene kuje oku vanatalesa ha cihilo. 62 Liamukuavo, hanima ya litangua liakulivuahesela lije likelio litangua lia Sapalalo, vakuluntu va tusasendote na Vafaliseo valikunguluile kuli Pilato, 63 kaha vahandekela nguavo, “Muene, tuanuka muje uje muka kukuisa uahandekela tele aciyoya

nguendi, 'Hanima ya matangua atatu njikasanguka naua.' ⁶⁴ Nankuma shika vaje tuniungi linga vaniunge muacili cihilo noho ha litangua lia mucitatu. Ketu ngoconi hamo vandongisi vendi vakeja nakuiva muvila uendi, kaha vakaleka vantu nguove, 'Nasanguka kuvatsi,' kaha aua makuli akukotokela akapua amapi cikuma kupulakana aje akulivanga." ⁶⁵ Pilato uahandekela kuli vakevo nguendi, "Muli na mukakuniunga ua masualale, yeni mukaniunge muacili cihilo kuya muje mumuaselamo." ⁶⁶ Nankuma vaile nakuniunga cije cihilo, kaha vaciniungile mukuhaka kasateso ku livue nakuhakako muka kuniunga.

28 Honi hanima ya sapalalo, ha ntsimbu yakuca ca litangua liakulivanga musondo, Maliya Mangandalena na Maliya mukuavo vaile mukumona ku cihilo. ² Kaha taleni, kuakele mandunduma akama, omuo kangelo ua Muene uashulukile kuhuma muilu, kujia nakuhumisa livue lije liakele ku cihilo kaha uatumameneho. ³ Cifua cendi cafuile ngue muhiato, kaha vuzalo vuendi vuatokele too ngue mpemba. ⁴ Omuo ya liova lia kangelo, vaje vaka kuniunga ku cihilo vajajele cikuma kaha valezumukile. ⁵ Vuno honi uje kangelo uahandekela kuli vaje vampuevo nguendi, "Keti muvue liova, omuo njatantekeya nguange mulinakutonda Yesu, uje ivashukikile. ⁶ Uahimo muno, nasanguka, ngue muje muahandekela. Ijeni, taleni mu cihela muje muakosele. ⁷ Ambahoni yeni vuasi vuasi, mukaleke vandongisi vendi ngueni, 'Nasanguka ku vatsi, kaha taleni, nalivanga laja kuya ku Ngalileya, kuje kukeko kumukamumuena.' Taleni njamileke." ⁸ Kaha vaje vampuevo vahumine ku cihilo vuasi vuasi na liova na kujolelela cikuma, vashatukile na kukaleka vandongisi vendi. ⁹ Kaha taleni, hajevane Yesu ualiuanene navo nakuhandeka nguendi, "Tambokeni." Kaha vezile kuli ikeye nakumukuata ku

viliato viendi nakumulemesa. **10** Ambahoni Yesu uahandekete kuli vakevo nguendi, “Keti muvue liova, yeni mukalekese vamuanetu vaye ku Ngalileya, kaha kuje kukeko vakanjimuena.” **11** Tele vali nakuya, taleni, vamo va masualale vaile mu nganda nakuleka vakuluntu va tulasendote viose vije vialingiuile. **12** Kaha omo valiuanene hamolika na vakuluntu nakutumba vutumbe vuavo, vahanene vimbongo masualale **13** nakuhandeka nguavo, “Lekeni vantu ngueni, ‘Vandongisi vendi vanezile vutsiki nakuiva muvila uendi tele tuli mutulo.’ **14** Ngahoni eci ciheta mu matuitui a nguvulu, tukamuzika zika, linga keti mukale muvukalu.” **15** Ambahoni vambatele vije vimbongo kaha valingile ngue muje vavalekesele, kaha lutsimo lua muzimbu ou luashandokelele hhakati ka Vayunda kuheta na lelo lino. **16** Honi vandongisi likumi na umo vaile ku Ngalileya, ku munkinda kuje Yesu uavalekele. **17** Kaha omo vamumuene vamulemesele, vuno honi vamo valikanouelele. **18** Kaha Yesu uezile nakuhandeka kuli vakevo nguendi, “Nzili yoshe yakama ya muilu na ya ha mavu vanaihana kuli yange. **19** Nankuma yeni mukapuisse mafuti oshe vandongisi, mukavambuitike mu lizina lia Tate, na lia Muana, na lia Cimbembesi Uakulela, **20** valongeseni kuononoka viuma viose vije vinjinamishiki, kaha taleni, njikakala neni kutuala ku mamanusuilo a mavu.” (aiōn g165)

Mako

1 Kuputuka kua muzimbu uacili ua Yesu Kilistu, Muna Njambi.
2 Ngue omuo vacisoneka kuli kananguizi ua Njambi Isaya
nguavo, “Talen, ‘Njikatuma kanganda kange kulutue luove,
uje akavuahesa ngila yove.’ **3** ‘Lizi liaumo hali nakutambeka
mu mpambo, vuaheseni ngila ya Muene, sungameseni ngila
yendi.’” **4** Kaha luano muka kumbuitika uasholokele mu mpambo,
uambuluile kumbuitika ca kutenguluka ca kusambua ku vupi. **5**
Kaha vantu voshe vaile kuli ikeye, vaje vahumine mu lifuti lia
Yundeya, na vantu voshe va mu Yelusalema, valitavelele vipi
vuavo kaha vavambuitikile kuli ikeye mu Ndonga ya Yundau.
6 Kaha luano uazalele vuzalo vua maka a kamelu, na muiva
ua cilambu mu mbunda yendi, naua uakele nakulia vambimba
na vuci. **7** Kaha uambuluile nguendi, “Munima yange muli
nakuija uje hali na nzili kupulakana yange, cipue miva ya
vinkaku viendi kunjasa kukotama na kuizitula. **8** Njamimbuitika
na mema, vuno honi ikeye akamimbuitika na Cimbembsi
Uakulela.” **9** Ha matangua aje, Yesu uahumine ku Nazaleta
mu Ngaliileya, kaha vamumbuitikile kuli luano mu Yundau. **10**
Kaha omuo Yesu uahumine mu mema, hajevene uamuene
melu ashokoloka, kaha Cimbembesi uashulukile hali ikeye
mucifua ca livembe. **11** Kaha lizi liahumine muilu ngualio,
“U Munange injazanga, muli yove njivuahelela.” **12** Hajevene
Cimbembesi ua mutualele mu mpambo. **13** Kaha uakele mu
mpambo matangua makumi auana, mukumueseka kuli Satana.
Uakele nakuyoya na vikashama kaha tungelo vamusimpisile.
14 Hanima yakukuta luano muka kumbuitika, Yesu uaile ku
Ngaliileya, mukuambulula muzimbu uacili ua Njambi, **15** kaha
uahandekele nguendi, “Ntsimbu inalishulisisa, vumuene vua

Njambi vuli muyehi, tengulukeni, kaha tsilieleni mu muzimbu uacili.” 16 Kaha omo uakele nakuhita kumukulo ua cisali ca Ngalileya, uamuene Simoni na muanaye Anduleo valinakuta manda vuavo mu cisali, omuo vapuile vakakuta vantsi. 17 Kaha Yesu uahandekete kuli vakevo nguendi, “Njikaveni njimipuisse vakakuta vantu.” 18 Kaha hajevene vasezele manda avo kaha vamukavele. 19 Kaha omo uatualeleleho kuenda, uamuene Tiango muna Zembendeo na luano muanaye, vaje vakele mu vuato vuavo nakutungulula manda avo. 20 Hajevene uavasanene kaha vasezele ishavo Zembendeo mu vuato hamo na vangamba vaje va vakumuine, kaha vamukavele. 21 Yesu na vandongisi vauana vaile ku Kapenauma, kaha omo liapuile lia sapalalo uakovelele mu njivo ya malombelo na kulongesa. 22 Kaha vakomokele hakulongesa kuendi, omuo uavalongesele ngue uje hali na nzili yakama, keti ngue muvakalongsela valongisi va mashiko. 23 Hajevene mu njivo ya malombelo muakele yala uje uakele na cimbembesi cacipi, 24 kaha uatambekele nguendi, “Utonda vika kuli yetu, Yesu ua ku Nazaleta? Uneja nakutunongesa ndi? Njakutantekeya yove uje Umo Uakulela ua Njambi.” 25 Kaha Yesu uamutenukilile nguendi, “Holoka kuluu, huma muli ikeye!” 26 Kaha cimbembesi cacipi ca mupindisile, nakulila na lizi liakutambeka, kaha cahumine muli ikeye. 27 Kaha vantu voshe valikomokelele, nakulihozola umo na mukuavo nguavo, “Nkuma cika eci? Cilongesa caciha! Na nzili yakama asa kushika cipue cimbembesi cacipi, kaha cimuononoka.” 28 Kaha hajevene lutsimo luendi lua tsiyanene kumitambela yoshe ya ku zenguluka Ngalileya. 29 Hajevene Yesu uahumine mu njivo ya malombelo, kaha uakakovelele mu njivo ya Simoni na Anduleo, hamo na Tiango na luano. 30 Honi vaina mueno ya Simoni

vakosele omuo vakele nakuvavala lisikasika, kaha hajevene valekesele Yesu kuvavala cendi. **31** Kaha uezile nakumukuata ku livoko, uamuhinduile, kaha masikasika amuecelele, uaputukile kuvapangela. **32** Kaha ku cinguezi, omo litangua lia lahukile Yesu vamunehelele voshe vaka kuvavala na vaje vakele na mahamba. **33** Kaha vantu voshe va mu nganda valikunguluile hamo ku cikolo. **34** Yesu uakanguisile vavengi vaka kuvavala mishongo yakuliseza seza, nakuhumisa mahamba amengi, kaha katavesele mahamba kuhandeka, omuo vmutantekeyele. **35** Kaha ku cimene mene Yesu uahindikile, nakuya ku cihela calikaliendi lika nakulombela. **36** Kaha Simoni na vaje vakele nendi, vamukavele nakumutonda, **37** Vamuuanene kaha vahandekela kuli ikeye nguavo, “Muntu uoshe alinakukutonda.” **38** Kaha Yesu uahandekela kuli vakevo nguendi, “Tuyeni ku vimbonge via kulihata, linga njikambulule muzimbu nakuje naua, omuo eci cikeco njezilile.” **39** Kaha uaile muoshe mu Ngaliya, nakuambulula muzimbu uacili mu vinjivo via malombelo avo nakuhumisa mahamba. **40** Kaha uje yala uakele na mbumba uezile kuli ikeye nakumulambelega, uatsikamene nakuhandeka kuli ikeye nguendi, “Nga utonda, njipuisse ukulela.” **41** Yesu hakuivua ngozi, uoluele livoko liendi na kumukuata, nakuhandeka kuli ikeye nguendi, “Njitonda, lela.” **42** Kaha hajevene mbumba yamuhumine, kaha uapuile ukulela. **43** Uamunanguile cikuma, nakumuleka aye vuasi vuasi, **44** nakumuleka nguendi, “Keti uhandeke cuma cimo kuli uoshe, vuno honi ya, linga ukalimuese yove vavenia kuli tusasendote, kaha ukahane nkombelo ije Mosesa uashikile ha kulela cove linga vupue vukaleho kuli vantu.” **45** Vuno honi uaile nakuhandeka oku nazituka, kaha muzimbu uashanduokelele kuoshe, linga Yesu keti akovela mu mbonge citona muelu, vuno

honi uaile ku mitambela yeka ya lifuti, kaha vantu vakele nakuija kuli ikeye mu vintsimbu.

2 Hanima ya matangua amandende, Yesu uahilukile naua mu Kapenauma, kaha vantu vovuile nguavo Yesu nahiluka kuimbo. **2** Vantu vakungulukile muvuingi, kaha kukuakele cipue mulili umo uasaleleko uahi, cipue hambanza ya cikolo, kaha uambuluile lizi kuli vakevo. **3** Vamo vamala vauana vambatele yala ua kalepa kaha vamunehele kuli Yesu. **4** Kaha omuo vahonouele kushuena kuli Yesu omuo ya civunga, kaha vatuvile mbengua ha ciluli mukemo vasoselele cije citala tala cije uje yala uakalepa ha kosele na kucineha ha mavu. **5** Kaha omuo Yesu uamuene lutsilielo luavo, uahandেকে kuli uje muka kalepa nguendi, “Munange vipi viove vanavisambuesa.” **6** Nankuma vamo valongisi va lishiko vaje vatumamene kuje, vakele na kulihuzola mu mitima yavo nguavo, **7** “Vika ou yala ahandekela ngacije? Alinakushaula! Iya asa kusambuesa vipi, vuno honi Njambi lika?” **8** Hajevene Yesu mu cimbembesi uatantekeyele vivakele na kusinganieka mu mitima yavo, kaha uavehuile nguendi “Vikahoni muli na kulihuzola mu mitima yeni?” **9** Cili cinapu cacasi, kuhandeka kuli muka kalepa nguove, ‘Vipi viove vanavisambesa,’ cipue kuhandeka nguove ‘Katuka, ambata citala tala cove uye?’ **10** Vuno honi njitonda nguange mutantekeye nguene Muna Muntu hali na nzili yakama ya kusambesa vupi hano ha mavu.” Uahandেকে kuli uje yala ua kalepa nguendi, **11** “Njikuleka nguange, katuka, ambata citala tala cove uye kuimbo.” **12** Kaha uakatukile, hajevene uambatele citala tala cendi nakuya oku vantu voshe vamumono, kaha vakomokele nakulemesa Njambi nguavo, “Kanda tumoneho cuma cakufua ngacije!” **13** Yesu uaile naua ku ngenge ya cisali, kaha civunga

cakama cakungulukile kuli ikeye, kaha uaputukile kuvalongesa.

14 Kaha omuo uahitile, uamuene Levi muna Alufeya, natumama ku njivo yakutambula lisimu, kaha Yesu uahandekele kuli ikeye nguendi, “Njikave.” Kaha Levi uakatukile nakumukava.

15 Kaha omuo uatumamene ku mesa mu njivo yendi, vuingi vuavakakutambula lisimu na vaka vupi vatumamene na Yesu na vandongisi vendi, omuo vavengi vamukavele. **16** Kaha valongisi va lishiko vaje vapuile Vafaliseo omo vamuene Yesu hali nakulia na vaka vupi na vakakutambula lisimu, vehuile vandongisi vendi nguavo, “Vika vialila na vakakutambula lisimu na vaka vupi?” **17** Kaha omo Yesu vovuile eci, uahandekele kuli vakevo nguendi, “Vaje kuvavavala kuvasa kutonda cimbanda, vuno honi kuvanga lika vaje vavavala, kunjezile nakusana vaje vaka vusunga, vuno honi vaka vupi.” **18** Omo vandongisi va luano na Vafaliseo valiuminine kulia, kaha vantu vamo vezile kuli Yesu nakumuihula nguavo, “Vatihoni vandongisi va luano na vandongisi va Vafaliseo valuimina kulia, vuno honi vandongisi vove kuva luimina kulia?” **19** Kaha Yesu uahandekele kuli vakevo nguendi, “Nkuma nga mungenzi neja ku ciuano ca vulo asa kuluimina kulia oku vavenia vulo hali navo ndi? Kuahi kuvasa kuluimina kulia nga vali na vavenia vulo. **20** Vuno honi matangua akeja, omo vavenia vulo vakamuhumisa kuli vakevo, ambahoni valuimine kulia. **21** “Naumo uahi asa kutongela citopeko ca ntanga yaiha ha kazaku kalaja, nga alinga ngoco, kaha citopeko cikataavula kazaku kalaja nakuseza mbengua. **22** Kaha naumo uahi ahaka viniu via viha mu vinjeke via vilambu via laja, nga alinga ngoco, kaha viniu vitavula vilambu, kaha na viniu vika hita, na vilambu naua navikevio vika pihia, vuno honi viniu via viha viapande kukala mu vilambu via viha.” **23** Ha litangua limo lia

sapalalo Yesu uahitile mu mehia a tiliku, kaha omo vakele nakuhita vandongisi vendi vaputukile kutomona mitue ya vinona.

24 Kaha Vafaliseo vahandekete kuli ikeye nguavo, “Tala, vika valingila evi vivanavindika mu lishiko ha litangua lia sapalalo?”

25 Kaha uahandekete kuli vakevo nguendi, “Kanda mutandeho vialingile Ndaviti, omo uatsile njala kaha uatondele kulia, ikeye navaje vakele navo, **26** uakovelele mu njivo ya Nambi, omo Aviyatale uapuile kasasendote uakama ha ntsimbu ije, kaha ualile mbolo ya cikombelo ca Njambi cije kucapuile lishiko kuli muntu uoshe kuvanga lika kuli tusasendote ku vilia, kaha naua uahaneneko nakuli vaje vakele navo.” **27** Kaha uahandekete kuli vakevo nguendi, “Sapalalo vaipangelele omuo muntu, keti muntu ivatangelele sapalalo, **28** kaha Muna Muntu ikeye vene Muene ya sapalalo.”

3 Naua Yesu uakovelele mu njivo ya malombelo, muje muakele uje yala uakusekua livoko. **2** Kaha vamutalelele linga vamone indi amukanguisa ha litangua lia sapalalo, linga vamuuaneneho mulonga. **3** Kaha uahandekete kuli uje yala uakusekua livoko nguendi, “Ija kuno.” **4** Kaha uahandekete kuli vakevo nguendi, “Kuya ku lishiko lia Sapalalo, nkuma cinapu cacili kulinga muacili indi kuvulumuna, kuyoyesa muono indi kutsiha?” Vuno honi vaholokele kuluu. **5** Uavatalele oku te naniengua, nakulivua vusiua ha kukolesa mitima yavo, kaha uahandekete kuli uje yala uakusekua livoko nguendi, “Olola livoko liove.” Ualioluele, kaha livoko liendi liakangukile. **6** Vafaliseo vatuhukilemo, kaha hajevene vakele na mpunga ya Helonde linga vauane ngila ya kumutshilamo. **7** Yesu na vandongisi vendi vahumine ku cisali, kaha civunga cakama caku Ngaliyea neci ca ku Yundeya camukavele, **8** naku Yelusalema naku Indumeya vamo musinia

ya Yundau, vamo vahumine ku Tile na Sindone, civunga cakama omuo covuile vije vialingile vezile kuli ikeye. **9** Kaha Yesu ualekele vandongisi vendi linga vamuvuahesele vuato omuo ya civunga kuteua vmutseka, **10** omuo ha kukanguisa vavengi, ngeci navaje voshe vakele na mishongo vamusindakanene linga vamukuate. **11** Kaha hali hoshe omo vaje vakele na vimbembesi via vipi vamumuene, vauilile ha mavu ku mesho endi nakutambeka nguavo, “Yove Muna Njambi.” **12** Kaha uavashika linga keti vmutantekeyese. **13** Kaha Yesu uaile helu lia munkinda, uasanene vaje vatondele, kaha vezile kuli ikeye. **14** Kaha uahanguile likumi na vavali, linga vakale nendi, ngeci avatume kuya nakuambulula lizi, **15** na kupua na nzili yakama yakuhumisa mahamba. **16** Ava vakevo likumi na vavali vaje vahanguile, Simoni uje ya lukile Petulu, **17** Tiango muna Zembendeo, na luano munaina ya Tiango, vaje valukile Mboanengesi, nkumbu yalio ngualio, “Vana va cililimo.” **18** Anduleo, na Filipu, na Mbatolomeo, na Mateu, na Tomasi, na Tiango muna Alufeya, na Tandeo, na Simoni uaku Kanana, **19** na Yundasa Sakaliote, uje uendele Yesu vungungu. **20** Yesu na vandongisi vendi vakovelele mu njivo, kaha civunga caliuanene hamo naua, kaha vahonouele kulia. **21** Kaha omo ntanga yendi yovuile ha cuma eci, vaile na kumuambata omuo vamuene nguavo, “Nazaluka.” **22** Kaha valongisi va lishiko vaje vasikumukile kuhuma ku Yelusalema vahandekele nguavo, “Vali nakumupangesa kuli Mbelezembulu, muene ua mahamba ikeye namuhana nzili yakuhumisa mahamba.” **23** Kaha Yesu uavasanene linga veje kuli ikeye, kaha uahandekele kuli vakevo mu visimo nguendi, “Nkuma vati Satana asa kuhumisa Satana? **24** Nga vumuene vulipanga hhakati kavuo vavenia,

kaha vumuene vuje vukanonga. 25 Kaha nga njivo ilipanga hhakati ikeyo vavenia, ije njivo kuikemana. 26 Kaha nga Satana aliluisa ikeye vavenia kaha alipanga, kahasa kuimana, vuno honi alinakuya ku mamanusulo. 27 Kaha naumo uahi akovela mu njivo ya yala ua nzili nakupukula vitenga viendi, cakulivanga kuvanga akute uje yala ua nzili, ambahoni apukule njivo yendi. 28 “Cilivene, njihandeka kuli yove nguange, vupi vuoshe vua vantu vakavukonekela, nakushaula kuje kuvakahandeka, 29 vuno honi uoshe uje ashaula Cimbembesi Uakulela ku vakamukonekela, omuo nalingi vupi vuakuhona kuhua.” (aiōn g165, aiōnios g166) 30 omuo vahandekete nguavo, “Alina na Cimbembesi cacipi.” 31 Kaha vaina na vamuanaye vezile nakuimana hambanza nakumutumina muntu linga vakamusane. 32 Kaha civunga cije camuzengelekele te vatumama, vahandekete kuli ikeye nguavo, “Vanoko na vamuanoko vali hambanza, mu kukutonda.” 33 Kaha uavakumbuluile nguendi, “Veya vanana nava muanetu?” 34 Kaha omuo uatalele vaje vamuzengelekele, uahandekete nguendi, “Ava vakevo vanana na vamuanetu! 35 Uoshe uje alinga cizango ca Njambi, ikeye muanetu, na ndumbuange, na vanana.”

4 Kaha naua Yesu uaputukile kulongesa ku cikuma ca cisali. Kaha na civunga ca vantu calikunguluile kuli ikeye, kaha uakovelele nakutumama mu vuato ha cisali, kaha civunga coshe cakele ku cikuma ca cisali ha ntunda. 2 Kaha uavalongesele viavingi mu visimo, kaha mu vilongesa viendi uahandekete kuli vakevo nguendi, 3 “Ivuilileni! Muka kukuva uaile nakukuva. 4 Kaha omo uakunine, imo mbuto yautilile kumukulo ua ngila, kaha tuzila vezile nakuilia. 5 Imo mbuto yautilile ha mavue aje kuuakele na mavu amengi, kaha hajevene yasokele omuo

kuhakele mavu amengi, **6** kaha omuo litangua lia tuhukile vije
 vimbuto via juuamene, omuo mizi kuyakovelele cikuma mu
 mavu kaha yomine. **7** Ikuavo mbuto yauilile mu mingonga kaha
 mingonga yakolele nakuituva, kaha kuya hakele vinona. **8** Kaha
 vikuavo vimbuto viauililile mu mavu acili, kaha viahakele vinona
 viavingi, kaha viakolele nakulivuezelela kuima, vimo viemine
 makumi atatu, vikuavo viemine makumi atanu na limo, kaha
 vikuavo viemine cihita.” **9** Kaha Yesu uahandekele kuli vakevo
 nguendi, “Uoshe hali na matuitui ovue.” **10** Omo uakele lika
 liendi, kaha vaje vakele kuyehi nendi hamo na vandongisi vendi
 likumi na vavali vamuhuile via ha visimo. **11** Kaha uahandekele
 kuli vakevo nguendi, “Kuli yeni vaje vavanahana vushueke
 vua vumuene vua Njambi, vuno honi kuli vaje vali hambanza
 vioshe vili mu visimo, **12** nankuma linga, “Vamone vuno honi
 keti vamonese, kaha linga vovue, vuno honi keti vovuisise.
 Omo nga valingamo vakatenguluke na kuvasambesa.” **13**
 Kaha Yesu uahandekele kuli vakevo nguendi, “Nkuma kumuesi
 nakuvuisisa eci cisimo ndi? Kaha nkuma vatihoni mukevivuisisa
 visimo vioshe? **14** Muka kukuva akakuvu lizi. **15** Ava vakevo
 vantu vanalifu ngue vimbuto vije viauilile kumukulo ua ngila,
 kuje lizi valikuva, kaha omo valivua, kaha hajevene Satana eja
 nakuambata lije lizi livanakuvu muli vakevo. **16** Kaha vamo
 vantu vanapu ngue vimbuto vije vivakuvile ha mavue, omo
 vevua lizi, kaha hajevene valitambula nanzolela, **17** kaha
 kuvesi na mizi muli vakevo, vuno honi kuvakasimbula nallo,
 kaha omo tuyando cipue mapakeso vikeja omuo ya lizi, kaha
 hajevene vakaua. **18** Kaha vamo vanapu ngue vimbuto vije
 vivakuvile mu mingonga, ava vakevo vaje vevua lizi, **19** vuno
 honi vakevo vaniunga via mavu na kuzanga vufuko, kaha

nalishungu lia viuma vieka vikovela nakutuva lizi, kaha kulimi vushuka. (aiōn g165) 20 Vuno honi vije vivakuvile mu mavu acili, vanapu vaje vevua lizi nakulitambula na kuima vushuka, makumi atatu na makumi atanu na limo, na cihita.” 21 Kaha Yesu uahandekete kuli vakevo nguendi, “Nkuma muntu akanehe ndeya nakuihaka muntsi lia liendeko, cipue muntsa muhela ndi? Nkuma kaihaka ha citumbiko cayo ndi? 22 Omuo nacimo cahi cuma cakushueka, cihonoua kuija hakutoka, kaha naua nacimo cahi ca vushueke civahonoua kuneha ku ceke. 23 Nga uoshe uje hali na matuitui evue.” 24 Kaha uahandekete kuli vakevo nguendi, “Niungeni vimuli na kuivua, seteko muhana ikeyo vakamihana neni naua, vuno honi yeni vakamivuezelelako. 25 Uoshe hali naviavingi vakamuvuezelelako, kaha uje kesi, cipue cije cali naco va kamutambulaco.” 26 Kaha Yesu uahandekete nguendi, “Vumuene vua Njambi vunapu ngue muntu akuva mbuto mu mavu, 27 cipue vene akosa tulo omo ahinduka vije vimbuto vimena na kukola vutsiki na mutania, vuno honi katantekeya muvili nakukolelamo. 28 Cakulivanga mavu akahaka cishati, kaha mutue, kaha vinona ku mitue. 29 Vuno honi omo vimbuto vinahi, hajevene uavitejele na mpoko ya kutejesa omuo ntsimbu ya kuteja yahetele.” 30 Kaha Yesu uahandekete nguendi, “Vumuene vua Njambi tukavusetekesa na vika, cipue cisimo muka tukalikuasesa hali vukevuo? 31 Vunapu ngue nona ya musalata, ije omo vaikuva mu mavu, kaha ikeyo yapua yaindende cikuma ku vimbuto viose via ha mavu. 32 Vuno honi omo vaikuva kaha ikakola na kupua yakama kupulakana viputa viose, kaha ikahaka mintango yakama, ngeci tuzila va mulu vapangelemo mashua mu cimbembe cayo.” 33 Omuo ya visimo viavingi evi, Yesu uahandekete lizi kuli

vakevo kuya nomu muvahaselele kulivuisisa. **34** Kahandeketele kuli vakevo kuakuhona cisimo, vuno honi kumukulo uakele nakulumbunuina vandongisi vendi viuma voshe. **35** Ha litangua lije, omo capuile cinguezi, Yesu uahandeketele kuli vandongisi vendi nguendi, “Tuyeni musinia lia cisali.” **36** Kaha omo vasezele civunga vaile nakukovela nendi mu vuato. Kaha na mato eka akele nendi. **37** Kaha linkimba liakama lia mpunzi liezile, kaha na mankimba aputukile kukovela mu vuato, kaha na vuato vuaputukile kushula. **38** Vuno honi Yesu uakele kuntongo uakosele tulo oku najendamena ha musato, kaha vamuhinduile nakuhandeka kuli ikeye nguavo, “Mulongisi, kuuazivukile nguove tutsa ndi?” **39** Kaha uahindukile nakutenukila mpunzi, kaha uahandeketele ku mankimba nguendi, “Ciyulo! Holoka!” Kaha mpunzi yaholokele, kaha kuakele kuholoka cakama kuluu. **40** Kaha uahandeketele kuli vakevo nguendi, “Vika muteua? Kumuesi na lutsilielo ndi?” **41** Kaha vakele na liova, kaha vahandeketele kuli umo na mukuavo nguavo, “Iya honi ou, cipue mpunzi na mankimba vimuivuilu?”

5 Yesu na vandongisi vendi vaile musinia lia cisali, ku lifuti lia Ngelasa. **2** Kaha omo uahumine mu vuato, ualiuanene na yala ha vihilo uje uakele na cimbembesi cacipi, **3** uakele nakukala ha vihilo, kaha na muntu uahi uasele kumukuta, cipue na malienge, **4** omuo lualuingi vakele nakumukuta na tukunju na malienge, vuno honi uakele nakuvatuzola malienge na kupokozola tukunju mu vimbazuvuila, kaha naumo uahi uakele na nzili ya ku muononuesa. **5** Vutsiki na mutania uakele ha vihilo na ha minkinda oku alila, nakulivetuesa ikeye vavenia na mavue. **6** Kaha omo uamuene Yesu kulahako, uashatukilile kuli ikeye na kumulemesa, **7** kaha ualilile na lizi liakutambeka

nguendi, “Vika utonda kuli yange, Yesu, Muna Njambi ua Helu lia Vioshe? Njilomba mu lizina lia Njambi, keti unjiyandese.” **8** Omuo uahandekele kuli ikeye nguendi, “Huma muli ou yala, yove cimbembesi cacipi!” **9** Kaha Yesu ua muihuile nguendi, “Yove iya?” Kaha uamukumbuluile nguendi, “Yange civunga, omuo tuvavengi.” **10** Kaha vamulombele cikuma linga keti avasheke mu lifuti lije. **11** Nankuma kuakele vutanga vua vangulu vakele na kulia kuje ku munkinda, **12** kaha vije vimbembesi viavipi via mulombele nguavio, “Tushekele kuje ku vutanga vua vangulu, linga tukakovele muli vakevo.” **13** Kaha uavatavesele. Kaha vije vimbembesi viavipi viamuhumine, kaha viakovelele mu vutanga vua vangulu, nankuma vangulu voshe vapuile makulukazi avali, kaha vashatukile nakukakovala mu cisali muje muvakanongelele. **14** Vaje tuniungi vateuele, kaha vakalekele vije vivamuene mu nganda na mu cifuti. Kaha vantu vezile nakumona vije vialingikile. **15** Kaha vezile kuli Yesu, kaha vamuene uje yala uakele na vimbembesi viavipi natumama kuje, nazala vuino na mana acili anahiluka muli ikeye, yala uje uakele na vimbembesi viavingi viavipi, kaha vateuele. **16** Kaha vaje vacimuene vahandekele vije vialingiuile kuli uje yala uakele na vimbembesi viavipi naku vutanga vua vangulu. **17** Kaha vaputukile kulambelega Yesu linga ahume mu cihela cavo. **18** Kaha omo uatondele ku kovala mu vuato, uje yala uakele na mahamba ua lombele linga akale nendi. **19** Vuno honi ua vianene, kaha uahandekele kuli ikeye nguendi, “Ya kuimbo kuli vavusamba vove, ukavalekese via nakulingila Muene, nomu muanakela nacikeketima hali yove.” **20** Kaha uaile na kuputuka kuambulula mu Ndikapolisi (kulumbununa vinganda likumi) viuma vije viamulingilile Yesu. Kaha vantu voshe valikomokelele. **21** Kaha omo Yesu uajavukile naua mu vuato

kuya musinia ya cisali, civunga cakama ca vantu cakele nendi, kaha uakele kumukulo ya cisali. 22 Kaha umo mukuluntu uamu njivo ya malombelo, lizina liendi ikeye Njailosi, omo uamuene Yesu uauilile ku viliato viendi, 23 Ua mulambebele nguendi, “Munange ua mpuevo alinakutonda kutsa. Ija ukamusaleke mavoko ove, linga akanguke na kuyoya.” 24 Kaha uale nendi. Civunga cakama ca mukavele oku vmutseka. 25 Kaha kuakele mpuevo uakele na kuhita maninga ha miaka likumi naivali, 26 uje uayandele cikuma ku vimbanda, uapihisile viuma vioshe viakele navio, vuno honi kakangukile, vuno honi mushongo uendi uatualeleho kuya kuintsi cikuma. 27 Kaha omo uovuile lutsimo lua Yesu, uamukavele munima yendi mu civunga na kumukuata ku kazaku kendi. 28 Omuo uahandekete nguendi, “Nga njikakuata cipue lika ku kazaku kendi kaha njikakanguka.” 29 Kaha hajevene aje maninga emanene, kaha uovuile mu muvila uendi nguendi nakanguka ku mushongo uendi. 30 Kaha Yesu uovuile nzili yahumine mu muli ikeye, kaha hajevene uatengulukile ku civunga, nakuhandekete nguendi, “Iya nakuata ku kazaku kange?” 31 Kaha vandongisi vendi vahandekete kuli ikeye nguavo, “Unamono civunga cili nakukutseka vuno honi uhandeka nguove, Iya nanjikuata?” 32 Kaha uatalele talele linga amone uje ualingile eci. 33 Vuno honi uje mpuevo ha kutantekeya cije calingiuile kuli ikeye, uezile kuli Yesu na liova oku alina kujaja nakuila ku viliato viendi, na kumulekesa vusunga vuoshe. 34 Kaha uahandekete kuli ikeye nguendi, “Munange ua mpuevo, lutsilielo luove luakukanguisa, ya mu ciyulo kaha kanguka ku mushongo uove.” 35 Omo te acili nakuhandeka kuezile vantu kuhuma ku njivo ya mu kakuyula vamo vahandekete nguavo, “Munove ua mpuevo natsi. Vika

uyandesela Mulongisi naua?" **36** Vuno honi kahakeleko mangana kuli vije viva handekele, Yesu uahandekela kuli muka kuyula ua mu njivo ya malombelo nguendi, "Keti uteue, tsiliela lika." **37** Katavesele muntu uoshe kumukava kuvanga lika Petulu na Tiango na luano munaina ya Tiango. **38** Omo vahetele ku njivo ya muka kuyula ua njivo ya malombelo, uamuene vitanga, na vantu valila nakukangoka cikuma. **39** Kaha omo uakovelele, uahandekela kuli vakevo nguendi, "Vika mukangokela na kulila? Kanike katsile vuno honi nakosa tulo." **40** Kaha vamujolele. Kaha uavatuhsile voshe hambanza, kaha uambatele vaishe ya muana na vanaye navaje vakele navo, kaha vaile muje muakele uje kanike. **41** Uamukuatele ku livoko nakuhandeka kuli ikeye nguendi, "Talita kumi." Kulumbununa, "Kanike ka mpuevo, njihandeka kuli yove nguange hinduka." **42** Hajevene uje kanike ka mpuevo uahindikile na kuenda (uakele na miaka likumi na ivali), kaha voshe valikomokelele. **43** Kaha ua vasinkikile cikuma nguendi, keti kukale cipue umo napande kutantekeya eci, kaha uavalekele vamuhane viakulia alie.

6 Kaha Yesu uahumine kuje na kuya ku lifuti liendi, na vandongisi vendi vamukavele. **2** Kaha ha litangua lia sapalalo uaputukile kulongesa mu njivo ya malombelo, kaha vavengi vamuivuile valikomokelele, nakuhandeka nguavo, "Ou yala kulihoni kuanauana evi vioshe? Mana muka vamuhanene ikeye? Vikomouesa muka viali nakupanga na mavoko endi! **3** Nkuma ou keti ikeye muka kushonga, muna Maliya na muanaye Tiango na Yosefa na Yundasa na Simoni ndi? Kaha vandumbueni kutuesi navo hano ndi?" Kaha vakevo vamuvianene. **4** Kaha Yesu uahandekela kuli vakevo nguendi, "Kananguizi kuvamusingimika mu cifuti cendi, naku vantu vendi na mu njivo yendi vavenia."

5 Kaha kalingile vikomoueso viakama kuje, kuvanga lika kusaleka mavoko endi ku vantu vavandende vaka kuvavala na kuvakanguisa. 6 Kaha ualikomokelele omuo hakuhona lutsiluelo luavo. Kaha uendanganene mu membo na kulongesa. 7 Kaha uasanene vaje likumi na vavali uaputukile nakuvatuma vaye vali na vavali, nakuvahana nzili yakama ha vimbembesi viavipi. 8 Uavashikile nguendi “Keti vambate cimo mu vungenzi vuavo kuvanga lika mbueti, kuakuhona mbolo, cipue njeke, cipue vimbongo mu miva yavo, 9 vuno honi muzale vinkaku keti kuzala vikovelo vivali.” 10 kaha mu njivo yoshe mukovela, “tumamenimo kutuala noho mukahuma mu cihela cije. 11 Kaha nga cihela coshe cije kuvamitambula na kuviana kumivuulila, omo mukahumamo, litotomoneni likungu lili kuviliato vieni linga vupue vukaleho vueni hali vakevo!” 12 Kaha vaile nakuambulula nguavo vantu vapande kutenguluka. 13 Kaha vahumisile mahamba vavengi, nakuvuavesa vantu vavengi vaka kuvavala na mazi nakuvakanguisa. 14 Omo muene Helonde uevuile nguendi lizina lia Yesu liatsimanene cikuma. Kaha vamo vahandekele nguavo, “luano mukakumbuitika na sanguka kuvatsi, mukemo eyi nzili ili nakupanga muli ikeye.” 15 Vuno honi vamo vahandekele nguavo, “Ikeye Eliya.” Veka naua nguavo, “Ikeye kananguizi, ngue ua vamo va vaje tunanguizi va Njambi va laja.” 16 Vuno honi omo Helonde vovuile eci uahandekele nguendi, “luano uje njavatuile mutue nasanguka.” 17 Omuo Helonde uatumine linga vakuate luano, na kumukuta na kumutuala mu kamenga, ualingile eci omuo ya Helondiya, mpuevo ya muanaye Filipu omuo uamuambatele. 18 Omuo luano uahandekele kuli Helonde nguendi, “Keti lishiko kuambata mpuevo ya muanove.” 19 Kaha Helondiya uakele na citela nendi, kaha uatondele kumutsiha

vuno honi uahonouele, 20 omuo Helonde uateuele luano, omuo uatatentekeyele nguendi uapua ua vusunga na uakulela, kaha ua muniungile muacili. Omo vamuivuile, ualikomokelele mu mutima uendi, vuno honi cipue ngoco uamutolilile. 21 Halitangua lije liasemukile Helonde ua uavuahesele viakulia vakakuyula na vakakushika vaje vahumine ku Ngalileya. 22 Kaha kuezile muna Helondiya ua mpuevo na kukina, uavuahelesele Helonde na vangezi vendi, kaha muene uahandekete kuli uje mumbanda nguendi. “Njilombe coshe cije utonda, kaha njikakuhana.” 23 Kaha ua lisingile kuli ikeye nguendi, “Coshe ulomba kuli yange njikakuhana, cipue mbazuvuila ya vumuene vuange.” 24 Kaha uaile hambanza, nakuihula vaina nguendi, “Vika njikalomba?” Kaha vaina vamukumbuilile nguavo, “Lomba mutue ua luano mu kakumbuitika.” 25 Hajevene uezile kuli muene nakulomba nguendi, “Njitonda linga unjihane mutue ua luano mukakumbuitika ha lilonga hano vene.” 26 Kaha muene uakele na vusua vuakama, vuno honi omuo ha kulisinga nguendi na hali vangezi vendi, katondele kupokola mezi endi aje ahandekete kuli ikeye. 27 Kaha hajevene muene uatumine lisualale uje mu ka kuniunga kaha ua mushikile linga anehe mutue ua luano. Kaha uaile nakumuteta mutue mukamenga, 28 kaha vanehele mutue mulilonga, nakuhana uje mutue mumbanda, kaha uje mumbanda uauhanene vaina. 29 Omo vandongisi vendi vacuvuile, vezile nakumbata muvila uendi, nakuutsinda mucihilo. 30 Tunganda vahilukile kuli Yesu, na kumulekesa viosehe vivalingile nevi valongesele. 31 Kaha uahandekete kuli vakevo nguendi, “Tuyeni ku cihela calikalietu, tukahuimeko cindende.” Omuo vavengi vakele na kija nakuya, kaha kuvauanene cipue ntsimbu ya kulia. 32 Kaha vakovelele mu vuato nakuya ku cihela cakulishueka kua

likaliavo. **33** Nkuma vavengi vavamuene oku valinakuya, kaha naua vavatantekeyele, kaha vashatukilile kuli ikeye kuhuma ku vinganda vioshe, kaha uavauanene kulutue luendi. **34** Kaha omo muaile ha ntunda uamuene civunga cakama, kaha uavoviulile ngozi, muomu vapuile ngue vampanga vakuhona kaniungi, kaha naua uaputukile kuvalongesa viuma viavingi. **35** Omo kuapuile cinguezi, vandongisi vendi vezile kuli ikeye nakuhandeka nguavo, “Cino cinapu cihela ca kulishueka naua kuatoko, **36** valeke vaye na kuzenguluka mu cifuti na mu membo vazenguluke linga vakalilandele viakulia vakevo vavenia.” **37** Vuno honi uavakumbuilile nguendi, “Vahaneni viakulia valie.” Kaha vahandekete kuli ikeye nguavo, “Tuye nakulanda vimbolo mu vimbongo viakupua vihita vivali ndinali, kaha tuvahane valie?” **38** Kaha uahandekete kuli vakevo nguendi, “Muli na vimbolo vingahi? Yeni mukamone.” Kaha omo vaile nakumona, vahandekete nguavo, “Kuli vimbolo vitanu, na vantsi vavali.” **39** Kaha ua vashikile nguendi, vatumame hamavu ha vishoni muvivunga. **40** Kaha vatumamene hamavu muvivunga, muvihita na mumakumi atanu. **41** Kaha Yesu uambatele vimbolo vitanu na vantsi vavali kaha uatalele kuilu, na kuvivezikisa, kaha uapazuile vije vimbolo, kaha uahanene vandongisi vendi linga vahane vantu, kaha uavapangelele vaje vatsi vavali voshe. **42** Kaha voshe valile nakukuta. **43** Vandongisi va Yesu vakunguilile vimbazuvuila via vimbolo na vatsi vije viasaleleho via kupua mitonga likumi na ivali. **44** Kaha vantu vaje valile vimbolo vapuile vamala makulukazi atanu. **45** Hajevene Yesu ualekele vandongisi vendi linga vakovele mu vuato vaye kulutue luendi kusinia ya Mbetesainda, te ikeye acili na kushandola civunga. **46** Kaha omo uavasezele, uaile ku munkinda nakulombela. **47** Kaha omo

kuapuile cinguezi, vuato vuakele hhakati ka cisali kaha uakele likaliendi ha ntunda. **48** Kaha uamuene vandongisi vendi vali mu vukalu vua mpunzi yakele na kuvaluisa. Kaha omo ntsimbu kanda kuce, uezile kuli vakevo, oku hali nakuenda ha mema. Te hali na kuvatuvakana, **49** vuno honi omo vamumuene hali na kuenda ha cisali vasinganiekele nguavo ndumba ya muntu, kaha vatambekele cikuma, **50** Nankuma omo vamumuene, kaha vovuile liova cikuma. Vuno honi hajevene uahandekele kuli vakevo nguendi, “Kuateni mitima, yange, keti muteue.” **51** Kaha uakovelele mu vuato navo kaha na mpunzi ya holokele. Kaha valikomokelele cikuma, **52** omuo ku vovuisile via vije vimbolo, omuo vakolesele mitima yavo. **53** Kaha omo vajavukile, vahetele ku Ngenesaleta, kaha vakutile vuato ku cikuma. **54** Kaha omo vahumine mu vuato, hajevene vantu vamutantekeyele Yesu, **55** kaha vashatukilile mu vihela vioshe kaha vaputukile kuneha vakakuvavala ha manala avo nakuvatuala kuli kuoshe kuva muivuililile. **56** Kaha kuoshe kuje kuaile, ku membo, na muinganda cipue mu mafuti, vakosesele vakakuvavala ha manala avo kuje ku mihela yakulandesela, vamulambebelele linga vaje vakakuvavala vamukuate kumukundilo ua kazaku kendi, kaha voshe vaje vakuateleko vakangukile.

7 Honi omo Vafaliseo vakungulukile hamo kuli ikeye, na vamo valongisi va mashiko, vaje vahumine ku Yelusalema, **2** vamuene nguavo vamo va vandongisi vendi vali na kulia na mavoko a kuhona kulela, aje akuhona kutana. **3** (Omuo Vafaliseo na Vayunda voshe, kuve kulia kuakuhona kutana ku mavoko, mukuniunga cisemua ca vakuluntu vavo. **4** Kaha omo vahuma ku vihela via kulandesela, kuve kulia kuvanga vavalilelesa vakevo vavenia, kaha kuli visemua viavingi vikuavo

vivakaniungu, nge via kukusha vinganja na vindeho na milili.) 5 Kaha Vafaliseo na valongisi va mashiko vehuile Yesu nguavo, “Vika honi vandongisi vove kuve kuyoya kuya na cisemua ca vakuluntu, vuno honi vakali na mavoko akuhona kulela?” 6 Kaha uahandekele kuli vakevo nguendi, “Isaya uahandekele muacili ha vunanguizi vuendi hali yen i vaka civembulu nguendi, ngue muje vacisoneka nguavo, “Vantu ava, vanjilemesa na tunua tuavo, vuno honi mitima yavo ili kulako nange. 7 Vanjishangazala muangoco, vilongesa viavo vinapu via vuntu! 8 “Museza lishiko lia Njambi, nakukuatelela kulinga cisemua ca vantu.” 9 Kaha Yesu uahandekele kuli vakevo nguendi, “Munasambulula lishiko lia Njambi, linga muniungilemo cisemua ceni! 10 Omuo Mosesa uahandekele nguendi, ‘Singimika isho na noko’, kaha, ‘Uoshe ahandeka via vipi hali ishe cipue vaina, cilivene napande kutsa’, 11 vuno honi muhandeka nguendi, Nga muntu aleka ishe cipue vaina nguendi, ‘Viunanganiala kuli yange inapu Kombani’ (kulumbununa, civanahana kuli Njambi), 12 Kaha ku umutavesa kulinga cili coshe kuli ishe cipue vaina, 13 eci cinapu kuteua lizi lia Njambi mu cisemua ceni cije muakuata. Kaha na viavingi vije mukalingi.” 14 Kaha Yesu uasanene vantu linga veje kuli ikeye naua, kaha uahandekele kuli vakevo nguendi, “Njivuilileni, muva voshe, nakuvuisisa. 15 Nacimo cahi cihuma kumbanza ya muntu cije cikovela muli ikeye cije cihonoua kumulelesa, vuno honi viuma vije vihuma muli muntu vikevio vimupuisa linga keti apue uakulela.” 16 Nga uoshe uje hali na matuitui evuilile. 17 Kaha omo uakovelele mu njivo, nakuseza vantu, vandongisi vendi vamuhuile ha cije cisimo. 18 Kaha Yesu uahandekele kuli vakevo nguendi, “Nkuma neni naua,” kumuesi nakuvuisisa ndi? Nkuma kumumono nguendi,

“vioshe vije vikovela mu muntu viakuhuma kumbanza kuviasa
 kuhona kumulelesa, 19 muomu ku cekukovela mu mutima uendi,
 vuno honi muzimo liendi, kaha na kutuvakana ndi?” (Nankuma
 mucifua eci Yesu natavesa viakulia vioshe kupua via kulela.) 20
 Kaha Yesu uahandekete kuli vakevo nguendi, “Vije vikahumu
 muli muntu vikevio kuviekulelesa muntu. 21 Omuo kuhuma
 mukati, mu mutima ua muntu, mukahumu visinganieka via vupi,
 vukoyi, kuiva, kutsiha, vupangala, 22 kuliveya, nakulinga viuma
 vioshe via vipi, kukuisa, na mesho mesho, cipululu, vungumba,
 kulihalesa, na vulema. 23 Viuma vioshe evi via vipi vikahuminina
 mukati, kaha nakupuisa muntu kuhonoua kupua uakulela.” 24
 Kaha Yesu kuhuma kuje uakatukile nakuya ku cihela ca Tile
 na ku Sindone. Kaha uakovelele mu njivo, cakuhona muntu
 uoshe kutantekeya, vuno honi kasele kulishueka. 25 Vuno honi
 hajevene kuakele mpuevo uakele na munendi ua mpuevo uje
 uakele na cimbembesi cacipi, vovuile via Yesu, kaha uezile
 kuli ikeye nakuuila ku viliato viendi. 26 Nankuma uje mpuevo
 uapuile Kangelengu, uasemukilile ku Fonisiya mu Siliya. Kaha
 ualambetele Yesu linga ahumise lihamba muli munendi. 27
 Kaha Yesu uahandekete kuli ikeye nguendi, “Eceni vanike
 vavandende valivange kulia, omuo keti cacili kuambata mbolo
 ya vanike na kuyashela tutali.” 28 Vuno honi uje mpuevo
 uamukumbuluile nguendi, “Eyo Muene, cipue vene tutali vaje
 vavutama muintsi lia mesa valia vije vanasezeho vanike!” 29
 Kaha Yesu uahandekete kuli ikeye nguendi, “Omuo yakuhandeka
 ngacije uasa kuya, lihamba linahumu muli munove.” 30 Kaha
 uahilukile kuimbo, uauanene kanike nakosa ha muhela, na
 lihamba liamuhumu. 31 Kaha Yesu uahumine ku cihela ca Tile
 uahitile mu Sindone na kuya ku cisali ca Ngaliyea, nakuheta mu

cihela ca Ndikapolisi (kulumbununa vinganda likumi). **32** Kaha vantu vanehele yala kuli Yesu uje uapuile kasenda matuitui na kalaka, kaha valambebelelele Yesu linga a musaleke mavoko endi. **33** Kaha Yesu uamuhumisile ha civunga ca vantu nakuya nendi kua likaliavo, uakovelesele minie yendi mu matuitui endi, uajekuile, nakumukuata ha ndaka yendi, **34** kaha Yesu uatalele kuilu, kaha uasisimukile, nakuhandeka kuli ikeye nguendi, “Efefata,” kulumbununa nguavo, “shokoloka.” **35** Kaha matuitui tui endi ashokolokele, na ndaka yendi yazitukile, kaha uaputukile kuhandeka muacili. **36** Kaha Yesu uashikile vantu linga keti valekeko cimo umo, vuno honi cipue uavashikile ngoco ambahoni vatualeleleho kuambulula. **37** Kaha vantu vakomokele cikuma nakuhandeka nguavo, “Nalingi viuma vioshe muacili, cipue tusenda matuitui tui vovua na tuveveve vahandeka.”

8 Ha matangua aje, omo civunga cakama naua cakungulukile, kaha vahonouele viakulia, Yesu uasanene vandongisi vendi, kaha uahandeketele kuli vakevo nguendi, **2** “Njivua ngozi ha civunga eci, omuo vanakala nange honi matangua atatu, kuakuhona kulia, **3** kaha nga njivaleka nguange vaye na njala ku membo avo, vasa kulezumukila mu ngila, omuo vamo vanahumu kulahako.” **4** Kaha vandongisi vendi vamukumbuluile nguavo, “Iya asa kulisa vantu ava na mbolo muno mu mpambo?” **5** Kaha Yesu uahandeketele kuli vakevo nguendi, “Muli na vimbolo vingahi?” Vahandeketele nguavo, “Vitanu na vivali.” **6** Kaha uashikile civunga linga vatumame ha mavu, kaha uambatele vimbolo vitanu na vivali, kaha uatsatselelele na kuvipazula kaha uahanene vandongisi vendi linga vahane vaje vantu, kaha vahanene civunga. **7** Kaha vakele na vantsi vavandende, kaha hanimu ya kuvavezikisa, uashikile naua linga avahanevo. **8**

Kaha valile, nakukuta, kaha vakunguluile vije vimbazuvuila vivasezeleho, viapuile mitonga itanu na ivali yakushula. **9** Voshe vantu vapuile nge makulukazi auana. **10** Kaha uavalekele linga vaye, kaha hajevene uakovelele mu vuato na vandongisi vendi, kaha vaile ku cihela ca Ndalamanuta. **11** Vafaliseo vezile kuli Yesu nakuputuka kulinga nendi vimpata, vatondele ikeye linga avalingile citantekeyeso cakuhuma muilu, linga vamueseke. **12** Kaha Yesu ualisisumuine mu Cimbembesi cendi, nakuhandeka nguendi, “Omuo vika vantu va cisemua cino vatondela citantekeyeso? Muavusunga, njihandeka kuli yeni nguange, na cimo cahi citantekeyeso cikalingiua ku cisemua cino.” **13** Kaha uavasezele, uakovelele mu vuato nakuya musinia lia cisali. **14** Kaha vasuvile kuambata vimbolo, kaha vakele lika na mbolo imo lika mu vuato. **15** Kaha Yesu uavananguile nguendi, “Liniungeni, nakuzangama ku cimbaluila ca Vafaliseo na cimbaluila ca Helonde.” **16** Kaha vakele nakuhandeka kuli umo na mukuavo nguavo, “Kutuesi na mbolo.” **17** Kaha omo Yesu uacitantekeyele, uahandekela kuli vakevo nguendi, “Vika muhandekela ngueni kumuesi na vimbolo? Ku muatantekeyele cipue kuivuisisa ndi? Nkuma vati mitima yeni inakolo?” **18** Muli na mesho vuno honi nkuma kumumono, muli na matuitui nkuma kumuvu indi? Nkuma naua ku muanuka ndi? **19** Omo njapazuile vimbolo vitanu via kulisa vantu makulukazi atanu, muakunguluile mitonga ya kushula ya vimbazuvuila vingahi?” Vakumbuluile nguavo “Likumi na ivali.” **20** “Kaha naua omo njapazuile vimbolo vitanu na vivali via kulisa vantu vakupua makulukazi auana, muakunguluile mitonga ya kushula ya vimbazuvuila vingahi?” Kaha vamukumbuluile nguavo, “Itanu na ivali.” **21** Kaha uahandekela kuli vakevo nguendi, “Nkuma naku ntsimbu ino

hanga ku muvuisisa?” 22 Kaha vaile ku Mbetesainda. Kaha vantu vamo vanehele muntu umo kuli Yesu uje uapuile kapuputua, vambelelele Yesu linga amukuate. 23 Kaha Yesu uakuatele uje yala ua kapuputua ku livoko, kaha ua muhumisile hembo, kaha omo ua mujekuila malenzi ha mesho endi kaha uamusalekele mavoko endi, kaha ua muihuile nguendi, “Ulinakumona cimo?” 24 Kaha uje yala uatalele kuilu nakuhandeka nguendi, “Njimona vantu, vuno honi valinakumoneka ngue miti ili na kuenda.” 25 Kaha naua uamusalekele mavoko endi ha mesho endi, kaha ua mutalele sui kaha uakangukile, kaha uamuene vioshe muacili. 26 Kaha uamulekele aye kuimbo liavo, uamulekele nguendi, “Keti ukovele cipue muimbo.” 27 Kaha Yesu uatualeleho kuya na vandongisi vendi, ku membo a Sesiliya Filipu, kaha omo vaile mu ngila Yesu uehuile vandongisi vendi nguendi, “Vantu vahandeka nguavo Yange iya?” 28 Kaha vamulekele nguavo, “Vamo vahandeka nguavo yove luano Muka kumbuitika, vamo naua nguavo yove Eliya, vamo nguavo yove umo ua vaje tunanguizi va Njambi.” 29 Kaha uavehuile nguendi, “Vuno honi yeni munjisana ngueni yange iya?” Petulu uamukumbuilile nguendi, “Yove Kilistu.” 30 Kaha uavashikile nguendi keti valekeko cipue umo muntu hali ikeye. 31 Kaha uaputukile ku valongesa nguendi Muna Muntu napanda kuyanda mu viuma viavingi, nakumuviana kuli vakuluntu na kuli tusasendote vakama na kuli valongisi va mashiko, na kumutsiha, kaha hanimu ya matangua atatu akasanguka naua. 32 Uavalumbunuine eci muacili kuli vakevo. Kaha Petulu uamutualele kuali kaliavo nakuputuka kumutenukila. 33 Vuno honi omo uatengulukile nakumona vandongisi vendi, uatenukilile Petulu, nakuhandeka nguendi, “Hita kunima yange Satana! Omuo kuuesi kumutambela

ua Njambi, vuno honi uli kumutambela ua vantu.” 34 Kaha Yesu uasanene civunga ca vantu hamo na vandongisi vendi linga veje kuli ikeye, kaha uahandekete kuli vakevo nguendi, “Nga kuli uoshe atonda kunjikava, napande kuliviana ikeye vavenia kaha ambate cilindakano cendi na kunjikava. 35 Omuo uoshe uje ayoyesa muono uendi akauzimbalesa, kaha uoshe azimbalesa muono uendi omuo yange na muzimbu uacili aka uyoyesa. 36 Cikuasa vika kuli muntu kuli kunguilila cifuti coshe na kuzimbalesa muono uendi? 37 Cuma cika muntu asa kuhingisa mu muono uendi? 38 Omuo uoshe uje anjivula shuamua, na mezi ange mu cisemua cino ca vupangala na vupi, na Muna Muntu naua akamiuvula shuamua, omo akeja mu vumpau vua Ishe na tungelo va kulela.”

9 Kaha uatuaeleleho kuhandeka nguendi, “Cilivene, njimileka nguange, kuli vamo vanemana hano kuvakamono kutsa kuvanga noho vanamono vumuene vua Njambi mu vuija na nzili.” 2 Hanima ya matangua atanu na limo Yesu uambatele Petulu na luano na Tiango kaha vaile ku munkinda ualaha kua likaliavo, kaha Yesu uahimpukile ha mesho avo, 3 kaha na vuzalo vuendi vua viazimine, nakutoka cikuma, kaha naumo uahi ha mavu uasele ku vukusha. 4 Hhakati kavo kuasholokele Eliya na Mosesa, kaha vakele na kuhandeka na Yesu. 5 Kaha Petulu uahandekete kuli Yesu nguendi, “Muene, muacili tuli hano, tutunge vinjivo vitatu, imo yove kaha ikuavo ya Mosesa na ikuavo ya Eliya.” 6 Omuo katantekeyele viakele nakuhandeka, omuo vateuele cikuma. 7 Kaha mashelua avafuikile, na lizi lia huminine mu lishelua ngualio, “Ou ikeye Munange injazanga, muivuilileni.” 8 Kaha hajevene omo vatalele kuvamuene cipue umo kuvanga Yesu lika. 9 Kaha omo vakele nakusikumuka

kuhuma ku munkinda, uavashikile linga keti valekeko cipue umu ha viuma vije vamuene, kuvanga noho Muna Muntu akasanguka ku vatsi. **10** Kaha valiniungilile evi vimpande vakevo vavenia, nakulihuoza nguavo kusanguka ku vatsi cilumbununa vika. **11** Kaha vamuihuile nguavo, “Omuo vika valongisi va mashiko vahandeka nguavo Eliya napande kulivanga kuija?” **12** Kaha uahandekile kuli vakevo nguendi, “Eliya alivanga kuija nakuhiluisa viuma viose evi, nkuma vacisoneka vati hali Muna Muntu, nguavo napande kuyanda mu viuma viavingi na kumuviana ndi? **13** Vuno honi njimileka nguange Eliya neja laja, kaha vamulingile muoshe muvatondelele, nge omuo vanacisoneke hali ikeye.” **14** Kaha omo vezile kuli vandongisi vakuavo, vamuene civunga cakama cavazenguluka, kaha na valongisi va lishiko vakele nakulinga vimpata navo. **15** Kaha hajevene omo civunga coshe ca mumuene calikomokelele kaha vaile kuli ikeye nakumumeneka. **16** Kaha Yesu uavehuile nguendi, “Vika mulinakuhandeka navo?” **17** Kaha umu uavaje va civunga uamukumbuluile nguendi, “Mulongisi, njinaneha munange ua yala kuli yove, omo hali na cimbembesi ca vuveveve, **18** kaha oshe hacimu uanena cimbembesi cacipi, kaha cimuisila ha mavu, kaha a huma lifulu ku kanua na kulishumanga ku mazo kaha ominina ngoo, kaha njehuile vandongisi vove linga vacihumise, vuno honi vacihonouele kucihumisa.” **19** Kaha uakumbuluile nguendi, “Ho yeni cisemua cakuhona lutsilielo, njikakala neni ha ntsimbu yakupua hali? Vintsimbu vingahi honi njinapande kuyanda neni? Munehe kuli yange!” **20** Kaha vamunehele kuli ikeye, kaha omo cimbembesi cacipi camuene Yesu, hajevene capindisile uje kanike ua yala, kaha uauilile ha mavu nakulialumuna, nakuhuma lifulu ku kanua. **21** Kaha

Yesu uehuile ishe nguendi, “Ntsimbu yakupua hali uaputukile?”

“Kaha uahandekete nguendi, kuputuka ku vuanike vuendi.” 22

“Kaha lualuingi cimbembesi cacipi cikamuuisila mu tuhia na mu mema, linga cimunongese, vuno honi nga ulingaho cimo, tuivuileko ngozi nakutukuasa.” 23 Kaha Yesu uahandekete kuli ikeye nguendi, “Nga uasa! Viuma viose vinapu via viasi kuli uje atsiliela.” 24 Kaha hajevene ishe ya uje kanike uatambekele na kuhandeka nguendi, “Njitsilielia, njikuase yange uakuhona lutsilielo!” 25 Kaha omo Yesu uamuene civunga cilinakuija hamo nakushatuka, kaha uatenukilile cije cimbembesi cacipi nakuhandeka kuli cikeco nguendi, “Yove cimbembesi cavuveve navusenda matuitui, njikushika, huma muli ikeye, kaha keti ukamuhilukile naua.” 26 Hanima yakutambeka nakumualumuisa muakuteuesa, kaha camuhumine, kaha uje kanike ua lezumukile, kaha vavengi vasinganiekele nguavo, “Natsi.” 27 Kaha Yesu uamukuatetele ku livoko na kumukatula kaha uakatukile. 28 Kaha omo uakovelele mu njivo, vandongisi vendi vamuihuile ku vushueka nguavo, “Vika honi tuahonouelele ku cihumisa?” 29 Kaha uahandekete kuli vakevo nguendi, “Cifua ca cimbembesi eci kucasa kuhuma lika kuvanga na lilombelo lika.” 30 Vahumine kuje kaha vatualeleleleho noho vahitile mu Ngaleleya. Kaha Yesu katondele muntu umo linga atantekeyele kuje kuvaya, 31 omuo uakele nakulongesa vandongisi vendi nguendi, “Muna Muntu vakamuhana mu mavoko a vantu, kaha vakamutsiha, kaha nga vanamutsihi, hanimama ya matangua atatu a kasanguka.” 32 Vuno honi kuvevuisisile viahandekete, kaha vateuele kumuihula. 33 Kaha vezile ku Kapenauma, omo uakele mu njivo uavehuile nguendi, “Vika munakala nakuhandeka mu ngila?” 34 Vuno honi vaholokele, omuo mu ngila vahandekete nguavo iya uakama

cikuma. **35** Kaha uatumamene nakusana vaje likumi na vavali, kaha uahandekela kuli vakevo nguendi, “Nga uoshe atonda kupua uakulivanga, apue uakumanusuilila ku voshe na kupua ngamba ua voshe.” **36** Kaha uambatate kanike, nakumuhaka mukati kavo, kaha uamuambatele mu mavoko endi, kaha uahandekela kuli vakevo nguendi, **37** “Uoshe uje atambula kanike uamundende mu lizina liange natambula yange, kaha uoshe uje atambula yange, katambuile yange vuno honi uje uanjitumine.” **38** Kaha luano uahandekela kuli Yesu nguendi, “Mulongisi, tuamuene yala ahumisa mahamba mu lizina liove, kaha tuamuvindikile, omuo keti umo uetu.” **39** Vuno honi Yesu uahandekela kuli ikeye nguendi, “Keti mumuvindike,” naumo uahi alinga vipangi viakukomouesa mu lizina liange uje muka ntsimbu naua ase kuhandeka via vipi hali yange. **40** Omo uoshe katuluisa napu uetu. **41** Cilivene njimileka nguange, uoshe amihana nganja ya mema akunua omuo muli na lizina lia Kilistu, kakahonoua kuuana vuana vuendi. **42** “Uoshe alingisa vanike vavandende vaje vanatsiliela muli yange kulinga vupi, cacili nge muntu uanga cije vamukutile livue liakama liakulolela vunga mu ntsingo yendi nakumumbila mu mema a kalunga. **43** Kaha nga livoko liove likulingisa linga ulinge vupi, litete, cacili kuli yove kukovela mu muono na livoko limo kupulakana kukovela na mavoko avali aje akutuala ku ngehena, ku tuhia tuakuhona kuhua. (Geenna g1067) **44** Muje mavuno amuo ke kutsa, na tuhia tuamuo kutue kuzima. **45** Kaha nga ciliato cove cikulingisa linga ulinge vupi citeteko, cacili kuli yove kukovela mu muono na vusualonda kupulakana kukovela na viliato vivali nakukumbila mu ngehena. (Geenna g1067) **46** Muje mavuno amuo ke kutsa, na tuhia tuamuo kutue kuzima. **47** Kaha nga lisho liove likulingisa linga ulinge

vupi, lihumisemo, cacili kuli yove kukovela mu vumuene vua Njambi na lisho limo kupulakana na mesho avari nakukumbila mungehen, (Geenna g1067) 48 kuje mavuno vavo kuve kutsa, na tuhia kutue kuzima. 49 “Muntu uoshe vakamujelesa na muongua mu tuhia. 50 “Muongua uacili, vuno honi nga muongua uashamuka, ukapua vati naua muongua? “Pueni muongua yeni vavenia, kaha kaleni na ciyulo yeni vavenia.”

10 Kaha uahumine kuje nakuya kucihela ca ku Yundeya na kutuvakana Yondao, kaha vivunga via kungulukile kuli ikeye naua, kaha naua, kuya ku kapandi kendi, uavalongesele. 2 Kaha Vafaliseo vezile nakumueseka kaha vamuihuile nguavo, “Capua lishiko yala kulukulula mpuevo yendi?” 3 Kaha uavakumbuilile nguendi, “Mosesa ua mishikile vati?” 4 Kaha vahandekete nguavo, “Mosesa uatavesele yala kusoneka mukanda ukukulula, nakumulekesa linga aye kuimbo liavo.” 5 Vuno honi Yesu uahandekete kuli vakevo nguendi, “Hakukola ca mitima yeni mukemo muasonekelele eli lishiko. 6 Vuno honi hume hakuputuka ca kutanga, ‘Njambi uatangele yala na mpuevo.’ 7 Omuo ha cuma eci yala akaseza ishe na naye na kukali pandakana na mpuevo yendi, 8 kaha vaje vavali vakapua muvila umo. 9 Kaha cije Njambi napandakana, naumo uahi napande kucizitula.” 10 Kaha omo vakele mu njivo vandongisi va Yesu vamuihuile naua a cimpane eci. 11 Kaha uahandekete nguendi, “Uoshe alukulula mpuevo yendi nakuambata ueka, alinga vupangala, 12 kaha nga mpuevo alukulula yaliendi nakukashomboka kuueka, kaha nalingi vupangala.” 13 Kaha vakele nakuneha vanike kuli Yesu, linga a vakuate kaha vandongisi vendi vavatenukilile. 14 Kaha omo Yesu uacimuene ualuvalele, kaha uahandekete kuli vakevo nguendi, “Eceni vanike vavandende veje kuli yange,

keti muvavindike, omuo vumuene vua Njambi vunapu vuavo.

15 Cilivene, njihandeka kuli yeni, uoshe katambula vumuene vua Njambi ngue kanike uamundende ka kavukovela.” **16** Kaha uavambatele mu mavoko endi na kuvavezikisa, nakuvakambeka mavoko endi hali vakevo. **17** Kaha omo Yesu uakele nakuya mu vungenzi vuendi, yala uashatukile na kuija na kutsikama mavuli kuli ikeye, na kumuihula nguendi, “Mulongisi uacili, njilinge vati linga njikasuane vumuene vua muono ua yaye?” (aiōnios g166) **18** Kaha Yesu uahandeketele kuli ikeye nguendi, “Vika unjitumbuila nguove njiuacili? Naumo uahi uacili kuvanga Njambi lika liendi. **19** Uatantekeya mashiko, ‘Keti utsihe, Keti ulinge vupangala, Keti uive, Keti uhane vukaleho vua makuli, Keti ukuise, Singimika isho na vanoko.’” **20** Kaha uahandeketele kuli ikeye nguendi, “Mulongisi, vioshe evi njaviniungu hume ku vuanike vuange.” **21** Kaha Yesu omo uamutalele kaha uamuzangele, kaha uahandeketele kuli ikeye nguendi, “Uahono cuma cimo, ya, ukalandese viuli navio, uhane vihutu, kaha ukapua na vufuko muilu, kaha ija, linga unjikave.” **22** Omuo uevuile evi uakotamesele cihanga cendi, kaha uaile na vusiua, omuo uakele navufuko vuavuingi. **23** Kaha Yesu uatalele talele, kaha uahandeketele kuli vandongisi vendi nguendi, “Capua cacikalu kuli vaje vakakufuka kukovela mu vumuene vua Njambi!” **24** Kaha vandongisi vendi vakomokele ha mezi endi. Vuno honi Yesu uahandeketele kui vakevo naua nguendi, “Vanike, cacikalu vati kukovela mu vumuene vua Njambi! **25** Cacasi kamelu kukovela mulisho lia nguya kupulakana mukakufuka kukovela mu vumuene vua Njambi.” **26** Kaha valikomokele cikuma, kaha vahandeketele kuli vakevo nguavo, “Iya honi vakamusambesa?” **27** Yesu uavatalele kaha uahandeketele kuli vakevo nguendi, “Ku vantu cacikalu, vononi keti kuli Njambi, omuo viuma vioshe

viaviasi kuli Njambi.” 28 Petulu uaputukile kuhandekele kuli ikeye nguendi, “Tala, tuaseze viuma viose nakukukava.” 29 Yesu uahandekele nguendi, “Cilivene,” njimileka nguange, “naumo uahi naseze njivo cipue vandumbueni cipue vamuanetu cipue vaina cipue vaishe cipue vanike na mavu, natuyando, omuo yange na muzimbu uacili, 30 iya kakatambula cihita muntsimbu ino, vinjivo navandumbu na vamuanetu na vananetu na vanike na mavu, na tuyando, na mu miaka ikeja ya muono ua yaye. (aiōn g165, aiōnios g166) 31 Vuno honi vavengi vaje vali kulutue va kapua kunima, kaha vakunima vakapua kulutue.” 32 Kaha vakele nakuya mungila, kukanduka ku Yelusalema, kaha Yesu uakele na kuvatuamenena kulutue, kaha vakomokele, navaje vamukavele vovuile liova. Kaha vambatele naua vaje likumi na vavali, uaputukile kuvaleka vije vikalingiua kuli ikeye. 33 Nguendi, “Talen, tulinakukanduka ku Yelusalema, kaha muna Njambi vakamuhana kuli vakuluntu va tutasesondote na valongisi va mashiko kaha vakamuhisa nakumutuala kukutsa, nakumuhana kuli vaje keti vaje Vayunda, 34 kaha vakamushendumuna, na kumujekuila malanzi, nakumupupa, nakumutsiha kaha hanima ya matangua atatu akasanguka.” 35 Kaha Tiango na luano, vana va Zembendeo, vezile kuli ikeye, kaha vahandekele kuli ikeye nguavo, “Mulongisi, tutonda utulingile viose tutonda kuli yove.” 36 Kaha uahandekele kuli vakevo nguendi, “Vika vimutonda kuli yange kumilingila?” 37 Kaha vahandekele kuli ikeye nguendi, “Tutavese linga tutumame, umo ku livoko liove liacilio mukuavo kulia cimoshue, mu vumpau.” 38 Vuno honi Yesu uahandekele nguendi, “Kumuatantekeyele vimuhulisa. Muhasa kunua nganja ije njinua, cipue kumimbuitika mu cimbuitikilo civanjimbuitikile naco?” 39 Kaha vahandekele kuli ikeye nguavo,

“Tuhasa.” Kaha Yesu uahandeketele kuli vakevo nguendi, “Nganja ije njinua neni mukainua, na cimbutikilo ci vananjimbutika naco, cikeco vakamimbutika naco, **40** vuno honi kutumama ku livoko liange lia cilio cipue lia cimuoshe keti yange kutava, vuno honi viavaje vanavuaheselele.” **41** Kaha omo vaje vandongisi likumi vevuile eci, valuvalelele Tiango na luano. **42** Kaha Yesu ua vasanene vaije kuli ikeye kaha uahandeketele kuli ikeye nguendi, “Muatantekeya ngueni vaje vanapandele kuyula vaje keti Vayunda valiyongola nguavo vali na nzili hali vantu vavo, kaha naua vantuama vavo vali na nzili yakama hali vakevo. **43** Vuno honi ku cikafu ngoco hhakati keni, vuno honi uoshe atonda mukuluntu hhakati keni napande kupua ndungo yeni muvoshe. **44** Kaha naua uoshe atonda kupua ua kulivanga hhakati keni napande kupua ndungo ua voshe. **45** Omuo Muna Muntu kezile mukumupangela vuno honi mukupanga, nakuhana muono uendi linga apatule vantu vavengi.” **46** Kaha vahetele ku Yeliko, kaha omo uakele nakuhuma mu Yeliko na vandongisi vendi na civunga cakama ca vantu, Mbatimeo, uje kapuputua mukakulomba, muna Timeo, uatumamene kumukulo ua ngila. **47** Kaha omo vovuile nguavo Yesu uaku Nazaleta, uaputukile kutambeka nguendi, “Yesu Muna Ndaviti, njivuileko ngozi!” **48** Kaha vantu vavengi vamuvindikile, vamulekele nguavo aholoke, vuno honi uatambekele cikuma nguendi, “Muna Ndaviti, njivuileko ngozi!” **49** Kaha Yesu uemanene kaha uahandeketele nguendi, “Musaneni.” Kaha vasanene uje kapuputua, kaha uahandeketele kuli ikeye nguendi, “Kuata mutima, katuka, alinakukusana.” **50** Kaha uombilile vuzalo vuendi kaha uemanene nakuya kuli Yesu. **51** Kaha Yesu uahandeketele kuli ikeye nguendi, “Vika utonda kuli yange linga njikulingile?” Kaha uje yala uakapuputua

uahandekete kuli ikeye nguendi, “Muene, njitonda njimone.” 52
Kaha Yesu uahandekete kuli ikeye nguendi, “Ya, lutsilielo luove
lua kukanguisa.” Kaha hajevene uatonene kaha uaputukile na
kumukava.

11 Kaha omo vatondele kuheta kuyehi na Yelusalema, ku
Mbetafanje na Mbeteniya, ku munkinda ua Oliveta, uatumine
vandongisi vendi vavali, 2 kaha uahandekete kuli vakevo
nguendi, “Yeni ku limbo lije lili ku kulutue lueni, kaha omo
mu kakovelamo mukauana muna cimulu ivanakutu, uje kanda
vacimulondeho laja, kaha muzituleni mumunehe kuno. 3 Nga
umo ahandeka kuli yeni nguendi, ‘Vika mulingila eci?’ handekeni
ngueni, ‘Muene alina kumutonda kaha tumuhiluisako naua
ololo.’” 4 Kaha vaile, nakuuana muna cimulu vanamukutilila
ku cikolo mu ngila, kaha vamuzituile. 5 Kaha vaje vemanene
kuje vahandekete kuli vakevo nguavo, “Vika mulinga kuli ou
muna cimulu?” 6 Kaha vavalekele muje muavalekelele Yesu,
kaha vavecelele vaile nendi. 7 Kaha vanehele uje muna cimulu
kuli Yesu, kaha vajalele vuzalo vuavo hali uje muna cimulu,
kaha ua tumameneho. 8 Kaha vavengi vajalele vintanga viavo
mungila, vamo vajalele maputa a mintango ije vatetele kumehia
avo. 9 Kaha vaje vakele kulutue navaje vakele nakukavangeya
munima vakele nakutambeka nguavo, “Hosana! Uakukuisula uje
eja mu lizina lia Muene! 10 Vuakukuisula vumuene vua tatetu
Ndaviti vuje vuli nakuija! Hosana ua muilu mulahako!” 11 Kaha
uakovelele mu Yelusalema, nakukakovela mu njivo ya Njambi,
kaha omo uatalele talele ku viose, kaha omo naua tele kuatoko
laja, kaha uaile ku Mbeteniya hamo na vandongisi vendi likumi
na vavali. 12 Liamukuavo, omo uahumine ku Mbeteniya, kaha
Yesu uatsile njala. 13 Kaha uamuene muti ua mukuyu uje uakele

kulahako uje uakele na maputa, kaha uaileko nguendi hamo akauanako vushuka. Omo uahetele kuli ukeuo, kauaneneko vushuka vuno honi maputa lika, omuo kuyapuile ntsimbu ya vushuka. **14** Kaha uahandekela kuli ukeuo nguendi, "Naumo uahi muntu akalia vushuka kuhuma kuli yove naua." Kaha vandongisi vendi vovuileko. (aiōn g165) **15** Kaha vahetele ku Yelusalema nakukovela mu Njivo ya Njambi kaha uaputukile kusheka vaje vakele na kulandesa na kulandulula mu Njivo ya Njambi, kaha uafulumikile vimesa via vaje vakele na kulandulula vimbongo na vituamo via vaje vakele na kulandesa mavembe. **16** Kaha katavesele naumo kuambata cuma mu Njivo ya Njambi. **17** Kaha uavalongesele, nakuhandeka kuli vakevo nguendi, "Nkuma ku vacisonekele nguavo, 'Njivo yange ikapua Njivo ya malombelo ya vakamafuti oshe'? Vuno honi muaipuisa muhela ua vezi." **18** Kaha vakuluntu va tusasendote na valongisi va mezi a mashiko vacuvuile kaha vatondele ngila ya kumutsihilamo, omuo vamuteuele, omuo civunga coshe cakomokele ha vilongesa viendi. **19** Kaha omo cinguezi cahetele va humine mu nganda. **20** Kaha omo vahitile cimene, vamuene uje muti ua mukuyu unomu naku mizi. **21** Kaha Petulu uavulukile kaha uahandekela kuli ikeye nguendi, "Muene, tala! Uje muti ua mukuyu ua singile unomu." **22** Kaha Yesu uavakumbuluile nguendi, "Kaleni na lutsilielo muli Njambi. **23** Cilivene njimileka nguange, uoshe ahandeka kuli ou munkinda nguendi, 'Katuka uliumbile mu mema a kalunga,' kaha nga kalingi vimpata mu mutima uendi, vuno honi atsiliela nguendi vioshe ahandeka vikalingika, vaka mu lingila vio. **24** Nankuma njimileka nguange, vioshe mulomba mu lilombelo, tsilileni nguene muavitambula laja, kaha cikapua ceni. **25** Kaha ha ntsimbu yoshe uimana nakulombela, konekela mukueni

nga uli nacimo nendi, linga ishueni ali muilu akamikonekele ku milonga yeni. **26** Vuno honi nga kumukonekela, kaha na ishueni ua muilu kakamikonekela ku milonga yeni.” **27** Kaha vezile naua ku Yelusalema. Kaha omo uakele nakuenda mu njivo ya Njambi, tusasendote vakama, navalongisi va mezi a mashiko, na vakuluntu vezile kuli ikeye, **28** kaha vahandekela kuli ikeye nguavo, “Nzili yakama muka uli na kulikuasesa hakulinga viuma evi, cipue iya uakuhanene nzili yakama linga ulinge evi?” **29** Yesu uahandekela kuli vakevo nguendi, “Njimihula cihula, kaha munjikumbulule, kaha njimileka ha nzili yakama njili nakulikuasesa hakulinga evi viuma. **30** Cimbuitiko ca luano cahumine muilu indi ku vantu? Njikumbululeni.” **31** Kaha valingile vimpata umo na mukuavo nguavo, “Nga tuhandeka ngueto, ‘Cakuhumini muilu,’ kaha ahandeka nguendi, ‘Vika honi muateuele ku mutsiliela?’ **32** Vuno honi nga tuhandeka ngueto, ‘Cahumini ku vantu?’” Vateuele vantu, omuo voshe vatantekeyele nguavo luano uapuile kananguizi ua vusunga. **33** Kaha vakumbulule Yesu nguavo, “Kututantekeya.” Kaha Yesu uavakumbulule nguendi, “Kunjimileke nzili yakama njilinaluli kuasesa kulinga viuma evi.”

12 Kaha uaputukile kuhandeka kuli vakevo mu visimo nguendio, “Yala uakunine citungu ca mikolovozi, kaha uazingisileko cipatanga, kaha uahindile cina ca kukamuinamo viniu, kaha naua uatungile kaposhi, nakusezela vaka kupanga, kaha uaile ku lifuti lieka. **2** Kaha omo ntsimbu yakuteja yahetele, uatumine ngamba kuli vaka kupanga, linga vambate vushuka mu citungu ca mikolovozi. **3** Kaha vamukuatele na kumupupa, na kumusheka mavoko voko. **4** Kaha naua uatumine mukuavo ngamba, kaha vamuvetuesele ku mutue, nakumulinga muashuamua. **5** Kaha

uatumine mukuavo, kaha naua vamutsihile, navakuavo naua vavalingile muje vene, vamo vavapupangele vamo vava tsihile. **6** Kaha kuasalele umo, muana ua yala yazangele, ha mamanusuilo uamutumine kuli vakevo, nakuvalekesa nguendi, 'Vakasingimika munange.' **7** Vuno honi vaje vaka kupanga vahandekela kuli umo na mukuavo nguavo, 'Ou ikeye muna vavenia citungu, ijeni, tumutsihe, kaha vufuko vupua vuetu.' **8** Kaha vamukuatele nakumutsiha, nakumumbila kusinia lia citungu." **9** Kaha Yesu uavehuile nguendi, "Vika honi, viakalinga vavenia citungu ca mikolovozi?" Kaha vamukumbuluile nguavo, "Akeja nakutsiha vaka kupanga, nakuhana citungu ca mikolovozi ku veka." **10** Ku muatandele evi visoneka? "Livue lije vaka kutunga vavianene likelio linapu lia seho kuli voshe, **11** eci cikeco calingile Muene, kaha cinapu cakukomokesa kuli yetu." **12** Kaha vesekele linga vamukute, vuno honi vateuele civunga ca vantu, omuo vasinganiekele nguavo nahandeka cisimo eci kuluisa vakevo, kaha vamusezele na kuya. **13** Kaha vatumine vamo Vafaliseo na vaka mpunga ya Helonde, kuli Yesu linga vamukuate kuya nomu muahandekela. **14** Kaha vezile nakuhandeka kuli ikeye nguavo, "Mulongisi, tuatantekeya nguetu uapua ua vusunga, omuo kuesi kutala hali muntu cipue uapua ua vulemu cipue kuahi kuuesi kulipesa ha muntu ha viyongola via muntu, kuuesi kutala hacituamo ca muntu, kaha naua ukalongesa via vusunga via Njambi. Capandemo kufueta lisimu kuli Sezale, indi kuahi?" **15** Tuvafuete indi, keti tuvafuete? Vuno honi Yesu hakumona visinganieka via vipi, uahandekela kuli vakevo nguendi, "Vika munjesekela? Njineheleni mbongo ya muuaya uaya, njiyitale." **16** Vanehele ije mbongo ya muuaya uaya. Kaha uahandekela kuli vakevo nguendi, "Cihanga ceya eci

ciliho na lizina lieya liliho?” Vahandeketele kuli ikeye nguavo, “Via Sezale.” 17 Kaha Yesu uahandeketele kuli vakevo nguendi, “Hananzi Kasezale viakundama kuli Kasezale, na kuli Njambi viakundama kuli Njambi.” Kaha voshe vakomoketele hali ikeye. 18 Kaha Vasanduki vezile kuli ikeye, vaje vakahandeka nguavo kukuesi kusanguka ku vatsi, kaha vamuhuile cihula nguavo, 19 “Mulongisi, Mosesa uatusoneketele nguendi, ‘Nga muanaye atsa kaha naseze mpuevo, vuno honi kasezele muana, uje yala napande kuambata uje mpuevo, linga asemeneko vana vaje vanapandele kusemenako ikeye.’ 20 Mulizimo liavo vapuile vatanu na vavali, uakulivanga uambatele mpuevo, kaha omo uatsile kasezele vana, 21 Kaha ua mucivali ua muambatele, kaha nendi naua uatsile, kasezele vana, na ua mucitatu naikeye naua cifua cimo, 22 kaha voshe kuvasezele vana. Kumamanuisilo uje mpue vo uatsile. 23 Hakusanguka uje mpuevo a kapua ueya? Vaje vatanu na vavali voshe uapuile mpuevo yavo.” 24 Kaha Yesu uahandeketele kuli vakevo nguendi, “Nkuma ku muatantekeye ngueni muapihisa, omo kumutantekeya visoneka cipue nzili ya Njambi? 25 Omo vakahinduka ku vatsi, ku vakambata cipue kushuombuesa, vuno honi vakapua ngue tungelo va muilu. 26 Kaha ha kusanguka vatsi, kumuatandele mu livulu lia Mosesa, hali lije liputa, omo Njambi uahandeketele kuli ikeye nguendi, ‘Yange Njambi ua Avilahama, na Njambi ua Isake, na Njambi ua Yakomba’? 27 Keti Njambi uavakakutsa, vuno honi Njambi ua vakakuyoya, unapihisa.” 28 Kaha umo ua valongisi va mashiko uahetele kaha ua vovuile valinga vimpata kuli umo na mukuavo, kaha hakumona ngeci Yesu uavakumbuluile muacili, kaha vamuihuile nguavo, “Lishiko muka ku mashiko oshe lia kulivanga?” 29 Yesu uavakumbuluile nguendi, “Cakulivanga

eci, 'Tolilila, Yove Isaleli! Muene Njambi yetu, uapua Muene umu, **30** kaha mu kazanga Muene yen na mitima yen yoshe, na muono ueni uoshe, na mana eni oshe, na nzili yen yoshe.' **31** Lishiko lia mu civali eli, 'Zanga mukueni ngue muje muualizanga yove vavenia.' Kukuesi naua lishiko liakama cikuma lipulakana aua." **32** Kaha mulongisi ua mashiko vehuile Yesu nguendi, "Uahandeka vusunga, Mulongisi, vusunga vene uapua umo lika, kaha kukuesi ueka kuvanga ikeye lika, **33** kaha ku muzanga na mutima uoshe, nakuvuisisa kuoshe, na nzili yoshe, nakuzanga mukueni ngue omuo ualizangela yove vavenia, viapulakana na tusitu va cikombelo na vikombelo vikuavo naua." **34** Kaha omo Yesu uamuene nguendi uakumbuluile na mana, uahandেকে kuli ikeye nguendi, "Kuuesi kulahako na vumuene vua Njambi." Kuhuma haje naumo uahi naua uamuihuile cihula. **35** Kaha omo Yesu uakele nakulongesa mu njivo ya Njambi, uahandেকে nguendi, "Cijavati honi linga vaka kulongesa mashiko vahandেকে nguavo Kilistu muna Ndaviti? **36** Ndaviti vavenia, vamuvuavesele na Cimbembesi Uakulela kaha uahandেকে nguendi, "Muene uahandেকে kuli Muene yange nguendi, tumama ku livoko liange lia cilio, kuvanga noho njikahaka vitozi veni ku viliato vieni.' **37** Ndaviti vavenia amusana nguendi 'Muene,' kaha cifua vati honi linga apue munendi?" Civunga covuilille kuli ikeye nakuvuahela. **38** Kaha omo Yesu uakele nakulongesa uahandেকে nguendi, "Zangameni kuli valongisi va mashiko, vaje vakai nakuenda mu tuzaku tualaha linga vavasingimike mu mihela ya kulandesela, **39** na vituamo viacili via mu vi njivo ya malombelo na mihela ya kasingimiko ya ku viuano, **40** vaje vali na kupihisa vinjivo via vantuluue mukulimuesa ha kulombela malombelo alaha. Vakatambula cihiso cakama." **41** Kaha Yesu

uatumamene kuyehi nakuakutambuila milambu, kaha uakele nakutala vantu omo vakele na kuhaka vimbongo mu cikuama ca njivo ya Njambi. Vavengi vakakufuka vakele nakulambuila vimbongo viavingi. **42** Kaha ntuluue uakuhutua uezile, kaha ualambuile tuuaya uaya tuvali tua vunengu tuatundende. **43** Kaha uasanene valongisi vendi linga veje kuli ikeye, kaha uahandekele kuli vakevo nguendi, “Cilivene njimileka nguange, ou ntuluue uacihutu nalambula viavingi kupulakana voshe vaje vanalambula mu cikuama. **44** Omuo voshe vanalambuile kusetekesa na vufuko vuavo vuavuingi, vuno honi ikeye nalambuila kuya mukuhutua cendi kaha naua ualambuila vioshe vimbongo viakele navio, viaku muyoyesa mu vuyoye vuendi.”

13 Kaha omo Yesu uahumine mu njivo ya Njambi, kaha umo uavandongisi vendi uahandekele kuli ikeye nguendi, “Tala, Mulongisi, kuvuaha ca mavue aua na kuvuaha kua vinjivo evi!” **2** Kaha Yesu uahandekele kuli ikeye nguendi, “Uli nakumona evi vinjivo viakama ndi? Na limo liahi livue likasalaho helu lia likuavo, oshe vaka ombila kuti.” **3** Kaha omo Yesu uatumamene ha munkinda ua Oliveta ha lutue lua njivo ya Njambi, Petulu na Tiango na luano na Anduleo vamuihuile kualikaliavo nguavo, **4** “Tuleke eci cikalingika ntsimbu muka, kaha cimueso muka cikalingiua omo vioshe evi vikalingiua?” **5** Kaha Yesu uaputukile kuhandeka kuli vakevo nguendi, “Zangameni linga keti umo akamikuise. **6** Vavengi vakeja mu lizina liange, nguavo, ‘Yange vene!’ kaha vakakuisa vantu vavengi. **7** Kaha omo mukevua vinzita na kalua ka vinzita, keti mukakomoke, evi viapande kusholoka, vuno honi keti kukotoka ca mavu. **8** Omuo lifuti likatengulukila lifuti likuavo, vumuene vukatengulukila vumuene vukuavo, kukakala mandunduma ku mitambela ya kuliseza seza,

ku kakala njala ya liangengela. Evi vinapu ngue kuputuka ca mushongo uakusema. **9** “Vuno honi linuingeni yeni vavenia, omuo vakamituala ku vaka mpunga na kumisompa, kaha vakamipupa mu vinjivo via malombelo, kaha mukemana ha mesho a vanguvulu na vimiene omuo yange, linga muhane vukaleho ha mesho avo. **10** Kaha muzimbu uacili muapande ku uambulula ku mafuti oshe. **11** Kaha omo vakamineha ku kumisompa, na kumikuata keti mukateue vimukahandeka. Vuno honi mukahandeka vije vioshe vije vakamihana ha ola ijevene, omuo keti yeni muka vihandeka, vuno honi Cimbembesi Uakulela. **12** Kaha muanaye a kenda vungungu munaina naku mutuala kukutsa, kaha ishe akalinga ngoco na munendi, kaha vana vakatengulukila visemi viavo naku vatsiha, **13** kaha voshe vakamizinda omuo yange. Vuno honi uoshe akatuaelaho na kumamanusilo akovoka. **14** “Vuno honi nga mukamona cimueso ca shuama ca kukomouesa cije cikaneha kunonga cinemana kuje kucapandele kuimana.” (Muka kutanda ovuisise), kaha vaje vali mu Yundeya vateuele ku minkinda, **15** uoshe uje hali helu lia njivo keti ashuluke ha mavu, cipue kukovela mu njivo yendi, linga ambate cuma, **16** kaha uoshe hali mu lihia keti ahiluke kunima nakuambata cikovelo cendi. **17** Caluvinda kuli vaje vanemita na kuli vaje vakajamuesa mu matangua aje! **18** Lombeleni linga keti cikalingike mu cisika. **19** Omuo ha matangua aje kukakala tuyando tuje kutuakeleko hume ha kutanga lifuti lije Njambi uatangele kuheta na ntsimbu ino, kaha ku tukakalako naua. **20** Kaha nga Njambi kakehesele matangua, nga na muntu uahi akovoka, vuno honi omuo ya vantu vendi vaje vahanguile, uakehesele ku matangua. **21** “Kaha ha ntsimbu ije nga kukakala umo akamileka nguendi, ‘Talen,

Kilistu uno!' cipue nguavo, 'Talen, uje hali kuje!' keti mutsiliele.

22 Omuo kukasholoka Vakilistu va makuli na tunanguizi va Njambi va makuli nakulinga vitantekeyeso na vikomouesa linga vamizimbalese vaje vanahangula Njambi, nga casiu na. 23 Vuno honi zangameni njamileke vuima vioshe ntsimbu kanda ihete. 24 "Vuno honi ha matangua aje hanimu ya tuyando, litangua lika zivala, kaha ngonde kuikatu ceke, 25 na vintanga ntanga vikaua kuhuma kuilu, na lilu likaninganga. 26 Kaha vakamona Muna Muntu eja mu mashuela, na nzili yakama na vumpau. 27 Kaha akatuma tungelo vendi nakukungulula vantu vendi vahanguile na mahunzi auana, kuhuma ku mamasuilo a mavu nakumamasuilo a melu. 28 "Lilongeseni cilongesa ca muti ua mukuyu, omuo mintango ishoshela na kuhaka maputa, kaha muatantekeya ngueni ntondue ili muyehi. 29 Kaha naua omo mumona viuma evi vilingiua, kaha mutantekeye ngueni vili muyehi, vili ku cikolo. 30 Cilivene njimileka nguange, vantu ava vali na kuyoya ntsimbu ino kuvakatsi kuvanga vuima vioshe evi vinalingiua. 31 Melu na mavu vioshe vika, vuno honi mezi ange kuuakahu. 32 "Vuno honi ha litangua lije cipue hola naumo uahi atantekeya, cipue vene tungelo va muilu, cipue Muana, vuno honi Tate lika. 33 Nangukeni, taleloleni, omuo ku mutantekeya hola muka akeja. 34 Cinapu ngue yala nayi mu vungenzi, kaha omo ahuma hembo aseza vangamba vendi linga vanyunge, umo na umo na vipangi viendi, na kushika muka kuniunga ku cikolo linga atalelele. 35 Nankuma taleloleni, omuo ku muatantekeyele vavenia njivo akeja, indi ku cinguezi, cipue mukati kavutsiki, cipue ha vandemba cipue ku cimene. 36 Nga eja vuasi keti akumiwane muakosa tulo. 37 Kaha vinjimileka vikevio vinjileka voshe nguange, taleloleni!"

14 Kaha kuasalele lika matangua avali linga Paseka na ciuano ca mbolo yakuhona cimbaluila. Kaha vakuluntu va tusasendote na valongisi va mashiko vakele nakutonda ngila yavushueke ya kukuatelamo Yesu nakumutsiha. **2** Kaha vahandeketele nguavo, “Kutuapandele ku cilinga ha ciuano, hamo vantu vakaneha mpindangano.” **3** Kaha tele Yesu hali ku Mbeteniya mu njivo ya Simoni uje uakele na mbumba. Omo te Yesu uatumamene ku mesa na kulia, mpuevo uezile kuli ikeye na nsuua yakupanga ha livue lia kutoka ya kushula na mazi akutula nakunika na luengo luacili. Uapazuile ije nsuua kaha uetilile ku mutue ua Yesu. **4** Vuno honi kuakele vamo vaje vahandeketele kuli umo na mukuavo oku vaniengua nguavo, “Vika vana pihisila aua mazi? **5** Nguu aua mazi vana alandesele ha ndando ya kupulakana vihita vitatu via muuaya uaya ya vimbongo vije vinapande kuhana tuhutu!” Kaha vaniengetetele cikuma hali uje mpuevo. **6** Vuno honi Yesu uahandeketele kuli vakevo nguendi, “Mueceni, vika muli na kumupakesela? Nalingi cuma cacili kuli yange. **7** Omuo yeni ntsimbu yoshe muli na tuhutu, kaha naua ntsimbu yoshe mutonda, muhasa kulinga muacili kuli vakevo, vuno honi kumukakala nange ntsimbu yoshe. **8** Nalingi muanasela, na vuavesu muvula uange mukunjivuahesela kunjitsinda. **9** Kaha cilivene njimileka nguange, kuoshe kuje kuvanambulula muzimbu uacili mu lifuti lioshe, ca nalingi vakacihandeka na kumuanukilaho.” **10** Kaha Yundasa Sakaliote, umo ua vaje vandongisi likumi na vavali, uaile kuli vakuluntu va tusasendote linga akamuende vungungu kuli vakevo. **11** Vavuahetelele hakuivua vije viahandeketele, kaha vamukulahesela kumuhana vimbongo. Kaha Yundasa uaputukile kutonda ngila yakumuendelamo vungungu. **12** Ha litangua liakulivanga lia mbolo yakuhona

cimbaluila, omo valingile cikombelo ca mpanga ca ha paseka, vandongisi vendi vahandekete kuli ikeye nguavo, “Kuli utonda linga tukakuvuahesele kuje ukalila paseka?” 13 Kaha uatumine vandongisi vendi vavali, kaha uavalekele nguendi, “Yeni mu nganda kaha mukauana yala nambata nsuua ya mema kaha akeja kuli yeni, kaha mukamukave, 14 kaha muje muakakovele muka handeke kuli vavenia njivo nguendi, ‘Mulongisi nguendi, ulikuli mulili uange uje ua vangenzi, muje njinapandelele kulila paseka hamo na vandongisi vange?’ 15 Kaha akamimuesa mulili uakama uakuvuahesa vuino uli helu ya milili ikuavo, kukeko mukavuahesa.” 16 Kaha vandongisi vendi vaputukileko nakuya kuje ku nganda, kaha vakauanene ngue muje vene muavalekeselelemo, kaha vavuahesele paseka. 17 Kaha omo capuile cinguezi uezile na vandongisi vendi likumi na vavali. 18 Kaha omo vakele ku mesa na kulia, Yesu uahandekete nguendi, “Muavusunga vene njimileka nguange, umo ueni akanjenda vungungu, umo uje alinakulia nange.” 19 Vaputukile kulinienga, nakuhandeka kuli umo na mukuavo nguavo, “Yange ndi?” 20 Kaha uahandekete kuli vakevo nguendi, “Umo ua vandongisi likumi na vavali, umo uje hali nakutanta mbolo yendi mu lilonga nange. 21 Omuo Muna Muntu akaya ngue muje muvanacisoneka hali ikeye, vuno honi luvinda hali uje yala nende vungungu Muna Muntu! Capuile muacili ngue uje yala kasemukile.” 22 Kaha omo vakele nakulia, Yesu uambatele mbolo, na kuivezikisa, kaha uaipazuile, naku ihana kuli vakevo, kaha uahandekete nguendi, “Ambateni, ou ukeuo muvila uange.” 23 Kaha uambatele nganja naua, kaha muamanesele kutsatsela uavahanene, kaha voshe vanuinemo. 24 Kaha uahandekete kuli vakevo nguendi, “Aua akeuo maninga ange a litavasano, aje anahitikila

vavengi. 25 Muavusunga vene njimileka nguange, kunjikanuho naua neni viniu kuvanga noho ha litangua lije omo njikanua neni viniu via viha mu vumuene vua Njambi.” 26 Kaha omo vamanesele kuimba muaso, vahuminemo nakuya ku munkinda ua Oliveta. 27 Kaha Yesu uahandekela kuli vakevo nguendi, “Muva voshe mukateua, omuo vacisoneka nguavo, ‘Njikapupa kaniungi, kaha vampanga vakalishandoka.’ 28 Vuno honi hanima yakunjisangula, njikaya kulutue lueni ku Ngallileya.” 29 Kaha Petulu uahandekela kuli ikeye nguendi, “Cipue voshe vakateua, vuno honi yange kunjikateue.” 30 Kaha Yesu uahandekela kuli ikeye nguendi, “Muavusunga vene njikuleka nguange, vuno vene vutsiki, ntsimbu kanda ndemba atambeke luvali, ukanjiviana lutatu.” 31 Vuno honi uavianene cikuma nguendi, “Nga kutsa nove kaha njikatsa, kunjikakuviana.” Kaha voshe vahandekela cifua cimo. 32 Kaha vezile ku cihela civasanene Ngetesemani, kaha Yesu uahandekela kuli vandongisi vendi nguendi, “Tumameni hano ntsimbu njilombela.” 33 Uambatele Petulu na Tiango na luano kukala nendi. Kaha uaputukile kuzeya na vusiua. 34 Kaha uahandekela kuli vakevo nguendi, “Njivua vusiua vuakama mu mutima uange, cipue ku kutsa, tumameni hano mutalele.” 35 Uaile halahako kavundende, kaha uauilile ha mavu nakulombela nguendi, nga casiua, eyi hola imutuvakane. 36 Kaha uahandekela nguendi, “Tate, Tate, vuima viose via viasi kuli yove, humisa eyi nganja kuli yange, vuno honi keti nge ku cizango cange, vuno honi cizango cove cilingiue.” 37 Kaha uahilukile uavauanene vakosa tulo, kaha uahandekela kuli Petulu nguendi, “Simoni, unakosa? Nkuma kuuasa kutona cipue ha hola? 38 Toneni na kulombela linga keti mukovele mu vieseko, cimbembesi cili na kutonda, vuno honi ntsitu inazeye.”

39 Kaha naua uaile na kulombela, mezi a cifua cimo. **40** Kaha uahilukile ua vauanene vakosa tulo, omuo mesho avo alemene, kaha ku vatantekeyele mua kumukumbuilila. **41** Kaha uelukile lua mucitatu, kaha uahandekete kuli vakevo nguendi, "Hanga muakosa na kuhuima? Munapuisamo, hola inahete, Muna Muntu vana muende vungungu na kumuhana mumavoko avaka vupi. **42** Indukeni, tuyeni, taleni, vakakunjenda vungungu vali muyehi." **43** Kaha hajevene, omo te Yesu alinakuhandeka, Yundasa uezile, uje uapuile umo ua vandongisi likumi na vavali kaha uakele na civunga cije cambatele mikuale na vimbueti, vahumine kuli vakuluntu va tusasendote na valongisi va mashiko na vakuluntu va Vayunda. **44** Kaha honi uje muka kuenda vungungu uahanene cimueso nguendi, "Uje umo njikatsuemba ikeye yala mukakuata nakumutuala hamo nava kakunuinga." **45** Kaha hajevene omo uezile, uaile kuli ikeye kaha uahandekete nguendi, "Mulongisi!" Kaha uamutsuembe. **46** Kaha vamukuatele na mavoko avo nakumukuta. **47** Vuno honi kuakele uje umo uemanene kumukulo uahumisile mukuale uendi nakuteta lituitui lia ngamba ua kasasendote uakama. **48** Kaha Yesu uahandekete kuli vakevo nguendi, "Nkuma muneja ngue muluisa muhuza, na mikuale na vimbueti mukunjikuata ndi? **49** Hatangua na tangua njinakala neni mu njivo ya Njambi nakulongesa, kaha ku muanjikuatele. Vuno honi linga visoneka vilishulisise." **50** Kaha vandongisi vendi voshe vamusezele, na kuteua. **51** Kaha mukuenje umo uamukavele, na cimo cahi cakele naco kuvanga lika cikovelo ca linui cazalele, kaha vatondele kumukuata, **52** vuno honi uasezele ije ntanga ya linui nakuteua mutoto toto. **53** Kaha vatualele Yesu kuli kasasendote uakama, kaha vakuluntu va tusasendote na vakuluntu, na valongisi

va mezi a mashiko vakungulukilile hamo. 54 Kaha Petulu uamukavele halahako, ku cipango ca kasasendote uakama, kaha uatumamene na vaka kunuinga nakuota tuhia. 55 Kaha honi vakuluntu vatusasendote na mpunga yoshe vatondele vukaleho hali Yesu linga va mutsihe, vuno honi ku vavuuane vuahi. 56 Omuo vavengi vahandeketele vukaleho vua makuli hali Yesu, vuno honi vukaleho vuavo ku vualitombuele. 57 Vamo vemanene nakuhandeka vukaleho vua makuli hali ikeye, nguavo, 58 “Tua muivuile ahandeka nguendi, ‘njikapihisa eyi njivo ya Njambi ya kutunga na mavoko, kaha mu matangua atatu nji katunga ikuavo naua, ije keti ya kutunga na mavoko.” 59 Kaha cipue ngoco vene vukaleho vuavo kuvua litombuele. 60 Kaha uje kasesondote uakama uemanene hhakati kavo, kaha uehuile Yesu nguendi, “Nkuma kuuesi naviakuvakumbulula? Nkuma cuma muka eci vantu vali nakukuvangeya hakuhana vukaleho vua makuli hali yove?” 61 Vuno honi Yesu uaholokele kulu kaha kahanene cikumbululo. Ceka naua kasasendote uakama uamuihuile nguendi, “Nkuma yove Kilistu, Muana uakukuisulua ndi?” 62 Kaha Yesu uahandeketele nguendi, “Yange vene, kaha mukamona Muna Muntu natumama ku livoko liacilio lia nzili, kaha akahuminina muilu mu mashelua.” 63 Kaha uje kasasendote uakama uatavuile cikovelo cendi, kaha uahandeketele nguendi, “Nkuma vika tutondela naua vakaleho vukuavo? 64 Munevu muanashaula. Nkuma visinganieka vieni vika?” Kaha voshe valitavasanene nguavo napande kutsa. 65 Vamo vaputukile ku mujekuila, nakumufuika ku mesho, nakumupupa, nakuhandeka kuli ikeye nguavo, “Nangula!” Kaha vaka kunuinga vamupupile vinkome. 66 Omo Petulu te acili mucipango umo ngamba ua mpuevo ua kasasendote uakama uezile kuyehi nendi. 67

Kaha omo uamuene Petulu hali nakuota tuhia, uamutalele sui, kaha uahandeketele kuli ikeye nguendi, “Nove, vene, uakele na Yesu uaku Nazaleta.” **68** Vuno honi uavianene nguendi, “Kunjimutantekeya, kaha kunjitantekeya nevi uli nakuhandeka,” kaha uatuhukile nakuya. Kaha hajevene ndemba uatambekele. **69** Kaha uje ngamba ua mpuevo uamumuene kaha ualekesele vaje vemanene nendi nguendi, “Nendi vene ua umo uavo!” **70** Vuno honi Petulu uavianene naua. Ha kantsimbu kakandende lika vaje vemanene kuje vahandeketele kuli Petulu naua nguavo, “Kuuasa kuviana nguove nove umo uavo, omuo cilivene, uhuma ku Ngaliyea.” **71** Kaha Petulu uaputukile kuhandeka visingo hali ikeye vavenia nguendi, “Njilisinga nguange kunjimutantekeya ou yala muli nakuhandeka!” **72** Kaha hajevene ndemba uatambekele lua mu civali, kaha Petulu uanukile muahandeketele kuli ikeye nguendi, “Ntsimbu kanda ndema atambeke luvali, ukanjiviana lutatu nguove ku unjitantekeya.” Kaha ualilile.

15 Omo te cimene vakuluntu va tusasendote na vakuluntu, na valongisi va mezi a mashiko, na vaka mpunga voshe valiuanene nakukutata Yesu nakumutuala kuli Pilato. **2** Kaha Pilato uamuihuile nguendi, “Yove Muene ua Vayunda?” Kaha uamukumbuluile nguendi, “Omo vene munahandeka.” **3** Kaha vakuluntu vatusasendote vamuvangeyele vuima viavingi. **4** Kaha Pilato uamuihuile naua nguendi, “Kuuesi na cikumbululo ca kuhandeka ndi? Tala vuima vali nakukuvangeya.” **5** Vuno honi Yesu kamukumbuluile, kaha Pilato ualikomokelele. **6** Kaha ha ciuano uakele nakuvahumisila umo mukamenga uje vakele na kutonda vantu. **7** Kaha hhakati ka vinzinda vaje vakele mu kamenga, vaje vaka kutsiha vantu omuo ya mpindangano, hakele yala ivatumbuile nguavo Mbalambasa. **8**

Kaha civunga cezile nakuputuka kulomba Pilato linga alinge
 ngue muje muakalingila kuli vakevo ntsimbu yoshe. **9** Kaha
 Pilato uavakumbuile nguendi, “Mutonda njimihumisile Muene
 ua Vayunda ndi?” **10** Omuo uatantekeyele nguendi capuile
 kutonda lika kua vakuluntu vatusasendote linga vatuale Yesu kuli
 ikeye. **11** Vuno honi vakuluntu vatusasendote vashongangeyele
 civunga linga pilato ahumise Mbalambasa. **12** Kaha Pilato
 uahandekele kuli vakevo naua nguendi, “Kaha njilinge vika
 nou yala ou umutumbula ngueni Muene ua Vayunda?” **13**
 Kaha vatambekele cikuma naua nguavo, “Mushukike.” **14**
 Kaha Pilato uahandekele kuli vakevo nguendi, “Vika, vupi
 muka vuanalingi?” Vuno honi vatambekele cikuma nguavo,
 “Mushukike.” **15** Kaha omo Pilato uatondele kuvuahelesa civunga,
 uavahumisile Mbalambasa. Kaha uapupile Yesu na kuvahanaye
 linga vamushukike. **16** Kaha masualale vamutualele mu lipela
 (mu cipango ca Nguvulu). Kaha vasanene voshe masualele.
17 Kaha vamuzikile ntanga ya vunengu, nakuzenga cilongo ca
 vimbimbo nakumuzika. **18** Kaha vaputukile kumumeneka nguavo,
 “Haaa, Muene ua Vayunda!” **19** Kaha vamupupile ku mutue na
 lihongo, nakumujekula, kaha vatsikamene nakumulemesa. **20**
 Kaha hanima ya kumushendumuna, vamushuluile ije ntanga
 ya vunengu, nakumuzika vuzalo vuendi. Kaha vamutualele
 nakumushukika. **21** Kaha valiuanene na yala umo ua lizina
 lia Simoni uaku Silene, uje uezile mu lifuti uapuile ishe
 ya Elekizanda na Lufuse, kaha vamusindiyiye linga ambate
 cilindakano. **22** Kaha vamutualele ku cihela vatumbuile nguavo
 Ngolongota (kulumbununa nguavo cihela ca cikola). **23** Kaha
 kuje vamuhanene viniu viakupandakana na miila, vuno honi
 Yesu kavinuine. **24** Kaha vamushukikile ha cilindakano,

nakulipangezela vuzalo vuendi hhakati kavo, na kuta nkela linga vauane muntu na muntu ambataho cika. **25** Kaha yapuile hola ya mu citatu na viuana ku cimene, omo vamushukikile. **26** Kaha vasonekeleho canukiso ca kumuvangeya nguavo, “Muene ua Vayunda.” **27** Kaha vashukikile vezi vavali hamo na Yesu umo ku livoko lia cilio mukuavo ku livoko lia cimoshue. **28** Mu ngila eyi vene visoneka viapuilemo vije vihandeka nguavio, “Vamushukikile hamo na vaka vupi.” **29** Kaha vaje vakele nakuhita vamushauile, na kuningangesa mitue yavo, na kuhandeka nguavo, “Aha! Yove uasa kupihisa njivo ya Njambi na kuitunga naua mu matangua atatu, **30** liyoyese yove vavenia, kaha shuluka ha cilindakano!” **31** Kaha naua cifua cimovene vakuluntu vatusasendote na valongisi va mezi a mashiko vamushendumuine, na kuhandeka nguavo, “Uayoyesele vakuavo vuno honi kasa kuliyoyses ikeye vavenia, **32** eceleni ou Kilistu, Muene ua Isaleli linga ashuluke ha cilindakano linga tumumone nakutsiliela.” Vaje vavamushukikile hamo nendi navakevo naua vmutengulukilile nakumushaula. **33** Kaha omo yapuile hola ya likumi na vivali ya mutania, kuakele milima ha mavu hoshe kutuala ha hola ya mucitatu ya mutania. **34** Kaha ha hola ya mucitatu ya mutania Yesu uasanene na lizi liakutambeka nguendi, “Eloi, Eloi, lama sambakatani?” Kulumbununa nguavo, “Njambi yange, Njambi yange, vika uanjisezela?” **35** Kaha vamo vaje vakele nakuhita omo vevuile eci vahandekele nguavo, “Talen, alinakusana Eliya.” **36** Kaha umo uambuitikile mupelo mu viniu, naku haka ku lihongo na kumuhana linga anue, kaha uahandekele nguendi, “Vandameneni, tumone indi Eliya eja nakumushuluisa.” **37** Kaha Yesu uatambekele na lizi liakama, kaha uatsile. **38** Kaha ntanga ya mu njivo ya Njambi ya tavukile

hhakati kuhuma kuilu nakuheta kuintsi. **39** Kaha mukuluntu ua masualale omo uevuile te alinakulila kaha uezile nakumona muje muatsililile kaha uahandekele nguendi, “Cilivene ou yala uapuile Muna Njambi!” **40** Kuakele vampuevo vamo naua vaje vakele nakutalelela kulahako, hhakati kavo kuakele Maliya Mandalena, na Maliya vaina ya Tiango shongo ya Yosefa na Salome, **41** vaje omo te hali mu Ngalileya vamukavele nakumukuasa kaha naua na vampuevo vavengi vezile nendi ku Yelusalema. **42** Kaha omo cinguezi cahetele, naua liapuile litangua lia kulivuahesela, litangua lije ntsimbu kanda sapalalo ihete, **43** kaha Yosefa uaku Alapatiya, uasingimikile vaka mpunga, kaha naua uavandamenene kuija ca vumuene vua Njambi, uasimpile nakuya kuli Pilato nakulomba muvula ua Yesu. **44** Kaha Pilato ualikomokelele indi nga Yesu natsi laja, kaha uasanene mukuluntu ua masualale nakumuihula ndi Yesu natsi laja. **45** Kaha omo uovuile kuli mukuluntu ua masualale nguendi natsi laja, uahanene muvula kuli Yosefa. **46** Kaha ualandele ntanga ya liniu, nakuneha muvula ha mavu, kaha uamuzengelele muje mu ntanga ya liniu nakuutsinda mu cihilo cije ca kucokola mu livue, kaha uasindumuinineko livue ku cikolo ca cihilo. **47** Maliya Mandalena na Maliya vaina ya Yosefa vamuene kuje va mutsindile.

16 Kaha omo sapalalo yahitile, Maliya Mandalena, na Maliya vaina ya Tiango, na Salome, kaha valandele nkundu linga vakavuavese Yesu. **2** Kaha omo capuile cimene mene ca litangua liakulivanga ha calumingu vaile ku cihilo omo litangua liatuhukile. **3** Kaha vahandekele kuli umo na mukuavo nguavo, “Iya honi akasa kukatuhumisila lije livue liakulema lije lili ku cikolo ca cihilo?” **4** Kaha vatalele kuilu, vamuene lije livue valihumisako,

liapuile liakama. **5** Kaha vakovelele mu cihilo, kaha vamuene yala natumama ku cilio, nazala kazaku ka kutoka kalaha, kaha valikomokelele. **6** Kaha uahandeketele kuli vakevo nguavo, “Keti muli komokele, mulinakutonda Yesu ua Nazaleta, uje vashukikile. Nasanguka, uahimo, mu cihela muvamutsindile. **7** Vuno honi yeni, mukaleke vandongisi vendi na Petulu nguene alivanga kulutue lueni ku Ngalileya, kuje mu kamumona, nge omo muamilekelele.” **8** Kaha vahuminemo nakuteua, nakujaja nakulikomokela, kaha na cimo cahi civahandeketele kuli muntu uoshe, omo vovuile liova. **9** (note: The most reliable and earliest manuscripts do not include Mark 16:9-20.) Honi omo Yesu uasangukile ha litangua liakulivanga cimene ca calumingu, ualisholuele ha kulivanga kuli Maliya Mandalena, uje yahumisile mahamba vatanu na vavali. **10** Kaha uaille nakuleka vaje vakele navo, vakele na vusiua na kulila. **11** Vuno honi cipue omo vovuile nguavo hali nakuyoya kaha na ikeye uamumuene, vuno honi kuvamutsilieele. **12** Hanima yeci ualisholuele mucifua ceka naua kuli vamo vantu vavali, omo vakele nakuenda muli lifuti. **13** Kaha vahilukile nakuleka voshe, vuno honi kuvavatsilieele. **14** Hanima yevi Yesu ualisholuele kuli vandongisi vendi likumi na umo omo vatumanene ku mesa, kaha uavatenukilile omo hakuhona lutsilielo na kukola ca mitima yavo, omo kuvatsilieele vaje vamumuene te nasanguka. **15** Kaha uahandeketele kuli vakevo nguendi, “Yeni mu lifuti lioshe nakuambulula muzimbu uacili kuli muntu voshe. **16** Uoshe uje atsiliela nakumumbuitika akovoka, vuno honi uje katsiliela vakamuhisa. **17** Kaha vitantekeyeso vikakala na vaje vakatsiliela mu lizina liange, vakahumisa mahamba kaha vakahandeka na mu vindaka vieka, **18** vakakuata manoka, kaha cipue vakanua cuma ca kutsiha ku cikavavulumuna, vakasaleka mavoko avo hali vaka

kuvavala, kaha vakakanguka.” **19** Kaha hanima yakuhandeka navo, Muene Yesu vamutualele muilu, nakutumama ku livoko lia cilio lia Njambi. **20** Kaha vaile nakuambulula kuoshe, kaha Muene uapangele navo nakushulisa mezi a vitantekeyeso vije vivalingile. Ameni.

Luka

1 Vantu vavengi vanesekele kusoneka vukaleho vua viuma vije vialishulisile hhakati ketu. **2** Vantu vamo vamuene vukaleho vua viuma evi hume hambangelo. Vapangelele Njambi mukulekesa vantu Muzimbu uendi. Vantu ava vahanene vimpande vije viapangahalele kuli yetu. **3** Nankuma, nange njinayongola nguange njapande kukusonenavio yove mukuluntu Telefilo muvialikavelele, omuo njinavivuisisa vioshe hume havia putukilile. **4** Njapanga evi linga utantekeye vusunga vuacili vua viuma vije vivakulongesele. **5** Ha matangua a Helonde, muene ua Nganda ya Yundeya, kuakele kasasendote lizina liendi Zakaliya, ua kumuyati ua tusasendote va Aviya. Lizina lia mpuevo yendi liapuile Elizaveta, nendi naua uapuile uaku ntanga ya Alone. **6** Voshe vapuile vaka vusunga ku mesho a Njambi, vendele muacili na kuononoka Mashiko oshe a Muene Njambi. **7** Vuno honi vakevo kuvakele na muana omuo Elizaveta uapuile ntsimpi, kaha voshe vavali vapuile vakulukazi. **8** Ha litangua limo Zakaliya uakele nakupanga vipangi viendi via vusasendote mu njivo ya Muene Njambi, omuo yapuile ntsimbu yendi yahete ya kupanga. **9** Ngue kucilika civakavele tusasendote, Zakaliya vamuhanquile hakuta nkela linga akovele Kumutambele Uakulela cikuma mu njivo ya Muene Njambi nakutsimika insense ha mutula. **10** Ha ntsimbu Zakaliya uakele na kutsimika insense, civunga ca vantu vakele hambanza na kulombela, **11** kaha kuamusholokelele kangelo ka Muene Njambi, uemanene kucilio ca mutula uakutsimikila insense. **12** Omo Zakaliya uamumuene uaniangumukile, kaha uovuile liova. **13** Vuno honi Kangelo uahandekela kuli ikeye nguendi, “Keti uvue liova Zakaliya! Njambi novu lilombelo liove.

Mpuevo yove Elizaveta akakusemena muana ua yala, kaha ukamuluka lizina liendi luano. **14** Ukavuahelela na kujolela, kaha vavengi vakalisamba ha kusemuka cendi! **15** Ou muana akapua uakama ku mesho a Muene Njambi. Kakanu viniu cipue viuma viakushasha vije vipendesa. Hume kanda asemuke na ha kusemuka cendi Cimbembesi ca Kulela cika mutuamenena. **16** Kaha akahiluisila vantu vavengi va Isaleli kuli Muene Njambi yavo. **17** Akaya kulutue lua Muene, ngue ku nzili na cifua ca vilinga via Eliya kananguizi ua Njambi. Akahiluisa vaishavo na vana vavo hamolika. Akatengulula vaka kuhona kuononoka na kuvahiluisila naua kungila yakuyongola ngue vaka vusunga. Akavuahelela vualumo vantu linga vavandamene Muene.” **18** Kaha Zakaliya uehuile kangelo nguendi, “Njikatantekeya vatihoni nga cuma eci mucikapua? Omuo yange njinakolo laja, kaha naua mpuevo yange nakolo laja.” **19** Kaha kangelo uamukumbuluile nguendi, “Yange Ngambiliyele njinemana ku mesho a Njambi. Nanjitumu kuhandeka nove nakukunehela muzimbu ou uacili. **20** Tolilila honi ukapua u kaveveve omuo kuua kulahелеlele mezi ange, aje akapua a vusunga omo ntsimbu yauo ikaheta. Ukaholoka kuluu noho litangua lije likulaheso liange kuli yove likapua lia vusunga.” **21** Vantu vavandamena Zakaliya hambanza kaha valikomokelele cikuma omo uasimbuile cikuma mu Njivo ya Muene Njambi. **22** Omo Zakaliya uatuhukilemo kasele kuhandeka kuli vakevo. Kaha hakuhona kuhandeka lizi limo, uapangesele vitantekeyeso na mavoko endi, kaha vantu vakele hambanza vatantekeyele nguavo namono cimona mu Njivo ya Muene Njambi. **23** Zakaliya omo uamanesele vipangi viendi mu Njivo ya Muene Njambi, kaha uahilukile kunjivo yendi. **24** Munima yevi mpuevo yendi Elizaveta uakele na lizimo, uakele

mu njivo vingonde vitanu. 25 Kaha Elizaveta uahandeketele nguendi, “Hakukotoka Muene Njambi nanjimuesa kavumbi, nanjihumisa shuamua ku mesho a vantu.” 26 Omo Elizaveta uakele na vingonde vitanu na imo via lizimo, Njambi uatumine kangelo Ngambiliyele aye ku Nazaleta mu nganda ya Ngalileya. 27 Kangelo uakele na lizi kuli muana mpuevo umo kanda alimone na yala lizina liendi Maliya. Uje uapuile uakulama kuli yala lizina liendi Yosefa, uaku ntanga ya muene Ndaviti. 28 Kaha kangelo uezile kuli Maliya uamumeneketele na kuhandeketele nguendi, “Muene hali nove, kaha nakukuisula cikuma!” 29 Maliya uakele na citanga ha lizi lije liahandeketele kangelo, uasinganieketele mu mutima uendi nguendi, “Majui aua analumbunuka vika?” 30 Kaha kangelo uahandeketele kuli ikeye nguendi, “Keti uvue liova Maliya, omuo unauana kavumbi kuli Njambi. 31 Tala, ukakala na lizimo, kaha ukasema muana ua yala, ukamuluka lizina liendi Yesu. 32 Ou muana akapua uakama, kaha vakamutumbula Muna Njambi ua helu lia vioshe. Kaha Muene Njambi akamupuisa muene, ngue muapuile kukuyendi Ndaviti. 33 Kaha akapua muene ua miyati ya Yakomba kumiaka yoshe, na vumuene vuendi kuvukahu!” (aiōn g165) 34 Kaha Maliya uahandeketele kuli kangelo nguendi, “Eci cikapua vati? Omuo yange njimuana mpuevo uje kanda alimone na yala.” 35 Kaha kangelo uamukumbuile nguendi, “Cimbembesi ca Kulela cikeja hali yove, na nzili ya Njambi Uakuhiana ikakufuika. Nankuma, ha cuma eci uje muana Uakulela vakamutumbula Muna Njambi. 36 Tala! Munanoko Elizaveta na ikeye nemita muana ua yala muvukuluntu vuendi. Kaha ino inapu ngonde ya mucitanu na imo ya lizimo liendi cipue vene vamutumbuile nguavo ntsimpi. 37 Omuo cuma nacimo cahi cahona Njambi kulinga.” 38 Kaha Maliya uakumbuile

kangelo nguendi, “Yange njinapu njingamba ya Muene Njambi, cilingiue kuli yange ngue munahandekela.” Kaha munima yevi kangelo uamusezele. **39** Hanima ya matangua amandende, Maliya ualivuaheselele na kuya ku mbonge ya mu minkinda ya mu nganda ya Yundeya. **40** Omo uahete kaha uakovelele mu njivo ya Zakaliya, kaha uahinduisile Elizaveta. **41** Omo Elizaveta uovuile kuhinduisa ca Maliya, kaha kakeke uaniangumukile muzimo liendi. Kaha Elizaveta uashulile na Cimbembesi ca Kulela, **42** kaha uahandekela na lizi liakama nguendi, “Yove uakukuisula hhakati ka vampuevo voshe, nakuisuliua muana uje iukasema!” **43** Omuo vikahoni cuma cakama eci cilingiua kuli yange, ngeci vaina ya Muene yange veje kuli yange? **44** Tala! Omo vene njovuile lizi liakuhinduisa kuove, haje vene kakeke muzimo liange uaniangumukile na kujolela. **45** Yove uuakukuisula omuo uakutsiliela ngeci lizi lia Muene Njambi kuli yove likapua lia vusunga! **46** Maliya uahandekela nguendi, “Mutima uange ushangazala vukama vua Muene Njambi, **47** Muono uange unavuahelera omuo Njambi Muyoyesi uange, **48** Omuo nanuka yange ngamba yendi uamundende! Kuhuma hano nakuya kulutue, vantu voshe vakanjitumbula nguavo njimukakuvezika, **49** Omuo Njambi muka nzili yoshe nanjilingila viakama. Lizina liendi lia kulela. **50** Ikeye akamuesa cikeketima kuli voshe vamousingimika, kuhuma kucisemua cimo kutuala ku cisemua cikuavo. **51** Ikeye nolola livoko liendi lia nzili, nashandula vaka viyongola via kulihalesa. **52** Nahumisa vamiene vakama ha matanda avo, kaha nahaka vaje vavandende kuvukama. **53** Nalisa vaje vali na njala na viakulia viacili, kaha vaka kufuka navasheke mavoko voko. **54** Ikeye naniungu likulaheso lije lia lingile na vakuluntu vetu, kaha neja nakukuasa ngamba yendi

Isaleli. 55 Nanuka kumuesa cikeketima kuli Avilahama naku vikota viendi vioshe ku miaka yoshe!" (aiōn g165) 56 Kaha Maliya uasikamene na Elizaveta vingote vitatu, kaha uahilukile kuimbo liavo. 57 Ntsimbu ya Elizaveta yakutota yahete kaha uapapele muana uayala. 58 Vandambo na vavushoko vendi vovuile muje Muene Njambi muanamumuesa ngozi yakama, kaha voshe vavuahelelele hamo nendi. 59 Kaha ha litangua lia mucitanu na atatu, vezile nakutuhula muana ku mukanda, vatondele kumuhindula ishe Zakaliya. 60 Vuno honi vaina vahandেকেle nguavo, "houe! Mulukeni luano." 61 Vamukumbuluile nguavo, "Kukuesi kavushoko kove ivaluka lizina eli!" 62 Kaha vaniatele ishe na kulinga vitantekeyeso na mavoko avo ku muihula nguavo, "Lizina muka utonda kuluka munove?" 63 Kaha Zakaliya ualombele citale asonekeho, omo vacinehele uasonekeleho nguendi, "Lizina liendi luano." Kaha voshe vali komokelele cikuma! 64 Ha ntsimbu ijevene Zakaliya uasele kuhandeka naua, kaha uaputukile kushangazala Njambi. 65 Vandambo voshe vakele na liova, kaha muzimbu ua uatsimanene ku mutambela uoshe ua minkinda mu nganda ya Yundeya. 66 Voshe vaje vovuile muzimbu ou vasinganiekeleho, kaha valihozuele nguavo, "Ou kanike akafua vati?" Omuo casholokele muacili ngeci nzili ya Muene Njambi yakele hali ikeye. 67 Ishe ya luano, Zakaliya, uashulile na Cimbembesi ca kulela, kaha uahandেকেle vimpande vije Njambi uamusholuelele nguendi, 68 "Kalemeso kuli Muene Njambi ya Isaleli! Neja nakukuasa vantu vendi na kuvapatula. 69 Natuhana muyoyesi ua nzili, mutekulu ua ngamba yendi Ndaviti. 70 Uakulahesele laja muli tunanguizi va Njambi vendi va kulela (aiōn g165) 71 linga vakatuamene ku nzili ya vitozi vetu voshe vaje vatuzinda. 72 Ualingile eci kumuesa

cikeketima kuli vakukuluila vetu na kushulisilila litavasano liendi lia kulela. **73** Eci cikeco cisingo cije ca lisingile na cisemi cetu Avilahama. **74** Uakulahesele kutuohiela ku mavoko avitozi vetu, linga tukamupangele cakuhona liova, **75** linga tupue vakulela na vaka vusunga ku mesho endi ku matangua oshe a muono uetu. **76** “Kaha yove munange, vakakutumbula kananguizi ka Njambi uahelu lia voshe. Kaha ukatuama kulutue lua Muene muku vuahesa ngila yendi, **77** nakuleka vantu vendi ngeci vakavovola haku vakonekela ku vupi vuavo. **78** Omuo Njambi yetu uakala na cikeketima cakama akatumenekela ngue litangua lituhuka kuhuminina kuilu. **79** Akatuila ceke kuli voshe vaje vanatumama mu milima na mucimbembe ca kutsa, nakutuamenena mikono yetu mu ngila ya ciyulo.” **80** Luano uakolele mu muvila na mu Cimbembesi. Uakele mu mpambo noho litangua liendi lia kulisholola lia hete ku vantu va Isaleli.

2 Capuile ngacije ha ntsimbu ije, kuli Sezale Angushitu kua humine lizi lia kushika, linga vasonekese voshe vantu mu vumuene vua Maloma. **2** Eci kusoneka cije ca katete civa lingile omo Kiliniu uapuile nguvulu ua Silia. **3** Kaha voshe vaile ku membo avo, va kavasonekeleko. **4** Kaha Yosefa uahumine ku mbonge ya Nazaleta mu nganda ya Ngaleleya, uaile ku mbonge ya Mbeteheha mu Yundeya ku limbo lia semukilile Muene Ndaviti, muomu uapuile muka muyati ua Ndaviti. **5** Uaile nakumusoneka hamo na Maliya uje ya lamene ikeye, uje uakele na lizimo. **6** Capuile ngacije omo vakele kuje matangua endi a kutota a hete. **7** Kaha uapapele munendi ua ntuatua ua yala, kaha ua muzengelele ha ntanga, kaha uamu hakele mu cikasa ca kulila vangombe muomu kukuakele cihela cavo cakukala. **8** Ku mutambela uje vene kuakele tuniungi mucana,

vakelenakuniuka vampanga vavo vutsiki. **9** Kangelo ua Muene uasholokele kuli vakevo, kaha vumpau vua Muene vuatuile ceke hhakati kavo. Vovuile liova liakama cikuma. **10** Kangelo uahandekela kuli vakevo nguendi, “Keti muvue liova! Omo njinanaha Muzimbu Uacili kuli yeni, uje ukaneha kujolela cakama kuli vantu voshe. **11** Vutsiki vunovene mu mbonge ya Ndaviti munasemuka Muyoyesi ueni, ikeye Kilistu Muene! **12** Kaha eci cikapua cizivukiso ceni, mukauana kakeke vanamuzengela ha vintanga vana mulangeka mu cikasa caku lila vangombe.” **13** Hajevene kuasholokele civunga cakama ca masualale ca tungelo va muilu vemanene hamo na kangelo uje uanehele muzimbu, vembile na kulemesa Njambi nguavo, **14** “Vumpau kuli Njambi ua muilu, ciyulo cikale hano ha mavu kuli vantu vaje valema!” **15** Omo tungelo vahilukile muilu kuhuma kuli tuniungi, kaha tuniungi valihandekesele umo na mukuavo nguavo, “Tuyeni honi ku Mbeteheha linga tuka mone eci cuma cinalingiuako, cije cana tusholuela Muene.” **16** Nankuma, vaile hajevene vuasi vuasi vakauanene Maliya na Yosefa na kakeke vana mulangeka mucikasa caku lila vangombe. **17** Omo tuniungi vamumuene, vambuluile mezi aje avalekele kangelo hali kakeke. **18** Kaha voshe vaje vovuile valikomokelele ha viuma vije vivahandekela tuniungi. **19** Vuno honi Maliya uaniungile mezi oshe aje naku uayongola mu mutima uendi. **20** Kaha tuniungi vahilukile na kushangazala na kulemesa Njambi ha viuma vioshe voviule, na vije vamuene. Viuma vioshe vialingiuile ngue vene muje muavalekele kangelo. **21** Omo kunahiti matangua atanu na atatu, omo ntsimbu yahete yakutuhula kakeke ku mukanda, kaha vamulukile lizina liendi Yesu, lizina lije lia mulukile kangelo ntsimbu kanda amuimite. **22** Kaha omo matangua apuilemo

akulilelesa, Yosefa na Maliya valingile ngue ku Lishiko lia Mosesa. Nankuma, vatualele kanike ku Yelusalema linga vaka mukundike kuli Muene Njambi, **23** ngue muvanasoneka mu Lishiko lia Muene Njambi, “Muana uoshe ua ntuatua ua yala vaka mukundike kuli Muene Njambi.” **24** Mu Lishiko lia Muene Njambi naua lihandeka ngualio visemi vanapande kukombelela nkombelo ya tute vavali cipue vana va mavembe vavali, eci cikeco civalingile Yosefa na Maliya. **25** Kaha honi kuakele yala umo mu Yelusalema lizina liendi Simoni. Uapuile muka vusunga kaha naua uazangele Njambi, uavandamanene kuovoka kua Isaleli. Cimbembesi cakulela cakele hali ikeye, **26** Kaha vavisholuele kuli ikeye kuli Cimbembesi uakulela kakatsi kuakuhona kumono Kilistu Muene. **27** Simoni ha kumutuamenena kuli Cimbembesi ca kulela, uakovelele mu Njivo ya Muene Njambi. Omo visemi vanehele kakeke Yesu mu Njivo ya Muene Njambi va mulinge ngue ku Lishiko vatumbikile lia Mosesa. **28** Simoni uatambuile kakeke mu mavoko endi, uatsatselele kuli Njambi na kuhandeka nguendi, **29** “Vuavuno Muene Njambi unaniungu likulaheso liove kuli yange, vuavuno tava yange ngamba yove njije nakukala nove mu ciyulo, **30** omuo mesho ange anamono Muyoyesi iunatumu. **31** Vantu voshe vakamono kuamena cije ciunavuahesa. **32** Cikapua ceke cakusholola kuli vaje keti Vayunda, nakuneha vumpau kuli vantu vove va Isaleli.” **33** Ishe na vaina vali komokelele hali vije via handekele Simoni hali Yesu. **34** Kaha Simoni uavakuisuile na kuhandeka kuli Maliya vanaye nguendi, “Tala! kakeke ou vamuhanguile kuli Njambi mukunongesa na kuamena vavengi mu Isaleli. Akapua cimueso ca kuhuma kuli Njambi, cije vantu vavengi vaka muluisa. **35** Cimueso cije vantu vavengi cikamuesa viyongola viavo via kushueka. Kaha yove Maliya vusiua vukatuva

mutima uove ngue mukuale uakuhomona.” **36** Kuakele umo kananguizi uamukuluntu ua mpuevo ua ntuluue, lizina liendi Ana muna Fanuele uaku muyati ua Ashele. Uashombokele ha miaka itanu na ivali, **37** kaha honi uapuile ntuluue. Uakele na miaka makumi atanu na atatu na miaka iuana. Ikeye kahumine mu njivo ya Muene Njambi, mutania na vutsiki uakele nakulemesa Njambi ha kuliumina kulia na kulombela. **38** Ha ntsimbu ijevene uahete kuli Maliya na Yosefa uahanene cikandelela kuli Njambi. uahandekete hali uje muana kuli voshe vaje vavandamenene Njambi mukupatula Yelusalema. **39** Omo Yosefa na Maliya vamanesele viose ngue ku Lishiko lia muene Njambi, vahilukile kuimbo liavo ku Nazaleta mu Ngaliya. **40** Kaha muana ukolele uakele na nzili. Ukolele mu mana, kaha vikuisulo via Njambi viakele hali ikeye. **41** Ha muaka na muaka visemi va Yesu vakele nakuya ku Yelusalema ku Ciuno ca Paseka. **42** Omo Yesu uakele na miaka likumi na ivali, kaha vaile nendi ku Yelusalema ku cilika ca ciuno ngue ntsimbu yoshe. **43** Omo matangua aje a ciuno ahuile, kaha vaputukile kuya kuimbo, vuno honi Yesu uasalele munima mu Yelusalema. Visemi vendi kuvatantekeyele, **44** vayonguele nguavo hamo hali ha cendo, nankuma vendele vungezi vua litangua limo, kaha vaputukile kumutonda hhakati kava vushoko vuavo nava vusamba vavo, **45** vuno honi kuva muuanene. Nankuma, vahilukile naua ku Yelusalema na kumutonda. **46** Kaha ha litangua lia mu citatu vamuuanene mu Njivo ya Muene Njambi, natumama hhakati ka valongisi va mashiko a Njambi, na kuvovuila naku vehozola vihula. **47** Kaha voshe vaje vovuile vali komokelele cikuma mangana endi nakukumbulula cendi. **48** Visemi vendi omo vamumuene valikomokelele, kaha vaina vahandekete kuli ikeye

nguavo, “Munange, vika unatulingilamo? Tala! Isho nange tunaliniengele na kukutonda cikuma ngeci tukuuane.” **49** Kaha Yesu uavakumbuluile nguendi, “Vika munanjitondela? Nkuma kumuatantekeyele ngueni njinapande kukala mu njivo ya tate ndi?” **50** Vuno honi vakevo kuvatantekeyele kulumbunuka cakukumbulula cendi. **51** Kaha Yesu uaile navo ku Nazaleta, kaha kuje uatualeleleho kuvononoka. Vaina vaniungile vioshe evi mu mutima uavo. **52** Kaha Yesu ukolele mu muvila, na mu mana, uauanene kavumbi kakama kuli Njambi na vantu.

3 Evi vioshe vialinguile omo Sezale Timbeliase te hanga aciyula ha miaka likumi na itanu mu vumuene vua Loma. Ha ntsimbu ije Pontiyu Pilato uapuile nguvulu uamu Yundeya, na Helonde uasuanene mu Ngalileya, munaina Filipu uasuanene mu nganda ya Ituleya na nganda ya Talakoniti, Lisaniya uasuanene mu nganda ya Ambilene, **2** na Anase na Kayafase vapuile Tusasendote Vakama. Ha ntsimbu ijevene Njambi uahandekela kuli luano muna Zakaliya omo uakele mu mpambo. **3** Kaha luano uaile ku cihela na cihela ca Ndonga ya Yundau na kuambulula nguendi, “Tengulukeni ku vupi vueni vamimbuitike, kaha Njambi akamisambesa ku vupi vueni.” **4** Ngue muvana soneka mu livulu lia Isaya kananguizi ua Njambi nguavo, “lizi lia umo atambeka mu mpambo nguendi, ‘Vuaheseni tapalo ya Muene Njambi, sungameseni ngila yendi linga akuhitilemo! **5** Vimbongo vioshe vanapande ku viofuela, minkinda yoshe yakama neyi yaindende vaka viniekumuna, na vingila via kuhenga vanapande kuviolola visungame, na vingila via kuzika vanapande kuvilambesa. **6** Vantu voshe vakamona kuamena ca Njambi.” **7** Kaha luano ualekele vije vivunga via vantu vezile kuli ikeye nakuvambuitika nguendi, “Eni manoka! Iya honi

naminangula linga muteue vukalu vua Njambi vuje vuli nakuija?

8 Nga mutonda kuteua kuvukalu vua Njambi lingeni viuma vije vimuesa ngeci munatenguluka ku vupi vueni. Ketu mu lihandekese mu mitima yeni nguene 'Tuli na cise mi cetu Avilahama.' Mua vusunga njimileka nguange Njambi asa kutengulula mavue aua naku uapuisa vatekulu va Avilahama! 9 Ngimbu vanaihaka laja kumizi ya muti, muti uoshe kuuimi vushuka vua cili vaka uteta nakuumbila mu tuhia." 10 Vantu vamuihuile nguavo, "Kaha honi tulinga vati?" 11 Uavakumbuluile nguendi, "Ou hali na vikovelo vivali ahaneko cimo uje kesi naco, kaha nou alina via kulia ahaneko vakuavo." 12 Vaka kutambula lisimo vezile linga avambuitike, kaha vamuihuile nguavo, "Mulongisi, yetu tunapande kulinga vika?" 13 Kaha uavalekele nguendi, "Keti mukatambule kupulakana omo muvemika." 14 Masualale vamo naua vamuihuile nguavo, "Netu naua tunapande kulinga vika?" Kaha uavalekele nguendi, "Keti muka pukule viuma via vakueni, cipue kuvangela, simpeni na fueto yeni." 15 Vantu vakele nalikulahelo lia kuvandamena nguavo Kilistu eja honi, voshe vakele na kulihozola mu mutima yavo hali luano nguavo hamo ikeye Kilistu. 16 Kaha luano uahandekese kuli voshe nguendi, "Njimimbuitika mu mema, vuno honi ouo akeja napu uakama kupulakana yange. Ku njapandele cipue kuzitula mikole ya ha vinkaku viendi. Ikeye akamimbuitika na Cimbembesi ca kulela na mu tuhia. 17 Lisehua lili mu livoko liendi, ikeye akapekula na kulelesa muacili vinona viose kulijunguilo liendi, kaha tiliku akaitulika mu cishete cendi, vuno honi mujungu uoshe akautsimika na tuhia tuakuhona kuzima!" 18 Ha kuvasindiya cikuma luano uambulule Muzimbu ua Cili ku vantu. 19 Naua luano uatenukilile muene Helonde, omo Helonde uambate

Helondiya mpuevo ya munaina Filipu, kaha naua uamutenukilile
 omuo ualingile viuma vieka via vipi. **20** Cuma cacipi cikuma
 ca lingile naua Helonde ca kuhaka luano mu kamenga. **21**
 Kaha omo luano uakele nakumbuitika vantu voshe na Yesu
 naua vamumbuitikile. Ha ntsimbu ijevene Yesu omo uakele
 na kulombela, lilu liashokolokele. **22** Kaha Cimbembesi ca
 kulela ca shulukile hali ikeye mucifua ca livembe. Kaha muilu
 mua humine lizi ngualio, "Yove munange injazema, njili na
 kuvuahelela hali yove." **23** Yesu uaputukile kuambulula na
 kulongesa kucivunga te hali na miaka makumi atatu. Kaha
 vantu vamu tantekeyele nguavo ikeye muna Yosefa. Yosefa
 uapuile muna Heli, **24** Heli uapuile muna Matati, Matati uapuile
 muna Levi, Levi uapuile muna Meleki, Maleki uapuile muna
 Njanayi, Njanayi uapuile muna Yosefa, **25** Yosefa uapuile muna
 Matiyasi, Matayasi uapuile muna Amose, Amose uapuile muna
 Nashumi, Nashumi uapuile muna Eseli, Eseli uapuile muna
 Nangai, **26** Nangai uapuile muna Maate, Maate uapuile muna
 Matatiya, Matatiya uapuile muna Semehine, Semehine uapuile
 muna Yoseke, Yoseke uapuile muna Yonda, **27** Yonda uapuile
 muna Youanane, Youanane uapuile muna Lehesa, Lehesa
 uapuile muna Zelumbambele, Zelumbambele uapuile muna
 Sheyaletiyele, Sheyaletiyele uapuile muna Neli. **28** Neli uapuile
 muna Meleki, Meleki uapuile muna Andi, Andi uapuile muna
 Kosame, Kosame uapuile muna Elemandame, Elemandame
 uapuile muna Ele, **29** Ele uapuile muna Yoshiua, Yoshiua
 uapuile muna Ezazale, Ezazale uapuile muna Yolime, Yolime
 uapuile muna Matata, Matata uapuile muna Levi, **30** Levi uapuile
 muna Simioni, Simioni uapuile muna Yunda, Yunda uapuile
 muna Yosefa, Yosefa uapuile muna Njoname, Njoname uapuile

muna Eliakime, **31** Eliakime uapuile muna Meleya, Meleya uapuile muna Mena, Mena uapuile muna Matata, Matata uapuile muna Natane, Natane uapuile muna Ndaviti, **32** Ndaviti uapuile muna Njesi, Njesi uapuile muna Ovende, Ovende uapuile muna Mbouasi, Mbouasi uapuile muna Salemone, Salemone uapuile muna Naheshoni, **33** Nashone uapuile muna Aminandave, Aminandave uapuile muna Andemine, Andamine uapuile muna Aleni, Aleni uapuile muna Izeloni, Izeloni uapuile muna Peleze, Peleze uapuile muna Yunda, **34** Yunda uapuile muna Yakomba, Yakomba uapuile muna Isake, Iseke uapuile muna Avilahama, Avilahama uapuile muna Tela, Tela uapuile muna Nahole, **35** Nahole uapuile muna Selunge, Selunge uapuile muna Leu, Leu uapuile muna Pelenge, Pelenge uapuile muna Hevele, Hevele uapuile muna shela, **36** Shela uapuile muna Kainane, Kainane uapuile muna Alepakeshande, Alepakeshande uapuile muna Shemi, Shemi uapuile muna Noua, Noua uapuile muna Lameki **37** Lameki uapuile muna Matusela, Matusela uapuile muna Enoki, uapuile muna Njalende, Njalende uapuile muna Maalalele, Maalalele uapuile muna Kenane **38** Kenane uapuile muna Enoshe, Enoshe uapuile muna Sete, Sete uapuile muna Andama, Andama uapuile muna Njambi.

4 Yesu hakushula na Cimbembesi ca kulela, uahumine ku Ndonga ya Yundau, kaha Cimbembesi camutuamenenene mu mpambo, **2** kuje Satana uakamuesekele matangua makumi auana. Ha ntsimbu ije yoshe Yesu kalile nacimo cahi, omo matangua aje ahuile, kaha uovuile njala. **3** Kaha Satana uahandekela kuli ikeye nguendi, “Nga u Muna Njambi shika livue eli linga lilihimpule mbolo.” **4** Vuno honi Yesu uamukumbuile nguendi, “Vanavisoneka mu Visoneka nguavo, ‘Muntu kasa

kuyoya na mbolo lika kuahi.” 5 Kaha Satana ualondesele Yesu helu lia munkinda ualaha, kaha uamumuesele muka ntsimbu kakandende vumuene vuoshe vuahano ha mavu. 6 Kaha Satana uahandekele kuli ikeye nguendi, “Njikakuhana vumuene ovu na vufuko vuoshe vilimo, omuo vanjihanavio, kaha njikavihana kuli uoshe uje injitonda. 7 Nga unjilemesa, kaha vioshe evi vikapua viove.” 8 Yesu uahandekele kuli ikeye nguendi, “Vanavisoneka mu Visoneke nguavo, ‘Ukalemesa Muene Njambi yove, ikeye lika iukapangela!’” 9 Kaha Satana uamutualele ku Yelusalema, uamuhakele ha kashongua ka njivo ya Muene Njambi, uahandekele kuli ikeye nguendi, “Nga u Muna Njambi, liumbile ha mavu kuhuma kuno kuilu, 10 omuo vanavisoneka mu Visoneka nguavo, ‘Njambi akashika tungelo vendi na kukuniunga.’ 11 Kaha vanavisoneka mu Visoneka naua nguavo, ‘Vakakukuata, linga viliato viove keti vikatsutsuke ku livue.’” 12 Vuno honi Yesu uahandekele kuli ikeye nguendi, “Vanavisoneka mu Visoneka nguavo, ‘Keti ueseke Muene Njambi yove.’” 13 Omo Satana uamanesele kueseke Yesu mu vingila vioshe, kaha uamusezele noho hakauana ntsimbu ikuavo. 14 Kaha Yesu uahilukile ku Ngalileya, na nzili ya Cimbembesi ca kulela yakele muli ikeye. Kaha muzimbu uendi uatsimanene mu nganda yoshe ya Ngalileya. 15 Yesu uavalongesele mu vinjivo viavo via malombelo, kaha voshe vamushangazalele. 16 Yesu uaile ku Nazaleta, kuje kuakolelele, kaha uakovelele mu njivo ya malombelo ha litangua lia Sapalalo ngue ku cilika cendi. Kaha uemanene na kutanda Visoneka. 17 Vamuhanene livulu lia sonekele Isaya Kananguizi ua Njambi. Kaha uazengunuine lije livulu liakuzenga, uauanene ha mutambela uje uatondele kutanda. Kaha uatandele nguendi, 18 “Cimbembesi ca Muene

Njambi cili muli yange, omuo nanjihangula kuambulula Muzimbu ua Cili kuli vihutu. Nanjitumu kuambulula linga vinzinda vaka vapatule, nakuambulula linga tupuputua vakamone, nakunjituma kupatula vaje vavali nakuyandesa, **19** nakunjituma kuambulula ngeci ntsimbu inahete ya kavumbi ka Muene Njambi ku vantu vendi.” **20** Yesu uazengele lije livulu, ualihanene naua kuli muka kuniunga, kaha uatumamene. Vantu voshe vakele muje mu njivo ya malombelo vamutalele ntooma, **21** kaha uahandekete kuli vakevo nguendi, “Visoneka evi lelo vinapisamo ku mesho eni, ngue omo munovu vanakele nakulitanda.” **22** Kaha voshe vamushangazalele, valikomokelele ku mezi endi acili aje ahandekete, vahandekete nguavo, “Ou ikeye uje muna Yosefa ndi?” **23** Kaha uahandekete kuli vakevo nguendi, “Mua vusunga mukanjitela cisimo eci ngueni, ‘Ove cimbanda likanguise yove vavenia!’ Cimukalumbununa cikapua ngueni, ‘Yove linga viuma vioshe muno muimbo liove, vijevene vituovuile vualingile mu Capenama.’ **24** Mua vusunga njimileka, naumo uahi kananguizi ua Njambi ivakatava muimbo liendi. **25** Vuno honi muavusunga njimileka mu lifuti lietu lia Isaleli muakele vantuluue vavengi ha matangua a Eliya kananguizi ua Njambi, omo kalunga kanokele miaka itatu na vingonde vitanu na imo naua honi kuakele njala mu lifuti lioshe. **26** Eliya kuvamutumine kuli voshe, vuno honi kuli ntuluue uje keti Kayunda uje uakele mu limbo lia Zelefani kuyehi na mbonge ya Sindone. **27** Kuakele vantu vavengi vakele nakuvavala mbumba mu Isaleli ha ntsimbu ya Elisha kananguizi ua Njambi, vuno honi naumo uahi yakanguisile kuvanga lika Namane keti Kayunda uaku Silia.” **28** Omo vantu vaje vakele mu njivo ya malombelo vazivile evi, vakele na litoto. **29** Vakatokile, kaha vakokelele Yesu hambaza ya nganda,

vamutualele kuntsongo ya munkinda haje ha vatungile nganda yavo. Vatondele ngeci vakamumbile mu cimbongo. **30** Kaha uahitile mukati kavo nakuya. **31** Yesu uaile ku Kapenama, mbonge ya mu Ngalileya, kuje uakalongesele vantu lia Sapalalo. **32** Vantu voshe vakomokele cikuma kuambulula nguendi, omuo mezi endi akele na nzili. **33** Kaha mu njivo ya malombelo muakele yala umo uakele na Cimbembesi ca kujuala, catambekele cikuma. **34** “Haa! Yove Yesu uaku Nazaleta utonda kulinga vika kuno netu? Uneja nakutunongesa ndi? Nja kutantekeya yove uapua umo Uakulela ua Njambi!” **35** Kaha honi Yesu uashikile Cimbembesi ca kujuala nguendi, “Kuluu huma muli muntu ou!” Kaha cije Cimbembesi ca kujuala cauisilile uje yala ha mavu ku mesho avo voshe, kaha ca humine muli ikeye kuakuhona kumuvetuesa. **36** Vantu voshe valikomokelele cikuma vaputukile kulihandekesa umo na mukuavo nguavo, “Majui muka aua? Muntu ou hali na nzili ya kushika vimbembesi via kujuala kaha vimuivuilu.” **37** Kaha vialingile viosehe viovuikile mu cihela ca lifuti lije. **38** Kaha Yesu uahumine mu njivo ya malombelo uaile ku njivo ya Simoni. Uauanene vainamueno ya Simoni vavavala lisika sika liakama cikuma. Valombele Yesu linga amukangule. **39** Kaha Yesu uaile kuli ikeye nakumukotamena, kaha uashikile lije lisika sika kuhua kaha uakangukile na kuimana nakuputuka kuvapangela via kulia. **40** Hakulahuka kua litangua, voshe vaje vakele na mishongo yakuli sezaseza vavanehele kuli Yesu, voshe uavahakele mavoko na kuvakanguisa. **41** Kaha vimbembesi via kujuala naua via huminemo mu vantu vavengi na kutambeka nguavio, “Yove u Muna Njambi!” Vuno honi ikeye uashikile vimbembesi via kujuala ngeci keti vihandeka nacimo cahi naua, omuo vikevio viamutantekeyele nguavio

ikeye Kilistu. **42** Omo kuacele Yesu uatuhukile, nakuya kuali kaliendi lika. Vantu vaputukile kumutondezeka, omo vamuuanene vatondele kumuvindika ngeci keti ahume kuli vakevo. **43** Vuno honi uahandekela kuli vakevo nguendi, "Njapande kuambulula Muzimbu Viacili via vumuene vua Njambi mu vimbonge vieka naua, omuo evi vikevo via njitumine kulinga Njambi." **44** Uakele na kuambulula mu vinjivo via malombelo via Njambi vioshe viamu Yundeya.

5 Litangua limo Yesu uemanene ha ntunda ya cisali ca Ngenesaleta te vantu vakele nakulisindika kuya kuli ikeye linga vovue lizi lia Njambi. **2** Kaha uamuene mato avali vanaatutika ku mukulo ua cisali. Vaka kuta vatsi vahumine mu mato na kukusha manda avo. **3** Yesu uakovelele mu vuato vumo, vuakele vua Simoni, kaha uamulombe ngeci avusindikile alahako kamandende na hantunda. Yesu uatumamene mu vuato, kaha ualongesele cije civunga. **4** Omo Yesu uamanesele kuhandeka, kaha uahandekela kuli Simoni nguendi, "Sindikila vuato haje ha mema a kulova, kaha yove na vakueni teni manda eni linga mujevele vantsi." **5** Simoni uamukumbuluile nguendi, "Muene, tunapanga cikuma vutsiki vuoshe vuno honi nakamo tunakuata kahi. Vuno honi omuo ukahandeka ngoco, kaha tuta manda." **6** Kaha omo vate manda vakuate vatsi vavengi cikuma, kaha manda aputukile kutavuka. **7** Nankuma, vaniatele vavusamba vavo vakele mu vuato vukuavo veje vaku vakuase. Vezile vashulisile mato oshe na vatsi mukemo vaputukile kuvombela. **8** Omo Simoni Petulu uamuene vije vialingiuile, uatsikamene ha mavuli ku mesho a Yesu na kuhandeka nguendi, "Muene, huma kuli yange, omuo yange njimuka vupi!" **9** Simoni na vakuavo vali komokelele cikuma ha kumona vatsi vavengi vava kuatele. **10**

Simoni uakele navavusamba vendi vavali mazina avo apuile
 Yakomba na luano vana va Zembendeo, nava kevo naua vali
 komokele cikuma. Yesu uahandekele kuli Simoni nguendi, “Keti
 uzive liova, hume hano ukata vantu.” **11** Vatutikile mato avo
 ku ntunda, vasezele viose, kaha vakavele Yesu. **12** Litangua
 limo Yesu uakele mu mbonge imo muje muakele yala umo
 uakele nakuyanda na mushongo ua mbumba. Omo uamuene
 Yesu, uauile nacianga cendi ha mavu amulambebelele nguendi,
 “Muene, nga utonda, uasa kunjikanguisa!” **13** Yesu uoluele livoko
 liendi uamukuate uahandekele nguendi, “Njitonda, kanguka!”
 Hajevene uakangukile. **14** Yesu uamushikile nguendi, “Keti
 ulekeko muntu umo cuma eci kuahi, vuno honi ya ukalisholole kuli
 kasasendote linga vantu voshe vatantekeye nguavo vakukangula,
 ambahoni ukakombebele nkombelo ije yashikile Mosesa.” **15** Vuno
 honi muzimbu uahali Yesu uakele nakushanduokela kuoshe,
 kaha vivunga via vantu vezile nakumuivuilila na kuvakanguisa ku
 mishongo yavo. **16** Vuno honi Yesu kakengi uakele nakuvaseza
 nakuya kuali kaliendi lika na kulombela. **17** Litangua limo omo
 Yesu uakele nakulongesa, Vafaliseo vamo na valongisi va mezi a
 Lishiko lia Mosesa vatumamene kuje, vahumine mu membo a ku
 Ngalileya na ku Yundeya na ku mbonge yakama ya Yelusalema.
 Nzili ya Muene Njambi yakele hali Yesu mukukanguisa vantu. **18**
 Kaha vamala vamo vanehele yala muka kalepa vamulangeka ha
 citalatala, vesekele kumukovelesa mu njivo linga vamulangeke
 ku lutue lua Yesu. **19** Omuo civunga ca vantu, kuvauanene
 ngila yaku mukovelesela mukati. Nankuma, vamutualele helu
 lia njivo, vatuvile mbengua mu mateya, kaha vamusoselele na
 citalatala cendi ha mavu mukati ka civunga kulutue lua Yesu. **20**
 Omo Yesu uavamuene lutsilielo luavo, uahandekele kuli uje yala

nguendi, “Kavusamba kange, vipi viove vana visambesa.” **21** Valongisi va mezi a Lishiko lia Mosesa na Vafaliseo vaputukile kusinganieka nguavo, “Iya ou yala alinakushaula Njambi? Njambi lika ikeye muka kusambuesa vupi!” **22** Yesu uazivukile viyongola viavo, kaha uahandekete kuli vakevo nguendi, “Vikahoni mulina kuyongueta viuma via ngacije? **23** Cacasi cika, kuhandeka nguange, ‘Vipi viove vana visambesa,’ indi kuhandeka nguange, ‘Katuka uende’? **24** Njimimuesa linga mutantekeye ngueni Muna Muntu hali na nzili hano ha mavu ya kusambuesa vipi.” Kaha uahandekete kuli uje muka kakalepa nguendi, “Njikuleka nguange katuka, ambata citalatala cove, uye ku njivo yove!” **25** Kaha hajevene uakatukile hhakati kavo, uambate citalatala cendi uaile ku njivo nakushangazala Njambi. **26** Kaha voshe valikomokelele cikuma! Vovuile liova, vashangazalele Njambi vahandekete nguavo, “Lelo tunamono viuma via kukomokesa!” **27** Munima yevi, Yesu uatuhukile, kaha uamuene muka kutambula lisimu, lizina liendi Levi, natumama mu njivo yendi ya kutambuila lisimu. Kaha Yesu uahandekete kuli ikeye nguendi, “Njikave.” **28** Kaha Levi uakatukile, uasezele viose na kumukava. **29** Kaha Levi calingiule Yesu ciuano cakama cakulia mu njivo yendi, kaha hhakati kavaje vavalaniene hakele vaka kutambula lisimu na vantu veka vavengi. **30** Vafaliseo vamo na valongisi va mezi a Lishiko lia Mosesa vaje vakundamene ku mpunga yavo valiniengelele kuli vandongisi va Yesu. Vehuile nguavo, “Vikahoni mulia na kunua hamo na vaka kutambula lisimu na vaka vupi?” **31** Yesu uavakumbuluile nguendi, “Vakangule kuvekutonda cimbanda kuahi, kuvanga vaka kuvavala lika. **32** Ngoco vene yange kunjezile mukusana vantu vaje vanalimono vakevo vavenia nguavo vaka vusunga linga vatenguluke, vuno

honi vantu vaje vaka vupi.” **33** Vantu vamo vahandekela kuli Yesu nguavo, “Vandongisi va luano vakalikela kulia vintsimbu viavingi na kulombela, na vandongisi va Vafaliseo naua vakalingi cuma cimo, vuno honi vandongisi vove vakali na kunua ntsimbu yoshe.” **34** Kaha Yesu uavakumbuluile nguendi, “Nkuma yeni mutalelela vangenzi ku ciuano ca vulo linga vaye na njala ndi? Muavusunga vene kuahi! Omo vavenia vulo acili navo kuvapandele kulinga ngacije. **35** Vuno honi litangua likeja omo vakahumisa vavenia vulo hhakati kavo, ambahoni vakalikela kulia.” **36** Yesu uavatelele naua cisimo eci nguendi, “Kuuasa kutavula cikamba ku kazaku kakaha na kucitongela ha kazaku ka laja. Nga ulingamo, kaha utavula kazaku kakaha, cikamba caciha kucilitombola na ntanga yalaja. **37** Naua vene kuvekulongela viniu viavihia mu vinjeke via vilambu vialaja. Nga ulingamo vije vinjeke via vilambu vitavuka kaha viniu vihitikila muangoco. **38** Vuno honi viniu viavihia vaka vilongela mu vinjeke via vilambu viavihia. **39** Kuuasa kunua viniu viavihia omo unanu laja viniu vialaja. Uhandeka nguove, ‘Viniu vialaja viacili.’”

6 Ha litangua limo lia Sapalalo Yesu na vandongisi vendi vakele nakuhita mu mehia a tiliku. Vandongisi vendi vaputukile kushututozola mitue ya tiliku, vaitsenene mu mavoko avo, kaha valile vinona. **2** Kaha Vafaliseo vamo vakele kuje vavehuile nguavo, “Omo vika mulinakulingila evi kuvekulunga ha litangua lia Sapalalo kuya mu Lishiko lia Mosesa?” **3** Yesu uavakumbuluile nguendi, “Nkuma kanda mutande vije vialingile Ndaviti na vaje vakele hamo nendi omo vazivile njala ndi? **4** Uakovelele mu njivo ya Muene Njambi, kasasendote uamuhanene lisesa lia kunona ije mbolo ivakombebele kuli Njambi, ualile, na kuhanako naua vantu vendi. Mbolo ije kuyapandele ku ilia kuli muntu uoshe kuvanga

tusasendote lika.” 5 Kaha Yesu uamanesele nguendi, “Muna Muntu ikeye Muene ua Litangua lia Sapalalo.” 6 Ha litangua lia Sapalalo likuavo Yesu uakovelele mu njivo ya malombelo, kaha ualongesele. Muakele yala umo uakusekua livoko lia cilio. 7 Kaha valongisi va mezi a Lishiko lia Mosesa na Vafaliseo vamo vatondele kashuilo hali Yesu linga vamu uaneneho mulonga, nankuma, vamutalele ntoma muyehi yehi linga vamone nga ikeye akanguisa uje muntu ha litangua lia Sapalalo. 8 Vuno honi Yesu uazivukile viyongola viavo, kaha uahandekete kuli uje yala uakusekua livoko nguendi, “Katuka uije hano hhakati.” Kaha uje yala uakatukile uemanene mukati. 9 Nankuma, Yesu uahandekete kuli vakevo nguendi, “Njimihula nguange, cuma muka vanatutavesa ha Lishiko lietu kucilinga ha litangua lia Sapalalo? Kupanga viacili indi kupanga viavipi? Kuamena muono ua muntu indi kuunongesa?” 10 Uatalele kuli vakevo voshe noku noku, kaha uahandekete kuli uje yala nguendi, “Olola livoko liove.” Uoluele livoko liendi, kaha liakangukile. 11 Ha cuma eci valongisi va mezi a Lishiko lia Mosesa na Vafaliseo vakele na matoto, kaha valihandekesele hhakati kavo vivapandele kulinga kuli Yesu. 12 Ha ntsimbu ije Yesu ualondele ku munkinda na kulombela, kaha uakele nakulombela vutsiki vuoshe kuli Njambi. 13 Omo litangua liatuhukile, kaha uasanene vandongisi vendi linga veje kuli ikeye, kaha uahanguileho likumi na vavali hhakati kavo, vaje vatumbuile tunganda. 14 Aua akeuo mazina avo: Simoni uje yalukile Petulu na munaina Anduleo, Yakomba na Iuano, Filipu na Mbatolomeo, 15 Mateu na Tomasi, Yakomba muna Alufeya, na Simoni (uje ivatumbuile “Zelote.”) 16 Yundasa muna Yakomba, na Yundasa Sakaliote uje uamuendele vungungu. 17 Yesu na vandongisi vendi vahumine ku munkinda

kaha vemanene ku mutambela uaku jalamanena. Na civunga ceka cakama ca vandongisi vakele kuje nakumuvandamena. Naua civunga cakama ca vantu cahumine ku Yundeya kuoshe na ku Yelusalema, naku vimbonge via ku cikuma ca Tile na ku Sindone. 18 Vezile nakumuvuilila na kuvakanguisa ku mishongo yavo. Voshe vaje vakele nakuyanda na vimbembesi via kujuala vezile, kaha uavakanguisile. 19 Kaha civunga coshe ca vantu vesekele kumukambeka mavoko, omuo nzili yahumine kuli ikeye na kuvakanguisa voshe. 20 Yesu uatalele vandongisi vendi, kaha uahandekele nguendi, “Muavezika yeni vaka kuhutua, omuo Vumuene vua Njambi vunapu vueni!” 21 “Muavezika yeni muli na njala vuavuno, omuo mukakuta!” “Muavezika yeni mulinakulila vuavuno, omuo mukajolelela!” 22 “Muavezika omuo vantu vamizinda na kumiviana na kumishaula na kumitumbula nguavo muva vapi, vioshe evi omuo mukavangeya Muna Muntu!” 23 Joleleni omo eci cilingiua, kineni na kujolela, omuo Njambi namivuahesela cikandelela ceni cakama muilu. Omuo vakuluntu vavo valingile ngacije kuli tunanguizi va Njambi va Njambi. 24 “Vuno honi tuyando kuli yeni munafuku laja, omuo muatambula laja kuyoya kuacili!” 25 “Tuyando tueni yeni munakuta vuavuno, omuo mukaziva njala!” “Tuyando tueni yeni muli nakujolela, omuo muka pihilila na kulila!” 26 “Tuyando tueni omuo vantu voshe vali nakumishangazala, omuo vakuluntu vavo valingile ngacije kuli tunanguizi va Njambi va makuli. 27 “Vuno honi njimileka yeni vaka kunjitolilila nguange, zangeni vitozi veni, lingeni muacili kuli vaje vamizinda, 28 vezikiseni vaje vamisanga, kaha lombeleleni vaje vali nakumiyandesha. 29 Nga muntu akupupa ku litama limo, kaha mutenguluile akupupe ku litama likuavo naua, nga muntu akunieka kazaku

kove, muhane naua na cikovelo cove. **30** Muntu uje amilomba muhaneni cuma cije canamilombo, omo muntu ambata cuma cove, kaha keti ucihule naua. **31** Viuma vioshe vimutonda ngeci vakueni vamingilevio, mukemuo vene, neni naua valingilenavio. **32** “Nga muzanga lika vaje vamizanga, vikahanoni mutambuila vishangalo? Cipue vaka vipi vakazanga vaka kuvazanga! **33** Nga mulinga lika muacili kuli vaje vakamilingi muacili, vikahanoni mutambuila vishangalo? Cipue vaka vupi mukemuo muvakalingi! **34** Nga mukumuisa lika vaje muavandamena ngueni vamihilisila, vikahanoni mutambuila vishangalo? Cipue vaka vupi naua vakalikumuisa, linga vatambule ngue muje muvanahana. **35** Vuno honi zangeni vitozi veni, kaha lingeni muacili kuli vakevo, vakumuiseni vuno honi keti muvandamene ngueni mukavitambula naua. Kaha cikandelela ceni cikapua cakama, mukapua vana va Njambi ua Helu lia Helu. Omuo ikeye akevuila ngozi vaje kuvekumukandelela na vaje vaka vupi. **36** Pueni vaka cikeketima ngue Ishueni uapua muka cikeketima. **37** “Keti muhise, kuteua neni vakamihisa, keti mupaye, kuteua neni vakamipaya, sambeseni, kaha neni vakamisambesa. **38** Haneni, kaha neni vakamihana. Cikapua nge muka kulandesa uje akuhana seteko ya vinona, akaizindangeya nakui niekumuna kaha akashulilisaho cikuma noho ishulisa muvimbango via cisetekelo na kumuanianga kaha honi akakuhanavio vioshe. Seteko ije museteka nayo vakueni, ikeyo naua vakamiseteka nayo.” **39** Kaha Yesu uavatelele cisimo eci nguendi, “Kapuputua umo kasa kutuamenena kapuputua mukuavo, nga alingamo voshe vavali vakauila mucina. **40** Kukuesi ndongisi atuvakana mulongisi uendi vuno honi ndongisi uoshe, omo namanesa kulilongesa cendi, ikeye naua akapua hamo na mulongisi uendi.

41 “Vikahoni umona kacishoni kali ha lisho lia mukueni, vuno honi ku uyongola mukambo uli mulisho liove? 42 Vatihoni uhandeka na mukueni nguove, ‘Mukuetu, teua njikuhumise kacishoni kali ha lisho liove,’ omo yove uli na mukambo mu lisho liove? Ove muka civembulu! Ha kulivanga humisa mukambo uli mu lisho liove, kaha umone muacili hakuhumisa kacishoni kali ha lisho lia mukueni. 43 “Muti uacili kuuasa kuima vushuka vuavupi, cipue muti uapi kuuasa kuima vushuka vuacili. 44 Muti uoshe vauzivukila ku vushuka vuauo, omuo kuuasa kuhela vushuka vua mukuyu na mikolovozi ya viniu ku muti ua mambimbo. 45 Muntu uacili ikeye muka kusholola viuma via viacili via ku mutima uendi, muntu ua mupi akasholola viuma viavipi via ku mutima uendi omuo kanua kakahandeka vije viashula mu mutima. 46 “Vika munjitumbula ngueni, ‘Muene, Muene’, vuno honi kumulingi vinjimileka? 47 Njimileka cifua cendi uoshe uje eja kuli yange na kuvuilila mezi ange na kuuononoka. 48 Napu ngue yala uakutungila njivo yendi, uahindile nakulovesa luvula ha livue. Livazi liezile liapupile kuje ku njivo, vuno honi kuyaningangele, omuo luvula luaije njivo luakele ha livue. 49 Vuno honi uoshe aziva mezi ange kuakuhona kuuononoka napu ngue yala uatungile njivo yendi kuakuhona kuhinda luvula. Omo livazi liapupile kuje ku njivo, kaha yasiukile hajevene, kuua kuayo kuapuile kuakupi cikuma!”

7 Omo Yesu uamanesele kuhandeka viuma vioshe evi ku vantu, kaha uaile ku Kapenama. 2 Mu mbonge ije muakele mukuluntu ua masualale va Loma uje uakele na ngamba yendi uaseho cikuma kuli ikeye. Uje muntu uavavalele uatondele kutsa. 3 Omo uje mukuluntu uovuile lutsimo lua Yesu, uatumine vamo vakuluntu va Vayunda kuli ikeye nakumulomba eje mukukanguisa

ngamba yendi. 4 Vezile kuli Yesu vamulambebelele cikuma nguavo, “Ou yala napande kumukuasa. 5 Ikeye uazanga vantu vetu, naua uatutungilile njivo ya malombelo yetu.” 6 Yesu uaile navo, vuno honi omo uahete kuyehi na njivo, uje mukuluntu ua masualale uatumine vavusamba vendi kuli Yesu nakumuleka nguavo, “Muene, keti ukaluise mutima uove omuo kucanjipandele yove ukakovele mu njivo yange. 7 Ngecivene nange naua kucanjipandele kuheta kuli yove. Handeka lika lizi, kaha ngamba yange akakanguka. 8 Njitantekeye eci omuo nange njili muitsi lia nzili yakama, na masualale vali muitsi liange, njishika umo nguange, ‘Ya!’ kaha aya, kaha naua njishika mukuavo nguange, ‘Ija!’ kaha eja. Njihandeka kuli ngamba yange nguange, ‘Linga evi!’ kaha acilinga.” 9 Yesu ualikomokelele omo uovuile evi, kaha uatengulukilile kuli cije civunga camukavele, uahandekela nguendi, “Njimileka nguange, nakumo kuahi kunjinuana lutsilieloliakama ngue eli, cipue mu Isaleli luahimo.” 10 Omo vaje vamala vavatumine vahilukile ku njivo ya uje mukuluntu vaka uanene uje ngamba nakanguka. 11 Munima yevi Yesu uaile ku mbonge ya Naine, vandongisi vendi na civunga cakama vamukavele. 12 Omo ikeye uahete kuyehi na cikolo ca mbonge, kaha vantu vatuhuile civimbi ha mbanza, uje yala uatsile uapuile muana umolika uaumo ntuluue, kaha civunga cakama cahumine muje mu limbo cakele hamo nauje ntuluue. 13 Omo Muene Yesu uamumuene, kaha uamuivuilile cikeketima, kaha uahandekela kuli ikeye nguendi, “Keti ulile.” 14 Ambahoni Yesu uaile uakakuate ku citala tala, kaha vaje tufunde vemanene. Yesu uahandekela nguendi, “Ove kankalava, njikuleka nguange, hinduka!” 15 Kaha uje yala uatsile uasangukile uatumamene na kuputuka kuhandeka, kaha Yesu uamuhanene kuli vaina.

16 Vantu voshe vovuile liova, kaha vashangazalele Njambi, vahandeketele nguavo, “Kananguizi ua Njambi uakama neja kuli yetu na Njambi neja nakuovola vantu vendi!” **17** Kaha lutsimo olu lua Yesu luashandeketele mu Yundeya muoshe na ku vinganda vioshe via kulihata. **18** Omo vandongisi va luano vamulekele viuma vioshe evi, kaha uasaneneko vandongisi vendi vavali. **19** Uavatumine kuli Muene Yesu nakumuihula nguavo, “Yove vene uija? Indi tuvandameneko ueka naua.” **20** Omo vamala vezile kuli Yesu vahandeketele nguavo, “luano muka kumbuitika natutumu kuli yove nakuihula nga yove uje eja indi tucivandameneko ueka naua.” **21** Ha ntsimbu ijevene Yesu uakanguisile vantu vavengi ku kuvavala kuavo, naku mishongo yavo nakuhumisa mahamba na kumuesa tupuputua vavengi. **22** Kaha uatavele vandongisi va luano nguendi, “Yemuve mukahandeketele kuli luano vimunamono nevi vimunevu. Tupuputua vama, vilema venda, vaka mbumba vanalele, tusinda matuitui vaziva, vatsi vasanguka, kaha muzimbu uacili vauambulula kuli tuhutu. **23** Vanavezika vaje kuvakecela lutsilielo luavo muli yange.” **24** Omo vandongisi va luano vahilukile, kaha Yesu ualekele cije civunga hali luano nguendi, “Omo muaile kuli luano mu mpambo muatondele kukamona muntu ua vati? Indi muaile mukumona yala uakufua ngue vishoni via laha viakutepuzoka na mpunzi? **25** Muaile nakumona vika honi? Muntu nazala vuzalo vuasenga ndi? Vantu vakakuzala muacili na kukala muasenga vakakala mu mihela ya muene. **26** Njilekeni muatondele kukamona vika honi? Muatondele kukamona kananguizi ua Njambi ndi? Eyo, ikeye vene naua ikeye kananguizi ua Njambi uakama. **27** Ou ikeye luano uje visoneka vihandeka nguavio, ‘Njikatuma kanganda kange kulutue luove. Akavuahesa ngila yove.’ **28**

Njimileka nguange, ku vantu voshe vaje vanakeleko, naumo uahi napulaka luano. Vuno honi uje uamundende kumaneselela mu vumuene vua Njambi ikeye napulakana luano.” 29 Vantu voshe hamo na vaka kutambula lisimo vononokele vusunga vua Njambi, kaha vavambuitikile kuli luano. 30 Vuno honi Vafaliseo na valongisi va Mashiko a Mosesa vavianene vilinga via Njambi hali vakevo, mukemo kuva vambuitikile kuli luano. 31 Yesu uahandekele nguendi, “Kuliveya njasa kusetekesa vantu va matangua ano? Vanapu ngue vika? 32 Vakevo vanapu ngue vanike vanatumama kumuhela uakulandesela viuma, kaha valitambakana umo na mukuavo, ‘Tunamimbilile miaso ya vushombolua, vuno honi kumuakinine! Tuamimbilile miaso ya vusua vuno honi kumua lilile!’ 33 Omo luano muka kumbuitika uezile, kalile mbolo cipue kunua viniu, kaha muahandekele nguendi, ‘Ali na mahamba!’ 34 Kaha omo Muna Muntu uezile, ikeye ualile nakunua, kaha muahandekele nguendi, ‘Talen ou yala! Uapua mukamutupu na kupenda, kaha kavusamba ua vaka kutambula lisimu na vaka vupi!’ 35 Ngoco vene mana vana amuesa kupua acili kuvuyoye vua vaje vauakava.” 36 Litangua limo umo ua Vafaliseo ualizanga lia Simon ualaniene Yesu kulia nendi, kaha uakovelele mu njivo Yakafaliseo nakutumama ku mesa. 37 Kuakele mpuevo ua mu mbonge ije, uapuile muka vupi. Omo uovuile nguendi Yesu hali na kulia mu njivo ya Kafaliseo, uanehele kantsazi kacili ka mazi aluengo luacili. 38 Kaha uemanene kunima ya viliato via Yesu, na kulila kaha uaputukile kujulisa viliato via Yesu na misozi yendi, kaha uavihundile navi nkambu viendi naku tsuamba ku viliato viendi, kaha uamutilile mazi kumikono. 39 Omo Kafaliseo uje uamusanene uamuene eci, uahandekele kuli ikeye vavenia nguendi, “Nga ou yala

uapuile kananguizi, nge natantekeya nacifua muka cou mpuevo na mukuata. Nge natantekeya nguendi uapua muka vupi.”

40 Yesu uamulekele nguendi, “njili na cuma cimo njitonda kukuleka.” Kaha uatavele nguendi, “Cikahoni Mulongisi?” **41** Yesu uamutilile nguendi, “Kuakele vamala vavali vakumuine vimbongo kuli muka kukumuisa. Umo uakumuine vimbongo via Siliva viakupua vihita vitanu, mukuavo naua uakumuine vimbongo via Siliva makumi atanu. **42** Omo vahonouele kuvihiluisa, uava konekelele voshe vavali. Hakati kavo iya uje akamuzanga cikuma?” **43** Simoni uamukumbuluile nguendi, “Njasinganieka nguange uje yakonekelele cikuma.” Kaha Yesu uahandekele kuli ikeye nguendi, “Una yulu muacili.” **44** Tala ou mpuevo, kaha lisikanieke yove vavenia. Kaha uatengulukilile kuli mpuevo na kuhandekele kuli Simoni nguendi, “Uamumono ou mpuevo? Njakovelele mu njivo yove, kuuanjihanene mema akutana ku viliato viange, vuno honi najulisa viliato viange na misozi yendi na kunjihunda na vinkambu viendi. **45** Unahonouele cipue kunjitsuemba, vuno honi kuhuma ntsimbu njakovelele muno mu njivo yove kecelele kutsuemba viliato viange. **46** Kuuanjitambuile mukunjitila mazi ku mutue uange, vuno honi ikeye nanjitila mazi aluengo kuviliato viange. **47** Njimileka, vanamukonekela vupi vuavuingi mukemo uakala nacizangango cikuma, vuno honi uje vanakonekela movundende, uazanga via vindende.” **48** Kaha Yesu uahandekele kuli uje mpuevo nguendi, “Vipi vuove vana vanavikonekela.” **49** Kaha vaje vakele nendi ku mesa vaputukile kusinganieka nguavo, “Iya ou, asa kukonekela vipi?” **50** Kaha uahandekele kuli mpuevo nguendi, “Lutsilielo luove lua kusambuesa. Ya mu ciyulo.”

8 Hanima yeve, Yesu uakele nakuendangana mu vimbonge na mu membo, nakuambulula muzimbu uacili ua vumuene vua Njambi. Vavandongisi vendi likumi na vavali vaile hamo **2** Navampuevo vamo vaile hamo nendi. Yesu uahumisile mahamba muli vakevo na kuvakanguisa ku mishongo yavo. Umo uavo uapuile Maliya mangandalena muli ikeye uahumisile mahamba atanu na avala. **3** Mukuavo uapuile Njuana mpuevo ya Kuza, mukuluntu uakulama vitenga via mu njivo ya Helonde, Mukuavo uapuile Susana na vakuavo vavengi. Ava vampuevo vakele nakukuasa Yesu na vandongisi vendi navukuasi vua vimbongo viavo. **4** Litangua limo vantu vavengi vezile nakukunguluka amo. Vahumine kuvi mbonge via vingi via kuli sezaseza kua kuivuilila Yesu. Uavatelele cisimo eci: **5** Muka kulima uaile na kukuna vimbuto viendi. Omo uakele nakukuna vimbuto viendi, imo yautilile kumukulo ua ngila kaha vantu valiatangeleleho na tuzila vailile. **6** Imo yautilile ha mavue kaha omo yamenene, yomine omuo kuya uanene mema. **7** Imo ya vimbuto yautilile ha mingonga, ha kukola kuayo vaituvile ku mingonga. **8** Vikuavo vimbuto via utilile ha mavu a vuilo, mbuto imo lika ya tuihuile cihita cavimbuto. Kaha Yesu uamanesele kuhandeka nguendi, “Uje uoshe hali na matuitui, azive!” **9** Vandongisi va Yesu Kilistu vamuihuile nguavo, Yesu, eci cisimo cilumbununa vika? **10** Uavakumbuluile nguendi, “Njambi namihangula linga mutantekeye vushueka vua vumuene vuendi, vuno honi kuli vamo njihandeka mu visimo linga, ‘Cipue vamaona, vuno honi kuvamonesesa, cipue vovua vuno honi kuvovuisisa.’” **11** “Eci cikeco cilumbununa ca cisimo: mbuto ikeyo lizi lia Njambi. **12** Vimbuto vije via utilile kumukulo ua ngila vili ngue vantu vevua lizi lia Njambi. Kaha satana eja na kuambata lizi mu

mitima yavo, linga keti vakulahele na kuyoyesua. **13** Vimbuto viauililile ha mavu a mavue vinapu ngue vantu vaje vatambula lizi nakuvuahelelela omo valivua, vuno honi kuvesi na mizi. Ha ntsimbu ya vieseko vahilukila munima. **14** Vimbuto viauililile ha mingonga vinapu ngue vantu vaje vevua lizi lia Njambi, vuno honi kulinienga, vufuko na senga via vuyoye via vatuvile. Kaha kuviakolele na kuima vushuka. **15** Vuno honi vimbuto vije via uililile ha mavu acili vinapu ngue vantu vacili vaje vali na mitima yacili, vovua lizi lia Njambi na kuliniunga na kukolesa ngo noho vema vushuka. **16** “Naumo uahi a shuameka ndeya na kuishueka muintsi lia liendeko cipue kuyaka muintsi lia muhela. Vuno honi vaihaka helu lia citumbiko linga uoshe akovela amone ceke. **17** Vioshe vije vanashueke hano vikajomboloka na vioshe vije via kushueka hano vakavitantekeya, na kuvineha ha ceke. **18** Mukemo muapande kuivuilila muacili kuvilongesa viange. Vaje vali navimo vakatambula viavingi vuno honi voshe kuvesi nacimo vakavanieka cipue vije viavindende vivasinganieka nguavo valinavio.” **19** Kaha vaina ya Yesu na vamuanaye vezile kuli ikeye na kumumona, vuno honi vahonouele kushuena kuli ikeye omuo ya vantu vuingi. **20** Umo ua vantu vaje vakele kuje uamulekele nguendi, “Vanoko na vamuanoko vanemana hambanza, vatonda ku kumona.” **21** Yesu uamukumbuluile nguendi, “Vanana na vamuanetu vaje vaziva mezi a Njambi na kuakavangeya.” **22** Litangua limo Yesu uakovelele mu vuato na vandongisi vendi kaha uahandekete nguendi, “Tuyeni musinia lia cisali.” Kaha vaputukile kuya. **23** Omo vakele nakujavuka Yesu uaile mutulo. Linkimba liaputukile mu cisali, ngeci na vuato vuaputukile kushula na mema, kaha vakele muvukalu. **24** Vandongisi vaile nakumuhindula, nguavo, “Muene, Muene, tuli

nakunonga!" Uahindikile kaha uashikile mpunzi na mankimba, kaha vioshe vialikelele na kuholoka. **25** Uavehuile nguendi, "Lutsilielo lueni luli kuli?" Mu liova na mukukomoka valihuezele umo na mukuavo nguavo, "Iya ou? Ashika mpunzi na mema, kaha vimuononoka." **26** Yesu na vandongisi viendi vajavukilile ku cihela kuje vantu va Ngalasene vakele nakuyoya, cije cakele musinia lia cisali kuhuma ku Ngalileya. **27** Omo Yesu uahete ha ntunda, uali uanene na yala uje uakele na lihamba uamuje mbonge. Ntsimbu yailaha ou yala kakele nakuzala vuzalo cipue kukala hembo, vuno honi uakele nakukala lika ku vihilo. **28** Omo uamuene Yesu ualilile cikuma na kuuila ku mikono yendi, kaha uatambakanene nguendi, "Utonda kulinga vika kuli yange, Yesu Muna Njambi Uakuhiana? Njikulomba keti unjiyandese!" **29** Uje yala uahandeketele evi omuo Yesu uahandeketele kuli lije lihamba linga lihume muli uje yala. Vintsimbu viavingi viakele nakumuyandesa. Vantu vakele na kumukuta na malienge ku mavoko na ku mikono naku muniunga, vuno honi uakele nakuvatula kaha lihamba liakele nakumutuala mu musenge. **30** Yesu uamuihuile nguendi, "Lizina liove yove iya?" Kaha uamukumbuluile nguendi, "Tuvavengi," omuo mahamba vavengi vakovelele muli ikeye. **31** Kaha mahamba vamulombe kushuakumo nguavo keti avatuale mu cina ca kuhona cimbaluila. **(Abyssos g12)** **32** Kuakele vangulu vavengi vakele na kulia kumukulo ua munkinda. Kaha mahamba valombe Yesu nguavio vika kovele muli vaje vangulu, kaha uavitavesele. **33** Omo mahamba ahumine muli uje yala, aile muli vaje vangulu, kaha vaje vangulu vahumine ha munkinda vashatukilile mu cisali na kunonga. **34** Omo vaje vaka kuniunga vangulu vamuene vije vialingiuile, vashatukile naku kambulula mu mbonge na

mu membo akulihata. **35** Kaha vantu vaile na kumona ovio vialingiuile. Omo vahete kuli Yesu, vamuene uje yala yahumisile mahamba natumama ku viliato via Yesu, nazala na visinganieka viendi viakele muacili, kaha vateuele. **36** Vaje va vimuene valekele vantu muje uje yala uakele na mahamba muamu kanguisile. **37** Kaha vantu voshe vamu mbonge ya Ngalasa na vakumihela yakulihata valombele Yesu nguavo, ahume kuli vakevo omuo vateuele cikuma. Kaha Yesu uakovelele mu vuato na kulivuahesela linga aye. **38** Uje yala ya humisile mahamba ualombele Yesu nguendi, “Njikukave!” Vuno honi Yesu uavianene ua handekele nguendi, **39** “Hiluka kuimbo ukavaleke viakama viana kulingila Njambi.” Kaha uje yala uaile na kuleka vantu mu mbonge vije Yesu namu lingilavio. **40** Omo Yesu uahilukile ku Ngaliya, vantu vavengi vamutambuile, omuo voshe vakele naku movandamena. **41** Kaha yala umo uezile kuli Yesu. Lizina liendi Njailusi mukuluntu ua njivo ya malombelo. Uauile ku viliato via Yesu na kumulomba nguendi, aye ku njivo yendi, **42** omuo munendi umo lika ua miaka likumi na ivali, uatondele kutsa. Yesu uaile hamo nendi. Omo vakele nakuya civunga ca vantu vakele nakusindakana Yesu. **43** Mu civunga cije vene muakele mpuevo uakele na mushongo uakuhita maninga ha miaka likumi na ivali vuno honi naumo uahi uamukanguisile. **44** Uezile munima ya Yesu kaha uakuate ku mukunduilo ua vuzalo vuendi, kaha hajevene kuhita maninga kuemanene. **45** Yesu uehuile nguendi, “Iya nanjikuata?” Omo voshe vavianene Petulu uahandেকেle nguendi, “Muene vantu va kuzengeleka kaha naua vakusindakana.” **46** Vuno honi Yesu uahandেকেle nguendi, “Umo nanjikuata, omuo njatantekeya nguange nzili yahumu muli Yange.” **47** Kaha uje mpuevo ha kumona nge vanamutantekeya.

Uezile nakujaja na kuuila ku viliato via Yesu. Kaha ku mesho a civunga ca vantu uahandeketele omuo vika uakuatele Yesu nomu muana kangukila mu vuasi. **48** Kaha Yesu uahandeketele kuli ikeye nguendi, "Munange, lutsilielo luove lua Kukuangisa. Ya na ciyulo." **49** Tele Yesu uakele nakuhandeka, umo uezile kuhuma ku njivo ya Njailusi, Uahandeketele nguendi, "Munove ua mpuevo natsi keti uyandese mulongisi naua." **50** Ha kuivua eci, Yesu uahandeketele kuli Njailusi nguendi, "keti uzive liova, kulahela lika, akayoya naua." **51** Omo Yesu uahete ku njivo ya Njailusi, katavesele muntu kukovela nendi kuvanga Petulu, na luano, na Yakomba, na vaishe na vana vauje mumbanda. **52** Ha ntsimbu ije, vantu voshe vakele nakulinienga na kulila. Kaha Yesu uahandeketele nguendi, "Eceleni kulila, katsile vuno honi nakosa tulo." **53** Vamujolele, omuo vatantekeyele nguavo natsi. **54** Kaha Yesu uaile kuje kumuhela kuakele uje mumbanda kaha uamukuate ku livoko na kumusana nguendi, "Kanike, hinduka!" **55** Muono uendi uahilukile kaha ha ntsimbu ijevene uemanene. Kaha Yesu ualekele visemi linga vamuhane viakulia alie. **56** Visemi vendi vali komokelele, kaha Yesu uavashikile keti valeke cipue umo via lingiule.

9 Yesu uasanene vandongisi likumi na vavali veje kuli ikeye, kaha uavahanene nzili yakama ya kuhumisa mahamba voshe na kukanguisa mishongo. **2** Kaha uavatumine kuya na kuambulula Vumuene vua Njambi na kukanguisa vaka kuvavala. **3** Uavalekele nguendi, "Keti muambate cuma cimo ha vungenzi vueni, cipue mbueti, cipue cola, cipue viakulia, cipue vimbongo, cipue vikovelo vivali. **4** Kuoshe kuje kuvaka mitambula muacili, tumameni ku njivo ijevene noho mukahuma mu mbonge ije. **5** Kuoshe kuje vaka vana kumitambula, kaha humeni mu mbonge ije,

kaha totomoneni likungu ku viliato vieni. Eci cikapua cinangulo ku vantu vamuje mu mbonge nge Njambi akavasompesa.” 6 Kaha vandongisi vaile, vaihitanganene mu membo oshe na kuambulula Muzimbu Uacili na kukanguisa vantu uoshe. 7 Omo Helonde, muka kusuana mu Ngalileya, uovuile viuma vioshe vialingiuile, kaha uakele na citanga, omuo vantu vamo vakele nakuhandeka nguavo, “luano muka kumbuitika nasanguka ku vatsi.” 8 Kaha vamo nguavo, kananguizi ua Njambi Eliya nasholoka, vamo nguavo, “Umo ua tunanguizi va Njambi veka va Njambi valaja nasanguka naua.” 9 Kaha Helonde uahandেকেle nguendi, “luano njamutapele mutue, vuno honi iya honi ou yala injili nakuvua viendi?” Kaha uatondele cikuma kumumona Yesu. 10 Tunganda va Yesu vahilukile vamulekele vioshe vije vivalingile. Kaha uaile hamo navo uavatuaelele kualikaliavo lika ku mbonge ivatumbuile Mbetesainda. 11 Omo civunga ca vantu vovuile evi, kaha vamukavele. Uavatambuile na kuvalongesa via Vumuene vua Njambi na kukanguisa vaje vakele nakuvavala. 12 Omo kuapuile cinguezi, vandongisi vaje likumi na vavali vezile kuli ikeye vahandেকেle nguavo, “Shandola vivunga evi linga vaye ku membo na ku mehia aua amuyehi vaka liuaneneko viakulia vakevo vavenia noku kuakukosa, omuo muno munapu mu musenge uangoco.” 13 Vuno honi Yesu uahandেকেle kuli vakevo nguendi, “Yeni vene vahaneni viakulia linga valie.” Kaha vamukumbuile nguavo, “Kutuesi na viakulia vieka kuvanga vimbolo vitanu na vatsi vavali. Nkuma yove utonda tuye na kulanda viakulia via civunga coshe eci ndi?” 14 Kuakele vamala vakupua makulukazi atanu kuakuhona vampuevo na vanike kuje. Yesu uahandেকেle kuli vandongisi vendi nguendi, “Lekeni vantu vatumame ha mavu mu vimunga, munga na munga mukale vantu

makumi atanu.” 15 Vandongisi valingile ngacije na vantu voshe vatumamene ha mavu. 16 Kaha Yesu uatambuile vije vimbolo vitanu na vatsi vavali, uatalele muilu, kaha uatsatselele kuli Njambi, kaha uavipazuile, uavihanene kuli vandongisi vendi linga vavipangezele vivunga via vantu. 17 Voshe valiile, vakutile, kaha vandongisi vakunguluile vimbazuvuila vije viasaleleho, vashulisile mitonga likumi na ivali. 18 Litangua limo omo Yesu uakele nakulombela kualikaliendi lika, vandongisi vendi vakele kuyehi nendi. Kaha uavehuile nguendi, “Vantu vali nakunjitumbula nguavo yange iya?” 19 Vamukumbuluile nguavo, “Vamo vali nakuhandeka nguavo yove luano Muka kumbuitika, veka naua nguavo yove Eliya, vakuavo naua nguavo yove umo ua tunanguizi va Njambi va Njambi valaja uje nasanguka.” 20 Kaha Yesu uavehuile nguendi, “Yeni honi munjitumbula nguendi yange iya?” Petulu uakumbuluileko nguendi, “Yove Kilistu ua Njambi.” 21 Ambahoni Yesu uavashikile nguendi keti valekeko muntu umo cuma eci. 22 Kaha uahandekela naua kuli vakevo nguendi, “Muna Muntu napande kuyanda cikuma, vakuluntu na vakuluntu va vasasendote, na valongisi va mezi a Lishiko lia Mosesa vaka muviana. Kaha vakamutuala ku kutsa, vuno honi munima ya matangua atatu, akasanguka.” 23 Kaha Yesu uahandekela naua kuli vantu voshe vaje vakele kuje nguendi, “Nga muntu atonda kunjikava, napande kuliviana ikeye vavenia, ambate cilindakano cendi ha litangua na litangua, kaha anjikavangeye. 24 Omuo muntu uje uoshe atonda kuniunga muono uendi auzimbalesa, vuno honi muntu uje voshe azimbalesa muono uendi omuo lizina liange akauuana. 25 Nga muntu afuka mavu oshe, vuno honi alinongesa ikeye vavenia na kuzimbalesa muono uendi vika akauanaho? 26 Nga muntu anjuvuila shuamua na vilongesa

viange, kaha Muna Muntu naua nendi akamiuvuila shuamua omo akeja mu vumpau vuendi na mu vumpau vua Ishe na mu vumpau vua tungelo vakulela. 27 Mua vusunga njimileka nguange, kuli vamo kuno, vaje kuvakatsi kuvanga vanamono Vumuene vua Njambi.” 28 Munima ya matangua atanu na atatu omo uahandekela viuma evi, Yesu uaile hamo na Petulu, na luano, na Yakomba ku munkinda nakulombela. 29 Ntsimbu uakele nakulombela, cihanga cendi cahimbukile, kaha vuzalo vuendi vuatokele too ngue ceke. 30 Hajevene vamala vavali vasholokele vaputukile kuhandeka nendi, vapuile Mosesa na Eliya. 31 Vakele mu misha ya muilu. Vakele nakuhandeka na Yesu ha kuija kua kutsa cendi mu Yelusalema muje muakashulisililamo vutumbe vua Njambi. 32 Petulu na vaje vakele navo vakele mu tulo, vuno honi omo vahindukile vamuene misha ya Yesu na vamala vavali vaje vemanene navo. 33 Omo Mosesa na Eliya vatonde kuya, kaha Petulu uahandekela kuli Yesu nguendi, “Muene, cacili kuli yetu nga tukala kuno! Tutunga vintsingi vitatu, imo yove, imo ya Mosesa na imo ya Eliya.” Kazivukile vije viakele nakuhandeka. 34 Ntsimbu Petulu uakele nakuhandeka, lishelua liezile na kuvafuika, kaha vandongisi vazivile liova omo lishelua liavafuikile. 35 Kaha lizi liahumine mu lishelua liahandekela kuli vakevo ngualio, “Ou ikeye Munange injinahangula, muivuilileni!” 36 Omo lizi liaholokele, Yesu uakele halikaliendi lika. Kaha vandongisi vaholokele kuluu ha viuma viose evi, kaha ha ntsimbu ije kuvalekeleko muntu umo viuma vije vivamuene. 37 Omo kuacele Yesu na vandongisi vendi vatatu vashulukile ku munkinda, civunga cakama caluanene na Yesu. 38 Yala umo ua haje ha civunga uatambakanene nguendi, “Mulongisi, njikulomba tala munange, omuo ikeye lika

umolika. **39** Evi vikevio vikalingika lihamba nga limu uana, kaha atambeka na kushinia na kututumuna lifulu ku kanua, umuvetuesa cikuma kaha kuumuecela vuasi. **40** Njalambebelele vandongisi vove nguange vamuhumise vuno honi kuvasele.” **41** Kaha Yesu uakumbuluile nguendi, “Yeni vaka kujeneka kutsiliela na vantu vaka vupi! Lungahi honi njikakala neni? Lungahi honi mukeseke kusimpa kuange?” Kaha uahandekete kuli uje yala nguendi, “Neha kuno munove.” **42** Omo kanike uakele nakuija, kaha lihamba liamu uisilile ha mavu na kumushiniisa cikuma. Kaha Yesu uashikile lije lihamba, uje kanike ka yala uakangukile kaha uamuhanene kuli ishe. **43** Kaha vantu voshe vali komokelele ha nzili yakama ya Njambi. Tele vantu voshe vakele nakulikomokela ha vioshe vije Yesu uapangele, kaha uahandekete kuli vandongisi vendi nguendi, **44** “Ivuilileni keti musuve evi njimileka! Muna Muntu vuavuno amuhana ku nzili ya vantu.” **45** Vuno honi vandongisi kuvatantekeyele mucalumbunukile cuma eci. Vavashuekelele linga keti vacitantekeye, vovuile liova liakumuihula vije viahandekete. **46** Kuaputukile vimpata hhakati ka vandongisi linga iya honi uakama kupulakana hhakati kavo. **47** Yesu uatantekeyele viyongola via mu mitima yavo, nankuma, uasanene kanike uamundende, uamuimikile kunionga yendi, **48** kaha uahandekete kuli vakevo nguendi, “Uoshe atambula kanike ou mu lizina liange, kaha natambula yange vene, uoshe uje anjitambula, natambula naua uje uanjitumine. Omuo uoshe uje napu uamundende hhakati keni muvavoshe, ikeye napu uakama kupulakana.” **49** Luano uahandekete nguendi, “Muene, tuamuene yala umo uakele nakuhumisa mahamba mu lizina liove, kaha tuamulekele linga alikele, omuo ikeye keti uamu munga yetu.” **50** Yesu uahandekete nguendi, “Keti mumuvindike, omuo uoshe uje

kamiluisa ikeye hali hamo neni.” 51 Omo matangua ashuenene kuyehi linga Yesu vamutuale muilu, uatenguluile viyongola viendi, nakuya ku Yelusalema. 52 Uatumine vamo va vandongisi vendi kulutue, kaha vaile na kukovela mu limbo lia muka Samaliya linga vaka muvuahesele vualumo kuakuhetela. 53 Vuno honi vantu vakele kuje kuva mutambuile, omuo vungenzi vuendi vuakele vuakuya ku Yelusalema. 54 Omo vandongisi vendi Yakomba na luano vamuene evi, vahandekete nguavo, “Muene, utonda linga tusane tuhia tua muilu tuije na kuvanongesa?” 55 Vuno honi Yesu uatengulukile kuli vakevo na kuvavindika. 56 Kaha vaile ku limbo likuavo. 57 Omo Yesu na vandongisi vendi vakele nakuya mu ngila, yala umo uahandekete kuli Yesu nguendi, “Njikakukava kuoshe kuuya.” 58 Yesu uahandekete kuli ikeye nguendi, “Vambanje vali na vina, na tuzila vali na mashua, vuno honi Muna Muntu kesi naha ha kusatela mutue uendi.” 59 Kaha Yesu uahandekete kuli yala mukuavo nguendi, “Njikave.” Vuno honi uje yala uahandekete nguendi, “Muene, ha kulivanga njitave njihiluke njikatsinde tahi tate.” 60 Yesu uamukumbuile nguendi, “Seza vaka kutsa valitsinde vakevo vavenia. Yove ya na kuambulula via Vumuene vua Njambi.” 61 Yala mukuavo uahandekete nguendi, “Njikakukava Muene, vuno honi ha kulivanga njitave njiye njikasalese tahi vavushoko vuange.” 62 Yesu uahandekete kuli ikeye nguendi, “Nga umo naputuka kulima na vangombe kaha atala kunima vipangi viendi kuvikapu viaseho. Mucifua cimo vene nga umo anjikava kaha atenguluka kunima kuvipangi viendi vialaja kakapu uaseho kupanga vipangi mu Vumuene vua Njambi.”

10 Hanima yevi Muene Yesu uahanguile vandongisi makumi atanu na avali vakuavo. Kaha uavatumine kulutue luendi vavali

na vavali vaye mu vimbonge namu vihela kuje vavenia uatondele kuya. **2** Tele kanda vaye uahandekete kuli vakevo nguendi, “Kuteja kuakama, vuno honi vaka kuteja vavandende. Kaha ihuleni Muene ua kuteja atume vaka kuteja mu lihia liendi. **3** Yeni! Njimituma kupua ngue vampanga mukati ka tungunga. **4** Keti muambate vikuama cipue vingonga cipue vinkaku, kaha keti mumenekete muntu uoshe mu ngila. **5** Ntsimbu yoshe nga mukovela mu njivo, cakulivanga handekeni ngueni, ‘Ciyulo cikale mu njivo ino.’ **6** Nga muli muntu uayulo mu njivo ije, ciyulo ceni cikakala hali vakevo, nga keti ngoco kaha cikamihlukila. **7** Tumameni mu njivo ije, nueni na kulia viose vamihana, omuo muka kupanga napande kutambula fueto yendi. Keti muendangane ku njivo na njivo. **8** Nga mukovela mu mbonge na vantu vamo vamitambula, lieni vivana mivuahesela. **9** Kanguiseni vaka kuvavala valimo, kaha handekeni kuli vakevo ngueni, ‘Vumuene vua Njambi vuneja muyehi neni.’ **10** Vuno honi nga mukovela mu mbonge ku vamitambula, kaha yeni mu vingila muhandeke ngueni, **11** ‘Cipue likungu lia mu mbonge yeni lili kumikono yetu tulitotomona linga limilemuise. Vuno honi tantekeyeni eci: Vumuene vua Njambi vuneja.’ **12** Njimileka, ha litangua lia Cisompelo vukalu vua vantu vamu Sondoma vukapua nahongano kupulakana vantu vamu mbonge ije! **13** “Tuyando kuli yeni vantu vamu Kolazini! Tuyando kuli yeni naua vantu vamu Mbetesainda! Nga evi vikomoueso vivalingile mu vimbonge vieni, nge njavipangele mu vinganda via vaje keti Vayunda va mu Tile na Sindone vakevo vaje vantu nge vatengulukile laja ha kuzala vijeke naku likuita muto. **14** Ha litangua lia Cisompelo, vukalu vua vantu vamu Tile na Sindone vukapuako nahongano kupulakana vueni. **15** Yeni Vantu va

mu Kapenama mutonda vaka mijundule kuheta na kuilu ndi? Houe, vaka mineha ha mavu nakuya mu Ngehena!" (Hadēs g86)

16 Yesu ualekele vandongisi vendi nguendi, "Ou evuilila yeni novuilila yange, omuo ou aviana yeni naviana naua yange, kaha nou aviana yange naviana naua nauje ua njitumine." **17** Vaje makumi atanu na avalu vahilukile nakuvuahela, na kuhandeka nguavo, "Muene mu lizina liove na mahamba a tuvuilile omo tuakele nakuuhamisa!" **18** Kaha Yesu uahandekela kuli vakevo nguendi, "Eyo! Njamuene Satana aua kuilu ngue muhiato. **19** Taleni, njamihana nzili ya kuliata manoka na manieue, na nzili yoshe ya citozi, kaha na cimo cahi cika mivetuesa. **20** Cipue ngocovene, keti muvuahelele hali eci lika, ngueni na mahamba amivuilile, vuno honi vuaheleleni cikuma ngueni mazina eni vana asoneka muilu." **21** Ha ntsimbu ijevene Yesu ua vuahelelele mu Cimbembesi ca Kulela kaha uahandekela nguendi, "Njikusatsela Tate, Muene ua muilu na mavu, omuo unashueka viuma evi ku vaka mana na vaka kuzangama kaha uavisholola ku vanike vavandende, cili Tate, eci cikoko ca kuvuaheselele naco. **22** "Tate nanjihana viuma viose. Naumo uahi atantekeya Muana kuvanga Ishe cipue naumo uahi atantekeya Ishe kuvanga Muana. Na Muana akasholola Ishe kuli vaje vatonda." **23** Kaha uatengulukile kuli vandongisi vendi na kuhandeka kuli vakevo ku mukulo nguendi, "Avezika aje mesho amona vije vimu mona! **24** Njimileka nguange vavengi tunanguizi va Njambi va Njambi na vamiene vazangele kumona vimumona, vuno honi kuva vimuene, naua vatondele kuivua vimuli na kuivua, vuno honi kuva vivuile." **25** Hajevene mulongisi ua mashiko uemanene kueseka Yesu nguendi, "Mulongisi," "Njilinge vati njikakale na muono ua yaye?" (aiōnios g166) **26** Yesu uamuihuile nguendi,

“Vika vanasoneka mu Lishiko lia Mosesa? Vika ukatandamo?”

27 Uamukumbuluile nguendi, “Zanga Muene Njambi yove na mutima uove uoshe, na muono uove uoshe, na nzili yove yoshe, na visinganieka viove vioshe, kaha zanga mukueni ngue omo nalivanga yove vavenia.” 28 Kaha Yesu uahandekete kuli ikeye nguendi, “Uahandeka muacili, linga eci, kaha ukakala muono ua yaye.” 29 Vuno honi uje mulongisi uatondele kulimuesa ikeye vavenia, uehuile Yesu nguendi, “Mukuetu ikeye iya?” 30 Yesu uamukumbuluile mu cisimo nguendi, “Litangua limo kuakele yala umo uahumine ku Yelusalema nakuya ku Yeliko, kaha ua liuanene na vezi. Vamuivilile vuzalo vuendi, na kumuveta na kuteua, na kumuseza na lezumuka. 31 Kaha capuile nge cakukasumuka, kasasendote uaile mu ngila ijevene, kaha omo uamuene ou yala, uamuongolokele kumukulo. 32 Na Kalevi naua omo uahete kucihela cije uamumuene nendi naua kaha uamuongolokele. 33 Kaha ka Samaliya umo uakele nakuhita mu ngila ije, omo uahete kucihela cije kuakosele uje yala kaha ua mumuene, kaha ua muivilile cikeketima. 34 Uashuenene kuyehi na kumuzenga ha vimbandu, kaha uamuhakeleho mazi na viniu. Kaha uamuhakele ha Cimulu cendi na kumutuala ku njivo ya vangenzi, naku kamuniungilako. 35 Hakuca ca litangua uambate vimbongo viamu uayauaya vivali na kuhana muka kuniunga njivo ya vangenzi, kaha uahandekete kuli ikeye nguendi, ‘Umuniunge muacili,’ kaha omo njikahiluka nja kukufueta vioshe vije viulinakulikuasesa.” 36 Hanima yevi Yesu uehuile uje mulongisi ua mezi a mashiko a Mosesa nguendi, “Iya hhakati ka vantu ava vatatu uje uapuile ngue mukuavo ou yala, uje uauivilile mu mavoko a vezi?” 37 Kaha uahandekete nguendi, “Uje uamumuesele ngozi.” Kaha hanima yevi Yesu

uahandekela kuli ikeye nguendi, “Eyo, ya ukalinge ngoco.” **38** Omo Yesu na vandongisi vendi vaile mu ngila, vahete hembo haje hakele mpuevo ua lizina lia Mata ikeye uamutambuile mu njivo yendi. **39** Uakele na munaina Maliya, ou ua tumamene ku viliato via Yesu na kuivuilila viakele na kuhandeka. **40** Vuno honi Mata uakele nakulinga vipangi viavingi, kaha uezile kuli Yesu na kumuihula nguendi, “Muene, kumono munanana na njecelela vipangi vioshe likaliange? Muleke anjikuaseko.” **41** Vuno honi Yesu uamukumbuluile nguendi, “Mata, Mata, yove ua lijujukila na kunienguela vipangi viavingi. **42** Vuno honi cuma cimo citondeka. Maliya na hangula cuma cacili, oco ku cikahumisila kuli ikeye.”

11 Litangua limo Yesu uakele kumuhela umo na kulombela kuli Njambi. Omo uamanesele kulombela, umo ua vandongisi vendi uamuhandekesele nguendi, “Muene tulongese kulombela, ngue luano muka kumbuitika muana longeselele vandongisi vendi.” **2** Yesu uavalekele nguendi, “Omo mulombela kuli Njambi lombeleni ngueni, “Tatetu valemese lizina liove lia kulela vumuene vuove vuije. **3** Tuhani cakulia cije tutonda litangua na litangua. **4** Tukonekele ku vipi vuetu, omuo netu tukakonekela vantu vaka kutuvulumuina, keti ututuamenene muvieseko.” **5** Kaha uahandekela nguendi, “Singaniekeni nge uli na kavusamba kove kaha uyako mukati kavutsiki na kumuhandekesa na kumulomba nguove, ‘Kavusamba, njantsantela njilombako vimbolo vitatu lika, **6** Kavusamba kange neja muvungezi vua kunjimenekela kaha kujesi naviakulia viaku mujumbula!’ **7** Kaha uje kavusamba kove oku hali mu njivo akutava, ‘Keti unjitanganese njapata laja ku njivo kaha yange na vana vange tuakoso laja, Kunjasa kuhinduka na kukuhana cimo naua.’ **8** Njimileka nguange, cipue ngocovene kakahinduka na kukuhana viakulia omuo uapua kavusamba

kove, vuno honi akahinduka na kukuhana viose vije viutonda
 omuo akaziva shuamua kuakuhona kukuhana. 9 Kaha njimileka
 nguange, lombeni, kaha vakamihana, tondeni kaha mukauana,
 toteni kaha vaka mishokoliela. 10 Uoshe uje alomba akatambula,
 kaha uoshe uje atonda akauana, kaha kuli uje atota vaka
 mushokoluela. 11 Iya ishe hhakati keni, nga munendi amulomba
 itsi, kaha ikeye amuhana linoka? 12 Cipue nga amulomba mayaki
 amuhana linieue? 13 Nga yeni, vaka vupi mutantekeya kuhana
 viacili kuli vana veni, kaha honi Ishueni ua muilu akahanavene
 Cimbembesi ca Kulela kuli vaje vamulomba!" 14 Litangua limo
 Yesu uakele nakuhumisa lihamba lije vialingikile muntu kupua
 kaveveve. Omo lije lihamba lihamine kaha uje yala uaputukile
 kuhandeka. Omo vantu vamuene evi valikomokelele. 15 Vuno
 honi vamo vavo vahandekele nguavo, "Nahumisa lihamba mu
 nzili ya Mbelezembulu mukuluntu ua mahamba." 16 Kaha vamo
 vatondele kumueseka, lingahoni vamulombele linga apange
 cikomoueso cije cimuesa nge Njambi ikeye namutumu. 17 Vuno
 honi Yesu ua tantekeyele vili mu mitima yavo, kaha uahandekele
 kuli vakevo nguendi, "Nga vantu vavumuene vumo valiluisa
 hhakati kavo vumuene vuje vukahua. Nga vantu vanjivo imo
 valiluisa hhakati kavo kaha ije njivo ikaua. 18 Nga vumuene vua
 Satana vuli navimunga vililuisa vikevio vavenia, kaha vumuene
 vuendi vukakola vatihoni? Njinehula eci omuo yeni muhandeka
 ngueni, njikahumisa mahamba mu nzili ya Mbelezembulu. 19
 Honi nga njikumisa mahamba mu nzili ya Mbelezembulu, kaha
 vandongisi veni vaka likuasesa nzili yeya omo muvakahumisa
 mahamba? Eci cikeco vandongisi veni vaka mihisa. 20 Nga
 njikumisa mahamba mu nzili ya Njambi, kaha vumuene vua
 Njambi vuneja kuli yeni. 21 "Omo nga yala ua nzili nalivuahesela

laja vitua viendi aniunga njivo yendi, kaha vupite vuendi vuoshe vukaniungiua muacili. 22 Nga uje hali na nzili ya kupulakana eje nakuluisa mukuavo na kumuhiana kaha akambata vitua vioshe via uje via kulahеле. Kaha akalipangezela na vakuavo vije vioshe vianambata. 23 “Kaha uoshe uje kesi kumutambela uange, muavusunga ikeye anjiluisa, kaha uoshe uje kakunguluka nange akashandola. 24 “Omo lihamba lihuma muli muntu, kaha liendakana mu mpambo kutalezeka muhela uakuhiimina. Nga kuliasa kuuana muhela kaha lilihandekesa likelio vavenia ngualio, ‘Njihiluka kuli muntu kuje njahumine.’ 25 Kaha omo lihiluka liuana muhela uje uakulela vanauhaka muacili. 26 Kaha liya na kuneha vatanu na vavali mahamba veka vakupihia cikuma kupulakana likelio kaha vakovelamo na kukalamo. Kaha kupihia kua muntu uje kuakukotokela kupulakana kuje kua kuli vanga!” 27 Omo Yesu uakele nakuhandeka vije, mpuevo umo uamuje mu civunga uje uakele nakuivuilila evi uatambakanene cikuma na kuhandeka nguendi, “Uakukuisula uje mpuevo uakusemene na kukulela!” 28 Vuno honi Yesu uamukumbuluile nguendi, “Vakukuisula cikuma vaje vovua lizi lia Njambi naku likava!” 29 Omo civunga ca vantu calivuezelelele, Yesu uahandekete nguendi, “Vantu vavapi va matangua ano vatonda lika cikomoueso vuno honi kuvacimono, kuvanga lika cikomoueso ca Yona. 30 Ngue Yona uapuile cimueso ca vantu vamu Nanive, kaha Muna Muntu akapua cimueso ca vantu va matangua ano. 31 Muene uampuevo uaku Sheva akemana nakuluisa vantu va matangua ano ha litangua lia cisompelo na kuvahisa. Uahuminine kulahako kuakuivua mana a Solomoni. Kaha honi taleni! Umo uakupulakana Solomoni hali kuno, vuno honi muviana kumuivula. 32 Vantu vaku Nanive vaka katuka nakuluisa vantu vamatangua ano ha litangua lia

cisompelo naku vahisa. Vantu vaku Nanive vatengulukile ku vilinga viavo via vipi omo vovuile kuambulula kua Yona. Taleni honi! Uakama cikuma kupulakana Yona halikuno vuno honi moviana kumuvuilila! **33** “Naumo uahi asa kushuameka ndeya yendi naku ishueka cipue kuifuika na liendeko vuno honi ihaka haci tumbiko, kaha linga uoshe uje akovela mu njivo amone ceke. **34** Mesho ove akeuo ceke ca muvila uove. Nga mesho ove amona muacili kaha muvila uoshe ukashula na ceke, vuno honi nga mesho ove avavala kaha muvila uoshe ukapua na milima. **35** Kaha tantekeya muacili nguove ceke cili muli yove keti cipue milima. **36** Nga muvila uove uoshe uashulu na ceke, kua kuhona kapenga kamilima, kaha ukashula na ceke ngue muje ndeya muikaneha misha hali yove.” **37** Omo Yesu uamanesele kuhandeka, Kafaliseo umo uamulaniene linga akalie nendi. Kaha Yesu uakovelele na kutumama nakulia hamo nendi. **38** Kafaliseo ualikomokelele omo uamuene Yesu katanene ku mavoko endi mukulia. **39** Kaha Yesu uahandeketele kuli ikeye nguendi, “Talen yen Vafaliseo muka lelesa hambanza na lilonga helu, vuno honi mukati keni muashulu na lizangamena na vupi. **40** Yeni vilema! Kumutantekeya ngueni, Njambi uatangele helu lien, ikeye naua uatangele mukati ndi? **41** Haneni ku tuhutu muje mumuzivukila mu mitima yen ngueni tunapande kuviana, kaha mukapua vakulela kuli Njambi cipue kuakuhona kutana ku mavoko eni. **42** “Tuyando kuli yen Vafaliseo! Yeni mukahana kuli Njambi camulikumi ha viuma mukatepesa ku via kulia ngue minte, na luku, na visapa-sapa vikuavo, vuno honi kumuekulinga muacili vantu naua kumuazangele Njambi. Evi munapande kuvilinga kuakuhona kulikela kuli vije vikuavo. **43** “Tuyando tueni, Vafaliseo! Yeni muazanga kutumama ha vituamo viacili mu vinjivo

via malombelo, kaha muzanga vantu kumikandelela na kumihana kasingimiko mu mihela yakulandesela. **44** Tuyando tueni, omuo yeni muapua ngue vihilo vije viakuhona kumoneka. Vantu vakendeho nakupua vaka vupi kuakuhona kutantekeya.” **45** Kaha umo ua valongisi va mezi a mashiko a Mosesa uahandekele kuli Yesu nguendi, “Mulongisi, omo uli na kuhandeka evi, uli nakushaula yetu naua.” **46** Kaha uahandekele kuli vakevo nguendi, “Tuyando tueni, yeni naua valongisi va mezi a mashiko a Mosesa! Omuo mukatuika vantu vituika via kulema vuno honi yeni vavenia kumuekukakulako cipue na munie umo kukuasa vaje vajundula vije viteli. **47** Tuyando tueni, omuo mukavuahesa ha vihilo via tunanguizi va Njambi va Njambi vaje vavatsihile vakukuluila veni. **48** Nkuma yeni mulinavukaleho vuje mutava vije vivalingile vaje vakukuluila veni. Vatsihile tunanguizi va Njambi va Njambi na yeni muatungile vihilo viavo. **49** Kaha cuma eci mana a Njambi ahandeka nguauo, ‘Njikavatumina tunanguizi va Njambi va Njambi na tunganda kaha vakatsihaho vamo vavo na vamo naua muka vayandesa cikuma.’ **50** Nkuma vantu va ntsimbu ino vaka vazangamesa ha kutsiha tunanguizi va Njambi va Njambi voshe hume hakutanga kua lifuti, **51** hume hakutsiha Avele nakuheta ha kutsiha Zakaliya uje vatsihilile mukati ka mutula ha Muhela Uakulela. Njimileka nguange, vantu va ntsimbu ino vaka vazangamesa voshe hali evi. **52** “Tuyando tueni, valongisi va mezi a mashiko a Mosesa! Omuo munanieke vantu sapi yakushokoluesa ku cikolo ca mangana, vuno honi yeni vavenia kumue kukovelamo, cipue vaje veseka kukovelamo kumue kuvatavesa!” **53** Omo Yesu uamanesele kuhandeka evi, uahumine kucihela kuje. Valongisi va mezi a Lishiko lia Mosesa na Vafaliseo vaputukile kumuluisa cikuma na kumuihula

vihula viavingi vakumunienguesa. **54** Vavandamenene indi nga ahandeka via vipi linga vamukuateho.

12 Ha ntsimbu ije vene vivunga viakama via vantu vavengi viakungulukile hamo, vapuile vavengi mukemuo vakele na kuliliatangela umo na mukuavo, Yesu uaputukile kuhandeka kuli vandongisi vendi nguendi, “Liniungeni ku cimbaluila ca Vafaliseo, cije cikeco civembulu cavo. **2** Ketu mupue ngue vakevo omuo nacimo cahi ca kufuika ku cikafukuliua, cipue ca kushueka kuci kajomboloka. **3** Viunahandeka mu milima vaka viziva mu mutania, nevi uayevetela kumuhela vaka vihandeka hambanza.” **4** “Njimileka vavusamba keti muteue atsiha muvila kaha kuhamaho kasa naua kulinga cuma cimo. **5** Vuno honi njimileka uje imunapande kuteua. Muteue uje nga namanesa kutsiha muvila, hanga hali na nzili yaku miumbila mu ngehena. Eyo, njimileka muteueni.” (Geenna g1067) **6** “Singaniekeni tumpiasa, kutuesi naseho cipue tutanu vatulanda ha vimbingo vivali. Vuno honi naumo uahi uavo vakamusuva kuli Njambi. **7** Vuno honi cipue vinkambu viaku mutue uove vana vitanda. Ketu muteue, muli naseho yakama cikuma kupulakana tumpiasa vavengi. **8** “Njimileka nguange uoshe uje ahandeka hacivunga nguendi uakundama kuli yange, na Muna Muntu naua aka muhandeka ku tungelo va Njambi. **9** Vuno honi uoshe uje anjiviana hakati ka civunga ca vantu, nange njikamuviana ku tungelo va Njambi. **10** “Uoshe ashaula Muna Muntu vaka musambesa, vuno honi uoshe atuka Cimbembesi Uakulela ku vaka musambesa. **11** “Omo vakamituala mu vinjivo via malombelo kuli vaka kuyula na vaka nzili mukumieseka, keti mukalinienge mu mukaliluila yeni vavenia, kuli vimukahandeka na muje mu mukavakumbuiluila, **12** omuo Cimbembesi Uakulela cikamilongesa ha ntsimbu ije

vimuapande kukahandeka.” **13** Muntu umo uakele muje mu civunga uehuile Yesu nguendi, “Mulongisi, leka muanetu linga tulipangele vitenga vije tate uatusezelelele.” **14** Vuno honi Yesu uamukumbuile nguendi, “Kavusamba, iya nanjihangula kupua muka kuyula cipue muka kuimanena hhakati keni?” **15** Kaha uahandekela kuli vakevo nguendi, “Liniungeni! Zangameni ku miyati ya lizangamena lioshe: vuyoye vua muntu kuvuesi mu vufuko vuendi.” **16** Kaha uavatelele cisimo eci nguendi, “Kuakele muntu umo uakufuka mu lihia liendi muakele viakuteja viavingi. **17** Kaha uasinganiekele ikeye vavenia nguendi, ‘Njikalinga vati, omuo kunjesi na vishete viakama via kutulikila viakuteja viange?’ **18** Kaha naua uahandekela nguendi, ‘Njikalinga eci, njikasiula vishete viange na kutunga viakama, muje mukemo njikahaka vimbuto viange na viuma viange vioshe. **19** Kaha njikahandeka ku muono uange nguange, Muono, uli na viuma viavingi unalitumbikila ha miaka yaingi, huima, lia, nua na kuvuahela.’ **20** Vuno honi Njambi uahandekela kuli ikeye nguendi, ‘Yove cilema! Vutsiki vuno vene muono uove vauambata. Kaha vije viuma viuna livuahesela vikapua vieya?’ **21** “Omu mukemuo mucikapua kuli muntu uje, vikakala navaje vakalitulikila vufuko vakevo vavenia vuno honi kuva fukile ku mesho a Njambi.” **22** Kaha Yesu uahandekela kuli vandongisi vendi nguendi, “Nankuma njimileka nguange, keti mulinienge ha vuyoye vueni vimukalia, cipue via muvila ueni vimukazala. **23** Omuo vuyoye vunapu vuaseho kupulakana viakulia, na muvila kupulakana vuzalo. **24** Singaniekeni makololo kuve kulima cipue kuteja, kuvakele na cishete cipue muakutulikila viakulia, vuno honi Njambi alina kuvalisa. Yeni muvaseho cikuma kupulakana tuzila. **25** Iya hhakati keni mu kulinienga asa kuhakelako cipue ka

ntsimbu kakandende ku vuyoye vuendi? 26 Nga kumuasa kulinga eci cuma cacindende, kaha vika muliniengela ha vioshe? 27 Singaniekeni vintemo muvikakolela: Kuvie kupanga cipue kulizika. Vuno honi njimileka nguange, cipue vene muene Solomoni mu vufuko vuendi vuoshe kazalele ngue vuzalo ngue vua evi. 28 Nga omu mukemo Njambi akazikilamo vishoni via musenge, vije vikalako lika lelo kaha imene vavintsimika mu tuhia, yeni akamizika cikuma, keti mukale nalikulahelo lialindende ngacije.” 29 “Keti mutualeleleho kulinienge hali vimu kalia cipue vimu kanua. 30 Vaka lifuti vakevo vakatondo evi vioshe viuma. Vuno honi yeni Ishueni azivuka nguendi muvitonda. 31 Vuno honi tondeni tahi vumuene vua Njambi, kaha navioshe evi vaka mihanavio naua.” 32 “Keti muvue liova yeni mpunga yaindende, Ishueni navuahelela kumihana vumuene. 33 Landeseni vufuko vueni nakuvuhana vimbongo kuli tuhutu. Livuaheseleni vikuama vieni vavenia vije kuvikapihia, vukevuo vufuko vua muilu vuje kuvuekuhua cipue vezi kuvasa kuvushuena na tuntembulu kuvasa kuvupihisa. 34 Oko kuli vufuko vuove, kukeko kukakala mutima uove.” 35 “Livuaheseleleni vipangi na vindeya vieni vishuame. 36 Pueni ngue vangamba vavandamena Muene uavo ahuma ku cilika cavulo. Omo nge eja nakutota ku cikolo ohovene kaha va mushokuelela. 37 Vanavezika vaje vangamba omo Muene uavo akavauana vatona na kulivuahesela nge eja. Njimileka muavusunga, Muene uavo akalizitika muiva uendi na kuvalania vatumame ku mesa na kuvahana viakulia.” 38 Vavezika vangamba vaje nga Muene uavo eja avauana vanalivuahesela vualuno cipue eje hhakati ka vutsiki cipue akasholoka hanima. 39 Naua Yesu ualekele vandongisi vendi nguendi tantekeyeni eci, “Nga vavenia njivo akatantekeya

ntsimbu ije muizi akeja, nge kekuseza njivo yendi vaituve. **40**
 Neni naua muapande kuli vuahesela, omuo Muna Muntu akeja
 ha ntsimbu kumua livuaheselele.” **41** Petulu uehuile nguendi,
 “Muene, uli nakutulekesa eci cisimo yetu lika indi na voshe?”
42 Muene Yesu uamukumbuluile nguendi, “Kuakele ngamba
 ua mana na lutsilielo. Muene uendi uamuhakele kuendesa
 vakuavo vangamba nakukahana viakulia ha ntsimbu yatelamo.
43 Uakukuisula uje ngamba omo Muene uendi ahiluka amuuana
 hali laja kuvipangi. **44** Njimileka muavusunga, Muene uendi
 akamupuisa kupua mukuluntu ua vufuko vuendi vioshe. **45**
 Vuno honi vije vikalingika nga uje ngamba halihandekesa ikeye
 vavenia nguendi, ‘Muene uange nakotokela ha kuhiluka,’ kaha
 akaputuka kupupa vangamba vakuavo, va vamala nava va
 vampuevo na kulia na kunua na kupenda? **46** Nga Muene ua
 uje ngamba akahiluka ha litangua olio kamuvandamene na
 ola ije katantekeyele, akamutetanga vimpindi na kumuhaka
 hamo nava kakuhona kutava. **47** “Nga ngamba uje atantekeya
 viatonda Muene uendi, vuno honi kuvivuahesa kuahi cipue kalingi
 viatonda Muene uendi vaka mupupa na vimbanda viavingi. **48**
 Vuno honi uje katantekeya Muene uendi viatonda, kaha alinga
 viuma viafuila kashitiku vaka mupupa vimbanda viavindende.
 Kuli uoshe vanahana viavingi, viavingi naua vakatonda, kuli uje
 vanatulikisile viavingi, viavingi cikuma vakamuihula. **49** “Njezile
 nakuneha tuhia ha mavu, njatondo nge tunakuata laja! **50** Ha
 kulivanga njapandele kuhita mu cimbutikilo ca tuyando tuatuingi,
 njjazeye kuvanga cinahiti! **51** Muasinganieka ngueni njinezile
 mukuneha ciyulo ha mavu? Houe, njimileka vuno honi njinanehe
 kulitepa. **52** Kuhuma hano ntanga ya vantu vatanu vakalitepa,
 vatatu valiluisa na vavali kaha vavali valiluisa na vatatu. **53**

Vakalipanga, vaishe valuisa vana va vamala, na va vamala kuluisa vaishavo, vaina kuluisa vana vavo va vampuevo kaha na vana va vampuevo kuluisa vainavo, vaina mueno kuluisa vaniotomueno yavo, vaina mueno kuluisa vaniotomueno yavo.”

54 Yesu uahandekela ku civunga nguendi, “Nga mumona lishelua lihumina kuli katokela litanga, vuasi vuasi muhandeka nguendi, ‘Ikanoka’, kaha inoka. **55** Kaha nga muvua mpunzi ihumina mu mbuela, muhandeka nguendi, ‘Kukayukuma’, kaha mukemo vene. **56** Yeni vaka civembulu! Muatantekeya kulumbununa cifua ca mavu cipue ca melu, vuno honi vika kumutantekeyela kulumbununa viuma vije Njambi alina kulinga ha vintsimbu vino tulimo? **57** “Vika muhonoua kuli yula yeni vavenia hakulinga viuma viacili? **58** Nga uya na citozi cove kunzango, eseka cikuma kulivuasana nendi mu ngila. Nga kuahi akakutuala kuli muka kuyula, kaha muka kuyula akakutuala kuli mukuluntu ua kamenga kaha akakutuala mu kamenga. **59** Njimileka yeni nguange kumukahumumo kuvanga noho mukafueta vimbongo viama maneselelo via mukuli.”

13 Ha ntsimbu ije kuakele vantu vamo valekele Yesu via Vangalileya vaje Pilato uatsihile te valinakulinga vinkombelo viavo kuli Njambi. **2** Yesu uavehuile nguendi, “Omuo Vangalileya vaje vavatsihile mu ngila ije vene, kaha yeni muayongola nguendi vapuile vaka vupi kupulakana Vangalileya voshe ndi? **3** Njimileka nguange, kuahi! Vuno honi nga kumutenguluka makanonga ngue vakevo naua. **4** Singaniekeni vaje vantu likumi na vatanu na vatatu vaje vatsile omo kaposhi ka mu Siloame kavauilile. Musinganieka nguendi vapuile vaka vupi kupulakana voshe vaje vakele mu Yelusalema ndi? **5** Njimileka nguange, kuahi! Vuno honi kuvanga mutenguluke keti ngoconi makanonga ngue vakevo

naua.” 6 Kaha Yesu uavatele cisimo eci, “Kuakele yala umo uakunine muti ua mukuyu mu lihia liendi. Kaha uaile nakumonako vushuka vuno honi kavuuaneneko. 7 Kaha uahandekela kuli ndimi yendi nguendi, ‘Tala, mu miaka itatu njinakele nakuija nakutondako vushuka oku ku muti ua mukuyu, hanga nakamo kanjinanako kahi. Uteke! Vikahoni utualelelaho kushamuisa livu eli?’ 8 Vuno honi uje ndimi uamukumbuluile nguendi, ‘Muene, acitaleleniko muaka umo naua, njikahindako kuuzengeleka nakuhakako vuilo. 9 Nga ukema vushuka mungolosika, kaha muacili, vuno honi nga kuukemi, ambahoni njikauteka.” 10 Ha litangua limo lia Sapalalo Yesu uakele nakulongesa mu njivo ya malombelo. 11 Kaha kuakele mpuevo muje uakele na lihamba lije liamu vavalesele miaka likumi na itanu na itatu. Kaha ikeye uakotamene kasele kuhetuka kuahi. 12 Omo Yesu uamumuene, uamusanene nakuhandeka kuli ikeye nguendi, “Mpuevo, njikukangula ku kuvavala kuove.” 13 Kaha Yesu uakambekele mavoko endi hali ikeye, hajevene uolokele na kuputuka kushangazala Njambi. 14 Vuno honi mukuluntu ua mu njivo ya malombelo uanienguele omuo Yesu ukanguisile muntu ha litangua lia Sapalalo, uakele na kuhandeka ku vantu nguendi, “Kuli matangua atanu na limo aje tunapande kupanga vipangi. Ijeni mu matangua aje linga vamikanguise, keti ha litangua lia Sapalalo, kuahi.” 15 Vuno honi Muene Yesu uamukumbuluile nguendi, “Eni vaka civembulu! Nkuma yeni kumue kuzitula vangombe yeni cipue vimulu ceni nakumutuala ku mema ha litangua lia Sapalalo ndi? 16 Taleni ou Mpuevo! Ikeye mutekulu ua Avilahama uje yakutile Satana miaka likumi na itanu na itatu. Nkuma kuvapandele kumuzitula ha litangua lia Sapalalo ndi?” 17 Kukumbulula nguendi kuazivisile vitozi vendi voshe shuamua,

kaha vantu voshe vajolelelele ha viuma viakukomokesa viacili vije vialingile. **18** Kaha Yesu uavehuile nguendi, “Vumuene vua Njambi vunapu ngue vika? Njivuesekeke na vika? **19** Vunapu ngue muje, muntu anona kanona kamo kambuto ya musalata nakukakuna mu lihia citungu. Kaha kakakola kapua muti uakama, kaha tuzila veja vakutungila mashua avo ku mintango yauo.” **20** Kaha naua Yesu uavehuile nguendi, “Vumuene vua Njambi njivuesekeke na vika? **21** Vunapu ngue cimbaluila cije mpuevo uanonele na kuutsingasana na vunga vua vuingi vua tiliku mu lilonga, noho mukasha uoshe uafutunukile.” **22** Yesu uahitile mu Vinganda na mu membo, ualongesele vantu oku hali mu vungenzi vuakuya ku Yelusalema. **23** Kaha umo uamuahuile nguendi, “Muene, nkuma vavandende lika vakovoka ndi?” Yesu uamukumbuluile nguendi, **24** “Licikinineni mukovele mu cikolo ca cindende, muavusunga omuo vavengi vakatonda ku kovelamo vuno honi kuvakasa. **25** Omo vavenia njivo akemana na kushoka lipito, kaha mukemana hambanza na kutota ha lipito nguendi, ‘Muene, tushokolueleko!’ Kaha akamikumbulula nguendi, ‘Kunjitantekeya oku kumuhuma.’ **26** Kaha mukaputuka kuhandeka nguendi, ‘Tualile na kunua nove, kaha ualongesele mu nganda yetu.’ **27** Vuno honi akahandeka naua nguendi, ‘Kunjitantekeya oku muhuma. Humeni kuli yange, yeni voshe vaka kulinga viavipi!’ **28** Mukalila na kulishumanga ku mazo omo mukamona Avilahama, na Isake na Yakomba na tunanguizi va Njambi va Njambi voshe mu Vumuene vua Njambi, vuno honi yeni vakamiumbila hambanza. **29** Vantu vakahuma mu ngangela na mu kangombe ka yambi, ku kunto na mu mbuela, vakatumama ku ciuano mu Vumuene vua Njambi. **30** Cilivene vaka kukotokela vakapua vaka kulivanga, kaha vaka kulivanga

vakapua vakevo vaka kukotokela.” 31 Ha ntsimbu ijevene kuezile Vafaliseo vamo kuli Yesu na ku handeka nguavo, “Unapande kuhuma kuno uye kueka, omuo Helonde atonda kukutsiha.” 32 Yesu uavakumbuluile nguendi, “Yeni mukamuleke ouo mbanje ngueni, ‘Njicili nakuhumisa mahamba na kukanguisa vantu kumavezi avo ku litangua lialelo na imene, kaha ha litangua lia mucitatu ambahoni njikamanesa vipangi viange.’ 33 Cipue ngoco njinapandele kuenda lelo na imene na imenuavuze, omuo keti cacili kuli kananguizi ua Njambi kutsila kueka vuno honi kuvanga mu Yelusalema. 34 Yelusalema, Yelusalema, yove mu kakutsiha tunanguizi va Njambi va Njambi nakuasha mavue kuli vaje vavakutumina! Vintsimbu viavingi njatondele kukungulula vantu vove hamolika ngue cali muakavutikiya vana vendi mu mambava endi, vuno honi yove kuanjitavele! 35 Tala, njivo yove ikasala ya mupulungua. Njikuleka nguange, kuukanjimonu naua kuvanga noho ntsimbu ikeja omo ukahandeka nguove, ‘Uakuvezika ou eja mulizina lia Muene.’”

14 Ha ntsimbu imo omo Yesu uaile ku njivo ya mukuluntu ua Vafaliseo na kulia via kulia ha litangua lia Sapalalo, voshe vaje vakele mu njivo vakele na kumutalela muyehi. 2 Ha lutue luendi hakele yala uakele nakuvavala kuzimba mikono uezile kuli Yesu. 3 Yesu uehuisile Vafaliseo na valongisi va mezi a mashiko a Mosesa nguendi, “Cinapu cacili kuli Lishiko lietu ku kanguisa vantu ha litangua lia Sapalalo, indi kuahi?” 4 Vuno honi vaholokele. Kaha Yesu uamuambate uje yala uakuvavala na kumukanguisa, nakumuecela aye. 5 Kaha uahandekela kuli vakevo nguendi, “Nga hhakati keni hali umo hali na muana cipue ngombe uje nauila mulisima, kumuasa ku muhumisamo ha litangua lia Sapalalo ndi?” 6

Kaha vahonouele kumukumbulula eci. **7** Omo Yesu uamuene vangenzi vanahangula vihela via vituamo viakama, uavatelele cisimo nguendi, **8** “Omo nga vanakulaniako ku cilika cavulo, keti ukatumame ha cituamo ca kasingimiko, omuo hamo kuli umo ua kasingimiko kupulakana yove ivanalania. **9** Kaha uje uamilaniene muvavoshe a kahandeka kuli yove nguendi, ‘Njimilomba mutumameko kuje linga ou yala atumameko ha cihela ceni.’ Kaha mushuamua ukambata cituamo ca cindende kumaneselela. **10** Vuno honi nga vanakulania, ya ukatumame ha cituamo ca cindende ca kumaneselela, nga vavenia cilika akeja, akahandeka kuli yove nguendi, ‘Kavusamba, tumama ku cituamo ca kasingimiko,’ kaha uka tumama na kasingimiko kuli voshe ukatumama navo ku mesa. **11** Kaha voshe vaka lijundula vakevo vavenia va kavaneha ha mavu, kaha voshe vakalikehesa vakevo vavenia vakajundula.” **12** Kaha Yesu uahandekele kuli uje uamulaniene nguendi, “Nga uhana viakulia ha ciuano, keti lika ulanie vavusamba cipue va ndumbuevo cipue vavushoko vove cipue vakufuka vamua lihata navo, hamo vakamisana navakevo naua, kaha cikamuesa ngue vali nakumifueta. **13** Vuno honi nga uana viakulia ha ciuano, lania vihutu, na visualonda, na vilema na tupuputua. **14** Nga ulinga muje ukapua uakuvezika, omuo kuvakasa kukufueta, kaha vaka kufueta ha kusanguka ca vaka vusunga.” **15** Umo mungenzi ivalaniene kukulia omo uovuile eci, uahandekele kuli Yesu nguendi, “uakukuisula uje akatumama ku ciuano mu vumuene vua Njambi!” **16** Kaha Yesu uahandekele kuli ikeye nguendi, “Kuakele muntu umo uje ualingile ciuano cakama kaha ualaniene vantu vavengi. **17** Ha ntsimbu ya ciuano uatumine vangamba kuli vaje valaniene nguendi, ‘Ijeni, omuo vioshe vinavua honi.’ **18** Kaha umo na

umo uakele nakuhandeka nguendi nazenzama. Uakulivanga ua handekele nguendi, 'Njinalanda lihia, kaha njitonda njikalimone, tambula kulomba kuange.' **19** Mukuavo uahandেকেle nguendi, 'Njinalanda vangombe likumi, kaha njili nakuya na kuveseka, tambula kulomba kuange.' **20** Mukuavo naua uahandেকেle nguendi, 'Njinambata mpuevo vene, kaha kunjasa kuija.' **21** Kaha uje ngamba uahilukile na kuambulula kuli Muene yendi. Kaha vavenia njivo uanienguele kaha uahandেকেle kuli ngamba yendi nguendi, 'Ya hano vene muvingila na mu vitapalo via mbonge unehe vihutu, na visualonda, na tupuputua na vilema.' **22** Omo ngamba yendi uahilukile uahandেকেle nguendi, 'Muene, viunashikile via lingiua, vuno honi kuhucili muhela.' **23** Kaha Muene uahandেকেle kuli ngamba yendi nguendi, 'Ya mu vingila via mumikulo na mu vitapalo via mumikulo, usindiye vantu veje vakovele mu njivo yange linga ishule. **24** Kaha njikuleka nguange naumo uahi kuli vaje vanjinalaniene a kevua ku viakulia viange!'" **25** Litangua limo omo vantu vavengi vaile na Yesu, kaha ualulukile na kuhandeka kuli vakevo nguendi, **26** "Uoshe uje eja kuli yange vuno honi kazindi va ishe na vaina, mpuevo yendi na vana vendi, na vandumbuendi na vamanaye va vampuevo, cilivene, cipue ukeuo muono uendi, kasa kupua ndongisi uange. **27** Uoshe uje kambata cilindakano cendi na kunjikava kasa kupua ndongisi uange. **28** Nga utonda kutunga njivo yakama, kaha utumama ha mavu na kumona vije vitondeka, kumona nga uasa kuimanusula. **29** Vuno honi nga uaputuka kuhinda luvula kaha uonoua kuimanesa, voshe vakaimona kaha vakakujola **30** na kuhandeka nguavo, 'Uje mukuetu uaputukile kutunga vuno honi nahonoua.' **31** Cipue muene, nga aya ku nzita na kulua na mukuavo muene, kaha atumama ha mavu na kumona nga asa

kulua na vantu va kupua makulukazi likumi na uje mukuavo eja na vantu vakupua makulukazi makumi avala. **32** Nga kasa, kaha omo mukuavo acili kulahako, akatumako vantu vakahandeke via ciyulo. **33** Mucifua cimo vene,” “naumo uahi hali yeni apua ndongisi uange nga kaseze vioshe vianafuku. **34** “Muongua uapua uacili, vuno honi nga uashamuka kaha kutovala caco cihiluka vati? **35** Kuukapu uacili ku mavu cipue ku vuilo, vaka umbila kuti. Uoshe hali na matuitui, napande kuivua evi!”

15 Litangua limo omo vaka kutambula lisimu na vaka vupi vezile na kuivuilila Yesu, **2** kaha Vafaliseo na valongisi va mezi a mashiko a Mosesa vakele nakuningozola na kuhandeka nguavo, “Ou yala linakutambula vaka vupi na kulia navo.” **3** Kaha Yesu uava telele cisimo eci nguendi, **4** “Iya hali yeni nga hali na Vampanga cihita kaha azimbalesaho umo, nkuma kaseze vaje makumi atanu na auana na vatanu na vauana mu musenge na kuya nakutonda uje nazimbala kuvanga noho na muuana? **5** Nga namuuana, avuahelela na kumuhaka ha vitsili viendi, **6** omo ha kuya kuimbo, kaha akasana vavusamba vendi nava va lihata navo kaha akahandeka nguendi, ‘Vuaheleleni hamo nange omuo njinauana mpanga uange uje uazimbalele.’ **7** Njimileka nguange, mucifua cimo vene kukapua kuvuahelela kuakama muilu hali muka vupi umo nga natenguluka kupulakana vaje makumi atanu na auana na vatanu na vauana vantu vaje kuvatondo kutenguluka.” **8** Yesu uatuaheleleho kuleka vantu cisimo eci nguendi, “Nga mpuevo umo ali na vimbongo via mu uayauaya likumi, nga hazimbala imo, nkuma kashuameka ndeya yendi, nakukomba mu njivo na kutonda vuino kuvanga noho hakaiuanena? **9** Nga aiwana, kaha asana vavusamba vendi nava valihata navo na kuvaleka nguendi, ‘Vuaheleleni

hamo nange omuo njinauana mbongo yange ije njazimbalesele.’

10 Njimileka nguange, mucifua cimo vene, muli kuvuahela hakati katungelo va Njambi hali umo muka vupi uje atenguluka.”

11 Yesu uatuaeleleleho kuhandeka nguendi, “Kuakele yala uakele navana va vamala vavali. **12** Ua kanike uahandekela kuli ishe nguendi, ‘Tate, njihaneko mutambela ua vufuko vuange,’ kaha ishavo uavapangelele vufuko vuendi hakati kavo vana vendi vavali. **13** Kukuahitile ntsimbu yailaha kuhuma haje, ua kanike ua mbate viose uakele navio na kuya ku lifuti lilahako na kupihisa viuma viendi viose kusenga. **14** Muamanusuile kupihisa viuma viendi viose, kaha kuakele njala mu lifuti liose, kaha uaputukile kutsa njala na vuhutu. **15** Kaha uaile na kutonda vipangi kuli muntu umo uamu lifuti lije kaha ua mutualele ku lihia naku lisa vangulu. **16** Uatondele kulia vije vakele na kulia vangulu, vuno honi naumo uahi uamuhaneneko cimo ca kulia. **17** Omo mana ahilukile muli ikeye, uahandekela kuli ikeye vavenia nguendi, ‘Vaka kupanga va vatate vali na viakulia viavingi, yange kuno njili nakutsa njala! **18** Njikuta vungenzi njihiluke kuli tate kaha njikahandeka kuli ikeye nguange, “Tate, njapihisila Njambi nove, **19** kunjapandele naua kunjisana munove, njipuisse kupua umo uava Vaka kupanga vove.” **20** Kaha uakatukile nakuya kuli ishe. “Omo uakele nakuendela kulako, ishe ua mumuene kaha ua muivuilile cikeketima kaha ishe uamushatukile, uamuvumbatele na kumutsuemba. **21** Muana uahandekela kuli ikeye nguendi, ‘Tate njapihisila Njambi nove. Kunjapandele naua kunjisana munove.’ **22** Vuno honi ishe uahandekela kuli vangamba vendi nguendi, ‘Zambuleni! Neheni cikovelo cacili mumuzike nakumuzika kanzeya ku munie uendi na vinkaku ku viliato yendi. **23** Neheni muna ngombe

uakuhindala mumutsihe, kaha tulieni na kuvuahela, **24** omuo munange ou uatsile vuno honi nahinduka naua, uazimbalele vuno honi nauaniau.' Kaha vaputukile kulia na kuvuahela. **25** "Ha ntsimbu ijevene, muana ua mukuluntu uakele mulihia. Omo uezile hayehi na njivo, uovuile miaso na vakakukina. **26** Kaha uasanene umo ua vangamba na kumuihula vika 'vili nakulingika.' **27** Uamukumbuile nguendi, 'Ndumbuove neja kaha isho natsihi muana ngombe uakuhindala omuo nahiluka oku alimuacili.' **28** Muana ua mukuluntu ua nienguele na kuviana kukovela mu njivo. Kaha ishe uatuhukile na kumulambelega akovele mu njivo. **29** Vuno honi ukumbuile ishe nguendi, 'Tala! Ha miaka yoshe njinakupangela ngue ndungo kaha kunjashauile mashiko ove. Vuno honi kuuanjihaneko cipue muna mpembe linga njivuahela na vavusamba vange. **30** Vuno honi omo ou munove nahiluka, uje na pihisa vufuko vuove na vukoyi kaha neja kuimbo, kaha una mutsihila muana ngombe uakuhindala.' **31** Ishe uahandekele kuli ikeye nguendi, 'Munange, ntsimbu yoshe unakele nange, kaha viose njilnavio vinapu viose. **32** Vuno honi tuapande kuvuahela na kujolela, omuo shongoyove ou uatsile kaha nayoyo naua, uazimbalele vuno honi nauaniau.'"

16 Kaha Yesu uahandekele kuli vandongisi vendi nguendi, "Kuakele yala umo ua kufuka uje uakele na muka kutulika vufuko vuendi. Muka kufuka uje vamulekele nguavo muka kutulika vitenga viose hali nakupihisa vimbongo viose. **2** Kaha uamusanene na kuhandeka nguendi, 'Vika evi njili nakuivua hali yove? Njihane vukaleho vua viuma viose muje munatulikilamo vufuko vuange, omuo kukapu naua muka kutulika uange.' **3** Muka kutulika ualihandekesele ikeye vavenia nguendi, 'Nga muene uange anjhumisa vipangi, njilinga vatihoni? Kunjesi na

nzili yakuhinda vina, nganjihuma vipangi kuno, kaha naua njili na shuamua yakulomba. **4** Kaha honi njatantekeya vinjikalinga linga vantu vakanjitambule mu vinjivo viavo! Omo vipangi viange vikahua.’ **5** Kaha uasanene vantu vaje vakele na mikuli kuli muene uendi. Uehuile uakulivanga nguendi, ‘Vungahi uakonguele kuli muene uange?’ **6** Kaha uamukumbuile nguendi, ‘Vihita vitanu na vitatu via mingomo ya mazi a olive.’ Kaha uje muka kutulika uahandeketele naua nguendi, ‘Livulu liove eli lije limuesa makongo ove, tumama ha mavu sonekamo viseteko via vihita viuana via mingomo.’ **7** Kaha uehuile mukuavo ua mucivali nguendi, ‘Uakonguele cingahi?’ Kaha uamukumbuile nguendi, ‘Cihita cimolika ca masaka a tiliku,’ kaha uamulekele nguendi, ‘Ambata livulu liove eli sonekamo makumi atanu na atatu a masaka a tiliku.’ **8** Kaha uje muene uendi uashangazalele uje muka kutulika uakuhona kulungua hakukala na mana, omuo vantu va lifuti lino vatantekeya muakukela navakuavo kupulakana vana vamu ceke.” (aiōn g165) **9** Njimileka nguange, pangeseni vufuko vua ha mavu kulinga vusamba kuli yeni na tuhutu. Kaha omo vufuko vueni vukahua, omo mukatsa vaka mitambula mu vihela via kuhona kuhua. (aiōnios g166) **10** Uoshe akala na vusunga muvia vindende na mu viakama akakala na vusunga, kaha uje kakala na vusunga muvia vindende kaha kakakala na vusunga mu viakama. **11** Kaha nga kuuakele na vusunga na vufuko vua ha mavu, iya honi akutsiliela na vufuko vua vusunga? **12** Kaha nga kuuakele na vusunga ha vitenga via muntu, iya akakuhana vufuko vuje vuakupande? **13** “Uahi ngamba asa kupangela vamiene vavali omuo uje ngamba akazindaho umo naku zangaho mukuavo, cipue halihanako kuli umo na kushaula mukuavo. Kuuasa kupangela Njambi na vimbongo.” **14** Vafaliseo

vaje vapuile vaka kuzanga vimbongo, omo vovuile vioshe evi, kaha vashendumuine Yesu. 15 Kaha uahandekele kuli vakevo nguendi, “Yeni vaje vaka limuesa kupua vaka vusunga ku vantu, vuno honi Njambi atantekeya mitima yeni, omuo coshe cije vashangazala hakati ka vantu, ku mesho a Njambi cinapu ca ngoco ngoco. 16 “Lishiko lia Mosesa na tunanguizi va Njambi va Njambi vatuaenenene vantu noho luano muka kumbuitika uezile. Kuhuma oho naha ntsimbu ino muzimbu uacili ua vumuene vua Njambi vauambulula. Muntu uoshe alinakueseka cikuma kukovela omu mu vumuene. 17 Vuno honi cacasi melu na mavu kuhita kupulakana ka lizi kakande kamu mukanda ua Lishiko lia Mosesa kuhua. 18 “Uoshe akondola mpuevo yendi na kuambata ueka nalingi vupangala, kaha uoshe ambata mpuevo uakukondola kuli yala liendi alinga vupangala. 19 “Kuakele yala umo uakufuka uje uakele nakuya vuzalo vua vunengu vuandando yakutula, uakele na ciuano ca kulia cakama halitangua na tangua. 20 Kuakele yala uacihutu lizina liendi Lazalu uje ivakele nakuneha ku cikolo ca muka kufuka, uje uakele na vimbandu muvila uoshe. 21 Lazalu uakele nakuvandamena kulia viakele na kuua ku mesa ya uje yala uakufuka, na tutali vakele nakuija na kuliasa ha vimbandu viendi. 22 Uje yala uacihutu uatsile kaha tungelo vamuambate kukakala na Avilahama. Kaha na uje yala uakufuka naikeye uatsile kaha vamutsindile. 23 Uakele mu ngehena na kuyanda. Uatalele kuilu kaha uamuene Avilahama kulahako hali na Lazalu ku mukulo uendi. (Hadēs 986) 24 Kaha uasanene nguendi, ‘Tate Avilahama, njizivileko cikeketima tuma Lazalu ambuitike munie uendi mu mema anjিতontuese ha ndaka yange, omuo njili na kuvua kuvavala muno mu tuhia.’ 25 Vuno honi Avilahama uamukumbuile nguendi, ‘Munange, anuka

ha ntsimbu yove uakele nakuyoya uakele nakutambula viuma viove via cili, na ntsimbu ya Lazalu uatambuile via vipi, vuno honi hali nakuyoya muacili yove uli na kuyanda. **26** Kaha naua mukati kove netu hali cina cakama, ngeci uoshe atonda kujavuka kuhuma kuli yetu kuija oko keti ase, kaha naumo uahi asa kujavuka kuhuma oko kuija kuno kutuli.’ **27** Kaha yala ua kufuka uahandekele nguendi, ‘Honi, tate, njilomba yove utume Lazalu ku njivo ya tate, **28** omuo njili na vandumbuange vatanu. Ecela Lazalu aye nakuvanangula linga keti vakeje naua kuno kucihela ca tuyando.’ **29** Kaha Avilahama uakumbuluile nguendi, ‘Vali na visoneka via Mosesa na tunanguizi va Njambi va Njambi, vanapande kuvovuila.’ **30** Uje yala ua kufuka uahandekele nguendi, ‘houe, tate Avilahama, vuno honi nga umo akasanguka kuvatsi aya kuli vakevo kaha vakatenguluka.’ **31** Avilahama uamukumbuluile nguendi, ‘Nga kuvevuila ku visoneka via Mosesa na tunanguizi va Njambi va Njambi, kaha cipue muntu uakuhuma ku vatsi ku vakatava.’”

17 Yesu uahandekele kuli vandongisi vendi nguendi, “Viaseko via vupi mua vusunga vihita, vuno honi tuyando kuli uje avineha! **2** Cacili kuli ikeye nga vaka mukutilila livue liakama muntsingo na kumumbila mu cisali, kuhona akovelese umo ua vanike vavandende mu vupi. **3** Zangameni ku vije muli nakulinga. Nga mukueni alinga vupi munangule nga halitavela mukonekele. **4** Kaha nga muntu umo vene akupihisila lutanu na luvali ha litangua limo, kaha eja kuli yove lutanu na luvali na kuhandeka nguendi, ‘njatenguluka,’ unapande kumukonekela.” **5** Kaha tunganda vahandekele kuli Muene Yesu nguavo, “Vuezelela lutsilielo luetu!” **6** Kaha Muene Yesu uahandekele nguendi, “Nga muli nalutsilielo lualundende ngue mbuto ya musalata, nge

muasa kuhandeka ku muti ou uakama ua mizi yaingi ngueni,
 'Tukuka uka shimbame ha mema a kalunga!' Kaha ukeuo
 ukamiononoka. 7 "Nga ulina ngamba muka kulima cipue muka
 kuniunga vampanga uasa kuhandeka kuli ikeye nga ahuminina
 ku mehia nguove, 'Ija hano vene uakutumame na kulia'? 8
 Houe! Ukahandeka kuli ikeye nguove, 'Vuahesa viakulia viange
 via cinguezi, Naua lizitikile vualumo muiva uove nakunjipangela
 noho njikaliala na kunua, nga njamanesa ambahoni ulie na kunua!'
 9 Honi ngamba kuveku mutsatsela hakulinga vije vivamushikile
 kulinga ndi? Mua vusunga kuahi! 10 Neni naua vene, omo
 mualingile viose vije vivamishikile kulinga, handekeni ngueni,
 'Tuva ngamba vangoco, tunalingi lika vipangi vietu.'" 11 Yesu
 hakuya ku Yelusalema uahitile mukati ka Samhaliya na Ngaliilea.
 12 Kaha uakovelele muimbo muje vamala vambumba likumi
 vamuuanene, vemanene kulahako. 13 Vatambakanene cikuma
 na kuhandeka nguavo, "Yesu, Muene tuvuleko cikeketima!"
 14 Omo Yesu uavamuene, uahandekele kuli vakevo nguendi,
 "Yeni mukalimuese yeni vavenia kuli tusasendote." Omo vakele
 nakuya vavalelesele. 15 Kaha umo uavo omo uamuene nguendi
 nakanguka, uahilukile na kushangazala Njambi na lizi liakama,
 16 Uauile na cihanga cendi ku viliato ya Yesu na kumutsatsela.
 Ikeye uapuile Kasamaliya. 17 Kaha Yesu uahandekele nguendi,
 "Kuvapuile likumi vanakanguka? Ava vatanu na vauana vali
 kulihoni? 18 Vikahoni cipue umo kuija nakuhana cisantsela
 kuli Njambi kuvanga lika ou keti kayunda?" 19 Kaha Yesu
 uahandekele kuli ikeye nguendi, "Katuka uye, lutsilielo liove lua
 kukanguisa." 20 Kaha Yesu vamuihuile kuli Vafaliseo nguavo,
 "Ntsimbu muka vumuene vua Njambi vukeja?" Kaha uavatavele
 nguendi, "Vumuene vua Njambi kuvukeja mungila ije muasa

kuvumona na mesho eni kuahi. **21** Kukuesi akahandeka nguendi, 'Tala, vuno vulikuno!' Cipue 'Talení, vuje vuli kuje!' Omuo vumuene vua Njambi muli navuo hakati keni." **22** Kaha honi Yesu uahandekela kuli vandongisi vendi nguendi, "Matangua akeja omo mukatonda kumona litangua limo lia Muna Muntu, vuno honi kumukasa kuli mona. **23** Kaha kukakala vamo vakahandeka kuli yeni nguavo, 'Talení ali kuje!' Cipue, 'Talení ali kuno!' Ketí muyeko, ketí muvakavangeye. **24** Ngue muhiato mukahiatula muilu, kaha vaumona uhuma kumuhela umo ua lilu nakuya ku muhela ukuavo ua lilu, mukemovene naua Muna Muntu muakafua ha litangua liendi liakuhiluka. **25** Vuno honi napande kuyanda cikuma na kumuyengula kuli vantu va ntsimbu ino. **26** Nge mucapuile ku matangua a Noua mukemovene mucikapuilamo naku matangua a Muna Muntu. **27** Vantu vakele nakulia na kunua, na kuliambata na kushombuesa, noho Noua uakovelele mu vuato. Kaha livazi liezile nakuvanongesa voshe. **28** Nge mucapuile ku matangua a Lote: vantu voshe vanuine, valile, valandesele na kulandulula, vakunine na kutunga, **29** vuno honi ha litangua lije Lote uahumine mu Sondoma, tuhia na mavue vianokele ngue mema a kuhuma muilu, kaha via vanongesele voshe. **30** Cikapua ngue mujevene ha litangua liakasholoka Muna Muntu. **31** "Ha litangua lijevene, uoshe uje yala hali helu lia njivo keti akovele mu njivo na kuambata viuma viendi, naua na uje hali mu lihia liendi keti ahiluke ku njivo yendi. **32** Singaniekeni hali mpuevo ya Lote. **33** Voshe vaje vatonda kuniunga muono uavo vavenia vaka uzimbalesa, vuno honi vaje vazimbalesa muono uavo vakau uana. **34** Njimileka, ha vutsiki vuje kukakala vantu vavali ha muhela umo, umo vakamuambata ou mukuavo vakamuseza. **35** Kaha kukakala vampuevo vavali

vali mukutua hamo mucini cimo, mukuavo vaka muambata na mukuavo vakamuseza.” ³⁶ [Vamala vavali vakapanga mu lihia, umo vakaya nendi mukuavo vakamuseza.] ³⁷ Kaha vandongisi vendi vamuihuile nguavo, “Kulihoni kuvikalingika, Muene?” Kaha Yesu uavatavele nguendi, “Kuoshe kuje kuli civimbi kukeko kukalikunguluila makuvi.”

18 Yesu ualekele vandongisi vendi cisimo eci kuvalongesa nguendi, vapande kulombela ntsimbu yoshe cakuhona kuecela. ² Uahandekete nguendi, “Mu mbonge imo muakele muka kuyula uje kateuele Njambi cipue kusingimika vantu. ³ Kaha naua mu mbonge ijevene muakele ntuluue uje uakele nakuija kuli ikeye vintsimbu viavingi na kuhandeka nguendi, ‘njihaneko kapandi kange ha vitozi vange!’ ⁴ Ha ntsimbu yaindende uje muka kuyula uavianene, hajevane uahandekete kuli ikeye vavenia nguendi, ‘Cipue kunjiteue Njambi cipue kusingimika vantu, ⁵ vuno honi ou ntuluue nanjishupu cikuma, njapande kumuhana kapandi kendi, omuo nga atualelelaho kuija kaha aka njihonesa!’” ⁶ Kaha Muene Yesu uahandekete nguendi, “Ivuilileni vije viahandeka uje muka kuyula uakuhona vusunga! ⁷ Nkuma Njambi kasa kuyula mu vusunga ku vantu vendi vaje valinakulilila kuli ikeye vutsiki na mutania? Nkuma ngueni akasimbula mukuvakuasa ndi? ⁸ Njimileka nguange, hajevane akavahana kapandi kavo. Vuno honi omo Muna Muntu akeja, akauanaho vantu vali nalutsilielo hano ha mavu ndi?” ⁹ Yesu uate cisimo eci naua kuli vantu vaje vaka kutsiliela vusunga vuavo vavenia nakushaula vakuavo, ¹⁰ Uahandekete nguendi, “Vamala vavali vayile ku njivo ya Njambi nakulomba, umo Kafaliseo, mukuavo muka kutambula lisimu. ¹¹ Kafaliseo uemanene na kulomba nguendi, ‘Njikutsantsela Njambi, yange kunjafuile ngue vakuetu vantsintsa,

vaka kuhona vusunga, vaka vupangala. Yange kunjafuile ngue uje muka kutambula lisimu nemana kuje. **12** Njikalumina kulia ha matangua avalu mu simano, njikahana cimo kulikumi ca vioshe vinjikauana.’ **13** Vuno honi uje muka kutambula lisimu uemanene ku lahako, kaha kasele cipue kutala kuilu, vuno honi ualivete ha ntulo na kuhandeka nguendi, ‘Njambi, civuile cikeketima yange muka vupi.’ **14** Njimileka,” nguange, “uje muka kutambula lisimu uale kuimbo liendi mu vusunga kupulakana uje Kafaliseo, voshe vaje valijundula vakevo vavenia vaka vakehesa, vuno honi voshe vaje valikehesa vakevo vavenia vakava jundula.” **15** Vantu vanehelelele Yesu vanike vavandende linga avasaleke mavoko, kaha omo vandongisi vendi vacimuene, vesekele kuvindika vaje vantu. **16** Vuno honi Yesu uasanene vanike vavandende veje kuli ikeye, uahandekela nguendi, “Eceleni vanike vavandende veje kuli yange keti muvavindike, omuo vumuene vua Njambi vuli ku vantu ngue ava vanike vavandende. **17** Mua vusunga njimileka nguange, uoshe uje kutambula vumuene vua Njambi ngue kanike uamundende, kakakovala mu vumuene vua Njambi.” **18** Litangua limo umo mukuluntu ua Vayunda uehuile Yesu nguendi, “Mulongisi uacili, vika njinapande kulinga linga njikauane muono uakuhona kuua?” (*aiōnios g166*) **19** Yesu uamukumbuluile nguendi, “Vika unjitumbuila nguove uacili?” Naumo uahi “uacili kuvanga Njamba lika. **20** Uatantekeya mashiko a Njambi nguauo, ‘Keti ulinge vupangala, keti utsihe, keti uive, keti uvangeye mukueni vukaleho vua makuli, singimika isho na noko.’” **21** Kaha uje yala uakumbuluile Yesu nguendi, “Mashiko oshe aua njaononoka laja hume kuvuanike vuange.” **22** Kaha omo Yesu uevuile evi, uahandekela kuli ikeye nguendi, “Kunasupila cuma cimo ciunapande ku linga. Ya ukalandese vioshe viulinavio kaha

ukahane vimbongo vioshe kuli tuhutu, kaha ukakala na vufuko
 muilu, kaha uije, uakunjikave.” 23 Vuno honi uje yala omo
 uevuile evi, kaha uanienguele, omuo ikeye uakele navufuko
 vua vuingi. 24 Omo Yesu uamuene nguendi naniengua, kaha
 uahandekete nguendi, “cinapu cacikalulu kuli vaka kufuka kukovela
 mu vumuene vua Njambi! 25 Cacikalulu kuli kamelu kukovela
 mu lisho lia nguya vuno honi cacikalulu cikuma kuma muntu
 muka kufuka kukovela mu vumuene vua Njambi.” 26 Kaha
 vaje vantu vovuile, vamuihuile nguavo, “Iya honi akovoka?”
 27 Kaha Yesu uavakumbuluile nguendi, “Kuli viuma vije vantu
 kuvasa kulinga vuno honi Njambi asa kulinga coshe.” 28 Kaha
 Petulu uahandekete nguendi, “Tala! Yetu tunaseza vioshe vituli
 navio, nakukukava.” 29 Kaha Yesu uahandekete kuli vakevo
 nguendi, “Eyo, mua vusunga njimileka uoshe uje naseza njivo
 yendi, cipue mpuevo yendi, cipue munaina, cipue visemi vendi,
 cipue vana vendi, omuo vumuene vua Njambi, 30 akatambula
 viavingi cikuma mu muono ou na muono ua yaye mu miaka
 ije ikeja kulutue.” (aiōn g165, aiōnios g166) 31 Yesu uatualele
 vandongisi vendi likumi na vavali kuavo lika, kaha uahandekete
 kuli vakevo nguendi, “Evuilileni! Tulinakuya mu Yelusalema kuje
 viuma vioshe vije vivasonekete kuli tunanguizi va Njambi va
 Njambi hali Muna Muntu linga vika lishulisise. 32 Muna Muntu
 vakamuhana ku mavoko a Maloma vaje vaka mushendumuna na
 kumutuka na kumujekuila malenzi. 33 Vaka muveta, kaha vaka
 mutsiha, vuno honi munima ya matangua atatu akasanguka.”
 34 Vuno honi vandongisi vendi kuvovuisisile nacimo cahi ha
 viuma evi, omuo kulumbunuka kua mezi aua vavashuekeleleuo
 linga keti vatantekeye vije via handekete Yesu kuli vakevo.
 35 Omo Yesu uahete kuyehi na Yeliko, kuakele yala umo ua

kapuputua uakele kumukulo ua ngila nakulomba. **36** Kaha omo uevuile civunga ca vantu cili nakuita, kaha uehuile nguendi “Vika vili nakulingika?” **37** Kaha vamulekele nguavo, “Yesu uaku Nazaleta hali nakuhita.” **38** Kaha uatambakanene nguendi, “Yesu! Muna Ndaviti! Njivuileko cikeketima!” **39** Kaha vantu vaje vakele kulutue lia civunga, vamulekele linga aholoke. Vuno honi ikeye uatambakanene cikuma nguendi, “Ove Muna Ndaviti! Njivuileko cikeketima!” **40** Yesu uemanene nakushika nguendi, “Muneheni kuno”. Omo uje yala uashuenene kuyehi, Yesu uamuhulisile nguendi, **41** “Vika utonda linga njikulingile?” Kaha uamukumbuile nguendi, “Muene njitonda linga njimone naua.” **42** Kaha Yesu uahandekele kuli ikeye nguendi, “Mona! Lutsilielo luove luna kukanguisa.” **43** Kaha hajevene uaputukile kumona, uakavele Yesu, na kushangazala Njambi. Omo vantu vacimuene, kaha voshe vashangazalale Njambi.

19 Hanima yevi Yesu kukovela mu Yeliko na kuputuka kuhitanganamo. **2** Muakele yala umo mu mbonge ije, uje uapuile mukuluntu ua vaka kutambula lisimo lizina liendi Sangeo, uje uapuile muka kufuka. **3** Uatondele kumona Yesu, vuno honi kasele kumumona omuo uapuile uamuihi, kaha naua kuakele civunga cakama. **4** Kaha uashatukilile kulutue lia civunga, ualondele ku muti ua linongo linga amone Yesu uje uahitilile mu ngila ijevene. **5** Omo Yesu uahete ha mutambela uje, uatalele kuilu, kaha uahandekele kuli Sangeo nguendi, “shuluka vuasi Sangeo, omuo lelo njapande kuija ku njivo yove.” **6** Sangeo uashulukile vuasi na kumutambula na kuvuahelela cikuma. **7** Vantu voshe vaje vamuene vialingiuile vaninguile nguavo, “Ou Yala nai kupua mungezi ku njivo ya muka vupi!” **8** Kaha Sangeo uemanene na kuhandeka kuli Muene Yesu nguendi, “Muene

ivuilila njihana mutambela ua vufuko vuanze kuli tuhutu, nga njambate cimo kuli umo mu ngila ya makuli, kaha njika mufueta vintsimbu viuana.” 9 Yesu uahandekela nguendi, “Kuovoka ku neja mu njivo muno lelo, omuo yala ou nalimuesa kupua muana ua vusunga ua Avilahama. 10 Mua vusunga Muna Muntu uezile nakutonda na kuovola vaje vana zimbala.” 11 Tele vantu vakele nakuivuilila vije Yesu uakele nakuhandeka, uavatele cisimo omuo uakele kuyehi na Yelusalema, kaha vasinganiekele nge vumuene vua Njambi hajevene vuavuno vusholoka. 12 Kaha Yesu uahandekela nguendi, “Kuakele muntu uaku vumuene uje uaile ku lifuti lia kulahako linga vakamupuisse muene, hanima yevi uasinganiekele kuhiluka linga akuendese vantu vendi. 13 Tele kanda aye, uasanene vangamba vendi likumi kaha uahanene umo na umo mbongo ya ngolinde na kuvaleka nguendi, ‘Landululeni noho njikeja.’ 14 Vuno honi vantu vamu lifuti liendi vamuzindile cikuma, kaha vatumine tunganda vamukave munima yendi na kukahandeka nguavo, ‘Ou yala kutumutondo linga apue Muene yetu kuahi.’ 15 “Omo uje yala uahilukile, hanima ya kumuhaka kupua muene, uashikile vaje vangamba vahanene vimbongo linga veje kuli ikeye linga atantekeya cingahi vana landuluilaho. 16 Kaha uakulivanga uezile nakuhandeka nguendi, ‘Muene, mbongo imolika ije iuanjihanene yasemuininahoni vimbongo likumi vikuavo.’ 17 Kaha uahandekela kuli ikeye nguendi, ‘Unalingi muacili cikuma, ngamba uacili! Kaha muene uahandekela kuli ikeye nguendi, omuo unakala nalutsilielo mu viuma viavindende, njikakuhana nzili yakama ya kutuamenena vimbonge likumi.’ 18 Kaha uamucivali naua uezile uahandekela nguendi, ‘Muene, mbongo yove imolika ije iuanjihanene yasemuinina vimbongo vitanu.’ 19 Kaha naua

muene uahandekete kuli ikeye nguendi, 'Njikakupuisa muka kutuamenena vimbonge vitanu.' 20 Kaha mukuavo ngamba uezile uahandekete nguendi, 'Muene, mbongo yove eyi, hanga njaitulikilile akantanga kakandende. 21 Njakutinine, omuo yove uapua muntu uavutenu. Ukambata cije keti cove na kuteja vije kuuakuvile.' 22 Kaha muene uahandekete kuli ikeye nguendi, 'Yove ngamba uamupi! Njikakuhisa na mezi akuhuma mu kanua kove! Utantekeye nguove yange nji yala uavutenu, njikambata vije keti viange na kuteja vije kunjakuvile? 23 Vikahoni kuua yakele kuli vaka kusekasana mbongo yange? Omo yange njineja nge njinauana mbongo yange hamo na kakondueso kayo.' 24 Kaha muene uahandekete kuli vaje vemanene kumukulo nguendi, 'Muniekeni oyo mbongo, muihane kuli uje hali na vimbongo likumi.' 25 Vuno honi vakevo vahandekete kuli ikeye nguavo, 'Muene, hali laja na vimbongo likumi!' 26 Kaha ikeye uavatavele nguendi, 'Muavusunga njimileka nguange, uje hali naco, vakamuhakelako viavingi, vuno honi uje kesi navio, cipue vene vije viavindende viali navio vakamuniekavio. 27 Kaha honi ku vitozi vange, vaje kuvatondele linga yange njipue muene uavo, vaneheni kuno nakuvatsihila ha mesho ange.'" 28 Omo Yesu uamanesele kuhandeka evi, kaha uaile kulutue luavo nakuya ku Yelusalema. 29 Omo Yesu uahete kuyehi na Mbetefenje na Mbeteniya ku munkinda ua Oliveta, kaha uatumine vandongisi vavali kulutue, 30 Uavalekele nguendi, "Yeni ku limbo lije lili kulutue lueni, omo mukakovelamo mukauana muna cimulu vanamukutu, uje kanda muntu alondeho. Kaha muzituleni mumunehe kuno." 31 Nga muntu umo amihula nguendi vika mumuzituila, mulekeni ngueni Muene amutonda. 32 Kaha vaje vatumine vaile vakauanene muje muahandeketele Muene. 33

Tele vali nakuzitula uje muna cimulu, kaha vavenia cimulu
 uavehuile nguendi, "Vika mumuzituila ou muna cimulu?" **34**
 Kaha vamatavele nguavo, "Muene hali nakumutonda." **35** Kaha
 vatualele uje muna cimulu kuli Yesu. Kaha vajalele tuzaku tuavo
 ha muongo ua cimulu, kaha valondeseleho Yesu. **36** Omo uakele
 nakuya ha cimulu, vantu vajalele tuzaku tuavo mu ngila kulutue
 lua Yesu. **37** Omo Yesu uahete kuyehi na Yelusalema, kucikulo
 ca munkinda ua Oliveta, kaha civunga cacingi ca vandongisi
 vendi vaputukile kuvuahela na kulemesa Njambi na mezi
 akama ha vikomoueso viose viakama vivamuene vije Yesu
 ualingile, **38** nguavo "Uakukuisula muene uje akeja mu lizina lia
 Muene Njambi! Ciyulo cikale mulu na vumpau kuli Njambi!"
39 Kaha Vafaliseo vamo vaje vakele mu civunga vahandekela
 kuli Yesu nguavo, "Mulongisi, shika vandongisi vove vaholoke"
40 Yesu uavatavele nguendi, "Njimileka nguange, nga ava
 valikela kulemesa kaha aua mavue akaputuka kutambakana."
41 Omo Yesu uahete kuyehi na kumona Yelusalema, uaililile, **42**
 uahandekela nguendi, "Nga uatantekeyele lika lelo nguove vika
 vitondeka linga kukale ciyulo! Vuno honi vuavuno vacishuekesa
 ku mesho ove! **43** Ntsimbu ikeja hali yove, omo vitozi vove vaka
 kutungila cimpaka, nakukuhaka mukati kavo, na kukushetuilamo
 mukati ku mitambela yoshe. **44** Kaha vakevo vakakunongesa
 hamo na vantu vove vaje vali mu vivumbe viose, kuvakaseze
 livue limo mu muhela ualio, omuo yove kuuatantekeyele ntsimbu
 omo Njambi uezile nakukuovola." **45** Yesu uakovelele mu njivo
 ya Njambi, na kuputuka kushekamo vose vaje vakele na
 kulandesa, **46** uahandekela kuli vakevo nguendi, "Vanasonaka
 mu visoneka nguavo, 'Njivo yange ikapua njivo ya Malombelo',
 vuno honi yeni muaipuisa muhela ua vizi!" **47** Yesu uakele

nakulongesa mu njivo ya Njambi ha litangua na litangua. Vakuluntu va tusasendote na valongisi va mezi a Lishiko lia Mosesa na vantuama va vantu vatondele kumutsiha, 48 vuno honi kuvauanene ngila yaku cilingila, omuo vantu voshe vakele naku muvuilila linga keti vasezeho cipue lizi limo.

20 Litangua limo Yesu uakele nakulongesa mu njivo ya Njambi na kuambulula muzimbu uacili ku vantu, kaha vakuluntu va tusasendote na valongisi va mezi a Lishiko lia Mosesa, hamo na vakuluntu vezile. 2 Kaha vahandekela kuli ikeye nguavo, “Tuleke, nzili muka ukalikuasesa nayo kulinga viuma evi? Iya nakuhana nzili eyi?” 3 Yesu uavakumbuluile nguendi, “Nange naua njimihula cihula cimo. Njilekeni, 4 nzili ya likuasesele luano muka kumbuitika ya humine kuli Njambi indi kuli vantu?” 5 Vaputukile vimpata hhakati kavo nguavo, “Vika tuhandeka? Nga tuhandeka nguetu, ‘ya humine kuli Njambi,’ kaha akatuihula nguendi, ‘Vikahoni kumua mukulahelele luano?’ 6 Vuno honi nga tuhandeka nguetu, ‘Ihuminina ku vantu,’ Kaha civunga coshe ca vantu vakatutsiha mukutuasha mavue, omuo vovuisisile nguavo luano uapuile Kananguizi ua Njambi.” 7 Kaha vakumbuluile Yesu nguavo, “Kututantekeya kuje kuya humine.” 8 Kaha Yesu uahandekela nguendi, “Nange naua kunjimileke kuihuminina nzili injili nakulikuasesa kulinga viuma evi.” 9 Kaha Yesu uaputukile kuleka vantu cisimo eci nguendi, “Kuakele yala umo uakele na citungu ca mikolovozi ya vushuka vua viniu, kaha uacikumuisile kuli vandimi vamo, kaha uaile vungezi vuendi ha ntsimbu yalaha. 10 Omo ntsimbu ya kuteja vushuka yahete, uatumine ngamba uendi kuli vaje vandimi, muku katambulako mutambela uendi kuli vije vanateje. Vuno honi vaje vandimi vapupile uje ngamba, na kumuhiluisa mavoko voko. 11 Kaha

uje vavenia citungu uatumineko naua ngamba mukuavo, vuno
 honi vaje vandimi vamupupile na kumulinga mua mupi, kaha
 uamuhiluisile mavoko voko. **12** Uatumineko naua ngamba uamu
 citatu, kaha vaje vandimi vamu vulumuine naua nakumumbila
 hambaza lia citungu. **13** Kaha honi vavenia citungu uahandেকে
 nguendi, 'Njilinga vati? Njikatuma munange injazanga, hamo
 vaka musingimika!' **14** Vuno honi omo vandimi vamumuene,
 kaha valihandেকে hhakati kavo nguavo, 'Ou ikeye muna
 uje vavenia citungu. Ijeni tumutsihe, kaha tukafungulula vufuko
 vuendi!' **15** Nkuma, vamumbilile hambaza lia citungu, kaha
 vamutshile." Yesu uavehuile nguendi, "Vika akalinga uje vavenia
 citungu kuli vaje vandimi? **16** Akeja na kutsiha vaje vantu
 na kuhana cije citungu kuli vandimi veka." Kaha omo vantu
 vavuile evi, vahandেকে nguavo, "Mua vusunga vene keti ngoco
 kuahi!" **17** Yesu uavatalele nakuvehula nguendi, "Visoneka
 vilumbunuka vika omo vihandeka nguavo, 'Livue lije livavianene
 vaka kutunga ngue kuliesi na seho likelio vuavuno linapu liaseho
 kupulaka mavue oshe'? **18** Kaha uoshe uje akauila ha livue
 lije akapokoka, vuno honi nga lije livue lika uila hali muntu
 umo, likamusaniuna." **19** Kaha valongisi va mezi a Lishiko lia
 Mosesa na tusasendote vayonguele kukuata Yesu haje vene,
 omuo vatantekeyele nguavo cisimo eci nacistela vakevo, vuno
 honi vateuele vantu. **20** Nankuma, vatatele ntsimbu ya cili.
 Kaha vahanene lizika kanua kuli vantu vamo valipuisse nge
 vaka vusunga, kaha va vatumine kuli Yesu linga vakamueseke
 na vihula linga vamuhane ku mavoko a Nguvulu ua Maloma.
21 Kaha vaje vavatumine vehuile Yesu nguavo, "Mulongisi
 tuatantekeya ngueto yove ukahandeka vusunga na kulongesa
 vusunga naua kuue kutala hali muntu cipue uapua ua vulemu,

cipue keti ua vulemu vuno honi ntsimbu yoshe ukalongesa vantu
 vusunga muje muatondela Njambi vayoyemo. **22** Tuleke, nkuma
 Lishiko lietu litutavesa kufueta lisimo kuli Sezale indi kuahi?"
23 Vuno honi Yesu uatantekeyela kuzangama kuavo, kaha
 uahandeketele kuli vakevo nguendi, **24** "Njimueseni mbongo ya
 siliva. Cihanga ceya na lizina lieya viliho?" Kaha vamukumbuluile
 nguavo "via Sezale!" **25** Kaha Yesu uahandeketele kuli vakevo
 nguendi, "Muacili, haneni kuli Sezale vije viapande kuli Sezale,
 kaha haneni kuli Njambi vije viapande kuli Njambi." **26** Kaha
 kuvasele kumu uanenaho mulonga ha mezi aua ku mesho a
 vantu. Valikomokelele ku kukumbulula cendi kaha vaholokele
 kuluu. **27** Kaha Vasanduki vamo, vaje vakulahela nguavo vantu
 kuvakasanguka ku vatsi, vezile kuli Yesu nakumuihula nguavo,
28 "Mulongisi, Mosesa uatusonekelele Lishiko eli nguendi, 'Nga
 yala atsa, kaha aseza mpuevo yendi vuno honi kesi na vana,
 kaha munaina ambate uje ntuluue linga vakase kukala na vana
 va uje natsi.' **29** Kuakele vamuanaye vatanu na vavali, kaha
 uje uamukuluntu uambate mpuevo, uatsile kuakuhona vana.
30 Kaha uje ua mucivali uambate uje mpuevo naua uatsile
 kuakuhona vana **31** kaha mucitatu naua. Cuma cimo cafuile
 mujevene kuli voshe vatanu na vavali, voshe vatsile kuakuhona
 vana. **32** Kaha kukumanusuila uje mpuevo uatsile. **33** Nankuma,
 ha litangua lije omo vatsi vaka sanguka, uje mpuevo akapua
 ueya hhakati kavaje voshe vamuambate vatanu na vavali?" **34**
 Yesu uavakumbuluile nguendi, "Vantu va lifuti lino vakambata
 na kushombuesa naua, (aiōn g165) **35** vuno honi vampuevo
 na vamala vaje vapande kusanguka ku vatsi na kuyoya mu
 ntsimbu ije ikeja kulutue kuva kambata cipue kushomboka. (aiōn
 g165) **36** Vakevo vakapua ngue tungelo kuvakasa naua kutsa

omuo vanapu vana va Njambi, omuo vanasanguka kuvatsi. **37** Mosesa nahana vukaleho linga vatsi vaka sanguka. Mu visoneka vije vihandeka via lifo liakele nakuuema Mosesa ahandeka hali Muene Njambi ikeye vene 'Njambi ya Avilahama, Njambi ya Isake, na Njamba ya Yakomba.' **38** Ikeye uapua Njambi ua vaka kuyoya, keti ua vaka kutsa kuahi, omuo ku mesho a Njambi voshe vantu vendi vayoya." **39** Kaha vamo valongisi va mezi a Lishiko lia Mosesa vahandeketele nguavo, "Mulongisi, uakumbulula muacili!" **40** Kuhuma ha ntsimbu ije kuvasele naua kuihula Yesu vihula vieka. **41** Yesu uavehuile nguendi, "Vatihoni vali nakuhandeka nguavo, Kilistu akapua ua ku ntanga ya muene Ndaviti? **42** Ndaviti vavenia nahandeka mu livulu lia miaso nguendi, 'Muene Njambi uahandeketele kuli Muene uange nguendi, Tumama ku livoko liange lia cilio, **43** noho njikapuisa vitozi vove ngue cituamo caku viliato viovve.' **44** Ndaviti ikeye vavenia uamutumbuile nguendi, 'Muene,' vatihoni Kilistu apua mutekulu lia Ndaviti?" **45** Kaha omo civunga ca vantu vakele nakuvuilia, kaha Yesu uakele nakuhandeka kuli vandongisi vendi nguendi, **46** "Zangameni kuli valongisi va mezi a Lishiko lia Mosesa, vaje vazanga kuenda na vikovelo viavo via laha viandando na kutsetsela na kasingimiko mumihela yakulandesela na kuhangula vituamo viacili mu vinjivo via Njambi via malombelo na mihela ya vantu va vulemu ku viuano. **47** Vakevo vakakuisi vantuluue na kuvevira vinjivo viavo, kaha vashueka vilinga viavo na malombelo alaha! Kaha nakuzangamesa kuavo kukapu kuakama cikuma!"

21 Litangua limo omo Yesu uakele nakutalazeka, uamuene vaka kufuka vali nakuhana mulambu uavo mu njivo ya Njambi, **2** kaha naua uamuene ntuluue umo ua cihutu uahanene

tumbongo tuvali. **3** Kaha Yesu uahandeketele nguendi, “Mua vusunga njimileka nguange, ou ntuluue ua cihutu nahana viavingi kupulakana voshe vaje vantu vakufuka, **4** njahandeka evi omuo veka vanakala nakulambuila via kusalaho ku vufuko vuavo, vuno honi ou mpuevo nalambuila viose vianakele navio via kulikuasa navio.” **5** Vamo va vandongisi va Yesu vakele nakuhandeka ha njivo ya Njambi, ha vucili vua mavue aje vaitungisile, na vuana vuje vakele nakuhana mukuivuahesa, kaha Yesu uahandeketele nguendi, **6** “Maneni njimileke ha viuma viose evi munamono. Ntsimbu ikaheta omo vitozi veni vaka humisa livue lioshe lia njivo mu muhela uhalio, kaha mavue oshe a ka siuka.” **7** Vandongisi va Yesu vamuihuile nguavo, “Mulongisi, muaka muka evi viuma vikalingika?” Na cimueso muka tukatantekeya naco ngueto ntsimbu inahete ya viuma viose evi vilingiue. **8** Yesu uahandeketele kuli vakevo nguendi, “Zangameni keti vamikuisse. Vantu vavengi vakeja mu lizina liange na kuhandeka nguavo, ‘Yange vene ikeye!’ Kaha naua nguavo, ‘Ntsimbu inahete vuavuno!’ Vuno honi keti mukava kavangeye. **9** Omo mukevua vizita na kulitengulukila, keti mukateue, viuma evi vinapande kulingika tahi, vuno honi kuvilumbunuka nge kuhua kua mavu kunahete.” **10** Kaha Yesu uahandeketele naua nguendi, “lifuti likalua nzita na lifuti likuavo, kaha vumuene vukalua na vumuene vukuavo. **11** Kukala mandundumua, na njala yakama, na mishongo ya kulitambuila kuoshe, kukakala viuma viakuteuesa na vitantekeyeso viaku komouesa vikahuminina muilu. **12** Omo ntsimbu kanda viuma evi visholoke. Vakamikuata na kumiyandesa, vakamituala kuvi njivo via malombelo avo naku kamiyula naku mihaka mutumenga, kaha vakamituala ku vimiene naku vanguvulu mukunieseka omuo lizina liange. **13**

Ikapua ntsimbu yacili kuli yeni ya kuambulula Muzimbu ua Cili.
 14 Nankuma, vihakeni mu mitima yeni keti muvisinganiekele
 vualumo ngueni vika tukahandeka, 15 omuo njikamihana mana
 akutantekeya vije vimukahandeka linga vitozi veni kuvakasa
 kumihisa cipue kuviana vimukahandeka. 16 Cipue visemi
 vieni, na vamuanoko, na vavushoko veni na vavusamba veni
 vakamienda vungungu. Kaha vamo hhakati keni vaka vatsiha. 17
 Kaha voshe vakamizinda omuo lizina liange. 18 Vuno honi cipue
 cinkambu cimo ca kumutue ueni ku cikazimbala. 19 Takameseni,
 kaha mukohiela miono yeni. 20 "Omo mukamona Yelusalema
 vana izengeleka ku civunga ca masualale, tantekeyeni ngueni
 kunonga kuayo kuli muyehi. 21 Nankuma, vaje vali mu Yundeya
 vapande kuteuela ku minkinda, kaha vaje vali mu mbonge
 vapande kuhumamo, kaha Vaje vali hambaza ya mbonge naku
 mehia vapande keti vakovelemo mu mbonge. 22 Aua akeuo
 matangua akuzangamesa, vivahandেকে mu visoneka linga
 vilishulisise. 23 Luvinda ku vampuevo vaje vakakala na mazimo
 na vampuevo vaje vaka jamuesa ha ntsimbu ije! Tuyando
 tuakama tukeja ha lifuti eli, na vukalu vua Njambi vukeja hali
 vantu ava. 24 Kaha vamo vaka vatsiha na mukuale, kaha
 vakuavo vakavatuala ku vunzinda ku mafuti eka, kaha vaje keti
 Vayunda vaka pihisa Yelusalema noho ntsimbu yavo ikaheta.
 25 "Kaha viuma via kukomouesa vikapangiua ku litangua naku
 ngonde naku vingongonosi. Vantu voshe vaha mavu vakevua
 liova lia kuohia kua mema a kalunga na kukuma kua mankimba
 kaha kuvakatantekeya vivakalinga. 26 Vantu vaka lezimuka
 kuliova omo vakatatela vije vikasholoka hano ha mavu oshe,
 omuo viuma vioshe via muilu vikalininganga. 27 Kaha vakamona
 Muna Muntu akeja mu mashuelua na nzili na vumpau vuakama.

28 Omo viuma evi vikaputuka kupangiua, katukeni nanzili na kutala kuilu, omuo kuohela kueni kuli hayehi.” 29 Kaha Yesu uavatelele cisimo eci nguendi, “Singaniekeni ha muti ua mukuyu na miti yeka yoshe. 30 Omo mumona mafo auo aputuka kuzovelela, muapande kutantekeye ngueni ntondue ili muyehi. 31 Kaha mucifua aci vene, omo mukamona viuma evi vipangiua mutantekeye ngueni vumuene vua Njambi vuli muyehi. 32 “Muavusunga njimileka, viuma vioshe evi vikapangiua oku vantu voshe va ntsimbu ino vaciyoya. 33 Melu na mavu vikahta, vuno honi mezi ange kuakahiti. 34 “Zangameni! Keti mushoshomue cikuma mitima yeni ha ciuano viakulia na kunua na kulinienga ha viuma vije via lifuti. Nga muvilinga litangua lije lika miniangumuna ngue mukapiluka muheto. 35 Litangua lije likeja ku vantu voshe vali hano ha mavu. 36 Livuaheseleni na kulombela ntsimbu yoshe linga mukakale na nzili yakuhiana vioshe vije vikapangiua na kuimana ku mesho a Muna Muntu.” 37 Yesu uakale na kulongesa mu njivo ya Njambi ha matangua aje, kaha kuheta ku ntsimbu ya cinguezi, uakele nakuhumamo na kuya ku munkinda ua Oliveta kukakalako vutsiki vuoshe. 38 Kucimenemene coshe vantu voshe vakele nakuya mu njivo ya Njambi na kumuivuilila.

22 Omo ntsimbu yahete kuyehi ya ciuano ca kulia mbola ya kuhona cimbaluila, civasana nguavo Ciuano ca Paseka. 2 Kaha vakuluntu vatusasendote na valongisi va mezi a Lishiko lia Mosesa vatondele ngila ya vushueke ya kutsilamo Yesu omuo vakele na liova lia vantu. 3 Kaha Satana uakovelele muli Yundasa ivasana Sakaliote, umo uavaje likumi na vavali ua vandongisi. 4 Kaha Yundasa uaile na kukahande kuli vakuluntu vatusasendote na vaka kuniunga Njivo ya Njambi, uavamuesela ngila yakuendela Yesu vungungu. 5 Kaha vakevo vavuahелеlele

cikuma, valitaivatumbuile nendi kumuhana vimbongo. **6** Yundasa uatavele, kaha uatalazekele ngila imo ya kuendelamo Yesu vungungu kua kuhona vantu kutantekeya. **7** Litangua liete ha ntsimbu ya ciuano ca mbolo ya kuhona cimbaluila, omo vatsihile vana va vampanga vakulia ha Ciuano a Paseka. **8** Yesu uatumine Petulu na luano nguendi “Yemu ye muka vuahesele vualumo mutu kalila Ciuano ca Paseka.” **9** Kaha vamuihuile nguavo, “Kuli ku utonda linga tuka civuaheseleko?” **10** Kaha uavakumbuile nguendi, “Omo mukakovela mu mbonge, muka uana muntu nambata njava ya kutekuila mema. Mukaveni noho akaheta mu njivo ya kakovela. **11** Handekeni kuli vavenia njivo nguendi, ‘Mulongisi natutumu kukuihula nguendi, cilikuli cihela cituakulila yange na vandongisi vange Ciuano ca Paseka?’ **12** Kaha akamimuesa cihela cakama helu lia njivo, vanauvua hesa vualumo, kuje mukavuahese viakulia.” **13** Kaha vaile vauanene viuma viose nge muavalekelele Yesu, vavuahesele viakulia via Ciuano ca Paseka. **14** Kaha omo ntsimbu ya hete Yesu uatumamene ku mesa hamo na tunganda vendi. **15** Kaha uahandekela kuli vakevo nguendi, “Njatondele cikuma kulia eci Ciuano ca Paseka hamo neni ntsimbu kanda njiyande, **16** omuo njimileka nguange, kuhuma lelo kunjikacili naua kuvanga noho calishulisilila muacili mu Vumuene vua Njambi.” **17** Kaha Yesu uanonele hambanza ya viniu, kaha uahandekela kuli Njambi, na kuhandeka kuli vandongisi vendi nguendi, “Ambateni hambanza eyi mulishumuine hhakati keni. **18** Njimileka nguange, kuhuma lelo kunjikanu naua neni viniu kuvanga noho vumuene vua Njambi vuneja.” **19** Kaha uambate naua mbolo uakandelele kuli Njambi, kaha uaitavuile uava haneneyo nguendi, “Ei inapu muvila uange uvanahana ha yeni. Lingelingeni eci mukunjivuluka yange.”

20 Omo vamanesele kulia uambate kambanza uahandekele
 nguendi, “Eyi kambanza inapu litavasano lihaliha lia Njambi
 livanakutu na maninga ange aje ahitikila hali yeni. 21 “Vuno
 honi taleni! Ou anjenda vungungu hali hamo nange kuno ku
 mesa! 22 Muna Muntu akatsa nge muje muasinganiekelemo
 Njambi, vuno honi tuyando tuendi uje akamuenda vungungu!”
 23 Kaha vandongisi vendi vaputukile kulihozola hhakati kavo
 nguavo, iya honi akalinga cuma eci. 24 Kaha kuaputukile
 vimpata hhakati ka vandongisi va Yesu nguavo, iya umo hhakati
 kavo napu uakama kupulakana. 25 Kaha Yesu uandekele
 kuli vakevo nguendi, “Vamienne va vaje keti Vayunda vali na
 nzili ha vantu vavo. Kaha vaje vaka kushika vavatumbula
 vakuasi va vantu.” 26 Vuno honi ei keti ikeyo ngila hhakati
 keni, vuno honi uoshe uje uakama hhakati keni napande kupua
 uamundende, kaha ntuama yeni napande kupua ngue ngamba.
 27 Iya uakama kupulakana? Uje natumama kukulia cipue uje
 hamuhana viakulia? Nguetu uje natumama kukulia ikeye uakama
 ndi? Vuno honi yange njili hakati keni nguange muka kuhana
 viakulia. 28 Yeni munakala nange mu tuyando tuange tuoshe. 29
 Nge mua nanjihanena Tate nzili ya kuyula, neni naua njikamihana
 nzili yakuyula. 30 Linga yeni mukalie na kunua mu vumuene
 vuange, kaha mukatumama ku vituamo vua vumuene na kuyula
 miyati likumi na ivali ya Isaleli. 31 Simoni, Simoni! Ivuilila,
 Satana atonda linga amieseke yeni mu vavoshe, ku hangununa
 vacili ku vavapi nge muka kulima muaka hangununa tiliku ku
 mujungu. 32 Vuno honi yange njakulombeleda linga lutsilielo
 luove keti luhue. Kaha omo ukatenguluka na kuhiluka kuli
 yange, unapande kukolesa vamuanoko. 33 Kaha Simoni Petulu
 uamukumbuluile nguendi, “Muene, njalivuahesela laja kuya mu

kamenga nove na kukatsa nove!" 34 Kaha Yesu uamukumbuluile nguendi, "Muavusunga, Petulu" njikuleka nguange, "vutsiki vuno vene kanda ndemba atambeke, ukanjiviana lutatu." 35 Yesu uehuile vandongisi vendi nguendi, "Muje njamitumine cakuhona cikuama, ngonga cipue vinkaku muahonoueleko cuma cimo ndi?" Kaha vamukumbuluile nguavo, "houe!" 36 Kaha Yesu uahandekete kuli vakevo nguendi, "Vuno honi" ntsimbu ino, "Ou hali na cikuama cipue ngonga napande kuambata, kaha uoshe nahonoua mukuale napande kulandesa kazaku kendi alande mukuale. 37 Muomu vanacisoneka nguavo, 'Vamutandelele kumo na vaka kushaula Lishiko.' Kaha njimileka nguange eci cinapande kulishulisisa hali yange. Eyo viosehe vije vivanasoneka hali yange vili nakulishulisisa." 38 Kaha vandongisi vahandekete nguavo, "Muene tala! Kuli mikuale ivali ei!" Kaha uavakumbuluile nguendi, "Mukemo vene!" 39 Kaha Yesu uahumine mu mbonge, kaha uaile ku munkinda ua Oliveta nge muakele nakulingilamo. Kaha vandongisi vendi vamukavele. 40 Omo uahete kuje uavalekele nguendi, "Lombeleni linga keti mukovele muvieseko." 41 Kaha uahumine kavundende kuli vakevo kaha uatsikamene na kulombela, 42 nguendi, "Tate nga mutonda hambanza eyi ya tuyando ihite kulahako nange. Ketu nge ku cizango cange kuahi, vuno honi cizango cove cilingiue. 43 Kangelo uahumine kuilu uasholokele kuli ikeye na kumusimpisa. 44 Omo ha tuyando tuakama ua lombelele cikuma, kaha ntuima yendi yapuile ngue mambase a maninga anduekelele ha mavu." 45 Kaha omo uakatukile kuhuma ku kulombela, uaile kuli vandongisi vendi uavauanene vanakosa tulo, omo vazeyele na vusiua. 46 Kaha uahandekete kuli vakevo nguendi, "Vikahoni muakosela? Hindukeni mu lombele, linga keti mukovela muvieseko." 47

Kaha te Yesu uakele nakuhandeka navo, hajevene civunga ca vantu cahete. Yundasa Sakaliote uje uava likumi na vavali uatuamene kulutue luovo. Kaha uashuenene kuli Yesu na kumuntsuemba. **48** Kaha Yesu uahandekela kuli ikeye nguendi, “Yundasa nkumani yove uenda Muna Muntu vungungu na kumutsuemba ndi?” **49** Kaha omo vandongisi vaje vakele hamo na Yesu vamuene vije viapangikile vahandekela nguavo, “Muene tulikuasese mikuale ndi?” **50** Kaha umo ua vandongisi va Yesu uavatuile lituitui lia ngamba ua kasasendote uakama. **51** Vuno honi Yesu uamu vianesele nguendi, “Ecela” kaha uakuate lituitui lia uje yala nakulihiluisilako naua. **52** Kaha Yesu uahandekela kuli vaje vakuluntu va tusasendote na vamo vakuluntu va vaka kuniunga njivo ya Njambi na vakuluntu vaje vezile na kumukuata nguendi, “Nkumani muneja namikuale na vimbueti ngue njimuizi ndi?” **53** Njinakele neni mu njivo ya Njambi ha matangua oshe vika honi kumuanjikuate. Vuno honi eyi ikeyo ntsimbu yeni yakuipanga, omo nzili ya milima ili nakuhiana.” **54** Vakuate Yesu kaha vamuatalele ku njivo ya Kasasendote uakama, kaha Petulu uamukavele munima uakele kulahako. **55** Vamo vavuekele tuhia mukati ka cipango vatumamene nakuota, kaha Petulu uatumamene navo. **56** Omo ngamba umo uampuevo uamuene Petulu natumama kuje ku tuhia, uamutalele ntoma, kaha uahandekela nguendi, “Yala ou naua uakele hamo na Yesu.” **57** Vuno honi Petulu uavianene nguendi, “Yove mpuevo yange kunjimutantekeya!” **58** Kaha omo kuahitile ka ntsimbu kakandende, yala ueka naua uamuene Petulu, kaha uahandekela nguendi, “Nove naua ua umo vendi” Vuno honi Petulu uamukumbuluile nguendi, “Yala, kuahi, keti yange!” **59** Omo kuahitile ola lika, kaha yala mukuavo

naua uahandekela nanzili nguendi, “Ou yala cilivene uakele hamo na Yesu, nendi naua Kangalileya!” **60** Vuno honi Petulu uamukumbuluile nguendi, “Yove yala yange kunjitantekeya evi ulinakuhandeka!” Hajevene te acili nakuhandeka kaha ndemba uatambekele. **61** Kaha Yesu uatengulukile uatalele kuli Petulu, kaha Petulu uavulukile vije via mulekele Yesu nguendi, “Ntsimbu kanda ndemba atambenge vutsiki vunovene ukanjiviana lutatu” **62** Kaha Petulu uatuhukile hambanza na kulila cikuma. **63** Vamala vaje vaniungile Yesu vamushendumuine na kumupupa. **64** Vamukitile tanga ha mesho, kaha vahandekela kuli ikeye nguavo, “Nga ukananguizi, tuleke! Iya na kupupu?” **65** Vahandekela viuma viavingi via kumushaula. **66** Kaha omo kuacele vakuluntu voshe va vantu valiuanene hamolika. Vakuluntu va tulasendote, na valongisi va mezi a Lishiko lia Mosesa voshe kuvakele, kaha vanehele Yesu ku mpunga yavo. **67** Kaha vamuihuile nguavo, “Tuleke, yove Kilistu ndi?” Kaha Yesu uavakumbuluile nguendi, “Cipue nga njimileka nguange yange, kumukanjikulahela.” **68** Kaha naua nga njimihula cihula, kumukasa kunjitava. **69** Vuno honi hume lelo nakutuala kulutue Muna Muntu akatumama ku livoko lia cilio lia Njambi muka nzili yoshe. **70** Kaha voshe vamuihuile nguavo, “Nkuma yove u Muna Njambi ndi?” Ikeye uavakumbuluile nguendi, “Mumu nahandeka mukemo vene.” **71** Kaha vahandekela nguavo, “Vikahoni tutondela naua vukaleho vueka? Yetu vavenia tualivuila laja muanacihandeka.”

23 Kaha mpunga yoshe yakatukile na kutuala Yesu kuli Nguvulu Pilato. **2** Kaha vaputukile kumuvangeya nguavo, “Tuauana ou yala aleka vantu vetu linga valuse Fulumende yetu, alina kuvavindika kufueta lisimu kuli Sezale na kulihandeka ikeye vavenia nguendi ikeye Kilistu Muene uetu.” **3** Kaha Pilato

uamuhulisile nguendi, “Yove Muene ua Vayunda ndi?” Yesu
 uamukumbuluile nguendi, “Munahandeka mukemo vene.” 4
 Kaha Pilato uahandekela ku tulasendote vakama na civunga
 nguendi, “Yange kunjauanene mulonga kuli ou muntu.” 5 Vuno
 honi vakevo vahandekela na nzili nguavo, “Ikeye alinakulinga
 mpindakano ku vantu na vilongesa viendi linga valuisse Yundeya
 yoshe. Uaputukilile mu Ngaliya, kaha hano vene nejakuno.” 6
 Omo Nguvulu Pilato uevuile eci, kaha uyuile nguendi, “Nkuma
 ou yala ka Ngaliya ndi?” 7 Omo Pilato uatantekeyele nge
 Yesu uahumina ku nganda iye yakele nakuyula Muene Helonde
 naua mukemo muakele, kaha uamutumina kuli Muene Helonde,
 uye uakele mu Yelusalema ha ntsimbu iye. 8 Muene Helonde
 uavuahelele cikuma omo uamuene Yesu, omuo uovuile viendi
 na laja uakele nakutonda cikuma kumumona. Uakele nalishungu
 lia kumona Yesu alinga vikomouesa. 9 Kaha Muene Helonde
 uyuile Yesu vihula viavingi, vuno honi Yesu katavele cipue lizi
 limo. 10 Kaha vakuluntu va tulasendote na valongisi va mezi a
 Lishiko lia Mosesa vaile kulutue nakuvangeya Yesu muakama.
 11 Kaha Muene Helonde na masualale vendi vamushendumuine
 naku mupanga mua mupi, kaha vamuzikile mukanjo uandando,
 kaha Helonde uamuhilisile kuli Pilato. 12 Kaha ha litangua liye
 vene Helonde na Pilato valikuate vusamba, te kanda lievi vapuile
 muntu na citozi cendi. 13 Pilato uasanene hamo vakuluntu va
 tulasendote na vantuama na vantu, 14 Kaha uahandekela kuli
 vakevo nguendi, “Muanehe ou yala kuli yange na kuhandeka
 ngueni alinakulekesa vantu linga valuisse Fulumende. Ivuilileni,
 yange njamuihuile ku mesho eni, kaha kunjauanene mulonga
 ua cuma cimo cacipi cimunamuvangeya. 15 Cipue Helonde
 kauanene mulonga muli ikeye mukemo namuhiluisa kuli yetu.

Ou yala kukuesi cuma canalingi linga va muuaneneho mulonga ua kutsa. **16** Njikamupupa lika kaha njikamuecela linga aye.” **17** Kuakele cilika cavo cije Pilato uatondele kuhumisila vantu cinzinda umo mu kamenga uje ivatondele ha ntsimbu ya Ciuano ca Paseka. **18** Kaha civunga coshe ca vantu ca tambakanene nguavo, “mutsihe!” Tuzituile Mbalambasa. **19** (Mbalambasa vamuhakele mu kamenga omuo uakele nakuluisa Fulumende mu mbonge na kuntsiha vantu.) **20** Vuno honi Pilato uatondele kuecela Yesu, kaha uahandekela naua ku civunga. **21** Vuno honi vakele nakutambeka nguavo, “Mushukike ha cilindakano! Mushukike ha cilindakano!” **22** Kaha Pilato uahandekela naua lua mucitatu nguendi, “Vupi muka vuanapanga? Yange kunjauanene cuma cimo ca kumutshila! Njimupupa lika na kumuecela aye.” **23** Vuno honi vantu vatualeleleho kutambeka nguavo Yesu vamushukike ha cilindakano, kaha hakutambeka nguavo uavahaneneye. **24** Nankuma, Pilato uatete cije cimpande, ngue muvalombeke vakevo. **25** Kaha Pilato uecelele Mbalambasa muntu ivatondele, uje uakele mu kamenga ha mulonga ua kuluisa Fulumende na kutsiha vantu. Kaha uavahanene Yesu linga vamulinge muje muvatondelele vavenia. **26** Kaha masualale vatualele Yesu mukumushukika te vali nakuya valiuanene na yala umo ua lizina lia Simoni uaku Silene, uje uezile mu mbonge kuhuma ku mehia. Kaha vamukuate nakumutuika cilindakano ca Yesu kaha vamulekele linga akave Yesu munima. **27** Civunga cakama ca vantu ca mukavele, hhakati kavo hakele vampuevo vaje vakele nakulilila ikeye cikuma. **28** Yesu uatengulukile kuli vakevo nakuhandeka nguendi, “Yeni vampuevo vamu Yelusalema! Keti mulile yange vuno honi lililani yeni vavenia na vana veni. **29** Kaha matangua alina kuija omo vantu vakahandeka

nguavo, 'Vanakuisuliua vaje vantsimpi, vaje kuvasemene tukeke
 na vaje kuvalelele.' 30 Ikapua ntsimbu ije vantu vakahandeka ku
 minkinda nguavo, 'Tuuileni! Naku malundu nguavo, tufuiken!' 31
 Nga valinga viuma evi ku muti uakutontola, kaha honi cikafua
 vati ku muti uakuma?" 32 Kaha naua kuakele mihuza vavali va
 vamala vavatualele hamo na Yesu na kuvashukika. 33 Omo
 vahete kumuhela vatumbuile nguavo, "Cikola," kaha vashukikile
 Yesu ha cilindakano na vaje mihuza vavali umo ku livoko lia cilio
 mukuavo ku livoko lia cimoshue. 34 Yesu uahandekete nguendi,
 "Tate vakonekele! Omuo kuvatantekeya cije civali nakulinga."
 Kaha masualale valipangezelele vuzalo vuendi na kuta nkela. 35
 Kaha vantu vemanene kuje nakutalela te vantuama va Vayunda
 vamushendumuine nguavo, "Uovuele vakuavo, nendi aliovole
 ikeye vavenia nga ikeye Kilistu uje ya nahangula Njambi!" 36
 Kaha masualale vamushendumuine naua vezile hayehi kuli
 ikeye vamuhanene viniu via kushasha. 37 Vahandekete kuli
 ikeye nguavo, "Liovole yove vavenia nga u Muene ua Vayunda!"
 38 Helu lia cilindakano cendi hakele mezi aua nguavo, "Ou ikeye
 Muene ua Vayunda." 39 Kaha muhuza umo ivamushukikile
 hamo nendi uahandekete lizi lia kumushaula nguendi, "Nkumani
 keti yove Kilistu ndi? Liovole yove vavenia netu naua utuovolo!"
 40 Kaha uje mukuavo muhuza uamutenukilile nguendi, "Nkuma
 yove kuuteue Njambi ndi? Yove unambata cihiso ngue ikeye. 41
 Cihiso cetu cinatupande, omuo tunambata fueto ya vilinga vuetu,
 vuno honi yala ou kesi na vupi." 42 Kaha uahandekete kuli Yesu
 nguendi, "Yesu njivuluke omo ukeja mu vumuene vuove." 43
 Yesu uamukumbuile nguendi, "Mua vusunga njikuleka nguange
 lelo vene ukakala hamo nange mu vumuene vua muilu." 44 Omo
 ntsimbu yapuile hhakati ka litangua, kaha litangua liazivalele

kuakekele milima mu lifuti lioshe ije yakeleko noho ha ola ya citatu ya cinguezi. 45 Kaha ntanga ije yakele mu njivo ya Njambi yatavukile hhakati kuhuma kuilu na mavu. 46 Kaha Yesu uatambekele na lizi liakama nguendi, "Tate! Njihaka muono uange mu mavoko ove." Hanima yakuhandeka mezi aua uatsile. 47 Omo mukuluntu ua masualale uamuene vije via lingiule, ualemelele Njambi nakuhandeka nguendi, "Mua vusunga yala ou uapuile muka vusunga." 48 Omo vantu vaje vakungulukilile kuje ku muhela vamuene viuma vije valingiuile, kaha vahilukile ku vinjivo viavo vali pupangele ha vintulo viavo mu vusiua. 49 Kaha voshe vaje vatantekeyele Yesu ha mutuntu uendi hamo na vampuevo vaje vamukavele kuhuma ku Ngalileya vemanenene kulahako nakutala viuma evi. 50 Kuakele yala umo lizina liendi Yosefa uaku mbonge ya Alamatiya mu nganda ya Yunda. Uapuile yala uacili ua kasingimiko, 51 uje uakele nakutalelela kuija kua vumuene vua Njambi. Cipue vene uapuile umo uamu mpunga, katavele ku vutumbe vuavo vua kuluisa Yesu na vilinga viavo. 52 Uaile kuli Pilato nakulomba muvira ua Yesu. 53 Uahumisile muvira ua Yesu ha cilindakano, kaha uauzengelele ha ntanga ya liniu, kaha ualangekele muvira ua Yesu mu cihilo cije civa cokuele mu livue lije kanda vantsindemo muntu kuyehi na munkinda uaundende. 54 Liapuile litangua lia mucitanu cinguezi omo litangua lia Sapalalo kanda lihete. 55 Vampuevo vaje vakavele Yesu kuhuma ku Ngalileya vaile hamo na Yosefa, vakamuene cihilo cije na kumona muje muvalangekelelemo muvira ua Yesu. 56 Kaha vaile ku vinjivo viavo nakukavuahesa mukundu na mazi aluengo luacili linga vaka vuahese muvira ua Yesu. Kaha ha litangua lia Sapalalo vahuimine kuya ku Lishiko lia Mosesa.

24 Omo kuacele lia calumingo vampuevo vaile ku cihilo, vambate mazi avavuahesele. **2** Kaha vauanene livue liakama vana lihumisa ku cikolo ca cihilo. **3** Kaha vakovelelemo vuno honi kuuanenemo muvila ua Muene Yesu. **4** Vemanene kuje te valikomokela, kaha hajevene kuasholokele vamala vavali mu vuzalo vuakuvyakuma kuli vakevo. **5** Vaje vampuevo vovuile liova cikuma kaha vakotamene ha mavu, vaje vamala vavehuile nguavo, "Vika mutondela muka muono ku vantsi? **6** Uahiko kuno nasanguka laja. Vulukeni muje muahandekela kuli yeni tele ali ku Ngallileya. **7** 'Muna Muntu vaka muhana mu mavako a vantu vavupi, kaha vaka mushukika, a kasanguka hanima ya matangua atatu.'" **8** Kaha vampuevo vavulukile mezi endi. **9** Kaha vahumine kuje ku cihilo vakalekele viuma vioshe vivamuene kuli vaje likumi na umo lia vandongisi na vakuavo voshe. **10** Vaje vampuevo vapuile Maliya Mangandalena, na Njuana, na Maliya vaina ya Yakomba na vampuevo vakuavo valekele evi viuma kuli tunganda va Yesu. **11** Vuno honi tunganda vasinganiekele nge vije vivahandekela vampuevo keti viaseho kaha kuva vakulahelele. **12** Vuno honi Petulu uakatukile na kushatukila ku cihilo, uakotamenenemo kaha uamuenemo lika vintanga na ceka cahi. Kaha uahilukile kuimbo na kulikomokela ha viuma vije via lingiule. **13** Ha litangua lijevene vandongisi vavali va Yesu vendele kuya ku limbo lije liivatumbuile nguavo Emausi, ntunda yakele matambo likumi na imo kuhuma ku Yelusalema. **14** Vakele nakuhandeka ha viuma vioshe vije vialingiule. **15** Tele vacili nakuhandeka na kuliyongola, Yesu uezile hayehi navo nakuenda navo. **16** Vamumuene vuno honi kuvamutantekeyele. **17** Yesu uahandekela kuli vakevo nguendi, "Vimpande muka muli nakuhandeka oku muenda?" Vemanene

kaha vihangwa viavo viasolokele mu vusiu. **18** Kaha umo uavo lizina liendi Kolopase, uamukumbuluile nguendi, “Yove lika mungezi muno mu Yelusalema uje katantekeya vinapangika ha matangwa ano.” **19** Kaha uavehuile nguendi, “Viuma muka?” Vamutavele nguavo, “Via Yesu uaku Nazaleta. Yala ou uapuile kananguizi ka Njambi na vantu voshe vamutavele kupua muka nzili mu viuma viose uahandekela na vije via lingile na Njambi uamu kulahelile. **20** Kaha tusasendote vakama na vakakuyula vamuhanene kuli Nguvulu ua Maloma linga vamutsihe, kaha vamushukikile ha cilindakano. **21** Tuakele na likulahelo ngueto ikeye akapatula Isaleli! Kaha lelo linapu litangwa lia mucitatu kuhuma haje vialingile viuma evi. **22** Vampuevo vamo hhakati ketu vatukomokesele, vamenekela ku cihilo cimenemene, **23** vuno honi kuvakauanene muvula uendi. Kaha vahilukile nguavo vakamuene cimona ca tungelo vaje vavalekele nguavo hali nakuyoya. **24** Kaha vamo hakati ketu vaileko ku cihilo, kaha vakauanene nge muje muvahanekela vaje vampuevo, vuno honi kuvamumuene.” **25** Kaha Yesu uahandekela kuli vakevo nguendi, “Yeni vilema, vaka kusimbula kutsiliela vije viose vivahanekela tunanguizi va Njambi va Njambi! **26** Nkumani Kilistu kapande kuyanda ha viuma evi nakukovela mu vumpau vuendi ndi?” **27** Kaha Yesu uaputukile kuvalumbuina viose viuma vije vahanekela mu visoneka hali ikeye, kuputuka na mavulu a Mosesa na kutuala ku visoneka via tunanguizi va Njambi va Njambi voshe. **28** Kaha omo vahete kuyehi na limbo kuje vakele nakuya, Yesu ualingile ngue atuvakana kamandende kuya kulutue, **29** Vuno honi vamulombele na kuhandeka nguavo, “Tumama netu omuo cinguezi na litangwa liatoko.” Kaha uaile na kukala navo. **30** Uatumamene navo mukulia kaha uambatele

mbolo naku ikuisula uaipazuile na kuvahana. **31** Kaha mesho avo ashokolokele vatantekeyele nguavo nkumani ikeye, vuno honi ualavukile ku mesho avo. **32** Kaha valihandekesele umo na mukuavo nguavo, “Nkumani mukemo mitima yetu yovuile kuvuahelela cikuma omo uakele nakuhandeka netu mu ngila na kutulumbunuina viuma viamu visoneka.” **33** Vakatokile ha ntsimbu ijevene vahilukile ku Yelusalema, vauanene vandongisi likumi na umo vanalikungulula na vaje vakuavo veka naua. **34** Vahandekesele nguavo, “Mua vusunga vene Muene Yesu nasanguka! Nalisholola kuli Simoni!” **35** Kaha vaje vavali vambuluile vije vialingiuile mu ngila, nomu vatantekeyele nguavo nkuma ikeye Muene Yesu omo uatavuile mbolo. **36** Tele ntsimbu vaje vavali vakele nakuvaleka viuma evi, vuasi vuasi Yesu vavenia uemanene hakati kavo uahandekesele nguendi, “Ciyulo cikale neni.” **37** Kaha vovuile liova cikuma, omuo vasikaniekeyele nguavo vanamono ndumba ya muntu. **38** Vuno honi uahandekesele kuli vakevo nguendi, “Vikahoni munalijujukila? Omo vika muli na vimpata mu mitima yeni?” **39** Taleni mavoko ange na mu viliato viange. Taleni yange vene. Njikuateni, kaha mutantekeya omuo nduma ya muntu kakele na ntsitu na vitsiha ngue evi muomono njili navio.” **40** Uahandekesele evi na kuvamuesa mavoko na viliato viendi. **41** Cipue ngoco kuva kulahalelele omuo vavuahelele cikuma na kulikomokela kaha Yesu uavehuile nguendi, “Muli na viakulia linga njilie ndi?” **42** Kaha vamuhanene mbazuvuila ya intsi uakuoca. **43** Kaha uaitambuile na kulia ha mesho avo. **44** Kaha uahandekesele kuli vakevo nguendi, “Evi vikevio viuma vije njamilekeyele omo njakele neni nguange viuma viose vije vasonekeyele hali yange mu Lishiko lia Mosesa, na visoneka via tunanguizi va Njambi va Njambi na mu miaso viapande

kulishulisisa.” 45 Kaha uashokoluele mana avo linga vovuisise visoneka 46 na kuhandeka kuli vakevo nguendi, “Visoneka viahandeka nguavio, Kilistu napande kuyanda kaha akasanguka hanima ya matangua atatu.” 47 Visoneka viahandeka naua nguavio linga kualuluka na lukonekelo lua vipi vaka viambulula mu lizina liendi ku mafuti oshe, kuputukila mu Yelusalema. 48 Yeni munapu muvakaleho ha viuma evi. 49 Kaha yange njikatumia Cimbembesi Cakulele kuli yeni cije cakulahesele Tate. Muapande kuvandamena mu mbonge noho mukatambula nzili ei kuhuminina muilu. 50 Kaha uahumine navo mu mbonge uavatualele kuyehi na Mbeteniya kuje uajunduile mavoko endi naku vakuisula. 51 Tele hali nakuvakuisula, ualisezele navo nakumutuala muilu. 52 Vamushangazalele kaha vahilukile mu Yelusalema na kuvuahela cikuma. 53 Kaha vakele ntsimbu yoshe mu njivo ya Njambi na kusantsela Njambi.

Iuano

1 Hambangelo kuakele Lizi, kaha Lizi liakele hamo na Njambi, kaha Lizi liapuile vene Njambi. **2** Hume hambangelo, lizi liakele hamo na Njambi. **3** Muli ikeye Njambi uatangele viuma vioshe, kukuesi cuma civatangele kuakuhona ikeye. **4** Muli ikeye muakele muono, kaha muono uapuile ceke ca vantu voshe. **5** Ceke catuile mu milima, kaha na milima kuyasele kucihiana. **6** Kuakele yala ivatumine kuli Njambi, lizina liendi liapuile Iuano. **7** Uezile ngue mukaleho, mukuhandeka vukaleho vua ceke, linga voshe vatsiliele kuhitila muli ikeye. **8** Ikeye kapuile ceke, vuno honi uezile nakuambulula vukaleho vua ceke. **9** Ceke ca vusunga cije cikatuila hali muntu uoshe cezile ha mavu. **10** Lizi liakele ha mavu, kaha na mavu va atangele kuhitila muli ikeye, vuno honi cipue ngoco vene mavu ka amutantekeyele. **11** Uezile ku lifuti liendi, vuno honi vantu vendi kuvamutambuile. **12** Vuno honi kuli voshe vaje vamutambuile, vaje vatsilielele mu lizina liendi, uavahanene nzili yakupua vana va Njambi, **13** vaje vasemukile keti ku maninga cipue ku mashungu a yala, cipue ku cizango ca kusemuka ku yala, vuno honi Njambi ikeye vavenia uapuile Ishavo. **14** Kaha lizi lihimpukile muntu nakukala hhakati ketu, uashulile na kavumbi na vusunga, tunamono vumpau vuendi, vumpau vuje hakupua Muana umolika ua Ishe. **15** Iuano uahandekela vukaleho hali ikeye nakutambeka nguendi, "Ou ikeye uje injahandekela nguange, 'Ou eja munima yange napu uakama kupulakana yange, omuo ikeye uakeleko te kanda yange!'" **16** Hakushula cendi, yetu voshe tunatambula kavumbi ha kavumbi. **17** Omuo lishiko cilivene valihanene kuhitila muli Mosesa, vuno honi kavumbi na vusunga viezile kuhitila muli Yesu Kilistu. **18** Naumo

uahi uamonaho Njambi, kuvanga lika Muana uje umolika, uje ali
 kuyehi na mutima ua Ishe, uje ikeye namutantekeyesa. **19** Ovu
 vukevuo vukaleho vuahanene luano omo Vayunda vatumine
 tusasendote na Valevi kuhuma ku Yelusalema mukumuihula
 nguavo, “Yove iya?” **20** luano uahandekete vukaleho, kavianene
 kuvakumbulula, vuno honi uahandekete kuli vakevo nguendi,
 “Keti yange Kilistu.” **21** Vamuhuile nguavo, “Honi yove iya?
 Yove Eliya ndi?” Vuno honi luano uavakumbuluile nguendi,
 “Houe, keti yange!” Vamuhuile naua nguavo, “Yove kananguizi
 ua Njambi ndi?” luano uavakumbuluile nguendi, “Houe keti
 yange.” **22** Kaha vamuhuile nguavo, “Indi yove iya honi?
 Tuleke linga tukaleke vaje vanatutumu kuli yove. Ulitumbula
 nguove yove iya?” **23** luano uavakumbuluile nguendi, “Yange
 lizi liaumo atambeka mu mpambo nguendi, ‘Sungameseni
 ngila ya MUENE,’ ngue muahandekete kananguizi ua Njambi
 Isaya.” **24** Honi omo vavatumine kuli Vafaliseo, **25** vehuile luano
 nguavo, “Vikahoni ulinakumbuitikila nga keti yove Kilistu, cipue
 Eliya, cipue kananguizi ua Njambi?” **26** luano uavakumbuluile
 nguendi, “Yange njimbuitika na mema, vuno honi hhakati keni
 hanemana umo uje kumutantekeya. **27** Ikeye umo uje eja
 munima yange, yange kunjafuililile cipue kuzitula miva yaha
 vinkaku viendi.” **28** Vioshe evi vialingiuilile mu Mbeteniya musinia
 lia ndonga ya Yundau kuje kuakele nakumbuitikila luano. **29**
 Liamukuavo luano uamuene Yesu alinakuija kuli ikeye, kaha
 uahandekete nguendi, “Talen, Muna Mpanga ua Njambi uje
 akambata vupi vua vaka mavu! **30** Ou ikeye uje ijahandekete
 nguange, ‘Munima yange mukeja yala uakama kupulakana
 yange omuo ikeye uakeleko hambangelo yange tele kanda
 njisemuke.’ **31** Yange kunjamutantekeyele nguange ikeye,

vuno honi njezile nakumbuitika na mema linga vaka Isaleli vamutantekeye.” 32 Luano uambuluile vukaleho ovu nguendi, “Njamuene Cimbembesi cishuluka kuhuma muilu ngue livembe, na kutonkama hali ikeye. 33 Yange kunjatantekeyele nguange ikeye, vuno honi uje uanjitumine kumbuitika na mema ikeye uahandekela kuli yange nguendi, ‘Hali uje ukamona Cimbembesi cikashulukila nakumutonkama ikeye vene akambuitika na Cimbembesi Uakulela.’ 34 Yange vene vavenia njacimono nakuhandeka vukaleho nguange ou ikeye vene Muna Njambi.” 35 Liamukuavo naua luano uemanene na vandongisi vendi vavali, 36 omo uamuene Yesu uakele nakuhita, uahandekela nguendi, “Talen! Uje Muna Mpanga ua Njambi!” 37 Vaje vandongisi vavali vovuile luano ahandeka evi, kaha vakavele Yesu. 38 Omo Yesu uatengulukile, kaha uavamuene valinakumukava, kaha uahandekela kuli vakevo nguendi, “Muli nakutonda vika?” Vamukumbuluile nguavo, “Lambi” (Eli lizi lilumbunuka “Mulongisi”). “Uakala kuli?” 39 Uahandekela kuli vakevo nguendi, “Ijeni mumone.” Vezile nakumona kuje kuakele nakukala, vakele nendi litangua lije. Omo capuile mutania ua cinguezi ua hola ya likumi na vitanu na imo. 40 Umo ua vaje vavali vovuile luano ahandeka nakumukava uapuile Anduleo, munaina ya Simoni Petulu. 41 Hajevene Anduleo uauanene munaina Simoni, kaha uamulekele nguendi, “Tunauana Mesiya.” lizi eli lilumbunuka ngualio Kilistu. 42 Ambahoni Anduleo uatualele munaina Simoni kuli Yesu. Yesu uamutalele, kaha uahandekela kuli ikeye nguendi, “Yove Simoni muna luano, vuno honi vakakutumbula Kefase.” (Lije lilumbunuka Petulu). 43 Liamukuavo cimene Yesu uyonguele kuya ku Ngaliya. Tele ali nakuya uauanene Filipu kaha uahandeka kuli ikeye nguendi, “Njikave!” 44

Honi Filipu uahumininine ku Mbetesainda, ku nganda kuje ku vakele Anduleo na Petulu. **45** Filipu uauanene Natanele, kaha uamulekele nguendi, "Tunauana uje yasonekele Mosesa mu livulu lia Lishiko naua uje na tunanguizi va Njambi va Njambi ivasonekele, ikeye Yesu uaku Nazaleta, muna Yosefa." **46** Natanele uamuhiile nguendi, "Nkuma ku Nazaleta kuasa kuhuma cuma cacili ndi?" Filipu uamukumbuluile nguendi, "Ija ukamone." **47** Omo Yesu uamuene Natanele alinakuija kuli ikeye, uahandekere hali Natanele nguendi, "Ou ikeye Kaisaleli ua vusunga, uje muli ikeye kumuesi makuli!" **48** Natanele uamuhiile nguendi, "Unanjitantekeyela kuli?" Yesu uamukumbuluile nguendi, "Njakumuene uatumama muintsi lia muti ua mukuyu tele kanda Filipu akusane." **49** Natanele uamukumbuluile nguendi, "Mulongisi, yove unapu Muna Njambi! Yove Muene ua Isaleli!" **50** Yesu uamukumbuluile nguendi, "Unatsiliela omuo njinakuleke nguange njakumuene uatumama muintsi lia muti ua mukuyu ndi? Ukamona viuma viakama kupulakana evi!" **51** Kaha naua Yesu uahandekere kuli ikeye nguendi, "Muavusunga njimileka nguange, mukamona lilu liashokoloka, kaha na tungelo va Njambi valonda na kushuluka hali Muna Muntu."

2 Ha litangua lia mucitatu kuakele ciuano ca vulo ku Kana mu Ngaleleya, na vaina ya Yesu vakeleko. **2** Yesu na vandongisi vendi navo naua vavalaniene ku ciuano cije. **3** Omo viniu viahuile, vaina ya Yesu vahandekere kuli ikeye nguavo, "Viniu vinahu." **4** Kaha Yesu uahandekere kuli ikeye nguendi, "Yove mpuevo, keti unjileke viakulinga, ntsimbu yange kanda ihete." **5** Vaina ya Yesu valekele vaje vangamba nguendi, "Lingeni vioshe vije viamileka." **6** Kuje kuakele vinjava via mavue viakutekuila mema vitanu na

imo via Vayunda ngue ku muyati uavo ua kulilelesa, imo na imo yasele kukala na malita a mema akupua vihita. 7 Yesu ualekele vaje vangamba nguendi, "Shuliseni evi vinjava na mema." Kaha vavishulisile vioshe naku kanua. 8 Uavalekele nguendi, "Honi tekulenimo amo mutuale kuli mukuluntu ua ciuano." Nankuma vamutualelele. 9 Omo uje mukuluntu ua ciuano uamakelele aje mema aje atengulukile kupua viniu, ikeye katantekeyele kuje kuviahumine vije viniu (cipue vene vaje vangamba vatekuile aje mema vatantekeyele), nankuma mukuluntu ua ciuano uasanene vavenia vulo 10 kaha uahandeketele kuli ikeye nguendi, "Muntu voshe akalivanga kuhana viniu viacili, ambahoni ahana via vishamu munima ya vaje vavanalania vanapende laja. Vuno honi yove hanga uatulika viniu viacili kuheta na kuntsimbu ino." 11 Yesu ualingile eci citantekeyeso cendi ca kulivanga ku Kana mu Ngaliweya, nakusholola vumpau vuendi, na vandongisi vendi vatsilielele muli ikeye. 12 Munima yevi, Yesu uaile ku Kapenauma na vaina, na vamuanaye, na vandongisi vendi, vakele kuje matangua amandende lika. 13 Omo Ciuano ca Paseka ca Vayunda cakele muyehi, nankuma Yesu uaile ku Yelusalema. 14 Mu vimbalaka via njivo ya Njambi uauanene vantu vaje vakele nakulandeselamo vangombe, na vampanga, na mavembe na vaka kulandulula vimbongo vatumamene ku vimesa viavo. 15 Nankuma uapangele likote, voshe uavashekelele hambanza lia vimbalaka via njivo ya Njambi, hamolika na vampanga na vangombe, kaha uombilile vimbongo via muuaya uaya via vaje vakele nakulandulula kaha uafulumikile vimesa viavo. 16 Kaha ualekele vaje vakele nakulandesela mavembe nguendi, "Tuhuiseni evi viuma muno! Ketu mupuisse Njivo ya Tate mutambela uakulandesela!" 17 Vandongisi vendi vanukile

ngeci vanavisoneka mu visoneka nguavo, “Cizango cange ha Njivo ya Tate cishukuma ngue tuhia muli yange.” **18** Vayunda vamuhuile nguavo, “Cimueso muka uasa kutumuesa ngeci uli na nzili yakama yakulinga eci?” **19** Yesu uavakumbuluile nguendi, “Siuleni eyi Njivo ya Njambi, kaha mu matangua atatu njikaitunga naua.” **20** Kaha Vayunda vahandekete nguavo, “Eyi Njivo ya Njambi vanaitungile mu miaka yakupua makumi auana na miaka itanu na umo, kaha yove ukaitunga vati mu matangua atatu?” **21** Vuno honi uakele nakuhandeka Njivo ya Njambi ya muvila uendi. **22** Hanima ya kusanguka ku vatsi, vandongisi vendi vanukile nguavo vikevio viahandekete evi, kaha vatsilielegele visoneka na lizi lije lihandekete Yesu. **23** Honi omo Yesu uakele mu Yelusalema ku ciuano ca Paseka, vavengi vatsilielegele mu lizina liendi omuo vamuene vitantekeyeso vije vialingile. **24** Vuno honi Yesu kalihanene ikeye vavenia kuli vakevo, **25** omuo uatantekeyele vantu voshe kaha katondele muntu umo amuleke vukaleho vua hali mukuavo, omuo ikeye vavenia uatantekeyele vije viakele muli muntu uoshe.

3 Honi kuakele Kafaliseo ualizina lia Nikondemo, ntuama ua Vayunda. **2** Uaile kuli Yesu vutsiki nakuhandeka kuli ikeye nguendi, “Mulongisi, tuatantekeya nguetu u mulongisi uakuhuminina kuli Njambi, omuo naumo uahi asa kulinga vitantekeyeso evi vi ulinakulinga kuakuhona nzili ya Njambi.” **3** Yesu uamukumbuluile nguendi, “Muavusunga njikuleka, naumo uahi asa kumona vumuene vua Njambi kuakuhona kusemuka luvali.” **4** Nikondemo uahandekete kuli ikeye nguendi, “Vatihoni muntu asa kusemuka luvali munima yakukola laja? Nkuma muntu asa kukovela muzimo lia vaina luvali na kusemuka naua ndi?” **5** Yesu uamukumbuluile nguendi, “Muavusunga vene

njikuleka nguange, naumo uahi asa kukovela mu vumuene vua Njambi kuakohona kusemuka ku mema na ku Cimbembesi. 6 Uje uasemuka ku muntu uapua muntu na uje uasemuka ku Cimbembesi uapua Cimbembesi. 7 Ketu ukomoke nga njikuleka nguange unapande kusemuka luvali. 8 Mpunzi ikapekumuka kuoshe kuje kuikatondo, kaha mukevu cililimo cayo, vuno honi kuuasa kutantekeya kuje kuihuminina cipue kuje kuiya. Nankuma, omu mukemo vene mucinapu na kuli uoshe uje asemuka ku Cimbembesi.” 9 Nikondemo uamuhuile nguendi, “Evi vikalingiua vatihoni?” 10 Yesu uamukumbuluile nguendi, “Ketu yove mulongisi ua Isaleli, nkuma naua kuuvitantekeya evi viuma ndi?” 11 Muavusunga vene njikuleka, tukahandeka vije vitutantekeya nakuambulula vukaleho vua vije vitukamono, vuno honi yeni kumue kutambula vukaleho vuetu. 12 Njamilekele viuma via ha mavu, vuno honi kumua njitsiliela, kaha vatihoni mukanjitsiliela nga njikamileka viuma via muilu? 13 Naumo uahi uaya muilu kuvanga Muna Muntu lika uje uezile kuhuma muilu. 14 Ngue Mosesa muje muajunduile linoka mu vindinda, mucifua cimo vene vakajundula na Muna Muntu, 15 linga uoshe akatsiliela muli ikeye akakale na muono uayaye. (aiōnios g166) 16 Omuo Njambi uazangele vaka mavu cikuma ngeci uahanene Munendi umolika, linga uoshe atsiliela muli ikeye keti akanonge vuno honi akale na muono uayaye. (aiōnios g166) 17 Omuo Njambi katumine Munendi hano ha mavu mukuhiisa vaka mavu, vuno honi linga mavu ovoke kuhitila muli ikeye. 18 Uje natsiliela muli ikeye kuvakamuhisa, vuno honi uje katsiliela vanamuhisa laja, omuo katsilielegele mu lizina lia Muna Njambi umolika. 19 Nankuma eci cikeco cisompelo, ceke cezile ha mavu, vuno honi vantu vazangele milima kupulakana ceke omuo vilinga viavo

viapuile via vupi. **20** Omuo uoshe uje muka kulinga vupi uazinda ceke nakuhona kuija ku ceke, linga vilinga viendi keti vilisholole. **21** Vuno honi uoshe uje muka kulinga via vusunga akeja ku ceke, linga cilimuese cilivene vilinga viendi viakundama kuli Njambi. **22** Munima yevi, Yesu na vandongisi vendi vaile ku cihela ca Yundeya, kuje kuakele navo ka ntsimbu lika nakuvambuitika. **23** Luano naua uakele nakumbuitika ku Aenone kuyehi na Salime omuo kuakele mema amengi kuje, na vantu vakele nakuya nakuvambuitika. **24** Ha ntsimbu ije luano tele kanda vamuhake mu kamenga. **25** Vamo vandongisi va luano vakele nakulinga vimpata na Kayunda umo ha futisi ya kulilelesa. **26** Vaile kuli luano nakumulekesa nguavo, “Mulongisi, yala uje uakele nove musinia lia ndonga ya Yundau uje iualingilile vukaleho, kuno ali nakumbuitika, na vantu voshe valinakuya kuli ikeye.” **27** Luano uavakumbuluile nguendi, “Naumo uahi asa kutambula cuma kuvanga vanamuhanaco kuilu. **28** Yeni muvakaleho vange ngue muje munjahandekela nguange, ‘Keti yange Kilistu, vuno honi vananjitumu kulutue luendi.’ **29** Uje ali na shombolua ikeye vavenia vulo, vuno honi kavusamba ua vavenia vulo uje nemana nakumuivuilila, avuahelela cikuma omo evua lizi lia vavenia vulo. Nankuma, mukemo mucikafua kuvuahelela cange. **30** Ikeye napande kuvuezelela, vuno honi yange njapande kuhumisa.” **31** Uje ahuma muilu nahiana voshe, uje ahuma hano ha mavu nakundama kuvia ha mavu nakuhandeka viuma via hano ha mavu. Vuno honi uje ahuma muilu ali helu lia voshe. **32** Akahandeka vukaleho vua vije viakamono na kuivua, vuno honi naumo uahi akatambula vukaleho vuendi. **33** Uoshe uje natambula vukaleho vuendi amuesa ngeci Njambi uapua ua vusunga. **34** Uoshe uje yanatumu Njambi akahandeka mezi a

Njambi, omuo Njambi mukakuhana Cimbembesi kuakuhona kuseteka. **35** Ishe uazanga Muana, kaha nahana viuma vioshe mu mavoko endi. **36** Uoshe atsiliela muli Muana ali na muono ua yaye, kaha uoshe kononoka Muana kakakala na muono, vuno honi vutenu vua Njambi vukakala hali ikeye. (aiōnios g166)

4 Honi omo Muene uatantekeyele nguendi Vafaliseo vanovu nguavo Yesu alinakuuana nakumbuitika vandongisi vavengi kupulakana luano **2** (cipuevene nguavo keti Yesu uje uakele nakumbuitika vuno honi vandongisi vendi vacilingile.) **3** Omo Yesu uevuile vije vivakele nakuhandeka, kaha uahumine ku Yundeya nakuhilukila ku Ngalileya. **4** Vuno honi mu vungenzi vuendi vuakuya kuje uahitile mu Samaliya. **5** Nankuma, mu Samaliya uahetele ku nganda ivatumbuile Sikali, muyehi na lihia lije Yakomba uahanene kuli munendi Yosefa. **6** Lisima lia Yakomba liakele kuje, Yesu uatumamene kuyehi na lisima omuo uahonene cikuma kuenda. Ntsimbu yapuile hhakati ka mutue. **7** Mpuevo ua Kasamaliya uezile nakutekula mema, kaha Yesu uahandekela kuli ikeye nguendi, “Njihaneko mema njinue.” (**8** Vandongisi vendi vaile mu nganda nakulanda via kulia.) **9** Mpuevo ua Kasamaliya uamukumbuile nguendi, “Cija vatihoni yove Kayunda ulombe mema akunua kuli mpuevo ua Kasamaliya?” (Vayunda kuvekulitambosona viuma hamolika na vaka Samaliya.) **10** Yesu uamukumbuile nguendi, “Nga uatantekeyele vuana vuje Njambi vualinavuo hali yove, nou ali nakuhandeka kuli yove nguendi, ‘Njihaneko mema akunua,’ ngue unamulombo, kaha ngue nakuhana mema a muono.” **11** Mpuevo uahandekela kuli ikeye nguendi, “Muene, kuuesi na cuma cakutekuisa mema, na lisima lialovo. Kulihoni ukauana mema a muono? **12** Nkuma yove uuakama kupulakana kuku

yetu Yakomba, uje uatuhanene lisima eli, nakunuinamo ikeye vavenia na vana vendi na vimuna vendi vaje vanuinininemo ndi?" **13** Yesu uamukumbuluile nguendi, "Uoshe anua ku mema aua akevua naua mpuila, **14** vuno honi voshe vakanua ku mema aje anjikavahana kuvakevu naua mpuila. Mema aje anjikamuhana akapua lisima lia livuelu vuelu muli vakevo lije likavahana mema a muono na kuvahana muono ua yaye." (aiōn g165, aiōnios g166) **15** Mpuevo uahandekela kuli ikeye nguendi, "Muene, njihaneko ouo mema, linga keti njikevu naua mpuila cipue keti njikeje eje naua kuno nakutekula mema." **16** Yesu uahandekela kuli ikeye nguendi, "Ya ukasane yala liove, kaha uhiluke kuno." **17** Mpuevo uamukumbuluile nguendi, "Kunjesi na yala." Yesu uahandekela kuli ikeye nguendi, "Ukahandeka muacili omo ukahandeka nguove, 'Kuuesi na yala', **18** omuo unashomboka ku vamala vatanu, honi ou yuli nendi hano keti yaliove. Viunahandeka via vusunga!" **19** Mpuevo uahandekela kuli ikeye nguendi, "Muene, njamono nguange u kananguizi ua Njambi. **20** Vakukuluila vetu valemeselele ha munkinda ou, vuno honi yeni muhandeka ngueni cihela cije vantu vanapande lika kulemeselani mu Yelusalema." **21** Yesu uahandekela kuli ikeye nguendi, "Ove mpuevo, njitsiliele, ntsimbu ilinakuija omo kumukalemesela Tate ha munkinda ou cipue mu Yelusalema. **22** Yeni mukalemesa uje kumutantekeya, vuno honi yetu tukalemesa uje itutantekeya, omuo kuovoka cahuma kuli Vayunda. **23** Vuno honi ntsimbu ilinakuija, naua inahete laja, omo vaka kulemesa va vusunga vakalemesa Tate mu Cimbembesi na mu vusunga, omuo Tate uatonda vantu ava kumulemesa. **24** Njambi ikeye vene Cimbembesi, na voshe vaje vamulemesa vanapande kulemesa mu Cimbembesi na mu vusunga." **25**

Mpuevo uahandekela kuli ikeye nguendi, "Njatankekeya nguange Mesiya ali nakuija" (uje ivatumbula Kilistu) "Omo akeja, akatuleka viuma viose." 26 Yesu uamukumbuliile nguendi, "Yange vene ikeye, uje ali nakuhandeka nove." 27 Hajevene vandongisi va Yesu vezile. Valikomokelele cikuma hakuuana Yesu ali nakuhandeka na mpuevo, vuno honi naumo uahi uahandekela kuli ikeye nguendi, "Uli nakutonda vika?" Cipue kuihula Yesu nguavo, "Vika uli nakuhandekela nendi?" 28 Ambahoni uje mpuevo uasezele njava yendi nakuhiluka ku nganda. Uakalekele vantu kuje nguendi, 29 "Ijeni mukamone yala uje nanjileka viuma viose vinjalingile! Asa kupua Kilistu ndi?" 30 Kaha vahumine mu nganda nakuya kuli Yesu. 31 Tele vandongisi vakele nakumulambelega nguavo, "Mulongisi, liako viakulia." 32 Vuno honi uahandekela kuli vakevo nguendi, "Njilina viakulia vije kumutantekeya." 33 Nankuma, vandongisi vaputukile kulihula umo na mukuavo nguavo, "Nkuma kuli umo namunehela viakulia ndi?" 34 Yesu uahandekela kuli vakevo nguendi, "Viakulia viange vinapu kupanga cizango cendi uje uanjitumine nakumanesa cipangi cendi. 35 Nkuma kumue kuhandeka ngueni, 'Kuasala lika vingonde viuana, kaha tukateja ndi?' Vuno honi njimileka nguange, taleseseni muacili, taleni muje vimbuto muvinahilamo linga vaviteje. 36 Muka kuteja natambula laja fueto yendi, naua ali nakukungulula vushuka vua muono uayaye, linga muka kukuna na muka kuteja voshe vavuahelele hamolika. (aiōnios g166) 37 Nankuma, lizi eli liapua lia vusunga ngualio, 'Umo akuna kaha mukuavo akateja.' 38 Njinakutumu kuteja vije kuuapangele. Vakueni vapangele, kaha yove unauanenamo vimo ha vipangi viavo." 39 Vaka Samaliya vavengi vamu nganda ije vatsilielele kuli Yesu omuo uje mpuevo uahandekela nguendi, "Nanjileka

viuma vioshe vinjalingile.” 40 Nankuma, omo vaka Samaliya
 vezile kuli ikeye, vamulombeke linga akale navo, kaha Yesu
 uakele kuje matangua avali. 41 Vavengi vatsiliebele kuli ikeye
 omuo ya mezi endi. 42 Vantu valekele uje mpuevo nguavo,
 “Keti nguavo omuo viunahandeka viatunehesa linga tutsiliebele,
 vuno honi tualiuvuila yetu vavenia, tuatantekeya ngueto ou
 mua vusunga vene ikeye Muyoyesi ua vaka mavu.” 43 Omo
 Yesu uakele kuje matangua avali, kaha uahumineko uaile ku
 nganda ya Ngaliya 44 (omuo ikeye vavenia uahandekere
 nguendi naumo uahi kananguizi ua Njambi ivasingimika mu lifuti
 liendi). 45 Omo uahete mu nganda ya Ngaliya, vaka Ngaliya
 vamutambuile muacili, omuo vakamuene vioshe vije vialingile
 mu Yelusalema ku ciuano, omuo navakevo vaile ku ciuano. 46
 Ambahoni Yesu uahilukile ku Kana mu nganda ya Ngaliya, kuje
 uatenguluile mema kupua viniu. Kuje kuakele mukuluntu ua vaka
 kusuana uakele na munendi ua yala uje uakele na kuvavala mu
 Kapenauma. 47 Omo uevuile ngeci Yesu nahumu ku Yundeya
 neja ku nganda ya Ngaliya, uaile kuli ikeye nakumulomba
 ngeci eje ku Kapenauma nakukanguisa munendi, uje uatondele
 kutsa. 48 Kaha Yesu uahandekere kuli ikeye nguendi, “Naumo
 uahi hhakati keni atsiliela kuvanga mumone vitantekeyeso na
 vikomoueso.” 49 Uje mukuluntu uahandekere nguendi, “Muene
 tuye mumo ntsimbu kanda munange atse.” 50 Yesu uahandekere
 kuli ikeye nguendi, “Ya, munove akayoya!” Uje yala uatsiliebele
 mezi a Yesu, kaha uaile. 51 Omo uakele nakuya kuimbo,
 ualiuanene na vangamba vendi vaje vamulekele nguavo munove
 ali nakuyoya. 52 Nankuma, uavehuile ntsimbu muka munendi
 uayoyele, kaha vamukumbuile nguavo, “Izau tele mutania,
 lisika sika lia muhumine.” 53 Ishe uanukile ngeci ikeyo ntsimbu

ije Yesu uamulekele nguendi, “Munove akayoya.” Nankuma, ikeye hamo na ntanga yendi voshe vatsilielege muli Yesu. **54** Eci cikeco citantekeyeso ca mucivali cije ca lingile Yesu omo uahumine ku nganda ya Yundeya kuija ku nganda ya Ngalileya.

5 Munima yevi, Yesu uaile ku nganda ya Yelusalema ku ciuano ca Vayunda. **2** Kuje ku Yelusalema kuyehi na Cikolo ca Vampanga kuakele cisali cakele na mambalanda atanu, cije mu Cihevelu vacitumbula nguavo Mbetezasa. **3** Civunga cakama ca vaka mishongo ya vupuputua, vilema, na vaka kalepa vakosele kuje. **4** Omuo kangelo ka Muene ha ntsimbu yoshe uashulukile muje mu cisali na kutupisa mema. Kaha uoshe uje muka kuvavala alivangamo, akanguka ku mushongo uendi. **5** Kuakele yala umu kuje uavavalele miaka makumi atatu na miaka itanu na itatu. **6** Omo Yesu uamumuene nakosa kuje nakutantekeya nguendi uje yala nakala kuje ntsimbu yailaha, uahandekele kuli ikeye nguendi, “Utonda kukanguka ndi?” **7** Uje yala uakuvavala uamukumbuile nguendi, “Muene, kunjesi naumo uakunjikovelesa mu cisali omo mema atupuka, omo njeseke nguange njikovelemo, ueka naua alivangamo.” **8** Yesu uahandekele kuli ikeye nguendi, “Katuka, ambata linala liove kaha enda.” **9** Hajevene uje yala uakangukile, uambatele linala liendi nakuputuka kuenda. Lije litangua liapuile lia sapalalo. **10** Nankuma, Vayunda valekele uje yala ivakanguisile nguavo, “Lino linapu lia sapalalo, eci cinapu kuluisa lishiko omo unambata linala liove.” **11** Vuno honi uavakumbuile nguendi, “Yala uje nanjikangula ikeye nanjileka nguendi, ‘Ambata linala liove, enda!’” **12** Vamuhuile nguavo, “Iya ou yala nakuleka nguendi, ‘Ambata linala liove kaha enda?’” **13** Honi uje yala ivakanguisile katantekeyele indi uapuile iya, omuo Yesu uavombolokele mu

civunga cije cakele kuje. **14** Munima yevi, Yesu uamuuanene ali mu Njivo ya Njambi kaha uahandekela kuli ikeye nguendi, “Tala, unakanguka! Keti ukalinge vupi naua, kuteua viavipi vikalingiue kuli yove.” **15** Ambahoni uje yala uaile nakuleka vaje vantuama va Vayunda nguendi Yesu ikeye namukanguisa. **16** Nankuma, vaputukile kupakesa Yesu, omuo uakanguisile muntu ha litangua lia sapalalo. **17** Vuno honi Yesu uavakumbuluile nguendi, “Tate alinakupanga ntsimbu yoshe, nange naua njinapande kupanga.” **18** Vihandeka evi vialingisile cikuma vantuama va Vayunda linga vamutsihe, omuo keti lika uapokuele lishiko lia ha litangua lia sapalalo, vuno honi uahandekela naua nguendi Njambi ikeye Ishe, mu ngila eyi ualipuisile mumo na Njambi. **19** Yesu uahandekela kuli vakevo nguendi, “Mua vusunga njimileka nguange: Muana kasa kupanga hali kaliendi lika, vuno honi akalingi lika vije amona Ishe avilinga, omuo vije viose viakalingi Ishe, vikevio naua vialinga Muana. **20** Omuo Ishe uazanga Muana kaha amumuesa viose vije viakalingi, amumuesa vipangi viakama kupulakana evi, linga muka likomokelele. **21** Ngue muje Ishe akasangula vatsi nakuvahana muono, mucifua cimo vene naua Muana akahana muono kuli vaje atonda. **22** Ishe kekusompa hali uoshe vuno honi nahana cisompelo kuli Muana, **23** linga voshe vasingimike Muana ngue muvakasingimika Ishe. Uoshe uje kasingimika Muana kasingimika Ishe uje uamutumine. **24** “Mua vusunga njimileka nguange, uoshe evua lizi liange na kutsiliela kuli uje uanjitumine alina muono uayaye, naua kuvakamusompo vuno honi nahumu ku kutsa nakovela ku muono. (aiōnios g166) **25** “Mua vusunga njimileka nguange, ntsimbu ilinakuija, naua inahete laja, omo vatsi vakevua lizi lia Muna Njambi, kaha voshe vaje valivua vakayoya. **26** Ngue

muje Ishe uakala na muono muli ikeye vavenia, mukemo vene
 napuisa na Muana kukala na muono muli ikeye vavenia, 27
 naua namuhana nzili yakama ya cisompelo, omuo ikeye napu
 Muna Muntu. 28 Keti mulikomokele hali eci, omuo ntsimbu
 ilinakuija omo voshe vaje vali mu vihilo vakevua lizi liendi 29
 kaha vakahumamo, voshe vaje vapangele muacili vakasangukila
 ku muono na vaje voshe vapangele vupi vakasangukila ku
 cihiso. 30 "Kunjasa kulinga cimo mu nzili yange vavenia.
 Njikasompo lika muje muanjileka Njambi, cisompelo cange naua
 capua lika ca vusunga, omuo kunjekulilingila cizango cange
 vuno honi cizango cauje uanjitumine. 31 "Nga njiliambulula
 yange vavenia, vukaleho vuange keti vua vusunga. 32 Kuali
 ueka uje akuambulula vukaleho vuange, njatantekeya nguange
 vukaleho vuje ali nakuambulula hali yange vunapu vua vusunga.
 33 Muatumine tunganda kuli luano, uavalekele vusunga. 34
 Keti ngue vukaleho vunjitambula vuahumu ku muntu, vuno
 honi njilina kuhandeka evi viuma linga muovoke. 35 Uapuile
 ndeya yakushukuma na kutua ceke, neni muavuahelelele ka
 ntsimbu lika mu ceke cendi. 36 Vuno honi yange njili na
 vukaleho vuakama kupulakana vukaleho vuje vuambuluile luano.
 Omuo evi vikevio vipangi viananjihana Tate linga njivimanusule,
 vipangi evi vene vinjilina kupanga, vilina kuhandeka hali yange
 kumuesa ngue Tate uanjitumine. 37 Na Tate uje uanjitumine
 alina kuhandeka vukaleho hali yange. Kanda muvueho lizi liendi,
 cipue kumona cihanga cendi, 38 naua yeni kumuekuniunga mezi
 endi mu mitima yeni, omuo kumuatsiliehelele kuli uje yatumine.
 39 Muli nakulilongesa visoneka omuo muyongola ngueni mu
 vikevio muuanamo muono uayaye, nkuma visoneka evi vene
 vikevio viambulula vukaleho vuange. (aiōnios g166) 40 Vuno

honi yeni muviana kuija kuli yange linga mukale na muono. **41**
 “Yange kunjitondo linga vantu vanjishangazale. **42** Vuno honi
 njatantekeya nguange kumuesi na cizango ca Njambi muli yeni.
43 Njineja mu lizina lia Tate, vuno honi yeni kumuanjitambuile,
 nga ueka eja mu lizina liendi lika, mukamutambula. **44** Muasa
 kutsiliela vati? Yeni mukatambula vumpau kuli umo na mukuavo
 nakuhona kusetela vumpau vuje vuhuminina kuli umo lika ikeye
 Njambi. **45** Ketu muyongole nguene njikamivangeya kuli Tate,
 Mosesa vene uje imuatsilielele ikeye akamivangeya. **46** Nga
 muatsilielele kuli Mosesa, nange naua ngue muanjitsiliela, omuo
 ikeye uasonekele viange. **47** Vuno honi nga kumutsiliela vije
 viasonekele, kaha vatihoni mukatsiliela vinjihandeka?”

6 Munima yevi Yesu uaile musinia lia Cisali ca Ngaliya, cije
 civatumbula naua nguavo Cisali ca Timbeliase. **2** Civunga
 cakama camukavele, omuo vamuene vitantekeyeso vije viakele
 nakulinga ku vaka kuvavala. **3** Yesu ualondele ku munkinda
 nakutumama hamo na vandongisi vendi. **4** Tele Paseka Ciuano
 ca Vayunda cakele muyehi. **5** Omo Yesu uanduile mesho endi
 uamuene civunga cakama cili nakuija kuli ikeye, nankuma
 uehuile Filipu nguendi, “Kuli tuasa kulanda viakulia via vantu ava
 linga valie?” **6** Uahandekele eci mukumueseka, omuo ikeye
 vavenia uatantekeyele vije viakalinga. **7** Filipu uamukumbuluile
 nguendi, “Cipue vihita vivali via vimbongo via muuaya uaya
 kuviasa kulanda viakulia viakulisa ava linga umo na umo auane
 kakandende.” **8** Umo ua vandongisi vendi, Anduleo munaina
 ya Simoni Petulu, uahandekele kuli ikeye nguendi, **9** “Kuli
 kanike kayala kuno alina mikasha itanu ya mbolo na vantsi
 vavali. Vuno honi viasa kupuamo kuli vantu voshe ava ndi?” **10**
 Yesu uahandekele nguendi, “Leken vantu voshe vatumame

ha mavu.” Kuakele muila uauingi ku cihela cije, nankuma voshe vatumamene ha mavu, kuakele vamala vakupua mu makulukazi atanu. **11** Kaha Yesu uatambuile ije mikasha ya mbolo, uatsatselelele kuli Njambi, kaha uaipangezelele vantu vaje vatumamene, ualingile cuma cimo naku vantsi naua, voshe valile kaha vakutile muva tondelelelemo. **12** Omo voshe vakutile, Yesu ualekele vandongisi vendi nguendi, “Kungululeni evi vimbazuvuila vinasalaho, keti tuvihiseho cipue tuatundende.” **13** Nankuma vavikunguluile viose, kuje ku vimbazuvuila via mikasha itanu ya mbolo ivasezele vaje valile, vashulisileho mitonga likumi na ivali. **14** Omo vantu vamuene vitantekeyeso vialingile Yesu, vaputukile kuhandeka nguavo, “Cilivene ou ikeye kananguizi ua Njambi uje akeja hano ha mavu.” **15** Omo Yesu uatantekeyele nguendi vatonda kumukuata linga vamupuisse muene, uaile naua ku munkinda likaliendi lika. **16** Omo litangua liatokele, vandongisi va Yesu vaile ku cisali, **17** vakovelele mu vuato nakuya musinia lia cisali ku Kapenauma. Kuaputukile milima, tele hanga Yesu kanda acihete kuli vakevo. **18** Cisali cakele nakulininganga omuo kuahitile mpunzi yakama. **19** Omo vajavuile ntunda ya mantambo akupua atatu cipue auana, vamuene Yesu alinakuenda ha mema kuija kuyehi na vuato, kaha vovuile liova. **20** Vuno honi Yesu uahandekele kuli vakevo nguendi, “Yange vene, keti muvue liova.” **21** Kaha vatondele kumukovelesa mu vuato, hajevene vuato vuahetele ku ntunda kumutambela kuje vakele nakuya. **22** Liamukuavo civunga ca vantu vaje vasalele musinia lia cisali vamuene nguavo kuakele lika vuato vumolika kuje. Vamuene naua nguavo Yesu kakovelele hamo mu vuato na vandongisi vendi, vuno honi vandongisi vendi vaile lika likaliavo. **23** Kaha mato amo aje ahumine ku Timbeliase

ezile kuyehi na cihela kuje kuvalilile mbolo hanima ya Muene kuitsatselela kuli Njambi. 24 Nankuma, omo civunga camuene ngeci Yesu na vandongisi vendi vahiko kuje, vakovelele mu mato nakuya ku Kapenauma mukutonda Yesu. 25 Omo vamuuanene musinia lia cisali, vahandeketele kuli ikeye nguavo, “Mulongisi, tangua lika unezile kuno?” 26 Yesu uavakumbuluile nguendi, “Mua vusunga vene njimileka nguange, muli nakunjitonda, keti ngue omuo muamuene vitantekeyeso viange, vuno honi omuo mualile mbolo nakukuta. 27 Keti mupangele viakulia vije vikapola, vuno honi pangeleni viakulia via muono ua yaye, vije Muna Muntu akamihanavio. Omuo Njambi, Ishe namuhaka cimueso ca kumutava.” (aiōnios g166) 28 Kaha vamuhuile nguavo, “Vika tuapande kulinga linga tulinge vije viatonda Njambi?” 29 Yesu uavakumbuluile nguendi, “Eci cinapu cipangi ca Njambi, linga mutsilele muli uje yanatumu.” 30 Nankuma, vamuihuile nguavo, “Citantekeyeso muka ukatuhana honi, linga tukacimone na kukutsiliela? Cipangi muka ukalinga? 31 Vakukulula vetu valile maana mu Mpambo, ngue muvanacisoneka nguavo, ‘Uavahanene mbolo yakuhuminina kuilu linga valie!’” 32 Kaha Yesu uahandeketele kuli vakevo nguendi, “Mua vusunga vene njimileka nguange, kapuile Mosesa uje uamihanene mbolo yakuhuma kuilu, vuno honi Tate ikeye akamihana mbolo ya vusunga ya kuhuma kuilu. 33 Omuo mbolo ya Njambi yapua ije ihuma muilu nakuhana muono kuli vaka mavu.” 34 Vahandeketele kuli ikeye nguavo, “Muene, tuhane eyi mbolo ntsimbu yoshe.” 35 Yesu uavalekele nguendi, “Yange mbolo ya muono. Uoshe uje eja kuli yange kakatsiho njala, naua uoshe uje atsiliela kuli yange kakevuiho mpuila. 36 Vuno honi njamilekele nguange muanjimono vuno honi kumuasa kunjitsiliela. 37 Coshe cije

canjihana Tate cija kuli yange, na uoshe uje eja kuli yange kunjikamusheke, **38** omuo njahumine muilu, keti ngue mukulinga cizango cange, vuno honi cizango cauje uanjitumine. **39** Honi eci cikeco cizango cauje uanjitumine, linga keti njikahone cimo ku vioshe vije viananjihana, vuno honi njikavasanguile ku muono ha litangua liama manusuilo. **40** Eci cilivene cikeco cizango ca Tate, ngeci uoshe amona Muana nakutsiliela kuli ikeye akakale na muono ua yaye, kaha njikamusanguile ku muono ha litangua liama manusuilo.” (aiōnios g166) **41** Kaha vantuama va Vayunda vaputukile kulinienetela hali ikeye omuo uahandekela nguendi, “Yange mbolo ije yahumine kuilu.” **42** Vakele nakuhandeka nguavo, “Keti ikeye Yesu ou, muna Yosefa, uje ishe na vaina vatutantekeya ndi? Cija vati ahandekela nguendi, ‘Njahuminine muilu?’” **43** Yesu uavakumbuluile nguendi, “Keti muliniengete hhakati keni. **44** Naumo uahi asa kuija kuli yange kuvanga uje yaneha Tate uanjitumine, kaha njikamusanguile ku muono uje muntu ha litangua liama manusuilo. **45** Vanacisoneka ku tunanguizi va Njambi va Njambi nguavo, ‘Voshe Njambi akavalongesa.’ Uoshe evua Tate nakulilongesa kuli ikeye eja kuli yange. **46** Keti nguavo muntu uoshe uamona Tate, vuno honi kuvanga lika uje uahuma kuli Njambi ikeye uamona Tate. **47** Mua vusunga vene njimileka nguange, uje uoshe atsiliela alina muono uayaye. (aiōnios g166) **48** Yange mbolo ya muono. **49** Vakukulula veni valile maana mu Mpambo na kutsa. **50** Eyi ikeyo mbolo ije ihuma muilu, linga uoshe uje aliako kakatsi. **51** Yange mbolo ya muono ije yahumine muilu. Uoshe uje alia ku mbolo eyi akayoya miaka yoshe, kaha mbolo ije injikahana ya muono ua vaka mavu inapu muvula uange.” (aiōn g165) **52** Vantuama va Vayunda vaputukile kulinga vimpata hhakati kavo, vahandekela

nguavo, “Cija vati ou yala atuhane muvila uendi linga tu ulie?”

53 Nankuma, Yesu uahandekete kuli vakevo nguendi, “Mua vusunga vene njimileka nguange, nga kumukali muvila ua Muna Muntu na kunua maninga endi, kaha kumukakala na muono.

54 Voshe valia muvila uange na kunua maninga ange valina muono uayaye, kaha njikavasanguila ku muono ha litangua liama manusuilo, (aiōnios g166) 55 omuo muvila uange ukeuo

viakulia via vusunga na maninga ange akeuo viakunua via vusunga. 56 Vaje voshe valia muvila uange na kunua maninga

ange vakala muli yange, nange njikala muli vakevo. 57 Ngue

muanjiturine Tate uakuyoya, nange njilinakuyoya omuo Tate, nankuma uoshe akanjilia akayoya omuo yange. 58 Eyi ikeyo

mbolo ije yahumine muilu, keti ngue ije ivalile vakukuluila veni, kaha vatsile. Vuno honi uoshe uje alia mbolo eyi akayoya miaka yoshe.” (aiōn g165) 59 Yesu uakele nakuhandeka evi oku tele

ali nakulongesa mu njivo ya malombelo ku Kapenauma. 60

Omo vandongisi vendi vavengi vovuile evi, vahandekete nguavo,

“Vilongesa evi viavikalu, iya asa kuvitambula?” 61 Vuno honi

Yesu hakutantekeya ngeci vandongisi vendi vali nakulinienetela ha cikeco, uahandekete kuli vakevo nguendi, “Nkuma eci

cilinakumivuisa kupihia ndi? 62 Kaha vatihoni nga muamuene

Muna Muntu alonda kuya kuakele ha kulivanga? 63 Cimbembesi

ua Njambi ikeye akahana muono, muvilani uapua uangoco. Mezi aua anjinahandeka kuli yeni akeuo a Cimbembesi na muono.

64 Vuno honi hhakati keni kuli vamo vaje vakuhona kutsiliela.”

Omuo Yesu uatantekeyele laja hume hambangelo vaje vaka kuhona kutsiliela, na vaje vaka muenda vungungu. 65 Nankuma,

uahandekete nguendi, “Ha cuma eci njamilekele nguange naumo uahi asa kuija kuli yange kuvanga Tate amutavese.” 66 Omuo

yevi vilongesa, vandongisi vendi vavengi vahilukilemo nakuhona naua kumukavangeya. **67** Nankuma Yesu uehuile vandongisi vendi likumi na vavali nguendi, “Neni naua mutonda kuhilukamo ndi?” **68** Simoni Petulu uamukumbuile nguendi, “Muene, kuli iya tuasa kuya? Yove uli na mezi a muono ua yaye. (aiōnios g166) **69** Tuatsiliela honi nakutantekeya nguetu yove uapua Umo Uakulela ua Njambi.” **70** Yesu uavakumbuile nguendi, “Nkuma keti yange njamihanguile, yeni vandongisi likumi na vavali ndi? Vuno honi umo ueni napu satana.” **71** Uakele nakuhandeka Yundasa muna Simoni Sakaliote, cipue vene uapuile umo uavaje vandongisi likumi na vavali, ikeye akamuenda vungungu.

7 Munima yevi, Yesu uendanganene mu Ngalileya. Katondele kuendangana mu Yundeya omuo vantuama va Vayunda vakele nakutonda ngila ya kumutshilamo. **2** Ntsimbu ya ciuano ca Mapapela ca Vayunda cakele mu yehi. **3** Nankuma, vamuanaye vahandekete kuli ikeye nguavo, “Huma kuno uye ku nganda ya Yundeya linga vandongisi vove navakevo naua vakamone vipangi viulinakulinga, **4** omuo naumo uahi ashueka vije vialinga nga atonda kutsimana. Nga ulinakulinga viuma evi, lisholole yove vavenia ku vaka mavu.” **5** (Omuo cipue vene vamuanaye kuvamutshilelele.) **6** Yesu uahandekete kuli vakevo nguendi, “Ntsimbu yange kanda ihete, vuno honi yeni ntsimbu yoshe ili kuno. **7** Vaka mavu kuvasa kumizinda, vuno honi vazinda yange omuo njilinakuvaleka nguange vipangi viaho via vipi. **8** Yeni ku ciuano yeni vavenia. Yange kunjiiiko ku ciuano eci, omuo ntsimbu yange kanda ichete.” **9** Munima yakuhandeka evi, Yesu uasalele mu Ngalileya. **10** Vuno honi omo vamuanaye vanai laja ku ciuano, ambahoni Yesu nendi uaile, kaile citoma mesho vuno honi uaile mu vushueke. **11** Vantuama va Vayunda vakele nakumutonda

ha ciuano nakuhandeka nguavo, “Alikuli ikeye?” **12** Kuje kuakele kumufueya mu civunga. Vamo vakele nakuhandeka nguavo, “Ou yala uacili,” kaha vamo vakele nakuhandeka nguavo, “houe, alinakutangula civunga.” **13** Vuno honi naumo uahi uahandেকে hali ikeye citona mesho omuo vakele na liova lia vantuama va Vayunda. **14** Ciuano cakele kuyehi nakuhua omo Yesu uaile ku Njivo ya Njambi nakukaputuka kulongesa. **15** Vantuama va Vayunda valikomokelele cikuma, kaha vahandেকে nguavo, “Cija vati yala ou akale navilongesa evi, omo ikeye kalilongesele?” **16** Kaha Yesu uavakumbuluile nguendi, “Vilongesa evi keti viange vuno honi via uje uanjitumine.” **17** Uoshe uje atonda kulinga vije viatonda Njambi akatantekeya nga evi vinjilinakulongesa vihumu kuli Njambi cipue njilinakulihandekela lika yange vavenia. **18** Vaje vakalihandekela vakevo vavenia, vakatondo kuuana vumpau vakevo vavenia, vuno honi uje atonda vumpau vua uje uamutumine napu muntu ua vusunga, naua muli ikeye kumuesi makuli. **19** “Nkuma Mosesa kamihanene lishiko ndi? Vuno honi naumo uahi hhakati keni aniunga lishiko eli. Vika muli nakutondela ngila ya kunjitsihilamo?” **20** Vivunga vamukumbuluile nguavo, “Uli na lihamba! Iya alinakutonda kukutsiha?” **21** Yesu uavakumbuluile nguendi, “Njalingile cipangi cimo, kaha muva voshe mualikomokelele. **22** Mosesa uamishikile kulovoka ku mukanda (kucapuile ca Mosesa, vuno honi cahumine kuli vakukuluila veni), yenihoni mukalovola yala ha litangua lia sapalalo. **23** Nga yala alovoka ku mukanda lia sapalalo linga keti mupokole lishiko lia Mosesa, nkuma vika munienguela yange omuo njakanguisile muntu ha litangua lia sapalalo? **24** Ketu musompele vulemu vuno honi sompeni mu vusunga.” **25** Vamo vantu vaku Yelusalema vakele nakuhandeka nguavo, “Keti ikeye

ou yala uje ivatonda kutsiha vantuama va Vayunda ndi? 26 Nkuma ali kuno, mukuhandeka citona mesho ku vantu vuno honi vakevo nacimo cahi civali nakuhandeka kuli ikeye! Nkuma vaka nzili yakama vatantekeya ngeci ikeye vene Kilistu ndi? 27 Yetu tuatantekeya laja kuje kuahuminina ou yala, vuno honi omo Kilistu akeja, naumo uahi akatantekeya kuje kuakahuma.”

28 Kaha Yesu uatambakanene cikuma tele alinakulongesa mu vimbalaka via Njivo ya Njambi nguendi, “Muanjitatekeya naua muatantekeya kuje njihuma. Kunjalizilile vuno honi uje nanjitumine uapua ua vusunga naua kumu mutantekeya. 29 Yange njimutantekeya, omuo njihuma kuli ikeye naua ikeye uanjitumine.” 30 Kaha vatondele kumukuta vuno honi naumo uahi uasalekele livoko hali ikeye, omuo ntsimbu yendi tele kanda ihete. 31 Vuno honi vantu vavengi va muje mu civunga vamutsilielegelele nakuhandeka nguavo, “Omo Kilistu akeja, nkuma ikeye akalinga vitantekeyeso viavingi kupulakana evi vianalingi ou yala ndi?” 32 Vafaliseo vovuile civunga cije cakele nakungunguta hali Yesu ha viuma evi, nankuma, vakuluntu va tusasendote na Vafaliseo vatumine vaka kuniunga Njivo ya Njambi mukukuata Yesu. 33 Kaha Yesu uahandekete nguendi, “Njikakala neni ka ntsimbu kakandende lika, ambahoni njikaya kuli uje uanjitumine. 34 Mukanjitonda vuno honi kumukanjiuana, kaha kuje njikakala kumukasa kuyako.” 35 Vantuama va Vayunda valihandekesele umo na mukuavo nguavo, “Kuli atonda kuya ou yala kuje kutukasa kumuuana? Atonda kuya ku Vinganda via Vangelengu kuje kuvanashandokela vantu vetu nakulongesa Vangelengu ndi? 36 Alinakulumbununa vika mukuhandeka nguendi, ‘Mukanjitonda vuno honi kumukanjiuana’ naua ‘kuje njikakala, kumukasa kuyako?’” 37 Ha litangua lia kumanusula

ciuano naua likelio litangua liakama, tele Yesu nacimana kuje, uatambakanene cikuma nguendi, “Uoshe uje ali nampula eje kuli yange linga akunue mema, 38 na uoshe uje atsiliela kuli yange anue. Ngue muvinahandeka visoneka nguavio, ‘Mu mitima ya vaka kutsiliela mukahuma vindonga via mema a muono!’”

39 Yesu uahandeketele evi hali Cimbembesi uje vaka kutsiliela ivakatambula, haje tele kanda kukale Cimbembesi omuo Yesu tele kanda vamujundule ku vumpau. 40 Omo vovuile mezi aua, vamo mu civunga vahandeketele nguavo, “Mua vusunga vene ou yala ikeye kananguizi ua Njambi.” 41 Kaha vamo vahandeketele nguavo, “Ou ikeye vene Kilistu.” Vuno honi vamo vehuile nguavo, “Nkuma Kilistu asa kuhuma ku Ngaliweya ndi? 42 Nkuma visoneka kuviahandeketele nguavio Kilistu akahuminina ku muyati ua Ndaviti na kusemukila mu Mbetelehema, mu limbo muje muakele Ndaviti ndi?” 43 Nankuma kuakele lihanguunono hhakati ka civunga omuo yendi Yesu. 44 Vamo vatondele kumukuta vuno honi naumo uahi uasalekele mavoko hali ikeye. 45 Omo vaka kuniunga Njivo ya Njambi vahilukile kuli vakuluntu va tusasendote na kuli Vafaliseo, vavehuile nguavo, “Vika kumua mukutitile?” 46 Vaka kuniunga Njivo ya Njambi vakumbuluile nguavo, “Naumo uahi asa kuhandeka ngue ou yala!” 47 Kaha Vafaliseo vavakumbuluile nguavo, “Neni naua vamikuisa ndi? 48 Nkuma kuli umo ua vaka nzili yakama cipue ua Vafaliseo natsiliela kuli ikeye ndi? 49 Vuno honi civunga eci kucitantekeya lishiko lia Mosesa, kaha cinasingiua.” 50 Nikondemo uje uale kuli Yesu hakulivanga, uehuile vakuavo nguendi, 51 “Nkuma lishiko lietutali kaha vantu vaje kanda tucivue viavo na kuuana vika vivanalingi ndi?” 52 Vakevo vamukumbuluile nguavo, “Nkuma nove naua uhuma ku Ngaliweya ndi? Tondesesa kaha ukauana

nguove naumo uahi Kananguizi ua Njambi akahuminina ku Ngalileya.” 53 [Kaha muntu na muntu uaile kuimbo liendi,

8 Vuno honi Yesu tele nayi ku Munkinda ua Oliveta. 2 Cimene mene uahilukilile ku vimbalaka via Njivo ya Njambi. Kaha vantu voshe vezile kuli ikeye kaha uatumamene ha mavu nakuvalongesa. 3 Valongisi va mashiko na Vafaliseo vanehele mpuevo uje vakuatele oku alinga vupangala, nakumuimika ha lutue luavo voshe, 4 kaha vahandekele kuli ikeye nguavo, “Mulongisi, ou mpuevo tuamuuana alinga vupangala. 5 Mu lishiko lije Mosesa uatushikile lihandeka ngualio mpuevo ua cifua eci napande kumutsiha na mavue. Honi yove uhandekaho vika?” 6 Vahandekele eci mukumueseka, linga vamuuaneneho mulonga. Yesu uakotamene nakusoneka na munie uendi ha mavu. 7 Omo vatualeleleleho kumuihula, kaha uandukile nakuhandeka kuli vakevo nguendi, “Iya uje hhakati keni kesi na vupi aputuke kumuasha livue.” 8 Kaha naua uakotamene nakusoneka ha mavu. 9 Omo vovuile eci, vaputukile kuya umo na umo kuputukila ku vakuluntu, kaha Yesu uasalele likaliendi na mpuevo uje yemanene nendi. 10 Yesu uandukile nakuhandeka kuli uje mpuevo nguendi, “Mpuevo, valikuli? Nkuma naumo uahi nakuhiha ndi?” 11 Uahandekele nguendi, “Naumo uahi, Muene.” Kaha Yesu uahandekele nguendi, “Nange kunjikuhisa. Ya, kuhuma hano kuya kulutue keti ukalinge vupi naua.”] 12 Kaha naua Yesu uahandekele kuli vakevo nguendi, “Yange ceke ca mavu. Uoshe anjikava kakende mu milima vunohoni akakala na ceke ca muono.” 13 Kaha Vafaliseo vahandekele kuli ikeye nguavo, “Ulinakuhana vukaleho vuove vavenia, vukaleho vuove keti vua vusunga.” 14 Yesu uavakumbuluile nguendi, “Cipue vene njilinakuhana vukaleho vuange vavenia, vukaleho vuange

vunapu vua vusunga omuo njitantekeya oku njihuma noku njiya,
 vuno honi kumutantekeya oku njihuma noku njiya. **15** Mukasompo
 mu vuntu, vuno honi yange uahi njikasompo. **16** Cipue vene
 nga njikasompo, kusompa cange capua ca vusunga, omuo keti
 likaliange njikasompo, vuno honi yange na Tate uje uanjitumine.
17 Mu lishiko lienii vasoneka nguavo vukaleho vua vantu vavali
 vunapu vua vusunga. **18** Njihana vukaleho vuange hali yange
 vavenia, kaha naua na Tate uanjitumine ahana vukaleho hali
 yange.” **19** Kaha vahandekete kuli ikeye nguavo, “Ali kuli Isho?”
 Yesu uavakumbuliile nguendi, “Nga kumutantekeya yange kaha
 na Tate kumu mutantekeya. Nga muanjitantekeyele nga na Tate
 muamutantekeya naua.” **20** Uakele nakuhandeka evi oku tele ali
 nakulongesa mu vimbalaka via njivo ya Njambi kuyehi na mulili
 ua vimbongo via mulambu, vuno honi naumo uahi uamukutile,
 omuo ntsimbu yendi tele kanda ihete. **21** Naua Yesu uahandekete
 kuli vakevo nguendi, “Njili nakuya, kaha mukanjitonda, vuno honi
 mukatsa na vupi vueni. Oku njiya, kumuasa kuyako.” **22** Kaha
 vantuama va Vayunda vahandekete nguavo, “Aya nakulitsiha
 ndi? Vikahoni vianalumbununa mukuhandeka nguendi, ‘Oku
 njiya, kumuasa kuyako?’” **23** Kaha uahandekete kuli vakevo
 nguendi, “Yeni muhuma kuintsi, vuno honi yange njihuma
 kuilu. Yeni mu vaka mavu, vuno honi yange keti njiuahano ha
 mavu. **24** Njamilekele nguange mukatsa ku vupi vueni, cilivene
 mukatsa ku vupi vueni kuvanga noho muatsiliela nguendi, ‘Yange
 vene ikeye.’” **25** Vahandekete kuli ikeye nguavo, “Yove iya?”
 Yesu uahandekete kuli vakevo nguendi, “Vika vinjihandekela
 viakulifua hume hambangelo kuli yeni? **26** Njili naviavingi via
 kuhandeka hali yeni na viavingi via kumisompa, vuno honi
 ou uanjitumine uapua ua vusunga, kaha njihandeka ku vaka

mavu vije vinjinevu kuli ikeye.” 27 Kuvatantekeyele nguavo
 uakele nakuhandeka kuli vakevo via hali Ishe. 28 Kaha honi
 Yesu uahandekete nguendi, “Nga muamujundula Muna Muntu,
 ambahoni mukatantekeye nguendi yange vene, kunjililingila viuma
 lika liange, vuno honi njikahandeka viuma evi kuya muje Tate
 nanjishikilamo. 29 Nauje uanjitumine ali nange, kanjisezele lika
 liange, omuo ntsimbu yoshe njikalingi via kumuvuahelesa.” 30
 Oku tele ali nakuhandeka evi viuma, vavengi vatsilielege muli
 ikeye. 31 Kaha Yesu uahandekete kuli Vayunda vaje vatsilielege
 muli ikeye nguendi, “Nga mutualelelaho kuononoka lizi liange,
 kaha cilivene mu vandongisi vange va vusunga, 32 kaha
 mukatantekeya vusunga, na vusunga kaha vukamipatula.” 33
 Vamukumbuluile nguavo, “Yetu tuvatekuluila va Avilahama kaha
 kanda tupueho tu vandungo ku muntu. Ulumbununa vika omo
 uhandeka nguove, ‘Vakamipatula?’” 34 Yesu uavakumbuluile
 nguendi, “Mua vusunga vene njimileka nguange, uoshe alinga
 vupi napu ndungo ua vupi. 35 Ndungo kakele na muhela ua
 kutumamenena ku ntanga ije keti yendi, vuno honi muana
 ikeye atumamenena ntsimbu yoshe. (aiōn g165) 36 Nga Muana
 akupatula, cilivene ukapua ukupatuka. 37 Njatantekeya vene
 nguange muvatekuluila va Avilahama, vuno honi mulinakutonda
 ngila yakunjitsihilamo, omuo ku miesi lizi liange muli yeni. 38
 Njihandeka vije vinjinamono kuli Tate, neni naua muapande
 kulinga vimunevu kuli ishueni.” 39 Vamukumbuluile nguavo,
 “Avilahama ikeye tatetu.” Yesu uahandekete kuli vakevo nguendi,
 “Nga muapuile mu vana va Avilahama, ngue muli nakulinga
 vialingile Avilahama. 40 Vuno honi mulinakutonda kunjitsiha,
 yala uje namilekesa vusunga vuje vunjevuile kuli Njambi. Eci
 keti cikeco calingile Avilahama. 41 Cilivene muli nakulinga

vije vialingile isho.” Vahandekete kuli ikeye nguavo, “Yetu keti tuvana vaku vupangala, tuli na Tate umolika, ikeye Njambi likaliendi.” **42** Yesu uahandekete kuli vakevo nguendi, “Nga Njambi uapuile Ishueni, ngue muanjizange, omuo njahuma kuli Njambi kaha yange uno. Kunjalizilile lika liange, vuno honi ikeye uanjitumine. **43** Nkuma vika kumuvuisisa vinjhandeka? Omuo kumutambula lizi liange. **44** Muahuma kuli Ishueni Satana, kaha muahangula kulinga mashungu a ishueni. Uapuile muka kutsiha hume hambangelo kaha uahona vusunga, omuo kumuesi vusunga muli ikeye. Omo akeja, akahandeka kuya muafuilamo, omuo ikeye uapua ua makuli naua ishe ya vaka makuli. **45** Vuno honi omuo njikahandeka vusunga, kumuasa kunjitsiliela. **46** Iya hhakati keni ahandeka nguendi nanjiuana na mulonga ua vupi? Nga njihandeka vusunga, kaha vika kumunjitsiliela? **47** Uoshe ahuma kuli Njambi evua mezi a Njambi. Mulonga omuo kumueku evuilila omuo kumuhumu kuli Njambi.” **48** Vakuluntu va Vayunda vamukumbuluile nguavo, “Nkuma kutuahandekete muacili omo tuahandeka ngueto u Kasamaliya kaha uli na lihamba ndi?” **49** Yesu uakumbuluile nguendi, “Kunjesi na lihamba, vuno honi njikasingimika Tate, kaha yeni ku munjisingimika. **50** Kunjekutonda vumpau vuange vavenia, vuno honi kuali ali nakutonda vumpau kaha ikeye naua muka kusompa. **51** Mua vusunga njimileka nguange, uoshe aniunga lizi liange kakatsiho.” (aiōn g165) **52** Vakuluntu va Vayunda vahandekete kuli ikeye nguavo, “Tunamono cili vene ngueto uli na lihamba. Avilahama uatsile, kaha na tunanguizi va Njambi va Njambi vatsile, vuno honi uhandeka nguove, ‘Uoshe aniunga lizi liange kakatsiho.’ (aiōn g165) **53** Nkuma yove u uakama kupulakana tatetu Avilahama uje uatsa ndi? Na vaje

tunanguizi va Njambi va Njambi vatsile. Usinganieka nguove yove iya?” **54** Yesu uavakumbuluile nguendi, “Nga njilihana vumpau yange vavenia, vumpau vuange kaha vunapu uangoco. Tate ikeye muka kunjihana vumpau, ou muhandeka ngueni, Njambi yeni. **55** Cipue vene ku mumutantekeya. Vuno honi yange njimutantekeya, nga njihandeka nguange kunjimutantekeya, kaha njipua ua makuli ngue yeni. Vuno honi njamutantekeya naua njiniunga lizi liendi. **56** Ishueni Avilahama uavuahелеle ngue akamone litangua njikeja, kaha ualimuene nakuvuahелеle.” **57** Kaha Vakuluntu va Vayunda vahandekеле kuli ikeye nguavo, “Kanda uhete ha miaka makumi atanu, honi uamumono vati Avilahama?” **58** Yesu uahandekеле kuli vakevo nguendi, “Mua vusunga vene njimileka nguange, ntsimbu kanda Avilahama a semuke, yange kunjili.” **59** Nankuma vambatele mavue nakumuasha, vuno honi Yesu ua lishuekele nakuhuma mu vimbalaka via njivo ya Njambi.

9 Tele Yesu alinakuenda, uamuene yala uje ua semukile vupuputua. **2** Vandongisi vendi vamuhuile nguavo, “Mulongisi, iya ualingile vupi, ou yala indi visemi vendi, linga a semuke vupuputua?” **3** Yesu uavakumbuluile nguendi, “Voshe kuvalingile vupi, uasemukile vupuputua linga vipangi via Njambi visholoke muli ikeye. **4** Tuapande kupanga vipangi viendi uje uanjitumine tuyeni tupange ntsimbu kucili mutania, omo vutsiki vukeja tukahona kupanga. **5** Ntsimbu njicili ha mavu, njinapu ceke ca vaka mavu.” **6** Omo uamanusuile kuhandeka evi, uajekuililile ha mavu kaha uambatele mavu a kupandakana na malenzi naku ahaka ha mesho a uje yala, **7** nakuhandeka kuli ikeye nguendi, “Ya, ukatane ku mesho ove mu cisali ca Siloame” (Siloame ilumbunuka vana mutumu). Kaha uaile nakutana

omo uahilukile uaputukile kumona. **8** Vandambo vendi na vaje
vamumuene laja tele acili muka kulomba vukuasi, vaputukile
kuihula nguavo, “Ou keti ikeye uje yala uakele nakutumama
na kulomba vukuasi ndi?” **9** Vamo vaputukile kuhandeka
nguavo, “Ikeye vene.” Vamo vahandeketele nguavo, “houe,
vuno honi muntu lika ueka uakulifua nendi.” Kaha ikeye
uahandeketele nguendi, “Yange vene uje yala.” **10** Vuno honi
vatualeleleho kumuihula nguavo, “Kaha mesho ove anemuka
vati?” **11** Uavakumbuluile nguendi, “Yala ivatumbula nguavo
Yesu uambatele mavu nakunjihaka ha mesho, nakuhandeka kuli
yange nguendi, ‘Ya ku Siloame ukatane.’ Kaha njaiile nakutana
mukemo njaputukile kumona.” **12** Vahandeketele kuli ikeye nguavo,
“Ali kuli honi?” Uahandeketele nguendi, “Kunjitantekeya.” **13**
Vanehele uje yala uapuile kapuputua kuli Vafaliseo. **14** Liapuile
litangua lia Sapalalo lije Yesu uemuisile uje yala. **15** Kaha
Vafaliseo naua vaputukile kumuihula nguavo, cineja vati linga
umone. Uahandeketele kuli vakevo nguendi, “Uanjihakele mavu
ha mesho ange. Kaha njataneneko, mukemo njili nakumona.”
16 Vamo va Vafaliseo vahandeketele nguavo, “Ou yala kahumu
kuli Njambi, omuo kekuniunga litangua lia sapalalo.” Vuno honi
vakuavo vahandeketele nguavo, “Muka vupi asa vati kulinga
vitantekeyeso evi?” Kaha vali hangunuine. **17** Kaha Vafaliseo
vahandeketele naua kuli uje kapuputua nguavo, “Uhandekaho
vika hali ikeye? Mesho ove akeo anemuisile.” Uahandeketele
nguendi, “Ikeye Kananguizi ua Njambi.” **18** Vakuluntu va Vayunda
kuvatsiliebele nguavo uapuile kapuputua kaha ali nakumona
naua, kuvanga noho vasanene visemi va uje yala ivemuisile **19**
nakuvehula nguavo, “Ou ikeye vene muneni, uje imuahandeketele
ngueni nasemuka vupuputua ndi? Cija vatihoni linga amone?”

20 Visemi vendi vakumbuluile nguavo, "Tuatantekeya vene nguetu ou ikeye munetu, naua ikeye vene uje uasemukile vupuputua, 21 vuno honi kutuatantekeyele cije canehesa linga amone, kaha kutuatantekeyele naua nauje nemuisa mesho endi. Muhuliseni, mukuluntu alihandekela ikeye vavenia." 22 Visemi vendi vahandekela eci omuo vateuele vantuama va Vayunda, omuo vantuama va Vayunda valitavasanene nguavo uoshe ahandeka nguendi Yesu ikeye Kilistu vakamusheka mu njivo ya malombelo. 23 Nankuma visemi vendi vahandekela nguavo, "Nakolo, muhuliseni." 24 Nankuma vasanene uje yala uapuile kapuputua lua mucivali, kaha vahandekela kuli ikeye nguavo, "Hana kaleso kuli Njambi! Tuatantekeya nguetu ou yala napu muka vupi." 25 Uakumbuluile nguendi, "Kunjitantekeya indi muka vupi indi kuahi. Cuma cimo cinjitantekeya lika nguange njapuile njikapuputua, vuno honi hano njimona." 26 Vahandekela kuli ikeye nguavo, "Nalingile vika kuli yove? Nakuimuisa vati?" 27 Uavakumbuluile nguendi, "Njamilekesa laja, vuno honi ku muanjivuilile. Vika mutondela naua kucivua? Neni naua mutonda kupua vandongisi vendi ndi?" 28 Kaha vaputukile nakuhandeka nguavo, "Yove ndongisi uendi, vuno honi yetu tuvandongisi va Mosesa. 29 Tuatantekeya nguetu Njambi uahandekela kuli Mosesa, vuno honi hali ou yala, kutuatantekeyele kuje kuahuma." 30 Uje yala uakumbuluile nguendi, "Eci cinapu cuma cakukomouesa! Kumuatantekeyele kuje ahumina, vuno honi nemuisa mesho ange. 31 Tuatantekeya nguetu Njambi kekuivuilila kuva ka vupi, vuno honi akevuilila kuli uje muka kumulemesa na uje muka kuononoka cizango cendi. 32 Hume kuva tangelele mavu, naumo uahi uevua muntu uje emuisa muntu uasemukile vupuputua. (aiōn g165) 33 Nga ou yala

kahumine kuli Njambi, ngue nevi ali nakulinga viahi.” **34** Vamukumbuluile nguavo, “Yove uasemukilile mu vupi, nkuma utonda kutulongesa ndi?” Kaha vamushekele mu njivo ya malombelo. **35** Omo Yesu uevuile nguavo vanamusheke, kaha omo uamuuanene, uahandekete nguendi, “Uatsiliela muli Muna Muntu ndi?” **36** Uamukumbuluile nguendi, “Napu iya, Muene? Njileke, linga njimutsilie.” **37** Yesu uahandekete kuli ikeye nguendi, “Uamumono, nou ali nakuhandeka kuli yove ikeye vene.” **38** Uahandekete nguendi, “Muene, njitsiliela.” Kaha uamulemesele. **39** Yesu uahandekete nguendi, “Njezile hano ha mavu mu kusompa linga vaje kuvamono linga vamone, naua navaje vama linga keti vamone.” **40** Vamo va Vafaliseo vaje vakele hayehi nendi vovuile eci vahandekete kuli ikeye nguavo, “Cili vene netu naua tutupuputua ndi?” **41** Yesu uahandekete kuli vakevo nguendi, “Nga muapuile tupuputua, ngue kumuesi na vupi. Vuno honi muhandeka nguendi, ‘Tumona,’ vupi vueni hanga vuakala.”

10 Yesu uahandekete nguendi, “Mua vusunga vene njimileka nguange, uoshe uje akovelela ku cikolo ca limba lia vampanga napu kaniungi ua vusunga, vuno honi uje alikuasesa ngila yeka napu muizi cipue muhuza, **2** vuno honi uje akovelela ku cikolo napu kaniungi ka vampanga. **3** Muka kuniunga ku cikolo akamushokuelela cikolo, kaha vampanga vakevu lizi liendi. Akavasana vampanga vendi ha lizina nakuvatuamenena mukulovoka. **4** Omo nga natuhisa voshe, akai kulutue luavo, kaha vampanga vaka mukavangeya omuo vatantekeya lizi liendi. **5** Kuvakakava mungenzi, vuno honi vakamuteua omuo kuvatantekeya lizi lia vangenzi.” **6** Yesu ualikuasese mezi aua kuli vakevo, vuno honi kuvevuisile viakele nakuhandeka kuli

vakevo. 7 Kaha naua Yesu uahandekela kuli vakevo nguendi, "Cili vene njimileka nguange, yange cikolo ca vampanga. 8 Voshe vezile kulutue luange vapuile vezi na mihuza, vuno honi vampanga kuvevuilile kuli vakevo. 9 Yange cikolo, uoshe akovela kuhitila muli yange, akovoka, kaha akakovela nakulovoka na kuuana muila ua cili. 10 Muizi akeja lika na kuiva, na kutsiha na kupihisa, yange njezilile lika linga vakale na muono uacili mukushula. 11 "Yange kaniungi uacili. Kaniungi uacili akatsila vampanga vendi. 12 Uakukumuna uje keti kaniungi naua kakele na vampanga, omo amona kangunga kaha aseza vampanga na kuteua, kaha uje kangunga akuata vaje vampanga nakuvashandola. 13 Uje uakukumuna ateua omuo kazangele vampanga. 14 Nji kaniungi uacili, njitantekeya vange kaha vange naua vanjitantekeya, 15 ngue omuo Tate anjitantekeya nange naua njitantekeya Tate, kaha njitsila vampanga vange. 16 Kaha njili na vampanga veka, vaje keti va mulimba lino, njapande kuvaneha naua, kaha vakovuila lizi liange. Kaha vakapua vutanga vumo, na kaniungi umo. 17 "Mucifua eci vene Tate uanjizanga, omuo njihana muono uange, linga njikauambate naua. 18 Naumo uahi akauambata kuli yange, vuno honi njihana muono uange mukulihana. Njili nanzili yaku utula, naua njili nanzili yaku uambata, eci kushika njinacambata kuli Tate." 19 Kaha naua vantuama va Vayunda valihanguine omuo ya mezi aua. 20 Vuingi vuavo vahandekela nguavo, "Ali na lihamba naua nazaluka, vika muli naku muivuila?" 21 Vakuavo vakele nakuhandeka nguavo, "Aua keti mezi a muntu uje ali na lihamba. Nkuma lihamba liasa kuimuisa kapuputua ndi?" 22 Ha ntsimbu ije ciuano ca Kukundika cakele ku cihela ca Yelusalema. Capuile cisika, 23 na Yesu uakele nakuenda mu

vimbalaka via njivo ya Njambi, mu mbalanda ya Solomoni. **24** Kaha vantuama va Vayunda vamuzengelekele nakuhandeka kuli ikeye nguavo, “Vintsimbu vingahi ukatuseza mu citanga? Nga yove Kilistu tuleke vusunga.” **25** Yesu uavakumbuluile nguendi, “Njamilekele vuno honi ku muanjitsilielegele. Vipangi vije njikapanga mu lizina lia Tate, vihandeka vukaleho hali yange, **26** vuno honi kumuvitsiliela, omuo kumuakundamene ku vampanga vange. **27** Vampanga vange vakevu lizi liange, kaha njivatantekeya naua vakanjikavangeya. **28** Njikavahana muono uayaye, naua kuvakanongo. Naumo uahi akavahumisa mu livoko liange. (aiōn g165, aiōnios g166) **29** Vije viananjihana Tate vinapu viakama kupulakana viose, kaha naumo uahi asa kuvihumisa mu livoko lia Tate. **30** Tate nange tunapu umolika.” **31** Vantuama va Vayunda vambatele mavue linga vamuashe. **32** Yesu uavakumbuluile nguendi, “Njamipangela vipangi viacili viavingi viakuhuminina kuli Tate, hali viose evi njalingi cilihoni munjashela mavue?” **33** Vantuama va Vayunda vamukumbuluile nguavo, “Keti nguavo ha vipangi viacili tukuashela mavue, vuno honi yove uli nakushaula Njambi, omuo yove u muntu lika vuno honi ulinakulilinga ngue u Njambi.” **34** Yesu uavakumbuluile nguendi, “Nkuma kuvacisonekele mu lishiko lienii nguavo, ‘Njahandekela nguange, mu vanjambi ndi’?” **35** Nga kuli vaje lizi lia Njambi liezile vavatumbuile nguavo ‘vanjambi’ (naumo uahi asa kuhaka kumukulo vije vivihandeka visoneka), **36** nkuma muhandeka ngueni uje Tate yanalelesa nakumutuma ha mavu alinakushaula Njambi omuo njahandekela nguange, ‘Nji Muna Njambi ndi’?” **37** Nga kunjesi nakupanga vipangi via Tate, kaha keti munjitsiliegele, **38** vuno honi nga njilinakuvipanga, cipue vene kumunjitsiliela, tsilieleli vipangi, linga mukatantekeye

na kuvua ngueni Tate ali muli yange kaha nange njili muli Tate.” 39 Kaha vesekele kumukuta vuno honi uapusunukile mu mavoko avo. 40 Kaha uahilukilile naua musinia lia ndonga ya Yundau ku cihela cije luano uakele nakumbuitikila ha kulivanga, kaha uakakele kuje. 41 Vavengi vezile kuli ikeye nakuhandeka nguavo, “luano kalingile vitantekeyeso vuno honi vioshe vije luano uahandেকে hali ou yala viapuile via vusunga.” 42 Kaha vavengi vamutsilieleelele.

11 Kuakele yala uakele nakuvavala ua lizina lia Lazalu uaku Mbeteniya, kuje kuvakele vamunaina Maliya na Mata. 2 Ou ikeye Maliya uje uetilile Muene mazi akunika aseho nakumuhunda ku viliato na vinkambu viendi ikeye uje munaina Lazalu uakele nakuvavala. 3 Nankuma vamuanaye vatumine mezi kuli Yesu nguavo, “Muene, uje kavusamba kove ali nakuvavala.” 4 Vuno honi omo Yesu uacivuile uahandেকে nguendi, “Eci kuvavala keti ca kutsa, vuno honi cinapu ca vumpau vua Njambi, linga Muna Njambi vamujundule kuhitila muli cikeco.” 5 Yesu uazangele Mata na munaina Lazalu. 6 Munima yakuivua nguavo Lazalu ali nakuvavala, uatumameneko naua matangua avala kuje kuakele. 7 Kaha munima yakuivua ou muzimbu uahandেকে kuli vandongisi vendi nguendi, “Tuyeni ku nganda ya Yundeya naua.” 8 Vandongisi vendi vahandেকে kuli ikeye nguavo, “Lambi, vantuama va Vayunda vatondele kukuasha mavue, nkuma uciyako naua ndi?” 9 Yesu uavakumbuluile nguendi, “Nkuma keti mahola likumi na avala ha litangua ndi? Vaje vakakuenda mutania, kuvekutsutsuka omuo vakamono ceke ca ha mavu. 10 Vuno honi vaje vakakuenda vutsiki vakatsutsuka, omuo ceke kucesi muli vakevo.” 11 Munima yakuhandeka eci, uavalekele nguendi, “Kavusamba ketu Lazalu nakosa tulo,

vuno honi njiya naku muhindula mutulo.” 12 Vandongisi vendi vahandekete kuli ikeye nguavo, “Muene, nga nakosa tulo, kaha akahinduka.” 13 Yesu uahandekete kutsa ca Lazalu, vuno honi vakevo vasinganiekele nguavo nahandeka nguendi nakosa tulo lika. 14 Kaha Yesu uavalekele vusunga nguendi, “Lazalu natsi. 15 Omuo yeni njavuahelela ngeci kunjakeleko, linga mutsilele. Vuno honi tuyeni kuli ikeye.” 16 Tomasi, ivatumbuile nguavo Mpasa, uahandekete kuli vakuavo vandongisi nguendi, “Netu tuyeni, linga tukatse nendi.” 17 Omo Yesu uahetele, uauanene Lazalu tele ali na matangua auana mu cihilo. 18 Mbeteniya yapuile kuyehi na nganda ya Yelusalema mu mantambo atatu lika, 19 kaha vuingi vua Vayunda vezile kuli Mata na Maliya mukuva simpisa omuo hakutsa ca munaina Lazalu. 20 Omo Mata uevuile nguavo Yesu ali nakuija, uamusheshele, tele Maliya ali mu njivo. 21 Mata uahandekete kuli Yesu nguendi, “Muene, nga unakele kuno, muanetu ngue katsile. 22 Vuno honi cipue ntsimbu ino njatantekeya nguange viose ulomba kuli Njambi, akakuhanavio.” 23 Yesu uahandekete kuli ikeye nguendi, “Muanoko ahinduka naua.” 24 Mata uahandekete kuli ikeye nguendi, “Njatantekeya vene nguange akahinduka ha ntsimbu ya kusanguka ha litangua lia mamananuilo.” 25 Yesu uahandekete kuli ikeye nguendi, “Yange kusanguka na muono, vose vaje vatsiliela muli yange, cipue vakatsa, vakayoya naua, 26 kaha uose ayoya nakutsiliela muli yange kakatsiho. Utsiliela eci ndi?” (aiōn g165) 27 Uahandekete kuli ikeye nguendi, “Eyo, Muene, Njatsiliela nguange yove Kilistu Muna Njambi, uje akeja hano ha mavu.” 28 Munima yakuhandeka evi, Mata uaille nakusana munaina Maliya, uamusanenene kuli kaliendi nakumulekesa nguendi, “Mulongisi uno ali nakukusana.” 29 Kaha

omuo uacivuile, uakatukile vuasi vuasi nakuya kuli Yesu. **30** Honi Yesu tele kanda ahete hembo, vuno honi uakele ku cihela kuje kualiuanenene na Mata. **31** Vayunda vaje vakele nendi mu njivo nakumusimpisa, vamuene Maliya akatuka vuasi vuasi nakuya hambanza, vamukavele omuo vasinganiekele nguavo alinakuya ku cihilo nakulililako. **32** Omo Maliya uahetele kuje kuakele Yesu nakumumona, uauilile ku viliato viendi nakuhandeka nguendi, “Muene, nga unakele kuno ngue muanetu katsile.” **33** Omo Yesu uamumuene alinakulila na vaje Vayunda vezile navo, uakele na vusiua cikuma mu Cimbembesi. **34** Kaha uahandেকেle nguendi, “Mua mutsindi kuli?” Vahandেকেle kuli ikeye nguavo, “Muene, ija umone.” **35** Yesu ualilile. **36** Kaha Vayunda vahandেকেle nguavo, “Haaa! Taleni mua muzangelelele!” **37** Vuno honi vamo vavo vahandেকেle nguavo, “Keti ikeye uje uemuisile uje yala ua kapuputua ndi, vikahani kalingilile ou yala linga keti atse?” **38** Kaha Yesu naua uakele na vusiua cikuma, kaha uaile ku cihilo. Capuile cihilo cakuhinda mu livue, kuakele livue ku cikolo ca cihilo. **39** Yesu uahandেকেle nguendi, “Humiseniko livue eli.” Mata munaina ya uje yala uatsile, uahandেকেle kuli ikeye nguendi, “Muene, ntsimbu ino alinakunika, omuo ali na matangua auana mu cihilo.” **40** Yesu uahandেকেle kuli ikeye nguendi, “Nkuma kunjakulekele nguange nga uatsilielele nga umona vumpau vua Njambi ndi?” **41** Kaha vahumisileko livue. Kaha Yesu uandukile nakuhandeka nguendi, “Tate, njantsantselako ha kunjivua. **42** Njatantekeya nguange ukanjivu ntsimbu yoshe, vuno honi njahandeka evi ha mesho a vantu ava vanemana hano, linga vatsiliele nguavo yove uanjitumine.” **43** Munima yakuhandeka evi, uatambakanene nguendi, “Lazalu, humamo!” **44** Uje uatsile uahindukile, oku mavoko na mikono yendi yakukuta

na vintanga, na cihanga cendi vacizengele na ntanga. Yesu uahandekete kuli vakevo nguendi, “Muzituleni, kaha muelceleni aye.” 45 Vuingi vua Vayunda vaje vezile na Maliya omo vamuene vialingile Yesu, vatsilielete muli ikeye, 46 vuno honi vamo vaile kuli Vafaliseo nakuvalekesa vialingile Yesu. 47 Nankuma vakuluntu va tusasendote na Vafaliseo valiuanene na vaka mpunga nakuhandeka nguavo, “Vika vituapande kulinga? Omuo ou yala alinakulinga vitantekeyeso viavingi. 48 Nga tumuecelela muje vene, kaha muntu uoshe akatsilielete muli ikeye, kaha Valoma vakeja naku pihisa njivo ya Njambi na lifuti lietu.” 49 Vuno honi umo uavo, Kayafase, uje uapuile kasasendote uakama ha muaka uje, uahandekete kuli vakevo nguendi, “Navimo viahi vimutantekeya! 50 Kumuevuile nguavo cacili muntu umolika kutsila vantu, kupulakana lifuti lioshe kunonga.” 51 Kahandekete eci mu nzili yendi lika, vuno honi mukupuako kasasendote uakama ha muaka uje, uananguile nguendi Yesu napande kutsila vantu, 52 kaha keti vantu lika vuno honi kukungulula vana va Njambi na vaje valishandokela ku mafuti eka. 53 Kuhuma ha litangua lije vatondele ngila ya kumutshilamo. 54 Nankuma Yesu kalisholuele ceka naua kuli Vayunda, vuno honi uahumine kuje nakuya ku nganda ije ivatumbuile Efalime ku mutambela uje uakele kuyehi namu mpambo, kaha uakele kuje na vandongisi vendi. 55 Tele Ciuno ca Paseka ya Vayunda cakele kuyehi, vavengi vahumine mu lifuti nakuya ku Yelusalema ntsimbu kanda Paseka ihete nakulilelesa vakevo vavenia. 56 Vakele nakutonda Yesu kaha vakele nakulihozola umo na mukuavo oku tele vali mu vimbalaka via njivo ya Njambi nguavo, “Musinganieka vika? Nkuma cilivene keja kuno ku ciuno ndi?” 57 Honi vakuluntu va

tusasendote na Vafaliseo vashikile nguavo uoshe uje atantekeya kuje kuali Yesu avalemuise, linga vamukuate.

12 Tele matangua atanu na limo kanda ahete a paseka, Yesu uezile ku Mbeteniya kuimbo lia Lazalu, uje ya sanguile Yesu kuvatsi. **2** Vamuvuaheselele kulia ca cinguezi, Mata uamuhanene via kulia, na Lazalu uapuile umo uavaje vakele nendi ku mesa. **3** Maliya uambatele kantsazi kakupuisa hhakati ka mazi a luengo luacili nakuvuavesa ku viliato via Yesu nakuhunda viliato viendi na vinkambu viendi, kaha njivo yoshe yashulile na luengo luacili lua mazi. **4** Vuno honi Yundasa Sakaliote, umo ua vandongisi vendi (ikeye uje akamuenda vungungu), uahandekete nguendi, **5** “Vika aua mazi a luengo lua cili ku va alandesela ha vimbongo via muuaya uaya viakupua vihita vitatu na kuviana ku tuhutu?” **6** Uahandekete evi keti ngue uakele nakuniunga vuino tuhutu vuno honi omuo uapuile muizi, uakele na cikuama cakuhaka vimbongo muje muakele nakuiva. **7** Yesu uahandekete nguendi, “Mueceleni atumbikile ha ntsimbu yange ya kunjitsinda. **8** Tuhutu mukala navo ntsimbu yoshe, vuno honi yange kumukakala nange ntsimbu yoshe.” **9** Omuo civunga ca Vayunda ca tantekeyele nguavo ali kuje, vezile keti lika omuo ya Yesu vuno honi kuija nakumona Lazalu, uje ivasanguile ku vatsi. **10** Kaha vakuluntu va tusasendote vasinganiekele muakutsihila Lazalu naua. **11** Omuo ya vije vialingiule kuli ikeye vuingi vua Vayunda va vavianene kaha vatsilielegele Yesu. **12** Omuo kuacele liamukuavo vantu vavengi vezile ku ciuano kaha vovuile nguavo Yesu ali nakuija ku nganda ya Yelusalema. **13** Kaha vambatele mintango ya miti ya mambale nakumushesha oku vatambeka nguavo, “Hosana! Hosana! Uakukuisuliua uje eja mu lizina lia Muene, Shukulu ua Isaleli!” **14** Kaha Yesu uauanene muna cimulu, kaha

ualondeleho nakutumama, ngue muje vacisoneka mu visoneka
 nguavio, **15** “Keti uteue, muana ua mpuevo ua Zioni, tala, Muene
 yove ali nakuija natumama ha muongo ua muna cimulu!” **16**
 Vandongisi vendi kuvatantekeyele evi hakulivanga, vuno honi
 omuo Yesu vamujunduile mu vumpau vuendi, kaha vanukile
 nguavo evi viuma vavisonekele hali ikeye kaha vialingiuile
 kuli ikeye. **17** Civunga cije cakele nendi omo muahinduile
 Lazalu na kumuhumisa mu cihilo nakumusangula kuvatsi
 vahanene vukaleho. **18** Omo civunga cevuike nguavo nalingi
 vitantekeyeso kaha vaile nakuliuana nendi. **19** Kaha Vafaliseo
 vahandekela kuli umo na mukuavo nguavo, “Talen, mavu oshe
 ali nakumukava.” **20** Hhakati kavaje vaile na kulemesa ku
 ciuano, vamo vapuile Vangelengu. **21** Kaha vezile kuli Filipu uje
 uahumine ku Mbetesainda ku nganda ya Ngallileya, vahandekela
 kuli ikeye nguavo, “Muene, tutonda linga tumone Yesu.” **22** Filipu
 uale nakuleka Anduleo, kaha Anduleo uale na Filipu nakuleka
 Yesu. **23** Kaha Yesu uavakumbuluile nguendi, “Ntsimbu inahete
 linga Muna Muntu vamujundule. **24** Cilivene njimileka nguange,
 kuvanga nona ya tiliku iuile ha mavu na kutsa, kaha ikakala
 likaliyo, vuno honi nga itsa, kaha ikahaka vushuka vua vuingi.
25 Voshe vaje vazanga miono yavo vaka izimbalesa, kaha na
 vaje voshe vazinda miono yavo hano ha mavu vanalitulikila
 miono yayaye. (aiōnios g166) **26** Nga uoshe uje anjipangela
 napande kunjikava, kaha kunjikakala yange, na vangamba vange
 vakakalako. Uoshe anjipangela, na Tate akamusingimika. **27**
 “Mutima uange uli nakulinienga. Kaha njikahandeka vika, ‘Tate,
 njohiele ha hola ino ndi’? Houe, omuo ha cuma eci njinahete ha
 hola ei. **28** Tate, lemesa lizina liove.” Kaha lizi liahumine muilu
 ngualio, “Njalilemesa, kaha njikalilemesa naua.” **29** Civunga cije

cemanene kuje cevunile evi kaha vahandekela nguavo muhiato unalumu. Veka vahandekela nguavo, “Kangelo nahandeka kuli ikeye.” **30** Yesu uavakumbuluile nguendi, “Eli lizi linezila omuo yeni, keti yange. **31** Eci cinapu kusompa ca mavu, honi muka kuyula ua hano ha mavu vaka muhumisaho. **32** Nga yange omo vaka nijjundula hano ha mavu, vantu voshe vakeja kuli yange.” **33** Uahandekela eci kumuesa kutsa cije cakatsilamo. **34** Civunga camukumbuluile nguavo, “Tunevu ku lishiko ngualio Kilistu akayoya miaka yoshe. Cineja vati uhandeke nguove Muna Muntu vakamujundula? Iya honi ou Muna Muntu?” (aiōn g165) **35** Yesu uahandekela kuli vakevo nguendi, “Ceke cili neni lika muka ntsimbu kakandende. Endeni oku muli na ceke, linga milima keti imihiane, uje enda mu milima, kekutantekeya kuje ali nakuya. **36** Ha ntsimbu ije mucili na ceke, tsilieleli mu ceke, linga mukapue vana va ceke.” Munima yakuhandeka evi, Yesu uaille nakulishueka. **37** Cipue vene ualingile vitantekeyeso viavingi hhakati kavo, vuno honi vantuama va Vayunda kuvamutsilielele. **38** Eci capuile kushulisisa lizi lihandekela kananguizi ua Njambi Isaya ngualio: “Muene, iya natsilielela muzimbu uetu, kaha kuli iya livoko lia Muene kuvanalisholuela?” **39** Kaha kuvatsilielelele, omuo Isaya naua uahandekela nguendi, **40** “Napuisa mesho avo vupuputua nakukolesa mitima yavo, linga mesho avo keti amone, na mitima yavo keti ivuisise kaha kuvakatengulukila kuli yange linga njika vakanguise.” **41** Isaya uahandekela eci omuo uamuene vumpau vuendi na kuhandeka hali Yesu. **42** Cipue vene ngoco, vamo vantuama va Vayunda vavengi vatsilielelele muli ikeye. Vuno honi omuo hakuteua Vafaliseo kuvalitavelelele, hakuteua nguavo vakavasheka mu njivo ya malombelo, **43** omuo vazangele kulemesa ca vantu kupulakana kulemesa

ca Njambi. **44** Kaha Yesu uatambakanene cikuma nguendi, “Uoshe atsiliela muli yange, katsilieele muli yange lika vuno honi muli uje ua njitumine. **45** Kaha uoshe uje amona yange, namono naua na uje ua njitumine. **46** Njineja ngue ceke ha mavu, linga uoshe atsiliela muli yange keti akale mu milima. **47** Kunjikasompo uoshe uje evua mezi ange nakuhona kuaniunga, omuo kujezile mukusompesa mavu, vuno honi muku ovola. **48** Uje uoshe anjiviana nakuhona kutambula lizi liange alina muka kusompa, ha litangua liama manusiilo lizi eli njahandeka likapua ngue muka kusompa. **49** Omuo kunjahandekela mu nzili yange lika, vuno honi Tate uje uanjitumine ikeye vavenia nanjihana lishiko muje munjikahandekela. **50** Kaha njatantekeya nguange lishiko liendi linapu muono uayaye. Evi njihandeka, nankuma, njihandeka kuya muje Tate muananjilekela.” (aiōnios g166)

13 Tele kanda ciuano ca Paseka cihete, Yesu uatantekeyele nguendi ntsimbu yendi yakuhuma ha mavu nakuya kuli Ishe inahete. Ha kuzanga vendi vaje vakele ha mavu, uavazangele nakumamanusiilo. **2** Kaha ha kulia ca cinguezi, Satana tele nakovela laja mu mutima ua Yundasa Sakaliote, muna Simoni, uje akamuenda vungungu, **3** Yesu ha kutantekeya nguendi Ishe namuhana vioshe mu mavoko endi, omuo uahumine kuli Njambi kaha naua ali nakuhiluka kuli Njambi, **4** uakatukile ku mesa, uashuluile cikovelo cendi cahelu, kaha ualikutile ntanga yendi mu mbunda. **5** Kaha uetilile mema mu lilonga, nakuputuka kutanesa viliato via vandongisi vendi, kaha uavahundile na ntanga ije ya likutile mu mbunda. **6** Uezile kuli Simoni Petulu, kaha Petulu uahandekela nguendi, “Muene, ukatanesa viliato viange ndi?” **7** Yesu uamukumbuluile nguendi, “Vinjili nakulinga kumuvitantekeya ha ntsimbu ino, vuno honi kulutue muka

vitantekeya.” 8 Petulu uahandekete kuli ikeye nguendi, “Ku ukatanesaho viliato viange.” Yesu uamukumbuluile nguendi, “Nga kunjikutanesa, ku ukapu naua ndongisi uange.” (aiōn g165)

9 Simoni Petulu uahandekete kuli ikeye nguendi, “Muene, keti utanese lika viliato viange vuno honi utanese na mavoko ange na mutue uange!” 10 Yesu uahandekete kuli ikeye nguendi, “Uoshe uje natana katela kutana naua, kuvanga lika ku viliato viendi, vuno honi muvila uendi una lele laja, kaha neni mualele, vuno honi keti muva voshe.” 11 Omuo uatantekeyele uje akamuenda vungungu, ha cuma eci mukemo uahandekete nguendi, “Keti muva voshe munalele.” 12 Omuo Yesu uamanusuile kuvatanesa ku viliato viavo, kaha uambatele kazaku kendi nakuzala, uahilukile nakukatamama ku mesa, kaha uahandekete kuli vakevo nguendi, “Muatantekeya vinjinalingi kuli yeni ndi?” 13 Mukanjitumbula ngueni, “Mulongisi na Muene, eyo mukahandeka muacili, omuo omu mukemo vene munjafua. 14 Nga yange vene Muene ueni na Mulongisi ueni, njamitanesa ku viliato vieni, neni naua muapande ku tanesa umo na mukuavo ku viliato vieni. 15 Omuo yange njamihana cimueso, linga neni mulinge munjinalingi kuli yeni. 16 Cilivene muavusunga njimileka nguange, ngamba kapulakana muene uendi, cipue kanganda kasa kupulakana uamutumine. 17 Nga muatantekeya evi viuma, kaha mupua vakukuisuliua nga muvilinga. 18 “Kunjesi nakuhandeka muva voshe, njatantekeya ava njinahangula. Vuno honi linga visoneka vilishulisilile vije vihandeka nguavio, ‘Uje ualile mbolo yange lelo na njitengulukila.’ 19 Njimileka eci ha ntsimbu ino kanda vilingiue, linga omuo vikalingiua mukatsiliele ngueni, ‘Yange vene ikeye.’ 20 Cilivene muavusunga njimileka nguange, uoshe uje atambula uje injituma natambula yange, kaha uoshe anjitambula

atambula uje uanjitumine.” 21 Munima yakuhandeka evi, Yesu uakele na vusua mu Cimbembesi, kaha uahandekete nguendi, “Cilivene muavusunga njimileka nguange, umo ueni akanjenda vungungu.” 22 Vandongisi vendi valitalele umo na mukuavo, kuvatantekeyele uje yahandekete. 23 Umo ua vandongisi vendi uje Yesu yazangele cikuma, uajendamenene cikuma ha ntulo ya Yesu, 24 nankuma Simoni Petulu uayevelete kuli ikeye nguendi, “Muihule atuleke uje yali nakuhandeka.” 25 Omuo uajendamenene cikuma kuli Yesu, uamuhuile nguendi, “Muene, nkuma iya honi?” 26 Yesu uamukumbuluile nguendi, “Uje vene injikahana ei mbazuvuila ya mbolo munima yakuitanta mu lilonga.” Kaha omo naitanta, uaihanene Yundasa, muna Simoni Sakaliote. 27 Munima yakutambula ije mbazuvuila ya mbolo, Satana uakovelete muli Yundasa. Kaha Yesu uahandekete kuli ikeye nguendi, “Linga vuasi vije viutonda kulinga.” 28 Naumo uahi kuje ku mesa uatantekeyele vika uahandeketele evi kuli ikeye. 29 Vamo vasinganiekele nguavo, omuo Yundasa uapuile muka kuniunga cikuama ca vimbongo, Yesu uamulekele nguendi, “Landa vije vitondeka ha ciuano,” cipue ahaneke vimo kuli tuhutu. 30 Munima ya kutambula mbazuvuila ya mbolo, hajevene uahumineho. Tele vutsiki. 31 Omo Yundasa uahumineho, Yesu uahandekete nguendi, “Vuavuno Muna Muntu vamulemesa, kaha muli ikeye naua Njambi vamulemesa. 32 Nga Njambi vamulemesa kuhitila muli ikeye, na Njambi naua akamulemesa kuhitila muli ikeye vavenia, nakumulemesa ha ntsimbu ije vene. 33 Vana vavandende, njili neni katsimbu kakandende lika. Mukanjitonda, ngue muje munjahandekete kuli vantuama va Vayunda mukemo naua njihandeka kuli yeni nguange, ‘Kunjili nakuya, kumukasa kuyako.’ 34 Njimihana lishiko

lialiha: lizangeni umo na mukuavo. Ngué munjinamizangelamo, neni naua muapande kulizanga umo na mukuavo. **35** Hakulinga eci vantu voshe vakatantekeya nguavo mu vandongisi vange, nga muli na cizango hali umo namukuavo.” **36** Simoni Petulu uahandekete kuli ikeye nguendi, “Muene, kuli ulinakuya?” Yesu uamukumbuluile nguendi, “Oku njili nakuya kumuasa kunjikava ha ntsimbu ino, vuno honi mukanjikava munima.” **37** Petulu uahandekete kuli ikeye nguendi, “Muene, vika kunjasele kukukava ha ntsimbu ino? Njikatula muono uange hali yove.” **38** Yesu uakumbuluile nguendi, “Nkuma ukasa kutula muono uove hali yange ndi? Muavusunga vene njikuleka nguange, ntsimbu kanda ndemba atambeke ukanjiviana lutatu.

14 “Keti mulinienge mu mitima yeni, tsilieleni muli Njambi kaha tsilieleni muli yange naua. **2** Mu njivo ya Tate muakala milili yaingi, nga ketimo, nga njamileke nguange njija nakumivuahesela cihela ndi? **3** Honi nga njija nakumivuahesela cihela, njikeja naua nakumiambata yange vavenia, linga kuje kunjakala neni mukakaleko. **4** Kaha honi mukatantekeya ngila ya kuje ku cihela kunjili nakuya.” **5** Tomasi uahandekete kuli ikeye nguendi, “Muene, kututantekeya oku ulinakuya, tukatantekeya vati ngila?” **6** Yesu uahandekete kuli ikeye nguendi, “Yange ngila, na vusunga, na muono. Naumo uahi eja kuli Tate, kuvanga kuhitila muli yange. **7** Nga muatantekeya yange, kaha na Tate muamutantekeya naua, kuhuma hano kutuala kulutue muamutantekeya kaha mua mumono.” **8** Filipu uahandekete kuli ikeye nguendi, “Muene, tumuese Isho, kaha tuapuisamo.” **9** Kaha Yesu uahandekete kuli ikeye nguendi, “Nkuma kunjakele nove ntsimbu yailaha Filipu, vuno honi na ntsimbu ino kanda unjitantekeya ndi? Uoshe namono yange namono na Tate

naua, uhandeka vatihoni nguove, 'Tumuese Tate'? **10** Nkuma ku uatsiliebele nguove njakala muli Tate, na Tate uakala muli yange ndi? Mezi aua njihandeka kuli yeni," kunjesi nakuhandeka mu nzili yange vavenia, vuno honi Tate uakala muli yange ikeye akapanga vipangi viendi. **11** Njitsilieleni ngueni njakala muli Tate kaha na Tate uakala muli yange, vuno honi nga kumunjitsiliela, kaha tsilieleniko lika vipangi njili nakulinga. **12** Muavusunga vene njimileka nguange, uoshe atsiliela muli yange na ikeye akalinga vipangi vinjili nakulinga, cilivene akalinga vipangi viakama kupulakana evi, omuo njilinakuya kuli Tate. **13** Njikalinga coshe mukalomba mu lizina liange, linga Tate vaka mulemese kuhitila muli Muana, **14** Nga mulomba cili coshe mu lizina liange, njikamilingilaco. **15** "Nga munjizanga, mukaniunga mashiko ange. **16** Njikalomba Tate, kaha akamihana mukuasi mukuavo, uje akakala neni miaka yoshe. (aiōn g165)

17 Ou ikeye Cimbembesi ua vusunga, uje vaka mavu kuvasa kumutambula, omuo kuvekumumona cipue kumutantekeya. Yeni mu mutantekeya, omuo uakala neni, naua akakala muli yeni. **18** "Kunjikamiseze ngue vantsiua, njikeja kuli yeni. **19** Muka ntsimbu kakandende vaka mavu kuvakanjimonu, vuno honi yeni mukanjimonu. Omuo njayoya, neni naua mukayoya. **20** Ha litangua lije mukatantekeya ngueni njakala muli Tate, kaha yeni muakala muli yange, nange naua muli yeni. **21** "Voshe vaje vali na mashiko ange naku aniunga vakevo vaje vanjizanga, kaha voshe vaje vanjizanga na Tate akavazanga, nange naua njikavazanga kaha njikalisholola yange vavenia kuli vakevo."

22 Yundasa (keti Sakaliote) uahandekela kuli ikeye nguendi, "Muene, cikapua vati linga ukalisholole yove vavenia kuli yetu, vuno honi keti ku vaka mavu?" **23** Yesu uamukumbuluile nguendi,

“Uje uoshe uanjizanga akaniunga lizi liange. Kaha na Tate akamuzanga, kaha tukeja kuli ikeye nakutumama hamo nendi. 24 Uoshe uje kanjizanga, kaniungu mezi ange, na mezi munevu keti ange, vuno honi a Tate uje uanjitumine. 25 “Njahandeka evi viuma kuli yeni ha ntsimbu ino njili neni. 26 Vuno honi Mukuasi, Cimbembesi Uakulela, uje Tate akatuma kuhitila mu lizina liange, akamilongesa vioshe, nakumianukisa vioshe njahandeka kuli yeni. 27 “Ciyulo cikale neni, ciyulo cange njamihana. Kunjicijana kuli yeni ngue muje mavu akahanenamo. Mitima yeni keti ilinienge, naua keti muteue. 28 Muevuile omo njahandekele kuli yeni nguange, ‘Njili nakuya, kaha njikeja naua kuli yeni.’ Nga muanjizangele, ngue muavuahelala ngueni njiya kuli Tate, omuo Tate uakama kupulakana yange. 29 Njimileka viuma evi ntsimbu kanda vilingiue, linga omuo vikalingiua mutsiliele. 30 Kunjikahandeka cikuma neni, omuo muka kuyula ua hano ha mavu alinakuija. Kesi na nzili hali yange, 31 vuno honi njilinga ngue omuo muananjishikilamo Tate linga mavu akatantekeye nguauo njazanga Tate. “Katukeni, tuyeni tuhume kuno ku cihela.

15 “Yange mukolovozi ua vushuka vua vusunga, kaha Tate ikeye ndimi. 2 Ikeye akatete mintango muli yange ije kuyimi vushuka. Kaha muntango uoshe uje uima vushuka aunonga linga uime vushuka vua vuingi. 3 Vamilelesa laja na lizi lije njahandeka kuli yeni. 4 Kaleni muli yange ngue omuo yange njakala muli yeni. Ngue omuo muntango kuuasa kuima vushuka hali kaliau vuno honi kuvanga ukala ha mukolovozi, neni naua kuvanga mukale muli yange. 5 “Yange mukolovozi, kaha yeni munapu mintango kaha vaje vakakala muli yange nange njikakala muli vakevo. Kaha vakema vushuka vua vuingi, omuo kuakuhona yange nacimo cahi muasa kulinga. 6 Uje uoshe kakala muli yange

vakamumbila ngue muntango kaha akoma, kaha mintango ya cifua eci vaka yihaka hamo nakuyumbila mu tuhia nakuitsimika.

7 Nga mukala muli yange, na mezi ange akakala muli yeni, lombeni vioshe vimutonda, kaha vakamihanavio. 8 Mucifua eci, Tate vaka mulemesa cikuma omo nga mukema vushuka vua vuingi na kupua vandongisi vange. 9 Ngue muje muanjizanga Tate, nange vene njamizanga, kaleni mu cizango cange. 10 Nga muniunga mashiko ange, mukakala mu cizango cange ngue muje yange munjaniungila mashiko a Tate nakukala mu cizango cendi. 11 "Njahandeka viuma evi kuli yeni linga kuvuahelela cange cikale muli yeni, kaha kuvuahelela ceni cikapuisemo.

12 Eli likelio lishiko liange, lizangeni umo na mukuavo ngue munja mizangela. 13 Naumo uahi alina cizango cakama ngue eci, cakutsila va vusamba vendi. 14 Muva vusamba vange nga mulinga vije vinjimishika. 15 Kunji kamisana vandungo naua, omuo vandungo kuvekuntatekeya vije via kalingi Muene uavo, vuno honi njamisana vavusamba vange, omuo njamitantekeyesa vioshe vije vinjevuile kuli Tate. 16 Kumuanjihanguile vuno honi njamihanguile. Kaha njamihanguile nguange mukeme vushuka, vushuka vuje kuvukahu, linga Tate akamihane vioshe vije vimukalomba mu lizina liange. 17 Njili nakumihana aua mashiko linga mukalizange umo na mukuavo. 18 "Nga vaka mavu vaka mizinda, mutantekeye nguene vazindile yange tele kanda vazinde yeni. 19 Nga muakundamene ku vaka mavu, ngue vaka mavu vaka mizanga ngue muvavo. Omuo kumuakundamene kuva ka mavu, vuno honi njamihangula kuhuma kuli vaka mavu, nankuma vaka mavu vamizinda. 20 Anukeni lizi lije linjahandekela kuli yeni nguange, 'Vandungo kuvasa kupulakana vimiene vavo.' Nga vanjipakesele, kaha neni naua vakamipakesa, nga vaniungile

lizi liange, kaha neni naua vakaniunga mezi eni. **21** Vuno honi vakalinga vioshe evi kuli yeni omuo lizina liange, omuo kuvantatekeya uje uanjitumine. **22** Nga kunjezile nakuhandeka kuli vakevo ngue kuvakele na vupi, vuno honi kuvesi nacimo cije casa kuvohiela ku vupi vuavo. **23** Uoshe uanjizinda, uazinda Tate naua. **24** Nga kunjalingile vipangi vije naumo uahi uavilinga hhakati kavo, nga kuvesi na vupi, vuno honi vanavimono, kaha vananjizindi nakuzinda Tate. **25** Capuile kushulisisa lizi lije livasoneka mu lishoko liavo nguavo, 'Vanjizindile kuakuhona mulonga.' **26** "Vuno honi omo Mukuasi akeja, uje injikatuma kuli yeni kuhuminina kuli Tate, cipue Cimbembesi ua vusunga uje akahuminina kuli Tate, akahandeka vukaleho vuange. **27** Neni naua mukahana vukaleho omuo munakala nange hume hambangelo.

16 "Njahandeka evi kuli yeni, linga keti mukahilukile munima ku kutsiliela ceni. **2** Vakamisheka mu vinjivo via malombelo. Cilivene ntsimbu ikaheta omo vaje vakamitsiha vakasinganieka nguavo mukulinga evi vali nakuhana mulambu uakulemesa kuli Njambi. **3** Kaha vakalinga evi omuo kuvantatekeya Tate cipue yange. **4** Vuno honi njinamileke evi omo ntsimbu yavio ikeja linga mukanuke ngueni njamilekelevio. "Kunjahandekela viuma evi kuli yeni hambangelo, omuo njakele neni. **5** Vuno honi hano njili nakuya kuli uje uanjitumine, vuno honi na umo uahi hali yeni anjihula nguendi, 'Ulina kuya kuli?' **6** Omuo njinahandeka evi kuli yeni, vusiua vunashulu mu mitima yeni. **7** Cipue ngocovene njimileka vusunga, cacili kuli yeni nga njiya, nga kunjiyi, mukuasi kakeja kuli yeni, vuno honi nga njiya, njikamutuma kuli yeni. **8** Kaha omo akeja, akamuesa vaka mavu ha vupi na vusunga na cisompelo, **9** ha vupi, omuo kuvanjitsilieleelele, **10** ha vusunga,

omuo njilinakuya kuli Tate kaha kumukanjimonu naua, **11** ha cisompelo, omuo muka kuyula mavu vanamusompo laja. **12** "Njicili navia vingi via kuhandeka neni, vuno honi vimilemuuila cikuma. **13** Omo Cimbembesi ua vusunga akeja, akamituamenena ku vusunga vuoshe, omuo kakahandeka mu nzili yendi, vuno honi akahandeka vije via kevua, nakuhandeka kuli yeni viuma vije vikeja. **14** Akanjijundula omuo akambata viange nakumilekavio. **15** Vioshe vije viali navio Tate vinapu viange. Mucifua eci vene njahandekete nguange akambata vije viange nakumilekavio. **16** "Muka ntsimbu kakandende lika, kumukanjimonu, kaha naua muka ntsimbu kakandende lika, mukanjimonu." **17** Kaha vamo va vandongisi vendi valihandekesele umo na mukuavo nguavo, "Vika alinakulumbununa mukuhandeka kuli yetu nguendi, 'Muka ntsimbu kakandende lika, kumukanjimonu, kaha naua nguendi muka ntsimbu kakandende lika, mukanjimonu', omuo 'Njili nakuya kuli Tate'?" **18** Vahandekete nguavo, "Vika alinakulumbununa omo alinakuhandeka nguendi, 'Muka ntsimbu kakandende lika'? Kututantekeya evi alinakuhandeka." **19** Yesu mukutantekeya nguendi vatondele kumuihula, kaha uahandekete kuli vakevo nguendi, "Muli nakulihandekesa yeni vavenia vika njalumbununa omo njahandeka nguange, 'Muka ntsimbu kakandende lika kumukanjimonu, naua muka ntsimbu kakandende lika mukanjimonu'?" **20** Mua vusunga vene njimileka nguange, mukalila na kusikoka cikuma vuno honi vaka mavu vaka vuahelala, muka pihilila, vuno honi kupihilila ceni cikahimpuka kuvuahelala. **21** Nga mpuevo ali ku cihela ca kusemena, akevu kuvavala, omuo ntsimbu yendi yahete. Vuno honi nga muana nasemuka, kekuvuluka naua kuje kuvavala ca nevuile omuo cakuvuahelala cije cakuneha muntu ha mavu. **22** Muvua

kuvavala hano, vuno honi njikamimona naua, kaha mitima yeni ikavuahelela, naumo uahi akambata kuvuahelela ceni.

23 Ha litangua lije nacimo cahi cimukalomba kuli yange. Mua vusunga njimileka nguange, nga mukalomba cuma kuli Tate mu lizina liange, aka mihanaco. **24** Hume haje na kuheta lelo kumualombele nacimo cahi mu lizina liange. Vuno honi lombeni kaha mukatambula, linga kuvuahelela ceni cikapuemo.

25 Njahandeka viuma evi kuli yeni mu visimo. Ntsimbu ikeja omo kunjikahandeka neni mu visimo, vuno honi njikamilekesa via Tate via vusunga. **26** Ha litangua lije mukalomba mu lizina liange. Kunjahandekela kuli yeni nguange njikamilombelela kuli Tate, **27** omo Tate ikeye vavenia ua mizanga, omuo muazanga yange kaha muantsiliela ngueni njahuma kuli Njambi.

28 Njahumininine kuli Tate kaha njezile ha mavu naua, njili nakuseza mavu kaha njili nakuhiluka kuli Tate. **29** Vandongisi vendi vahandekela nguavo, "Haaa! Ulinakuhandeka muacili kaha honi tulinakuivuisisa, kuuesi nakulikuasesa visimo! **30** Kaha hano tuantekeya ngueto utantekeya viuma viose, kaha naumo uahi asa kukuihula vihula naua, ha viuma evi tuatsiliela ngueto uhuma kuli Njambi." **31** Yesu uavehuile nguendi, "Muatsiliela honi ndi? **32** Ntsimbu ikeja, kaha ineja laja, omo mukalishandozoka muntu na muntu ku njivo yendi, kaha mukanjiseza lika liange. Vuno honi kunjesi lika liange omuo Tate ali nange. **33** Njahandeka evi kuli yeni, ngeci kuhitila muli yange linga mukale na ciyulo. Ha mavu mukamona mapakeso. Vuno honi simpeni, njahiana mavu!"

17 Yesu omo uamanesele kuhandeka mezi aua, uatalele kuilu nakuhandeka nguendi, "Tate ntsimbu inahete jundula Munove linga na Munove akujundule. **2** Omuo uamuhanene nzili ya kuyula vantu voshe, na kuhana muono uayaye kuli vaje voshe

vaua muhanene. (aiōnios g166) 3 Kaha ou ukeuo muono uayaye, linga vakutantekeye ngeci uapua Njambi ua vusunga lika, na Yesu Kilistu uje iuatumine. (aiōnios g166) 4 Njakujundula hano ha mavu mukumanesa vipangi vije viuanjihanene kupanga. 5 Kaha honi Tate nijjundule ha mesho ove, na vumpau vuje njakele navuo hamo nove tele kanda utange mavu. 6 “Njinalingisa lizina liove linga valitantekeye kuli vantu vaje uanjihanene hano ha mavu. Vapuile vove, vuno honi uanjihanenevo, kaha vanononoka lizi liove. 7 Kaha vanatantekeya viose vije viuanjihanene vije via humine kuli yove. 8 Kaha aje mezi auanjihanene njinahana kuli vakevo, kaha vana atambula nakutantekeya muavusunga nguavo njihuminina kuli yove, kaha vanatsiliela nguavo yove uanjitumine. 9 “Njili nakuvalombelega. Kunjesi nakulombelega vaka mavu, vuno honi njilinakulombelega vaje vauanjihanene, omuo yove. 10 Voshe vange vanapu vove, naua vove vanapu vange, kaha vumpau vuange vukalisholola muli vakevo. 11 Hano honi kunjesi ha mavu, vuno honi vakevo vali ha mavu, yange njilinakuhiluka kuli yove naua. Tate Uakulela! Vaniunge mu lizina lije liuna njihana, linga vakapue umolika, ngue omo yetu tuapua umolika. 12 Omo njakele navo njavaniungile mu lizina liove lije liuanjihanene. Njavaniungile, kaha naumo uahi uavo uazimbalele kuvanga uje ivatantekeyele nguavo akazimbala, linga visoneka vilishulisise. 13 Kaha honi njilinakuija kuli yove, njili nakuhandeka mezi aua ku vaka mavu linga vakakale nanzolela yange ije ikashula muli vakevo. 14 Njavahana mezi ove, vuno honi vaka mavu vana azindi omuo kuuakundamene kuli vaka mavu, ngue yange kunjakundamene kuli vaka mavu. 15 Kunjesi nakulomba linga uvahumise hano ha mavu, vuno honi njikulomba linga uvaniunge ku citozi. 16 Kuvakundamene kuli vaka mavu,

ngue yange kunjakundamene ku vaka mavu. 17 Valelese mu vusunga omuo lizi liove liapua lia vusunga. 18 Ngue muje uanjitumine ha mavu, nange naua njavatumu ha mavu. 19 Omo yavakevo njalilelesa yange vavenia, linga navakevo valilelese mua vusunga. 20 “Kunjilombo omuo yavo lika, vuno honi kuli voshe vaje vatsiliela muli yange kuhitila mu mezi avo, 21 linga voshe vapue vamo lika. Ngue omo yove, Tate, uakala muli yange nange naua njakala muli yove, kaha na vakevo vakale muli yetu, linga vaka mavu vatsiliele nguavo yove uanjitumine. 22 Vumpau vuje vuuanjihanene njavahanako navo, linga vapue vamolika, omo yetu tuapua umolika, 23 yange muli vakevo kaha yove muli yange, kaha navo vapue vantu vamolika mu vusunga, linga vaka mavu vatantekeye nguavo yove uanjitumine kaha uavazanga ngue omo muuazangela yange. 24 “Tate, njitonda nguange vaje vuuanjihanene vakakale hamo nange kuje ku njikakala, linga vakamone vumpau vuange vuje vuuanjihanene omuo uanjizangele tele kanda utange mavu. 25 Tate uavusunga, vaka mavu kuvakutantekeya, vuno honi yange njikutantekeya, kaha ava vatantekeya nguavo yove uanjitumine. 26 Njatanetekeyesua lizina liove kuli vakevo, kaha njikalitsimanesa, linga cizango cije ciuanjizanga naco cikakale muli vakevo, kaha nange muli vakevo.”

18 Hanima ya Yesu kuhandeka mezi aua, uaile na vandongisi vendi musinia lia cana ca Kindeloni. Ku cihela kuje kuakele citungu cije ikeye na vandongisi vendi vakovelelemo. 2 Kaha Yundasa uje uamuendele vungungu, nendi uatantekeyele ku cihela kuje, omuo vintsimbu via vingi Yesu uakele na kuliuanenako cikuma na vandongisi vendi. 3 Kaha Yundasa uaile ku citungu cije, uaile hamo namasualale va Loma na

vamo vaka kuniunga Njivo ya Njambi vaje vavatumine kuli tusasendote hamo na Vafaliseo, vezile na mitetengo ya tuhia, na vindeya na vitua. 4 Kaha omo Yesu ha kutantekeya vije vikalingiua kuli ikeye, uezile kuli vakevo nakuvehula nguendi, “Iya muli nakutonda?” 5 Vamukumbuluile nguavo, “Yesu uaku Nazaleta.” Yesu uavakumbuluile nguendi, “Yange vene ikeye.” Yundasa uje uamuendele vungungu uakele hamo navo. 6 Omo Yesu uahandekete kuli vakevo nguendi, “Yange vene ikeye,” vahilukilile munima kaha vauilile ha mavu. 7 Kaha naua uavehuile nguendi, “Iya muli nakutonda?” Kaha vahandekete kuli ikeye nguavo, “Yesu uaku Nazaleta.” 8 Yesu uavakumbuluile nguendi, “Njamileke laja nguange yange vene ikeye.” Kaha nguendi, “Nga munjitonda, eceleni ava va mala vaye.” 9 Uahandekete evi linga vije viahandekete vilishulisise nguavo, “Kunjazimbaleseleho naumo uahi kuli vaje vauanjihanene.” 10 Kaha Simoni Petulu uakele na mukuale, uatete ndungo ya kasasendote uakama lituitui lia ku cilio. Lizina lia uje ndungo liapuile Maleka. 11 Yesu uahandekete kuli Petulu nguendi, “Haka mukuale uove mucindalo cauo. Nkumani yange kunjasa kunua ei nganja yanjihanene Tate ndi?” 12 Nankuma, masualale Valoma na mukuluntu ua vaka kushika na vaka kusuana va vantuama va Vayunda vakuatele Yesu, kaha vamukutile 13 Ha kulivanga vamuatalele kuli Anase, uje uapuile vaishe mueno ya Kayafase, uje uapuile kasasendote uakama ha muaka uje. 14 Kayafase ualekele vantuama va Vayunda nguendi cacili muntu umo kutsila vantu voshe. 15 Kaha honi Simoni Petulu na ndongisi mukuavo vakavangeyele Yesu. Uje ndongisi vmutantekeyele cikuma kuli kasasendote uakama, uakovelele na Yesu mu cipango ca njivo ya kasasendote uakama, 16 vuno honi Petulu

uemanene hambanza ku cikolo. Ngeci uje mukuavo ndongisi, uje ivatantekeyele cikuma kuli kasasendote uakama, uaile hambanza, nakuhandeka na mpuevo uje uakele nakuniunga ku cikolo, kaha uakovelesele Petulu mukati. **17** Uje mpuevo uahandekela kuli Petulu nguendi, “Nkuma keti yove uavamo ua vandongisi va yala ou ndi?” Petulu uamukumbuluile nguendi, “Keti yange.” **18** Kaha vangamba na vaka kuniunga vavuekele tuhia omuo kuakele lisika, kaha voshe valizengelekele kuje ku tuhia nakuota. Na Petulu nendi uemaneneko nakuota. **19** Kasasendote uakama uehuile Yesu via vandongisi vendi na vilongesa viendi. **20** Yesu uamukumbuluile nguendi, “Njahandekela citona mesho ku vaka mavu, njinakala nakulongesa mu vinjivo via malombelo na mu njivo ya Njambi, muje muva kakungulukila Vayunda voshe. Kunjahandekela cuma mu vushueke. **21** Vika munjihula? Ihuleni vaje vovuile vije vinjakele nakuhandeka kuli vakevo, vatantekeya vije njakele nakuhandeka.” **22** Omo uahandekela eci, umo ua vaka kuniunga uemanene hayehi nendi, uapupile mbanda Yesu ha mesho nakuhandeka nguendi, “Nkuma omu mukemo muuapande kutava Kasasendote uakama ndi?” **23** Yesu uamukumbuluile nguendi, “Nga njinahandeka cuma ca cipi, leka vantu voshe vatantekeye. Vuno honi nga njinahandeka vusunga, vika honi uanjipupila?” **24** Kaha Anase uatumine Yesu kuli Kayafase uje uapuile Kasasendote uakama oku vanamukutu. **25** Kaha Simoni Petulu uemanene nakuota tuhia. Vamuhuile nguavo, “Keti yove umo ua vandongisi vendi ndi?” Uavianene nakuhandeka nguendi, “Keti yange.” **26** Umo ngamba ua Kasasendote uakama, kavushoko kauje yala yatetele lituitui Petulu, uamuhuile nguendi, “Nkuma kunjakumuene na Yesu mu citungu ndi?” **27** Kaha naua Petulu uavianene, kaha ha

ntsimbu ije vene ndemba uatambekele. **28** Tele cimenemene vahumisile Yesu kuli Kayafase nakumutuala kuli Pilato ku lipela liakama. Kuje vakevo kuvakovelele mu lipela liakama, omuo kuvatondele kulijualesa linga vakase kulia ciuano ca Paseka. **29** Kaha Pilato uaile hambanza kuli vakevo nakuhandeka nguendi, “Mulonga muka muamu uana nauo ou yala?” **30** Vamukumbuluile nguavo, “Nga ou yala kapuile muhuza, ngue kutuamunehele kuli yove.” **31** Pilato uahandekela kuli vakevo nguendi, “Muambateni yeni vavenia linga muka musompe muje muayila lishiko lien.” Vantuama va Vayunda vamukumbuluile nguavo, “Kuvatutavesele kutsiha muntu.” **32** (Eci capuile kushulisisa aje mezi ahandekela Yesu omo uahandekela kutsa cije akatsa naco apue a vusunga.) **33** Kaha Pilato uakovelele mu lipela liakama naua, uasanene Yesu nakumuihula nguendi, “Yove Muene ua Vayunda ndi?” **34** Yesu uamukumbuluile nguendi, “Cihula eci cihuminina kuli yove vavenia, indi kuli vamo vanakuleke viange?” **35** Pilato uamukumbuluile nguendi, “Usinganieka nguove yange Kayunda ndi? Vantu vove na vakuluntu va tusasendote vakevo vanahana yove kuli yange. Vika unalingi?” **36** Yesu uamukumbuluile nguendi, “Vumuene vuange keti vua hano ha mavu, nga vumuene vuange vuapuile vua hano ha mavu, ngue vakuasi vange ngue vanalu kovingilika kunjihana ku mavoko a vantuaama va Vayunda. Vuno honi ngue mucinafulamo, vumuene vuange keti vua hano ha mavu.” **37** Pilato uamuhiile nguendi, “Nkumani yove muene ndi?” Yesu uamukumbuluile nguendi “Ukahandeka nguove nji muene. Ha cuma eci vene mukemo njasemukile, kaha naua ha cuma eci vene mukemo njezile ha mavu mukuhandeka vusunga. Uoshe uje nakundama ku vusunga akevuilila ku lizi liange.” **38** Pilato uamuhiile nguendi, “Vusunga vika?”

Munima yakuhande evi vioshe, Pilato uaile naua hambanza kuli vantuaama va Vayunda nakuvaleka nguendi, “Kunjauanene mulonga uakumuluisa nauo ou. **39** Vuno honi muli na cilika ngueni njimihumisile umo ha litangua lia Paseka. Nkuma mutonda linga njimihumisile Kuene ua Vayunda ndi?” **40** Vatambakanene cikuma nakumukumbulula nguavo, “Keti ou yala, vuno honi mbalambasa!” Honi mbalambasa uapuile muhuza.

19 Kaha Pilato uambatele Yesu nakuvahanaye linga va mupupe makote. **2** Masualale vazengele cilongo ca vimbimbo vacihakele ku mutue uendi, nakumuzika cikovelo calaha ca vunengu. **3** Vakele nakuija kuli ikeye okuvahandeka nguavo, “Uavulie, Muene ua Vayunda!” Oku valinakushuena kuyehi nendi nakumupupanga ku cihanga. **4** Pilato naua uatuhukile hambanza nakuhandeka kuli vakevo nguendi, “Talen, njilinakumuneha kuli yeni linga mutantekeye ngueni kunjauanene mulonga muli ikeye uakumuluisa.” **5** Kaha honi Yesu uatuhukile hambanza, oku nazala cilongo ca vimbimbo na cikovelo calaha ca vunengu. Pilato uahandekela kuli vakevo nguendi, “Ou yala uno.” **6** Omo vakuluntu va tulasendote na vaka kuniunga njivo ya Njambi vamumuene, vatambakanene cikuma nguavo, “Mushukikeni! Mushukikeni!” Pilato uahandekela kuli vakevo nguendi, “Muambateni yeni vavenia linga mumushukike, kunjauanene mulonga muli ikeye uakumuluisa nauo.” **7** Kaha vantuaama va Vayunda vamukumbuluile nguavo, “Tuli na lishiko, kaha kuya ku lishiko eli napande kutsa omuo nalitumbula kupua Muna Njambi.” **8** Honi omo Pilato uevuile eci, uovuile liova kupulakana hakulivanga. **9** Uakovelele naua mu lipela liendi nakuihula Yesu nguendi, “Uhumanina kuli?” Vuno honi Yesu kamukumbuluile. **10** Nankuma Pilato uahandekela kuli

ikeye nguendi, “Nkuma uviana kuhandeka nange ndi? Nkuma kuuatantekeyele nguove yange njili na nzili yaku kuhumisa, na nzili ya kukushukika ndi?” **11** Yesu uamukumbuluile nguendi, “Kuuesi na nzili hali yange kuvanga vanakuhanayo kuhuminina kuli Njambi, nankuma uje uanjinehele kuli yove ali na mulonga ua vupi uakama.” **12** Kuhuma haje Pilato uatondele ngila ya kumuecela, vuno honi vantuama va Vayunda vatambakanene cikuma nguavo, “Nga uecela ou yala linga aye, kaha keti ukavusamba ka Sezale. Uoshe uje alitumbula ikeye vavenia kupua muene napu citozi ca Sezale.” **13** Omo Pilato uevuile mezi avahandekete, uatuhuisile Yesu hambanza, kaha uatumamene ha citumamo ca kusompela ku cihela civatumbuile nguavo, “Cihela cakujala mavue,” kaha mu Cihevelu nguavo “Ngavata.” **14** Kaha liapuile litangua lia Kulivuahesela Paseka, tele mutania. Pilato uahandekete kuli vantuama va Vayunda nguendi, “Ou Muene ueni!” **15** Vatambakanene cikuma nguavo, “Mutsihe! Mutsihe! Mushukike ha cilindakano!” Kaha Pilato uavehuile nguendi, “Mutonda njishukike Muene ueni ndi?” Vakuluntu va tusasendote vamukumbuluile nguavo, “Kutuesi na muene ueka vuno honi Sezale.” **16** Kaha Pilato uavahaneneye linga vamushukike. Kaha vambatele Yesu linga vakamushukike **17** kaha Yesu uambate cilindakano cendi vavenia, vaile ku cihela cije civatumbula nguavo Cikola, mu Cihevelu vacitumbula nguavo Ngolongota. **18** Kuje kuvamushukikile, kaha vashukikile naua nava mala vavali, umo ku cilio mukuavo ku cimoshue, na Yesu mukati kavo. **19** Pilato uasonekele helu lia cilindakano nguendi, “Yesu uaku Nazaleta, Muene ua Vayunda.” **20** Vayunda vavengi vatandele haje helu lia cilindakano, omuo ku cihela kuje kuvamushukikile cakele kuyehi na nganda, kaha haje

hacilindakano uasonekeleho mu Cihevelu na mu Cilatini,
 na mu Cingelengu. **21** Kaha vakuluntu va tusasendote na
 vantuama va Vayunda vahandekete kuli Pilato Nguavo, “Keti
 usonekeho nguove, ‘Muene ua Vayunda,’ vuvoni nguove, ‘Ou
 yala uahandekete nguendi nji Muene ua Vayunda.’” **22** Pilato
 uavakumbuluile nguendi, “Vinjasoneka, njasoneka.” **23** Omo
 masualale vamanusuile kushukika Yesu, vambatele vizalo viendi,
 kaha vavipangele mu vimbazuvuila viwana, lisualale umo na
 umo uambateleko cendi. Kaha naua vambatele cikovelo cendi
 ca mukati cakupanga ha ntanga imolika ya maka yakuhona
 mungundo, kuhuma kuilu na ha mavu. **24** Valihandekesele
 umo na mukuavo nguavo, “Keti tucitavule, vuno honi tuteni
 nkela tumone iya akacambata.” Eci calingiuile linga visoneka
 vilishulise vije vihandeka nguavio, “Valipangezelele vizalo
 viange hhakati kavo, kaha omuo ya vuzalo vuange vatile nkela.”
 Evi vikevio vivalingile masualale. **25** Kaha vaje vemanene kuyehi
 na cilindakano ca Yesu vapuile vaina, na shongo ya vaina,
 na Maliya mpuevo ya Kolopase, na Maliya Mangandalena. **26**
 Omo Yesu uamuene vaina na ndongisi uje yazangele cikuma
 uemanene kuyehi nendi, kaha Yesu uahandekete kuli vaina
 nguendi, “Mpuevo, tala, munove!” **27** Kaha uahandekete kuli
 ndongisi yendi nguendi, “Tala vanoko!” Kuhuma ha ntsimbu
 ije uje ndongisi uatualele vaina ya Yesu ku njivo yendi. **28**
 Hanima yevi Yesu uatantekeyele ngeci viose vinahu kaha
 uahandekete nguendi, “Linga visoneka vilishulise, ‘Njilinakuvua
 mpuila!’” **29** Kuakele nganja kuje ije ya shulile na viniu. Kaha
 vajavekelele mupelo muje mu viniu na ku haka ku muntango
 ua Isopo, vaukakuile naku haka ku kanua kendi **30** Omo
 Yesu uatambuile viniu kaha uahandekete nguendi, “Kunahu.”

Kaha uatepuile mutue uendi nakuecela Cimbembesi cendi.

31 Omo liapuile litangua lia Kulivuahesela ciuano ca paseka. Vayunda kuvatondele mivila isale ha cilindakano ha litangua lia Sapalalo omuo liapuile litangua liakama cikuma. Kaha Vayunda valombele Pilato linga vapokozole mikono ya vaje vamala va vashukikile na mivila yavo linga vaihumise ha vilindakano. **32** Kaha masualale vezile nakupokozola mikono ya vaje mihuza va vashukikile hamo na Yesu. **33** Vuno honi omo vahetele kuli Yesu vamuuanene natsi laja, nankuma kuvapokuele mikono yendi. **34** Umo ua vaje masualale, uatuvile Yesu likunga ku vimpati, kaha haje vene maninga na meme atuhukileko. **35** (Uje uamuene vioshe evi muvialinguiile uahanene vukaleho ngeci neni naua mutsiliele. Vukaleho vuendi vua vusunga, kaha atantekeya nguendi ahandeka vusunga.) **36** Vioshe evi via linguiile linga visoneka vilishulisise vije vihandeka nguavio, “Kuvitsiha viendi nacimo cahi cikapokokako.” **37** Kaha naua visoneka vikuavo vihandeka nguavio, “Vakatonda uje ivatuvile likunga,” **38** Munima ya viuma evi, Yosefa uaku Alamatiya, uje uapuile ndongisi ua Yesu mu vushueke, omuo ya liova lia vantuama va Vayunda uezile kuli Pilato nakumulomba linga ambate mivila ua Yesu. Kaha Pilato uamuhanene nzili yakuhumisa mivila ua Yesu ha cilindakano, Kaha ua uhumisile. **39** Nikondemo, uje ikeye ha kulivanga uaile kuli Yesu vutsiki na ikeye uaileko, uambatele makilo akupua makumi atatu a mukundu, uakupandakana na miila na malimangango. **40** Vambatele mivila ua Yesu nakuzengela ha vintanga via liniu hamo na mukundu, kuya muvakatsindila ku cilika ca Vayunda. **41** Kuakele citungu ku cihela cije kuvamushukikilile, muje mu citungu muakele cihilo cije kanda vatsindemo muntu. **42** Omuo liapuile litangua lia Vayunda

lia Kulivuahesela ciuano ca paseka, kaha omuo na cihilo cakele muyehi, kaha vatsindilemo Yesu.

20 Cimene mene ha litangua lia calumingu tele kuacizivala, Maliya Mangandalena uaile ku cihilo, kaha uamuene livue vana lihumisa ku cihilo. **2** Kaha uashatukilile kuli Simoni Petulu na ndongisi mukuavo naua uje uazangele Yesu cikuma, kaha uavalekele nguendi, “Muene uetu vana muhumisa mu cihilo kaha kututantekeya oku vanamuhaka!” **3** Hajevene Petulu na uje ndongisi mukuavo vaile ku cihilo. **4** Kaha voshe vavali vakele nakushatuka hamo, vuno honi uje ndongisi mukuavo uashatukile cikuma kupulakana Petulu, kaha uapuile uakulivanga kuheta ku cihilo. **5** Uemanene nakutalezeka mu cihilo, kaha uamuene vintanga via liniu, vuno honi kakovelelemo. **6** Simoni Petulu uje uamukavele munima na ikeye uahetele, hajevene ikeye uakovelele mu cihilo uamuene lika vintanga via liniu vili ha mavu, **7** na ntanga ije yakele ku mutue ua Yesu kuyakele hamo na vintanga via liniu vuno honi yalihuminine nakukala hali kaliayo lika. **8** Kaha uje ndongisi mukuavo ualivangele kuheta ku cihilo, nendi naua uakovelelemo, kaha uamuene nakutsiliela. **9** Cipue ngocovene kuvovuisisile visoneka vije viahandekele nguavio napande kusanguka ku vatsi. **10** Kaha vaje vandongisi vahilukile ku membo avo. **11** Vuno honi Maliya uemanene ku cihilo nakulila kaha omo tele ali nakulila uakotamene nakutala mu cihilo, **12** uamuene tungelo vavali vanazala vizalo via kutoka vanatumama kuje kuakele muvila ua Yesu, umo ku mitue mukuavo ku viliato. **13** Vahandekele kuli ikeye nguavo, “Mpuevo vika ulinakulila?” Kaha uahandekele kuli vakevo nguendi, “Vanambata Muene uange, kaha kunjitantekeya oku vanamuhaka!” **14** Omo tele acili nakuhandeka vioshe evi, uatalele kunima kaha uamuene

Yesu nemana kuje, vuno honi katantekeyele nguendi Yesu. **15** Yesu uamuhiile nguendi, “Mpuevo, vika ulinakulila iya utonda?” Maliya uasinganiekele nguendi ndimi, kaha uahandekela kuli ikeye nguendi, “Muene, indi yove unamuambata, njileke oku kunamuhaka, linga njikamuambateko.” **16** Yesu uahandekela kuli ikeye nguendi, “Maliya!” Kaha Maliya uatengulukile nakuhandeka nendi mu Cihevelu nguendi, “Lavoni!” (Kulumbununa Mulongisi). **17** Kaha Yesu uahandekela kuli ikeye nguendi, “Keti unjikuate omo kanda njilonde kuya kuli Tate. Vuno honi ya kuli vavusamba vange ukavaleke nguove njili nakuhiluka kuli Tate ikeye uje ishueni, kuli Njambi yange ikeye uje Njambi yeni.” **18** Maliya Mangandalena uaile nakuleka vandongisi nguendi, “Njinamono Muene.” Kaha Maliya Mangandalena uavalekele nguendi Yesu ikeye nahandeka viuma evi kuli ikeye. **19** Omo capuile cinguezi ca litangua lia calumingu, vandongisi valikungululile hamolika mu njivo ije vikolo viapuile viakupata omuo vakele na liova lia kuteua vantuama va Vayunda, kaha Yesu uezile nakuimana navo nakuhandeka nguendi, “Ciyulo cikale neni.” **20** Omo uamanesele kuhandeka evi, uavamonesele mavoko endi mukati na helu, kaha vandongisi vendi vavuahelelele kumona Muene uavo. **21** Yesu uahandekela kuli vakevo naua nguendi, “Ciyulo cikale neni. Omuo Tate uanjitumine nange naua njimituma.” **22** Omo uamanesele kuhandeka evi, uavahuiminine nakuhandeka kuli vakevo nguendi, “Tambuleni Cimbembesi Uakulela. **23** Nga mukonekela vipi vuamukueni, kaha vanamukonekela, nga kumuvakonekela, kaha kuva kavakonekela.” **24** Vuno honi Tomasi (uje ivatumbuile nguavo mpasa), uje umo ua vaje likumi na vavali kakele hamo navo omo Yesu uezile. **25** Kaha vakuavo vandongisi va Yesu vamulekele nguavo, “Tuamono Muene.” Kaha

ikeye uahandekete kuli vakevo nguendi, “Kuvanga njinamumono mu mavoko muje mu vatuvile vimbambo, nakukuatamo na munie uange, nga keti ngoconi kunjitsiliela.” **26** Omo kuahitile matangua atanu na atatu kaha vandongisi vendi naua vakele mu njivo, kaha Tomasi uakele hamo navo. Cikolo capuile cakupata, vuno honi Yesu uezile nakuimana hhakati kavo nakuhandeka nguendi, “Ciyulo cikale neni.” **27** Kaha uahandekete kuli Tomasi nguendi, “Kuata munie uove mu livoko liange, tala mavoko ange kaha humisa livoko liove nakulihaka ku vimpati viange linga keti ukale navimpata vuno honi untsiliele.” **28** Tomasi uamukumbuluile nguendi, “Muene uange, Njambi yange!” **29** Yesu uahandekete kuli ikeye nguendi, “Uatsiliela omuo uanjimono ndi? Vanakuisuliua vaje kuva njimuene vuno honi vanatsiliela.” **30** Kaha Yesu ualingile vitantekeyeso viavingi ha mesho a vandongisi vendi, vije kuvasonekete mu livulu eli. **31** Vuno honi evi vanavisoneka linga mutsiliele ngeci Yesu ikeye Kilistu, Muna Njambi, kaha mukutsiliela mukakala na muono kuhitila mu lizina liendi.

21 Hanima yevi Yesu ualisholuele vavenia naua kuli vandongisi vendi ku cisali ca Timbeliase, ualisholuele ikeye vavenia mu ngila eyi. **2** Simoni Petulu, na Tomasi uje ivatumbuile mpasa, na Natanele uje uahumine ku Kana mu nganda ya Ngalileya, na vana va Zembendeo na vakuavo vandongisi vavali voshe vakele hamo. **3** Simoni Petulu uahandekete kuli vakevo nguendi, “Njili nakuya nakuta vatsi.” Kaha vahandekete kuli ikeye nguavo, “Tuya mumo.” Kaha vaile hamo mu vuato, vuno honi vutsiki vuje kuvakuatele na umo uahi. **4** Liamukuavo cimene mene, Yesu uemanene ku cisali, vuno honi vandongisi vendi kuvatantekeyele nguavo Yesu. **5** Kaha Yesu uahandekete kuli vakevo nguendi,

“Vana vange, kumuakuateleko cipue itsi umo ndi?” Kaha
 vmutavele nguavo, “Houe.” **6** Kaha uahandekele kuli vakevo
 nguendi, “Teni vuanda vueni ku cihela ca cilio ca vuato, kaha
 mukakuata vatsi.” Vatele vuanda vuavo kuje kaha vahonouele
 cipue kukoka vuje vuanda omuo vatsi vapuile vavengi. **7**
 Uje ndongisi ivazangele cikuma kuli Yesu uahandekele kuli
 Petulu nguendi, “Nkumani Muene!” Omo Simoni Petulu uevuile
 nguendi uapuile Muene, uazalele vizalo viendi, omuo uashuluile
 vizalo viendi viahelu, kaha uakovelele mu mema. **8** Vuno honi
 vandongisi veka vakevo vezile mu vuato, vakele nakukoka
 vuanda vuje vuashuliile na vatsi. Omo kuvakele kulahako
 na ntunda, vuno honi yapuile lika ntunda yakupua matambo
 cihita. **9** Kaha omo vahetele ha ntunda vamuene manungu a
 tuhia hali na itsi na mbolo. **10** Yesu uahandekele kuli vakevo
 nguendi, “Neheniko vatsi vamo vamu nakuata.” **11** Kaha Simoni
 Petulu uakovelele mu vuato, nakukokela vuanda ku ntunda
 vuje vuashuliile na vatsi vakama cikuma, vatsi vapuile cihita
 na makumi atanu na vatsi vatatu, kaha cipue vene tele vatsi
 vapuile vavengi, vuno honi vuanda ku vuatavukile. **12** Yesu
 uahandekele kuli vakevo nguendi, “Ijeni muakulie via kulia via
 cimene.” Kaha naumo uahi ua vandongisi uehuileko nguendi,
 “Yove iya?” Omuo vatantekeyele nguavo Muene. **13** Kaha Yesu
 uezile nakuambata mbolo na kuvahanayo, kaha ualingile cimo
 vene naua na ku vatsi. **14** Eyi yapuile ntsimbu ya mucitatu ije
 Yesu ualisholuele kuli vandongisi vendi hanima yakusanguka
 ku vatsi. **15** Omo vamanusuile kulia via kulia via cimene,
 kaha Yesu uahandekele kuli Simoni Petulu nguendi, “Simoni
 muna luano, nkuma uanjizaka kupulakana ava ndi?” Petulu
 uamukumbuluile nguendi, “Eyo Muene nove utantekeya nguove

njakuzanga.” Yesu uahandeketele kuli ikeye nguendi, “Lisa vana va vampanga vange.” 16 Kaha Yesu uahandeketele kuli ikeye ntsimbu ya mucivali nguendi, “Simoni muna luano, uanjizanga ndi?” Petulu uamukumbuluile nguendi, “Eyo, Muene, nove utantekeya nguove njakuzanga,” Yesu uahandeketele kuli ikeye nguendi, “Niunga vampanga vange.” 17 Kaha Yesu uahandeketele kuli ikeye ntsimbu ya mucitatu nguendi, “Simoni muna luano, uanjizaka ndi?” Petulu uevuile kupihia omuo uamuihuile ntsimbu ya mucitatu nguendi, “Uanjizanga ndi?” Kaha uahandeketele kuli ikeye nguendi, “Muene, utantekeya nove nguove njakuzanga.” Yesu uahandeketele kuli ikeye nguendi, “Lisa vampanga vange. 18 Cilivene mua vusunga njikuleka nguange omo tele uapuile u kanike, uakele nakulikuta muiva uove mu mbunda nakuya kuoshe kuje ku uatondele. Vuno honi omo ukakuluvala ukolola mavoko ove kaha mukueni akakukuta muiva mu mbunda yove nakukutuala kuje ku utondo.” 19 (Mukuhandeka evi, Yesu uahandeketele vutsi vuje vuakatsa navuo Petulu vuje vukaneha vumpau kuli Njambi.) Kaha Yesu uahandeketele kuli Petulu nguendi, “Njikave!” 20 Petulu uatengulukile kaha uamuene uje ndongisi ivazangele cikuma kuli Yesu alinakumukava, uje uasindamenene ha ntulo ya Yesu ha ntsimbu ije ivalile via kulia via cinguezi naua ikeye uje uahandeketele nguendi, “Muene iya akakuenda vungungu?” 21 Omo Petulu uamumuene, uehuile Yesu nguendi, “Muene, vika vikalingiua kuli ou yala?” 22 Yesu uahandeketele kuli ikeye nguendi, “Nga ku cizango cange akayoya noho njikeja, nkuma evi vikevio vika kuli yove? Njikave!” 23 Kaha muzimbu ou uashandeketele muimbo lioshe, nguavo ou ndongisi ka katsi. Vuno honi Yesu kahandeketele kuli ikeye nguendi ka katsi, vuno honi nguendi, “Nga ku cizango cange

ngue akayoya noho njikeja, evi vikevio vika kuli yove?" 24 Ou ikeye ndongisi uje ahandeka vukaleho vua viuma evi vialingiuile nakuvisoneka, kaha tutantekeya nguetu vukaleho vuendi vunapu vua vusunga. 25 Vuno honi kuvili vimo viuma viavingi vikuavo vije Yesu ualingile, nga vioshe va visonekele, njatantekeya nguange nga mavu oshe ku asele kuuana cihela cakutulikila mavulu aje avanasoneka.

Vilinga

1 Kuli ua cizango Telefilo, Mu livulu lia kulivanga Njasonekele hali vije vioshe Yesu ualingile na kulongesa cendi hume hambangelo, 2 nakuheta litangua lije vamutualele muilu, munima yakuhana vishika kuhitila mu Cimbembesi Uakulela ku tunganda vaje vahanguile. 3 Munima ya kutsa na kusanguka cendi, ualisholuele ikeye vavenia kuli vakevo mu vingila vije viakele na vukaleho ngeci ikeye alinakuyoya. Ualisholuele kuli vakevo mu matangua akupua makumi auana nakuhandeka via vumuene vua Njambi. 4 Tele acilinavo, uavashikile nguendi, “Keti vakahume mu Yelusalema vuno honi vakavandamenene kuje cikulaheso ca Tate. Evi vikevio viahandekele vije vimuevuile kuli yange. 5 luano uambuitikile na mema vuno honi ha matangua amandende lika vakamimbuitika na Cimbembesi Uakulela.” 6 Omo tunganda vakele hamo na Yesu, vamuihuile nguavo, “Muene, nkuma kuntsimbu inovene ukahiluisila vumuene ku Isaleli?” 7 Yesu uavakumbuluile nguendi, “Keti kuli yeni kutantekeya vintsimbu cipue matangua aje Tate anavuahesa kuya ku nzili yendi. 8 Vuno honi mukatambula nzili omo Cimbembesi Uakulela cikeja hali yeni, kaha mukapua vakaleho vange mu Yelusalema, na mu Yundeya muoshe na mu Samaliya, na kuma manusuililo a mavu.” 9 Omo uamanusuile kuhandeka eci, vamukakuile naku mutuala muilu te oku vamutalelela, lishelua liamuambate kaha kuvamumuene naua. 10 Tele vali nakutalelela muilu, hajevene vamala vavali vazalele via kutoka vemanene kuli vakevo. 11 Vehuile nguavo, “Vamala vaku Ngalileya, vika munemanena nakutala muilu? Ou Yesu, uje ivanambata kuli yeni nakumutuala muilu, akeja naua mucifua cimo nge muje mumuamumuenene aya muilu.” 12 Kaha tunganda vahilukille

ku Yelusalema omo vahumine ku Munkinda ua Oliveta uje uakala kuyehi na Yelusalema, yapuile ntunda yakupua ngue kilomita imolika. **13** Omo vakovelele mu nganda, kaha vaile ku mulili ua kuilu kuje kuvakele va Petulu, na luano, na Tiango, na Anduleo, na Filipu, na Tomasi, na Mbatolomeo, na Mateu, na Tiango muna Alufeya, na Simoni Zelote uje ualuisile vaka kusuana va Valoma, na Yundasa muna Tiango. **14** Vakele nakulikunguluila hamolika mukulombela na mutima umo, hamo na vampuevo veka na Maliya vaina ya Yesu hamolika na vashongo vendi Yesu. **15** Mu matangua aje Petulu uemanene hhakati ka vaka kutsiliela hamolika na civunga cakupua cihita na vantu makumi avali nakuhandeka nguendi, **16** “Vavusamba vange, visoneka vinapande vilishulisise muje Cimbembesi Uakulela kuhitila muli Ndaviti cahandekela hali Yundasa, uje uatuamenenene vaje vakutile Yesu. **17** Yundasa uapuile umo uetu, omuo vamuhanguile kupua uakuvipangi vietu.” **18** (Na vimbongo vije viatambuile Yundasa ha vilinga viendi via vipi, uavilandeke lihia muje mualiulililile na kutsa, uatavukile lizimo na mila yendi yatutulukilile hambanza. **19** Vantu voshe vakele mu Yelusalema vacuvuile, kaha mu muyati uavo vatumbuile lije lihia nguavo Akalundama, “kulumbununa nguavo Lihia lia Maninga.”) **20** “Omuo vanacisoneka mu livulu lia Miaso nguavo, ‘Njivo yendi ipue yamupulungua, keti mukale cipue umo.’ vacisoneka naua nguavo, ‘Muntu ueka akahinge ha vipangi viendi.’ **21** Nankuma tuapande kuhangula umo ha vamala vaje vanakala netu ntsimbu yoshe ije Muene Yesu uendanganene netu, **22** kuputukila ku ntsimbu ije luano uambuile muzimbu uendi uakumbuitika nakuheta ha litangua lije omo vahumisile Yesu kuli yetu nakumutuala mulu. Ha cuma eci, umo uavo napande

kupua mukaleho uetu ku kusanguka cendi. **23** Nankuma, vahanguile vamala vavali, Yosefa uje ivalukile Mbalasambase (naua vmutumbuile nguavo Njasitase) na Maseyase. **24** Ambahoni valombebele nguavo, “Muene, utantekeya mutima ua muntu uoshe. Tumuese hali ava vavali iya uje iunahangula **25** kuambata cihela mu vipangi evi na kupanga vipangi via vunganda vije Yundasa uasezele nakuya ku mutambela uendi.” **26** Kaha vavatelele nkela, na nkela yautilile hali Maseyase, nankuma vamupandakanene ku tunganda likumi na umo.

2 Omo litangua lia Pentekosita liahete, vaka kutsiliela voshe vakungulukile mu njivo imolika. **2** Hajevene mulu muahumine cililimo ngue kupekumuka kua mpunzi yakama, kaha yashulisile njivo yoshe muje muvatumamene. **3** Vamuene vije viafuile ngue milengi ya tuhia vije vialihangunukile kaha imo na imo yakele hali umo na umo uavo. **4** Voshe vashulile na Cimbembesi Uakulela kaha vaputukile kuhandeka mu vindaka vieka, nge muje Cimbembesi cavalingile linga vahandekemo. **5** Mu Yelusalema muakele Vayunda vaka kuivula Njambi liova vaje vahumine ku mafuti oshe ahano ha mavu. **6** Omo vovuile kalua kaje, civunga cakama cakungulukile. Voshe valikomokelele omuo muntu uoshe uovuile vaje vaka kutsiliela vahandeka mu vindaka viavo. **7** Voshe valikomokelele cikuma nakuhandeka nguavo, “Nkuma ava vali nakuhandeka ngeci keti voshe Vangalileya ndi? **8** Cija vati honi tuvavoshe tuvevua umo na umo mu muyati uetu vavenia? **9** Vamo vetu vahuma ku Palitiya, Mendiya na ku Elame, vakuavo ku Mesopotamia, Yundeya na ku Kapandosiya, vakuavo ku Pontiyasi na ku vinganda vimo via Valoma via mu Asiya, **10** vamo ku Filingiya na ku Pampiliya, vakuavo ku Ingito na ku mitambela ya Limbiya kuyehi na Silene, vamo

vangenzi vahuma ku nganda ya Loma 11 (Vayunda na ava keti Vayunda vuno honi lika vakakava futisi ya Vayunda), vamo vetu vahuma ku Kelete na ku Alambiya yetu tuvavoshe tulinakuvevua vahandeka vikomoueso via Njambi mu miyati yetu.” 12 Kaha voshe valikomokelele nakukala na citanga, kaha valihozuele umo na mukuavo nguavo, “Eci cilumbunuka vika?” 13 Vuno honi vamo vavo vashendumuine vaka kutsiliela nakuhandeka nguavo, “Vantu ava vanapende viniu!” 14 Vuno honi Petulu uemanene na vakuavo tunganda likumi na umo, uahandeketele na lizi liakama ku civunga cije nguendi, “Vamala vaku Yundeya neni voshe muakala mu Yelusalema, tantekeyeni eci cuma, kaha ivuilileni muacili kuli evi njihandeka. 15 Cilivene, vantu ava kuvapendele nge mumuli nakuyonguelamo, ino inapu ntsimbu ya mucitanu na viuana ku cimene. 16 Vuno honi evi vikevio viahandeketele kananguizi ua Njambi Njuele nguendi. 17 Njambi ahandeka nguendi, ‘Eci cikeco njikalinga mu matangua amamanusuililo njiketila Cimbembesi cange hali muntu na muntu. Vana veni va vamala na ava va vampuevo vakambulula vunanguizi, na vakuenje veni vakamona vimona, na vakulukazi veni vakalota vinjozi. 18 Mu matangua aje njiketila Cimbembesi cange, cipue hali vangamba vange, va vamala na ava va vampuevo kaha vakambulula vunanguizi. 19 Njikalinga vikomoueso muilu na vitantekeyeso hano ha mavu, kukakala maninga, na tuhia, na vuisi vuakama. 20 Litangua likazivala vuili, na ngonde ikavenga ngengu ngue maninga, ntsimbu kanda litangua liakama lia vumpau vua Muene lihetete. 21 Kaha uoshe akasana lizina lia Muene akovoka.’ 22 Yeni vamala vaku Isaleli! “Ivuilileni ku mezi aua, Yesu uaku Nazaleta uapuile yala uje nzili yendi yakama yavu Njambi yasholuele muacili kuli yeni vikomoueso na vitantekeyeso vije vialingile Njambi kuhitila

mulu ikeye hhakati keni, nge muje yeni vavenia mualitantekeyela.

23 Njambi mu kutantekeya cendi na mu viyongola viendi via laja ngeci Yesu vaka muhana ku mavoko eni, kaha yeni muamutsihile hakutava vaka vupi linga vamushukike ha cilindakano. 24 Vuno honi Njambi uamusanguile ku vatsi, uamupatuile ku nzili ya kutsa, omuo kucatavele linga kutsa cimupuisse cinzinda. 25 Omuo Ndaviti uahandekele hali ikeye nguendi, 'Muene kulutue luange ntsimbu yoshe, omuo ali ku livoko liange lia cilio kaha kunjikajaja. 26 Nankuma mutima uange uvuahelela, na mezi ange anashulu na nzoleda. Kaha muvula uange ukahuima mu lutsilielo. 27 Omuo kukanjiseze mu vukalo vua vatsi, cipue kutava muka kulela uove linga apolele mu cihilo. (Hadēs g86) 28 Unanjitantekeyesa vingila vituala ku muono, ukanjishulisa na nzoleda mukukala muyehi nove.' 29 "Vakuetu, njihandeka kuli yeni nakusimpa hali kukuluila yetu Ndaviti uje uatsile na kumutsinda, na cihilo cendi hanga tucili naco na lelo lino. 30 Ndaviti uapuile kananguizi ua Njambi, kaha uatantekeyele nguendi Njambi uamukulahesele na kulisinga nguendi akapuisa umo ua vatekuluila vendi kukala ha litanda lia vumuene. 31 Ndaviti ha kumona vije vikalingika kulutue, uahandekele ha kusanguka kua Kilistu omo uahandekele nguendi, 'Ikeye kuvamusezele mu vukalo vua vatsi, muvula uendi kuuapolelele mu cihilo.' (Hadēs g86) 32 Njambi nasangula ou Yesu ku vatsi, kaha yetu voshe tunapu vakaleho va viuma evi. 33 Ikeye hakumujundula kuya ku livoko lia cilio lia Njambi, nakutambula Cimbembesi Ukulela kuli Ishe cije camu kulahesele, kaha netilahoni vije vimuli nakumona na kuivua hali yetu. 34 Omuo keti Ndaviti uje ualondele muilu, vuno honi ikeye uahandekele nguendi, 'Muene uahandekele kuli Muene yange nguendi, Tumama ku livoko liange lia cilio 35

noho cikapuisa vitozi vove vuliatelyo vuave.’ 36 “Nankuma vantu voshe va Isaleli vanapande kutantekeya muacili ngeci ou ikeye Yesu, uje imuashukikile ha cilindakano ikeye Njambi yanapuisa Muene na Kilistu.” 37 Omo vantu vovuile evi, cavakuate ku mitima yavo kaha vahandekete kuli Petulu na kuli tunganda vakuavo nguavo, “Eni vakuetu, tuapande kulinga vati?” 38 Petulu uahandekete kuli vakevo nguendi, “Muntu na muntu napande kutenguluka ku vipi viendi nakumumbuitika mu lizina lia Yesu Kilistu linga vamisambese ku vipi vieni, kaha mukatambula vuana vua Cimbembesi Uakulela. 39 Omuo cikulaheso ca Njambi cinapu ceni na vana veni, na kuli voshe vaje vali kulahako, vaje voshe vakasana Muene Njambi yetu veje kuli ikeye.” 40 Petulu uahandekete kuli vakevo na mezi eka akuvanangula nakuvalebelela nguendi, “Lioheleni yeni vavenia ku miyati eyi ya vilinga via vipi.” 41 Vaje voshe vatambuile muzimbu ua Petulu vavambuitikile, kaha ha litangua lije kualivuezelelele vantu vakupua makulukazi atatu. 42 Vakakateyele ku vilongesa via tunganda na mukukunguluka hamo, na mukutavula mbolo na mukulombela. 43 Vikomoueso na vitantekeyeso viavingi vivalingile tunganda viovuisile vantu voshe liova. 44 Vaka kutsiliela voshe vakele hamo mukulitombola, kaha valipangelele vufuko vuavo voshe. 45 Valandesele viuma viavo na vufuko vuavo, kaha valipangezelele vimbongo hhakati kavo, kuya muje muanazenekela muntu. 46 Ha litangua na litangua valikunguluile mu Njivo ya Njambi, vakele nakutavula mbolo mu vinjivo viavo na kulia viakulia viavo mukuvuahelela na mitima ya kulikehesa, 47 nakushangazala Njambi, nakuvazanga ku vantu voshe. Ha litangua na litangua Muene uavuezeleleleko ku civunga cavo vaje vantu vakele nakuovoka.

3 Ha litangua limo Petulu na luano vaile ku Njivo ya Njambi ha ntsimbu ya kulombela, yapuile ntsimbu ya maola atatu ku mutania. **2** Kuje ku cikolo civatumbuile nguavo Cikolo Cacili ca Njivo ya Njambi, kuakele yala umo uje uapuile cilema hume kukusemuka cendi. Vakele nakumutuala tuala ku cikolo ha litangua na litangua linga alombe vuana kuli vantu vaje vakele nakukovela mu Njivo ya Njambi. **3** Omo uamuene Petulu na luano valinakukovela mu Njivo ya Njambi, uavalombe linga vamuhaneko cimo. **4** Petulu na luano voshe vamutalele ntoma, kaha Petulu uahandekela kuli ikeye nguendi, "Tutale!" **5** Nankuma uavatalele ntoma, uayonguele nguendi hamo vamuhanako cimo. **6** Vuno honi Petulu uahandekela kuli ikeye nguendi, "Kunjesi na Silivela cipue Ngolinde, vuno honi eci njilinaco cikeco cinjikhana, mu lizina lia Yesu Kilistu uaku Nazaleta imana linga uende." **7** Ambahoni uamukuate ku livoko liendi lia cilio nakumukatula, hajevene viliato na tutsendengele tuendi viakele na nzili. **8** Uakatukile nakutumbuka kaha uaputukile kuenda, uakovelele hamo navo mu Njivo ya Njambi, uendele nakutumbuzoka na kushangazala Njambi. **9** Vantu voshe kuje vamumuene alinakuenda nakushangazala Njambi, **10** omo vamutantekeyele ngeci ikeye uje uakele nakutumama ku cikolo cije civatumbuile nguavo Cikolo Cacili ca Njivo ya Njambi nakulomba vuana, kaha voshe valikomokelele cikuma ha cuma cije calingiuile kuli ikeye. **11** Omo uje yala uakakateyele kuli Petulu na luano, vantu voshe valikomokelele kaha voshe vashatukiliile kuli vakevo mu Mbalanda ya Solomoni. **12** Omo Petulu uamuene vaje vantu, uahandekela kuli vakevo nguendi, "Yeni vaka Isaleli, vikahoni mualikomokela ha cuma eci, cipue vikahoni mututalela ntoma? Muayongola nguene eci cinalingia mu nzili yetu cipue mu

vunjambe vuetu mukemo tunendesa ou muntu ndi? **13** Njambe ua Avilahama, na Isake na Yakomba, Njambe ya vakukuluila vetu, ikeye nahana vumpau kuli ngamba yendi Yesu, uje imuahanene kuli vaka kusuana nakumuviana ku mesho a Pilato, cipue Pilato te nayongola kumuecela. **14** Vuno honi yeni muamuvianene Uakulele na Vusunga kaha muashikile Pilato linga amiecelele na kumihana muhuza. **15** Kaha muamutsihile uje ikeye Vavenia muono, vuno honi Njambe uamusanguile ku vatsi. Yetu tunapu tuvakaleho ha cuma eci. **16** Mukutsiliela mu lizina lia Yesu, lizina liendi ikeye vavenia likelio lihana ou yala nzili, ou mumona nakutantekeya, nalutsilielo luakuhitila muli Yesu lunamuhana kukanguka kuacili ku mesho eni voshe. **17** “Honi vamuanetu njatantekeya nguange vije mualingile kuli Yesu, yeni na vantuama veni muavilingilile mu nzimba. **18** Mu ngila eyi vene Njambe uashulisile vije viahandekele laja kuhitila ku tunanguizi va Njambe va Njambe voshe nguendi, Kilistu uendi akayanda. **19** Omuo acuma eci tenguluki, kaha hiluki kuli Njambe linga amisambese ku vipi vieni, **20** Vitsimbu via kuuima vikahuminina kuli Muene kaha akatuma Kilistu uendi uje yahanguile laja ikeye Yesu. **21** Napande kukala mulu noho ntsimbu ikaheta ije Njambe akapuisa viuma vioshe vuha, nge muahandekele laja kuhitila muli tunanguizi va Njambe vendi va kulela. (aiōn g165) **22** Mosesa uahandekele nguendi, ‘Muene Njambe yeni akamitumina kananguizi ngue muje muatumine yange, akapua umo uakuhuma hhakati ka vantu veni, mukononoke vioshe vije viakamileka. **23** Uoshe kakononoka uje kananguizi vakamuhumisa kuli vantu va Njambe.’ **24** Tunanguizi va Njambe voshe nge muvana vahandekelamo, kuhuma kuli Samuele na vaje vezile munima yendi, navo naua vambuluile vije vilingiua matangua ano. **25** Mu

vatekuluila va tunanguizi va Njambi va Njambi na litavasano lije Njambi uahanene kuli vakukuluila veni nge muahandekela kuli Avilahama nguendi, 'Kuhitila muli vatekuluila vove miyati yoshe ya vantu hano ha mavu vakakuisuliua.' 26 Omo Njambi ujunduile ngamba yendi, uamutumine kuli yeni hakulivanga, mukumikuisula linga muntu uoshe ahume ku vilinga viendi via vipi."

4 Tele Petulu na luano vacili nakuhandeka ku vantu, vamo tusasendote na ntuama ua Njivo ya Njambi na Vasanduki vezile kuli vakevo. 2 Vanienguele cikuma omuo vakele nakulongesa vantu nguavo Yesu nasanguka ku vatsi, eci camuesele ngeci vatsi vakasanguka. 3 Nankuma, vavakuate nakuvahaka mu kamenga noho liamukuavo, omuo kuapuile laja cinguezi. 4 Vuno honi vavengi vaje vovuile lizi vatsilielelele, kaha vuingi vua vamala vapuile makulukazi atanu. 5 Liamukuavo vantuama va Vayunda, na vakuluntu, na valongisi va mezi a Lishiko valikunguluilile mu Yelusalema. 6 Valiuanene hamo na Anase Kasasendote Uakama na Kayafase na luano na Alekizanda na voshe vaje vapuile vaka ntanga ya Kasasendote Uakama. 7 Omo vemikile Petulu na luano ku mesho avo vatondele kutantekeya kaha vavehuile nguavo, "Nzili yeya mulinayo cipue mu lizina lieya munalingi cuma eci?" 8 Ambahoni Petulu hakushula na Cimbembesi Uakulela, uavakumbuluile nguendi, "Yeni vantuama va vantu na vakuluntu, 9 nga muli nakutuihula lelo ha vilinga viacili vinalingia kuli yala ou ua cilema na vati muje muanakangukilamo, 10 yeni voshe munapande kutantekeya, na vantu voshe vamu Isaleli vanapande kutantekeya ngeci muntu ou nemana ku mesho eni nakanguka muacili mu lizina lia Yesu Kilistu ua ku Nazaleta, uje imuashukikile ha cilindakano, uje yasanguile

Njambi ku vatsi. **11** Ou Yesu ikeye uje visoneka vihandeka nguavo 'Livue limuayenguile yeni vaka kutunga, ikeye honi napu cisimi caseho cikuma ca mumbango kupulakana viose.' **12** Kutuasa kuuana kuovoka muli ueka naua, omuo kukuesi lizina lieka hano ha mavu lianahana Njambi ku vantu litunapande kuovokelamo." **13** Vaka mpunga vakomokele omo vamuene kusimpa kua Petulu na luano omuo vamuene ngeci vapuile vantu vangoco vakuhona kulilongesa, kaha vavanongonuene ngeci vakevo vakele hamo na Yesu. **14** Vuno honi hakumona uje muntu ivakanguisile nemana hamo na Petulu na luano, kuvasele kuhandeka cuma cimo cakuvaluisa naua. **15** Nankuma, vavalekele linga vatuhuke mu njivo ya Mpunga, kaha vaputukile kulihandekesa hhakati kavo nguavo, **16** "Vika tulinga nava vamala? Omuo muntu uoshe mu Yelusalema natantekeya ngeci eci cikomoueso caciha civanalingi, kaha kutuasa kuciviana. **17** Vuno honi kuvindika cuma eci ngeci keti citsimane naua hhakati ka vantu, tunanguleni ava vamala linga keti vahandeke naua kuli muntu mu lizina lia Yesu." **18** Nankuma, vasanene mukati nakuvashika linga keti vahandeke cuma cimo cipue kulongesa naua mu lizina lia Yesu. **19** Vuno honi Petulu na luano vavakumbuluile nguavo, "Yeni vavenia uaneni cuma muka cacili ku mesho a Njambi, kuononoka yeni indi kuononoka Njambi. **20** Omuo kutuasa kuholoka kuhandeka viuma vije vituamono nevi vitunevu." **21** Hanima yakuvanangula cikuma kaha vavecelele. Vamuene ngeci capuile cacikalu kuvahana kashitiku, omuo vantu voshe vashangazalele Njambi ha vije vialingiuile. **22** Uje yala ivalingilile cimueso cakumukanguisa uakele na miaka yakupulakana makumi auana. **23** Omo Petulu na luano vavecelele, vahilukile kuli vantu vavo nakuvaleka

vije vivahandeketele vakuluntu va tutasendote na vantuama kuli vakevo. **24** Omo vaka kutsiliela vovuile viuma evi, voshe vakungulukile hamo nakulombela kuli Njambi nguavo, “Muene Samatanga ua lilu na mavu, na mema a kalunga na viose vilimo! **25** Yove uahandeketele na Cimbembesi Uakulela kuhitila muli kukuluila yetu Ndaviti, ngamba yove, omo ikeye uahandeketele nguendi, “Kaha omuo vika ava keti Vayunda vanienguele, na omuo vika vantu vatumba matumbe akuhona seho? **26** Vamiene va hano ha mavu valivuaheselele vualumo vakevo vavenia, na vaka kusuana valikunguluile hamo nakuluisa Muene na Kilistu uendi.’ **27** Cilivene Helonde na Pontiyu Pilato valikunguluile hamo mu nganda ino hamo na ava keti Vayunda na vantu va Isaleli nakuluisa ngamba yove uakulela Yesu, uje iuvuavesele. **28** Valikunguluile nakulinga viose vije viuatondele laja na nzili yove na cizango cove linga vikalingiue. **29** Kaha vuavuno, Muene, tala muvali nakutushungiya, kaha tava linga vangamba vove vambulule lizi liove na kusimpa. **30** Sholola livoko liove mukukanguisa nakulinga vitantekeyeso na vikomoueso mu lizina lia ngamba yove uakulela Yesu.” **31** Omo vamanusuile kulombela, cihela cije vakungulukilile caliningangele. Kaha voshe vashulile na Cimbembesi Uakulela nakuambulula lizi lia Njambi nakusimpa. **32** Civunga ca vaka kutsiliela vakele na mutima umolika na viyongola vimolika, naumo uahi uatumbuile viuma viendi vije viafukile kupua viendi, vuno honi valipangezelele viose viavo vije vivakele navio. **33** Kaha na nzili yakama tunganda vambuile vukaleho vua kusanguka kua Muene Yesu, kaha na kavumbi kakama kakele hali vakevo. **34** Kukuakele umo hhakati kavo uajenekele cuma, omuo vaje vakele na mehia cipue vinjivo vavilandesele kaha vanehele vimbongo vivatambuile

ku viuma vije valandesele 35 nakuvihana kuli tunganda, kaha vavipangezelele ku muntu na muntu ngue kukujeneka cendi. 36 Kaha Yosefa, Kalevi uje uasemukilile mu sapulasi, uje tunganda vamutumbuile nguavo Mbanambasa, kulumbunuka nguavo “Muka kuzembeleka,” 37 ualandesele lihia liendi, kaha uanehele vimbongo nakuvihaka kuli tunganda.

5 Kuakele yala umo lizina liendi Ananiya, na mpuevo yendi Safila valitavasanene kulandesa mutambela ua vufuko vuavo. 2 Hakulitavasana na mpuevo yendi uashuekele mutambela ua fuvuko, kaha uatualele mutambela umo ua vimbongo kuli tunganda. 3 Kaha Petulu uahandekele kuli ikeye nguendi, “Ananiya, vika unatavela Satana akovele mu mutima uove nakuhandeka makuli kuli Cimbembesi Uakulela hakushueka mutambela ua vimbongo viunatambula hakulandesa lihia liavo? 4 Tele kanda uvulandese, vuakele vuove, naua namunima yakuvulandesa, vimbongo viapuile viove. Nkuma vika uayonguela kulinga cuma eci? Kuakuisile vantu vuno honi unakuisi Njambi!” 5 Hajevene omo Ananiya uovuile mezi aua, uauilile ha mavu na kutsa, kaha vantu voshe vaje vuovuile evi vakele na liova. 6 Vakuenje vezile nakuzenga muvila uendi, kaha vamutualele hambanza na kumutsinda. 7 Omo kuahitile maola atatu mpuevo yendi uezile, katantekeyele cuma cije calingiuile. 8 Petulu uamuihuile nguendi, “Njileke nga evi vikevio vimbongo vimunalandesele lihia lieni yove na yaliove?” Kaha Safila uamukumbuile nguendi, “Eyo, vikevio vene evi.” 9 Nankuma, Petulu uahandekele kuli ikeye nguendi, “Nkuma vika yove na yaliove muayongola kueseka Cimbembesi ca Muene? Tala, vamala vanakatsinda yaliove ava vali ku cikolo, vakevo vakutuala nove naua.” 10 Hajevene Safila uauilile ha mavu ku viliato via

Petulu na kutsa. Omo vaje vakuenje vakovelele vamuuanene natsi, kaha vamutualele nakumutsinda kuyehi na yaliendi. **11** Cikungulukilo coshe na vantu voshe vaje vovuile viuma evi vakele na liova liakama. **12** Tunganda valingile vitantekeyeso na vikomoueso viavingi hhakati ka vantu. Kaha vaka kutsiliela voshe vakungulukilile hamo mu Mbalanda ya Solomoni. **13** Cipue vene vantu vavashangazalele cikuma, vuno honi naumo uahi ualipandakanene navo. **14** Vantu vavengi valivuezelele ku civunga cavo, civunga ca vamala na vampuevo vaje vatsilieelele kuli Muene. **15** Nankuma, ku vije vivalingile tunganda, vantu vakele nakuneha vaka kuvavala ku vitapalo nakuvalangeka ha mihela na ha vitalatala linga Cimbembesi ca Petulu cihite helu lia vamo omo ahita kuyehi. **16** Vivunga via vantu vavengi vezile kuhuma ku membo akuzenguluka Yelusalema, vanehele vaka kuvavala na vaje vakele navaje vanakele nakuyandisiua ku vimbembesi via kujuala, kaha voshe vavakanguisile. **17** Ambahoni kasasendote uakama na vakuavo vaje va mu mpunga ya Vasanduki, vovuile cipululu kaha vakele na vutumbe vua kuvaluisa. **18** Vakuate tunganda nakuvahaka mu kamenga ka civunga. **19** Vuno honi ku vutsiki vujevene kangelo ua Muene uashokoluele vikolo via kamenga, kaha uatuhuisile tunganda hambanza, nakuhandeka kuli vakevo nguendi, **20** “Yeni mukemane mu Njivo ya Njambi nakuleka vantu viose via muono ou ua uha.” **21** Omo vovuile evi vakovelele mu Njivo ya Njambi cimene mene nakuputuka kulongesa vantu. Omo Kasasendote uakama na vantu vendi vahete kaha vasanene mpunga hamo navakuluntu voshe va vantu va Isaleli, kaha honi vatumine vantu ku kamenga linga vanehe tunganda ku mesho avo. **22** Vuno honi omo vaje vaka kuniunga Njivo ya Njambi

vahete kuje, kuvauanene vaje tunganda mu kamenga, nankuma
 vahilukile ku Mpunga nakuambulula nguavo, **23** "Omo tuahete
 ku kamenga tuauanene kuakupata ngongongo na vaka kuniunga
 voshe te vanemana ku vikolo, vuno honi omo tunashokoluele
 tuauanene mukati naumo alimo uahi." **24** Omo vakuluntu
 va tusasendote na mukuluntu ua vaka kuniunga Njivo ya
 Njambi vovuile viuma evi, valikomokelele cikuma nguavo cuma
 muka cinalingiua. **25** Ambahoni yala umo uezile nakuhandeka
 kuli vakevo nguendi, "Talen, vaje vamala vamunahakele mu
 kamenga vali mu Njivo ya Njambi nakulongesa vantu!" **26**
 Nankuma, uje mukuluntu ua vaka kuniunga Njivo ya Njambi
 uaile na vantu vendi mukuambata tunganda. Kuvakapangesele
 nzili omuo vovuile liova nguavo hamo vantu vavasha mavue. **27**
 Omo vanehele tunganda, vavemikile ku mesho a Mpunga. Kaha
 kasasendote uakama uavehozuele nguendi, **28** "Tuamishikile
 nguetu keti mulongese naua mu lizina lia yala ou, vuno honi
 yeni munashandola laja vilongesa vieni mu Yelusalema muoshe
 kaha mutonda naua mutuhake mulonga ua kutsa cendi!"
29 Vuno honi Petulu na tunganda vakuavo vavakumbuluile
 nguavo, "Tunapande kuononoka cikuma Njambi kupulukana
 vantu. **30** Njambi ya vakukuluila vetu ikeye uasanguile Yesu
 ku vatsi, uje imuatsihile mukumushukika ha cilindakano. **31**
 Njambi uamujunduile nakumutuala ku livoko liendi lia cilio
 na kumupuisa Ntuama na Muyoyesi linga akahane Isaleli
 ntsimbu yakutenguluka ngeci vavasambese ku vipi viavo. **32**
 Tuvakaleho va viuma evi, yetu hamo na Cimbembesi Uakulela
 cije Njambi nahana kuli vaje vamuononoka." **33** Omo vaje
 vaka Mpunga vovuile evi, vanienguele cikuma nakutonda linga
 vatsihe tunganda. **34** Vuno honi umo uavo, uapuile Kafaliseo

lizina liendi Ngamaliele, uapuile mulongisi ua mezi a Lishiko kaha naua vantu vamusimikile cikuma, uakatukile nakushika Mpunga linga vacituhule tunganda hambanza muka ntsimbu kakandende. **35** Kaha uahandekela ku Mpunga nguendi, “Yeni vakuetu Vaisaleli, zangameni ha viuma evi mulinakulinga kuli ava vamala. **36** Ha vintsimbu via kunima kuasholokele Teundase uje ualipuisile ukama, kaha vamala vakupua makulukazi auana valipandakanene nendi. Vuno honi vamutshile kaha na voshe vaje vamukavele valishandekela, kaha cije civunga cendi cahule. **37** Munima yendi Yundasa Kangalileya uasholokele ha ntsimbu yakutanda vantu, ukokele civunga cakama vuno honi nendi naua vamutshile kaha na voshe vaje vamukavele valishandekela. **38** Nankuma, ha cihande eci njimileka nguange, keti mueseke kulinga cuma cimo hali ava vamala. Veceleni! Nga evi vanayongola nevi vali nakulinga vinahumu ku vantu, kaha vikahua, **39** vuno honi nga vinahumu kuli Njambi, kaha kumuasa kuvahiana. Ha mulonga ou mukaliuana lika muli nakuluisa Njambi!” Kaha vovuisile mezi a Ngamaliele. Kaha Mpunga yakavele kunangula kua Ngamaliele. **40** Nankuma, vasanene vaje tunganda linga vakovele, vavapupile nakuvashika nguavo keti naua vahandeka mu lizina lia Yesu, kaha vavecelele. **41** Ambahoni omo tunganda vasezele ije Mpunga, vavuahelelele cikuma omuo Njambi uavayonguelele kuyanda nakushauka omuo ha lizina lia Yesu. **42** Kaha ha litangua na litangua vakele nakulongesa nakuambulula Muzimbu Uacili ua Yesu Kilistu mu Njivo ya Njambi na mu vinjivo via vantu.

6 Mu matangua aje, omo vandongisi vakele nakulivuezelela, kuakele Vayunda vaje vakele nakuhandeka ndaka ya Cingelengu valingile vimpata na Vayunda vaje vakele nakuhandeka ndaka

ya Cihevelu omuo vantuluue vavo vakele nakuvayengula hakuhana viakulia via ha litangua na litangua. 2 Nankuma, vaje tunganda likumi na vavali vasanene vandongisi voshe nakuhandeka kuli vakevo nguavo, “Kucitava tuecele kuambulula lizi lia Njambi linga tutale ha cimpande ca kupangezela viakulia. 3 Nankuma, vakuetu, hanguleni vamala vatanu na vavali hhakati keni vaje vmutantekeya ngeci vanashulu na Cimbembesi Uakulela na mana, tuvahake linga vapange cipangi eci. 4 Kaha yetu tukalihane lika ku kulombela nakupanga vipangi viakuambulula.” 5 Civunga coshe cavuahalelele cikuma na viyongola via tunganda, nankuma, vahanguile Setefano, yala uakushula nalutsilielo na Cimbembesi Uakulela, hamolika na Filipu, na Polokolase, na Nikanole, na Timoni, na Palamanase, na Nikolau uje keti Kayunda ua ku Antiyoke uje uakavele futisi ya Vayunda. 6 Civunga cemikile vaje vamala ku mesho a tunganda, vaje vakevo vavalombelelele nakuvasaleka mavoko. 7 Kaha lizi lia Njambi liashandokele. Civunga ca vandongisi mu Yelusalema calivuezelelele cikuma, na civunga ca tusasendote vavengi vatsilielele. 8 Kaha honi Setefano, mukushula na kavumbi ka Njambi na nzili, ualingile vitantekeyeso na vikomoueso viakama hhakati ka vantu. 9 Vamuluisile kuli vamala vamo vaje vapuile vaka njivo ya malombelo ya Vamala Vakupatuka (nge muje muvaitumbuile), muje muakele Vayunda vakuhuma ku Silene na ku Alekizandiliya. Vakuavo vahumine ku mbonge ya Silisiya na ku Asiya valingile vimpata na Setefano. 10 Vuno honi Cimbembesi cahanene Setefano mana linga omo ahandeka naumo uahi uasele kumuhiana kulinga nendi vimpata. 11 Ambahoni vahanene vamala vamo lizika kanua linga vahandeke nguavo, “Tunamuvu alinakuhandeka mezi akushaula Mosesa na

Njambi.” 12 Kaha mu ngila eyi vene vashongangeyele vantu na vakuluntu na valongisi va mezi a Lishiko. Vakuate Setefano nakumutuala ku Mpunga. 13 Ambahoni vanehele vakaleho vamakuli vaje vamuangeyele nguavo, “Ou yala ntsimbu yoshe alinakuluisa Njivo ya Njambi ya kulela na Lishiko lia Mosesa. 14 Tunevu ahandeka nguendi ou Yesu ua ku Nazaleta akasiula Njivo ya Njambi, nakutengulula futisi yatuhanene Mosesa.” 15 Voshe vatumamene muje mu Mpunga mesho avo atalele hali Setefano, kaha vamuene cihanga cendi casholokele ngue ca kangelo.

7 Kaha Kasasendote uakama uehuile Setefano nguendi, “Viuma evi vinapu via vusunga ndi?” 2 Kaha Setefano uavakumbuluile nguendi, “Vamuanetu na vatate njivuileni! Njambi ua vumpau ualisholuele kuli kukuluila uetu Avilahama te acili mu Mesopotamia, ntsimbu kanda acikale mu Halane, 3 kaha uahandekela kuli ikeye nguendi, ‘Seza lifuti liove na ntanga yove kaha ya ku lifuti lije linjikakumuesa.’ 4 Ambahoni uasezele lifuti liandi lia Kalundiya uaile nakukala mu lifuti lia Halane. Munima ya kutsa kua ishe ya Avilahama, kaha Njambi uamuhumisile mu lifuti lije nakumuneha mu lifuti lino limulinakukala hano. 5 Njambi kahanene Avilahama mutambela umo ua lifuti linga upue uendi, cipue kamutambela kakandende ka kuliata ka livu, vuno honi Njambi uamukulahesele kumuhanalio linga lipue liendi na vatekuluila vendi cipue vene te Avilahama kanda akale na muana. 6 Kaha evi vikevio viahandekela Njambi nguendi, ‘Vatekuluila vove vakakala mu lifuti lia vungezi, kaha vakapua vandungo nakuvayandesa cikuma miaka yakupua vihita viuana. 7 Njikahisa vantu vaje vavakapangela, kaha munima ya viuma evi vatekuluila vove vakahuma mu lifuti lije, kaha

vakanjilemesa mu mutambela uno vene.’ **8** Ambahoni Njambi uahanene Avilahama cilika cakulovoka ku mukanda kupua cimueso ca cikumiyo. Nankuma, Avilahama uapuile ishe ya Isake kaha uamutuhuile ku mukanda omo kuahitile matangua atanu na atatu kuhuma ha kusemuka cendi, kaha Isake uatuhuile munendi Yakomba, na Yakomba uatuhuile vana vendi likumi na vavali, vaje vakevo vakukuluila vakutsimana va muyati uetu. **9** “Kaha vakuavo vana va Yakomba vovuilele cipululu shongo yavo Yosefa, vamulandesele ku vundungo mu Ingito. Vuno honi Njambi uakele hamo nendi **10** nakumuniunga muacili mu tuyando tuendi tuoshe. Omo Yosefa uasholokele ku mesho a Falao muene ua Ingito, Njambi uamuhanene mana na kavumbi, kaha muene ua Ingito uapuisile Yosefa nguvulu uaka yula Ingito yoshe ya njivo ya muene. **11** Ambahoni kuakele njala mu lifuti lioshe lia Ingito na mu Kanana, kaha njala ije yanehele tuyando tuakama. Kaha vakukuluila vetu kuvasele kuuana viakulia, **12** vuno honi omo Yakomba uovuile nguavo ku Ingito kuli viakulia, uatumineko vana vendi, vakukuluila vetu, ha vungezi vuavo vua kulivanga. **13** Kaha ha vungenzi vuavo vua mucivali Yosefa ualisholuele kuli vamuanaye, kaha Falao muene ua Ingito uatantekeyele ntanga ya Yosefa. **14** Nankuma, Yosefa uatumine lizi kuli ishe Yakomba linga vakamuleke hamo na ntanga yendi ngeci veje ku Ingito, vapuile makumi atanu na avali na vantu vatanu. **15** Ambahoni Yakomba uasikumukile uaile ku Ingito, ikeye na vakukuluila vetu vakatsilileko. **16** Mivila yavo vaitualele ku Shekeme kuje vakavatsindile mu cihilo cije calandele Avilahama na vimbongo kuli vana va Hamole. **17** “Vuno honi omo ntsimbu yahete muyehi linga Njambi ashulise cikulaheso cendi kuli Avilahama, vantu vetu valanene cikuma mu Ingito. **18** Kaha kuasuanene

muene ueka uje katantekeyele Yosefa. **19** Ikeye uazangamesele vakukuluila vetu nakuvapangesa mua mupi, nakuvasindiya linga vombile kuti vana vavo linga vatse. **20** Ha ntsimbu ivene Mosesa uasemukile, uapuile kanike uacili cikuma ku mesho a Njambi. Vamulelele mu njivo ya ishe mu vingonde vitatu, **21** kaha omo vamuhumisile mu njivo yavo, muna muene Falao ua mpuevo uamuambate nakumulela muacili nge munendi. **22** Mosesa vamulongesele mana oshe a vaka Ingito, kaha uapuile yala uakama mukuhandeka cendi na mu vilinga. **23** “Omo Mosesa uakele na miaka makumi auana, cahuminine kuintsi lia mutima uendi kuya nakumenekela vavushoko vendi vaka Isaleli. **24** Kaha omo uamuene Kaingito ali nakuyandesa umo ua kuli vavushoko vendi, nankuma, uashueneneko nakuohiela uje Kaisaleli kaha uatsihile uje Kaingito. **25** Uayonguele nguendi hamo va Isaleli vendi vovuisisa ngeci Njambi alinakumupangesa linga akavohiele, vuno honi kuvatantekeyele. **26** Ha litangua liamukuavo Mosesa uamuene Vaisaleli vavali valinakulua, kaha uezile mukati kavo nakuhandeka kuli vakevo na mezi a ciyulo nguendi, ‘Eni vamala ivuilileni, yeni muvushoko vueni, kaha vika mulinakuliluisa umo namukuavo?’ **27** Vuno honi uje yala uakele nakuluisa mukuavo uanakuile Mosesa nakuhandeka kuli ikeye nguendi, ‘Iya nakupuisa muka kusuana cipue lihako hhakati ketu?’ **28** Nkuma utonda linga unjitsihe naua nge munatsihile uje Kaingito izau ndi?’ **29** Omo Mosesa uovuile mezi aua, uateuele mu Ingito nakuya nakukala mu lifuti lia Mindyani. Kaha kuje uakakele na vana vavali va vamala. **30** “Omo kuahitile miaka makumi auana, kangelo uasholokele kuli Mosesa mu mulengi ua tuhia tuakele nakushukuma mu liputa mu mpambo kuyehi na Munkinda ua Sinai. **31** Omo Mosesa uamuene evi ualikomokelele

ha cuma cije camuene, kaha uashuenene kuyehi na liputa mukumonesesa muacili. Vuno honi uovuile lizi lia Muene ngualio, 32 'Yange Njambi ya vakukuluila vove, Njambi ya Avilahama na Isake na Yakomba.' Kaha Mosesa uajajele nakuvua liova, kaha kataleleko naua. 33 Kaha Muene uahandekele kuli ikeye nguendi, 'Shulula vinkaku viove, omuo ha mutambela ha unemana hanapu ha kulela. 34 Njinamono omo muvali na kuyandeselamo vantu vange vaje vali mu Ingito. Kaha njinevu kulinienieta kuavo, njineja ha mavu nakuvamena. Kaha ija honi, linga njikakutume ku Ingito.' 35 "Ou ikeye Mosesa uje ivavianene omo vahandekele nguavo, 'Iya nakupuisa muka kusuana cipue lihako hhakati ketu?' Ikeye vene uje yatumine Njambi kupua muka kusuana na muka kupatula kuhitila muli kangelo uje uasholokele kuli ikeye mu liputa lije liakele nakuuema. 36 Ikeye uahumisile vantu mu Ingito, ualingile vitantekeyeso na vikomoueso mu Ingito, na ku Cisali ca Kuvenga naua na mu mpambo ha miaka makumi auana. 37 "Ou ikeye Mosesa uje ualeke vantu va Isaleli nguendi, 'Njambi akahumisa kananguizi ngue yange uje akahuma hhakati ka vantu veni vavenia.' 38 Ikeye uakele hamo na vantu va Isaleli omo vakungulukilile mu mpambo, naua hamo na vakukuluila vetu na kangelo uje uahandekele kuli ikeye ha Munkinda ua Sinai, kaha uatambuile muzimbu ua kuyoya ua Njambi nakutuhanauo. 39 "Vakukuluila vetu vavianene kumuononoka, kaha vamunakuilile kumukulo nakutonda linga vahilukile naua ku Ingito. 40 Nankuma, vahandekele kuli Alone nguavo, 'Tupangele vanjambi linga vatutuamenene. Kututantekeya cuma muka cinalingiua kuli Mosesa uje uatuhumisile ku Ingito.' 41 Yapuile ntsimbu ije ivamungile kamponia mu cifua ca ngombe ua nkomba nakukombelelako nkombelo nakulinga ciuano

cakusingimika cipangi ca mavoko avo. **42** Vuno honi Njambi uavatalesele nima, kaha uavecelele linga valemese viuma via mulu, nge muvanasoneka mu livulu lia tunanguizi va Njambi va Njambi nguavo, “Vantu va Isaleli! Ketu kuli yange muatsihilele nakukombelela tusitu ha miaka makumi auana mu mpambo. **43** Yapuile mbalaka ya njambi Moleki ikeyo ije imuambate, na cifua ca Lefane, njambi yeni ua vintangantanga, ava vakevo tumponia tueni tuje tumuapangele linga mutulemese. Nankuma, njikamituma ku vuzinda musinia lia Mbambilone.”

44 “Vakukuluila vetu vakele na mbalaka yakulihana vukaleho mu mpambo. Vaipangele nge Njambi muashikile Mosesa linga vaipangemo, kuya mu cifua cije vene civamuesele Mosesa. **45** Vakukuluila vetu vaje vatambuile mbalaka kuli vaishavo vayambate omo vaile na Yohana nakutambula lifuti ku miyati ije yashekelele Njambi omo vakele nakuya kulutue. Nankuma, cakele kuje noho ha ntsimbu ya Ndaviti. **46** Ikeye vene Ndaviti uje uauanene kavumbi ku mesho a Njambi, kaha uehuile Njambi amutavese linga atungile Njambi ya Yakomba Muakukala. **47** Vuno honi uapuile Solomoni uje uamutungile njivo. **48** “Vuno honi Njambi ua Helu Liavioshe kekukala mu vinjivo viakutunga na mavoko a vuntu, ngue muje alinakuhandeka kananguizi ua Njambi nguendi, **49** ‘Muene ahandeka nguendi, lilu lipua litanda liange, na mavu apua vumatelo vuanje. Njivo ya muyati muka muasa kunjitungila? Mutambela ua muyati muka munjasa kukala? **50** Nkuma ketu livoko liange vene vavenia liapangele evi viuma vioshe ndi?’ **51** “Yeni vantu vakukalua,” Kaha Setefano uatualaleho kuhandeka nguendi, “Yeni vantu va mitima yakuhona kukutsilela, na matuitui eni anashoko ku lizi lia Njambi! Yeni naua muli nakuviana Cimbembesi Uakulela nge muvalingile

vakukuluila veni. **52** Iya kananguizi ua Njambi ivahonouele kuyandesa vakukuluila veni? Vatsihile tunganda va Njambi vaje kusenkulu vambuluile kuija kua Ngamba yendi ua Vusunga. Kaha honi yeni muamuendele vungungu nakumutsiha. **53** Yeni muatambuile Lishiko lia Njambi lije livamihanene tungelo, vuno honi kumualiononokele.” **54** Omo vaje vaka mpunga vovuile evi viuma kuli Setefano, vanienguele cikuma nakulishumanga ku mazo avo mukupihilila. **55** Vuno honi Setefano mukushula na Cimbembesi Uakulela uatalele muilu, kaha uamuene vumpau vua Njambi na Yesu nemana ku livoko lia cilio lia Njambi. **56** Uahandekele nguendi, “Talen! Njinamono lilu linashokoloka na Muna Muntu nemana ku livoko lia cilio lia Njambi!” **57** Vuno honi vaje vaka mpunga vatambekele na lizi liakama cikuma na kuzika matuitui avo. Kaha voshe vaile hamo vuasi kuli ikeye, **58** ambahoni vamukokelele hambanza lia nganda, kaha vamuashele mavue. Vakaleho vasezele vikovelo viavo mukuviniunga kuli mukueje umo lizina liendi Saulu. **59** Tele vali nakumuasha mavue, Setefano ualombebele nguendi, “Muene Yesu tambula Cimbembesi cange!” **60** Kaha uatsikamene ha mavuli endi nakutambakana na lizi liakama nguendi, “Muene, keti uanuke vupi vuavo ovu vuvanalingi!” Omo uahandekele mezi aua kaha uatsile.

8 Kaha Saulu uatavele kutsa kua Setefano. Ha litangua lije vene cikungulukilo ca mu Yelusalema caputukile kuyanda na mapakeso. Vaka kukutsiliela voshe valishandokelele mu mafuti a Yundeya na mu Samaliya kaha kuvanga lika tunganda vakevo vasalelemo. **2** Vamo vamala vaka kulemesa Njambi vatsindile Setefano, vamulilile cikuma. **3** Vuno honi Saulu uesekele kunongesa cikungulukilo, uaile ku njivo na njivo

nakukokangeya vamala na vampuevo nakuvahaka mu kamenga.

4 Vaka kukutsiliela vaje vashandokele vaile mutambela na mutambela nakuambulula lizi. 5 Filipu uasikumukile ku nganda ya Samaliya nakuambulula muzimbu ua Kilistu kuli vantu vaje vakele kuje. 6 Omo civunga ca vantu vovuile Filipu nakumona vitantekeyeso vije vialingile, kaha voshe vovuilile kuli vije viakele nakuhandeka. 7 Vimbembesi viakujuale viahumine muli vantu vavengi oku vitambakana na lizi liakama, vaka tulepa vavengi na vilema vakangukile. 8 Nankuma, mu nganda ya Samaliya muakele kujolela kuakama. 9 Mu nganda ije muakele yala umo ua lizina lia Simoni, uje ha ntsimbu yahanima uakomokesele vaka Samaliya na mantseno endi. Ualimuesele ikeye vavenia kupua umo uakama, 10 kaha vantu voshe muje mu nganda, vantu va vulemu na vaje keti va vulemu vovuilile kuli ikeye, kaha vahandekela nguavo, “Ou ikeye vene nzili ya Njambi uje ivatumbula nguavo Nzili Yakama.” 11 Vakele nakumuivuilila omuo ha ntsimbu yalaha uavakomokesele na mantseno endi. 12 Vuno honi omo vatsilielegele uje muzimbu uahandekela Filipu kuli vakevo ua muzimbu uacili ua vumuene vua Njambi na via Yesu Kilistu, kaha voshe vamala na vampuevo vavambuitikile. 13 Cipue Simoni nendi vene naua uatsilielele, kaha omo vambuitikile uakele hamo na Filipu, ualikomokesele cikuma omo uamuene vikomoueso na vitantekeyeso viakama vije viakele nakulinga. 14 Omo tunganda vaje vakele mu Yelusalema vovuile nguavo vantu va mu Samaliya vanatambula lizi lia Njambi, Nankuma, vavatumine Petulu na luano. 15 Omo vahete kuje, vakalomelegele vaje vaka kutsiliela linga vatambule Cimbembesi Uakulela, 16 omuo Cimbembesi Uakulela te kanda cije kuli vakevo, vuno honi vavambuitikile lika mu lizina lia Muene

Yesu. 17 Ambahoni Petulu na luano vasalekele mavoko avo hali vakevo, kaha vatambuile Cimbembesi Uakulela. 18 Omo Simoni uamuene nguendi tunganda vanahana Cimbembesi kuli vaka kutsiliela mukusaleka mavoko avo hali vakevo, nankuma uahanene vimbongo kuli Petulu na luano 19 nakuhandeka nguendi, "Nange naua njihaneniko eyi nzili yakama linga uoshe injikasaleka mavoko ange akatambule Cimbembesi Uakulela." 20 Vuno honi Petulu uamukumbuile nguendi, "Yove na vimbongo viove munonge hamo, omuo yove uayongola nguove hamo uasa kulanda vuana vua Njambi na vimbongo! 21 Yove kuuesi na mutambela cipue cihela mu vipangi vietu, omuo mutima uove kuuesi muacili ku mesho a Njambi. 22 Nankuma, tenguluka linga uhume ku viyongola viove via vipi, kaha lombi kuli Muene linga akusambese ku viyongola viove nge evi. 23 Omuo njinamono nguange yove unashulu na cipululu cacipi naua unapu u cinzinda ca vupi." 24 Kaha Simoni uahandekela kuli Petulu na luano nguendi, "Njilombeleeniko kuli Muene linga viuma evi vimunahandeka keti vilingiue kuli yange." 25 Omo vamanusuile kuhana vukaleho vuavo nakuambulula muzimbu ua Muene, Petulu na luano vahilukile ku Yerusalema. Mu ngila yavo vakele nakuambulula Muzimbu Uacili mu membo amengi a mu Samaliya. 26 Kaha kangelo ka Muene uahandekela kuli Filipu nguendi, "Katuka uye ku mbuela ku ngila ije ihuma ku Yerusalema iya ku Ngaza." (Ngila eyi yapua ya mu mpambo.) 27 Nankuma, Filipu uakatukile nakuya kaha ualiuanene na kayunuke uje uapuile Kaisopia, ikeye uapuile mukuluntu ua vulemu muka kuniunga vufuko vuoshe vua Kandeke muene ua mpuevo ua ku Isopia. Kaha uaile laja ku Yerusalema nakulemesa Njambi. 28 Omo uahilukile kuimbo uatumamene mu litemba liendi nakutanda

livulu lia Isaya kananguizi ua Njambi. 29 Kaha Cimbembesi Uakulela cahandekela kuli Filipu nguaco, “Shuena kuyehi na litemba lije.” 30 Nankuma, Filipu uashatukilileko kaha uamuivuiile ali nakutanda mu livulu lia kananguizi ua Njambi Isaya. Kaha uamuhiile nguendi, “Ulinakuivuisisa evi ulinakutanda ndi?” 31 Uje mukuluntu uamukumbuluile nguendi, “Vatihoni njasa kuvivuisisa kuvanga umo anjilumbuininevio?” Kaha ualombele Filipu linga alonde nakutumama hamo nendi mu litemba. 32 Kaha mezi amu visoneka atandele uje yala akeuo aua: “Uapuile ngue mpanga uje vatuala nakumutsiha. Ngue muna mpanga uje aholoka kuluu kuli vaka kumutehula. Mukemo vene muaholokelelele na ikeye. 33 Vamukehesele, kaha kuvamusompelelele vusunga. Iya asa kuambulula ntanga yendi? Omuo muono uendi vauambate hano ha mavu.” 34 Kaha uje Kayunike uehuile Filipu nguendi, “Njileke, iya nkuma yanatumbula kananguizi, ikeye vavenia indi mukuavo ueka?” 35 Ambahoni Filipu uaputukile kuhandeka na visoneka evi, uamulekele Muzimbu Uacili ua Yesu. 36 Kaha omo vakele nakuenda mu ngila, vahete ku mutambela umo kuje kuakele mema, kaha uje Kayunike uahandekela nguendi, “Tala mema aua! Vika naua vihonouesa kunjimbuitika?” 37 [Filipu uamukumbuluile nguendi, “Citava kukumbuitika nga unatsiliela na mutima uove uoshe.” Ikeye uamukumbuluile nguendi, “Muavusunga vene njitsiliela nguange Yesu Kilistu ikeye Muna Njambi.”] 38 Kaha uje Kayunike uashikile linga vemike litemba, kaha voshe vavali, Filipu na uje Kayunike vakovelele mu mema, kaha Filipu uamumbuitikile. 39 Omo vajavulukile mu mema, Cimbembesi ca Muene catualele Filipu kuka. Kaha uje Kayunike kamumuene naua, vuno honi uaile vungezi vuendi nakuvuahela cikuma. 40 Vuno honi Filipu ualuanene ikeye

vavenia ali ku Azotase, kaha uaile ku Sesaliya, mu ngila muoshe uaile nakuambulula Muzimbu Uacili mu vinganda vioshe.

9 Ha ntsimbu ijevene Saulu uakele navutenu vuakutonda kutsiha vandongisi va Muene, uaile kuli kasasendote uakama **2** nakuvalomba mikanda ya ku vinjivo via malombelo vije viakele ku Ndamasika, linga nga akauanako vamo vakundama ku Ngila ya Yesu, vampuevo cipue vamala, akavakuate nakuvatuala ku Yelusalema. **3** Omo Saulu uahete kuyehi na nganda ya Ndamasika, vuasi vuasi ceke cahumine muilu nakutuila hali ikeye nakumuzengeleka. **4** Uauililile ha mavu kaha uovuile lizi lihandeka kuli ikeye ngualio, "Saulu, Saulu, vika ulinakunjiyandesela?" **5** Kaha Saulu uehuile nguendi, "Yove iya, Muene?" Kaha lizi liakumbuluile ngualio, "Yange Yesu, uje iulinakuyandesela." **6** Vuno honi katuka uye mu nganda, kaha vakakuleka viunapande kulinga." **7** Vamala vaje vendele hamo na Saulu vemanene kuakuhona kuhandeka omuo vovuile lika lizi vuno honi kuvamuene muntu cipue umo uje alihandeka. **8** Saulu uakatukile ha mavu kaha uemuine mesho endi vuno honi kamuene cuma cimo. Nankuma, vamukuate ku livoko nakumutuala ku Ndamasika. **9** Ha matangua atatu kasele kumona, kalile cipue kunua cuma cimo. **10** Mu Ndamasika muakele ndongisi ua Njambi lizina liendi Ananiyasi. Uamuene cimona cije Muene uahandekele kuli ikeye nguendi, "Ananiyasi!" Kaha ikeye uakumbuluile nguendi, "Yange uno Muene." **11** Kaha Muene uamulekele nguendi, "Katuka uye ku Ngila ya Kusungama ku njivo ya Yundasa ukehuleko yala nahumu ku Talisi lizina liendi Saulu. Omuo ha ntsimbu inovene alinakulombela, **12** kaha mu cimona cendi namono yala umo lizina liendi Ananiyasi neja nakumusaleka mavoko endi linga ase kumona naua." **13** Vuno

honi Ananiyasi uakumbuluile nguendi, “Muene, njinevu viou yala kuli vantu vavengi, na viuma viavingi viavikalu vianalingi ku vantu vove vakulela mu Yelusalema. **14** Kaha neja kuno na nzili yakama yakuhuma kuli vakuluntu va tusasendote mukukuata voshe vaje valemesa lizina liove.” **15** Vuno honi Muene uahandekela kuli ikeye nguendi, “Ya, omuo njinamuhangula linga anjipangele mukusholola lizina liange kuli vaje keti Vayunda na kuli vamiene na kuli vantu va Isaleli. **16** Yange vavenia njikamuleka muje muanapande kuyanda omuo ya lizina liange.” **17** Nankuma, Ananiyasi uaile nakukovela mu njivo kaha uasalekele mavoko endi hali Saulu nakuhandeka nguendi, “Muanetu Saulu, Muene Yesu uje uasholokele kuli yove mu ngila omo uakele nakuija kuno, nanjitumu linga uase kumona naua kaha ushule na Cimbembesi Uakulela.” **18** Hajevene viuma viakufua ngue mavanda viahumine ha mesho endi, kaha uasele kumona naua. Ambahoni uakatukile kaha vamumbuitikile, **19** kaha munima yakulia viakulia, uakele na nzili naua. Saulu uakele matangua amandende lika na vandongisi mu Ndamasika. **20** Hajevene uaile ku vinjivo via malombelo via Vayunda nakukaputuka kuambulula nguendi Yesu ikeye Muna Njambi. **21** Voshe vaje vamuvuile valikomokelele nakuihula nguavo, “Nkuma ou keti ikeye uje yala uakele mu Yelusalema uje uakele nakutsiha voshe vaje valemesele lizina eli ndi? Kaha nkuma kezile kuno mukukuata vaje vantu linga avatua kuli vakuluntu va tusasendote ndi?” **22** Saulu uakele na nzili cikuma, uapayesele Vayunda vaje vakele mu Ndamasika mukuvaleka vusunga nguendi Yesu ikeye Kilistu. **23** Omo kuahitile matangua amengi, Vayunda valikunguluile hamo nakutumba vutumbe vuakutsiha Saulu, **24** vuno honi Saulu uatantekeyele via vutumbe vuavo.

Mutania na vutsiki vakele nakuniunga ku vikolo via ku nganda linga vamutsihe. **25** Vuno honi vutsiki vumo vandongisi vendi vamuhakele mu mutonga nakumusosela hambanza lia civumbe mu njanena. **26** Omo Saulu uaile ku Yelusalema uesekele kulipandakana hamo na vandongisi, vuno honi voshe vamuteuele omuo kuvatsiliebele nguavo ikeye napu ndongisi. **27** Vuno honi Mbanambasa uamuambate nakumutuala kuli tunganda. Uavalumbunuine muje Saulu uamuene Muene ha ngila na muje Muene uahandekete kuli ikeye. Kaha naua uavalekele kusimpa kua Saulu omo uambulule mu lizina lia Yesu mu Ndamasika. **28** Nankuma, Saulu uatumamene hamo navo kaha uahitanganene mu Yelusalema muoshe nakuambulula mu lizina lia Muene nakusimpa. **29** Uahandekete nakuliluisa na Vayunda vaje vakele nakuhandeka Cingelengu, vuno honi vatondele kumutsiha. **30** Omo vaka kutsiliela vovuile evi, vatualele Saulu ku Sesaliya nakumutuma ku Tasisi. **31** Nankuma, cikungulukilo coshe mu Yundeya na mu Ngalileya na mu Samaliya viakele na ntsimbu ya ciyulo. Hakukuasa kua Cimbembesi Uakulela vikungulukilo viakolele nakulivuezelele, nge hakuyoya kuavo kuakuvula Muene liova. **32** Petulu uendanganene oku noku, kaha ha ntsimbu imo uaile nakumona vaka kutsiliela vaje vakele mu Linda. **33** Kuje uakauanene yala umo lizina liendi Aeneyase uje uapuile muka kalepa kasele kuhuma ha linala ha miaka itanu na itatu. **34** Petulu uahandekete kuli ikeye nguendi, “Aeneyase, Yesu Kilistu akukanguise. Katuka jandula linala liove.” Hajevene Aeneyase uakatukile. **35** Vantu voshe vamu Linda na mu Shalone vamumuene kaha vatengulukilile kuli Muene. **36** Mu Yopa muakele ndongisi ua mpuevo lizina liendi Tambita, (lizina liendi mu Cingelengu ikeye Ndokasi,

kulumbunuka “Nsonge”) ntsimbu yoshe uakele nakulinga viacili nakukuasa tuhutu. **37** Ha ntsimbu ijevene uavavalele, kaha uatsile. Vatanesele muvila uendi nakuulangeka ku mulili ua helu lia njivo. **38** Linda yakele kuyehi na Yopa, kaha omo vandongisi vaje vakele mu Yopa vovuile nguavo Petulu ali mu Linda vatumine vamala vavali kuli ikeye nguavo, “Muane, unapande kuija vuasi kuno kuli yetu.” **39** Nankuma, Petulu uakatukile nakuya navo. Omo uahete kuje vmutualele ku mulili uahelu kuje vantuluue voshe vamuzengelekele nakulila nakumumuesa vimbinja na vikovelo vije vialingile Ndokasi ha ntsimbu ije yakele navo. **40** Petulu uavahumisilemo voshe muje mu mulili, kaha uatsikamene ha mavu nakulombela, ambahoni uatengulukilile ku civimbi ca Ndokasi nakuhandeka nguendi, “Tambita, hinduka!” Kaha uemukile, kaha omo uamuene Petulu, uahindikile na kutumama. **41** Petulu uamukuate ku livoko nakumuimika. Ambahoni uasanene vaka kutsiliela voshe na vaje vantuluue, kaha uavahaneneye oku alinakuyoya. **42** Kaha Muzimbu ou uashandokelele mu Yopa muoshe, kaha vantu vavengi vatsilielegele kuli Muene. **43** Kaha Petulu uakele mu Yopa ntsimbu yalaha hamo na Simoni muka kufutungula vilambu.

10 Kuakele yala umo mu Sesaliya lizina liendi Koneliasi, uje uapuile ntuama uamasualale cihita cimo va Valoma vaje vavatumbuile nguavo, “Civunga ca masualale va Itali.” **2** Uapuile yala uavakakulemesa Njambi uakuivuila Njambi liova hamo na ntanga yendi yoshe. Naua uakele nakukuasa cikuma vantu vakuhutua, kaha ntsimbu yoshe uakele nakulombela kuli Njambi. **3** Kuntsimbu imo te mutania ua viholo vitatu, uakele nacimona cije muamuene muacili kangelo ua Njambi uezile nakuhandeka kuli ikeye nguendi, “Koneliasi!” **4** Uatalele kuli kangelo na liova

nakuhandeka nguendi, “Vika Muene?” Kangelo uamukumbuluile
 nguendi, “Njambi navuluka malombelo ove na ku vipangi viove
 viacili. **5** Kaha honi tuma vamala vaye ku Yopa kuli yala umo
 Simoni ivatumbula Petulu kaha vamunehe kuno. **6** Ikeye napu
 mungezi mu njivo ya Simoni uje muka kufutungula vilambu, njivo
 yendi ili kuyehi na mema a kalunga.” **7** Omo uje kangelo yakele
 nakuhandeka nendi uaile, kaha Koneliasi uasanene vangamba
 vendi vavali na lisualale uje uapuile uavaka kulemesa Njambi,
 umo uavaje vakele nakumupangela. **8** Hanima yakuvaleka
 vioshe, uavatumine ku Yopa. **9** Liamukuavo, omo vakele mu
 ngila nakuya ku Yopa, kaha Petulu uaile ha tsimba lia njivo
 nakulombela te litangua lili hhakati ka mutue. **10** Uevuile njala
 kaha uakele nakutonda viakulia, te vali nakuvuahesa viakulia,
 uakele nacimona. **11** Uamuene lili liashokoloka na cuma cimo
 cakulifua ngue ntanga yakama ije yazezumukilile ha mavu
 yakuta ku vimbango viuana via lifuti. **12** Mukati kayo muakale
 miyati yoshe ya tusitu, tusitu vakulikoka ha mavu na tuzila.
13 Kaha uevuile lizi ngualio, “Katuka Petulu, tsiha kaha alia.”
14 Vuno honi Petulu uahandekela nguendi, “Muene kuahi,
 omuo kanda njicilieho cuma cimo cakujuala cipue cakujeneka
 kujela.” **15** Kaha lizi liahandekela kuli ikeye naua ntsimbu ya
 mucivali ngualio, “Keti utumbule nguove viakujuala vije Njambi
 nalelesa **16** Eci calingiuile vintsimbu vitatu, kaha cije cuma
 vacihiluisile naua mulu.” **17** Tele Petulu nalikomokela cije
 cimona mucinalumbunukila, vamala vaje vavatumine kuhuma
 kuli Koneliasi vehuile ku njivo ya Simoni kaha vemanene ku
 cikolo. **18** Vehuile nguavo, “Kuli mungezi kuno ivatumbula
 nguavo Simoni Petulu ndi?” **19** Tele Petulu ali nakusinganieka
 cimona, Cimbembesi cahandekela kuli ikeye nguaco, “Tala,

vamala vatatu vali nakukutonda. **20** Katuka yauye ha mavu, linga ukaye navo kuakuhona kuhona, omuo yange njavatumu.”

21 Kaha Petulu uaile ha mavu kuli vaje vamala nakuhandeka nguendi, “Yange uno muli nakutonda. Vika munezila kuno?” **22** Kaha vamukumbuluile nguavo, “Koneliasi Ntuama ua masualale cihita cimo ikeye natutumu kuno. Ikeye yala uacili mukakulemesa Njambi, kaha naua Vayunda voshe vakamusingimika. Kaha Kangelo ua Njambi kamulekele linga akulanie uye ku njivo yendi linga akevuile vije viukahandeka.” **23** Kaha Petulu ualaniene vaje vamala linga vakose mu njivo yendi. Kaha liamukuavo uaile hamo navo, navamo vaka kutsiliela vaje vahumine ku Yopa vahile hamo nendi. **24** Kaha liamukuavo vahete ku Sesiliya, kuje Koneliasi uakele nakuvavandamena, hamo navavushoko na vavusamba vendi vaje valaniene. **25** Hakuheta kua Petulu, Koneliasi uamusheshele nakuu ku viliato viendi nakumulemesa.

26 Vuno honi Petulu uamukatuile nakuhandeka nguendi, “Katuka njinapu nji muntu lika.” **27** Kaha omo uakele nakuhandeka nendi, uakovelele mu njivo kaha uauanene vantu vavengi valikungulula hamo. **28** Kaha uahandekela kuli vakevo nguendi, “Yeni munatantekeya ngueni Kayunda Lishiko liendi kulitavesa kulimenekele na kukala hamo nava keti Vayunda. Vuno honi Njambi nanjimuesa ngeci yange keti njiyongole muntu umo nguange uakujala cipue uakuhona kulela. **29** Kaha omo muanjisanene, njinezile kuakuhona vimpata. Kaha honi njihula vika muanjisanenena.” **30** Koneliasi uamukumbuluile nguendi, “Yapuile nge ntsimbu ino vene te munahiti matangua auana omo njakele na kulombela mu njivo yange ha ola ya mucitatu ya cinguezi. Kaha hajevene yala umo uazalele vizalo viakuviazima uemanene kulutue luange. **31** Kaha uahandekela nguendi,

'Koneliasi lilombelo liove vanalivu na vipangi viove vanavianuka
 kuli Njambi. **32** Tuma umo ku Yopa linga akasane yala umo
 lizina liendi Simoni ivatumbula Petulu. Napu mungezi ku njivo ya
 Simoni uje mukakufutungula vilambu uje uakala kungenge ya
 cisali.' **33** Nankuma, njakusanene vuasi vuasi, kaha unavuahesa
 omo uneja. Kaha tuvavoshe tuli kuno ku mesho a Njambi
 nakuivuilila vije Muene nakushiki kuhandeka." **34** Kaha Petulu
 uaputukile kuhandeka kuli vakevo nguendi, "Mua vusunga
 njinevuisisa nguange Njambi kekuyengula. **35** Vaje voshe
 vamuteua nakulinga vije viacili navatambula, kakatala ku muyati
 ua vantu. **36** Muatantekeya muzimbu uatumine kuli Vaisaleli, uje
 uakuambulula Muzimbu Uacili ua ciyulo kuhitila muli Yesu Kilistu,
 Muene ua voshe. **37** Uje muzimbu uashandokelele mu Yundeya,
 uaputukilile mu Ngaliileya munima ya luano ha kuambulula
 kumbuitika kua kutenguluka. **38** Muje Njambi uavuavesele
 Yesu uaku Nazaleta na Cimbembesi Uakulela na nzili. Uakele
 nakuya kuoshe nakupanga viacili nakukanguisa vaje voshe
 vakele na nzili ya Liyavolo, omuo Njambi uakele hamo nendi.
39 Tuvakaleho kuvije vioshe vialingiuile mu Yundeya namu
 Yelusalema. Kaha vamutsehile mukumushukika ha cilindakano.
40 Vuno honi Njambi uamusanguile ku vatsi ha litangua lia mu
 citatu na kumutavesa linga alisholole, **41** keti ku vantu voshe vuno
 honi kuli yetu lika vaje vahanguile Njambi kupua vakaleho vendi,
 yetu vaje valile nendi na kunua nendi munima yakusanguka
 ku vatsi. **42** Uatushikile kuambulula ku vantu na kuambulula
 vukaleho ngeci Njambi namuhangula kupua muka kuyula uavaka
 kuyoya na vatsi. **43** Kaha tunanguizi va Njambi voshe va Njambi
 vakahana vukaleho nguavo uoshe uje akatsiliela muli ikeye
 vakamukonekela ku vupi vuendi kuhitila muli lizina liendi." **44**

Tele Petulu uakele nakuhandeka, Cimbembesi Uakulela cezile hali voshe vaje uevuile muzimbu. **45** Kaha Vayunda vaje vaka kutsiliela vaje vezile na Petulu kuhuma ku Yopa valikomokelele cikuma hakumona vuana vua Cimbembesi Uakulela vanacihana cipue kuli vaje keti Vayunda. **46** Vevuile vali nakuhandeka mu vindaka viakuliseza seza nakulemesa vukama vua Njambi, kaha Petulu uahandekela nguendi, **47** “Ava vantu vanatambula Cimbembesi Uakulela, nge muje yetu tuacitambuile. Nkuma kuli umo asa kuvavindika kuvambuitika ku mema ndi?” **48** Kaha uavashikile linga vavambuitike mu lizina lia Yesu Kilistu. Kaha vamulombeke linga akale navo matangua amandende lika.

11 Kaha Tunganda na vaka kutsiliela vaje vakele mu Yundeya vovuile nguavo vaje keti Vayunda navakevo vanatambula lizi lia Njambi. **2** Omo Petulu uaile ku Yelusalema, vaje keti Vayunda vaje vauanene kavumbi ha kulovoka vamuluisile, **3** nakuhandeka nguavo, “Vika unaila kuli ava keti Vayunda vakuhona kulovoka nakulia navo?” **4** Kaha Petulu uaputukile kuvalumbunuina kuputukila hambangelo nguendi, **5** “Omo tele njakele nakulombela mu mbonge ya Yopa, njamuene cimona. Njamuene cimo cezile ha mavu cakulifua ngue ntanga yakama yakukuta ku vimbango viuana kuhuminina muilu, kaha yatulilile kuyehi nange. **6** Omo njatalele cikuma mukati kayo njamuene miyati ya tusitu vamikono iuana, tungunga, tusitu vakulikoka ha mavu, na tuzila. **7** Kaha njevuile lizi lihandeka kuli yange ngualio, ‘Katuka Petulu, ntsiha kaha ulie!’ **8** Vuno honi njakumbuluile nguange, ‘Muene kuahi, omuo kanda njicilieho cuma cimo cakujuala cipue cakujeneka kulela.’ **9** Kaha lizi lihandekela kuli yange naua ntsimbu ya mu civali kuhuminina muilu ngualio, ‘Vije Njambi nalelesa, keti uvitumbule nguove

viakujuala.’ 10 Eci calingiule ha vintsimbu vitatu, kaha ije ntanga na vioshe vije viakeleho vavihiluisile naua muilu. 11 Kaha hajevene vamala vatatu vaje vavatumine kuli yange kuhuminina ku Seseliya vahete ku njivo kuje kunjakele. 12 Cimbembesi canjilekele nguaco njiye navo kuakuhona kulisindiya. Ava vakuetu vatanu na umo vaka kutsiliela vaile hamo nange ku Seseliya, kaha tuvavoshe tuakovelele hamo mu njivo ya Koneliasi. 13 Uatulekele omo muamuenenenemo kangelo uje uemanene mu njivo yendi nakuhandeka nguendi, ‘Tuma vantu ku Yopa vakasane Simoni, uje ivatumbula Petulu. 14 Akamihana muzimbu uje yove na ntanga yove yoshe mukovokela.’ 15 Omo njaputukile kuhandeka, Cimbembesi Uakulela cakele hali vakevo nge muje mucakele hali yetu hambangelo. 16 Nankuma njili nakuvuluka lizi liahandেকে Muene nguendi, ‘luano uambuitikile na mema, vuno honi vakamimbuitika na Cimbembesi Uakulela.’ 17 Nga Njambi avahana vuana vuakulifua ngue vuje vua tuhanene omo tuatsilieele muli Muene Yesu Kilistu, kaha yange iya honi linga njivianese Njambi?” 18 Kaha omo vovuile vije viahandেকে, vecелеle kumuluisa kaha vaputukile kulemesa Njambi nakuhandeka nguavo, “Nkuma Njambi nahana ntsimbu kuli ava keti Vayunda linga vatenguluke naku yoya.” 19 Vakakutsiliela vaje valishandেকে ha mapakeso na ha ntsimbu ije ivatsihile Setefano vaile kulahako, vaile ku Funisiya na ku sapulasi na ku Antioke nakuambulula lizi kuli Vayunda lika. 20 Vuno honi vaka kutsiliela vakuavo vaje vahuminine ku Sapulasi naku Silene vaile ku Antioke kaha naua vaile nakuambulula muzimbu kuli Vangelengu, nakuvalekesa Muzimbu Uacili ua Yesu Kilistu. 21 Nzili ya Muene yakele hamo navo, kaha vantu vavengi vatengulukile na kutsiliela muli Muene. 22 Muzimbu

uoshe uahete ku cikungulukilo ca mu Yelusalema, kaha vatumine Mbanambasi ku Antioke. **23** Omo uezile uamuene kavumbu ka Njambi muje muka nakuisuliua vantu, uavuahелеlele kaha uavalambelele ngeci vapue vaka vusunga kuli Muene na mitima yavo yoshe. **24** Mbanambasa uapuile yala uacili uakushula na Cimbembesi Uakulela na lutsilielo, kaha na vantu vavengi vezile kuli Muene. **25** Kaha Mbanambasa uahile ku Tasisi mukutonda Saulu. **26** Kaha omo uamuuanene uamutualele ku Antioke, mu muaka uoshe uamutuntu ava vavali valiuanene na vantu va mu cikungulukilo nakulongesa civunga cakama kaha ku Antioke kuje Vandongisi vavaputukile kuvahandeka nguavo vaka Yesu. **27** Ha ntsimbu ije tunanguizi va Njambi va Njambi vahumine ku Yelusalema vasikumukile ku Antioke. **28** Umo uavo ua lizina lia Angambase uemanene na nzili ya Cimbembesi nakuambulula vunanguizi nguendi njala yakama ilinakuija hano ha mavu oshe a vaka Loma (kaha eci calingiuile omo Kalaundiase uapuile Sezale). **29** Nankuma vandongisi vasinganiekele ngeci umo na umo hhakati kavo akatume vukuasi ngue muanasela mukukuasa vakuavo vaka kutsiliela vaje vakele mu Yundeya. **30** Kaha valingile cuma eci, vahanene vimbongo kuli Mbanambase na Saulu ngeci vavituale kuli vakuluntu va cikungulukilo.

12 Kaha ha ntsimbu ije vene muene Helonde uaputukile kupakesa vaka cikungulukilo. **2** Uatsihile Tiango munaina ya luano, namukuale. **3** Kaha omo uamuene ngeci navuahelesa Vayunda, kaha uatualeleleleho lutue kukuta Petulu. (Eci capangiuile ha ntsimbu ya ciuanao ca Mbolo yakuhona cimbaluila.) **4** Kaha omo uamukutile uamuhakele mu kamenga, kaha vamuhanene ku vivunga via masualale viuana muje muakele vauana mu civunga cimo na cimo linga vamuniunge.

Helonde uatondele kumusompesela ha civunga ca vantu omo ciuano ca Paseka nga cinahu. 5 Tele Petulu acili mu kamenga, Cikungulukilo cakele nakumulombebelela kuli Njambi. 6 Vutsiki vujevene ntsimbu Helonde kanda a mutuale kuli vantu, Petulu uakosele mukati kavaje vakele nakumuniunga vavali. Vamukutile na malienge avali, kaha kuakele masualale ha cikolo vaje vakele nakuniunga. 7 Kaha hajevene kangelo ua Njambi uasholokele na ceke kutuila mu kamenga, kaha uje kangelo uaningangele Petulu nakuhandeka kuli ikeye nguendi, "Katuka vuasi." Kaha hajevene malienge aje akele ku mavoko endi azitukile. 8 Kaha kangelo uahandেকেle naua kuli ikeye nguendi, "Kuta muiva uove kaha zala na vinkaku viove." kaha Petulu ualingile muje muamulekelelemo, kaha kangelo uahandেকেle naua nguendi, "Zala cikovelu cove kaha njikave." 9 Kaha Petulu uamukavangeyele hambanza lia kamenga, vuno honi katantekeyele nguendi vije viakele nakulinga kangelo viapuile via vusunga, uasinganiekele nguendi hamo ali nakumona lika cimona. 10 Omo vapulakanene civunga ca masualale ca kulivanga na cije ca mucivali, kaha vahete ku cikolo lia cikuavo cije cakushokoluela cikolo caku nganda. Kaha cikolo calishokolokelele cikeco vavenia, kaha vatuhukile hambaza. Vendele hamo kaha hajevene kangelo uasezele Petulu. 11 Petulu uasinganiekele hali vije vialingiuile kuli ikeye kaha uahandেকেle nguendi, "Hano honi njatantekeya muavusunga ngeci Muene natumu kangelo uendi linga anjovole ku nzili ya Helonde naku vioshe vije Vayunda vasinganiekele nguavo vikalingiua." 12 Omo uatantekeyele vioshe vije via lingiuile, uaile ku njivo ya Maliya vaina ya luano uje ivatumbuile Mako, kuje kuvakungulukilile vantu vavengi nakulombela. 13 Kaha

Petulu ua tote ha cikolo ca hambanza, kaha ngamba umo ua lizina lia Londa uezile nakumutava. **14** Uatantekeyele lizi lia Petulu kaha uavuahelele cikuma, uahilukile kuli vakevo kuakuhona kushokolola cikolo nakuhandeka nguendi, "Petulu ali hambaza." **15** Kaha voshe vahandekela kuli ikeye nguavo, "Uzaluka!" Kaha uavasindiye nguendi njimileka vusunga. Kaha vamukumbuluile nguavo, "kumani kangelo uendi." **16** Vuno honi Petulu uatuaeleho kutota ha cikolo, kaha omo vashokoluele ku cikolo vamumuene kaha valikomokelele cikuma. **17** Uavaniatelele na livoko liendi linga vaholoke kulu, kaha uavalekele omo Muene namuhumisilamo mu kamenga nguendi, "Lekeni evi kuli Tiango na vakakutsiliela." Kaha uavasezele nakuya ku mutambela ueka. **18** Kaha omo kuacele cimene kuakele citanga cikuma hhakati ka masualale vaje vaka kuniunga kamenga, hali vije vialingiuile kuli Petulu. **19** Helonde uavashikile linga vumutonde vuno honi kuvamuanene, uehozuele vaje vaka kuniunga kaha uashikile linga vavatsihe, nankuma Helonde uahumine mu Yundeya na kuya ku Sesaliya, nakukalako. **20** Nankuma Helonde uanienguelele cikuma vantu vaku Tile na Kusindone. Kaha civunga cakama caile nakumumona. Hakulivanga valambelele Mbalasitase muka kuniunga lipela ngeci avakuase. Kaha honi vaile kuli Helonde nakumulomba ngeci kukale ciyulo, omuo lifuti liavo liakele nakutambula via kulia via kuhuma ku lifuti lia muene. **21** Ha litangua lia kuhangula, Helonde ualikutile mukole uendi ua vumuene nakutumama ha vumuene vuendi nakuhandeka ku vantu. **22** Vatambakanene cikuma nguavo, "Keti lizi lia muntu lihandeka vuno honi lizi lia tunjambi!" **23** Hajevene kangelo ua Njambi uapupile Helonde, omuo kahanene kasingimiko kuli Njambi. Kaha mavuno amulile, kaha uatsile. **24** Vuno honi lizi

lia Njambi liatualeleleho kuya lutue. 25 Omo vamanusuile vije vivailile kuli Mbanambasa na Saulu kaha vahilukile ku Yelusalema hamo na luano, uje ivatumbuile naua nguavo Mako.

13 Kaha mu cikungulukilo ca Antioke kuakele tunanguizi va Njambi va Njambi na valongisi, vapuile Mbanambase na Simioni uje ivatumbuile nguavo uaku zivala, na Luyasi (uje uahumine ku Silene) na Manane, (Uje ivalelele hamo na Sezale Helonde) na Saulu. 2 Omo vakele nakulemesa Muene nakuliumina via kulia, Cimbembesi Uakulela cahandekele nguaco, “Njitepeseleniko Mbanambase na Saulu linga vapange vipangi vije njivasanenene.” 3 Hanima yakuliumina via kulia na kulombela, nakuvasaleka mavoko kaha vavatumine. 4 Omo Cimbembesi Uakulela ca tumine Mbanambase na Saulu vaye ku Seleusiya, kaha hakuhuma kuje vasikumukile mu vuato ku nkundu lia Sapulasi. 5 Omo vahete ku Salamisi vaputukile kuhandeka lizi lia Njambi mu vinjivo via malombelo via Vayunda. Kaha luano uakele hamo navo mukuvakuasa vipangi. 6 Vendele mu nkundu muoshe nakuheta kuli Pafose kuje vakauanene umo muka matseno lizina liendi Mbala-Yesu, ikeye Kayunda uje ualitumbuile ikeye vavenia kupua kananguizi ua makuli. 7 Uapuile kavusamba kauje mukuluntu uamuje mu nkundu lizina liendi Selengiyase Pauluse, uje uapuile yala uamangana. Nguvulu ua Loma uasanene Mbanambase na Saulu omuo uatondele kuivua lizi lia Njambi. 8 Vuno honi vakele nakuvaluisa kuli muka mantseno Eliamase (eli likelio lizina liendi lia Cingelengu), uje uesekele kuhumisa Nguvulu lutsilielo. 9 Vuno honi Saulu uje ivatumbuile nguavo Paulu uashulile na Cimbembesi Uakulela, uatalele uje muka mantseno. 10 Nakuhandeka nguendi, “Yove muna Liyavolo, yove citozi ca vusunga, uakushula na makuli

oshe na lizangamena lioshe, kaha yove ntsimbu yoshe uli nakueseka kutengulula vusunga vua Muene kuvupuisa makuli.

11 Muene akakuluisa, kaha ukapua kapuputua muka ntsimbu lika, kukamono kutua ca litangua.” Kaha hajevene mbundu na milina viezile ha mesho endi kaha uahonouele kumona, uaputukile kutonda muntu linga amukuate ku livoko. **12** Kaha omo Nguvulu uavimuene vije via lingiuile uatsiliebele, omuo ualikomokelele cikuma ha vilongesa via Muene. **13** Kaha Paulu na vakuavo vajavukile mu vuato kuya musinia lia Pafose, kaha vezile ku Pelenga nganda ya mu Pamefeliya, kaha luano uavasezele uahilukile ku Yelusalema. **14** Vahumine ku Pelenga vahete ku Antioke mu Pisindiya, kaha lia Sapalalo vaile mu njivo ya malombelo ya Vayunda na kutumama. **15** Omo vatandele Lishiko lia Mosesa na visoneka via tunanguizi va Njambi va Njambi kaha vantuama va mu njivo ya malombelo ya Vayunda vatumine lizi kuli vakevo nguavo, “Vavusamba tumilomba ngueto muhandeke kuli vantu nga muli na mezi akuvatakamesa.” **16** Kaha Paulu uemanene na kualola livoko liendi muilu nakuhandeka nguendi, “Vavushoko vuange vaka Isaleli neni keti Vayunda vaka kulemesa Njambi, tolilileni kuli yange! **17** Njambi ua vantu va Isaleli uahanguile vakukuluila vetu, nakuvapuisa muyati uakama ha tsimbu ije vakele vangezi mu Ingito. Kaha Njambi uavahumisile mu Ingito na nzili yendi yakama, **18** Kaha uavaniungile mu mpambo miaka yakupua makumi auana. **19** Uanongesele mafuti a miyati itanu na ivali mu lifuti lia Kanana, kaha uapuisile lifuti lije vusuana vua vantu vendi. **20** Kaha evi viuma vioshe via lingiuile ha miaka yakusetekesa vihita viuana na makumi atanu. “Kaha munima yevi uavahanene mahako noho ha ntsimbu ya kananguizi Samuele. **21** Valombe muene, kaha Njambi

uavahanene Saulu muna Kishe, uaku muyati ua Mbenjameni, ngeci apue muene uavo ha miaka makumi auana. **22** Kaha omo Njambi uahumisile Saulu ha vumuene, uapuisile Ndaviti muene uavo. Eci cikeco cahandeketele Njambi hali ikeye nguendi, 'Njinauana Ndaviti muna Njesi ikeye yala uje injazanga, uje akalinga viose vije njitonda ngeci avilinge.' **23** Ikeye Yesu uaku ntanga ya Ndaviti uje Njambi uamupuisile muyoyesi ua vantu va Isaleli ngue muakulahesele laja. **24** Ntsimbu kanda Yesu aputuke vipangi viendi, luano uambuluile kuli vantu voshe va Isaleli ngeci vatenguluke ku vupi vuavo nakuvambuitika. **25** Kaha omo luano uahete muyehi nakumanesa vipangi viendi, uehuile vantu nguendi, 'Musinganieka ngueni Yange iya? Keti yange uje muli na kuvandamena. Vuno honi ivuilileni! Alinakuija munima yange, yange kunjasa cipue kuzitula miva ya vinkaku viendi.' **26** "Vavushoko vange vaka Isaleli vatekuilila va Avilahama, kaha neni voshe keti Vayunda yeni mulikuno vaka kulemesa Njambi: muzimbu ou uakuovoka vanautumu kuli yetu! **27** Omuo vantu vaje valinakuyoya mu Yelusalema na vakuluntu omuo kuvatantekeyele ngeci ikeye napu muyoyesi, cipue kuivuisisa mezi a tunanguizi va Njambi va Njambi aje avakatanda ha litangua na litangua lioshe lia Sapalalo, cipue ngoco valingisile mezi a tunanguizi va Njambi va Njambi kupua a vusunga mukuhana Yesu mulonga. **28** Cipue ngocovene kuvauanene vukaleho ngeci vamuhatuile mulonga ua kutsa, vuno honi valombe Pilato linga amutsihe. **29** Kaha omo valingile viose vije ngue muviahandeka visoneka hali ikeye, vamuhumisile ha cilindakano na kumuhaka mu cihilo. **30** Vuno honi Njambi uamusanguile ku vatsi, **31** kaha ha matangua amengi ualisholuele kuli vaje uendele navo kuhuma ku Ngalileya nakuheta ku Yelusalema. Vakevo honi vanapu vakaleho vendi

kuli vantu va Isaleli. **32** Yetu tulikuno naku minehela Muzimbu Uacili, uje Njambi uakulahesele vakukuluila vetu kuvilinga, **33** vikevio natulingila yetu vatekuluila vavo mukusangula Yesu ku muono ngue muvanasoneka mu livulu lia mucivali lia Miaso ngualio, 'Yove unapu u munange, litangua lia lelo njinapu nji Isho.' **34** Kaha eci cikeco cahandekela Njambi hakumusangula ku vatsi nguendi kakapolela mu cihilo kuahi, 'Njikakuhana vivesikiso via kulela via vusunga vije njakulahesele Ndaviti.' **35** Ngue muanahandeka naua mu mikanda yeka nguendi, 'Kukatava ngamba yove uakulela linga apole mu cihilo.' **36** Kaha omo Ndaviti uapangele cizango ca Njambi ha ntsimbu yendi vavenia, kaha uatsile, vamutsindile na vakukuluila vendi, kaha muvila uendi uavolele mu cihilo. **37** Vuno honi kuli uje yasanguile Njambi ku vatsi muvila uendi kuuapolelele mu cihilo. **38** "Kaha yeni voshe vavushoko vange vaka Isaleli munapande kutantekeya ngeci kuhitila muli Yesu mukemuo vali nakuambulula muzimbu uaku sambuesa ca vipi. **39** Kaha muapande kutantekeye ngeci uoshe uje atsiliela muli Yesu nazituka ku vipi, Njambi amupuisa kupua ua vusunga ku viuma vioshe vije Lishiko lia Mosesa ku liasele kumupuisa ua vusunga. **40** Zangameni linga vije vivahandekela Tunanguizi keti vilingiue kuli yeni. **41** "Talen yeni vaka kusembulula, kaha likomokeleni na kutsa! Omuo cuma cije njikalinga mu matangua eni cikapua cuma cije kumukatsiliela, cipue vamilumbunuineco!" **42** Omo Paulu na Mbanambase vahumine mu njivo ya malombelo ya Vayunda, vantu vavalaniene naua kuhiluka kuli vakevo ha litangua lia Sapalalo likuavo nakuvaleka viuma evi. **43** Omo vantu vahumine kuje ku njivo ya malombelo ya Vayunda, Vayunda vavengi na vaje keti Vayunda vaje vapuile va kulongua ku futisi ya Vayunda

vakavele Paulu na Mbanambase. Kaha vahandekete kuli vakevo nakuvatakamesa kukakateya ha kuyoya mu kavumbi ka Njambi.

44 Kaha lia Sapalalo yakaveleho vantu vavandende lika vasalele mu nganda omuo voshe vezile mukuivua lizi lia Muene. **45**

Omo Vayunda vamuene civunga, vakele nacipululu, valuisile vije viakele nakuhandeka Paulu nakumutukanga. **46** Vuno honi Paulu

na Mbanambase vahandekete nakusimpa nguavo, “Capandele ngue lizi lia Njambi valihandekete kuli yeni ha kulivanga. Vuno honi mualivianene, kaha munalisinganieka yeni vavenia ngueni kumuafuilile kutambula muono uayaye, kaha tumiseza nakuya kuli vaje keti Vayunda. (aiōnios g166) **47** Omuo eli likelio Lishiko

lianatushiki Muene nguendi, “Njinamipuisa ceke kuli ava keti Vayunda, ngeci vaka mafuti voshe vakovoke.” **48** Omo vaje keti

Vayunda vuovuile evi, vavuahetele nakulemesa lizi lia Muene, kaha vaje vavahanguile kupua na muono uayaye vatsilielete.

(aiōnios g166) **49** Kaha lizi lia Muene liashandeketele kuoshe mu lifuti lije. **50** Vuno honi Vayunda vashongangeyele vantuama va

mu nganda, nava vampuevo vakutsimana vaje keti Vayunda vaje vakulongua vaka kulemesa Njambi. Kaha vaputukile kupakesa

Paulu na Mbanambase nakuvashaka mu lifuti liavo. **51** Vuno honi tunganda vatotomuene likungu ku viliato viavo kupua cihiso

ca vantu va kuje, kaha vaile ku Ikoniame. **52** Kaha vandongisi mu Antioke vashulile nakuvuahetele na Cimbembesi Uakulela.

14 Cuma cimolika calingiuile mu Ikoniame, muje Paulu na Mbanambase vaile mu njivo ya malombelo ya Vayunda vahandekete mu ngila ije yanehelele ngeci civunga cakama ca Vayunda na Vangelengu linga vatsilie. **2** Vuno honi Vayunda vaje vakakuhona kutsilie vashongangeyele vaje keti Vayunda nakuluisa vaka kutsilie. **3** Kaha Paulu na Mbanambase vakele

kuje ntsimbu yalaha, vahandeketele nakusimpa hali Muene, uje uasholuele ngeci muzimbu uavo ua kavumbi uapuile ua vusunga mukuvahana nzili ya kulinga vitantekeso na vikomoueso. 4 Vuno honi vantu va muje mu nganda valitepele, vamo vemanene na Vayunda, vakuavo vemanene na tunganda. 5 Kaha Vayunda na vaje keti Vayunda hamo na vakuluntu vavo, valitavasanene kuyandesha tunganda nakuvasha mavue. 6 Kaha omo tunganda vanangukile eci, vateuelele ku Lisitala na ku Ndemba vinganda via mu Likaoniya na ku mitambela yakuhatako. 7 Kaha kuje vambuluile Muzimbu Uacili. 8 Mu Lisitala muakele yala umo uje uapuile cilema ua mikono hume ha kusemuka cendi kasele kuenda. 9 Uatumamene kuje nakuivua mezi a Paulu, Paulu uamuene ngeci natsiliela, kaha asa ku kanguka nankuma uamutalele ntoma. 10 Kaha Paulu uatambekele na lizi liakama nguendi, “Katuka uimane na mikono yove!” Kaha uje yala uatumbukile nakuputuka kuenda. 11 Omo civunga camuene vije Vialingile Paulu, vaputukile kutambeka mu ndaka yavo ya Cilikaoniya nguavo, “vanjambi vaneja kuli yetu mu cifua ca vuntu!” 12 Kaha valukile Mbanambase lizina nguavo Zeyase, naua lizina lia Paulu nguavo Helemese, omuo ikeye uapuile mukuluntu uakuhandeka. 13 Kasasendote ua Zeyase uje njivo yendi yakulemesela yakele hambanza lia nganda, uanehele vangombe va vankomba na vitsani ku cikolo, omuo ikeye na vaje vivunga vatondele kukombelela nkombelo ku tunganda. 14 Vuno honi omo Mbanambase na Paulu vovuile vije vatondele kulinga, vatavozuele vizalo viavo nakushatukila mukati ka civunga nakutambeka nguavo, 15 “Vika muli nakulingila cuma eci? Netu tunapu vantu ngeci yeni! Tulikuno mukuambulula Muzimbu Uacili, nakumitengulula ku viuma viangoco ngeci muije

kuli Njambi ua kuyoya, uje uatangele lilu na mavu na mema a kalunga na viose vilimo. **16** Ku miaka ya vakukulula vetu uatavesele vantu voshe linga vaye mu vingila viavo vavenia. **17** Vuno honi ha ntsimbu ije uahanene vukaleho vuakukala cendi vavienia ha viuma via cili, kaha akamihana kalunga na vimbutu ha ntsimbu yavio, akamihana via kulia nakushulisa mitima yeni nakuvuahelela.” **18** Cipue ngocovene na mezi aua a tunganda kuvasele kuvindika civunga kukombelela nkombelo kuli vakevo. **19** Vuno honi Vayunda vamo vahuminine ku Antioke mu Pisindiya naku Ikoniame vashongangeyele vivunga kaha vashela mavue Paulu nakumukokela hambaza ya nganda omo vayonguele nguavo hamo natsi. **20** Vuno honi omo vandongisi vamuzengelekele, uahindikile nakuimana nakuhilukila mu nganda. Kaha liamukuavo ikeye na Mbanambase vaile ku Ndemba. **21** Omo Paulu na Mbanambase vambuluile Muzimbu Uacilil mu Ndemba, kaha vauauanene vandongisi vavengi. Kaha vahilukile ku Lisitala na ku Ikonoyame noho vahete ku Antioke, mu Pisindiya. **22** Vakolesele vandongisi nakuvatakamesa ngeci vapue vaka vusunga mukutsiliela, vavalongesele nguavo, “Tuapande kuhita mu tuyando tuatuingi ngeci tukovele mu vumuene vua Njambi.” **23** Mu cikungulukilo na cikungulukilo vemikilemo vankulutu, kaha na malombelo na kuli kela kulia vavakundikile kuli Muene uje ivatsiliehelele. **24** Kaha omo vahete mu mutambela ua Pisindiya, vezile ku Pampaliya, **25** kuje vambuluile lizi ku Pelenga, kaha vasikumukile ku Ataliya. **26** Kaha kuhuma kuje vajavukile mu vuato nakuhiluka ku Antioke ku mutambela uje vavakundikile kukavumbi ka Njambi ku vipangi vije vinamanesele ku linga ha ntsimbu ije. **27** Omo vahete mu Antioke vakunguilile hamo vantu vaka cikungulukilo nakuvaleka

viuma vije via lingile Njambi, muje mua shokololuele ngila kuli vaje keti Vayunda ngeci vatsilie. 28 Kaha vakele kuje ntsimbu yalaha na vandongisi.

15 Vuno honi vamala vamo vahumine ku Yundeya vaile ku Antioke vaputukile kulongesa vaka kutsiliela nguavo, “Kumuasa kuovoka kuvanga mutuhuke ngue kuya ku Lishiko lia Mosesa.” 2 Kaha Paulu na Mbanambase vakele na vimpata cikuma na vakevo ha cuma eci, vasinganiekele ngeci Paulu na Mbanambase na vamo veka vantu va mu Antioke vaye ku Yelusalema nakuliuana na tunganda na vakuluntu vamu nganda ije. 3 Nankuma, cikungulukilo ca vatumine, kaha omo vahitile mu Fonisiya na mu Samaliya, kaha valumbunuine muje vati vaje keti Vayunda vatengulukilile kuli Njambi, ou muzimbu uanehele kuvuahelera cikuma kuli vaka kutsiliela voshe. 4 Kaha omu vahete Yelusalema, vavatambuile ku cikungulukilo na tunganda na vakuluntu, kaha valimbunuine vuoshe vije valingile Njambi. 5 Vuno honi vakakutsiliela vamo vaje vakundamene ku civunga ca Vafaliseo vakatukile nakuhandeka nguavo, “Vaje keti Vayunda vanapande kulovoka nakuvaleka ngeci vononoke Lishiko lia Mosesa.” 6 Tunganda hamo na vakuluntu vakungulukile na nakusinganieka cihula eci. 7 Kaha omo vahandekela ntsimbu yalaha, Petulu uakatukile nakuhandeka kuli vakevo nguendi, “Vakakutsiliela muatantekeya hume laja Njambi uahanguile yange hhakati keni na kuambulula Muzimbu Uacili kuli vaje keti Vayunda ngeci vovue na kutsiliela. 8 Njambi uje atantekeya visinganieka via muntu uoshe, uamuesele vukaleho vuendi kuli vaje keti Vayunda hakuvahana Cimbembesi Uakulela, ngue muje muatuhanene yetu. 9 Kaha kamonesele kahangu hhakati kavo netu, vuno honi uavasambesele ku vupi vuavo omo

vatsilielee. **10** Kaha honi vika muesekele Njambi nakutuika citeli ha miongo ya vandongisi cije cipue vakukuluila vetu cipue yetu kutuasa kucambata. **11** Tutsiliela na kuovoka ha kavumbi ka Muene Yesu, ngue vakevo naua.” **12** Kaha civunga coshe ca vantu vaholokele kulu omuo vovuile Mbanambase na Paulu valumbununa vitantekeyeso na vikomoueso vije vialingile Njambi muli vakevo hali vaje keti Vayunda. **13** Omo vamanusuile kuhandeka vioshe, kaha Yakomba uahandekela nguendi, “Vavusamba njivuilileni! **14** Simoni ahavene natulumbunuina muje vati Njambi hakulivanga uahakelele mana kuli vaje keti Vayunda mukuhanzulaho vamo hhakati kavo ngeci vapue vantu vendi. **15** Vihandeka via tunanguizi va Njambi va Njambi via litombola muacili na viuma evi. Ngue muje muviendeka visoneka, **16** ‘Kaha Muene Njambi alinakuhandeka Nguendi, munima ya viuma evi njikeluka nakuiluisa naua vumuene vua Ndaviti njikavutungulula nakuvukolesa naua. **17** Kaha vantu voshe vakeja kuli yange, voshe vaje keti Vayunda vaje vanjikana kupua vange. **18** Kaha omu mukemuo mualinakuhandekela Muene, uje uasholuele viuma vioshe kusankulu.’ (aiōn g165) **19** Yakomba uahandekela nguendi “Muvisinganieka viange,” nguange, “kutua kupesa vaje keti Vayunda vaje vanatengulukila kuli Njambi. **20** Vuno honi tunapande kuvasonekela mukanda uakuvaleka ngueta keti valie viakulia via kujeneka kulela omo vanavikombelela ku tumponia nakulitenga kuvupangala, kaha naua keti valie tusitu tua kutikinia cipue kulia maninga. **21** Kuhuma kuntsimbu ya laja Lishiko lia Mosesa valitanda muvi njivo via malombelo via Vayunda ha litangua lia Sapalalo, kaha naua mezi endi va ambulula mu vinganda vioshe.” **22** Kaha tunganda na vakuluntu hamo na cikungulukilo coshe vasinganiekele

kuhangula vantu vamo, vahanguile vamala ku civunga cavo
ngeci vavatume ku Antioke hamo na Paulu na Mbanambase.
Vahanguile naua vamala vavali vaje vavasingimikile cikuma vaka
kutsiliela, Yundasa ivasanene Mbalambase na Silasi. **23** Kaha
vavatumine hamo na mukanda uakuya kuli vakevo nguavo,
“Vakuetu yetu tunganda na vakuluntu, tunatumu vihindu vietu kuli
yeni voshe vakuetu vaje keti Vayunda ku cisemua vaje muakala
mu Antioke na mu Silisha. **24** Tunevu nguavo vamo vamala vamu
civunga cetu vaneja na nakumitanganesa na vije vivanahandeka
vakevo kuvatambuile vilongesa viakuhuma kuli yetu. **25** Kaha
tualikunguluile nakulitavasana tu vavoshe khangula vamo
vamala nakuvatuma kuli yeni. Hamo na vavusamba vetu
vatuazangele cikuma Mbanambasa na Paulu, **26** vaje vahanene
muono uavo mukupangela Muene uetu Yesu Kilistu. **27** Kaha
tunatumu Yundasa na Silasi vaje vakamileka viuma vimo vije
vituli na kusoneka. **28** Omo Cimbembesi Uakulela hamolika
netu tualitavasana ngeci kutuapandele kumituika citeli ceka
lelo kuvanga lika mashiko aua nguetu, **29** Keti mulie viakulia
vije viakukombelela ku tumponia, keti munue maninga, keti
mulie kasitu uakutikinia, kaha litengeni ku vupangala, mukakala
muacili nga muliniunga kuakuhona kulinga viuma evi, vihindu
vienii.” **30** Kaha vaje vavatumine vasikumukile ku Antioke kuje
vakakunguluile civunga coshe ca vaka kutsiliela nakuvahana
uje mukanda. **31** Kaha omo vantu muvatandele uje mukanda
vavuahalelele cikuma ha muzimbu uakuvasimpisa. **32** Kaha
Yundasa na Silasi vaje vapuile tunanguizi va Njambi va Njambi,
va vasimpisile nakuvatakamesa cikuma. **33** Omo vakele navo
kuje ha ntsimbu imo, kaha vaka kutsiliela vavahiluisile kuli vaje
vavatumine nakuhandeka kuli vakevo nguavo endeni mu ciyulo.

34 [Kaha Silasi uasinganiekele kukala kuje.] **35** Vuno honi Paulu na Mbanambasi vasalele mu Antioke, hamolika na vakuavo veka vavengi valongesele na kuambulula Muzimbu Uacili ua Muene. **36** Ha ntsimbu imo Paulu uahandekete kuli Mbanambase nguendi, “Tuye tuhiluke linga tukameneke vakakutsiliela mu vinganda vioshe muje tuambulule lizi lia Muene, linga tukamone vati muje vali nakuyoya.” **37** Kaha Mbanambase uatondele kuambata luano uje ivatumbuile Mako, linga vaye nendi. **38** Vuno honi Paulu uasinganiekele nguendi keti cacili kuya nendi, omuo kakele hamo navo mukumanesa vipangi, vuno honi uahilukile nakuvaseza mu Pampaliya. **39** Hakele vimpata, kaha valitepele Mbanambase uambate Mako nakuya ku Sepulasi na vuato. **40** Vuno honi Paulu uahanguile Silasi nakuya nendi, vmutavesesele kuli vaka kutsiliela kuhitila mu kavumbi ka Muene. **41** Omo vaile vahitile mu silia namu Silisha mukukolesa vikungulukilo

16 Kaha Paulu uahete naua ku Ndemba na kuli Lisitala, kuje kuakele mukua Yesu umo lizina liendi Timoteo. Vaina navakevo vapuile vakua Yesu vaje vapuile Kayunda, vuno honi ishe uapuile Kangelengu. **2** Kaha voshe vaka kutsiliela vamu Lisitala na mu Ikoniame vashangazalele cikuma Timoteo. **3** Kaha Paulu uatondele kuya na Timoteo, kaha uamutuhisile. Ualingile vioshe evi omuo Vayunda voshe vaje vakele mu mitambela ije vatantekeyele ngeci ishe ya Timoteo uapuile Kangelengu. **4** Omo vakele nakuhita mu vinganda, vahanene vakakutsiliela mashiko aje avasinganiekele tunganda na vakuluntu mu Yelusalema, kaha vavalekele linga vononoke aje mashiko. **5** Vikungulukilo viakele na nzili mukutsiliela kaha valivuezelele ha litangua na litangua. **6** Kaha vahitile mu mutambela ua Filingiya na mu Nglatiya omuo Cimbembesi Uakulela cavavindikile kuambulula

muzimbu mu nganda ya Asiya. 7 Kaha omo vahete ku
 nginga ya Misiya vesekele kuya mu lifuti lia Mbitaniya, vuno
 honi Cimbembesi ca Yesu kucavatavesele. 8 Kaha vahitile
 mukati ka Misiya nakuya ku Tolouase. 9 Kaha ku vutsiki vuje
 vene Paulu uamuene cimona muje uamuene yala umo ua ku
 Masendoniya nemana nakumulomba nguendi, "Ija kuno ku
 Masendoniya uakutukuase." 10 Kaha omo Paulu uamuene
 eci cimona, hajevene tuakatukile nakuya ku Masendoniya,
 omuo tuasinganiekele ngueta Njambi natusana mukuambulula
 Muzimbu Uacili kuli vantu kuje. 11 Omo tuahumine ku Tolouase
 tuajavukile mu vuato nakuya ku Samotalase, kaha lia mukuavo
 tuaile mu Neyapolise. 12 Kaha kuhuma kuje tuahile ku Filipu,
 nganda yamutambela uakulivanga mu lifuti lia Masendoniya,
 ikeyo naua yapuile nganda ya Loma kaha tuakele muje mu
 nganda matangua amengi. 13 Kaha lia Sapalalo tuakatukile
 mu nganda tuaile ku ngenga ya ndonga kuje tuayonguele
 ngueta kuli mutambela uakukungulukila mukulombela. Kaha
 tuatumamene nakusikama na vampuevo vaje vakungulukilili kuje.
 14 Kaha umo uavo uatuvuile uapuile Lindiya uahumine ku Tiyatile
 uapuile mukakulandesa vintanga viacili viakuvenguluka naua
 uapuile mpuevo ua kulemesa Njambi, kaha Muene uashokoluele
 mutima uendi kukuivuilila ku vije viakele nakuhandeka Paulu.
 15 Kaha omo vamumbuitikile ikeye na vantu vamu njivo yendi,
 kaha uatulanienne nguendi, "Ijeni mukakale mu njivo yange nga
 muasinganieka ngueni njinapu muka kutsiliela muli Muene."
 Nankuma uatusindiile linga tuye. 16 Ha litangua limo omo tuakele
 nakuya ku muhela uakulombelela, tualuanene na ngamba
 ua mpuevo uje uakele na Cimbembesi cakujuala uje uakele
 nakumupangesa mukumona viuma via kulutue. Kaha uapitisile

cikuma muene uendi mukuhandeka viuma viacili vije vikalingiua kulutue. 17 Ou mpuevo uakavele Paulu hamo netu kaha uatambekele nguendi, “Ava vamala vanapu vangamba va Njambi Uahelu lia Vioshe! Vali nakuambulula kuli yeni ngila ya kuovoka!”

18 Nankuma ualingile eci matangua amengi, vuno honi Paulu uapililihile, kaha uatengulukile nakuhandeka kuli uje Cimbembesi nguendi, “Mu lizina lia Yesu Kilistu njikushika nguange huma muli ikeye!” Kaha hajevene Cimbembesi cahumine muli uje mpuevo.

19 Omo liavenia uje ngamba uevuile nguendi uje mpuevo ngila ya kupangelamo vimbongo inahu, vakuate Paulu na Silasi nakuvakokangeya nakuvatuala hambanza kuli vakakuswana ku muhela uakulandesela. 20 Kaha vavatualele ku mesho a vakuluntu Valoma nakuhandeka nguavo, “Ava vamala vanapu Vayunda, kaha valinakuneha vukalu mu nganda yetu. 21 Vali nakulongesa futisi ije iluisa Lishiko lietu, yetu tu Valoma, kaha kutuasa kutava futisi yavo cipue kuyikava!”

22 Kaha civunga coshe calitavasanene kuluisa Paulu na Silasi. Kaha honi vaje vakuluntu vatavozuele vizalo via Paulu na Silasi. Nakushika ngeci vavapupe. 23 Kaha omo vavapupile cikuma, vavahakele mu kamenga, kaha vashikile cikuma muka kuniunga kamenga ngeci apate cikuma ku vikolo. 24 Omo uje muka kuniunga kamenga uatambuile Lishiko eli, kaha uavahakele mukati ka mulili ua kamenga nakuhaka mikono yavo mu vikuali. 25 Vuno honi mukati kavuntsiki Paulu na Silasi vakale nakulombela nakuimba miaso ya Njambi, kaha vaje vinzinda vakele mu kamenga vavevuile. 26 Hajevene kuakele mandunduma akama cikuma kaha luvula lua kamenga luajajele cikuma. Kaha hajevene vikolo via kamenga viashokolokele, kaha malienge ahumine kuli vinzinda voshe. 27 Omo uje mukakunianga kamenga uahindikile, kaha omo

uamuene vikolo via shokoloka, uasinganiekele nguendi, vinzinda voshe vanateue, kaha uashomuene mukuale uendi linga alitsihe.

28 Kaha Paulu uatambakanene cikuma na lizi liakama nguendi, “Keti ulitsihe! Omuo tuvavoshe mutuli muno!” **29** Kaha uje mukakuninga kamenga uasanene ngeci vamunehleko ndeya, kaha uashatukillilemo, kaha uatsikamene ku mikono ya Paulu na Silasi oku ali nakujaja. **30** Kaha uavatuhuile hambanza nakuvehula nguendi, “Muene, vika njasa kulinga linga njovoke?”

31 Kaha vamukumbuile nguavo, “tsiliela kuli Muene Yesu, kaha ukovoka, yove na ntanga yove yoshe.” **32** Kaha vambuile lizi lia Muene kuli ikeye na kuli voshe vaje vakele mu njivo yendi. **33** Kaha ha ntsimbu ijevene ya vutsiki uje mukakuniunga kamenga uaile navo, kaha uakushile ha vimbandu viavo, kaha hajevane ikeye na ntanga yendi voshe vavambuitikile.

34 Nankuma, uatualele Paulu na Silasi ku njivo yendi, kaha uakavahanene viakulia. Kaha ikeye na ntanga yendi vavuahelele cikuma, omuo vatsiliebele muli Njambi. **35** Kaha liamukuavo cimenemene vakuluntu Valoma vashikile vantuama masualale nguavo, “Eceleni ava vamala vaye.” **36** Kaha uje muka kuniunga kamenga ualekele Paulu nguendi, “Vakuluntu Valoma vanashiki lizi kuli yove na kuli Silasi nguavo tumiecele. Muasa kuya, kaha yeni mu ciyulo.” **37** Vuno honi Paulu uahandekele kuli vaje vankuluntu vamasualale va kamenga nguendi, “Kuvatuuanene na mulonga, vuno honi vanatupupilile ku mesho a vantu kuakuhona kutusompesa, cipuevene yetu tuapua vandambo va lifuti lia Loma! Kaha vanatuhakele mukamenga. Kaha vuavuno vatonda kutuecela mu vushueke indi? Vakuluntu Valoma vanapande kujja kuno vakutuecele vakevo vavenia linga tuye.” **38** Kaha vantuama vamasualale vambuile mezi aua kuli vankulutu Valoma,

kaha omo vovuile ngeci Paulu na Silasi vapuile vandambo va lifuti lia Loma, kaha vovuile liova. **39** Kaha vaile kuli vakevo nakulomba cikonekelo, kaha honi vavahumisile mu kamenga, kaha vavalombeke linga vahume mu nganda ije. **40** Omo Paulu na Silasi vahumine mu kamenga, vaile ku njivo ya Lindiya. Kuje vakaliuanene na vaka kutsiliela, kaha vahandekela kuli vakevo mezi akuvasimpisa, kaha vaile.

17 Paulu na Silasi omo vaile vahitile mu Afipolise na mu Apoloniya, kaha vezile ku Tesalonika, kuje kuakele njivo ya malombelo ya Vayunda. **2** Kaha ngue ku cilika cendi Paulu, uaile mu njivo ya malombelo ya Vayunda ha matangua atatu a Sapalalo uakele nakuhandeka na vantu nakuvaleka, **3** nakuvambulubunuina visoneka, nakuvamuesa vukaleho vua kuhuma mu visoneka ngeci Kilistu napande kuyanda nakusanguka ku vatsi. Kaha Paulu uahandekela nguendi, “Ou Yesu njihandeka kuli yeni ikeye vene Kilistu.” **4** Kaha vamo hhakati kavo vatsilielele, kaha valipandakanene na Paulu na Silasi hamo na vampuevo vaje vapuile vantuama na civunga cakama ca Vangelengu vaje vakakulemesa Njambi. **5** Vuno honi Vayunda vakele na cipululu, kaha vakunguluile vamo viendangane va mihuza mu vitapalo, kaha vapangele civunga. Vanehele citanga cakama muje mu nganda yoshe, kaha valuisile njivo ya Njasone mukueseka kuuana Paulu na Silasi linga vavatuale ku civunga ca vantu. **6** Vuno honi omo kuvavauanene, vakokangeyele Njasone na vamo vaka kutsiliela nakuvatuala kuli vakuluntu va nganda kaha vatambakanene nguavo, “Ava vamala vananeha vukalu mu lifuti lioshe kaha vaneja kuno, **7** kaha Njasone uavatambuile mu njivo yendi. Voshe valinakupokola mashiko a Sezale nakuhandeka nguavo kuli muene ueka naua lizina liendi Yesu.” **8** Kaha ha

mezi aua vanehele citanga cakama ku civunga na kuli vakuluntu va nganda. **9** Kaha vakuluntu va nganda vafuetelese Njasone na vakuavo vimbongo vije viatondekele linga vavecele vaye. **10** Hajevene omo vutsiki vuezile vaka kutsiliela vatumine Paulu na Silasi ku Mbeleya. Omo vahete kuje vaile mu njivo ya malombelo ya Vayunda. **11** Vayunda vakuje vapuile va ceke kupulakana vaku Tesalonika. Vakele nakuivuilila ku lizi na mitima yakuzituka kaha ha litangua na litangua vakele nakutanda mu visoneka linga vamone vije viandekela Paulu indi via vusunga. **12** Kaha vuingi vua Vayunda vatsilielele, kaha na vampuevo vamo vavengi va vakuluntu va Vangelengu na vamala vamo vavengi va Vangelengu vatsilielele navo. **13** Vuno honi omo Vayunda vaku Tesalonika vatantekeyele nguavo Paulu nambulula lizi lia Njambi mu Mbeleya vaile kuje naku shongangeya civunga. **14** Kaha hajevene vaka kutsiliela vatumine Paulu ku cikuma ca mema a kalunga, vuno honi Silasi na Timateo vasalele mu Mbeleya. **15** Kaha vamala vasindikiile Paulu vaile nendi kuvanga naku Atena kaha vahilukilile ku Mbeleni, kaha Paulu uavashikile nguendi Silasi na Timateo vanapande kumukavangeye vuasi vuasi. **16** Omo te Paulu uakele nakuvandamena Silasi na Timateo mu Atena, uanienguele cikuma omo uamuene muje mu nganda muashulile tuponia tuatuingi cikuma. **17** Kaha muje mu njivo ya malombelo ya Vayunda uahandekela na Vayunda na vaje keti Vayunda vaje vaka kulemesa Njambi, kaha ha litangua na litangua uakele nakuhandeka na vaje vakele nakuliuana navo ku cihela cakulandesela. **18** Vamo valongisi va civunga civatumbula nguavo Epikuli na civunga ca Sitoike valingile vimpata nendi, kaha vamo vamuhuile nguavo, “Vika atonda kuhandeka ou cilema ukulihalesa?” veka vahandekela nguavo, “Kumoneka

ngue ali nakuhandeka vanjambi veka naua.” Vahandeketele evi omo Paulu uakele nakuambulula via Yesu na cisangukilo. **19** Kaha vamuambate nakumutuala ku mpunga ya nganda ya Alapangase nakuhandeka nguavo, “Tutonda kutantekeya eci cuma caciha ciuli nakulongesa. **20** Omo vimo viuma tuli nakuivua uhandeka vinapu viavihia kuli yetu, kaha tutonda kutantekeya muvialumbunukila.” **21** (Omo vaka Atena voshe na vangezi vakele muje vatondele kupihisa ntsimbu yavo yoshe mukuhandeka na kuivua viuma viavihia.) **22** Kaha Paulu uemanene ha lutue lua mpunga ya Alepangase nakuhandeka nguendi, “Yeni vantu vamu Atena, njamono nguange mu vilinga vieni vioshe munapu mu vaka kulemesa. **23** Omuo njakele nakuenda mu nganda yeni nakutala muacili mutambela mukalemesela, njauanene ha mutula uasonekele nguavo, ‘Kuli Njambi uje kututantekeya.’ Cije mukalemesa cipue ku mucitantekeya cikeco njilinakuambulula kuli yeni lelo. **24** Njambi uje uatangele lifuti na vuoshe via kalamo, uapua Muene ua Melu na Mavu, kaha kekuyoya mu njivo yakutunga ku mavoko a vantu. **25** Cipue kekutonda linga tumupangele cipue cuma cimo, omuo ikeye akahana muono na mpunzi ije ituhuima na viuma vioshe kuli vantu voshe. **26** Kaha uatangele mihati yoshe kuhuma kuli yala umo ngeci vakale ha mavu oshe. Ikeye vavenia uavuahesele laja vintsimbu na vinginga na vihela kuje vaka yoyela. **27** Ualingile eci linga vmutonde, kaha omo vakamutonda hamo vaka muuana. Vuno honi cipue ngoco Njambi kakele kulako netu kuahi, **28** ngue umo uahandeketele nguendi, ‘Muli ikeye mu kemo mutuayoyela, mukemuo mutuendela mukemuo mutuli.’ Ngue muihandeka miaso yeni imo nguayo, ‘Netu naua tunapu tu vana vendi.’ **29** Kaha hakupua tuvana vendi, kutuapandele

kusikanieka ngueta Njambi uapua ngue cifua ca Ngolinde
 cipue ca Siliva indi cipue livue lia kushonga na vutongue na
 mana a muntu. **30** Laja Njambi uakele nakutalelela vantu
 omo kuvamutantekeyele, kaha hanohoni alinakushika vantu
 voshe kuoshe linga vatenguluke ku vupi vuavo. **31** Omuo
 nalivuahelela laja litangua lije akasompa lifuti lioshe kuakuhona
 kahangu kuhitila muli yala uje yanahangula. Kaha ha cuma
 eci nahana vukaleho kuli muntu uoshe hakusangula yala uje
 ku vatsi!” **32** Omo vovuile Paulu ahandeka kusanguka ku
 vatsi, vamo vamushendumuine vuno honi vamo vahandekele
 nguavo, “Tutonda linga tuvua viuma evi naua kuli yove.” **33**
 Kaha Paulu uasezele cije cikungulukilo. **34** Kaha vamo vamala
 valipandakanene nendi nakupua vaka kutsiliela, hhakati kavo
 umo uapuile Ndiyonisiyase, uapuile umo ua mpunga ca Elepase,
 na mpuevo umo lizina liendi Ndamalise, navakuavo veka naua.

18 Hanima ya viuma evi, Paulu ua humine ku Atena na kuya ku
 Kolinte. **2** Kaha kuje ualiuanene na Kayunda ualizina lia Akula,
 uje uasemukile ku Pontase, uje uahuminine ku Itali na mpuevo
 yendi Pilisila, Omuo Sezale Kalaundiasi uashikile linga Vayunda
 voshe vahume mu Loma. Kaha Paulu uaile nakuvamona,
3 kaha uatumamene nakupanga hamo navo, omuo uakele
 nakutunga vimbalaka, ngue muvakele nakulinga vakevo. **4** Paulu
 uakele nakuhandeka mu njivo ya malombelo ya Vayunda ha
 litangua lia Sapalalo lioshe, mukuesaka Vayunda na Vangelengu
 linga vatsilie. **5** Omo Silasi na Timoteo vahete mukuhuma
 ku Mbeteseniya, Paulu ha ntsimbu yendi yoshe ualihanene
 kuambulula muzimbu nakuhana vukaleho kuli Vayunda ngeci
 Yesu ikeye Kilistu. **6** Omo vamuluisile nakuhandeka viuma via
 vipi kuli ikeye, kaha uatotomuene likungu ku vintanga viendi

nakuhandeka nguendi, “Nga munazimbala, unapu mulonga ueni vavenia! Yange kujesi namulonga naumo uahi. Kuhuma lelo nakuya kulutue njiya kuli vaje keti Vayunda.” ⁷ Kaha Paulu uahumine mu njivo ya malombelo ya Vayunda nakuya ku njivo ya yala umo lizina liendi, Tito Yusitasi muka kulemesa Njambi, njivo yendi yalihatela na cikolo ca njivo ya malombelo ya Vayunda. ⁸ Kaha Kilisipase uje uapuile ntuama ua mu njivo ya malombelo ya Vayunda uje uatsiliebelele kuli muene hamo lika na ntanga yendi yoshe, kaha na vantu vavengi vamu Kolinte vovuile lizi na kutsiliela kaha vavambuitikile. ⁹ Kaha vutsiku vumo Paulu uamuene cimona cije Muene uahandekela kuli ikeye nguendi, “Keti uvue liova, vuno honi tualelelaho kuhandeka kaha keti ulikele, ¹⁰ omuo yange njili hamo nove. Kaha naumo uahi asa kukuvulumuna, omuo njili na vantu vavengi munganda eyi.” ¹¹ Kaha Paulu uakele kuje muaka umo na vingonde vitanu na imo, mukulongesa vantu lizi lia Njambi. ¹² Omo Ngaliyo uapuile nguvulu ua Loma mu nganda ya Akaya, kaha Vayunda valikunguliile hamo vakuata Paulu nakumutuala hambanza lia nzango ya kusompela. ¹³ Vahandekela nguavo, “Yala ou alinakusindiya vantu kulemesa Njambi mu ngila ya kuluisa Lishiko!” ¹⁴ Tele Paulu uatondele kuhandeka kaha Ngaliyo uahandekela kuli Vayunda nguendi, “Nga eci cimpande capuile ca mulonga uakuvulumuna cipue via vupi vumo vuanalingi, nge njinevuilila yen Vayunda. ¹⁵ Vuno honi omuo cinapu cimpande ca kulivianangana ha mezi na mazina na Lishiko lieni vavenia, munapande kuvimanusula yen vavenia. Yange kunjapandele kupua lihako ua viuma evi!” ¹⁶ Kaha uavashekele mu nzango ya kusompela. ¹⁷ Kaha voshe vakokangeyele Sosetene, uje uapuile ntuama ua njivo ya malombelo ya Vayunda, vamupupilile

ha mesho a nzango yakusompela. Vuno honi Ngaliyo kombileko mutima ku cuma cije. **18** Kaha Paulu uakele mu Kolinte hamo na vaka kutsiliela matangua amengi, kaha honi uavasezele uaile mu vuato ku Siliya hamo na Pilisila na Akuila. Tele kanda ahume ku Senkilise Paulu uatehuile ku mutue uendi omuo ya cisingo cije calisingile. **19** Omo uahete mu Efeso, kuje Paul uasezele Pilisila na Akuila, uakovelele mu njivo ya malombelo ya Vayunda nakuhandeka na Vayunda. **20** Omo vantu vamulombele linga akale navo ntsimbu yalaha, vuno honi kavatavele. **21** Vuno honi uavalekele omo uavasezele nguendi, “Nga eci cinapu cizango ca Njambi, kaha njikahiluka naua kuli yeni.” Kaha uakovelele mu vuato nakuhuma ku Efeso. **22** Omo uahete ku Sesaliya, uaile ku Yelusalema mukukameneka cikungulukilo, ambahoni uaile ku Antioke. **23** Munima yakukala navo ntsimbu imo, uahumineko uaile mu mutambela ua Ngalatiya na mu Filingiya nakukolesa vandongisi voshe. **24** Ha ntsimbu ije Kayunda umo ua lizina lia Apolo uje uasemukilile mu Alekizandiliya uezile ku Efeso. Uapuile muntu uakuhandeka muacili, kaha uakele na mana akulumbununa visoneka. **25** Vamunanguile laja mu Ngila ya Muene, kaha uakele na ntuima yakuambulula nakulongesa muacili cili viuma via hali Yesu. Cipuevene ngoco, vuno honi uatantekeyele lika viakumbuitika kua luano. **26** Uaputukile kuhandeka nakusimpa mu njivo ya malombelo ya Vayunda. Vuno honi omo Pilisila na Akuila vamuvuile, vamutualele ku njivo nakumunangula muacili cili cikuma Ngila ya Njambi. **27** Omo Apolo uatondele kuya ku Akaya, kaha vaka kutsiliela va mu Efeso vamukuasele mukusonekela mukanda kuli vandongisi va mu Akaya nakuvalomba ngeci vamutambule muacili. Omo uahele kuje, uapuile mukakukuasa cikuma kuli vaje vapuile

vaka kutsiliela ngue ku kavumbi ka Njambi. **28** Omuo ha nzili yendi yakulivianangana uavianene Vayunda muviahandeka viavo citona mesho mukumuesa vukaleho vua mu visoneka ngeci Yesu ikeye Kilistu.

19 Tele omo Apolo uakele mu Kolinte, Paulu uahitile ku vihela via minkinda via mu mbonge kaha uasikumukilile ku Efeso. Kuje uakauanene vandongisi vamo **2** kaha uahandekela kuli vakevo nguendi, “Muatambuileho Cimbembesi Uakulela omo muapuile vaka kutsiliela ndi?” Vamukumbuluile nguavo, “houe, kanda tuivueho nguavo kuakala Cimbembesi Uakulela.” **3** Kaha uahandekela nguendi, “Mu cimbutiko muka va mimbuitikile naco?” Vamukumbuluile nguavo, “Mu cimbutiko ca muka kumbuitika luano.” **4** Kaha Paulu uahandekela nguendi, “luano uambuitikile mu cimbutikilo cakutenguluka ku vupi, kulekesa vantu linga vatsilie kuli uje eja munima yendi, uje ikeye, Yesu.” **5** Omo vovuile eci, kaha vavambuitikile mu lizina lia Muene Yesu. **6** Omo Paulu uavasalekele mavoko endi, Cimbembesi Uakulela cezile hali vakevo kaha vaputukile kuhanda mu mindaka vieka kaha naua vaputukile kuambulula vunanguizi. **7** Voshe vapuile ngue likumi na vavali. **8** Uakovelele mu njivo ya malombelo ya Vayunda kaha ha vingonde vitatu uahandekela nakusimpa, nakulambeleda cikuma vantu via vumuene vua Njambi. **9** Omo vamo vakukola mitima vavianene kutsiliela nakuhandeka viavipi angila ya Njambi ku mesho ya civunga ca vantu, kaha uavasezele, nakuya na vandongisi uakele nakuhandeka navo mu njivo ya kuli longesela mu Tilanase. **10** Eci catualeleleleho ha miaka ivali, linga voshe vantu vamu mbonge ya Asiya, Vayunda na Vangelengu vovue lizi lia Muene. **11** Njambi ualingile vikomoueso viavingi kuhitila muli Paulu. **12** Cipue

vitambala na vizalo vije viakele nakulikuasesa vavihanene kuli vakakuvavala, kaha na mishongo yoshe yavahumine, kaha na vimbembesi viavipi via humine muli vakevo. **13** Kaha vamo Vayunda vaje vakele nakuendangana nakuhumisa vimbembesi via vipi mukulikuasesa mukutumbula lizina lia Muene Yesu kuhumisa vimbembesi viavipi. Kaha vakele nakuhandeka kuli vaje vakele navio nguavo, “Njimishika mu lizina lia Yesu uje yali nakuambulula Paulu humamo.” **14** Vaje vana vatanu na vavali va vamala va Kayunda uje uapuile Mukuluntu ua Kasasendote ivatumbuile nguavo Sikeva, vakevo vakele nakulinga evi. **15** Vuno honi Cimbembesi cacipi ca handekele kuli vakevo nguaco, “Yesu njamutantekeya, na Paulu naua njamuivuaho viendi, vuno honi yeni, yeni veya?” **16** Kaha uje yala uakele na Cimbembesi cacipi uavaluisile, navukalu, nakuvahiana voshe kaha vahumile mu njivo mutotototo na vimbandu. **17** Omo eci vacitantekeyele ku vantu voshe vaje vakele Efeso, Vayunda na Vangelengu, kaha muntu uoshe uakele na liova, kaha lizina lia Muene Yesu valilemesele. **18** Kaha naua vuingi vuavaje vapuile vakakutsiliela vahandeketele vupi vuavo na kuambulula vilinga viavo. **19** Vuingi vua vaje vakele nakulinga matseno vambate mavulu avo na ku atsimika hakati ka civunga, kaha omo vapandakanene vimbongo via aje mavulu viapuile makulukazi a makumi atanu a vimbongo via muuayauaya Siliva. **20** Kaha lizi lia Muene liakolele cikuma nakushandoka. **21** Hanima ya kulingiua viuma evi, Paulu hakupua mu Cimbembesi uasinganiekele kuya ku Makandonia na ku Akaya kaha nakutualelelaho kuya ku Yelusalema. Kaha uahandeketele nguendi, “Munima yakuya kuje, njapande naua kuya ku Loma”. **22** Kaha uatumine vakuasi vendi vavali, Timateo na Elasitase, ku Makindoniya, te ikeye uacikele

mu mbonge ya Asiya ha ntsimbu imo. **23** Ha ntsimbu ije kuakele mpindangano yakama mu Efeso omuo ya Ngila ya Muene. **24** Yala umo ivatumbuile nguavo Ndemetaliasa mukakufula viuma via siliva, ualingile cifua ca njivo ya siliva yakulifua ngue njivo ya Atemesi kalunga ua mpuevo, kaha evi vipangi viendi vianehele vimbongo viavingi kuli vaka kupanga. **25** Uakunguluile voshe hamolika vakuavo veka vaje vakele navipangi ngue viavo, kaha uahandekela kuli vakevo nguendi, "Yeni vamala, muatantekeya ngueni vufuko vuetu vukahumu ku vipangi evi. **26** Mu namono kaha munevu naua nguavo keti mu Efeso lika vuno honi na mu mutambela ua mbonge ya Asiya, ou Paulu nakoko vantu vavengi nakuhandeka nguendi tumponia tuakupanga na mavoko keti tulunga. **27** Kaha kuli vukalu keti lika kundando yetu vuno honi naua na ku njivo yakama ya kamponia ua mpuevo Atemise kuvaihana kalemesa, kaha uoshe muntu ua mu mbonge Asiya na lifuti lioshe uahi akamulemesa!" **28** Omo vovuile evi, vanienguele na kutambakana nguavo, "Uakama Atemise uava Efeso!" **29** Mu nganda muoshe muakele kalua, kaha vantu vashatukilile mu njivo yakuehela kaha vakuate Ngayasie na Alisitakase, vaku makondoniya vavali vaje vapuile nakusindikiya Paulu. **30** Paulu uazangele kuya ha katati kacivunga, vuno honi vandongisi vamuvindikile, **31** navajevene vakuluntu va mbonge ya Asiya, vaje vapuile vasepa liendi, vamutuminine mezi akumulikesa nguavo keti akovele mu njivo yakuehela. **32** Ha ntsimbu ije, vamo vakele na kutambakana cuma cimo, vamo cikuavo, kaha civunga cakele namiyoyo na vuingi vavo kuvatantekeyele civali kunguilile. **33** Vamo vantu va ha civunga cije vasompesele Alekizanda, uje ivatualele Vayunda kulutue. Kaha Alekizanda uavaholuesele nakueseka kuliohiela hhakati ka vantu. **34** Vuno

honi omo vatantekeyele nguavo ikeye Kayunda, mu viholo vivali voshe vatambakanene mukulivuasana nguavo, “Uakama Atemise ua va Efeso!” **35** Vuno honi omo muka kusoneka ua nganda uaholuesele civunga, uahandekete nguendi, “Vantu va mu Efeso, iya katantekeya nguendi nganda ya Efeso yapua njivo ya kutumbikila Atemisi uakama na kamponia uje uauile kuilu?” **36** Omuo viuma evi kuviasia kuviviana muapande kuholoka kaha naua keti mulinge viuma muvuasi. **37** Munanehe vantu ava keti ngue vezi va mu njivo ya tumponia cipue nguavo vanashaula kamponia ua mpuevo. **38** Nga Ndemeteliase na vaka kupanga vendi valinakuvangeyaho umo, vinzango viashokoloka mukuhana ciyulo, kaha tuli naua na vaka nzili yakama vaka kusompesa kaha veceleni vanehe vimpande viavo viakuliluisa vakevo vavenia. **39** Nga kuli vimo vikuavo mutonda kutantekeya, muapande kuvihandekela mu nzango yakuliuanena. **40** Hanima ye vi vinalingia lelo, tuli muvukalu vuakama vuakutuvangeya nguavo yetu tunanehe mpindangano. Kaha kukuesi kusambuesa ha kalua aka koshe kanalingia lelo, kutuasa kuhana vukaleho vuacili ha viuma evi.” **41** Hanima yakuhandeka evi uasunuine ciuano eci.

20 Hanima yakuhua kuampindangano ije Paulu uasanene vandongisi, kaha uahandekete kuli vakevo mezi akuvasimpisa nakuvasalesa. Ambahoni uakatukile nakuya ku Mesendoniya. **2** Omo te alinakuhita mu vihela vije nakukolesa cikuma vandongisi, uaile ku Akaya, **3** kuje uakatumamene vingonde vitatu. Ha ntsimbu ije uakele nakulivuahesela linga aye na vuato ku Silia kaha kalua ka kumuluisa kuli Vayunda kaputukile, kaha uasinganiekele kuhiluka nakuhita ku Mesendoniya. **4** Vamusindikiile kuli Sopata muna Pihase uakuhuma ku Mbeleya,

na Alisitikase na Sekundase uaku Matesolonika, na Ngayase na Timoteo vaku ndemba, Taikikase na Tolofimase vaku mbonge ya Asiya. 5 Vaile kulutue luetu na kutuvandamena mu Tolouasi, 6 vuno honi tuajavukile mu vuato kuhuma ku Filipu hanima ya ciuano ca mbolo yakuhona cimbaluila, kaha munima ya matangua atanu tuakavauanene ku Tolouasi, kuje kukeko tuakakele matangua atanu na avalu. 7 Ha cinguezi cakuhua litangua lia Sapalalo, tualuanene nakutavula mbolo, kaha Paulu uakele nakuhandeka navo, kaha uatualeleho kuhandeka cikuma noho mukati kavutsiki, omuo uatondele kuya lia mukuavo. 8 Muakele vindeya viavingi mu milili ya kuilu uje mukemo tuakele nakuluanena. 9 Mukueje ua lizina lia Yutikase, uje uatumamene ku njanena, uaputukile kunenguka omo te Paulu alinakuhandeka ntsimbu yailaha, kaha uauilile ha mavu kuhuma haje ha mulili uahelu lia njivo ya mu citatu ya injivo viakulipandakana. Kaha omo uamukuate uauanene natsi. 10 Vuno honi Paulu uasikumukile ha mavu, nakukotama hali ikeye nakumuvumbatela. Kaha uahandekete nguendi, "Keti mulishoshomuene, omuo hanga acilina kuyoya!" 11 Kaha Paulu ualondele ku milili ya kuilu, kaha hanima yakupazula mbolo na kulia, uatualeleleho kuhandeka navo mu ntsimbu yailaha noho cimene, kaha uaile. 12 Kaha vatualele uje mukuenje kuimbo liavo oku te ali na kuyoya kaha eci cava simpile cikuma. 13 Vuno honi yetu tualivangele kuya mu vuato nakukajavuka kuya ku Arose, kuje tuaile nakukambata Paulu linga akovele mu vuato. Uatushikile kulinga evi, omuo uaile kuje na ngila ya ntunda. 14 Kaha omo uatuuane ku Arose, tuamukovelesele mu vuato ka tuahete ku Mitilene. 15 Kaha omo tuajavukile mu vuato kuhuma kuje, liamukuavo tuahete kuje ku cihela ca kulitala na Ciyosi, kaha liamukuavo tuaile ku

Samose kaha naua hanima ya litangua eli tuaile ku Miletu. **16** Nankuma, Paulu uasinganiekele kuhona kuhita ku Efeso, linga keti akale ntsimbu yailaha mu Asiya, omuo uatondele kuheta ku Yelusalema, nge casiua, ha litangua lia Pentekosita mu mbonge ya Asiya. **17** Omo uakele ku Miletu kaha uatumine mezi ku Efeso ku vakuluntu va cikungulukilo linga valiuane nendi. **18** Kaha omo vezile kuli ikeye, uahandekele kuli vakevo nguendi, “Yeni vavenia muatantekeya omo njayoyele hhakati keni ha ntsimbu yoshe kuputuka ha litangua liakulivanga lije linjahete mu mbonge ya Asiya, **19** mukupangela Muene nakulihana na masozi na vieseko vianjiuanene omuo yakunjiyandesela kuli Vayunda. **20** Nacimo cahi cije cacili njahonouele kuhandeka kuli yeni, kaha naua nakumilongesela hhakati ka vantu, kaha nakumilongesela ku njivo na njivo. **21** Nakuhana vukaleho kuli Vayunda na Vangelengu ha kutengulukila kuli Njambi na lutsilielo kuli Muene uetu Yesu Kilistu. **22** Kaha taleni njilinakuya ku Yelusalema ngue muje mucitondelamo Cimbembesi Uakulela, kuakuhona kutantekeya vika vikalingiua kuli yange kuje. **23** Njatantekeyele lika nguange mu nganda muoshe Cimbembesi Uakulela cinjinangula nguaco, kamenga na vukalu vinanjivandamena. **24** Vuno honi njasinganieka nguange mmuono uange kuuesi na seho kuli yange, njatondo lika kumanesa vipangi vianjihanene Muene Yesu kuvilinga, vije vikevio kuambulula Muzimbu Uacili ua kavumbi ka Njambi. **25** “Kaha honi njatantekeya nguange naumo uahi hhakati keni injinambulula Vumuene vua Njambi, akamonaho cihanga cange, lueka naua. **26** Nankuma njimilekesa ha litangua lia lelo nguange kunjesi na mulonga ua maninga hali umo ueni nga azimbala. **27** Omuo kunjahonouele kumileka vioshe via cizango ca Njambi. **28** Liniungeni kaha naua niungeni

vutanga vua vampanga vuje Cimbembesi Uakulela camihana kumona, kuniunga cikungulukilo ca Njambi cije cambate na maninga a munendi. **29** Njantekeya nguange nga njinai, tungunga vaje vakuteuesa vakeja hhakati keni na kupihisa vutanga vua vampanga. **30** Vamo vaku civunga ceni vakeja nakuhandeka makuli linga vatangule vandongisi linga vavakave. **31** Nankuma zangameni, anukeni ngueni ha miaka itatu vutsiki na mutania kunjahonouele kunangula uoshe na masozi. **32** Kaha honi njimikundika kuli Njambi linga aminiunge naku muzimbu ua Kavumbi kendi, uje uasa kumitungisa na kumihana vikuisulo vije viali navio Njambi ha vantu vendi voshe. **33** Ku njatondele siliva cipue ngolinde cipue vuzalo vua muntu. **34** Muatantekeya yeni vavenia ngueni njapangele na mavoko ange vavenia hakulikuasa yange vavenia na vakuasi vange. **35** Ha vioshe evi njamihana cimueso ngeci ha vipangi evi tuapande kukuasa vaka kuzeya, kuvuluka mezi a Muene Yesu, omuo ikeye vavenia uahandekela nguendi, 'Cinapu cakuvezika cikuma kuhana kupulakana kutambula.'" **36** Omo uamanuisile kuhandeka, uatsikamene ha mavu navo voshe na kulombela. **37** Valilile cikuma hhakati kavo voshe, kaha vamuvumbatele na ku mutsuemba. **38** Vakele na vusiua omuo vovuile ahandekela nguendi ku vakamumonoho ceka naua. Kaha vamusindikiile ku vuato.

21 Hanima yakulisalesa navo kaha tuajavukilile musinia, kaha tuahete ku Kose, kaha lia mukuavo tuahete ku Londese, kaha kuhuma kuje tuahete ku Patala. **2** Omo tuauanene vuato vuakuya ku Fonisiya, tuakovelele mu vuato kaha tuaile. **3** Tuahete kaha tuamuene sipulase, kaha tuajavukilile ku mbuela yaku Silia kaha tuahete ku Tile, omuo vuato vuapandele kulumisa vitenga kuje.

4 Tuakauanene vandongisi kaha tuakakele navo matangua atanu na avali. Kuhitila mu Cimbembesi valekele Paulu nguavo keti aye ku Yerusalema. 5 Omo matangua etu ahuile kuje, tuatuaeleleho na vungenzi vuetu, kaha voshe va mala na va mpuevo vavo na vanike, vatusindikiile hakuhuma munganda. Kuje tuatsikamene hamavu kungenga amame a kalunga kaha tua lombelele. 6 Kaha tualisalesele umo namukuavo. Kaha tuaile nakukovela mu vuato, kaha vakevo velukile ku membo avo. 7 Tuatuaeleleleho vungenzi vuetu kuhuma ku Tile, kaha tuahete ku Putolemaise kaha tuamenekele vakakutsiliela kaha tuatumamene navo litangua limo. 8 Omo kuacele tuaile kaha tuahete ku Sesilia, kaha tuakovelele mu njivo ya Filipu uje mukakutuala lizi lia Njambi ku vantu, uavaje vatanu na vavali, vaje vavahanguile mu Yerusalema kupua vakuasi kaha tuatumamene nendi. 9 Uakele na vana vendi vauana va vampuevo vakuhona kushomboka vaje vakele na vuana vua vunanguizi. 10 Tuatumamene kuje ha matangua amo, kananguizi ua Njambi iva tumbuile nguavo Angambase uezile kuhuma ku Yundeya. 11 Uezile kuli yetu kaha uambate muiva ua Paulu, ualikutile kuviliato na mavoko endi na muiva uje, kaha uahandekele nguendi, "Cimbembesi Uakulela cihandeka nguaco, Eyi ikeyo ngila Vayunda vamu Yerusalema vakakuta yala uavavenia muiva ou kaha vakamuhana kuli vaje keti Vayunda." 12 Omo tuevuile eci, yetu na vakuetu vakele muje tualombele Paulu linga keti aye ku Yerusalema. 13 Kaha Paulu uakumbuluile nguendi, "Vika muli nakulinga, kulila ngacije kaha muli nakupokola mutima uange? Njalivuahesela keti lika kunjikuta vuno honi cipue kukatsila mu Yerusalema omuo ha lizina lia Muene Yesu." 14 Omuo kutuahasele kumusindiya, tuaholokele kulu kaha tuahandekele nguetu, "Cizango ca Muene cilingiue." 15

Hanima ya matangua akukala kuje kaha tualivuaheselele kuya ku Yerusalema. **16** Vamo va vandongisi vaje vahumine ku Sesaliya na vakevo vezile netu kaha vatutualele ku njivo ya Manasone ua ku sipulasi, uje uapuile ndongisi uakulivanga. **17** Omo tuahete ku Yerusalema, kaha vakuetu vaka kutsiliela vatutambuile muacili. **18** Omo kuacele Paulu uaile netu hamo nakukamona Tiango, na vakuluntu va cikungulukilo kuvakele. **19** Hanima yakuvameneka, Paulu ualumbuniune cimo na cimo ha viuma Njambi vialingile kuli vaje keti Vayunda kuhitila mucipangi cendi. **20** Omo vacivuile, vashangazalele Njambi. Kaha vahandekela kuli vakevo nguavo, “Tala, muanetu Paulu, unamono makulukazi aje a Vayunda vaje muje muvanatsiliela, kaha namuje muvanalihanenamo vakevo vavenia voshe ku Lishiko lia Mosesa. **21** Vanavalekesa viovu nguavo ulinakulongesa voshe Vayunda vaje vatunga hhakati kavaje keti Vayunda linga keti vakave Lishiko lia Mosesa, kaha naua nguove keti vatuhule vana vavo cipue keti vaniunge futisi ya Vayunda. **22** Cilivene vakevua nguavo unaija. Kaha vikahoni vikalingika? **23** Evi vikevio vitutonda yove linga uvilinge. Kuli vamala vauana kuno vaje vanakulahesa Njambi. **24** Ya hamo nava vamala vauana ulipandakane navo mu cilika ca kulilelesa, kaha fueta ndando yavo, linga vakatehule ku mitue yavo. Mu ngila eyi vene muntu uoshe akatantekeya ngeci vioshe vijevene vanakala nakuhandeka hali yove keti via vusunga, vuno honi yove vavenia uli nakuononoka Lishiko lia Mosesa. **25** Vuno honi hali ava keti Vayunda vuno honi vaka kutsiliela, tunatumu mukanda ua kusompa kuetu ngueto vahume ku via kulia vije vanakombela ku tumponia na ku maninga naku tusitu tuakutikinia nakulihimisa vakevo vavenia ku vupangala.” **26** Kaha liamukuavo Paulu uaile navaje vamala hanima yakulilelesa, uakovelele mu

Njivo ya Njambi navo, nakuvalekesa matangua a kulilelesa muje muakahuila, omo vakakombela nkombelo hali umo na umo uavo.

27 Vuno honi omo matangua atanu na avalali te atonda kuhua, Vayunda vaje vahumine ku mbonge ya Asiya, vaje vamuene Paulu mu Njivo ya Njambi. Vashongangeyele civunga coshe linga vakuate Paulu. 28 Vatambekele nguavo, “Vamala vaku Isaleli, tukuaseni! Ou ikeye yala uje ali nakulongesa vantu voshe kuoshe linga valuisse vantu va Isaleli, na Lishiko lia Mosesa, na Njivo ya Njambi ino. Kaha honi nanehe naua na Vangelengu mu Njivo ya Njambi linga vajualesa eci cihela cakulela.” 29 Omo vamuene Tolofimase uaku Efeso hamo na Paulu mu nganda, kaha vasinganiekele nguavo hamo Paulu uamutualele mu Njivo ya Njambi. 30 Kaha citanga eci cashandokelele mu nganda yoshe, kaha vantu voshe vashatukile hamo. Vakuate Paulu nakumuhumisa mu Njivo ya Njambi, kaha hajevene vashokele vikolo. 31 Cije civunga casinganiekele kumutsiha, kaha lizi liaile kuli Ntuama ua masualale ua Loma ngualio Yelusalema yoshe ili mumpindangano. 32 Hajevene uambate masualale na vantuama ua masualale cihita cimo kaha vashatukilile ku civunga. Kaha omo vamuene Ntuama ua masualale na masualale, kaha vecелеle kupupa Paulu. 33 Kaha Ntuama ua masualale uezile kuli Paulu, uamukutile, kaha uashilkile nguendi vamukute na malienge avalali, kaha uavehuile nguendi, “Ikeye iya ou yala, kaha naua nalingi vika.” 34 Vamo mu civunga vatambekele vimo, vakuavo naua vieka. Mulonga uakuhona kuivuisisa muacili vialingiuile omuo ya citanga, ualekesele vatuale Paulu ku vinjivo kuje kuvakakala masualale. 35 Omo Paulu uahete ha vindendelo, kaha vukalu vua civunga vuakele vuakama ngeci valingile uakukakula kuli masualale. 36 Civunga cije cavakavele

catualeleleleho kutambeka, “Mutsiheni!” 37 Hajevene Paulu vatondele kumuneha mu vinjivo muje muakala masualale. Ntuama ua masualale likulukazi limo uahandekete kuli vakuluntu nguendi, “Njasakuhandekako cuma cimo kuliye?” Uje Ntuama ua masualale likulukazi limo uakumbuilile nguendi, “U tantekeya ci Ngelengu?” 38 Nkuma keti yove Kaingito uje ha ntsimbu yakunima uatengulukilile vumuene nakutuamenena vamala vanzita vakupua makulukazi auana mu ndinda ndi? 39 Paulu uakumbuilile nguendi, “Yange nji Kayunda, njasemukilile ku Talisi mu Silisha, mundambo ua nganda yakasingimiko. Njitavese linga njihandekete kuli vantu. 40 Kaha uje mukakushika masualale uamuhane ntsimbu yakuhandeka, kaha Paulu uemanene ha vindendelo nakuolola livoko liendi linga vantu voloke. Omo vantu vaholokele, kaha Paulu uahandekete kulivakevo mu Cihevelu.

22 “Vamuanetu na vatatetu Vayunda, njivuilileni omo njili na kuliameha hakati keni.” 2 Kaha omo vamuvuile ali nakuhandeka kuli vakevo mu Cihevelu, kaha vaholokele cikuma. Kaha uahandekete nguendi, 3 “Yange Kayunda, njasemukilile ku Talisi mu Silisha, njakolele mu nganda ino vene ya Yelusalema, kaha Ngamaliele ikeye uapuile mulongisi uange, nakulilongesa muacili lia Lishiko lia vakukuluila vetu, na kulikolesa cikuma kuli Njambi, nge omo mu munapu muva voshe lelo. 4 Njapakesele noho nja tsihile vantu vaje vakavele Ngila ya Muene eyi. Njakutile vamala na vampuevo nakuvatuala mukamenga. 5 Kupua Kasesondote uakama na mpunga yoshe vanahase kuhana vukaleho hali yange. Kulivakevo njatambuile mikanda yakuhuminina kuli vakuetu Vayunda va ku Ndamasika, kaha njaikeko linga njikakuate vaje vakele kuje nakuvahiluisa mu Yelusalema linga vavazangamese.” 6 “Kaha omo njakele

nakuya nakuheta kuyehi na Ndamasiku, hhakati ka mutania kaha vuasi vuasi ceke ca humine mulu ca kuviazima catuile nakunjizengeleka. 7 Kaha njauililile ha mavu kaha njevuile lizi lihandeka kuli yange ngualio, 'Saulu, Saulu, vika uli na kunjiyandesela?' 8 Kaha njehuile nguange, 'Yove iya Muene?' Kaha lizi liakumbuluile ngualio, 'Yange Yesu ua ku Nazaleta uje ulinakuyandesela.' 9 Vuno honi vaje vamala vakele hamo nange vamuene lika ceke vuno honi kuvovuile lizi lia uje uakele nakuhandeka kuli yange. 10 Kaha njehuile nguange, 'Njilinge vati honi, Muene?' Kaha Muene uahandেকে kuli yange nguendi, 'Katuka linga uye ku Ndamasika, kuje vakakuleka viuma viose vije via nakuimikila Njambi linga uvilinge.' 11 Kaha njapuile njikapuputua omuo ca ceke cakuviazima, kaha vaje njendele navo vanjikuate ku livoko nakunjituala ku Ndamasika." 12 "Mu nganda muje muakele yala umo lizina liendi ikeye Ananiyasi, uakulongua nakuononoka Lishiko lietu kaha vamusungimikile cikuma kuli voshe Vayunda vakele Mundamasika. 13 Uezile kuli yange, kaha uemanene kuyehi nange kaha uahandেকে nguendi, 'Muhanetu Saulu mona naua!' Kaha ha ntsimbu ijevene njamuene naua nakutala kuli ikeye. 14 "Kaha uahandেকে nguendi, 'Njambi ua vakukuluila vetu nakuhangula linga utantekeye cizango cendi, nakumona ngamba yendi ua vusunga nakumuivula omo ahandeka na lizi liendi. 15 Omuo ukapua mukaleho uendi ku vantu voshe ku vije viunamono na ku vije viunevu. 16 Kaha honi vika viuvandamena? Katuka linga vakumbuitike, kaha vupi vuove vavusambese, hakuwana lizina liendi.' 17 "Hanima ya kuhilukila ku Yelusalema, kaha ha ntsimbu ije njakele nakulombela mu Njivo ya Njambi, njamuene cimona, 18 mu cimona cije njamuene Muene ahandeka kuli yange nguendi,

'Zangulako huma mu Yelusalema vuasi, omuo vantu valimuno kuvasa kutambula vukaleho vuove omuo yange.” 19 “Kaha njamukumbuluile nguange, 'Muene, vakevo vavenia vatantekeya nguavo njakele nakuya mu vinjivo vioshe via malombelo via Vayunda kaha njakele nakuya nakuvakuta nakuvapupa vaje vatsilieele muli yove. 20 Kaha omo mukaleho uove Setefano muva mutsihile, kunjakele nange vene hakulitavasana navo ha kutsa cendi, kaha njaniungile tuzaku tua vaje vamutsihile.” 21 “Kaha Muene uahandekele kuli yange nguendi, 'Ya, omuo njikakutuma kulahako kuli vaje keti Vayunda.” 22 Kaha vantu vovuile vije viahandekele Paulu, kaha vaputukile kutambakana cikuma nguavo, “Kutuamutondele ou yala! Mutsiheni! Kapandele kuyoya!” 23 Vakele nakutambakana cikuma na kuashanga vizalo viavo, nakushauila livu mulu. 24 Kaha uje mukuluntu ua masualale ua Loma uashikile vantu vendi linga vatuale Paulu mu vinjivo muvakakala masualale kaha uavalekele nguendi vamupupe nakuuana omuo vika Vayunda vakele nakutambekela nakumuluisa. 25 Vuno honi omo vamukutilile linga vamupupe, Paulu uahandekele kuli mukuluntu uje uemanene kuje nguendi, “Nkuma linapu Lishiko kupupa mundambo ua mu lifuti lia Loma uje kuvasompelele linga vauane mulonga uanalingi ndi?” 26 Omo uje ntuama ua masualale cihita cimo uevuile evi, uaile kuli mukakushika ntuama ua masualale cihita cimo kaha uahandekele kuli ikeye nguendi, “Vika utonda kulinga? Ou yala napu ka Loma.” 27 Kaha uje mukakushika ua masualela uaile nakuihula Paulu nguendi, “Njileke, unapu uka Loma ndi?” Kaha Paulu uahandekele nguendi, “Eyo.” 28 Kaha uje mukuluntu uamasualale uahandekele nguendi, “Yange ovu vundambo vua mu lifuti lia Loma njavulandele na vimbongo viavingi cikuma.”

Vuno honi Paulu uamukumbuluile nguendi, “Vuno honi yange njasemukila mu nove vene.” **29** Hajevene vaje vamala vatondele kuihula Paulu vamushondolekele nakuya kaha na uje mukuluntu uamasualale naua uevuile liova, omo uakutantekeyele nguendi nkuma Paulu uapuile mundambo ua mu lifuti lia Loma, vuno honi uamuhakele mu malienge. **30** Vuno honi uje mukakushika masualale uatondele muacili vika cuma cika Vayunda vakele nakuvangela Paulu, kaha liamukuavo uashikile linga vazitule Paulu, kaha uashikile vakuluntu vavasasendote na vakampunga voshe vakunguluke. Ambahoni uatualele Paulu nakumuimika ha mesho avo.

23 Tele Paulu uatalele ntoma hali ije mpunga, kaha uahandekele nguendi, “Vamuanetu, vaka Isaleli! Visinganieka viange vinapu via vusunga ha ngila ije injinayoyo nayo ku mesho a Njambi nakuheta ku litangua lia lelo.” **2** Kaha mukuluntu ua kasasendote uakama ua lizina lia Ananiyasi uashikile vaje vemanene kuyehi nendi linga vapupe Paulu kukanua. **3** Ambahoni Paulu uahandekele kuli ikeye nguendi, “Muavusunga vene Njambi akupupa, yove civumbe cakukuita mufuitilo uakutoka! Uatumama aha linga unjisompe kuya na Lishiko, vuno honi yove unapokola Lishiko lia Mosesa mukuvashika linga vanjipupe!” **4** Vaje vamala vemanene kuyehi na Paulu vahandekele nguavo, “Ulinakutuka Kasasendote Uakama ua Njambi!” **5** Kaha Paulu uavakumbuluile nguendi, “Vamuanetu vaka Isaleli kunjatantekeyele nguange uapuile Kasasendote Uakama, omuo vacisoneka nguavo, ‘Keti uhandeke vupi hali ntuama ua vantu vove.’” **6** Vuno honi omo Paulu uamuene nguendi vamo va muje mu civunga uapuile Vasanduki kaha naua vakuavo vapuile Vafaliseo, uatambakanene ku mpunga nguendi, “Vamuanetu, yange nji Kafaliseo, muna

Vafalisi. Va linakunjisompa kuno omuo ya hakutsiliela cinje cinjili naco ca ha kusanguka kua vatsi.” 7 Kaha omo uahandekele evi, hajevene Vafaliseo na Vasanduki vaputukile vimpata, kaha vaka mpunga valipangele. 8 (Omuo Vasanduki vahandeka nguavo vantu kuvakasanguka ku vatsi, kaha naua kukuesi tungelo cipue vimbembesi, vuno honi Vafaliseo vatsiliela muviuma vioshe evi vitatu). 9 Ambahoni vantu vaputukile kutambakana cikuma mukuhandeka, kaha vamo valongisi va mashiko a Mosesa vaje vakele ku mpunga ya Vafaliseo vemanene nakuhandeka na nzili nguavo, “Kutuauanene cuma cimo cacipi canalingi ou yala! Hamo muavusunga Cimbembesi cipue kangelo nahandeka kuli ikeye!” 10 Kaha omuo vimpata viatuaeleleho cikuma, uje Ntuama ua masualale cihita cimo uevuile liova nguendi hamo Paulu vamutavozola vimpindi vimpindi. Kaha uashikile masualale kukovela hakati ka mpunga cije linga vakatundiseho Paulu nakumutuala ku vinjivo vivakatumama masualale. 11 Kuvutsiki vujevene Muene uemanene kuyehi na Paulu kaha nakuhandeka nguendi, “Keti uivue liova! Unahana vukaleho vuove hali yange muno mu Yelusalema, kaha uapande kulinga cifua cimo naua na mu Loma.” 12 Kaha omo liamukuavo cimene vamo Vayunda valiuanene nakulitumba vutumbe vuavushuenge. Valisingile nguavo naumo uahi alia cipue kunua kuvanga noho vanatsihi Paulu. 13 Kuakele vantu vakupulakana makumi auana vaje vatumbile vutumbi vuje hamo. 14 Kaha vaile kuvakuluntu va tusasendote na ku vakuluntu kaha vahandekele nguavo, “Tunalikutu tuva voshe nakulisinga nguetu naumo uahi amakela vioshe kuvanga noho tuatsihi Paulu. 15 Kaha honi yeni na vaka mpunga muapande kutuma lizi ku Ntuama ua masualale cihita cimo ua Loma linga atume Paulu kuli yeni, mulikuisse ngue

mutonda kuuana vukaleho vuacili hali ikeye. Vuno honi yetu tulivuahesela kumutsiha ha ntsimbu kanda ahete kuno.” 16 Vuno honi muihua ua Paulu uevuile vutumbe ou, kaha uaile ku vinjivo vivakakala masualale, uakalekele evi kuli Paulu. 17 Kaha Paulu uasanene umo ua vaje Vantuama va masualale cihita cimo nakuhandeka kuli ikeye nguendi, “Tualeni ou mukuenje kuli Ntuama ua masualale likulukazi vimo ali navimo vije atonda kumuleka.” 18 Ambahoni uje ntuama ua masualale cihita cimo uamutualele kuli Ntuama ua masualale cihita cimo nakuhandeka nguendi, “Ou cinzinda Paulu na njilombe nguendi njinehe ou mukuenje kuli yove, kuli vimo atonda kukuleka.” 19 Kaha Ntuama ua masualale cihita cimo va Loma uakuate ku livoko lia uje mukueje, nakumutuala ikeye vavenia, kaha uamusanene kumukulo kualikaliavo, uamuhuilisile nguendi, “Vuima vikahoni utonda kunjileka?” 20 Kaha uahandekete nguendi, “Vaka nzili yakama ya Vayunda valitavasana kukulomba linga vatuale Paulu kuli va ku mpunga imene, mukulimuesa nge vakatondesesa muacili ha vukaleho vuendi. 21 Vuno honi keti uvevuile, omuo kuvali vamala vakupulakana makumi auana vaje vakavanda nakuvandamena Paulu. Vanalisingi linga keti valie viakulia cipue kunua mema kuvanga noho vanamutsihi. Vanalivuahesela laja kulinga eci, kaha vanamuvandamena nakuvandamena lika yove linga uvatave.” 22 Kaha uje ntuama ua masualale cihita cimo uahandekete nguendi, “Keti ulekeko muntu cipue umo nguove unahandeka evi kuli yange.” Kaha uashikile uje mukuenje linga aye. 23 Ambahoni Ntuama ua masualale cihita cimo uasanene vantuama ua masualale cihita cimo vavali kaha uahandekete kuli vakevo nguendi, “Ambateni masualale vakupua vihita vivali valivuahesele kuya ku Sesaliya, hamo makumi vatanu na avali

vaje kakuendela ha tuvalu na masualale vakupua vihita vivali vaje vakakulua na makunga, livuaheseleni kukatuka ha ntsimbu ya vitanu na viuana vutsiki vuno vene. **24** Vuaheseniko vamo tuvalu linga Paulu alondeho, kaha muheteseni muacili kuli nguvulu Felekisi.” **25** Kaha uje Ntuama ua masualale cihita cimo uasonekele mukanda muje muakele mezi aua, **26** “Kalaundiase Lisiyase kalemesa, kuli Nguvulu Felekisi, vihindu. **27** Vayunda vakuate ou yala kaha vatondele kumutsiha. Kaha omo njevuile nguavo mundambo ua mu lifuti lia Loma, njaile na masualale vange na kumuyoyesa. **28** Kaha njatondele kutantekeya vika vakele nakumuvangeya, nankuma, njamutualele kuli vaka mpunga yavo. **29** Njauanene nge nacimo cahi cacipi calingile cije vatondele kumutshila cipue kumuhaka mu kamenga. Vakele nakumuvangeya viuma vije viakundama kuvihula via mashiko avo vavenia. **30** Kaha omo vanjilekesele nguavo vali navutumbe vua kumuluisa, hajevene njasinganiekele kumutuma kuli yeni. Njalekesele vaje vamuvangeyeye linga vamuhane mulonga ha mesho eni.” **31** Masualale valingile mu vavashikililemo. Vambate Paulu nakumutuala vutsiki vuje vene kuli Antipatilisise. **32** Liamukuavo vaje masualale vahilukile kuvihela viavo nakuseza vaje vaka kuendela ha tuvalu linga vaye nendi. **33** Vamutualele ku Saseliya, kaha vahanene uje mukanda kuli Nguvulu, nakuhetesa Paulu kuli ikeye. **34** Nguvulu uatandele uje mukanda kaha uehuile Paulu nguendi uhuma ku mbonge muka. Omo uauanene nge Paulu uatundile ku Silisha, **35** kaha uahandekele nguendi, “Njikakuivuilila nga vaje vanakuvangeya vanahete kuno.” Kaha uashikile linga vaniunge Paulu mu mapela a Nguvulu.

24 Hanima ya matangua atanu Kasasendote Uakama Ananiyasi uaile ku Sesaliya na vamo vakuluntu na lihako umo ua lizina lia

Tetulase. Vezile ku mesho a Nguvulu Felekisi nakumulekesa mulonga ua Paulu. 2 Kaha uasanene Paulu linga akovele mukati, kaha Tetulase uaputukile kuvangeya Paulu nguendi, “Uakalemesa Felikisi, kutuamenena kuove kua mana cinatunehela ciyulo ntsimbu yakama, kaha viuma viavinga vinatenguluka linga vantu vetu vakale muacili. 3 Tunacitambula eci kuoshe na ha ntsimbu yoshe, kaha naua tuavuahelela cikuma kuli yove. 4 Kunjatondele kumipihisila ntsimbu yeni cikuma, cipue ngoco, njikulomba ukakeleko na ngozi nakuvuilila ku mezi etu amandende. 5 Tuauana ou yala kupua muntu ua kalua, uaputukile kulinga mpindangano hhakati ka Vayunda mu cifuti coshe, kaha naua ikeye ntuama ya mpunga ya vaka Nazalite. 6 Ikeye naua uatondele kujualesa Njivo ya Njambi, kaha tuamukutile. [7 Vuno honi Lisiyase ntuama ua masualale cihita ua Loma uezile, kaha na nzili yakama uatutambuileye.] 8 Nga umuhulisa yove vavenia ou yala uasa kuuana kuli ikeye vioshe vije vitunamuvangeya.” 9 Vayunda navo naua vamuvangeyeye nguavo vioshe evi via vusunga. 10 Kaha Nguvulu uashovueyele Paulu linga ahandeke, kaha Paulu uahandekele nguendi, “Njatatentekeya nguange yove unapu ulihako ua lifuti eli ha miaka yaingi, kaha njavuahelela cikuma kuliohiela yange vavenia ku mesho ove.” 11 Ngautondesesa, keti matangua a kupulakana matangua likumi na avala anahitimo ha njailile nakulemesa ku Yelusalema. 12 Vayunda ku vanjiuanene njili nakulinga vimpata naumo mu Njivo ya Njambi cipue kuneha mpindangano mu civunga cipue mu njivo ya malombelo ya Vayunda cipue mu nganda yoshe. 13 Cipue vase kukuhana vukaleho vua makuli aua vali nakunjihana hano. 14 Vuno honi njitava cuma eci kuli yove nguange njikalemesa Njambi ua vakukuluila vetu mukukavangeya Ngila ije ivatumbula

vakevo nguavo ya makuli. Kahanaua njikatsiliela mu vioshe vije vivanasoneka mu Lishiko lia Mosesa na mu mavulu a tunanguizi va Njambi va Njambi. 15 Njili na lutsilielo muli Njambi nge muje muvalinaluo vakevo, luje luvatumbula nguavo kukakala kusanguka kua vaka vupi na vaka vusunga. 16 Nankuma njili nakulinga na nzili yange yoshe linga njikale na lishungu ku mesho a Njambi na ku mesho a vantu. 17 Hakuhona kukala mu Yelusalema ha miaka yaingi, kaha njahilukileko mu kutuala vukuasi ku vantu vange nakukakombelela vinkombelo. 18 Omo yapuile ntsimbu ije njakele nakulinga eci vanjiuanene mu Njivo ya Njambi te njinamanesa kulijelesa. Kunjakele na civunga ca vantu cahi, cipue kulinga kalua. 19 Vuno honi vamo va Vayunda vaje vahumine ku mbonge ya Asiya vakele kuje, vakevo vapandele kuija ku mesho ove nakunjivangeya nga vakele navimo viakuluisa yange. 20 Cipue tava ava vamala valikuno linga vahandeke mulonga uvanjiuanene nauo omo njemanene ku mesho a mpunga. 21 Kuvanga lika mpano ha cuma cimo cije njatambekele omo njemanene ku mesho avo nguange, “Mulinakunjisompa ku litangua lia lelo omuo njatsiliela nguange vatsi vaka sanguka.” 22 Ambahoni Felekisi, uje ualilongesele cikuma ha vimpande via Ngila ya Muene uemikile kuje kusompa, “Omo Lisiyase uje ntuama ua masualale cihita akeja ambahoni njikasinganieka ha mulonga uove.” 23 Kaha uashikile uje muka kunuinga linga anuinge muacili Paulu, vuno honi napande kumuhanako kupatuka kumo nakuta vavusamba vendi linga vamukuase. 24 Hanima ya matangua amo Felekisi uezile na mpuevo yendi Ndulusila, uje uapuile Kayunda, uamuminine vantu linga vakambate Paulu linga eje kaha akumuvuilile uje muahandeka via lutsilielo muli Kilistu Yesu. 25 Vuno honi Paulu

uakele nakuhandeka ha vucili, na kuliniunga, kaha na ha kuija kua Litangua lia cisompelo, Felekisi uevuile liova kaha uahandekela nguendi, “Yahoni ha tsimbu ino, omo njikauana ntsimbu kaha njikakusana naua.” ²⁶ Hatsimbu ijevene uasinganiekele nguendi hamo Paulu amuhanako vimbongo vimo, kaha ha mulonga ou linga akamusane sane nakuhandeka nendi. ²⁷ Munima yakuhita miaka ivali, Posiyase Fesitase uasuanene mucihela ca Felekisi kupua Nguvulu. Felekisi uatondele kuvuahelesa Vayunda, kaha uasezele Paulu mu kamenga.

25 Hanima ya matangua atatu Fesitase uahete mu nganda, uahumine ku Sesiliya nakuya ku Yelusalema, ² kuje vakuluntu va tusasendote na vakuluntu va Vayunda vamuhanene vimpande viakuuanena mulonga Paulu. Kaha valombele Fesitase ³ linga avakuseko kutuma Paulu ku Yelusalema omuo vatumbule vutumbe vuakumutsihila mu ngila. ⁴ Fesitase uakumbuluile nguendi Paulu vali nakumuniungila mu kamenga ka ku Sesaliya kaha naua ikeye vavenia na singanieka kuhiluka kuje hano vene. ⁵ Kaha uahandekela nguendi, “Haliyeni vamo vaje vali na nzili vaye nange, nga kulicimo capihiko kuli uje yala, linga vakamuvangeye mulonga.” ⁶ Hanima yakutumama navo matangua keti akupulakana matangua atanu na atatu cipue likumi, kaha uaile ku Sesaliya, liamukuavo cimene uatumamene ha cituamo cendi cakusompela kaha uashikile vanehe Paulu kuli ikeye. ⁷ Omo Paulu uahete, Vayunda vaje vahumine ku Yelusalema vamuzengelekele, kuneha milonga hali ikeye, ha viuma vije kuvahanene vukaleho. ⁸ Paulu ualiamenene ikeye vavenia nguendi, “Naimo yahi ngila injinapokuelamo Lishiko lia Vayunda, cipue kuluisa mu Njivo ya Njambi, cipue kuluisa Sezala.” ⁹ Vuno honi Fesitase, uatondele kuvuahelesa Vayunda

kaha uehuile Paulu nguendi, “Nkuma utonda kuya ku Yelusalema linga njikakusompele kuje ha milonga eyi ndi?” **10** Paulu uahandekela nguendi, “Njikemana ku mesho a Sezale, kaha kuje vene munapande kunjisompesa. Nacimo cahi njapihisa kuli Vayunda, nge nove vene muje munatantekeyela. **11** Nga njapokola Lishiko nakulinga cuma ca cipi cije cinjinapande kutsila, kaha kunjikalombo kuteua. Vuno honi nga kuhesi vusunga ha milonga eyi ivali nakunjinehela, kaha naumo uahi akanjihana ku mavoko avo. Kaha njikatualaho kulomba kuli Sezale.” **12** Kaha Fesitase hanima ya kulitavasana na vakakumunangula vendi uakumbuluile nguendi, “Unatuala vimpande viove kuli Sezale, kaha kuli Sezale vene kukeko ukaya.” **13** Hanima ya matangua amo muene Angilipa na Mbenisi vaile ku Sesaliya kumeneka Fesitase. **14** Omo vakele kuje matangua amo, Fesitase uanehele mulonga ua Paulu kuli muene kaha uahandekela nguendi, “Kuli yala kuno yasezele Felekisi mu kamenga, **15** omo njakele mu Yelusalema, vakuluntu vatusasendote navakuluntu va Vayunda vanjilekele via hali ikeye kaha vanjilombe nguavo njimuhane mulonga. **16** Kaha njavalekele nguange keti kuvutisi yetu va Loma kuhisa muntu uje ivanavangeya mulonga, ntsimu kanda alimone mesho na mesho navaje vanamuvangeya, nakumuhana ntsimbu ya kuli amena ku mulonga uendi. **17** Kaha omo vezile kuno, kunjeshualele, kaha lia mukuavo njatumamene ha cituamo ca vusompele kaha njashikile uje yala nguange vamunehe kuli yange. **18** Kaha omo vaka kumuvangeya vemanene, kuvamuhanene mulonga uavupi ngue muje njavandamenene nguange vaka lingamo. **19** Vuno honi vakele nakulinga vimpata nendi ha lutsilielo luavo nali yala umo ivatumbuile nguavo Yesu, uje uatsa, vuno honi Paulu anga anjili nakuhandeka

nguendi acili nayoya. **20** Omuo njahonouele kutondesesa cimpande eci, njamuihuile nguange utonda kuya ku Yelusalema linga vaka musompeleko ha milonga ei. **21** Vuno honi Paulu ualombeke linga vamuniunge kaha na Sezala linga asinganieke ha mulonga uendi. Kaha njahanene mashiko kuli ikeye linga vamuniunge kuvanga noho njikamutuma kuli Sezale.” **22** Angilipa uahandekela kuli Fesitase nguendi, “Njitonda njimuivue yange vavenia ou yala omo a handeka.” Kaha Fesitase uakumbuluile nguendi, “Imene ukamuivua.” **23** Kaha liamukuavo Angilipa na Mbenisi vezile na kalua kua kama, kaha vakovelele mu njivo muva kakungulukila civunga na vakuluntu va masualale na vamala ava vakakumona via nganda. Kaha Fesitase uashikile linga Paulu vamunehe mukati. **24** Kaha Fesitase uahandekela nguendi, “Muene Angilipa na voshe valihano netu, muamono ou yala uje Vayunda voshe kuluisa kuavo hali yange, voshe vamu Yelusalema na vamuno, vali nakutambeka nguavo kapandele kuyoya naua. **25** Vuno honi njauanene nguavo nacimo cacipi canalingi cahi oco napandela kutsila kaha omo ualilombekele kuli Sezale, njatondele kumutuma kuli ikeye. **26** Vuno honi kunjesi na cimo hali ikeye cinjapandele kusonekela Sezale. Nankuma njamuneha hhakati keni voshe, ngue cikuma kuli yove muene Angilipa, linga, hanima yakutondesesa mulonga uendi, hamo njikala nacimo ca kusoneka. **27** Omuo kucikamoneka muacili kuli yange kutuala cinzinda mu kamenga kuakuhona kumonesa mulonga uendi.”

26 Angilipa uahandekela kuli Paulu nguendi, “Uli na ntsimbu yakuliamena yove vavenia.” Kaha Paulu uoluele livoko liendi kaha uaputukile kuliamena ikeye vavenia nguendi, **2** “Muene Angilipa! Njamono nguange njavezika hakuliamena yange

vavenia kulitangua lia lelo ku mesho ove ha viuma vioshe vali na kunjivangeya Vayunda, **3** Omuo unatantekeya muacili futisi na viula via Vayunda. Nankuma njikulomba unjivuilile mukusimpa. **4** "Vayunda voshe vatantekeya vati njinayoyo hume kuvukuenje vuange. Vatantekeya kuyoya kuange kuoshe, ha vantu vange na mu Yelusalema. **5** Ntsimbu yoshe vanatantekeya, nga vatonda kuhana vukaleho ovu, njapuile umo ua civunga ca Vafaliseho vaje vaka kavangeya cikuma ngila ya muje tukalemeselamo Njambi yetu. **6** Kaha honi njinemana hano linga vanjisompe omuo njahaka lutsilielo mu cikulaheso ca Njambi calingile kuli vakukuilila vetu, **7** Aci cikeco cikulaheso cije miyati yetu likumi na ivali cije civatonda kumona cili shulisise omuo yakulemesa Njambi vutsiki na mutania. Muene Angilipa, omuo lualutsilielo olu mukemo Vayunda vali nakunjivangeya evi." **8** Vika muhandekela ngueni cakaluua kuli yetu kutsiliela ngueni Njambi akasangula vatsi? **9** "Nange vene njasinganiekele kulinga viuma viavingi viakuluisa lizina lia Yesu uaku Nazaleta. **10** Evi vikevio njalingile mu Yelusalema. Ha kutambulako nzili kuli vakuluntu vatusasendote, na kuhaka vantu vavengi va Njambi mukamenga, omo vavatsihele nange naua njatavele." **11** Njavazangamesele ha vintimbu viavingi mu vinjivo via malombelo via Vayunda njesেকে লিঙ্গা vaviane kutsiliela kuavo. Kaha njanienguele cikuma navo ngeci njaiile ku vinganda via vungezi na kuvayandeselako. **12** "Ha mulonga ou njaiile ku Ndamasika na nzili yakama cikuma na Lishiko lia kuhuma kuli vakuluntu vatusasendote. **13** Yapuile mu ngila omo te litangua lili hakatati kamutue, yove Muene, njamuene ceke cakuviazima cikuma kupulakana litangua cahumine muiilu canjizengelekele na vantu vaje njendele navo. **14** Kaha tuvavoshe tuauililile hamavu,

kaha njehuile lizi mu Cihevelu lihandeka kuliyanje ngualio, 'Saulu, Saulu! Vika ulinakunjiyandesela? Ulinakulivulumuna yove vavenia omo ulinakuliamena, ngue ngombe uakulimisa aliatangela ku citi ca muene uendi.' 15 Ka njehuile nguange, 'Yove iya Muene?' Muene uanjikumbuilile nguendi, 'Yange Yesu ulinakuyandesela. 16 Honi katuka njalisholola kuli yove linga njikuhangule kupua ngamba na mukaleho uange ha viuma evi unamo navije ukamona kulutue. 17 Njikakuamena kuli vantu va Isaleli navaje keti Vayunda kuje kunjikakutuma. 18 Ukatonesa mesho avo na kuvahumisa kumilima na kuvatuala ku ceke nakuvahumisa ku nzili ya satana nakuvatuala kuli Njambi, linga ha kutsiliela kuavo kuli yange vakavasambese ku vupi vuavo nakutambula muhela uavo hakati ka vantu vaje vanahangula Njambi.'" 19 "Nankuma Muene Angilipa, njononokele cimona cije njamuene cahumine muilu. 20 Vuno honi hakulivanga njambuluile mu Ndamasika, kaha mu Yelusalema ambahoni mu lifuti lia Yundeya, na kati kavaje keti va Vayunda, njambuluile linga vatenguluke ku vupi vuavo nakuhiluka kuli Njambi nakulinga viuma vije vimuesa linga vanatenguluka. 21 Omuo ha cuma eci mukemuo vanjikuate Vayunda mu Njivo ya Njambi kaha vatondele kunjitsiha. 22 Vuno honi na kulitangua lia lelo Njambi nanjikuasa, nankuma njihana vukaleho vuange kuli yeni voshe, vakuluntu na vanike. Vije vinjihandeka vinapu vimo vije vivahandekela laja tunanguizi va Njambi tua Njambi na Mosesa linga vikalingiue: 23 nguavo Kilistu napande kuyanda nakupua umo uakulivanga kusanguka kuvatsi nakuambulula ceke ca kuovoka kuli Vayunda na kuli vaje keti Vayunda." 24 Kaha omo Paulu uakele nakuliamena mungila eyi, Fesitase uatambekele kuli ikeye nguendi, "Ove Paulu unazaluka! Kulilongesa kuove kua

cikuma kuli nakukuzaluisa!” **25** Vuno honi Paulu uakumbuluile nguendi, “Yove muene Fesitase, kunjazalukile! Vuno honi njili nakuhandeka mezi a cili a vusunga. **26** Kunjasa kuteua kuhandeka cuma eci kuli Muene Angilipa! Omuo njatentekeya nguange atantekeya cuma eci. Kaha unamonoho cimo hali umo na umo uovo voshe, omuo cuma eci kucalingiulile movushueka. **27** Muene Angilipa, uatsiliela tunanguizi va Njambi va Njambi? Njazivuka nguange utsiliela!” **28** Kaha Angilipa uahandekela kuli Paulu nguendi, “Mukantsimbu kakandende uasinganieka nguove uasa kunjipuisa mu kua Yesu?” **29** Kaha Paulu uamukumbuluile nguendi, “Cipue njilinge vuasi cipue mu ntsimbu yailaha, lilombelo liange kuli Njambi nguange yove na vaje voshe vali nakunjivuilila lelo vapue ngue munjinapu yange kuhumisako lika aua malienge!” **30** Kaha Muene uemanene, hamo na nguvulu na Mbenisi na voshe vaje vatumamene navo, **31** kaha omo uapuile nakuya, vahandekela kuli umo na mukuavo, “Ou yala viahi napihisa linga atse cipue va muhake mukamenga.” **32** Angilipa uahandekela kuli Felisitase nguendi, “Ou yala napandele kumuecela ngue kaile kuli Sezale.”

27 Omo vasinganiekele nguavo tuapande kujavuka nakuya ku Italia, vahanene Paulu na vakuavo vinzinda mu mavoko a Njuliasi mukuluntu ua mpunga ya masualale ua va Loma ije vatumbuile nguavo, “Masualele va Nguvulu.” **2** Kaha tuakovelele muvuto kuhuma ku Andalamitayame, vuje vavuaheselele cimueja kuya kuvikuma via ku mbonge ya Asiya, kaha vasunuine vuato nakuya. Kaha Alisitakase uje Kamasindonia uahumine ku Tesalonika, uakele hamo netu. **3** Liamukuavo tuahete ku Sindone. Kaha Njuliasi uakele na ngozi kuli Paulu kaha uamutavesele kuya kuli vasepa vendi linga vakamuhaneko vukuasi. **4** Tuahumine ku

Sindoni nakuya. Kaha mpunzi yakele nakuhuminina kuje tuakele nakuya kaha tuakele na kukavangeya lika nkundu lia Sepulasi. 5 Hanima yakujavuka musinia lia mema a kalunga kuseza Silisha namu Pamefiliya, kaha tuahete ku Maila mu Lisiya. 6 Kuje mukuluntu uauanene vuato vuahumine ku Alekizandiya vuakele nakuya ku Itali, kaha uatukoveselemo. 7 Tuajavuile matangua amengiko kamandende kamande kaha tuauanene vukalu vuakama te kanda tuhete ku nganda ya Sinindase. Kaha mpunzi yatuvindikile kuya kulutue, kaha tuasuangesele lika nkundu lia Kelete kuje mpunzi kuyakele na kupekumuka cikuma nakuhita muyehi na cikuma ca Salemona. 8 Tuashueniele kuyehe na cikuma na kukaluhua cikuma, kaha tuahete kumutambela uje vatumbuile nguavo Vikuma viakuhona vukalu, keti kulako na nganda ya Laseya. 9 Kaha tuakele kuje ntsimbu yalaha cikuma omuo kuakele na vukalu muvungenzi vuetu, omuo ntsimbu ino litangua lia ku liumina via kulia linahiti laja. Ngu muavananguile Paulu, 10 Nguendi “Yeni vamala njamono nguange vungenzi vuetu kuhuma hano nakuya kulutue vukakala na vukalu, vitenga vili muvuato vi kapihia, kaha naua na vuato vukapihia na miono ikanonga.” 11 Vuno honi mukuluntu ua masualale uatavele via mukakuendesha vuato navije viahandele vavenia vuato kupulakana via handekele Paulu. 12 Kaha cije cikuma kucapuile cacili kukalamo ha ntsimbu ya cisika, nankuma vamala vakele na cizango cakusununa vuato nakueseka kuheta Fonikisi, nga citava, linga tukakaleko ha ntsimbu ya cisika. Fonikisi capuile cikuma camu Kelete cije cakenga mu mbuela ya mu kangombe kayambi na mukunto ya mungangela. 13 Kaha mpunzi lia lindende liahumine ku mbuela yaputukile kuhua kaha vaje vamala vasinganiekele nguavo vasa kutualelaho na

vutumbe vuavo, linga vakokele lisonga lia vuato nakujavuka
 kuhita kuyehi na cikuma ca Kelete. **14** Vuno honi vuasi vuasi
 mpunzi yakama ije vatumbuile nguavo, “mpunzi ya mu mbuela
 ya Ngangela,” ya huuile kuhuma ku ntunda ya nkundu. **15**
 Kaha mpunzi yapupile ku vuato, kaha capuile ca cikalu cikuma
 kutalesa ntongo ya vuato kuvuizililo vuampunzi, kaha tuecele
 vuato linga mpunzi ivupekumune. **16** Kaha mpunzi ya huile omo
 tuahete ku mbuela ya nkundu lia lindende lije vatumbuile nguavo
 kaunda. Kaha kuakele vukalu vumo tuasele kukuata kavuato
 kaje kakandende nakukahaka mu vuato vuakama linga kakale
 muacili. **17** Vakokele kaje ka vuato kamandende nakukakutilila
 helu lia vuato vua kama, ambahoni vakutile vuato vuakama na
 mikole nakuvushetula cikuma. Vakele na liova cikuma nguavo
 hamo vuato vukakateya ha mutumbo ualishekeshe lia masima a
 mema a kalunga kuyehi na cikuma ca Limbiya, linga vavungile
 vije vintanga viendesele vuato na mpunzi nakuecela vuato
 linga vupekumuke lika na mpunzi. **18** Mpunzi yakama cikuma
 liakele na kuhuua, nankuma, liamukuavo vaputukile kumbangela
 mundonga vivala vimo vije viakele mu vuato, **19** Kaha ha litangua
 lia mucitatu naua vombilile mu ndonga vimo viakulikuasesa ku
 vuato. **20** Kaha matangua amangi kutuahasele kumona litangua
 cipue vintanga ntanga, kaha mpunzi liakele na kuhuua cikuma.
 Kaha hamamanusuililo kutuakele na lutsilielo lua kuovoloka. **21**
 Omo voshe vakele ntsimbu yailaha kuhona kulia, kaha Paulu
 uemanene nakuhandeka kuli vakevo nguendi, “Vamala, nga
 muanjivuilile na kuhona kujavuka kuhuma ku Kelete nga viuma
 evi ku viapihile na kuzimbala. **22** Vuno honi njimilomba honi
 nguange koleseni, mitima naumo uahi ueni a kazimbalesa
 muono uendi, kuvanga lika vuato. **23** Omuo izau vutsiki kuli

yange kunemanene kangelo ka Njambi kuje kunjakundama nauje njikalemesa, **24** kaha uahandekela nguendi, 'Keti muvue liova, Paulu! Uapande kuimana ku mesho a Nguvulu. Kaha Njambi na kuniungila voshe ava uli nakujavuka navo mu vuato.'

25 Kaha likoleseni, vamala, muomu njili na lutsilielo muli Njambi kaha cikalingiua vene ngue omuo vana njilekelele mo. **26** Vuno honi mankimba akatutuala ku linkanda limo." **27** Omo vuakele vutsiki vua mu likumi navuana, tuakele na kuhungumuka mu cisali ca Andiliya, omo vuakele vtsiki kaha va kakujavula vasinganyekele nguavo vuavuno vahete kuntunda. **28** Kaha vesekele kulova kua mema, kaha vauanene kulova kuapuile mamita makumi auana, omo kuahitile ka ntsimbu kakandende naua vesekele kulova kua mema naua, kaha vauanene kulova kua mema mamita makumi atatu. **29** Kaha vakele na liova nguavo vuato vukongumukila ku mavue, nankuma, kaha vasoselele vinkovo viuana mu mema ku ntongo ya kunima ya vuato, kaha vavandamene nguavo kuke vuasi **30** Vuno honi omo vakakujavula vesekele kuteua kuhuma muvuato, vahakele kavuato kakandende mu mema linga vaje vava nakuhaka vinkovio vimo ku ntongo ya kulutue luavuato. **31** Vuno honi Paulu uahandekela kuli uje mukuluntu na masualale nguendi, "Nga ava vakakujavula kuvakala muvuato kuvasa kuovoka." **32** Kaha masualale vavatuile mukole uakuate vuato nakuvueca vuye. **33** Omo litangua kanda like Paulu uavalombeke voshe valie viakulia nguendi, "Munakala na kuvandamena matangua likumi na auana, kaha ntsimbu yoshe ei kumuakele nakulia viakulia. **34** Nankuma njimilomba muvoshe mulie viakulia, linga muyoye, omuo naumo uahi a kunongesa cinkambu cakumutue uendi." **35** Hanimba yakuhandeka evi, uambate mbolo, nakusatsela kuli Njambi

ha mesho avo voshe, uaipazuile nakuputuka kulia. **36** Kaha voshe valisimpisile kaha vambate viakulia valile. **37** (Tuvavoshe tuapuile vihita vivali na makumi atanu naua avali na vantu vatanu na umo tuakele muvuato.) **38** Hanima yakulia nakukuta, vombilile tiliku mu mema a kalunga linga vuato vuehuke. **39** Kaha omo kuacele, vakakujavula vamuene vuno honi ku vatantekeyele kuje kuvakele, vuno honi vamuene cinkonde cimo cakele na lishenkavu, kaha vayonguele nguavo nga citava, vapande vakatutike vuato kuje kulishenkavu. **40** Nankuma vavatuile vinkovo nakuviseza vivombe mu mema, kaha ha ntsimbu ije vene vazituile mikole ije yakele ku vilapo vije viendesele vuato. Ambahoni vajuinduile vintanga vije viendesele vuato na mpunzi vije viakele kulutue lua vuato linga mpunzi lipekumune vuato kulutue, kaha tuasungamene ku cikuma **41** Vuno honi vuato vuapupile ha mutumbo ua mushekesheke lia ha cimbaluila lia mema, kaha vuakakatele, kaha kuyahasele kushuena, ha ntsimu ijevene ntongo ya kunima ya putukile kutavozoka vimbazivuila-mbazivuila na nzili ya mankimba. **42** Vutumbe vua masualale vatondele kutsiha vinzinda, linga cipue naumo napandele kuteua. **43** Vuno honi mukuluntu ua masualale, uazangele kuyoyesa Paulu, uavavindikile kulinga vutumbe vuavo. Uashikile voshe vaje vahonele kutana linga vatumbuke muvuato cakulivanga kaha vatane nakuya ku ntunda, **44** kaha voshe vaje vasaleleho vavakave, valikuatele ha mavaya vamo valikuatele kuviuma vije via pokuozokele ku vuato. Kaha voshe vahete muacili kuntunda.

28 Omo tuhete ku ntunda kuhona vukalu, tuauanene ngeci linkanda lije vatumbuile nguavo Melita. **2** Vavenia Vaje vakele kuje vakele na ngozi netu. Kaha kalunga uaputukile kunoka, kaha kuakele lisika kujevene, vatuvuekelele tuhia nakututambula

muacili tuvavoshe. **3** Kaha Paulu uakunguiye mukuta uavikuni, kaha omo uahakele vije vikuni acoto, uje linoka akuivua ku yukuma uahumine muje mutuhia na kumushuma nakuniengelela ku livoko liendi. **4** Vavenia Vaje vakele kuje vamuene uje linoka ali nakuniengela ku livoko lia Paulu, vali handekesele umo na mukuavo nguavo, "Cili vene ou yala napande mu ka kutsiha, cipue vene novoka kumema njambi uje uazangamesele vantu kuvipi viavo akalinga ngeci atse." **5** Vuno honi Paulu uamiakelele uje linoka mu tuhia kuakuhona kuvetua. **6** Vamutalelele hamo a nzimba vuasi cipue kuuila hamavu na kutsa. Vuno honi omo vavandamenene ntsimbu yakama kuakuhona kumona cuma cimo cacikalu calingiuile kuli ikeye, kaha vatenguluile visikanieka viavo, na kuhandekele nguavo, "Napu njambi." **7** Kaha kuyehi namutambela uje kuakele mehia a Pambiliase, muene ualiye linkanda. Uatutambuile muacili, kaha tuampuile tu vangezi vendi matangua atatu. **8** Kaha ishe ya Pambiliase uakele mu mulili uendi na kuvavala cikuma masika sika na kuhuma maninga. Kaha Paulu uakovelele mu mulili uendi, ualombebele kaha uasalekele mavoko endi hali ikeye nakumukakuisa. **9** Omo eci calingiuile, voshe vaje vakakuvavala vamuje mu linkanda vezile, kaha vakangukile. **10** Vatusingimikile cikuma, kaha omo tuasunuine vuato, vahakele mu vuato vioshe vije tuatondele a vungenzi vuetu. **11** Kaha omo kuetile vingonde vitatu tuakovelele mu vuato vua humine ku Alekizandiliya, vuje vatumbuile nguavo, "Vanjambi va Vana vampasa," vuje vuakele kuje cisika coshe muje mu nkundu. **12** Tuahete mu nganda ya Silakuse, tuakele kuje matangua atatu. **13** Kuhuma kuje tuajavukile mu vuato nakueta mu nganda ya Lendile. Kaha liamukuavo naua mpunzi ya shangumukile kuhuma ku mbuela,

kaha mu matangua avari tuahete mu nganda ya Puteoli. 14 Kuje tuauanene va kakutsiliela vamo vaje vatulombe kukala navo matangua atanu na avari. Kaha tuete ku Loma. 15 Kaha vakakutsiliela va mu Loma omo vovuile nguavo tunete, vezile kuhuma ku vinganda viakulako via kulandesela via Apiyase na vinjivo vitatu via vangezi mukuliuana netu. Omo Paulu uavamuene, kaha uatsatselele kuli Njambi nakulikolesa. 16 Omo tuahete mu Loma, Paulu vamutavesele kukala mua lika liendi lika amo na lisualale muka ku muniuka. 17 Ha matanga atatu uasanene vakuluntu voshe vayunda linga valiuanane hamo. Omo valiuanene hamo, uendekele kuli vakevo nguendi, "Vakuetu vaku Isaleli, cipue ngoco kunjalingile cimo ca kuluisa vantu cipue futisi ije ituatambuile kuli vakukuluila vatu, vuno honi vanjikutile Mu Yelusalema nakunjihana kumavoko a Valoma. 18 Omo vanjihuale, Valoma vatondele kunjecela, omuo kuvauanene cuma cimo cije cinjalingile cije cinjapandela kutsila. 19 Vuno honi omo Vayunda vavianene eci, kaha canjilingisile linga njituale cimpane cange kuli Sesale, cipue yange kunjauanenene vantu vange mulonga. 20 Omuo ha cuma eci mukemuo njamisanene linga njimimone nakuhandeka neni. Yange njili mu malienge aua omuo lizina liou uje muvanatsiliela vantu va Isaleli." 21 Kaha vahandekela kuli ikeye nguavo, "Kutuatambuile mikanda yakuhuma ku Yundeya ya hali yove, cipue kuno kukuezile umo ua vamuanetu kuhuma kuje na muzimbu umo, cipue kuhandeka via vipi hali yove. 22 Vuno honi tutonda kutantekeya viyongola vove, omuo tuatantekeya ngueto kuoshe kuoshe vantu valinakuhandeka viakuluisa civunga eci cije mu uli." 23 Nankuma, vahanguile litangua liakuliuana na Paulu. Kuhuma ku cimene kuheta ku cinguezi uavalumbunuinine muzimbu uendi ua

Vumuene vua Njambi, kaha uesekele kuvalumbunuina vukaleho vua Yesu ha kuvaleka mezi a mu Lishiko lia Mosesa na mezi a mu visoneka via tunanguizi va Njambi tua Njambi. **24** Vamo vatavele mezi endi, vuno honi veka kuvatsilielegele. **25** Nankuma, vaile oku valinakuliviana hakati kavo, omuo Paulu nahandeka navo cuma eci nguendi, “Cimbembesi Uakulela cahandekela vusunga kuli vakukuluila veni hali kananguizi Isaya! **26** Omo uahandekela nguendi, ‘Ya ukahandeka kuli vantu ava nguove, kuivua mukevuiila, vuno honi kumukevuisisa, kumona mukamona, vuno honi kumukamonesesa. **27** Omuo mitima ya vantu ava inapu yakuzeya, vanaziki matuitui avo, kaha vanalalameka na mesho avo. Kuteua mesho avo amona, na matuitui avo evua, kaha mana avo akevua, kaha vakatengulukila kuli yange, mukemo mualinakuhandeka Njambi, kaha njikavakanguisa.” **28** Kaha Paulu uamanesele kuhandeka nguendi, “Munapande kutantekeya ngueni muzimbu ua Njambi uakuovola vanautumu kuli vaje keti Vayunda. Kaha vakauivuiila!” **29** Omo Paulu uamanesele kuhandeka mezi aua, Vayunda vamusezele oku valinakulinga vimpata viakama hhakati kavo vavenia. **30** Paulu uakele kuje miaka ivali mu njivo yakulifuetela ikeye vavenia, kaha uakele nakutambula voshe vaje vezile kuli ikeye nakumumona. **31** Uambulule via vumuene vua Njambi nakulongesa via Muene Yesu Kilistu nakusimpa na mutima ukupatuka.

Loma

1 Yange Paulu, ndungo ya Yesu Kilistu na kanganda uje yahanguile nakunjisana kuli Njambi mukuambulula Muzimbu uendi Uacili. **2** Njambi uakulahesele laja Muzimbu Uacili kuhitila muli tunanguizi va Njambi vendi, nge muvanavisoneka mu Visoneka via Kulela. **3** Vinapu via Munendi, ngue ku vuyoye vuendi vua ha mavu, uasemukile ku ntanga ya Ndaviti, **4** kuhitila mu Cimbembesi Uakulela Yesu vamumuesele na nzili yakama kupua Muna Njambi omo vamusanguile ku vatsi. **5** Kuhitila muli Yesu tuatambuile kavumbi na vunganda linga tusane vaje keti Vayunda linga vononoke kulutsilielo omuo ya lizina liendi. **6** Kaha neni naua munapu vamo hhakati kavaje keti Vayunda vaje vavanasana linga vakundame kuli Yesu Kilistu. **7** Nankuma, njilinakusonekela kuli yeni voshe muli mu Loma vaje Njambi vazanga nakumisana linga mupue vantu vendi vakulela. Njambi Tatetu na Muene Yesu Kilistu vamihane kavumbi na ciyulo. **8** Cakulivanga, njitsatsela kuli Njambi yange kuhitila muli Yesu Kilistu hali yeni voshe, omuo lutsilielo lueni lunatsimana ha mavu oshe. **9** Njambi ikeye mukaleho uange linga vije vioshe vinjihandeka vinapu via vusunga, Njambi uje injili nakupangela na mutima uange uoshe mukuambulula Muzimbu Uacili ua Munendi. Njambi natantekeya ngeci njikamianuka, **10** ntsimbu yoshe mu malombelo ange njikalombo nguange Njambi mu cizango cendi nga atava njije kuli yeni nakumimeneka. **11** Njishunguiya cikuma kumimona, linga njakumihaneko vuana vua mu Cimbembesi mukumitakamesa. **12** Hano njilumbununa ngeci yeni nange tuakulikolesa ha ntsimbu imolika, yeni ha lutsilielo luange kaha nange ha lutsilielo lueni. **13** Vavusamba vange, munapande kuvuluka ngueni vintsimbu viavingi njakele na vutumbe vuakuija

oko nakumimeneka, vuno honi kuli cuma cimo cinanjivindika. Njitonda kukoka vantu hhakati keni ngue munjinalingi hhakati ka vaje keti Vayunda. **14** Njilina likongo lia vipangi hhakati ka vantu voshe, kuli Vangelengu na ava keti Vangelengu, na kuli vaka kunangula na vilema. **15** Nankuma, njitonda cikuma kuambulula Muzimbu Uacili nakuli yeni naua muakala mu Loma. **16** Kunjesi na shuamua ya kuambulula muzimbu uacili, omuo unapu nzili ya Njambi ije ineha kuovoka kuli vaje voshe vatsiliela, hakulivanga kuli Vayunda, kaha naua na kuli Vangelengu. **17** Omuo muli likelio vusunga vua Njambi vanavusholola kuhitila mulutsilielo ngue muvihandeka visoneka nguavio, “Muntu uje ivanapuisa muka vusunga ku mesho a Njambi ha lutsilielo akayoya.” **18** Vutenu vua Njambi vunasholoka kuhuma muilu nakuluisa vupi vuoshe na vilinga via kupihia via vantu vaje vilinga viavo viavipi vivindika vusunga linga keti vavutantekeye. **19** Omuo vije vineha nguavo linga vatantekeye Njambi vinasholoka, omuo Njambi navisholola kuli vakevo. **20** Hume haje Njambi hatangelele mavu, vifua viendi vije kutuasa kumona, nzili yendi ya yaye na cifua cendi ca Vunjambi vinasholoka muacili, vantu vasa kuvitantekeyela mu viuma vije vianalingi Njambi. Nankuma, vantu ava kuvasa kulisambuesa kuahi. (aĩdios g126) **21** Cipue vene vatantekeyele Njambi, vuno honi kuvamusingimikile cipue kumuhana citsatsela. Vuno honi visinganieka viavo vinapu viangoco kaha na mitima yavo yamupulungua inashulu na milima. **22** Vakahandeka nguavo vanapu vaka mana, vuno honi vanapu vilema, **23** kaha vanalikela kulemesa uje kekutsa, nakulemesa viuma via vifua via vuntu vije kuviekuyoya miaka yoshe na vifua via tuzila cipue tusitu cipue viakulikoka. **24** Nankuma, Njambi navecelela linga valinge viuma via mazilo ngue ku mashungu a mitima yavo,

kaha valinga viuma via shuamua kuli umo na mukuavo. **25**
 Vanaviana kutsiliela vusunga vua Njambi, kaha vanatsiliela
 makuli nakulemesa nakupangela vije vianatanga Njambi kuhona
 kulemesa vavenia uje uavitangele, uje ivanapande kushangazala
 miaka yoshe ya yaye! Ameni. (aiōn g165) **26** Omuo ha cuma
 eci, Njambi navecela linga valinge viuma via shuamua ngue ku
 mashungu avo. Cipue vampuevo vanatenguluka kulinga vilika
 na vamala mu ngila ya cisemua, vuno honi valinakuvilinga mu
 vingila vije kuviapandelelo. **27** Kaha mu ngila imo naua vamala
 vanatenguluka kulinga vilika na vampuevo mu ngila ya cisemua,
 vuno honi valinakulinga vukoyi na vakuavo vamala. Vamala vali
 nakulinga viuma via shuamua kuli umo na mukuavo, kaha ha
 cuma eci vanatambula fueto inavapande omuo ya vilinga viavo
 viavipi vije vivanalingi. **28** Omuo vantu ava vanaviana kuniunga
 vusunga vuakuivuisisa Njambi mu viyongola viavo, Njambi
 navecelela linga vakale na mana a api, linga valinge viuma
 vije kuvapandele kulinga. **29** Vanashulu na viuma vioshe via
 mazilo na vipi na lizangamena na cizindo, vanashulu na cipululu
 nakutsiha na luozi na makuli na lizangamena. Vakafueye, **30**
 nakuhandeka viavipi hali umo na mukuavo, vanapu vakakuzinda
 Njambi, vaka likamba, vaka kulihalesa, kaha vaka kulipamba,
 vayongola vingila viavingi viakupangelamo vupi, kuvekuononoka
 visemi vavo, **31** kuvekuvuisisa, kuvekuniunga vikulaheso viavo,
 kaha kuvekumuesa ngozi cipue kuvuila vakuavo cikeketima. **32**
 Cipuevene vatantekeya nguavo kusompa kua Njambi kuhandeka
 nguanguo vantu vaje vayoya mu ngila eyi vanapande kutsa, keti
 lika viuma evi valinakutualelelaho kulinga kuahi, vuno honi naua
 vacilitavasana na vaje vakakuvilinga.

2 Yove kavusamba kange, nkuma ukasompo vakueni ndi? Kuli yove kukuesi kusambua, cipue vene yove iya. Nga yove usompa vakueni kaha ulinga viuma vije vivalinga vakevo, ulinakulihisa yove vavenia. **2** Tuatantekeya ngeci kusompa ca Njambi capua ca vusunga ha vantu vaje valinga viuma via vipi. **3** Nkuma omo yove, muntu lika, usompa vakueni kaha naua ukalingi viuma vije vivakalingi, uayongola nguove uasa kuputumuka ku kusompa ca Njambi ndi? **4** Cipue ulinakukehesa ngozi yendi yakama na kulongua cendi na kusimpa cendi. Muavusunga utantekeya nguove Njambi uakala na ngozi omuo alinakueseka kukutuamenena linga utenguluke. **5** Vuno honi omuo ya mutima uove uakukola nakukaluua, kaha ulinakulingisa cihiso cove linga cipue cakama ha Litangua lije omo vutenu vua Njambi nakusompa cendi ca vusunga vikasholoka. **6** Njambi akahana vuana ku muntu na muntu kuya kuvipangi viendi vije vianalingi. **7** Vamo vantu vali nakutualelelaho kulinga muacili, nakutonda vumpau na kasingimiko na muono uje kuuekutsa, kuli vakevo Njambi akavahana muono ua yaye ya yaye. (aiōnios g166) **8** Vuno honi vamo vantu valizanga vakevo vavenia nakuviana via vusunga nakukava vije viakupihia, kaha Njambi akamuesa vutenu vuendi na matoto endi hali vakevo. **9** Kukakala tuyando nalamba kuli vantu voshe vaje valinga vupi, hakulivanga kuli Vayunda kaha naua nakuli Vangelengu. **10** Vuno honi Njambi akahana vumpau na kasingimiko na ciyulo kuli voshe vaje valinga muacili, hakulivanga kuli Vayunda kaha naua na kuli Vangelengu. **11** Muafua Njambi kakele nacivembulu. **12** Vaje keti Vayunda vaje kuvesi na lishiko lia Mosesa, valinga vupi kaha vazimbala omuo liakuhona lishiko. Vayunda vaje vali na lishiko, valinga vupi kaha vavasompa na lishiko. **13** Muafua keti hakuvua lika lishiko

lia Mosesa ngeci vantu vavapuisa vaka vusunga kuli Njambi, vuno honi vaje vononoka lishiko lia Mosesa vakavatumbula nguavo vaka vusunga. **14** Cilivene vaje keti Vayunda kuvakele na lishiko lia Mosesa, vuno honi vioshe vivakalingi na mana aje muaya lishiko lia Mosesa, vakevo vavenia vanapu lishiko liavo, cipuevene kuvakele na lishiko lia Mosesa. **15** Cifua cavo cimuesa ngeci vije lishiko lia Mosesa lishika vanavisoneka mu mitima yavo. Kaha naua na vilinga viavo vimuesa ngeci viuma evi vinapu via vusunga, omuo vintsimbu vimo viyongola viavo vikavahisa kaha naua vintsimbu vikuavo vikavamena. **16** Kaha ngue kuya ku Muzimbu Uacili unjilinakuambulula, omu mukemo mucikafua ha Litangua lia Kusompa lije omo Njambi akahisa viyongola viavushueke via vantu voshe kuhitila muli Yesu Kilistu. **17** Honi yove, nga ulitumbula yove vavenia nguove nji Kayunda, nga uajendamena ha Lishiko lia Mosesa nakulipamba hali Njambi, **18** kaha unatantekeya vika Njambi atonda linga uvilinge, kaha unalilongesa ku lishiko lia Mosesa kuhangula vije vinapu vusunga, **19** kaha unatantekeya muacili ngeci yove unapu ntuama ua tupuputua, naua ceke kuli vaje vali mu milima, **20** unapu umuka kusungamesa vilema, naua mulongisi ua vaje vali kunzimba. Uatantekeya muacili nguove mu lishiko lia Mosesa unauanamo mana akushula na vusunga. **21** Ukalongesa vakueni, nkuma vika honi kulilongesela yove vavenia? Ukambulula nguove, “Keti muive.” Vuno honi yove vika ukevila? **22** Ukahandeka nguove, “Keti mulinge vupangala.” Nkuma yove vika ukalingila vupangala? Uazinda tumponia, nkuma ukevi via mu vinjivo viakulemesela tumponia ndi? **23** Ukalishasha ha lishiko lia Njambi, vuno honi kuuekuvuisa Njambi shuamua omo upokola lishiko liendi ndi? **24** Visoneka vihandeka nguavio, “Omuo yeni

Vayunda, nankuma, vaje keti Vayunda vashaula Njambi.” 25 Nga muononoka lishiko, kulovoka ceni cili na seho, vuno honi nga kumuononoka lishiko, mukapua cilivene ngue kumualovokele. 26 Nga vaje keti Vayunda, vaje kuvatuhukile, vononoka vije lishiko lia Mosesa lilinakushika, nkuma Njambi kakavaniungu ngue vaka kulovoka ndi? 27 Kaha yeni Vayunda vakamihisa kuli vaje keti Vayunda omuo mukapokola lishiko lia Mosesa, cipuevene vanamisonekelalio kaha naua muapua movaka kulovoka, vuno honi vakevo valinakuononoka lishiko cipuevene kuvatuhukile ku cisemua. 28 Munima yavioshe evi, iya Kayunda ua vusunga, uje uakulovoka muavusunga? Ketu muntu uje ikeye Kayunda hambanza lika, uje kulovoka cendi kunapu kua muvila lika. 29 Vuno honi Kayunda ua vusunga ikeye muntu uje Kayunda mukati, uje mutima uendi unalovoka, kaha eci cinapu cipangi ca Cimbembesi ca Njambi, keti ca lishiko liakusoneka. Muntu ua cifua eci Njambi amushangazala, keti vantu kuahi.

3 Nkuma Vayunda vanapulakana vaje keti Vayunda ndi? Cipue nkuma kulovoka cili na seho ndi? 2 Cuma cakama cikuma mu vingila vioshe! Mu cihela cakulivanga, Njambi uakundikile lizi liendi kuli Vayunda. 3 Vuno honi vatihoni nga vamo vavo kuvapuile vakulongua? Nkuma eci cilumbunuka ngue Njambi keti muka kulongua ndi? 4 Houe keti ngoco! Njambi napande kupua ua kulongua, cipue vantu voshe vapua vaka makuli. Ngue muvasoneka mu visoneka nguavo, “Unapande kusholoka muka kulongua omo uhandeka, unapande kuhiana mulonga uove omo vakusompa.” 5 Vuno honi nga vilinga vietu viakupihia vije vituli nakulinga visholola muacili vusunga vua Njambi, nkuma tuasa kuhandeka ngueta Njambi akalingi muamupi omo atuhana kashitiku ndi? (Njilina kuhandeka mucifua ca vuntu.) 6 Houe keti

ngoco! Nga Njambi keti ua kulongua, kaha vatihoni asompa vaka mavu? 7 Vuno honi nga makuli ange amuesa vumpau vua Njambi hakusholola vusunga vuendi muacili, omuo vika naua hanga vacinjisompa ngue muka vupi? 8 Kaha vikahanoni kumuhandekela ngueni, “Tulingeni vupi linga vucili vusholoke?” Cilivene, vantu vamo vali nakunjishaula nakunjivangeya nguavo njinahandeka cuma eci! Vakavahisa ngue mucinapandelamo. 9 Vatihoni, nkuma yetu Vayunda tunapu tuvacili kupulaka Vangelengungu ndi? Ketu ngoco kuahi! Omuo njamilekele laja nguange Vayunda na Vangelengu voshe vali mu nzili ya vupi. 10 Ngue muvasoneka mu visoneka nguavo, “Naumo uahi muka vusunga, 11 naumo uahi ali na mana cipue muka kulemesa Njambi. 12 Voshe vanatenguluka kuhuma kuli Njambi, voshe vanalingi vupi, naumo uahi akalingi cuma ca vusunga. 13 Majui avo anashulu na vusungu vua makuli, vindaka viavo vihandeka makuli, tunua tuavo tuhandeka mezi akupihia ngue vusungu vua linoka. 14 Hendekesi yavo inashulu na visingo via kushasha. 15 Vakazambula kuvulumuna na kutsiha vakuavo, 16 mu vingila viavo muli kupihisa na kunongesa. 17 Ku vatantekeya ngila ya ciyulo, 18 kaha na mu mesho avo kuvekuivuila Njambi liova.” 19 Honi tuatantekeya ngeci viuma viose mu lishiko viakundama kuli vaje vali mu lishiko, mukuvindika kulisambuesa kuoshe kua vantu nakuneha vantu voshe kukusompa ca Njambi. 20 Omuo naumo uahi napu muka vusunga ku mesho a Njambi mukulinga vije lishiko litonda, vipangi via lishiko vikevio vinapu kuleka yetu linga tutantekeye nguetu tu vaka vupi. 21 Vuno honi ngila ya Njambi yakupuisa vantu linga vapue vaka vusunga ku mesho endi inasholoka. Kuyesi nacimo na lishiko, cipue lishiko lia Mosesa na tunanguizi va Njambi vahanene vukaleho

hali likelio. **22** Vusunga vua Njambi kuhitila mu lutsilielo muli Yesu Kilistu kuli voshe vaka kutsiliela. Omuo kukuesi kahangu kahi, **23** vantu voshe vanalingi vupi, kaha vakelekulahako na vumpau vua Njambi. **24** Vuno honi vanavapuisa vaka vusunga kuli Njambi ha vuana vua kavumbi ka Njambi kuhitila muli Yesu Kilistu, uje navapatula. **25** Njambi uamupuisile nkombelo, linga ha nkombelo ya kutsa cendi akapue cihingo cakusambuesa vupi vua vantu halutsilielo luavo muli ikeye. Njambi ualingile cuma eci mukumuesa ngeci napu muka vusunga. Ha kulivanga Njambi uasimpile, kaha kahakeleko mutima ku vupi vua vantu, **26** vuno honi ku ntsimbu ino alinakusompa vupi vua vantu, mukumuesa vusunga vuendi. Mu ngila eyi vene Njambi alinakumuesa ngeci ikeye vavenia napu muka vusunga kaha muntu uoshe uje atsiliela muli Yesu Njambi amupuisa muka vusunga. **27** Kaha honi kulihi naua tukalishasha? houe vene! Omuo tuononoka lishiko ndi? houe, vuno honi omuo tutsiliela. **28** Omuo tuayongola ngeci muntu vamupuisa muka vusunga ku mesho a Njambi ha lutsilielo lika, vuno honi keti mukulinga vije lishiko vilishika. **29** Cipue Njambi nkuma uapua Njambi ua Vayunda lika ndi? Nkuma kapuile Njambi ua vaje keti Vayunda naua ndi? Cilivene uapua Njambi uavoshe. **30** Omuo Njambi uapua umolika, kaha akapuisa Vayunda kupua vaka vusunga ku mesho endi halutsilielo luavo. **31** Nkuma eci cinalumbunuka ngeci halutsilielo tunaviana lishiko ndi? Houe keti ngoco, vuno honi tulinakukolesa lishiko.

4 Nankuma, vikahanoni tuhandeka hali kukuluila yetu Avilahama?
2 Nga Avilahama vamupuisile muka vusunga ku mesho a Njambi ha viuma vije vialingile, nge uapandele kulishasha, vuno honi ikeye kalishashele ku mesho a Njambi. **3** Visoneka vihandeka nguavio, “Avilahama uatsilieelelele Njambi, kaha

omuo ha lutsilielo luendi, Njambi uamutambuile kupua muka vusunga.” 4 Muntu uje apanga atambula fueto, vuno honi fueto yendi kuvasa kuitumbula nguavo vuana, omuo inapu cuma cije napangela. 5 Vuno honi muntu uje natsiliela lika ha lutsilielo, keti ha vilinga viendi, kaha uje atsiliela kuli Njambi uje muka kusambuesa muka mulonga kupua uakuhona mulonga, kunapu kutsiliela cendi kuje Njambi ayongola linga amupuisse muka vusunga ku mesho endi. 6 Eci cikeco calumbunuine Ndaviti omo uahandekela hakuvezika kua muntu uje Njambi namupuisa muka vusunga, kuakuhona cuma cimo cije calinga uje muntu, 7 “Vanavezika vantu vaje Njambi navasambesa ku vipi viavo, Vantu vaje vipi viavo vanavifuiki! 8 Uakukuisula muntu uje Muene kakamuanukila vipi viendi!” 9 Nkuma kuvezika kuje kuahandekela Ndaviti kuakundama lika kuli vaka kulovoka ndi? Cilivene kuahi! Kunakundama naua nakuli vaje vaka kuhona kulovoka. Omuo tunamono laja mu visoneka nguavio, “Avilahama uatsiliebelele kuli Njambi, kaha omuo ha lutsilielo luendi Njambi uamutambuile kupua muka vusunga.” 10 Ntsimbu mukahoni eci calingiuile? Eci calingiuile te Avilahama kanda atuhuke, keti te natuhuka laja. 11 Vamutuhule, kaha kulovoka cendi kuapuile cimueso cakumuesa linga omuo hakutsiliela cendi Njambi uavatambuile kupua muka vusunga ntsimbu kanda vacimutuhule. Nankuma, Avilahama napu ishe ua voshe vaka kutsiliela kuli Njambi, kaha Njambi navatambula kupua vaka vusunga, cipue vene kuvatuhukile. 12 Kaha ikeye naua napu ishe ua voshe vaje vanatuhuka, keti lika kuli vaje vanatuhuka vuno honi linga vavuezeleleko mukulovoka, vayoya yoyesi yakutsiliela ije yayoyele tatetu Avilahama ntsimbu kanda vamutuhule. 13 Omo Njambi uakulahesele Avilahama na vatekuluila vendi ngeci

vakasuana mavu, ualingile eci, keti nge Avilahama uononokele
 lishiko kuahi, vuno honi uatsilielegele, kaha Njambi uamutambuile
 kupua muka vusunga. 14 Omuo nga vije viakulahesele Njambi
 vavihana kuli vaje vononoka lishiko lia Mosesa, kaha lutsilielo
 lua muntu lupua luangoco, naua kaha cikulaheso ca Njambi
 cinapu cakuhona seho. 15 Omuo lishiko lineha vutenu vua
 Njambi, vuno honi nga kukuesi lishiko, kaha kukuesi kupokola
 lishiko. 16 Nankuma, cikulaheso cajendamenene ha lutsilielo,
 linga cikulaheso vapande kucikolesela kupua vuana vua Njambi
 kuli vatekuluila voshe va Avilahama, keti lika kuli vaje vononoka
 lishiko kuahi, vuno honi na kuli vaje vatsiliela nge mualingile
 Avilahama. Omuo Avilahama napu tate yetu voshe vaka kutsiliela.
 17 Ngue muvanasoneka mu visoneka nguavo, “Njinakupuisa
 ishe ya mafuti oshe.” Nankuma, cikulaheso cinapu cacili ku
 mesho a Njambi, uje yatsilielegele Avilahama, Njambi uje
 muka kusangula vatsi, uje hakushika cendi ane ha viuma vije
 kuviesiko linga vikaleko. 18 Avilahama uatsilielegele nakukala na
 lutsilielo, cipuevene kukuakele cuma catsilielegele, kaha uapuile
 “Ishe ya mafuti oshe.” Ngue muvanasoneka mu visoneka
 nguavo, “Nankuma, vatekuluila vove vakapua vavengi cikuma
 nge vintangantanga.” 19 Avilahama ha ntsimbu ije uakele
 na miaka yakupua cihita cimolika, vuno honi lutsilielo luendi
 luazeyele omo uayonguele ha muvila uendi uje uakele kuyehi na
 kutsa, cipue ha cuma cije ngeci Sala kasa kusema vana. 20
 Kalitaliangelelegele mukutsiliela cendi, kaha kakele na kulunienga
 ha cikulaheso ca Njambi, vuno honi uatsilielegele cikuma kaha
 uashangazalele Njambi. 21 Uatsilielegele nguendi Njambi asa
 kulinga vije vianamukulahesa. 22 Omu mukemo Avilahama ha
 lutsilielo luendi, vamutambuile kupua muka vusunga ku mesho a

Njambi. 23 Mezi aua a “Vamutambuile kupua muka vusunga,” kuva asonekelele kuli ikeye lika kuahi. 24 Va asonekelele naua nakuli yetu kupua vaka vusunga, vaje vanatsiliela kuli Njambi uje uasanguile Muene yetu Yesu ku Vatsi. 25 Vamuecelele linga atse omuo vipi vietu, kaha uamusanguile linga vatupuisse vaka vusunga ku mesho a Njambi.

5 Nankuma, omuo vanatupuisa vaka vusunga ku mesho a Njambi kuhitila mu lutsilielo, kaha tuli mu ciyulo na Njambi hali Muene yetu Yesu Kilistu. 2 Hali ikeye natulingisa linga tutantekeye kavumbi ka Njambi, kaje tuli nakuyoyelamo hano. Kaha tulinakulipamba ha kutsiliela kua vumpau vua Njambi. 3 Ketu lika ovio vuno honi tuli nakulipamba ha tuyando tuetu, omuo tunatantekeya nguetu tuyando tusholola lukakateya, 4 kaha lukakateya lupuisa linga muntu apue ua vilinga viacili, kaha evi vilinga vineha kutsiliela. 5 Kaha kutsiliela eci kucasa kutuvuisa shuamua, omuo Njambi netila cizango cendi mu mitima yetu kuhitila mu Cimbembesi Uakulela, uje ikeye napu vuana vua Njambi kuli yetu. 6 Ha ntsimbu ije tuapuile tuvakuzeya, Kilistu uatsililile vaka vupi ha ntsimbu ije yahanguile Njambi. 7 Cinapu cuma cacikalu cikuma kuuana muntu atava kutsila muka vusunga. Cipuevene nguavo casa kupua cacasi kuuana muntu uje atava kutsila muntu uacili. 8 Vuno honi Njambi nasholola cizango cendi cakama kuli yetu, omo ha ntsimbu ije tuapuile tuvaka vupi kaha Kilistu uatutsililile! 9 Omuo ya maninga a Yesu Kilistu, vanatupuisa vaka vusunga ku mesho a Njambi, nankuma, cikhiana cikuma Kilistu kutuamena ku vutenu vua Njambi! 10 Tuapuile vitozi va Njambi, vuno honi tunapu vavusamba vendi kuhitila ha kutsa kua munendi. Kaha honi omuo tunapu vavusamba va Njambi, tukovoka ha muono

ua Kilistu! **11** Vuno honi keti evi lika kuahi, tujolela omuo ha vije vianalingi Njambi kuhitila muli Muene uetu Yesu Kilistu, uje hanohoni natupuisa vavusamba va Njambi. **12** Vupi vuezile hano ha mavu kuhitila mu muntu umolika, nankuma vupi vuendi vuanehele kutsa. Kaha kutsa kuezile ku miyati yoshe ya vantu omuo voshe vanalingi vupi. **13** Vupi vuakele ha mavu ntsimbu kanda vahane lishiko, vunohoni kuje kukuakele lishiko, vupi kuvavutandelako. **14** Vuno honi kuhuma ku ntsimbu ya Andama nakuheta ku ntsimbu ya Mosesa, kutsa cayulile ha vantu voshe, cipue hali vaje kuvalingile vupi ngue mualingile Andama omo kononokele lishiko lia Njambi. Andama uapuile cimueso ca uje akeja. **15** Vuno honi vuana vuje kuvuakele ngue vupi, omuo vuana vua Njambi kuvuakele ngue vupi vua Andama kuahi. Muavusunga vene vantu vavengi vanatsi omuo vupi vua muntu umolika. Vuno honi kavumbi ka Njambi kakama cikuma, kaha na vuana vuendi vuakuhona kupangela vuje vuanahana kuli vantu vavengi mu kavumbi ka muntu uje umolika, ikeye Yesu Kilistu vunapu naua vuakama cikuma. **16** Vuana vua Njambi kuvasa kuvuesekesa nge vupi vua muntu umolika. Munima ya vupi vumolika, kuezile “Kuhisa,” Vuno honi munima ya vipi viavingi, kuneja vuana vuakuhona kupangela vuje vunaneha “Kukonkama!” **17** Muavusunga kuhitila mu vupi vua muntu umolika kutsa cayulile omuo ya uje muntu umolika. Vuno honi viuma vije vinasholoka vialingile uje muntu umolika, ikeye Yesu Kilistu vinahiana cikuma! Voshe vaje vanatambula kavumbi ka Njambi ka miaka yoshe ya yaye vanavapuisa vaka vusunga ku mesho endi vakayula mu muono kuhitila muli Kilistu. **18** Nankuma, nge ha vupi vumolika vantu voshe vanavahisa, mu ngila eyi vene cipangi cimolika ca kukonkama cinapatula vantu

voshe nakuvahana muono. **19** Kaha nge vantu voshe vavapuisile vaka vupi hakuhona kuononoka kua muntu umolika, mu ngila eyi vene voshe vakavapuisa vaka vusunga ku mesho a Njambi ha kuononoka kua muntu umolika. **20** Lishiko liasholokele linga vilinga via vupi vilane, vuno honi kuje kuvualanene vupi, kavumbi ka Njambi kalanene cikuma. **21** Nankuma, nge omo vupi vuayulile ha kutsa, mukemo vene naua kavumbi ka Njambi kalinakuyula ha vusunga, nakututuamenena ku muono ua yaye ya yaye kuhitila muli Yesu Kilistu Muene yetu. (aiōnios g166)

6 Nankuma, vikahanoni tukahandeka? Nkuma tunapande kutualelelaho kuyoya mu vupi ngeci kavumbi ka Njambi kalane ndi? **2** Houe keti ngoco! Tunatsi ku vupi, kaha vatihoni tuasa kuyoyelamo? **3** Omuo muavusunga munatantekeya ngueni omo vatumbuitikile hamo muli Kilistu Yesu, vatumbuitikile mu kutsa cendi. **4** Kaha hakutumbuitika, tuatsile hamo nendi kaha vatutsindile hamo nendi, ngeci, ngue omo Kilistu vamusanguile ku vatsi na vumpau vua Ishe, ngeci netu tunapande kuyoyela mu muono uauha. **5** Omuo nga tunapu hamo nendi mu kutsa cendi, mu ngila eyi vene tukapua hamo nendi ha kusanguka cendi. **6** Kaha tuatantekeya nguetu vuntu vuetu vualaja vavushukikile hamo na Kilistu ha cilindakano, ngeci muvila ua vupi vaunongese, ngeci keti tupue naua tuvandungo va vupi. **7** Kaha omo tutsa, vatuzitula ku nzili ya vupi. **8** Omuo tunatsi na Kilistu, tutsiliela nguetu tukayoya naua hamo nendi. **9** Omuo tuatantekeya nguetu Kilistu uasangukile ku vatsi kaha kakatsi naua kuahi, kutsa kukuesi na nzili naua hali ikeye. **10** Kaha omuo ikeye uatsile, kakatsiho naua ku vupi, kaha honi alinakuyoyela muli Njambi. **11** Mu ngila eivene munapande kuanuka ngueni munatsi, kuesakesa na vupi, vuno honi muli nakuyoya muli Njambi hali

Kilistu Yesu. **12** Ketu mutave vupi vuyule mu mivila yeni ije kuye kuyoya yaye, mukuononoke mashungu auo. **13** Cipue vilio vieni keti muviecelele ku vupi mukuvipangesa mu viuma via kuhenga-henga vuno honi likundikeni kuli Njambi, ngue vantu vaje vavahumisa ku kutsa nakuvaneha ku muono, kaha kundikeni vilio vieni viose kuli Njambi ngeci vavipangese mu viuma via vusunga. **14** Omuo vupi kuvuapandele ku miyula kuahi, omuo kumuesi nakuyoya ku Lishiko lia Mosesa kuahi vuno honi, mu kavumbi ka Njambi. **15** Vatihoni tuhandeka? Nkuma tunapande kulinga vupi, omuo kutuesi ku Lishiko lia Mosesa vuno honi tuli mu kavumbi ka Njambi ndi? Houe keti ngoco. **16** Muavusunga muatantekeya ngeci omo mulikundika yeni vavenia ngue vandungo kukuononoka muntu umo, munapu mu vandungo va uje muene imuli nakuononoka, cipue ku vupi vuje vuneha kutsa, cipue hakuononoka, kuje kuneha kumipuisa vaka vusunga ku mesho a Njambi. **17** Vuno honi tutsatsela kuli Njambi! Omuo cipue laja muapuile mu vandungo va vupi, muononoka na mitima yeni yoshe mu vusunga vuli mu vilongesa vije vimuatambuile. **18** Kaha vamipatuile ku vupi, munapu vandungo va vusunga. **19** (Njilinalikuasesa mezi amasi kuuakuata omuo kuzeya kua mitima yeni ya vuntu.) Kaha ha ntsimbu imo mualikundikile vutuntu kupua vandungo va viuma via mazilo na kapenga. Kaha mu ngila eyi vene hano vene munafuila kulikundika muvamatunu kupua vandungo va vusunga ngeci mulinge viuma via kulela. **20** Omo muapuile vandungo va vupi, kumuapatukile ku vusunga. **21** Vuno honi vika honi muauaneneho hakulinga viuma vije vimuli nakuivula shuamua? Fueto ya viuma vije inapu kutsa! **22** Vuno honihoni vanamipatula ku vupi, kaha munapu vandungo va Njambi linga mulele kaha mukale na muono uayaye. (aiōnios

g166) 23 Kaha omuo fueto ya vupi inapu kutsa, vuno honi vuana
vua Njambi vunapu muono uayaye muli Kilistu Yesu Muene yetu.

(aiōnios g166)

7 Vavusamba vange, mua vusunga muasa kuvuisisa evi
vinjihandeka kuli yeni, omuo yeni voshe muatantekeya Lishiko
lia Mosesa. Lishiko lia Mosesa lili na nzili hali vantu omo
valinakuyoya lika. 2 Mpuevo uakushomboka vanamukutu na
Lishiko kuli yala liendi, omo yala liendi ali nakuyoya, vuno
honi nga yala liendi atsa, kaha honi uje mpuevo napatuka ku
Lishiko lije lia mukutile kuli yala liendi. 3 Kaha nga uje mpuevo
akala na yala ueka naua omo yala liendi acili na kuyoya, kaha
vamuhandeka nguavo muka vupangala, vuno honi nga yala
liendi atsa, kaha akashomboka kuli yala ueka naua, ou mpuevo
napatuka kapu naua muka vupangala. 4 Vavusamba vange,
neni naua cifua cimo, neni naua mu natsi ku lishiko omuo
munapu vilio via muvila ua Kilistu, kaha honi munakundama kuli
ikeye, uje ivasanguile ku vatsi linga tupangele Njambi vipangi
viacili. 5 Omuo tuayoyele mu vusitu, mashungu a vupi aje
Lishiko lia Mosesa liashangumuine akele nakupanga mu mivila
yetu, kaha vioshe vitualingile viatutuelele ku kutsa. 6 Vuno
honi, tunapatuka ku Lishiko lia Mosesa, omuo tuatsile ku cije
catupuisile vinzinda. Kutuesi naua nakupanga mu ngila ya laja
ya Lishiko lia Mosesa lia kusoneka, vuno honi mu ngila yaiha ya
Cimbembesi. 7 Kaha honi, tunapande kuhandeka ngueto Lishiko
likelio liapua vupi ndi? Houe keti ngoco! Vuno honi liapuile
Lishiko lije lianjilingisile linga njitantekeye vupi. Nga Lishiko
lia Mosesa kuliahandeketele ngualio, “Keti uliveyele cuma ca
mukueni,” Nga ku njatantekeye leshungu eli. 8 Vuno honi vupi
vua uanene muhela mukushangumuna mashungu a vupi amengi

mulu yange. Nga Lishiko liahi, nga vupi kuvuesi na nzili. **9** Nange vene ha ntsimbu imo njayoyele kuakuhona Lishiko, vuno honi omo lishiko liezile, vupi vuakele na nzili, **10** kaha njatsile. Kaha Lishiko lije liapandele kuneha muono, lianehele kutsa kuli yange. **11** Kaha vupi vuauanene muhela, kaha mu nzili ya lishiko vupi vuanjikuisile na kunjitsiha. **12** Kaha Lishiko lia Mosesa likelio liapua lia kulela, naua na Lishiko liapua lia kulela na vusunga vua cili. **13** Vuno honi nkuma eci calumbunuka ngeci cije cacili cikeco canehele kutsa kuli yange ndi? Ketu ngoco kuahi! Eci calingiuile omuo vupi, hakupangesa cije cacili, vupi vuanehele kutsa kuli yange, linga cifua cavuo cisholoke ngeci mua vusunga vunapu vupi. Kaha mu nzili ya lishiko vupi vunasholoka kupua vua vupi cikuma. **14** Tuatanekeya ngueta Lishiko lia Mosesa liapua liakucimbembesi, vuno honi yange njinapu muntu ua muvila ua ntsitu, uakulandesa ngue ndungo ku vupi. **15** Kunjitantekeya vinjilinga, omuo kunjekulinga vije vinjitonda kulinga, vuno honi njikalingi vije njazinda. **16** Kaha omo nga njilinga vije kunjatondele kulinga, eci njimuesa nguange Lishiko lia Mosesa linapu lia vusunga. **17** Kaha ketu yange vene mua vusunga njili nakulinga viuma evi, vuno honi vupi vuje vuli nakuyoya mulu yange. **18** Omuo njatantekeya nguange kumuesi vucili mulu yange, mu vuntu vuange. Cipue mulu yange mulu lishungu liakulinga via cili, vuno honi ku njasa kuvilinghamo. **19** Omuo kunjekulinga vucili vuje vunjikatondo kulinga, vuno honi njikalingi vupi vuje kutualelelaho. **20** Nga njilinga cije kunjatondele kulinga, eci cinalumbunuka ngeci ketu yange njilinakucilinga, vuno honi vupi vuje vuli mulu yange vukevuo vulinakucilinga. **21** Kahavene, njinauana nguange Lishiko lia Mosesa eli lilinakupanga, omo njitonda kulinga via cili, kaha haje vene vupi vusholoka. **22** Omuo

njivuahelela mu Lishiko lia Njambi mukati ka mutima uange. **23** Vuno honi njimona Lishiko lieka lilinakupanga mu muvila uange, Lishiko lije lilinakuluisa Lishiko lije linjinatsiliela mu mutima uange. Linanjipuisa cinzinda ca Lishiko lia vupi lije vulinakupanga mu muvila uange. **24** Yange muntu uakuvindama! Iya honi akanjamena ku muvila ou unjituala ku kutsa? **25** Kutsatselela kuli Njambi hali Muene uetu Yesu Kilistu! Kaha, mukemuo munjinafu, nge lika njasa kupanga Lishiko lia Njambi na mutima uange lika, vuno honi vuntu vuange vupangela Lishiko lia vupi.

8 Kukuesi cihiso kuli vaje vali na kuyoya muli Kilistu Yesu. **2** Kaha omuo Lishiko lia Cimbembesi, lije litunehela muono muli Kilistu Yesu, linanjipatula ku lishiko lia vupi na kutsa. **3** Njambi ualingile vije lishiko lia Mosesa liahonouele kulinga. Omuo vuntu vuakele vua kuzeya, Uahisile vupi mu vuntu hakutuma Munendi, uje uezile mu cifua ngue cetu ca vuntu, mukuhumisa vupi. **4** Njambi uapangele eci ngeci vilinga via vusunga via Lishiko lia Mosesa vavishulise muli yetu vaje vavali nakutuamenena mucimbembesi, keti mu vuntu kuahi. **5** Kaha omo vaje vanapu vaka vuntu, vayongola viuma via vuntu, vuno honi vaje vanapu vaka Cimbembesi, vayongola viuma via Cimbembesi. **6** Nga cizango ca vuntu cikutuamenena, kaha fueto yaco kutsa vuno honi nga cizango ca Cimbembesi cikutuamenena, kaha fueto yaco inapu muono na ciyulo. **7** Muntu uje akatonda via vuntu akempuka citozi ca Njambi, omuo akaviana kukavangeya mashiko a Njambi, muavusunga vene kaha akavangeya. **8** Kaha voshe vaje vali nakuvatuamenena ku vuntu kuvasa kuvuahelesa Njambi. **9** Kumuekuyoya nge muje vuntu vutonda linga muyoyemo, vuno honi muyoya ngue muje Cimbembesi mucitondelamoto, nga Cimbembesi ca Njambi

cikala muli yeni. Uoshe uje kesi na Cimbembesi ca Kilistu, kaha kakundama kuli Kilistu. 10 Vuno honi nga Kilistu ali muli yeni, cipue mivila yeni inapu ya kutsa omuo vupi, vuno honi vimbembesi vieni vilinakuyoya muli yeni omuo vanamipuisa vaka vusunga ku mesho a Njambi. 11 Nga Cimbembesi ca Njambi, cije casanguile Yesu ku vatsi, cikala muli yeni, kaha uje uasanguile Kilistu ku vatsi ikeye naua akahana muono ku mivila yeni ya kutsa ha Cimbembesi cendi cije cili muli yeni. 12 Kaha vavusamba vuange, kutuapandele ngue kuyoyela mu vuntu ngue muvuatonda vuntu vuetu kuahi. 13 Kaha nga muyoya ku vupi vua vuntu mukatsa, vuno honi nga ku Cimbembesi mutsihia vilinga via mivila ua vupi vua vuntu, kaha mukayoya. 14 Omuo voshe vaje Cimbembesi ca Njambi cilinakuvatuamenena vanapu vana va Njambi. 15 Kaha Cimbembesi cije canamihana Njambi camipuisile mu vandungo linga mukale na liova, vuno honi Cimbembesi cije scinamipuisa vana va Njambi, kaha na nzili ya Cimbembesi tulinakutambeka kuli Njambi ngueta, "Abba! Tatetu!" 16 Cimbembesi ca Njambi calintavasana na Cimbembesi cetu ngeci tu vana va Njambi. 17 Omuo tu vana va Njambi, tukatambula vikuisulo vije Njambi natulikila vantu vendi, kaha naua tukatambula muli Kilistu vije vianamutulikila Njambi, omuo tuyanda hamo na Kilistu, kaha naua tukakala hamo nendi mu vumpau vuendi. 18 Yange njasinganieka nguange tuyando otu tutulinakuyanda ntsimbu ino kutuasa kutuseteka na vumpau vuje vukasholoka kuli yetu. 19 Nankuma, viakutanga vioshe vili na cizango cakama cakuvandamena Njambi ngeci asholole vana vendi. 20 Omuo viakutanga vioshe vavihisile ngeci vipue viuma viangoco, keti ngue ku cizango cavio kuahi, vuno honi capuile cizango ca Njambi linga cipue

ngacije. Vuno honi cipue ngocovene kuakele kutsiliela 21
nga viakutanga ku litangua limo vikapatuke ku vundungo vua
kutsa, kaha vukakale na vumpau vuakupatuka kua vana va
Njambi. 22 Omuo tutantekeya nguetu kuheta na ku ntsimbu ino,
viakutanga vioshe vili nakulikemanga ngue mpuevo uje atonda
kusema. 23 Vuno honi keti viakutanga lika vilinakulikemanga
kuahi, netu naua tuli na Cimbembesi ngue vaje vakulivanga
kupua vana va Njambi ngeci atupuisse vana vendi nakupatula
mivila yetu. 24 Omuo tunovoka muafua ha kutsiliela, vuno
honi kutsiliela kuje kutumona kukeko keti kutsiliela, nkuma
iya honi ali nakutsiliela vije vianamono? 25 Vuno honi nga
tuli na kutsiliela vije kutuamuene, kaha hanga tucivandamena
nakusimpa. 26 Mu ngila iyivene Cimbembesi citukuasa mukuzeya
kuetu. Omuo kututantekeya muje vati tunapande kulombela
vuno honi Cimbembesi cikeco cikalambeleda kuli Njambi na
mezi akulikemanga aje kutuasa kutumbula. 27 Kaha Njambi uje
amona mu mitima yetu, atantekeya muviafua visinganieka via
Cimbembesi omuo Cimbembesi cikalambeleda kuli Njambi hali
vantu vendi ngue ku cizango cendi. 28 Tutantekeya nguetu mu
viuma vioshe Njambi akalingi muacili na vaje vamuzanga, kaha
navaje vanasana ku cizango cendi. 29 Kaha vaje vahanguile
Njambi vakevo naua vatepele kuvapuisa ngue Munendi, linga
Munendi apue uakulivanga kusemuka ha vavengi vakakutsiliela.
30 Kaha vaje vatepele Njambi, vakevo vasanene, kaha vaje
vasanene, uavapuisile vaka vusunga ku mesho endi, kaha
vaje vapuisile vaka vusunga ku mesho endi vakevo vahanene
vumpau vuendi. 31 Kaha ha viuma vioshe evi, tukahandeka
vatihoni? Nga Njambi napu uetu, kaha iya honi asa kutuluisa?
32 Njambi kavianene kuhana munendi umo lika, vuno honi

uatueceleleye yetu voshe! Uje uatuhanene Munendi, nkuma kasa kutuhana viuma vioshe ndi? **33** Kaha iya honi asa kuvangeya vaje vanahangula Njambi? Njambi ikeye muka kuvapuisa vusunga. **34** Kaha iya asa kuvahisa? Ketu Kilistu Yesu, uje uatsile, cipue uje ivasanguile ku vatsi kaha ali ku livoko lia cilio lia Njambi, mukutulambebelelako kuli Njambi! **35** Kaha iya asa kutuhangununa ku cizango ca Kilistu? Tuyando cipue vukalu, cipue mapakeso cipue njala cipue kuhutuua, cipue vushonde, cipue kutsa ndi? **36** Nge muvanasoneka mu visoneka nguavo, “Omuo ya lizina liove tuli muvushonde vua kutsa ntsimbu yoshe, valinakutupangesa ngue vampanganga vaje vaya mukuvatsihia.” **37** Houe, mu viuma vioshe yetu tunahiana muli ikeye uje uatuzangele! **38** Omuo njatantekeya nguange mua vusunga nacimo cahi casa kutuhumisa ku cizango ca Njambi, cipue kutsa cipue muono, cipue tungelo cipue vaka kusuana cipue vaka nzili vaje vakala muilu, cipue ku ntsimbu ino vene cipue ku ntsimbu ya kulutue, **39** cipue cuma cili muilu, cipue cuma cili ha mavu, nacimo cahi cakutanga casa kutuhumisa ku cizango ca Njambi cije cinapu cetu muli Kilistu Yesu Muene yetu.

9 Njihandeka vusunga muli Kilistu Yesu, kaha kunjesi nakuhandeka makuli. Visinganieka viange lelo vilinakuambulula hamo nange hali Cimbembesi Uakulela, **2** kaha omo njikahandeka nguange njili na vusiua vuakama cikuma, nakuvavala kuje kukuasa kuhua mu mutima uange, **3** njayonguele nguange njakele mu cisingo ca Njambi na kulitepa kuli Kilistu omuo ya vantu vange. **4** Kaha ava vanapu vaka Isaleli, vaje Njambi uapuisile vana vendi mukuvasholuela vumpau vuendi, ualingile litavasano navo nakuvahana Lishiko lia Mosesa, vakalemesa mu

njivo ya Njambi, kaha vakatambula vikulaheso via Njambi. **5**

Kaha vanapu vatekuluila va vakukuluila vakutsimana, na Kilistu mu vuntu vuendi, nakundama ku cisemua cavo. Njambi uje muka kuyula viuma vioshe, vamushangazalele miaka yoshe! Amen. (aiōn g165) **6** Kunjesi nakuhandeka nguange cikulaheso ca Njambi cinahonoua, omuo keti vantu voshe va Isaleli vapua vantu va Njambi. **7** Ketu voshe vatekuluila va Avilahama vapua vana va Njambi kuahi. Vuno honi Njambi uahandekele kuli Avilahama nguendi, “Kuhitila muli Isake mukemuo lika mukakala na vatekuluila vaje njamikulahesele.” **8** Eci calumbunuka ngue vana vaje vasemuka ku cisemua ca vuntu keti vana va Njambi, vuno honi vantu vaje vanasemuka omuo cikulaheso ca Njambi vakevo vavatumbula vatekuluila va vusunga. **9** Cikulaheso ca Njambi calishulisile ha mezi aua nguaco, “Ha ntsimbu ino vene mungolosika njikahiluka naua, kaha Sala akasema muana ua yala.” **10** Kaha keti eci lika kuahi. Vuno honi omuo vana va Lambeka va vamala vakele na ishavo umolika, ikeye kukuluila yetu Isake. **11** Omo kanda vaje vampasa vasemuka naua te kanda valinge viacili cipue viavipi, linga cizango ca Njambi cakuhangula citualeleleho, **12** kaha Njambi ualekele Lambeka nguendi, “Mukuluntu akapangela shongo yendi.” **13** Nge muvanasoneka mu visoneka nguavo, “Njazangele Yakomba, nakuzinda Isau.” **14** Vikahoni tuhandeka? Nkuma Njambi uakahangu ndi? Houe keti ngoco. **15** Kaha Njambi uahandekele kuli Mosesa nguendi, “Njikovuila cikeketima hali uoshe uje njikazanga, kaha njikevuila ngozi hali uoshe uje injitonda kuivuila ngozi.” **16** Kaha viuma vioshe kuvikundama kuli vije viatonda muntu cipue vije vialinga kuahi, vuno honi ha cikeketima ca Njambi lika. **17** Nge muvanasoneka mu visoneka nguavo Njambi

uahandekele kuli muene ua Ingito nguendi, “Njakupuisile muene linga njikupangese mukusholola nzili yange nakunjitsimanesa mu lifuti lioshe.” 18 Kaha honi, Njambi ali na cikeketima hali uoshe yatonda, kaha akaluuisa mitima ya uoshe uje yatonda. 19 Kaha nga umo ueni akanjihula nguendi, “Nga omu mukemo mucinafu, kaha Njambi asa kutupaya vati? Iya asa kuviana cizango ca Njambi?” 20 Kaha yove iya kavusamba kange, linga ulikumbulule na Njambi? Ndeho ya vuma kuyasa kuihula muntu uje uaishongele nguayo, “Nkuma vika uanjimungila muje?” 21 Nkuma uje muka kushonga vindeho kesi na nzili yakupangesa vuje vuma muoshe muatondela ndi? Nkuma kasa kushonga vindeho vivali ha cipama cimolika ca vuma, ndeho imo yakupangesa viuma via seho, kaha ndeho ikuavo yakupangesa viuma viangoco ndi? 22 Kaha eci cinapu cavusunga ha vije vianalingi Njambi. Njambi uatondele kumuesa vukalu vuendi nakumuesa nzili yendi. Vuno honi uasimpile nakuyanda hali vaje uatalele na vukalu, vaje uafuililele kunongesa. 23 Kaha naua Njambi uatondele kumuesa vumpau vuendi vuakama, vuje vuamuaniene hali yetu vaje amuesa cikeketima, yetu vaje vanavuahesa linga tutambule vumpau vuendi. 24 Kaha omuo tunapu vana vaje vanasana, keti lika hhakati ka Vayunda kuahi, vuno honi naua na hhakati ka vaje keti Vayunda. 25 Kaha evi vikevio Njambi uahandekele mu livulu lia Hosiya nguendi, “Vantu vaje kuvapuile vange Njikavasana ‘Vantu vange.’ vantu vaje kunjazangele Njikavasana nguange, ‘vanjazanga.’ 26 Kaha ku cihela kuje kuvavalekele nguavo, ‘Keti mu vantu vange,’ Kuje vakavasana nguavo vantu va Njambi ua kuyoya.” 27 Kaha Isaya uahandekele hali vaka Isaleli nguendi, “Cipue vantu va Isaleli vanalana nge museke ua ku cikuma ca mema a kalunga, vuno

honi vavandende lika vakovoka. **28** Omuo Njambi akasompa vuasi vuasi vantu voshe va hano ha mavu ntsimbu imolika nakumanusula.” **29** Ngue muje muahandekela Isaya ha kulivanga nguendi, “Nga Njambi muka nzili yoshe nge katusezeleleko vatekuluila, nge tunapu ngue Sondoma na Ngomola.” **30** Kaha vikahoni tukahandeka? Tukahandeka nguetu vaje keti Vayunda vaje kuvalipuisile vakevo vavenia vaka vusunga ku mesho a Njambi, vavapuisile vaka vusunga ku mesho endi ha lutsilielo, **31** te kanda vantu va Njambi vaje vatondele Lishiko lia Mosesa linga livapuisse vaka vusunga ku mesho a Njambi, kuvaliuanene. **32** Kaha omuo vikahoni? Omuo kuvajendamenene ha lutsilielo vuno honi hali vije vivalingile. Kaha vatsutsukile ha “livue lia kutsutsukisa.” **33** Nge muvanasoneka mu visoneka nguavo, “Tala njikahaka livue mu Siyone Lije likatsutsukisa vantu, Livue lije likavauisa. Vuno honi uoshe uje atsiliela kuli ikeye kakovu shuamua.”

10 Vavusamba vange, vinjitonda cikuma mu mutima uange na lilombelo liange kuli Njambi vinapu vantu vange vovoke! **2** Yange njinapu mukaleho uavo omuo vakevo vapua vakakulihana cikuma kuli Njambi, vuno honi kulihana kuavo keti kua mana avusunga. **3** Omuo kuvatantekeyele ngila ije yakapuisa Njambi vantu linga vapue vakavusunga ku mesho endi, vuno honi vakevo vaneseka kupangesa ngila yavo vavenia, ngeci, kuvalihanene vakevo vavenia ku ngila ya Njambi ije yakapuisa vantu linga vapue vaka vusunga. **4** Muafua Kilistu ikeye mamanusuluilo a Lishiko lia Mosesa, linga uoshe uje atsiliela vamupuisse muka vusunga ku mesho a Njambi. **5** Mosesa uasonekele evi hakupuisa muntu linga apue muka vusunga ku mesho a Njambi ha kuononoka Lishiko nguendi, “Uoshe uje ononoka Lishiko

akayoya.” 6 Vuno honi visoneka vihandeka hakupua muka vusunga ku mesho a Njambi ha lutsilielo vikevio evi nguavio, “Keti ulihule yove vevenia nguove, iya honi akalonda muilu?” (Cinapu ngue uli nashulisa Kilistu ha mavu). 7 “Cipue keti ulihule yove vavenia nguove iya akaya ku vukalo vua vaka kutsa?” (Eci cinapu ngue uli nakuhumisa Kilistu ku kutsa). (Abyssos g12) 8 Evi vinjili nakuhandeka vikevio evi, “lizi lia Njambi lili muyehi neni, lili kukanua kove na mu mutima uove” likelio, lizi lia lutsilielo lije tuli nakuambulula. 9 Nga ulitavela na kanua kove nguove Yesu ikeye Muene nakutsiliela mu mutima uove nguove Njambi uamusanguile ku vatsi, ukovoka. 10 Muafua ha lutsilielo luetu mukemo vanatupuisa vaka vusunga ku mesho a Njambi, hakulitavela kuetu mukemo tunovoka. 11 Nge muvanasoneka mu visoneka nguavo, “Uoshe uje akatsiliela muli ikeye kakevu shuamua.” 12 Omuo eci njinahandeka ha vantu voshe omuo kukuesi kuhangula hhakati ka Vayunda na Vangelengu, Kilistu ikeye Muene ua voshe, ikeye akakuisula cikuma voshe vaje vasana kuli ikeye. 13 Nge muvanasoneka mu visoneka nguavo, “Uoshe uje akasana lizina lia Muene mukumukuasa akovoka.” 14 Vuno honi vatihoni vakasana kuli ikeye linga avakuase nga kuvatsilieele? Kaha vati vakatsiliela nga kuvovuile lizi? Kaha vatihoni vakevua lizi nga kuvaliambuile? 15 Kaha vakambulula vatihoni lizi nga tunganda kuvavatumine? Nge muvanasoneka mu visoneka nguavo, “Cinapu cakuvuahelele cikuma omo tunganda vakeja nakuneha muzimbu uacili!” 16 Vuno honi keti voshe vanatambula muzimbu uacili. Isaya vavenia alinakuhandeka nguendi, “Muene, iya uatsilieele vije vivovuile kuli yetu?” 17 Kaha lutsilielo lukahumu hakuivua lizi, kaha na kuivua lizi likahumu hakuambulula via Kilistu. 18 Vuno

honi njihula nguange, muavusunga nkuma kuvovuile lizi ndi? Cilivene valiuvuile, omuo nge muvanasoneka mu visoneka nguavo, “Mutambi ua lizi liavo uashandokelele mu lifuti lioshe, Majui avo ahetele naku ntsongo ya mavu oshe.” **19** Kaha njihula naua nguange, nkuma vantu va Isaleli kuvevuisisile ndi? Mosesa ikeye vavenia uapuile uakulivanga kukumbulula nguendi, “Njikapangesa vaje keti Vayunda vaje kuhona seho linga vantu vange vakevue cipululu, Njikapangesa vaje keti Vayunda vakuhona mana linga vakanienguese vantu vange.” **20** Kaha Isaya nakusimpa uahandekete nguendi, “Vanjiuanene vaje kuvanjitondele, njasholokele kuli vaje kuvanjihuile.” **21** Kaha Isaya uahandekete naua hali vaka Isaleli nguendi, “Ntsimbu yoshe njikolola mavoko ange mukutambula vantu vaje vakuhona kuononoka nava vaka kutengulukila.”

11 Kaha njihula nguange, nkuma Njambi naviana vantu vendi ndi? Houe keti ngoco! Nange vene njapua njika Isaleli, mutekuluila ua Avilahama, uaku muyati ua Mbenjamine. **2** Njambi kavianene vantu vendi, vaje vahanguile kuhuma ha mbangelo. Yeni muatantekeya nge muvanasoneka mu visoneka mu mutambela uje uhandeka hali Eliya uje ualamblelele Njambi hali vaka Isaleli nguendi, **3** “Muene, vanatsihi tunanguizi va Njambi vove, kaha vanasihula mitula yove, kaha naua vali na kutonda kunjitsiha.” **4** Kaha Njambi uamukumbuluile nguendi, “Njalitumbikila vamala vakupua makulukazi atanu na avala vaje kanda valemese kamponia ka mbale.” **5** Nankuma, cinapu cuma cimo vene, vuavuno kuli civunga ca cindende ca vantu vanasalaho vaje vahanguile Njambi omuo ya kavumbi kendi. **6** Kuhangula cendi cinajendamena ha kavumbi kendi, keti ngue ha vije vivanalingi kuahi. Omuo nga kuhangula ca Njambi

caya ngue kuli vije vivanalingi vantu, nge kavumbi kendi kukapuile kavusunga. 7 Vikahoni vantu va Isaleli kuvauanene cije vakele nakutonda. Capuile lika civunga cacindende ca vantu vaje vahanguile Njambi vakevo vaciuanene, kaha vaje vasaleleho vapuile tusinda-matuitui kukusana ca Njambi. 8 Nge muvanasoneka mu visoneka nguavo, "Njambi navahana cimbembesi cakuhona kulitavasana, mesho akuhona kumona na matuitui akuhona kuvua nakuheta kuli litangua lialelo." 9 Kaha Ndaviti ahandeka nguendi, "Viuno viavo vipue miheto yavo, kaha vatsemo vanapande kuua, vanapande kuvazangamesa! 10 Mesho avo apue a vupuputua linga keti vamone, kaha vakotame miongo yavo mu tuyando tuavo ntsimbu yoshe." 11 Nankuma njihula nguange, omo Vayunda vatsutsukile, nkuma vauile nakunonga ndi? Houe keti ngoco! Omuo valingile vupi, kuamena kuneja kuli vaje keti Vayunda linga Vayunda vavovuile cipululu. 12 Kaha vupi vua Vayunda vuanehele vikuisulo viakama ha mavu, kaha kuhutua kuavo kua mu Cimbembesi kuanehele vikuisulo viakama kuli vaje keti Vayunda. Ambahoni omu mukemo vikuisulo viakama cikuma omo vuingi vua Vayunda vanalivuezelela! 13 Njili nakuhandeka honi kuli yeni vaje keti Vayunda. Njilinakulihalesa mu vipangi viange omuo njapua nji kanganda keni vaje keti Vayunda. 14 Hamo njasa kulingisa vantu vaku muyati uange cipululu, linga njihase kuamenako vamo. 15 Omuo vavavianene, kaha vantu vamo vavatenguluile linga keti vapue vitozi va Njambi, vuno honi vapue vavusamba va Njambi. Cikapua vatihoni omo vanavatambula? Cikapua ngue muono kuvakakutsa! 16 Nga mbazuvuila yakulivanga ya mbolo vaihana kuli Njambi, nankuma, namukasha uoshe uamutuntu unapu uendi naua, nga mizi ya muti vaikombela kuli Njambi,

kaha na mintango naua inapu yendi. 17 Vuno honi nga mintango imo ya ku muti ya olive yakukuna vana kuhojola, kaha muntango ua olive ua mu musenge vanainungiyako. Kaha yeni keti Vayunda munapu ngue muti uamumusenge ua olive, kaha honi mulipangela cimbembesi ca vuyoye vua Vayunda. 18 Nankuma, kumuapandele kuyengula vaje vavahojuele ngue mintango. Vatihoni muhasa kulihalesa? Yeni munapu lika mu mintango, kumue kukuata mizi, vuno honi mizi ikeyo ili nakumikuata. 19 Vuno honi muhandeka ngueni, “Eyo, vuno honi ije mintango vahojuele linga vanjinungileko yange.” 20 Eci cinapu ca vusunga. Vavahojuele omuo kuvatsilielele, vuno honi yeni muatumamene mumuhela ueni omuo munatsiliela. Vuno honi keti mulihalese ha visinganieka evi, munapande kulikolesa kaha mukale na liova. 21 Nga Njambi katetela Vayunda vaje vanapu ngue mintango ya cisemua, kaha musinganieka ngueni akamitetela ndi? 22 Hano tumona ngozi ya Njambi nakukaluua cendi. Ikeye napu uakukaluua kuli vaje vanau, vuno honi napu muka ngozi kuli yeni nga mutualelaho mu ngozi yendi. Vuno honi nga kumulingi ngoco, kaha neni naua vakamihojolako. 23 Nga Vayunda vakaputuka kutsiliela naua, kaha vakavahiluisila naua mumutambela muje muvakele, omuo Njambi asa kulinga ngacije naua. 24 Yeni keti Vayunda munapu ngue muntango ua muti ua olive uamu musenge uje uvanahojola, kaha ngue keti mucifua cauo, vuno honi vanaunungila ku muti ua olive uakukuna. Vayunda vanapu ngue uje muti uakukuna, kaha cikapua cacasi cikuma kuli Njambi kunungilako eyi mintango ivanajokuele ku muti uayo naua. 25 Vavusamba vange kuli vusunga vuakushuekesa vuje njitonda linga mutantekeye, omuo vukamivindika kusinganieka ngueni munapu vakuzangama. Okukukaluua kua mitima yeni vantu va

Isaleli keti ngue ku miaka yoshe kuahi, vuno honi kukakalako lika noho vaje keti Vayunda vanapumo kuija kuli Njambi. **26** Omu mukemo vantu va Isaleli voshe muva kavamena. Nge muvanasoneka mu visoneka nguavo, “Muyoyesi akahuma ku Siyone, kaha akahumisa vupi vuoshe kuvatekuluila va Yakomba. **27** Kaha njikalitavasana navo litavasano eli omo njikahumisa vupi vuavo.” **28** Omuo vanaviana Muzimbu Uacili, kaha ava Vayunda vanapu vitozi va Njambi omuo yeni keti Vayunda. Vuno honi omuo kuhangula ca Njambi vanapu vavusamba vendi omuo hali vakukuluila vavo. **29** Omuo Njambi kekutengulula visinganieka viendi kuli vaje nahangula na kukuisula. **30** Ngue hali yeni keti Vayunda, kumuononokele Njambi ku senkulu, vuno honi vuavuno munatambula cikeketima ca Njambi omuo hakuhona kuononoka ca Vayunda. **31** Mucifua cimo vene, omuo ya cikeketima cimunatambula, Vayunda honi kuvesi nakuononoka Njambi linga navakevo vatambule cikeketima ca Njambi. **32** Omuo Njambi napuisa vantu voshe vinzinda vakuhona kuononoka, linga amuese cikeketima kuli voshe. **(eleēsē g1653)** **33** Vufuko vua Njambi vuapua vuavuingi cikuma! Kutantekeya cendi na mana endi viapua viakulova cikuma! “Iya honi asa kulumbununa matumbe endi?” **34** Nge muvanasoneka mu visoneka nguavo, “Iya honi atantekeya mana a Muene? Iya honi asa kumunangula?” **35** “Cipue iya honi uamuhanene cuma cimo linga amuhiluisile fueto?” **36** Omuo ikeye uatangele viuma vioshe, kaha viuma vioshe vilinakuyoya muli ikeye nahali ikeye. Kuli Njambi kukale vumpau ku miaka yoshe ya yaye! Amen. **(aiōn g165)**

12 Nankuma, vavusamba vange, omuo cikeketima ca Njambi cakama cikuma kuli yetu, njimilambeleva nguange, lihaneni

yeni vavenia kuli Njambi ngue cikombelo cakuyoya, likundikeni kuvipangi viendi nakumuvuahelesa. Okukukeko kulemesa kua vusunga kuje munapande kulinga. **2** Ketu mulipuisse ngue mu vantu vahano ha mavu, vuno honi eceleni Njambi atengulule visinganieka via mu mitima yeni. Ambahoni mukatantekeye cizango ca Njambi, vije viacili nevi vimuvuahelesa nevi via kusungama. (aiōn g165) **3** Omuo vuana njinatambula vua kavumbi ka Njambi, njihandeka kuli yeni voshe nguange, keti musinganieke yeni vavenia kupua vakama cikuma kupulakana muje mumunafu. Vuno honi, muapande kulikehesa muvisinganieka vieni, lihiluleni yeni vavenia ngue ku lutsilielo lueni luje luanamihana Njambi. **4** Tuli navilio viavingi mu muvila umo, kaha cimo na cimo cili navipangi viaco. **5** Mucifua cimo vene, cipue tunapu tuvavengi, tunapu muvila umolika muli Kilistu kaha yetu voshe vanatunungu kuvilio via muvila umolika. **6** Nankuma, tunapande kupangesa vuana vuetu vuakuliseza-seza ngue ku kavumbi ka Njambi, kaje natuhana. Nga vuana vuetu vunapu vuakuambulula vunanguizi, kaha tunapande kuambulula vunanguizi kuya ngue nalutsilielo luetu tuli nalu, **7** nga vuakupangela, kaha tunapande kupanga vene, nga vuakulongesa, tulongeseni vene, **8** nga vuakukolesa vakuetu, kaha tunapande kulinga ngoco vene. Uoshe uje mukakuhana vakuavo napande kuhana na mutima umo, kaha uje uoshe muka nzili napande kupanga cikuma na nzili, uoshe uje amuesa ngozi kuli vakuavo napande kucilinga nakuvuahelela. **9** Cizango cinapande kutungukua. Zinden viuma vioshe vije vinapu viavipi, kakateyeni kuli vije viacili. **10** Lizangeni umo na mukuavo, kaha lisingimikeni umo na mukuavo. **11** Nankuma pangeni cikuma na nzili keti mupue vilenda. Pangeleni Muene nakulihakako na mutima uoshe. **12** Vuaheleleni mukutsiliela

kueni, pueni vaka ku simpa mutuyando tueni, kaha lombeleni ntsimbu yoshe. **13** Lipangezeleni vije mulinavio navakueni vaka Yesu vaje vana honoua, tambuleni vangenzi mu vinjivo vieni. **14** Vezikiseni vaje valinakumiyandesa, eyo, vavezikiseni, kaha keti muvasinge kuahi. **15** Vuaheleleni navaje valinakuvuahela, lileni navaje vali nakulila. **16** Yoyeni mulitavasano umo na mukuavo. Keti mulihalese, vuno honi likeheseni muvipangi. Keti musinganieke yeni vavenia ngue munapu vakakuzangama. **17** Nga umo nakupihisila, keti umuhiluisile vupi vuendi naua. Lingeni viacili ku mesho a vantu voshe. **18** Lingeni viuma vioshe ngue mumunahasela nakuyoya mu ciyulo kuli muntu na muntu. **19** Keti mulihiluisile vupi ku vupi, vuno honi eceleni vukalu vua Njambi vucilinge. Omuo visoneka vihandeka nguavio, “Yange njikahiluisila vupi, njikavahiluisila fueto yavo, muanahandeka Muene.” **20** Vuno honi nge muvanasoneka mu visoneka nguavo, “Nga citozi cove ali na njala, muhane viakulia, nga ali nampula, muhane mema anue, omuo hakulinga eci ulinakumulingisa linga evue shuamua.” **21** Keti mutave vupi vumihiane, vuno honi hianeni vupi na viuma viacili.

13 Vantu voshe vapande kuononoka kuli vaka nzili, omuo naumo uahi asa kushika kuvanga Njambi namuhangula, kaha vaka nzili vaje valiko Njambi ikeye navahakaho. **2** Nankuma, uoshe uje aluisa vaka nzili kaha naluisa na vije via nashiki Njambi, kaha uoshe alinga evi alinehela cihiso ikeye vavenia. **3** Omuo vakakulinga muacili kuvasa kuivuila liova vakakuyula, vuno honi kuvanga vaje valinga mua mupi. Yove ku uivuila liova muntu uje alina nzili yakama ndi? Nankuma linga muacili kaha na ikeye akakushangazala, **4** omuo vanapu vangamba va Njambi valinakumipangela viacili. Vuno honi nga ulinga mua

mupi, kaha vovuile liova, omuo nzili yavo yakukuzangamesa
 inapu ya vusunga. Vakevo vanapu vangamba va Njambi, kaha
 valinakuneha kuzangamesa ca Njambi kuli vaje valinga mua
 mupi. 5 Nankuma ha cuma eci muapande kuononoka ku
 vaka nzili yakama, keti ngue hakuzangamesa ca Njambi lika
 kuahi, vuno honi naua omuo ha visinganieka viacili. 6 Eci
 cikeco naua mulinakufuetela lisimu, omuo vaka nzili yakama
 vali nakupangela Njambi omuo nga vashulisa vipangi viavo. 7
 Nankuma fueteni vije vinapu viavo, vafueteni vieni na lisimu
 lia ku vufuko vueni, kaha mueseni kasingimiko kuli voshe
 ava. 8 Ketu mukale nalikongo kuli umo na mukuavo, likongo
 munapande kukala nalio linapande kulizanga umo namukuavo.
 Uoshe uje azanga mukuavo kaha nonoka lishiko. 9 Mashiko
 nguauo, “Keti ulinge vupangala, keti utsihie, keti uive, keti
 uliveyele cuma camukueni.” Kaha viose evi, navieka naua,
 vanavipuisa lishiko limolika nguavo, “Zanga mukueni ngue
 muualizanga yove vavenia.” 10 Nga uzanga mukueni, kaha
 kukasa kumulinga mua mupi, nankuma, kuzanga, kukekuo
 kuononoka lishiko lia Mosesa lioshe. 11 Yeni munapande kulinga
 ngacijevene, omuo munatantekeya ngueni ntsimbu inahete
 ya kuhinduka mutulo. Omuo ntsimbu ya kutuamena ilimuyehi
 kupulakana muje muyakele omo tuatsilieele hakulivanga. 12
 Vutsiki vuavuno vuhua, litangua vuavuno lituhuka. Tulikeleni
 kulinga viuma vije viakundama ku milima, kaha tuambateni vitua
 viakulua navio mumutania. 13 Tuendeni muacili, ngue vantu vaje
 valinakuyoya mu ceke ca mutania, keti kulinga kalua kakuviano
 cipue kupenda, cipue kulinga vupangala, cipue lizangamena,
 cipue kulinga luozi cipue cipululu. 14 Vuno honi zaleni vitua via

Muene Yesu Kilistu, keti muivuilele naua cifua ceni ca vuntu na kukavangeya mashungu aco kuahi.

14 Tambuleni vaje vanazeye mulutsilielo, vuno honi keti mulinge vimpata navo ha visinganieka viavo. 2 lutsilielo lua vantu vamo luvatavesa kulia nkala coshe, vuno honi vantu vamo vaje vanazeye mulutsilielo valia lika visapa sapa. 3 Muntu uje alia vioshe keti ayengule muntu uje ke kulia vioshe, kaha uje alia lika visapa sapa keti ahise uje alia nkala coshe, omuo Njambi ikeye namutavesa. 4 Yove iyajo linga uhise ngamba yambala? Kuvanga uje Muene yavo ikeye ahangula nga valinga muacili cipue vanahonoua. Omuo Muene yavo akavakolesa linga vase. 5 Vantu vamo vasinganieka ngue litangua limo lili naseho kupulakana matangua akuavo, kaha vakuavo naua vasinganieka nguavo matangua oshe apua hamolika. Muntu na muntu napande kukolesa mukusinganieka viendi viampua viacili. 6 Vaje Voshe vasinganieka seho ya litangua limo napande alinge mukusingimika Muene, uoshe uje alia cuma coshe napande ku cilia mukusingimika Muene, omuo atsetsela kuli Njambi ha kulia. Voshe vaje vaviana viakulia vimo vaviana kusingimika Muene, kaha atsetsela kuli Njambi. 7 Naumo uahi haliyetu aka liyoyela ikeye vavenia, kaha naumo uahi haliyetu akalitsila ikeye vavenia. 8 Nga tuyoya, tulinakuyoyela kuli Muene, kaha nga tutsa, tutsila kuli Muene. Nankuma, cipue tuyoya cipue tutsa, tunapu vana va Muene. 9 Omo Kilistu uatsile, kaha uayoyele naua mukupua Muene ua vakakuyoya na vatsi. 10 Nankuma, kuli yove ukali lika visapa sapa, vikahoni uhisa mukueni? Kaha naua yove ukali vioshe, omuo vika uyenguila mukueni? Yetu voshe tukemana kumesho a Njambi na kutusompesa. 11 Omo vavisoneka muvisoneka nguavo, “Mua vusunga omo njiyoya, vantu voshe

vakatsikama kumesho ange, kaha vantu voshe vakalitavela
 nguavo yange Njambi." 12 Nankuma, yetu voshe, tukahandeka
 vietu vavenia kumesho a Njambi. 13 Nankuma tuecele kulihisa
 umo namukuavo. Vuno honi uapande kusinganieka linga keti
 uhake citsutsukiso mungila ya mukueni cipue cakumuuisa. 14
 Muvumo vuange muli Muene Yesu muavusunga njitatekeya
 nguange kukuesi viakulia viakujuala mua lika liavio, vuno honi
 nga munatsiliela linga viakulia vimo vinapu viakujuala, nankuma,
 vipua viakujuala kuli yeni. 15 Nga uvulumuina vakueni omuo
 ha cakulia, kaha kuuesi nakumuesa cizango kuahi. Ketu utave
 viakulia vije viulia vinongese muntu uje yanatsilile Kilistu! 16
 Nankuma, ketu utave vije viacili ku mesho ove linga vipue nalizina
 lia lipi. 17 Omuo vu Muene vua Njambi ketu ngue vunapu vuakulia
 na kunua kuahi, vuno honi vunapu vua vusunga na ciyulo
 nakujolelela mu Cimbembesi Uakulela. 18 Kaha nga mupangela
 Kilistu mungila eyi vene, muvua hesa Njambi, kaha na vantu
 vamutsiliela naua. 19 Nankuma, ntsimbu yoshe tunapande
 kusinganieka ha viuma vineha ciyulo navije vikuasa kukolesa
 umo na mukuavo. 20 Ketu unongese vipangi via Njambi omuo
 havia kulia lika. Via kulia viose viapua via kulela, vuno honi ketu
 muacili kulia cuma cimo cije casa kulingisa umo linga auile mu
 vupi. 21 Cuma cacili kulinga cinapu ketu mulie ntsitu nakunua
 viniu, cipue kulinga cuma cimo cije cistustukisa mukueni. 22
 Lutsilielo luje lu muli nalio lutuliken i hihakati keni vavenia na
 Njambi, nakukuisula muntu uje kevu shuamua omo a panga
 cuma cimo namono nguendi cacili! 23 Vuno honi nga vakevo vali
 navimpata hali vije vialia, kaha Njambi navahisa laja omo vavilia,
 omuo vilinga viavo kuviakundamene ha lutsilielo. Omuo cuma
 coshe cije kucakundamene halutsilielo cinapu vupi.

15 Yetu vaje vanakolo mu lutsilielo tunapande kukuasa vaje kanda vakole mu lutsilielo hakuvakuasa kuambata viteli viavo. Kutuapandele kulivuahelesa yetu vaveni. **2** Vuno honi tuva voshe tuapande kuvuahelesa vakuetu mukuvalingila viacili, linga vakole mu lutsilielo. **3** Omuo Kilistu kalivuahelesele ikeye vavenia kuahi. Vuno honi ngue muvanasoneka mu visoneka nguavo, “Kushaula kuje kuvamishauile kuneja hali yange.” **4** Vuima viose vije vanasoneka mu visoneka vavisonekele linga vitulongese, linga tusimpe na kulitakamesa kuje kuanatuhana mu visoneka linga tukale nakutsiliela. **5** Kaha Njambi uje ikeye ntsina ya kusimpa na kutakamesa, amihane kuyoya vuino mukati keni umo na mukuavo kuhitila muli Kilistu Yesu, **6** linga mu voshe mukashangazale Njambi Ishe ya Muene uetu Yesu Kilistu na lizi limo. **7** Nankuma, litambuleni umo namukuavo, ngue muanamitambula Kilistu, linga muhane vumpau kuli Njambi. **8** Omuo njimileka nguange Kilistu vamupuisile mukakupangela Vayunda, mukumuesa nge Njambi uapua ua vusunga, mukulingisa vikulaheso viendi kuli vakukulula vavo linga vipue via vusunga, **9** kaha naua mukulingisa vaje keti Vayunda linga vashangazale Njambi ha cikeketima cendi. Nge muvanavisoneka muvisoneka nguavo, “Nankuma, njikakushangazala hhakati ka vaje keti Vayunda, njikemba nakukushangazala.” **10** Kaha naua nguavo, “Yeni vaje keti Vayunda joleleni hamo na vantu va Njambi!” **11** Kaha naua nguavo, “Shangazaleni Muene, yeni voshe keti Vayunda, mushangazaleni yeni vantu voshe!” **12** Kaha naua Isaya ahandeka nguendi, “Mutekuluila ua Njesi akasholoka, akeja mukuyula vaje keti Vayunda, kaha vakahaka kutsiliela kuavo muli ikeye.” **13** Kaha Njambi, uje ntsina ya kutsiliela, amishulise na kuvuahelela kuoshe na ciyulo omuo halutsilielo

lueni muli ikeye, linga kutsiliela ceni citualeleleho kukola na nzili ya Cimbembesi Uakulela. **14** Vavusamba vange, yange vavenia njinamono nguange muavusunga yeni munashulu na vucili, kaha muli na mana oshe, kaha naua muasakulilongesa umo na mukuavo. **15** Vuno honi mu mukanda ou njinasimpi ha kusoneka viuma vimo njamianukisa. Njinasimpi omuo ha kapandi kaje kananiihana Njambi, **16** ha kupua ngamba ya Kilistu Yesu hakupangela vaje keti Vayunda. Njilinakupanga ngue kasasendote mukuambulula Muzimbu Uacili ua Njambi, linga vaje kenti Vayunda vapue nkombelo yakuvatambula kuli Njambi, ije ivanalelesa kuli Cimbembesi Uakulela. **17** Muvumo muli Kilistu Yesu, njihasa kulishasha hakupangela Njambi. **18** Omuo njikasimpa nakuhandeka lika vije vianalingi Kilistu kuhitila muli yange mukutuamenena vaje keti Vayunda linga vononoke Njambi. Nalingi evi muli mezi na vilinga, **19** na nzili ya vikomoueso na vitakeyeso, na nzili ya Cimbembesi ca Njambi. Nankuma, kuhuma ku Yelusalema na kuheta ku Ilikiume, njinamanesa kuambulula Muzimbu Uacili ua Kilistu. **20** Cizango cange ntsimbu yoshe cinapu kuambulula Muzimbu Uacili mumitambela ije kanda vovue via Kilistu, kuteua njikatungila ha luvula luanahindi laja muntu ueka. **21** Ngue muvanasoneka mu visoneka nguavo, “Vaje kuvavalekele via hali ikeye vakamumona, kaha vaje kuvevuile, vakevuisisa.” **22** Kaha evi vikevo vianjihonouesele vintsimbu viavingi kuija kuli yeni. **23** Vuno honi omo honi njamanesa vipangi viange mu vihela evi, kaha njatondele ha miaka yayingi linga njije njakumimone, **24** njinatsiliela kulinga ngoco vene. Njitonda kumimona ha vungenzi vuange vuakuya ku Sepeine, linga muakunjikuase hakuya kuje, kaha njikahandeka neni mu matangua amandende lika. **25** Kaha hano

vene njili nakuya ku Yelusama nakupangela vantu va Njambi kuje. **26** Omuo vikungulukilo viamu Masendonia na mu Akaya vanasinganieka kuhanako mulambu mukukuasa tuhutu hhakati ka vantu va Njambi mu Yelusalema. **27** Viapuile visinganieka viavo vavenia lika, vuno honi cilivene ha cuma eci, vakevo vakele na likongo lia kuvakuasa. Omuo Vayunda valipangelele vikuisulo viavo via cimbembesi na vaje keti Vayunda, kaha vaje keti Vayunda vanapande kupangesa vikuisulo viavo via vufuko mukukuasa Vayunda. **28** Omo njinamanesa vipangi evi nakuneha vimbongo vioshe kuli vakevo vije vivanavakunguluila, kaha njikaya ku Sepeine nakumisikamesa ha vungenzi vuange vua kuya kuje. **29** Kaha omo njikeja kuli yeni, njatantekeya nguange njikeja nakushula kua vikuisulo via Kilistu. **30** Njimilambelega vavusamba vange, kuhitila muli Muene uetu Yesu Kilistu na kuhitila mu cizango ca Cimbembesi, lipandakaneni hamo nange mukunijilombelega cikuma kuli Njambi. **31** Lombeleni linga njikahone kukala na vushonde kuli vakakuhona kutsiliela mu Yundeya, kaha naua vipangi viange mu Yelusalema vakavitambule vantu va Njambi vaje vali muje. **32** Nankuma, njikeja kuli yeni nakuvuahelela kuoshe, nga cinapu cizango ca Njambi, na kuvuahelela mukumisikamesa. **33** Kaha Njambi, ntsina ya ciyulo, akale neni voshe. Amen.

16 Njikundika muanetu uampuevo Fuivi kuli yeni, uje muka kupangela cikungulukilo ca ku Senkili. **2** Mutambuleni mu lizina lia Muene nge muje muvakalingi vantu va Njambi, kaha mukuaseni vioshe vije atonda kuli yeni, omuo ikeye uapua kavusamba uacili kuli vantu vavengi na kuli yange naua. **3** Vihindu kuli Pilisika na Akuila, vaka kupanga nange mu vipangi via Kilistu Yesu, **4** vakevo veccelele muono uavo omuo yange.

Njatsetsela, keti yange lika, vuno honi naua na vikungulukilo
vioshe via vaje keti Vayunda. 5 Vihindu naua ku cikungulukilo ca
vaje vakakungulukila mu njivo yavo. Vihindu kuli kavusamba
kange Epaenetase, uje uapuile yala uakulivanga kutsiliela muli
Kilistu mu mumbonge ya Asiya. 6 Vihindu kuli Maliya, uje
uamipangelele cikuma. 7 Vihindu naua kuli Andolonikase na
Njuniyase, vakuetu Vayunda vaje mutuakelelele mu kamenga,
vapua vakutsimana hhakati ka tunganda, kaha vapuile vaka
Yesu ntsimbu kanda yange njitsilie. 8 Vihindu viange kuli
Ampiliatase, kavusamba uange ha kulitombola muli Muene. 9
Vihindu naua kuli Ambanase, mukuetu mu vipangi via Kilistu,
na kuli Sitacise kavusamba kange ua cizango. 10 Vihindu kuli
Apelese, uje kulongua cendi muli Kilistu vanacishangala. Vihindu
kuli vaje vanakundama ku ntanga ya Alisitombolase. 11 Vihindu
kuli Helondione, mukuetu Kayunda, na kuli vaka Yesu mu ntanga
ya Nasisase. 12 Vihindu viange kuli Talafaena na kuli Talafosa
vaje vapanga mu vipangi via Muene, na kuli kavusamba kange
Pelesise, uje napanga cikuma vipangi via Muene. 13 Vihindu kuli
Lufase, uje uakuhangula muli Muene, hamo na vaina vaje vakele
nakunjiniunga ngue nji munendi. 14 Vihindu kuli Asinikilitase
na Felengone na Helemese na Patolombase na Helemese
na vakuetu voshe muli Yesu vali hamo navo 15 Vihindu kuli
Filolongese na Njuniyase na Neliase na ndumbuendi uampuevo,
na kuli Olimpase na kuli vantu voshe va Njambi vaje vali hamo
navo. 16 Kaha lihinduiseni umo na mukuavo nakulitsuemba
ca kulela. Vikungulukilo vioshe via Kilistu vanamimeneka. 17
Njimilomba vamuauetu nguange, Zangameni kuli vaje vaneha
kulihangunuka nakutanganesa lutsilielo lua vantu nakuluisa
vilongesa vije vimuatambuile. Vashondolokeni! 18 Kaha omo

voshe vaje valinga viuma evi, kuvesi nakupangela Kilistu Muene yetu vuno honi vali nakupangela lika mazimo avo, kaha na mezi avo akukokueya na hendekezi yavo yakuzembeleka vakuisse vantu vakuhona mulonga. **19** Omo vantu voshe vanovu kulongua kueni ku muzimbu uacili kaha acuma eci njili nakuvuahela cikuma hali yeni. Njitonda nguange mupue vaka mana kuviuma viacili, vuno honi mpueni vakakuhona mulonga kuviuma via vupi. **20** Kaha Njambi ua ciyulo, vuavuno akatsena Satana muintsi ya viliato viendi. Kavumbi ka Muene yetu Yesu kakale hamo neni. **21** Mukuetu Timoteo muvipangi, alinakumihana vihindu, na Lusiyasi na Njasone na Sosipata vakuetu Vayunda. **22** Kaha yange Teshase muka-kusoneka mukanda ou njamitumu vihindu muli Muene. **23** Ngayase, muka kunjijumbula, uje mu njivo yendi cikungulukilo cikaliuanena, na Elasitase uje mukakutulika cikuama ca nganda, namuanetu Kwatase, vanatumu vihindu viavo kuli yeni. **24** Ciyulo ca Muene Yesu Kilistu cikale neni. Amen! **25** Nankuma vumpau vukale kuli Njambi! Ikeye asa kumipangesa linga mukolese mulutsilielo lueni, kuya ku muzimbu ua cili njikambulula via Yesu Kilistu, nakuya kukusolola kua vusunga vuakushueka vuje vuvashuekele hume laja. (aiōnios g166) **26** Vuno honi vuje vusunga vanavunehe ambanza mutania muelu muvisoneka via tunanguizi va Njambi tua Njambi, nakushika ca Njambi ua miaka yoshe vanavutantekeyesa kuli vaje keti Vayunda voshe, linga voshe vatsilielesu nakuononoka. (aiōnios g166) **27** Kuli Njambi umo lika uje ua mana oshe, kukale vumpau kuhitila muli Yesu Kilistu ku miaka yoshe ya yaye! Amen. (aiōn g165)

1 Kolinte

1 Kuhuminina kuli yange Paulu uje ivasanene ku cizango ca Njambi kupua kanganda ua Kilistu Yesu, njili na Sozetane muanetu. **2** Njili nakusonekela Ku cikungulukilo ca Njambi cije cili ku Kolinte, kuli vaje vanakundama kuli Kilistu Yesu, vaje vavasanene nguavo vantu va kulela va Njambi hamo na voshe vaje vali mu mitambela yoshe ije ikasana ha lizina lia Muene Yesu Kilistu, ikeye muene uavo na muene uetu. **3** Kavumbi kakaleneneni na ciyulo kuhuminina kuli Njambi Tatetu na Muene Yesu Kilistu. **4** Ntsimbu yoshe Njikahana citsantselo kuli Njambi, hali yeni omuo ya kavumbi ka Njambi kaje kavamiahane yeni muli Kilistu Yesu, **5** linga mu viuma viose mupue vakupita muli ikeye na vihandeka viose na mana oshe, **6** cipue vene vukaleho vua Kilistu vanavushulisisa hali yeni, **7** linga keti muhonoue cimo mu vuana vua Cimbembesi, omo muli nakuvandamena cikuma kuma kusholoka kua Muene uetu Yesu Kilistu, **8** ikeye uje akamikolesa noho na kumamanusuililo, linga keti vakamiuane na mulonga mulitangua lia Muene uetu Yesu Kilistu. **9** Njambi uapua kulongua uje muli ikeye vanamisanene kupua vumo na munendi Yesu Kilistu Muene uetu. **10** Njimilambelega yeni vamuene, mu lizina lia Muene uetu Yesu Kilistu, linga yeni mu voshe mu litavasane kaha naua linga keti hakale mahangununo hhakati keni, vuno honi linga mulitombole mu mana amo na viyongola vimo. **11** Omuo vantu vaku Koloe vanacambulula kuli yange nguavo kuli kulicokota hhakati keni vamuene. **12** Njilumbununa ngeci umo na umo ueni ahandeka nguendi, “Njakundama kuli Paulu,” cipue nguendi, “Njakundama kuli Apolo,” cipue nguendi “Njakundama kuli Kefase,” cipue nguendi “Njakundama kuli Kilistu.” **13** Nkuma Kilistu vamutepe ndi? Nkuma Paulu

vamushukikile omuo yeni ndi? Cipue nkuma vamimbuitikile mu lizina lia Paulu ndi? **14** Njitsantsela ngeci kunjambuitikile cipue umo kuli yeni kuvanga lika Kilisipase na Ngayase, **15** linga naumo uahi ase kuhandeka nguendi vamumbuitikile muli lizina liange. **16** (Njambuitikile naua ntanga ya Setefanase. Kuhuma hali ava naua kunjitantekeya indi njambuitikileho umo naua.) **17** Omuo Kilistu kanjitumine mukumbuitika vuno honi mukuambulula muzimbu uacili, keti na mana a vuntu, linga cilindakano ca Kilistu keti vacihuse nzili yaco. **18** Omuo lizi lia cilindakano linapu lia vulema kuli vaje vananongo, vuno honi kuli yetu vaje vavanovola linapu nzili ya Njambi. **19** Omuo vacisoneka nguavo, "Njikanongesa mana a vaka kuzangama, nakuvuisisa ca vaka kulilongesa njikacipihisa." **20** Nkuma ali kuli yala ua mana? Nkuma ali kuli mulongisi? Nkuma ali kuli muka vimpata ua matangua ano? Nkuma Njambi kalingile mana a mavu ku apuisa vulema ndi? (aiōn g165) **21** Hume laja mu mana a Njambi, mavu katantekeyele Njambi kuhitila mu mana auo, mavu avuahelesele Njambi kuhitila mu viuma via ngoco vije vituambulule mukuovola vaje vaka kutsiliela. **22** Omuo Vayunda vakatondo vimueso kaha va Ngelengu vakatondo mana, **23** vuno honi yetu tuambulula kushukika ca Kilistu ha cilindakano, livue liakutsutsuka kuli Vayunda kaha liapua lia vulema kuli vaje keti Vayunda, **24** vuno honi kuli vaje vavanasana voshe Vayunda na va Ngelengu, Kilistu ikeye nzili ya Njambi na mana a Njambi. **25** Omuo vulema vua Njambi vunapu vua mana kupulakana vantu, na kuzeya ca Njambi cinapu ca nzili kupulakana vantu. **26** Vamuanetu singaniekeni muje mumuafuile omo vamsanene, keti vuingi vueni vuoshe muapuile vaka mana kuya mucinafuilamo mavu, keti voshe vapuile va nzili, keti vuingi vuavo vasemukile

muacili. **27** Vuno honi Njambi uahanguile via vulema ha mavu linga apayese vaka mana, naua Njambi uahanguile vije via kuzeya hano ha mavu linga apayese vaka nzili, **28** Njambi uahanguile vije via kulikehesa na vije viakusembulula ha mavu, na vuima vije kuviesiko, linga ahonouese viuma vije vivanamono nguavo vili naseho kupua viangoco, **29** linga keti muntu alihalese ku mesho a Njambi. **30** Ikeye ntsina ya vuyoye vueni muli Kilistu Yesu, uje Njambi yanapuisa mana etu, vusunga vuetu, nakulela cetu na vovoke vuetu, **31** nankuma ngue muje muvanacisoneka nguavo, “Eceleni uoshe uje alihalesa, alihalesele muli Muene.”

2 Omo njezile kuli yeni vamuanetu, kunjezile nakuambulula kuli yeni vukaleho vua Njambi muku likuasesa mezi akama cipue mana. **2** Omuo kunjatondele kutantekeya cipue cimo cahi hakati keni kuvanga lika Yesu Kilistu uje ivashukikile ha cilindakano. **3** Kaha njakele neni mu kuzeya na mu liova cikuma na kujaja, **4** kaha vihandeka viange na muzimbu uange kuviakele na mezi avutongue a mana, vuno honi na citantekeyeso ca Cimbembesi ua nzili, **5** ngeci linga lutsilielo lueni keti lukundame mu mana a vantu vuno honi mu nzili ya Njambi. **6** Honi kuli vaje vanakolo mu mana tukahandeka navo mu mana, cipue vene keti mana a ntsimbu ino cipue a vaka kuyula va ntsimbu ino, vaje nzili yavo ikahua. (aiōn g165) **7** Vuno honi tukahandeka vushueke na mana a Njambi akulishueka, aje Njambi nahangula omuo ya vumpau vuetu tele ntsimbu kanda mavu aputuke. (aiōn g165) **8** Na umo uahi hali vaka kuyula va ntsimbu ino vovuisisile eci, nga vovuisisile ngue kuvashukikile Muene ua vumpau. (aiōn g165) **9** Vuno honi ngue muje vacisoneka nguavo, “Cije lisho ku liamuene cipue lituitui kulievuile, cipue mutima ua muntu kuuasinganiekele nguavo cikalingiua, vikevio vije Njambi

navuahesela vaje vamuzanga,” 10 Njambi na tusholuela laja kuhitila mu Cimbembesi. Omuo Cimbembesi cikatondo viuma vioshe, cipue vene viuma viakulova via Njambi. 11 Nkuma keti cimbembesi ca muntu cije cili muli ikeye cikeco citantekeya visinganieka viendi ndi? Nankuma mu ngila imo vene naumo uahi atantekeya mana a Njambi kuvanga lika Cimbembesi ca Njambi. 12 Honi kutuatambuile cimbembesi ca mavu, vuno honi Cimbembesi cije cihuminina kuli Njambi, linga tuvuisise vuana vuanatuhana Njamba. 13 Tuahandeka evi mu mezi aje keti akutulongesa ku mana a vuntu vuno honi ku mezi aje atualilongesele kuli Cimbembesi, kulumbununa vusunga vua ku cimbembesi kuli vaje vali na Cimbembesi. 14 Muntu uje uakuhona cimbembesi kekutambula mavuana a Cimbembesi ca Njambi, omuo anapu akuhona seho kuli ikeye, kaha kasa ku evuisisa omuo anapu aku Cimbembesi. 15 Muntu uaku cimbembesi akasompo viuma vioshe, vuno honi ikeye naumo uahi asa kumusompa. 16 Ngue muvihandeka visoneka nguavio, “Nkuma iya atantekeya mana a Muene linga amushike?” Vuno honi tuli na mana a Kilistu.

3 Vuno honi vamuanetu, kunjasele kuhandeka kuli yeni ngue vantu vaje vayoya mu cimbembesi, vuno honi ngue vantu vaje vayoya mu vuntu, ngue tukeke muli Kilistu. 2 Njamilisile na mavele keti na via kulia via kukola, omuo tele kanda mucili vuaheselelevo, kaha cipue hano vene kanda mulivuahesele, 3 omuo hanga mucili ku vuntu. Omuo nga hanga hhakati keni ha cili cipululu na lifuua, nkuma keti yeni vaka mavu, vantu vaje vayoya kufutisi ya mavu ndi? 4 Nkuma nga omo umo ahandeka nguendi, “Yange njakundama kuli Paulu,” kaha mukuavo nguendi, “Yange njakundama kuli Apolo,” Nkuma yeni keti mu vantu va mavu

ndi? **5** Nkuma Apolo ikeye iya? Nkuma Paulu ikeye iya? Tu
 vangamba lika kuhitila muli uje imuatsiliebele, kuya muje Muene
 uacihanene kuli umo na umo. **6** Yange njakunine, kaha Apolo
 uetilile mema, vuno honi Njambi ikeye uakolesese. **7** Nankuma
 muka kukuna cipue muka kuitilila na umo uahi ali naseho, vuno
 honi kuvanga lika Njambi uje muka kukolesa. **8** Muka kukuna na
 muka kuitilila voshe vanalieseka. Kaha umo na umo akatambula
 fueto kuya kuvipangi viendi. **9** Omuo tunapu vamo mu vipangi
 via kupangela Njambi, kaha yeni munapu lihia lia Njambi, Naua
 munapu njivo ya Njambi. **10** Kuya ku kavumbi kaje kanjihanene
 Njambi, ngue muka kutunga uavutongue njajalele luvula, kaha
 muntu ueka naua alinakutungilaho. Kaha muntu ueka napande
 kuzangama muje muatungilaho. **11** Omuo nalumo luahi luvula
 lueka luje muntu asa kujalaho kupulakana luje luvanajala laja
 lukeluo Yesu Kilistu. **12** Honi nga muntu umo atunga haje ha
 luvula na ngolinde, na siliva, na mavue a seho cikuma, na viti
 na muila cipue na vishati, **13** muntu na muntu vipangi viendi
 vikasholoka, omuo Litangua lia Muene lika visholola, omuo
 vikasholoka na tuhia, tuhia tukeseke cifua muka ca vipangi cije
 muntu na muntu napanga. **14** Nga vipangi vije viatungile muntu
 na muntu uoshe ha luvula vili muacili, kaha akatambula vuana.
15 Kaha nga vipangi via muntu na muntu uoshe vaka viuemeka,
 kaha nacimo cahi cakauanaho, cipue vene ikeye liavenia vaka
 muovola, vuno honi kuhitila lika ngue unaputumuka mu tuhia.
16 Nkuma yeni kumatantekeyele ngeci muapua mu njivo ya
 Njambi, kaha ngeci Cimbembesi ua Njambi uakala muli yeni
 ndi? **17** Nga muntu apihisa njivo ya Njambi, kaha na Njambi
 akamupihisa. Omuo njivo ya Njambi yapua lika ya kulela, kaha
 ije njivo ya Njambi ikeyo vene yeni. **18** Ketu kukale muntu umo

alikuise ikeye vavenia. Nga hhakati keni hali umo asinganieka nguendi ali na mana a matangua ano, mueceleni apue cilema ngeci akapue ua mana. (aiōn g165) **19** Omuo mana a mavu ano apua a vulema kuli Njambi. Omuo vacisoneka nguavo, “Akakuata vaka mana mu kuzangama cavo,” **20** kaha naua nguavo, “Muene atantekeya ngeci visikanieka via vaka mana viapua viangoco.” **21** Nankuma keti kukale muntu cipue umo alihalese omuo ya vantu. Omuo viuma vioshe vinapu vieni, **22** cipue vene Paulu, cipue Apolo, cipue Kefase, cipue mavu, cipue muono, cipue kutsa, cipue ntsimbu ino, cipue kulutue, vioshe vinapu vieni, **23** kaha yeni munapu vantu va Kilistu, kaha Kilistu napu ua Njamba.

4 Omu mukemo muntu muanapande kutuambatelamo ngue vangamba va Kilistu, na vaka kuniunga vusueke vua Njambi. **2** Kaha cuma cije citondeka cikuma kuli vakakuniunga ngeci vapue vantu vakukonkama. **3** Vuno honi kuli yange cinapu cuma ca cindende ngeci linga yeni munjisompe cipue na mpunga ili yoshe ya vantu. Cipue vene yange vavenia kunjekulisompa. **4** Kunjitantekeyaho cipue cimo cije cakuliluisa naco yange vavenia, vuno honi cipue ngoco kucimuesa ngue kunjesi na mulonga. Vuno honi muene ikeye uje akanjisompo. **5** Nankuma keti musompe ntsimbu kanda iyete, ntsimbu kanda Muene eje, uje akaneha ku ceke viuma vije hano vialisueke mu milima nakusholola mashungu a mutima. Ambahoni muntu ku muntu akatambula vije via mupande kuhuminina kuli Njambi. **6** Njinalingi vioshe evi kuli yange vavenia na kuli Apolo omuo yeni, vamuanetu ngeci mulilongesele kuli yetu linga keti mupulakane vije vivanasoneka, ngeci keti kukale umo ueni alihalesele ku umo kaha asembulule mukuavo. **7** Nkuma iya akamona cuma

ca kuliseza muli yeni? Vika muli navio vije kumuatambuile? Ambahoni nga muacitambuile, kaha vika mulihalesa ngue ku capuile vuana? **8** Muli laja na viuma vioshe vimutonda! Kaha laja naua munapu vaka kufuka! Kuakuhona yetu munapu vimiene! Kaha munapande ngeci muyule, linga netu tuase kuyula neni! **9** Omuo njiyongola ngeci Njambi natuhaka yetu tunganda ngue vakumanusuila ku voshe, ngue vaje vantu va vanasompela kutsa, tunapu cimueso ku vaka mavu, naku tungelo naku vantu. **10** Tuvilema omuo ya Kilistu, vuno honi yeni muvaku zangama muli Kilistu, yetu tuvakuzeya, vuno honi yeni muva kutakama. Yeni vamingimika, vuno honi yetu vatushaula. **11** Kuntsimbu ino tunantsi njala na kuvua mpuila, tuzala via kutavuozone nakutuyandesha kaha kutuesi na membo, **12** kaha tukapanga cikuma na mavoko etu vavenia. Omo vatusinga, yetu tukuisula, omo vatupakesa, yetu tutualelelaho kuimana ngoo, **13** Kaha nga vatushaula, yetu tukeseka kulitavasana, tunapu kaha honi tunapu ngue vilinge via ngoco via ha mavu, kuvuima vioshe na kuntsimbu ino. **14** Kunjasonekele eci ngeci yeni muvue shuamua, vuno honi mukuminangula ngue vana vaje vanjazanga. **15** Kaha nga cipue vene muli navaka kuimanena vavengi vaje kuvasiua kuvatanda muli Kilistu, vuno honi kumuesi navaishueni vavengi. Omuo yange njapuile ishueni muli Kilistu Yesu kuhitila mu muzimbu uacili. **16** Ambahoni njimisindiya nguange mpueni vaka kunjitemuinina. **17** Nankuma njituma Timateo kuli yeni, muana uje injazanga uakulongua muli Muene, linga amianukisa vingila viange muli Kilistu, ngue muje munjika vilongeselamo kuoshe mu vikungulukilo vioshe. **18** Vamo vanapu vaka kulihalesa, nguevene kunjezile kuli yeni. **19** Vuno honi njili nakuija kuli yeni vuavuno, nga cizango ca Muene citava, kaha kunjikauana lika

vihandeka via vantu ava vaka kulihalesa vuno honi nzili yavo. 20 Omuo vumuene vua Njambi kuvuapuile lika mukuhandeka vuno honi na mu nzili. 21 Nkuma vika mutonda? Mutonda njije kuli yeni na likote indi na cizango mu cimbembesi ca kulikehesa?

5 Vana cambulula vene nguavo kuli cikuma vupangala hakati keni, vuje cipue hhakati ka vaje vakakuhona kutsiliela kuve kuvulinga, omuo yala alinga vupangala na mpuevo ya ishe. 2 Kaha muli nakulihalesa! Nkuma kumuapandele kupihilila ndi? Kaha uoshe uje nalingi eci vamuhumise hhakati keni. 3 Cipuevene nguavo kunjesi neni mu vuntu, vuno honi njili neni mu cimbembesi. Kaha nga kunjili, njinasompo laja 4 mu lizina lia Muene Yesu hali yala uje nalingi viuma evi. Omo mukukunguluka hamo, kaha cimbembesi cange cili neni hamo na nzili ya Muene yetu Yesu, 5 haneni ou yala kuli Satana linga anongese muvila, ngeci cimbembsi cendi vakacovole ha litangua lia Muene Yesu. 6 Kulihalesa ceni keti cacili, nkuma kumutantekeya ngueni cimbaluila cacindende casa kufutunuisha mukasha uoshe ndi? 7 Humiseni cimbaluila calaja linga mupue mukasha uauha, ngue muje cilivene mumulimo vakuhona cimbaluila, omuo Kilistu ikeye napu muna mpanga ua paseka yetu kaha vana munkombelela laja. 8 Nankuma tuyeni tuvuahelele Ciuno eci, keti na cimbaluila calaja, cikeco cimbaluila ca vungungu na vupi, vuno honi na mbolo yakuhona cimbaluila ya kulela na vusunga. 9 Njasonekele mu mukanda uange nguange yeni keti mukalehamo na vantu vaje vakakulinga vupangala, 10 kunjilumbununa nguange vupangala vua hano ha mavu, cipue vaje vaka cipululu na vezi, cipue vaje vaka kulemesa tumponia, ambahoni acuma eci yeni munapande kuhuma a mavu aua. 11 Vuno honi njimisonekela nguange keti mukalehamo na uoshe uje alitumbula ikeye liavenia nguendi

muka kutsiliela nga ikeye ali na mulonga uakulinga vupangala cipue cipululu, cipue ikeye ali na kulemesa tumponia, muka kushaula, muka kupenda, cipue muizi. Ketu mueseke cipue kulia na muntu uacifua eci. **12** Vikahoni nkuma vinjilinga nga njisompa vaje vali hambanza? Nkuma ketu vaje vali mukati ka cikungulukilo vakevo vamunapende kuvasompa indi? **13** Njambi akasompo vaje vali hambanza. Ngue muje muvihandeka visoneka nguavio, "Humiseni uoshe muka vupi uje ali hhakati keni."

6 Omuo nga hhakati keni hali umo ali nienga hali munaina, nkuma napande kuya kuvaka lishiko vaje vaka kuhona kulela kupulakana kuya ku vantu vakulela va Njambi ndi? **2** Nkuma kumutantekeya ngueni vantu va Njambi vakulela vakasompa mavu ndi? Kaha nga mavu vakasompa kuli yeni, kaha muhonoua vati kusompa vimpande via vindende? **3** Nkuma kumutantekeya ngueni yetu tukasompa tungelo ndi? Kaha tukahonoua vati honi kusompa viuma vije viakundama ku vuyoye ovu! **4** Nankuma nga muli na vimpande via cifua eci, nkuma vika mukavitualela kuli vaje kuvasingimikiua mu cikungulukilo? **5** Njilina kuhandeka evi linga shuamua imikole. Nkuma hhakati keni kukuesi yala ali na mana cikuma linga ase kusompa kulinienga cije cili hhakati ka vaka kutsiliela ndi? **6** Vuno honi muka kutsiliela atuala mukuavo muka kutsiliela ku lishiko mukulisompa kuli vaje vakakuhona kutsiliela? **7** Cije cineha linga mulituale umo na mukuavo kuvaka lishiko cimuesa ngeci muahonoua. Nkuma vika honi kumutavela linga vamipihisile? Nkuma vika honi kumutavela linga vamikuisse? **8** Vuno honi yeni vavenia mukapihisa na kuiva, cipue kuli vamuanoko. **9** Nkuma kumutantekeya ngueni vaka vupi ku vakasuana vumuene vua Njambi ndi? Ketu vamikuisse, cipue vikuizi cipue vaka kulemesa tumponia cipue vaka kulinga

vupangala cipue vundeyi, **10** cipue vaka kuiva cipue vaka cipululu cipue vaka kupenda cipue vaka kushaula cipue mihuza navakevo kuva kasuana vumuene vua Njambi. **11** Kaha na hhakati keni vamo muapuile ngue vakevo, vuno honi vamikushile na kumilelesa, vamipuisile vaka vusunga mu lizina lia Muene Yesu Kilistu na mu Cimbembesi ua Njambi yetu. **12** “Viuma vioshe viapua via lishiko kuli yange,” vuno honi keti viuma vioshe vije viasa kunjikuasa. Viuma vioshe viapua via lishiko kuli yange. Vuno honi yange kunjikapu nji ndungo ku cuma coshe. **13** Viakulia viapua via lizimo, kaha lizimo liapua lia viakulia. Vuno honi Njambi akapihisa vioshe. Nankuma muvila kuvahupangelele kulinga vupangala vuno honi ukeuo vaupangelele Muene, kaha Muene vamupangelele mu muvila. **14** Kaha Njambi uje uasanguile Muene ikeye naua akatusangula na nzili yendi. **15** Nkuma kumutantekeya ngueni mivila yen i yapua vilio via Kilistu? Nankuma njasa kuambata vilio via Kilistu na kuvipuisa vilio via cinkoyi ndi? Kuahi! **16** Nkuma ngeci kumutantekeya ngueni uoshe uje alipandakana ikeye vavenia na cinkoyi apua muvila humo nendi ndi? Omuo ngue muje muvacisoneka nguavo, “Vavali vakapua muvila umo.” **17** Vuno honi uoshe uje nalipandakana kuli Muene napu Cimbembesi umo nendi. **18** Humeni kuvupangala. Kaha vupi voshe vueka vuje muntu a linga vunapu vua hambanza lia amuvila uendi, vuno honi muntu uje alinga vupangala akalingi vupi vua kuluisa muvila uendi vavenia. **19** Nkuma kutantekeya nguove muvila uove uapua njivo ya Njambi ya Cimbembesi ua kulela uje ali muli yove, uje yuli nendi kuhuminina kuli Njambi ndi? Kaha yen i kumuakundamene kuli yen i vavenia, **20** yen i vamilandele na ndando. Nankuma shangazaleni Njambi mu mivila yen i.

7 Honi kuya kuvimpande vije vimuasonekele, cacili kuli yala kuhona kulinga vupangala na mpuevo. **2** Vuno honi omuo ya vieseko vua vupangala, kaha yala uoshe napande kukala na mpueyendi kaha naua na mpuevo uoshe napande kukala na yaliendi. **3** Kaha yala napande kulinga vije via mupande kuli mpueyendi, kaha na mpuevo naua napande kulinga mumo vene kuli yaliendi. **4** Omuo mpuevo kesi na nzili yakuyula muvila uendi vavenia, vuno honi kuvanga yaliendi, mu ngila imo vene yala kasa kuyula muvila uendi vavenia, vuno honi kuvanga mpueyendi. **5** Ketu muli vianene umo na mukuavo, kuvanga nga mualitavasana ha cuma cimo linga mulihane yeni vavenia mukulombela, vuno honi munima yavio munapande kulipandakana hamo naua, kuteua Satana linga keti amieseka omuo yakuhona kuli hilula yeni vavenia. **6** Njilinakuhandeka evi mukumitavesa, vuno honi keti ngue kumishika. **7** Njitonda nguange ngue muva voshe muapua ngue muje munjili yange, vuno honi muntu uoshe ali na vuana vuamutela vuje vuhuma kuli Njambi, ou vueka kaha mukuavo vueka. **8** Kuli vazike na kuli vantuluue njihandeka nguange cacili kuli vakevo kukala muje vene kuakuhona kuliambata ngue muje mu njilimo yange. **9** Vuno honi nga kuvasa kulihilula vakevo vavenia kaha vanapande kuambata, omuo cacili kuambata kupulakana kukala nantuima ya mashungu. **10** Kuli vaje vaka kuliamba njili nakumishika, keti yange vuno honi Muene ngeci, mpuevo kapandele kulitepa na yaliendi, **11** (vuno honi nga alitepa na yaliendi napande kukala muzike cipue kulihiluisa na yaliendi), kaha na yala kapandele kukondola mpueyendi. **12** Ku voshe njilinakuhandeka eci, keti Muene, nguange nga muanoko ali na mpueyendi uje keti uakutsiliela, kaha atava kukala nendi, kaha kapandele kumukondola. **13** Nga mpuevo uoshe uje ali

na yaliendi uakuhona kutsiliela, kaha atava kukala nendi kaha kapandele kumukondola. **14** Omuo yala uje uakuhona kutsiliela vanamulelesa kuhitila muli mpueyendi, kaha na mpuevo uje uakuhona kutsiliela vanamulelesa kuhitila muli yaliendi. Keti ngoconi vana veni vakapua vakuhona kulela, vuno honi muje mucilimo vanapu vakulela. **15** Vuno honi nga mukuavo uje uakuhona kutsiliela ashunguiya kulitepa, cifue ngocovene, kaha ha mulonga ou munaina ua yala cipue uampuevo napatuka, omuo Njambi uatusanenene ciyulo. **16** Yove mpuevo nkuma utantekeya vati nguove uasa kukovola yaliove? Kaha nove naua yala nkuma utantekeya vati nguove uasa kukovola mpueyove? **17** Muntu uoshe napande kuyoya vuyoye vuje Muene namuhana, kaha na muje Njambi namusanenamo. Eli likelio lishiko liange mu vikungulukilo vioshe. **18** Nkuma muntu uoshe ualovokele laja ha ntsimbu ije ivamusanene ndi? Kaha keti ahumise cimueso cije cimuesa nguavo nalovoka laja. Muntu uoshe uje ivasanene tele kanda alovoka ha ntsimbu ije ivamusanene ndi? Kaha ngoconi kaha keti alovoka. **19** Kulovoka cipue kuhona kulovoka kucilumbununa cimo, vuno honi kutulika mashiko a Njambi. **20** Omuo muntu ali uoshe napande kukala mungila ije ivamusanene nayo. **21** Nkuma uapuile undungo omo vakusanene ndi? Nankuma keti uhakeleko mana, vuno honi nga uasa kuuana kupatuka cove, likuasese ntsimbu yove. **22** Omuo uoshe uje ivasanene muli Muene ngue ndungo ikeye napu muntu uakupatuka ua Muene. Kaha mu ngila imo vene uje uapuile uakupatuka omo vamusanene, ikeye napu ndungo ua Kilistu. **23** Vamilandele na ndando, ngeci keti mupue vandungo va vantu. **24** Nankuma vamuanetu, mu ngila yoshe ije ivakusanenemo, muje vene kalamo na Njambi. **25** Honi kuya kuli vije vimuahandekete

hali vazike, kunjesi na cimo cahi cinjishika cije cihuminina kuli Muene, vuno honi njihana viyongola viange ngue umo uje ha kuya ku cikeketima ca Muene napu muka vusunga. **26** Njasinganieka nguange kuya ku vieseko vije vili nakulingiua hano, cacili kuli muntu kukala muje vene mualimo. **27** Nkuma vakukutu ku mpueyove ndi? Kaha keti utonde kupatuka. Nkuma uapatuka kuli mpueyove ndi? Kaha keti utonde vulo. **28** Vuno honi nga yala ambata kaha kalingi vupi, kaha nga mpuevo ashomboka kaha kalingi vupi. Vuno honi vaje vambata vakakala na makalu a hano ha mavu, vuno honi yange njitonda nguange keti mukale nauo. **29** Vamuanetu vinjilumbununa evi, ntsimbu ije ivahanguile ili muyehi, nankuma kuhuma hano honi eceleni voshe vaje vanambata vayoye ngue kuvambatele, **30** kaha na vaje vali navusiua vakale ngue kuvesi mu vusiua, na vaje vajolela vapue ngue kuvesi mu nzolela, kaha na vaje vakakulanda vapue ngue vaje kuvesi na viuma, **31** kaha na vaje valinakupangela vufuko vua hano ha mavu, vapue ngue kuvavupangelele. Omuo viuma via hano ha mavu vikahiti lika. **32** Njitonda nguange mupatuke kuvishoti, yala uakuhona kuambata ikeye ali na cishoti lika ha vipangi via Muene, muje vati asa kuvuaheleselamo Muene. **33** Vuno honi yala uakuambata ikeye ali na cishoti ca viuma vije via hano ha mavu, muje vati muasa kuvuaheleselamo mpueyendi, **34** Kaha viyongola viendi viampua via kuli hangununa. Kaha na mpuevo uje uakuhona kushomboka cipue uje kanda alimone na yala ikeye ali nacishoti ku vipangi via Muene, muje vati muasa kulelesa muvila uendi na cimbembesi, vuno honi mpuevo uakushomboka ikeye ali nacishoti ku viuma via hano ha mavu, muje vati muasa kuvuaheleselamo yaliendi. **35** Njihandeka eci omuo ya kumikuasa ceni, kunjitondo kumiteuesa. Vuno honi linga

mukale mu ngila yacili ya kusungama ya kuhona lihangununo mukulihana kuli Muene. **36** Kaha nga muntu umo asinganieka nguendi kesi nakulinga muacili kuli muna mpuevo uje ya nalama, kaha nga mashungu endi anapu akama cikuma, kaha napande kulinga muje muatondelamo, nankuma vanapande kuliambata kuvalingi vupi. **37** Vuno honi uoshe uje natambula eci mu mutima uendi, kuakuhonoua kumusindiya vuno honi asa kuendesa mashungu endi, mukumuniunga kupua mpueyendi uje kanda alimone na yala kaha akalinga muacili. **38** Nankuma uoshe uje ambata uje mpuevo kanda alimone na yala alinga muacili, vuno honi uje kamuambata alinga muacili cikuma. **39** Mpuevo vanamukutu kuli yaliendi mu miaka yoshe ije yaliendi ayoya, nga yala atsa, napatuka kushomboka naua kuli yala uoshe uje yatonda, kuvanga lika kuli yala uje ali muli Muene. **40** Vuno honi mukusompa cange ou mpuevo napu uakuvuahela nga akala muje vene muali, kaha njasikanieka ngeci nange vene njili na Cimbembesi ua Njambi.

8 Honi kuya ha via kulia vije viakukombeleda ku tumponia, tutantekeya ngueta, “Tuvavoshe tuli namana.” Mana aje akalingisa muntu linga alihalese, vuno honi cizango cikeco citungisa. **2** Nga kuli umo akasinganieka nguendi atantekeyako vimo, vuno honi katantekeya kuya muje muanapandele kutantekeyelamo. **3** Vuno honi nga uoshe uje azanga Njambi, ou vanamutantekeya omuo ya Njambi. **4** Nankuma kuya ku kulia viakulia vije viakukombeleda tumponia, tutantekeya ngueta kamponia cilivene kekuyoya, kaha kukuesi Njambi ueka vuno honi umo. **5** Omuo cipue vene nga kuvali vaje vavasana nguavo, “vanjambi,” muilu cipue hano ha mavu, cilivene ngue muje mukuli “vanjambi” vavengi na “vimuene” vavengi, **6** vuno honi

kuli yetu kuli lika Njambi umo, Tatetu, kaha kuli ikeye kukeko kuahuma viuma vioshe, kaha muli ikeye mukemo tuyoyela, ikeye Muene umo lika, Yesu Kilistu, ikeye uje muli ikeye muli viuma vioshe kaha muli ikeye mukemo tuyoyela. 7 Vuno honi keti vantu voshe vatantekeya mana aua, vuno honi vamo hanga vacili na cisemua cakulemesa tumponia, vakali viakulia vije vivanakombeleda ku tumponia, kaha visinganieka viavo hakupua via kuzeya vinajuala. 8 Viakulia kuviase kutuneha kuyehi na Njambi, nacimo cahi casa kutukuasa cipue nga kutuvili, kaha nacimo cahi naua cituua naho cipuevene tuvilie. 9 Kaha zangameni lika kuteua eci kupatuka ceni linga keti cikapue citsutsuiso kuli vaje vanazeye. 10 Omuo nga muntu umo akumona, yove yala uje ua mana, uatumama ku mesa mu njivo ya tumponia, nkuma kasa kusimpa nga visinganieka viendi viazeye linga alie viakulia vije vivanakombeleda ku tumponia ndi? 11 Omuo ya mana ove kaha uje yala uakuzeya akanonga, muanoko uje omuo ya ikeye mukemo Kilistu uantsile. 12 Kaha nga ulinga vupi kuli muanoko nakuvulumuna visinganieka viendi omo vinazeye, kaha uli nakulinga vupi kuli Kilistu. 13 Nankuma nga viakulia vilingisa muanoko linga alinge vupi, kaha kunjikaliho ntsitu naua, kuteua njilingisa muanetu kuuila mu vupi. (aiōn g165)

9 Nkuma kunjapatukile ndi? Nkuma keti nji kanganda ndi? Nkuma kunjamuene Yesu Muene uetu ndi? Nkuma keti yeni vushuka vua vipangi viange muli Muene ndi? 2 Nga honi kuveka keti yange kanganda, cilivene kuli yeni njinapu nji kanganda, omuo yeni munapu kasateso ka vunganda vuange muli Muene. 3 Kaha eci cikeco kuliluila cange kuli vaje vanjeseka. 4 Nkuma kutuesi nakapandi ha viakulia na viakunua ndi? 5 Nkuma kutuesi nakapandi kakutusindikiya kuli mpueyetu,

ngue vakuetu tunganda na vamuanaye ya Muene na Kefase
 ndi? **6** Nkuma kuvanga lika Mbanambasa nange yetu lika
 vaje kuvesi na kapandi kakuhona kupangela vuyoye ndi? **7**
 Nkuma iya akapanga ngue lisualale kaha alifueta ikeye vavenia?
 Nkuma iya akuna lihia lia mikolovozi ya viniu kuakuhona
 kulia ku vushuka vuayo? Nkuma iya akaniungu vampanga
 kuakuhona kunua mavele avo? **8** Nkuma njili nakuhandeka
 evi na nzili yakama ya vuntu ndi? Nkuma lishiko kulihandeka
 evi vene viakulifua ndi? **9** Omuo vanacisoneka mu lishiko lia
 Mosesa nguavo, “Keti mukute ngombe ku kanua omo oku
 alinakujungula vinona.” Nkuma Njambi nahakela lika mana
 vangombe ndi? **10** Nkuma cilivene kekuhandeka evi vioshe
 omo yetu ndi? Vacisonekele omuo yetu nguavo, omuo uoshe
 uje muka kulima napande kulima mu kutsiliela kaha na muka
 kujungula napande kujungula mu kutsiliela kumutambela ua
 vimbuto viendi. **11** Nga tunakunu vimbuto via Cimbembesi
 hhakati keni, nkuma kucipu cuma cakama cikuma nga tuteja
 vuana vuje vuli muli yeni ndi? **12** Nga kuli vamo vaje vali
 navukuasi vuje vuhuminina kuli yeni, nkuma kutuesi navuo
 mu vuingi ndi? Cipue ngoco vene kutualikuaseseleko muacili
 aka kapandi. Vuno honi tunapande kuyanda mu viuma vioshe
 kupulakana kutanganesa muzimbu uacili ua Kilistu. **13** Nkuma
 kumutantekeya ngueni vaje valinakupanga mu njivo ya Njambi
 vakauana viakulia viavo mu njivo ya Njambi, kaha na vaje
 vakapanga ha mutula vakalipangela kombelo ije ivakankomelela
 ha mutula ndi? **14** Mungila imo vene, Muene uashikile nguendi
 vaje vambulula muzimbu uacili vanapande kuuana vuyoye vuavo
 ku muzimbu uacili. **15** Vuno honi kunjalikuaeselele cipue cimo
 kukapandi aka, kaha naua kunjesi nakusoneka eci linga aka

kapandi kapue kange, omuo cacili njitse kupulakana kutavesa muntu uoshe kunjihumisa eci kulihalesa cange. 16 Omuo nga njambulula muzimbu uacili, cije cinjilinga yange linga keti njilihalese, omuo canjipande yange kuambulula, kaha cikafua vati vukalu kuli yange nga kunjambulula muzimbu uacili. 17 Omuo nga njilinga eci cuma muayilamo cizango cange, kaha njinatambula vuana, vuno honi nga keti muayilamo cizango cange, kaha vananjikundika cipangi eci. 18 Nkuma honi vuana vuange vuka? Hali eci omuo mukuambulula cange hamo njikapuisa muzimbu uacili kupua ua vuana cakuhona ndando, kuakuhona kupangesa kapandi kange mukushula ku muzimbu uacili. 19 Omuo cipuevene nguavo njapatuka kuli muntu uoshe, vuno honi njalipuisa yange vavenia ndungo ku voshe, linga njjuane vantu vavengi. 20 Kuli Vayunda njezile ngue nange nji Kayunda linga njivanganiale Vayunda, kaha kuli vaje vali muintsi lia lishiko lia Mosesa njezile ngue uje ali muintsi lia lishiko lia Mosesa, vuno honi cipuevene yange kunjesi muintsi lia lishiko lia Mosesa, vuno honi linga njivanganiale vaje vali muntsi lia lishiko. 21 Kuli vaje kuvesi muintsi lia lishiko lia Mosesa njezile ngue umo uje kesi muintsi lia lishiko lia Mosesa, eci kucilumbununa ngeci kunjesi muintsi lia lishiko lia Njambi vuno honi njili muintsi lia lishiko lia Kilistu linga njivanganiale vaje kuvesi muintsi lia lishiko. 22 Kuli vaka kuzeya mu cimbembesi njapuile muka kuzeya, linga njinganiale vaje vaka kuzeya. Kaha njinalipuisa viuma vioshe ku vantu voshe, linga njase kukuovolako vamo. 23 Njili nakulinga vioshe evi omuo ya muzimbu uacili, linga njjuaneko vikuisulo viamo. 24 Nkuma kumutantekeya nguene vaka kushatuka voshe vakaliluisa, vuno honi umo lika ikeye akatambula vuana, nankuma neni shatukeni linga mukatambule

vuana. **25** Muka kuliluisa uoshe akalivuahesela mu vuima
vioshe. Vakevo vaka cilingi linga vatambule cilongo cije ca
kantsimbu lika, vuno honi yetu linga tukatambule cilongo ca yaye.
26 Nankuma yange kunjekushatuka mua ngoco, kunjekulua
na vinkome ngue uje apupa mu mpuzi, **27** vuno honi yange
njikakolesa muvila uange na vinkombe naku upuisa ndungo
yange linga munima ya kuambulula ku vakuetu, linga yange
vavenia keti njikahonoue kuuana fueto.

10 Vamuanetu njitonda linga mutantekeye nguange vakukuluila
vetu voshe vakele muintsi lia lishelua, kaha voshe vahitile mu
mema a kalunga. **2** Kaha voshe va vambuitikile kuhitila muli
Mosesa mu lishelua na mu mema a kalunga, **3** kaha voshe
valile viakulia via kulifua viaku cimbembesi, **4** kaha voshe
vanuine via kunua via kulifua viaku cimbembesi omuo vanuine
mu Livue lia ku cimbembesi lije lia vaka vangeyele, kaha lije
Livue liapuile Kilistu. **5** Cipue ngocovene Njambi kavuahelelele
kuli vamo vavo, omuo vatsililile mu mpambo. **6** Honi evi viuma
vinapu cinangulo kuli yetu, keti tushunguiye vupi ngue muje
muvalingile vakevo. **7** Keti mulemese tumponia ngue muje
muvalingile vamo vavo, ngue muje muvacisoneka nguavo, "Vantu
vatumamene mu kulia na kunua kaha vemanene mukukina." **8**
Kutuapandele kulinga vupangala ngue muje vamo vavo valingile,
kaha voshe makulukazi avali na vatatu vatsile litangua limo. **9**
Kutuapandele kueseka Muene, ngue muje muvalingile vamo
vavo kaha voshe vavashumine ku manoka na kutsa. **10** Kaha
kutuapandele kulinienieta ngue muje muvalingile vamo vavo
kaha vavanongesele kuli Mukakunongesa. **11** Honi viuma vioshe
evi vialinguiile kuli vakevo kupua ngue cinangulo, vuno honi
vavisonেকে kupua ngue vishika kuli yetu, omuo tuli na kuyoya

ku ntsimbu ya mamananusulo. (aiōn g165) 12 Nankuma nga kuli umu asinganieka nguendi asa kuimana ngoo kaha napande kuzangama linga keti aue. 13 Nacimo cahi ceseko civamieseka naco cije keti ca mualolo kuli muntu. Njambi uapua uakulongua, kaha kamitavesa linga vamieseke vieseko vije vipulakana nzili yeni, vuno honi asa kumieseka na ceseko cije casa naua kumisholuela na ngila ije imuasa kuteuelamo, linga muase kuimana ngoo nalukakateya. 14 Nankuma honi vamuanetu vanjazanga, teueni kulemesa tumponia. 15 Njilina kuhandeka ngue ku vantu vaje vana nanguka, kaha lisompeni yeni vavenia hali evi njili nakuhandeka. 16 Nganja ya cikuisulo ije tukakuisula, Nkuma keti kulipandakana mu maninga a Kilistu ndi? Kaha nkuma na mbolo ije tukapazula, Nkuma keti kulipandakana mu muvila ua Kilistu ndi? 17 Omuo kuakala lika mbolo imo, kaha netu vaje vavengi tunapu muvila umu lika, omuo tuvoshe tukali mbolo imo lika. 18 Singaniekeni ha vantu va mu Isaleli, nkuma keti vakevo vaje valipangelele mu kulia vinkombelo via ha mutula ndi? 19 Nkuma vika njilumbununa honi? Nkuma via kulia vije vivakalambuila ku tumponia viasa kupua cili coshe, indi nkuma kamponia asa kupua cili coshe ndi? 20 Kuahi vuno honi njilina kuhandeka ngeci vinkombelo vivaka lambuila vaje vaka kuhona kutsiliela vaka vilambuila ku mahamba keti kuli Njambi, kunjitondo nguange neni mukale hamo na mahamba. 21 Kumuasa kunuina mu nganja ya Muene kaha naua na kunnuina na mu nganja ya mahamba. Kaha kumuasa kulia ku mesa ya Muene kaha naua na kulia ku mesa ya mahamba. 22 Nkuma tuapande kulingisa Muene linga evue cipululu ndi? Nkuma yetu tuvakukolesa kupulakana ikeye ndi? 23 “Viuma vioshe viakala na lishiko,” Vuno honi keti viuma vioshe viapua viaseho.

“Cilivene viuma vioshe viakala na lishiko,” Vuno honi keti viuma vioshe vitungisa. **24** Muntu uoshe keti atonde vucili vuendi, vuno honi atonde vucili vua kavusamba kendi. **25** Lieni vioshe vije vivalandesela ku cihela cakulandesela ntsitu kuakuhona kuihula kuje kuvihuminina linga mitima yeni keti imihise. **26** Omuo visoneka vihandeka nguavio, “Mavu apua a Muene, na viuma vioshe vije vilimo.” **27** Kaha nga umo ua vaje vakakuhona kutsiliela amilania ku kulia ca cinguezi, kaha mutonda kuya, kaha lieni vioshe vije vivanamivuahelesa cakuhona kuihula cihula ca kuje kuvihuminina linga mitima yeni keti imihise. **28** Vuno honi nga muntu umo ahandeka kuli yeni nguendi, “Evi vanavilambula kupua nkombelo.” kaha honi keti uvilie omuo ya mulonga ua uje uakulekele, na mulonga uavisinganieka viove. **29** Njilumbununa nguange visinganieka viendi keti vieni linga keti muvilie, Omuo nkuma vika kupatuka cange vacisompa ha visinganieka via muntu ueka? **30** Kaha nga citsantsela oku njilia, nkuma vati honi vahandeka hali yange viuma via vipi omuo yakuhana citsantsela? **31** Nkuma cipue mulia cipue munua cipue vioshe vimulinga, vilingeni vioshe ku vumpau vua Njambi. **32** Ketu muhane mulonga kuli Vayunda cipue kuli Vangelengu cipue ku cikungulukilo ca Njambi, **33** ngue muje munjili nakueseka kuvuahelesa vantu mu viuma vioshe vinjili nakulinga, kunjekutonda vucili vuange vavenia lika, vuno honi vucili vua vavengi, linga vase kuovoka.

11 Njitemunuiseni ngue muje yange munjikatemunuisa Kilistu. **2** Njimishangazala yeni omuo mukanjivuluka mu viuma vioshe nakutualelaho kukavangeya vilongesa ngue muje vene munja mihanenevio. **3** Vuno honi njitonda linga ngeci muvuisise ngeci mutue ua yala uoshe uapua Kilistu, kaha mutue ua mpuevo uapua yaliendi, kaha mutue ua Kilistu uapua Njambi. **4** Kaha

yala uoshe uje alombela cipue anangula oku nafuiki ku mutue
 uendi, kaha kasingimikile mutue uendi. 5 Vuno honi mpuevo
 uoshe uje alombela cipue anangula cakuhona kulifuika ku
 mutue uendi kaha kasingimika mutue uendi, mucifua cimo vene
 vinkambu viendi ngue vanavitehula. 6 Vuno honi nga mpuevo
 kafuiki ku mutue uendi, kaha napande kutehula vinkambu
 viendi, vuno honi nga cishaula kuli mpuevo kulitehula vinkambu
 viendi, kaha napande kuzala citambala. 7 Omuo yala kapandele
 kufuika mutue uendi, omuo ikeye uapua cifua na vumpau
 vua Njambi, vuno honi mpuevo uapua vumpau vua yala. 8
 Omuo yala kuvamutangele kuhuminina kuli mpuevo, vuno
 honi mpuevo vamutangele kuhuminina kuli yala. 9 Omuo yala
 kuvamutangelele mpuevo, vuno honi mpuevo vamutangelele
 yala. 10 Omu mukemo mpuevo napande kuzala citambala
 ku mutue uendi omuo ya tungelo. 11 Cipue ngocovene, muli
 Muene mpuevo kalimanena likaliendi kuakuhona yala kaha
 cipuevene yala kalimanena likaliendi kuakuhona mpuevo. 12
 Omuo ngue muje mpuevo vamutangele kuhuma hali yala,
 mucifua cimovene yala ikeye honi nasemuka kuli mpuevo.
 Kaha viuma vioshe viahuminina kuli Njambi. 13 Lisompeni
 yeni vavenia, nkuma cacili mpuevo kulombela kuli Njambi oku
 kalifuikile ku mutue ndi? 14 Nkuma keti ciyoyelo ca viuma
 cikeco camilongesa yeni ngeci nga yala ali na vinkambu vialaha
 evuisa shuama, 15 vuno honi nga mpuevo ali na vinkambu
 vialaha, nkuma keti cikeco kulihalesa cendi ndi? Omuo vinkambu
 viendi vamuhanavio kupua kulifuika cendi. 16 Nga muntu uoshe
 atualelelaho lutue kulinga vimpata, kutuesi na cisemua ceka
 naua, cipue mu vikungulukilo via Njambi. 17 Vuno honi ha
 vishika vimo kunjimishangazala, omuo yeni nga muliuana hamo

kaha kuliwana ceni kucekupua cacili vuno honi cakupihisa.

18 Cakulivanga, omuo muliwana hamo hakupua cikungulukilo, njilina kuivua ngeci kuli mahangununo hhakati keni, kaha njili nakucitsiliela. **19** Cilivene hanapande kukala lihangununo hhakati keni linga vavantekeyeleho vaje vali na vusunga. **20** Kaha omo muliwana hamo, keti ngue muli nakulia mesa ya Muene. **21** Kaha omuo muli na kulia, muntu na muntu ali nakuya kulutue na via kulia viendi, kaha mukuavo natsi njala mukuavo ikeye napende. **22** Vika! Nkuma kumuesi na vinjivo via kulilamo na via kunuinamo ndi? Cipue nkuma mukasembulula cikungulukilo ca Njambi nakuvuisa shuamua vaje kuvesi na cimo ndi? Nkuma vika honi njikahandeka kuli yeni? Nkuma njimishangale mu cuma eci ndi? Houe kunjilingimo. **23** Omuo vije vinjatambuile kuli Muene vikevio vije njamihanene yeni, ngeci Muene Yesu ha vutsiki vuje omo vamuendele vungungu uambatele mbolo, **24** kaha hanima yakuhana citsantselo, uambatele mbolo na kuipazula na kuhandeka nguendi, “Ou ukeuo muvila uange uje uvanamihana yeni, kaha lingeni eci mukunjivuluka.” **25** Mu ngila imo vene uambatele nganja naua hanima ya mesa kaha uahandekele nguendi, “Eyi nganja inapu litavasano lialiha mu maninga ange. Lingeni eci ntsimbu yoshe omo munuinamo mukunjivuluka.” **26** Omuo ntsimbu yoshe muli na kulia eyi mbolo na kunuina mu nganja eyi, kaha mukulinga eci muli nakuhana vukaleho vua kutsa ca Muene noho akeja. **27** Nankuma uoshe uje alia mbolo cipue anua ku nganja ya Muene kuakuhona kasingimiko ali na mulonga ua upi uakuluisa muvila na maninga a Muene. **28** Eceleni muntu uoshe alihilule ikeye vavenia, ntsimbu kanda alie mbolo na kunuina mu nganja. **29** Omuo muntu uoshe uje alia na kunua kuakuhona kutantekeya muje vika uje muvila

ualia na nganja ije yanuina, kaha alinehela kusompa hali ikeye vavenia. **30** Omu mukemo vuingi vueni muazeye na kuvavala, kaha vamo vanatsi. **31** Vuno honi nga tulisompa yetu vavenia mu vusunga, kaha kuvapandele kutusompa. **32** Vuno honi nga vanatusompo kuli Muene, kaha vanatuhaka mu ngila ya cili linga keti vatuhisile hamo na vaka mavu. **33** Nankuma vamuanetu nga muliuana hamo mu kulia, litateleni umo na mukuavo, **34** nga kuli umo natsi njala napande kulila ku njivo yendi, linga honi omo muliuana hamo keti linga vamihise, kaha ha viuma vikuavo njikahana vishika omuo njikeja.

12 Vamuatetu kuya ha mavuana a cimbembesi, kunjitondo linga mukale kunzimba. **2** Muatantekeya ngeci omo muapuile vaka kuhona kutsiliela, kaha vintsimbu viavingi vamitanganesele na kumizimbalesa ku tumponia vatuveveve. **3** Nankuma njitonda nguange mutantekeye ngueni naumo uahi uje asa kuhandeka mu Cimbembesi ca Njambi evi nguendi, “Yesu asingie!” kaha naumo uahi naua asa kuhandeka nguendi, “Yesu ikeye Muene,” kuakuhona Cimbembesi Uakulela. **4** Vuno honi kuli mavuana akuliseza seza, vuno honi Cimbembesi uapua umo lika. **5** Kaha kuli vipangi viakuliseza seza, vuno honi Muene uapua umo lika. **6** Kaha kuli muakupangela muakuliseza seza, vuno honi Njambi umo lika ikeye akavituamenene vioshe kuli uoshe. **7** Ku muntu na muntu vanamuhana vukaleho vua Cimbembesi omuo ha vuima viacili. **8** Ku umo vanamuhana kuhitila mu Cimbembesi ca muzimbu ua mana, kaha mukuavo vanamuhana mangana kuya ku Cimbembesi uje vene ua kulifua. **9** Ueka vanamuhana lutsilielo kuli Cimbembesi uakulifua, kaha mukuavo vanamuhana vuana vua kukanguisa kuli Cimbembesi ujevene umo lika. **10** Kaha kuli mukuavo vanamuhana vinzili via vikomoueso, mukuavo

vanamuhana kuambulula vunanguizi vua Njambi, mukuavo vanamuhana mana akunongonona vifua via vimbembesi, kaha mukuavo vanamuhana kuhandeka mu vindaka via kuli sezaseza, kaha naua ueka vanamuhana kunungulula vindaka. **11** Kaha vuima vioshe evi vavituamenena ku Cimbembesi umo lika uakulifua, kaha uavipangelele kuli umo na umo, kuya muje muatondelamo. **12** Omuo ngue muje vene muvila uapua umo lika kaha uakala na vilio viavingi, kaha vilio via muvila vioshe cipuevene viapua viavingi, vuno honi viapua muvila umo lika, kaha mukemo vene mucafua na Kilistu. **13** Omuo ha Cimbembesi cimo tuva voshe vatumbuitikile mu muvila umo lika, cipue Vayunda cipue Vangelengu, vandungo cipue vaka kupatuka kaha voshe vavapuisile kunua ku Cimbembesi cimo lika. **14** Omuo muvila kuuakele lika na cilio cimo vuno honi viavingi. **15** Nga ciliato cihandeka nguaco, "Omuo kunjapuile nji livoko, kaha kunjakundamene ku muvila," Eci keti cikeco casa kulingisa nguavo cimo cavio keti cipue cilio ca muvila. **16** Kaha nga lituitui lihandeka ngualio, "Omuo kunjapuile lisho, kaha kunjakundamene ku muvila." Eci keti cikeco casa kulingisa ngeci cimo cavia keti cipue cilio ca muvila. **17** Nga muvila uoshe uapuile lisho, kaha ngue ukevuila kuli? Kaha nga muvila uoshe uapuile lituitui, kaha ngue ukevuila kuli kunika? **18** Vuno honi ngue muje mucilimo, Njambi uavuahesele vilio vioshe via mu muvila, cimo na cimo kuya muje muatondelelelemo. **19** Kaha nga vioshe viapuile cilio cimo, kaha ngue muvila uli kuli? **20** Ngue muje mucilimo viapua vilio viavingi, vuno honi muvila umo. **21** Kaha lisho kuliasa kuhandeka ku livoko ngualio, "Kunjesi nove naseho," Cipuevene mutue kuhandeka ku ciliato nguauo, "Kunjesi nove naseho," **22** Mu ngila ikuavo naua, vilio via muvila vije vikamoneka ngue

viakuzeya kutuasakupanga cili coshe kuakuhona vikevio. **23** Kaha vilio via muvila vije tusinganieka ngueto kuviesi na seho cikuma vikevio tukaniungu cikuma na seho. Kaha vilio vije kuviekusholoka ku vantu vikevio tukaniungu cikuma naseho, **24** oku vilio vietu vije vikasholoka ku vantu kutuekutonda kuviniunga cikuma na seho, vuno honi Njambi uanungakanene muvila kaha uahana kasingimiko kakama cikuma ku vilio vije kuviakele na seho, **25** linga keti muvila ulihangunune, vuno honi linga vilio viliniunge muakulifua kuli cimo na cikuavo. **26** Kaha nga cilio cimo ciyanda, kaha vilio vioshe viyandela hamo, kaha nga cilio cimo vacisingimika, kaha vilio vioshe vivuahela hamo. **27** Honi yeni munapu muvila ua Kilistu kaha muntu uoshe napu cilio ca muvila ou. **28** Kaha Njambi mu cikungulukilo hakulivanga uahanguile tunganda, kaha vamucivali tunanguizi va Njambi, kaha vamucitatu valongisi, ambahoni vaka kulinga vikomoueso, kuhatakanako vaka kukanguisa, kaha na vakuasi, na vaka kutuamenena, kaha na vaka kuhandeka mu vindaka via kuliseza seza. **29** Nkuma voshe vapua tunganda ndi? Nkuma voshe vapua tunanguizi va Njambi ndi? Nkuma voshe vapua valongisi ndi? Nkuma voshe vakalingi vikomoueso ndi? **30** Nkuma voshe vali na mavuana a kukanguisa ndi? Nkuma voshe vakahandeka mu vindaka ndi? Nkuma voshe vakanungulula ndi? **31** Vuno honi na mitima yeni yoshe tondeni mavuana aje aseho cikuma, Kaha hanga naua vene njikamimuesa cije ca cili cikuma kuma.

13 Kaha nga njihandeka mu vindaka via vantu cipue na via tungelo, vuno honi kunjesi na cizango, kaha njinapu lika ngue kutenda ca ngongi cipue kuohia ca ngenzo. **2** Kaha nga njili na nzili ya vunanguizi, na kuvuisisa vushueke vuoshe na mana oshe, kaha nga njili nalutsilielo luoshe luje luasa kuhumisa

minkinda, vuno honi kunjesi na cizango kaha njinapu uangoco.

3 Kaha nga njihana vioshe vije njili navio, kaha naua nga njilihana muvila uange linga vautsimike, vuno honi kunjesi na cizango kaha nacimo cahi cinjiuanaho. **4** Cizango capua kusimpa na ngozi, cizango kucapuile cipululu cipue kulihalesa, **5** kucekushaula cipue kulivua, cizango kucekulilinga cikeco vavenia, cipue kuniengua, kucakele nankulundundu. **6** Cizango kucekuvuahela ha viuma via vupi, vuno honi cikavuahela ha viuma via vusunga. **7** Cizango cakala na viuma vioshe, cakala na lutsilielo ku viuma vioshe, cikatsiliela viuma vioshe, kaha cakala na lukakateya ku vuima vioshe. **8** Cizango kucekukuhua, vuno honi vunanguizi vukahita lika, nakuhandeka mu vindaka kuoshe kukahua, kaha na mana nauo akahita lika. **9** Omuo mana etu keti a kusungama kaha na vunanguizi vuetu keti vua kusungama, **10** vuno honi omo viakusungama vikeja, kaha vije via kuhona kusungama vikahua. **11** Omuo njapuile nji kanike, njapuele nakundeka ngue kanike, njakele nakusinganieka ngue kanike, njakele nakulinga viuma ngue kanike, vuno honi omo njakolele kupua yala njalikelele kulinga viuma via vuanike. **12** Omuo hano honi tulinakumona lika vuima ngue tuli nakavimona muka likengelo, ambahoni tukamona mesho na mesho. Kaha vije njatantekeya hano vinapu viavindende, vuno honi njikevuisisa muakushula, cipuevene njavivuisisa laja mukushula. **13** Nankuma lutsilielo, na kutsiliela na cizango, ha viuma evi vitatu vuoshe, vuno honi cakamaho hali evi vioshe capua cizango,

14 Kavangeyeni ngila ya cizango na kushunguiya cikuma mavuana a cimbembesi, cikuma kuma mavuana a kunangula vunanguizi. **2** Omuo umo uje kahandeka mu vindaka kekuhandeka ku vantu vuno honi akahandeka kuli Njambi,

omuo naumo uahi asa kumuivuisisa, vuno honi ahandeka viuma via vushueke mu Cimbembesi. **3** Mu ngila ikuavo naua, uje ahandeka vunanguizi akahandeka ku vantu mu kuvakolesa naku vasimpisa na kuvazembeleka. **4** Uje uoshe akahandeka mu vindaka akalikuasa ikeye vavenia lika, vuno honi uje muka kuhandeka via vunanguizi ikeye akakuasa cikungulikilo. **5** Honi njitonda linga muva voshe muhandeke mu vindaka, vuno honi cakama cikuma njitonda nguange munangule. Uje anangula ali cikuma na seho kupulakana uje ahandeka mu vindaka, kuvanga nga kuli umo uje anungulula vije via handeka, linga vikuase cikungulukilo coshe. **6** Honi vamuaneu nga njija kuli yeni oku njihandeka mu vindaka, kaha nkuma honi njikamikuasa vati kuvanga mpamo njiminehele kusholuela cimo cipue mana cipue vunanguizi cipue vilongesa. **7** Nga cipuevene viakuimbisa vije viakuhona muono vije ngue mbendo cipue kalialia, nga kuviohuo muacili, kaha nkuma muntu asa kutantekeya vati vije vivemba? **8** Kaha nga lupembo kuluohuo muacili, nkuma iya honi asa kuli vuahesela nzita? **9** Mucifua cimo vene neni naua nga muhandeka mu vindaka vije kuvivuika, nkuma vati honi muntu umo asa kutantekeya vije muhandeka? Omu mukahandekela lika mu mpunzi. **10** Cilivene hano ha mavu hali miyati yaingi ya kuliseza, vuno honi yoshe ili naseho. **11** Vuno honi nga kunjitantekeya muje vije viulumbununa uje muyati, kaha njikapua nji mungezi kuli uje ahandeka kaha na uje ahandeka akapua mungezi kuli yange. **12** Mu ngila imovene neni naua omuo muli nakutonda cikuma vije vivihandeka cimbembesi, asekeneni kutonda mavuana aje atunga cikungulukilo. **13** Nankuma, uje ahandeka mu vindaka napande kulomba nzili ya kunungulula. **14** Omuo nga njilombela mu vindaka, cimbembesi cange cilombela

vuno honi mana ange ali kuvieka. **15** Nkuma njilinge vika honi? Njikalombela na cimbembesi kaha naua njikalombela na mana, kaha njikemba na cimbembesi kaha naua njikemba na mana. **16** Ketu ngoconi nga mushangazala Njambi na cimbembesi, nkuma vati honi muntu uje ahuminina kueka ahandeke nguendi “Ameni” ku kutsantsela ceni? Omuo ikeye katantekeya vije muli nakuhandeka. **17** Omuo yeni muasa kuhana citsantselo ceni muacili cikuma, vuno honi veka kucivakuasa cipue cimo. **18** Njitsantsela kuli Njambi ngeci njikahandeka mu vindaka cikuma kupulakana yeni voshe. **19** Vuno honi lika mu cikungulukilo njapande kuhandeka lika mezi atanu na mana ange linga ngeci njituamenene vakuetu kupulakana kuhandeka mezi makulukazi mu vindaka. **20** Vamuanetu, keti mupue ngue vanike mukusinganieka ceni, pueni tukeke mu viuma via vipi, vuno honi kusinganieka ceni cipue ca vukuluntu. **21** Muvisoneka vanasoneka ngeci, Muene nahandeka nguendi, “Kuhitila mu vantu vakuhandeka vindaka via vungezi Na kuhitila mutunua tuavangezi. Mukemo njikahandeka ku vantu ava, vuno honi cipue ngoco kuvakanjivuila.” **22** Kaha kuhandeka mu vindaka keti cimueso ca vaka kutsiliela vuno honi ca vaka kuhona kutsiliela, kaha vunanguizi keti vuavakakuhona kutsiliela vuno honi vua vakakutsiliela. **23** Nankuma nga cikungulukilo coshe cilikunguilila hamo na kuhakandeka mu vindaka, kaha vantu veka cipue vakakuhona kutsiliela vakovela, nkuma kuvakahandeka nguavo muazaluka indi? **24** Vuno honi nga voshe vahandeka vunanguizi, kaha uje mukakuhona kutsiliela cipue muntu uje ahuminina kueka akovela, voshe vakatsiliela nguavo cilivene muka vupi kaha voshe vaka musopa nguavo mukavupi, **25** kaha vushueke vua mutima uendi vakavusholola, kaha akatsikama a mavuli

nakulemesa Njambi, nakulitavela nguendi, "Muavusunga Njambi ali hakati kenil!" 26 Nkuma vika honi tukahandeka vamuanetu? Omuo mukaliuana hamo kaha umo na umo ueni ali na muaso, mukuavo ali na cilongesa, mukuavo ali na kusholola, mukuavo ali na kuhandeka mu vindaka, cipue mukanungulula, kaha viuma vioshe evi vavilinge mu kukuasa cikungulukilo. 27 Nga muntu umo ahandeka mu vindaka, kaha kukale vavali cipue vatatu vahandeka kaha umo na umo napande kuhandeka anstimbu yendi, kaha umo anungulule. 28 Vuno honi nga kukuesi umo uje anungulula kaha voshe vanapande kuholoka mu cikungulukilo, kaha napande lika kuhandeka kuli ikeye vavenia na kuli Njambi. 29 Aceleni vavali cipue vatatu tunanguizi va Njambi vahandeka, kaha vakuavo vanapande kuhilula vije vivalinakuhandeka. 30 Kaha nga kusholola vanacimuesa kuli mukuavo uje natumama kuyehi, kaha uje mukakuhandeka uakulivanga napande kuholoka. 31 Omuo muvavoshe muasa kuhandeka vunanguizi umo na umo, linga voshe valilongese na kulitakamesa. 32 Kaha cimbembesi ca tunanguizi va Njambi cakala muintsi lia tunanguizi va Njambi. 33 Omuo Njambi keti Njambi uampindangano vuno honi uapua ua ciyulo. Ngue muvikungulukilo vioshe via vantu va Njambi vakulela, 34 vampuevo vanapande kuholoka mu vikungulukilo. Omuo kuvavatavesele kuhandeka vuno honi vanapande kuononoka ngue muje mulihandeka lishiko. 35 Nga kuli vimo vije vashunguiya kutantekeya, vanapande kuihula va yaliavo ku vinjivo viavo. Omuo cinapu cuma ca shuamua cikuma mpuevo kuhandeka mu cikungulukilo. 36 Vati! Nkuma lizi lia Njambi lihuma kuli yenilindi? Cipue nkuma kuli yenilindi lika liezile indilindi? 37 Nga uoshe asinganieka nguendi ikeye napu kananguizi ua Njambi, cipue

ali na vuana vua cimbembesi, napande kunanguka ngeci evi njilinakusoneka kuli yeni vinapu lishiko lia Muene. **38** Kaha nga muntu katantekeyele evi, kaha nendi naua kuva kamutantekeya. **39** Ngeci vamuanetu, shunguiyeni kuhandeka vunanguizi, vuno honi keti muvindike vaje vahandeka mu vindaka. **40** Vuno honi vuima vioshe viapande kulingiua muacili na muje muvialamo.

15 Honi vamuanetu njimivulukisa nguange mucifua muka muje njambuluile kuli yeni muzimbu uacili, uje umuatambuile, uje umunemana naho, **2** uje umunovoka nauo, nga mukakateya ku lizi lije njambuluile kuli yeni. Keti ngoconi muatsiliela muangoco. **3** Omuo vije njatambuile njavihanene kuli yeni kupua via kulivanga via seho, ngeci Kilistu uatsililile vipi vuetu, kuya muje muvihandekelamo visoneka, **4** nguavo vamutsindile, kaha vamusanguile ha litangua lia mucitatu kuya muje muvihandekelamo visoneka, **5** kaha ngeci uasholokele kuli Kefase, ambahoni kuli vaje likumi na vavali. **6** Ambahoni naua uosholokele kuli vamuanetu vavengi kupulakana vihita vitanu a ntsimbu imo lika, vamo vavo vacili nakuyoya, vuno honi cipuevene vamo vanatsi. **7** Ambahoni uosholokele kuli Tiango, ambahoni na ku tunganda voshe. **8** Kaha hakumanusuila ku viuma vioshe ambahoni uasholokele na kuli yange naua uje uasemukile vuvishu. **9** Omuo yange njinapu uamundende ku tunganda, uje kafuila kumutumbula kanganda, omuo yange njayandesele cikungulukilo ca Njambi. **10** Vuno honi omuo ya kavumbi ka Njambi mukemo njili muje munjilimo, kaha kavumbi kendi hali yange kukapuile kangoco. Cipue ngoco, njapangele cikuma kupulakana voshe, cipuevene keti yange, vuno honi kavumbi ka Njambi kaje kali nange. **11** Cipuevene nguavo yange cipue vakevo, nankuma yetu tuambulula kaha

yeni honi muatsilieele. **12** Honi nga Kilistu vamuambulula
 nguavo vamusanguile ku vatsi, nkuma kuija vati ngeci vamo veni
 vahandeka nguavo kukuesi kusanguka kuvatsi? **13** Vuno honi nga
 kukuesi kusanguka ku vatsi, kaha ngue Kilistu kuvamusanguile.
14 Nga Kilistu kuvamusanguile, ambahoni kuambulula cetu cinapu
 ca ngoco kaha na lutsilielo lueni lunapu lua ngoco. **15** Kaha
 tunauaniua nguetu kutuesi nakuimanena Njambi muacili, omuo
 tuahanene vukaleho vua Njambi ngeci uasanguile Kilistu, nga
 cilivene vatsi kuvakasanguka kaha na Njambi vene kasanguile
 Kilistu. **16** Omuo nga vatsi kuvakasanguka, kaha na Kilistu
 naua kuvamusanguile. **17** Nga Kilistu kuvamusanguile, kaha
 kutsiliela kueni kunapu kuangoco kaha hangavene mucili mu
 vipi vueni. **18** Ambahoni na vaje naua vanatsila muli Kilistu
 vananongo. **19** Nga omuo ya vuyoye ovu lika tunatsiliela muli
 Kilistu, kaha hali voshe, yetu vanapande kutuivuila cikuma ngozi.
20 Vuno honi muavusunga vene Kilistu vamusanguile ku vatsi,
 vushuka vuakulivanga kuli vaje vanasti. **21** Omuo kuihitila mu
 muntu mukemo kutsa cezile, kaha muli muntu naua mukemo
 muhuminina kusanguka ca vatsi. **22** Omuo kuhitila muli Andama
 vantu voshe vatsa, mucifua cimovene naua kuhitila muli Kilistu
 vantu voshe vakayoya. **23** Vuno honi umo na umo akasanguka
 kuya mungila yendi, Kilistu ikeye vushuka vua kulivanga, kaha
 omuo akuija kuendi vaje vanakundama muli Kilistu. **24** Ambahoni
 kuija ma manusuilo, omuo Kilistu akahana vumuene kuli Njambi
 Tate hanima yakunongesa lishiko lioshe na nzili yakama yoshe
 na nzili. **25** Omuo napande kuyula kuvanga noho nahaka
 vitozi viendi vioshe muitsi lia viliato viendi. **26** Kaha citozi
 ca kumanusuila kunongesa cikapua kutsa. **27** Omuo Njambi
 nahaka viuma vioshe linga vipangele muitsi lia viliato viendi,

vuno honi omuo visoneka vihandeka nguavio “Viuma vioshe navihaka linga vipangele muitsi liendi,” Calimuesa cilivene ngeci kucakundamene kuli Njambi, uje aka viuma vioshe muitsi lia Kilistu. **28** Omuo viuma vioshe vanavihaka kuli ikeye, ambahoni na muana ikeye vavenia akalihana kuli uje nahaka viuma vioshe muitsi liendi, linga Njambi apue cuma coshe kuli muntu uoshe. **29** Honi nkuma vantu va lumbununa vika omo vavambuitika nguavo kuimanene vatsi? Nga vatsi vekevo kuvakasanguka, Nkuma vati vantu vavambuitika mukuvemanena? **30** Nkuma vika njili mu makalu ntsimbu yoshe? **31** Vamuanetu njili nakuluisa kulihalesa cange hali yeni cije njili naco muli Kilistu Yesu muene yetu, njikatsi ha litangua na litangua! **32** Vika njiuanaho nga njihandeka mu vuntu nguange, njaluile na vikashama ku Efeso, nga vakakutsa kuvakasanguka, “kaha tuyeni tulie na kunua omuo imene tutsa.” **33** Ketu vamikuise “omo vantu vavapi vapihisa visinganieka viacili.” **34** Hilukeni kuvisinganieka vieni via cili, kaha keti mukalingeho vupi naua, omo vamo kuvesi na mana a Njambi njihandeka eci na shuamua yeni. **35** Vuno honi umo akehula nguendi, “Nkuma vakakutsa vakavasanguka vati? Kaha namuvila uacifua muka vakeja nauo?” **36** Yeni vantu vavilema vije mukuna kuvie kuija ku muono kuvanga noho vinatsi. **37** Kaha vije vimukakunu keti ukeuo muvula uje ukakalako, vuno honi nona, yatiliku cipue nona yacili yoshe. **38** Vuno honi Njambi akahana mivila kuya muje muanahanguilamo, kaha ku nona na nona ili yoshe na muvula uayo. **39** Omuo keti mivila yoshe yapua ya kulifua, vuno honi kuli umo uacifua ca vantu, mukuavo ua tusitu ukuavo ua tuzila kaha na ukuavo ua vantsi. **40** Kaha kuli mivila ya muilu na mivila ya ha mavu, vuno honi vumpau vua muilu vuapua vumo, kaha vumpau vua ha mavu

vuapua vueka naua. **41** Kuli vumpau vumo vua litangua, kaha
 vukuavo vumpau vua ngonde, kaha vukuavo naua vumpau
 vua vitangatanga, omo tangatanga ya liseza ku tangatanga
 ikuavo mu vumpau. **42** Nankuma omo mukemovene mucinafu
 na kusanguka ca vatsi. Omo cije civanakunu cikanonga, vuno
 honi cije civasangula kucikanongo. **43** Vaukuna kua kuhona
 kasingimiko, kaha vausangula mu vumpau, kaha naua vaukuna
 mu kuzeya, vuno honi vausangula mu nzili. **44** Vakautsindi
 oku ucili muvila ua vuntu, vuno honi vakausangula uku uli mu
 cimbembesi, kaha nga kuli muvila ua vuntu, kaha kuli na muvila
 ua cimbembesi naua. **45** Nankuma vacisoneka ngeci, “Yala
 uakulivanga Andama, uapuile muntu uakuyoya,” vuno honi
 Andama uamamanusuilo uapuile muntu uakuyoya uakuhana
 cimbembesi. **46** Vuno honi keti via ku cimbembesi viapua
 via kulivanaga, vuno honi via vuntu, kaha ambahoni via ku
 cimbembesi. **47** Muntu uakulivanga uahuminine a mavu, uje
 muntu uakuhuma mpumputa, kaha muntu uamucivali uahumine
 muilu. **48** Ngue muje uapuile muntu ua kuhuma ku mpumputa,
 mukemo vene muvanafu na vaje vahuma ku mpumputa, kaha
 ngue muje naua muanapu muntu uje uakuhuma muilu, mukemo
 vene muvanafu na vaje vahuma muilu. **49** Ngue mujevene
 mutunasemuka ku cifua ca muntu uje uahumine ku mpumputa,
 mukemo vene naua tukakala na cifua ca muntu uje uahumine
 muilu. **50** Vamuanetu njimileka evi nguange muvila na maninga
 kuviasa kusuana vumuene vua Njambi, mucifua cimovene
 cipue cuma cije casa kunonga kucasa kusuana cuma cije
 kucenonga. **51** Taleni, njilinakumileka vushueka, tuvavoshe
 kutukatsi, vuno honi tu vavoshe vakatuhimpula. **52** Mukantsimbu
 lika ngue muje mulikakapula lisho, aluneta yamamanusuilo.

Omuo luneta lunkoya, kaha vatsi vakavasangula, kuakuhona kunonga naua, kaha vaka tuhimpula. **53** Omuo muvila ou uakunonga unapande kuzala uje uakuhona kunonga, omuo muvila ou ua kutsa unapande kuzala uje uakuhonoua kutsa. **54** Omuo cije cakunonga nga cizala cije cakuhonoua kunonga kaha cije cakutsa nga cizala cije cakuhona kutsa ambahoni cilishulisise kuhandeka cije civasoneka nguavo, “Kutsa vanacimamusula mu kuhiana!” **55** “Tala kutsa, nkuma kuhiana cove cili kuli? Tala kutsa, vusungu vove vuli kuli?” (**Hadēs g86**) **56** Vusungu vua kutsa vuapua vupi, kaha nzili ya vupi yapua lishiko lia Mosesa. **57** Vuno honi tutsasela kuli Njambi uje akatuhana kuhiana kuhitila muli Muene uetu Yesu Kilistu. **58** Nankuma vamuanetu vange vanjazanga, imaneni ngo kuakuhona kulininganga. Ntsimbu yoshe pangeni na nzili mu vipangi via Muene, kumuntatekeya nguene vipangi vieni vije muli nakupanga muli Muene kuviyi muangoco.

16 Honi kuya ku vipande viakukuasa vantu va Njambi vakulela, ngue muje munjashikilile vikungulukilo viaku Ngalatiya, ngecivene neni munapande kucilinga. **2** Lia calumingu na calumingu, umo ku umo ueni napande kutulikako cuma cimo kumukulo, ngue muje mumunaselamo, linga omo njikeja keti kukakale naua vije viakukuasa. **3** Kaha omo njiheta, njikatumu vaje vamunahangula namikanda linga vakambate vuana vueni ku Yelusalema. **4** Nga cimuesa ngeci nange naua njinapande linga njiyeko, kaha vakaya hamo nange. **5** Njikamimeneka hanima yakuhita mu Masendoniya, omuo yange njinapande kuhita mu Masendoniya, **6** kaha njikakala neni cipue ku ntsimbu ya cisika, linga honi mukanjikuase muvuasi muvungezi vuange koshe kuje kunjikaya. **7** Omuo kunjitondo kumimona lika na

kumihitilila kuahi, vuno honi njatsiliela kukala neni mu vintsimbu, nga Muene acitavesa. 8 Vuno honi njikakala mu Efese noho ha litangua lia Pantekosita. 9 Omuo vananjishokuelela cikolo cakama cakupanga vipangi viacili, kaha vavengi vakakunjiluisa. 10 Omuo Timateo a keja, munapande kumutambula muacili hhakati keni, omuo ali nakupanga vipangi via Muene, ngue yange. 11 Nankuma keti kukale umo amuyengule, mukuaseni vuasi muvungezi vuendi mu ciyulo, linga ahiluke kuli yange, omuo njamuvandamena hamo na vamuanetu. 12 Kaha ali muanetu Apolo, ntsimbu yoshe njikamusindiya cikuma linga akeje nakumimeneka hamo na vamuanetu vakuavo, vuno honi te keti cizango cendi kuija vuavuno vene, vuno honi akeja omo akauana ntsimbu. 13 Taleleni, imanene ngo mulutsilielo lueni, mpueni vaka kusimpa, mpueni vaka kukolesa. 14 Eceleni vioshe vije vimulinga muvilinge mu cizango. 15 Vamuanetu honi muatantekeya ngueni, ntanga ya Setefanase ikeyo yapuile ya kulivanga kutenguluka mu Akaya, Kaha valihana vakevo vavenia kuvipangi via vantu va Njambi vakulela, 16 kaha njimilambelega ngeci mukave vantu ava na kuli va kakupanga vakuavo na vakakuhundangana hamo navo. 17 Njavuahelele cikuma hakuija ca Setefanese na Fotunatase na Akaikase, omuo vakevo vanapumo mukunjikuasa omo yeni muvahiko. 18 Omuo vanavuahelesa cimbembesi cange, neci ceni naua. Vantu vanga cije vanapande kuvanuka naua. 19 Vikungulukilo via ku Asiya viatuma vihindu. Akuila na Pilisila, hamo lika na cikungulukilo ca mu njivo yavo, vamimeneka muli Muene. 20 Vamuanetu vanamimeneka. Lihinduiseni umo na mukuavo nakulitsemba ca kulela. 21 Yange Paulu njili nakusoneka vihindu evi na livoko liange vevenia. 22 Nga uoshe kesi na cizango hali Muene,

vamusinge! Muene uetu Ija! **23** Kavumbi ka Muene Yesu kakale
neni. **24** Cizango cange cikale neni mu va voshe muli Yesu
Kilistu. Amen.

2 Kolinte

1 Mukanda uakuhuminina kuli yange Paulu, kanganda ua Kilistu Yesu ku cizango ca Njambi, njili na Timateo muanetu. Tulinakusonekela ku cikungulukilo ca Njambi cije cili ku Kolinte, naku vantu va Njambi vakulela voshe vaje vali mu Akaya muoshe. **2** Kavumbi na ciyulo vikale kuli yeni vije vihumina kuli Njambi Tatetu na Muene Yesu Kilistu. **3** Tushangazala Njambi Ishe ya Muene uetu Yesu Kilistu, Tate ua cikeketima, ikeye Njambi kuje kukahumu vukuasi vuoshe! **4** Ikeye mukakutuzembeleka mu tuyando tuetu tuoshe, ngeci netu linga tuase kuzembeleka vaje vali mu tuyando tuakuliseza seza, na kuzembeleka cije kuatuzembelekele naco yetu ca kuhuminina kuli Njambi. **5** Ngue muje mutukalipangela mu vuingi mu tuyando tua Kilistu, mukemuo vene naua tuli nakulipangela mu vuingi mu vukuasi vua Kilistu. **6** Nga tuyanda, tuyandela kuzembeleka na kuovoka ceni, cipue nga vatuzembeleka kaha neni naua vamizembeleke, kuzembeleka cije ciminehela lukakateya na kusimpa mu tuyando tuakulifua tuje tutulinakuyanda netu naua. **7** Nankuma, kutsiliela cetu muli yeni cakolo, omuo tuatantekeya nguetu ngue muje mutuli nakulipangela hamo mu tuyando tuetu, mukemuo naua vene mutukalipangela hamo mukuzembeleka cetu. **8** Vamuatetu omuo kututondo linga mukale kunzimba ha tuyando tuje tuahitilemo tele tuli mu Asiya. Omuo tuakele mulamba cikuma, ngeci kutuakele nakutsiliela nguetu tukayoya naua. **9** Tuayonguele nguetu kutsa vene vacihakele hali yetu, vuno honi eci calingiuile ngeci keti tulitsilele yetu vavenia, vuno honi kuvanga kuli Njambi lika uje muka kusangula vatsi. **10** Uatuhumisile mu vushonde vuakama vua kutsa, kaha akatuovola, hali ikeye tunahaka kutsiliela cetu ngeci akatuovola naua. **11** Neni naua munapande kutukuasa na

malombelo eni ngue muje muli nakutukuasa ha malombelo eni akutulombelela, linga vavengi vakahane citsatsela omuo yetu na omuo ya cikuitsulo civatuhanene yetu cinapu cikumbululo ku malombelo amengi. **12** Omuo kulihalesa cetu kukekuo oku, vukaleho vua visinganieka vietu via kuyoya cetu hano ha mavu, kaha cikuma vene na hali yeni, nakulela na vusunga vuakuhuma kuli Njambi keti na mana a vuntu kuahi vuno honi na kavumbi kakuhuma kuli Njambi. **13** Omuo tukamisonekela lika vije vimuasa kutanda na kuvuisisa. Kaha njiitsiliela ngeci mukaviuvuisisa mukushula. **14** Ngue muje mumunovuile ku vimo, ngeci muapande kulihalesa omuo yetu kaha netu naua tulihalesa omuo yeni ha litangua lije lia Muene uetu Yesu. **15** Omuo cilivene njavitantekeyele viuma evi, njatondele kuija kuli yeni hakulivanga linga ngeci muvuahелеle luvali. **16** Njatondele kumimenekela ha vungenzi vuange vuakuya ku Masendoniya, kaha naua nahakuhilukamo kuhuma ku Masendoniya, ngeci njiuane ngila yakunjikuasa ha vungenzi vuange vuakuya ku Yundeya. **17** Omo njatondele kulinga eci, nkuma njakele na mitima ivali ndi? Cipue nkuma njikalingi matumbe ange ngue vaka mavu vaje valivuahesela kuhandeka nguavo “Eyo,” na “kuahi,” ha ntsimbu imolika ndi? **18** Ngue muje cilivene Njambi uapua uakulongua, lizi lietu kuli yeni kuliapuile, “Eyo” na “kuahi.” **19** Omuo Yesu Kilistu Muna Njambi, uje ituambuluisse hhakati keni, kuli yange na Silase na Timateo, kapuile “Eyo” na “kuahi” vuno honi muli ikeye ntsimbu yoshe muakala lika “Eyo,” **20** Omuo vikulaheso vioshe via Njambi vikauana “Eyo” yavio muli ikeye. Omuo ha cuma eci mukemo tukahandeka “Ameni,” kuhitila muli ikeye ku vumpau vua Njambi. **21** Vuno honi Njambi ikeye akatukolesa ngo muli Kilistu, na kutuvuavesa yetu. **22** Nahaka kapateso

kendi hali yetu, na kutuhana Cimbembesi cendi mu mitima yetu kupua ngue vikulaheso vije vianatutulikila kulutue. **23** Vuno honi njitumbula Njambi kupua mukaleho uange, atantekeya mutima uange! Mu ngila ya kumitetela njayonguele ngeci keti njiye ku Kolinte. **24** Keti ngue tuli nakumisindiya vije vimunapande kutsiliela kuahi, tulinakupanga hamo neni omuo yanzolela yeni, omuo yeni munemana ngoo mu lutsilielo lueni.

2 Omuo, njayonguele mu mutima uange nguange kunjikejaho naua kuli yeni nakumiuvuisa kupihia ku mitima. **2** Omuo nga njikamiuvuisa kupihia, kaha iya naua akanjivuisa kuvuahela nkuma keti vakevo vene vaje vanjinovuisa kupihia ndi? **3** Kaha njasonekele ngue muje vene munjasonekelelemo, linga omuo njikeja keti njikakale mulamba kuli vaje vanapande kunjivuahelesa, omuo njamitsiliela yeni voshe, ngeci nzolela yange ikeyo vene nzolela yeni muvavoshe. **4** Njamisonekelele nakupihilila cakama cikuma na kulinienga mu mutima na misozi yaingi, ngeci keti njimipihise ku mutima, vuno honi linga mutantekeye cizango cakama cije cinjakala naco hali yeni. **5** Vuno honi nga umo na vulumuina mukuavo, kavulumuinine cikuma yange ngue muje muanavulumuina yeni voshe, omuo kunjatondele ngeci njipue uamukalu kuli ikeye. **6** Omuo eci cinapumo kuli muntu uje ivanahana kashitiko kuli vantu voshe vavengi. **7** Kaha naua cipue ngocovene munapande kumukonekela na kumuzembeleka, keti ngoconi akakala na vusiua cikuma. **8** Nankuma njimilomba nguange mu mumuese cilivene nkumani muamuzanga. **9** Omuo eci cikeco canehesele linga njisoneke uje mukanda, ngeci njase kumieseka na kumona nga yeni muononoka mu voshe. **10** Muntu uoshe uje imukonekela nange naua njimukonekela, kaha vije vinjinakonekela, nga

njakonekela vioshe kaha cinapu omuo yeni ku mesho a Kilistu, 11 linga Satana keti atuhiane, omuo yetu kutuesi kunzimba namatumbe endi. 12 Omo njaile ku Tolouasi na kuambulula muzimbu uacili ua Kilistu, vanjishokoluelele cikolo kuli Muene. 13 Vuno honi njaliniengele cikuma omo kunjauanene muanetu Tito kuje. Nankuma njavasezele, nakutualelelaho kuya ku Masendoniya. 14 Vuno honi njitsantsela kuli Njambi, uje kuitila muli Kilistu ntsimbu yoshe akatutuamenena yetu mu kuhiana, kaha kuhitila muli yetu akashanduola luengo luacili lua mana endi kuoshe. 15 Omuo tuapua ngue luengo luacili lua Kilistu kuli Njambi hhakati kavaje vali na kuovoka na hhakati kavaje vali nakunonga. 16 Kaha kuli vamo napu luengo liakuhuma kukutsa nakuya kukutsa, kaha ku veka napu luengo lua kuhuma ku muono nakuya ku muono. Nkuma iya honi napuisamo ha vuima evi? 17 Omuo kutuafuile ngue vaje vakalandesa lizi lia Njambi, vuno honi ngue vamala va vusunga vaje vavanatumu kuli Njambi, ku mesho a Njambi tuhandeka muli Kilistu.

3 Nkuma tuaputuka kulinzumboka yetu vavenia naua ndi? Cipue nkuma yetu tunapande kulinga ngue muje mu vakalingi veka, kukala na mikanda ya vukaleho vuetu kuli yeni cipue yakuhuma kuli yeni ndi? 2 Yeni vene vavenia munapu mukanda uetu uavukaleho, uje vanasoneka mu mitima yeni linga vautantekeye na kuutanda kuli vantu voshe. 3 Kaha yeni mumuesa ngeci munapu mukanda uakuhuma kuli Kilistu uje utunaneha yetu. Uje keti uakusoneka na tinta, vuno honi na Cimbembesi ua Njambi uakuyoya, keti uakusoneka ha vitale via mavue vuno honi ha vitale via mitima ya vantu. 4 Oku kukeko kusimpa kuje tuli naco kuhitila muli Kilistu hali Njambi. 5 Ketu ngue nguavo yetu vavenia tuasa kulinga cili coshe cije cija kuli yetu vuno

honi vioshe vije vituasa kulinga vikahuminina kuli Njambi. **6** Ikeye na tuasesa kupua vangamba valitavasano lia lihia, lije keti liakusoneka, vuno honi lia mu cimbembesi. Omuo liakusoneka lineha kutsa, vuno honi lia Cimbembesi lineha muono. **7** Honi nga vije vipangi vianehele kutsa vavicokuele mu visona ha livue, kaha viezile na vumpau vuangacije ngeci vaka Isaleli kuvasele kutala ku cihanga ca Mosesa omuo ya kuviakula cipue vene omuo capuile cakutsitsivala. **8** Nkuma vipangi via Cimbembesi kuvikapu via vumpau cikuma kuma ndi? **9** Omuo nga kuakele vumpau mu vipangi vije vianehele cihiso. Kaha vipangi vije via vusunga vinapande kuvipulakana cikuma ku vumpau. **10** Cilivene ha cuma eci, cije cakeleho na vumpau kucesiho naua na vumpau, omuo ya vumpau vuje vua cihiana. **11** Omuo nga vije viatsitsivalele viezile na vumpau kaha vukahiana vati vumpau vuje vua viuma vije kuviekuhua. **12** Nankuma tuli na kutsiliela eci, kaha tunasimpi cikuma. **13** Yetu kutuapuile ngue Mosesa uje uafuikile lilesu ku cihanga cendi ngeci vantu va Isaleli keti vamone vumpau vuje vuakele nakutsitsivala. **14** Vuno honi mana avo va akolesele, omuo kuneha na ku litangua lino omuo nga vatanda litavasano lia laja, lije lilesu lia kulifua hangavene liakala liakuhona kufukula omuo kuvanga lika kuhitila muli Kilistu amba lihume. **15** Eyo, nakuneha na ku litangua lino ntsimbu yoshe nga vatanda Lishiko lia Mosesa, kaha mu mana avo vanuka lika lije lilesu. **16** Vuno honi omuo muntu nga atengulukila kuli Muene kaha lije lilesu vana lihumisa. **17** Honi Muene ikeye Cimbembesi kaha kuje kuli Cimbembesi ca Muene kukeko kuli kupatuka. **18** Kaha yetu voshe na vihanga via kuhona kufukula lilesu vaje vamuesa vumpau vua Muene vanatuhimpula mucifua cendi

kuhuma haseteko imo ya vumpau nakuya haseteko yeka, omuo eci cihuminina kuli Muene ikeye vene Cimbembesi.

4 Nankuma, omuo kuhitila mu cikeketima ca Njambi ngeci tuli na vipangi evi, kaha keti tuzeye. **2** Tunaviana viuma via vushueke via shuamua, kutuekupangesa makuli kaha naua kutuekuhandeka lizi lia Njambi mu makuli. Vuno honi hakuhandeka vusunga tulizumboka yetu vavenia kumana a muntu uoshe ku mesho a Njambi. **3** Kaha cipue vene nga muzimbu uacili uetu vanaushueke, kaha vanaushuekela lika kuli vaje vanonga. **4** Kuli vakevoni njambi ua mavu aua napuisa mana a vaje vaka kuhona kutsiliela vupuputua linga keti vamone ceke ca muzimbu uacili ua vumpau vua Kilistu, ikeye uje cifua ca Njambi. (aiōn g165) **5** Omuo vije vitukambulula kutuekuliambuila yetu vavenia, vuno honi Yesu Kilistu hakupua Muene, kaha netu naua tunapu vangamba veni omuo ya Yesu. **6** Omuo Njambi ikeye vene uahandekela nguendi, “Eceleni ceke citue ha milima,” Njambi ikeye vene uatuililile mu mitima yetu mukutuhana ceke ca mana a vumpau vua Njambi ku mesho a Kilistu. **7** Vuno honi tuli na vufuko ovu mu vindeho via vuma mukumuesa ngeci nzili yakama yakala kuli Njambi keti kuli yetu. **8** Tukakala mu vukalu mu vi ngila via kuli seza seza, vuno honi kekutuhiana, akatukuomouesa vuno honi ku ekutumanusula kutsiliela coshe. **9** Vakatapakesa vuno honi kekutuseza, vaka tuvulumuina vuno honi kuvekutunongesa. **10** Ha vintsimbu vioshe tukambata kutsa ca Yesu mu mivila yetu, linga muono ua Yesu vaumone mu mivila yetu. **11** Omuo tuyoya ntsimbu yoshe tuli mu makalu akutsa omuo ya Yesu, linga muono ua Yesu ulimuese mu mivila yetu, ije yasa kutsa. **12** Nankuma kutsa cili nakupanga muli yetu, vuno honi muono uli na kupanga muli yeni. **13** Nankuma omuo tuli na

Cimbembesi ca kulifua ca lutsilielo ngue muje muakala naco uje uasonekele nguendi, "Njatsiliebele kaha njahandekela," Netu naua tutsiliela ngeci tukahandeka. **14** Ha kutantekeya ngeci uje uasanguile Muene Yesu akatusangula netu naua hamo na Yesu nakutuneha yetu hamo neni ku mesho endi. **15** Omuo viose evi vinapu omuo yeni, linga omuo kavumbi kaheta ku vantu vavengi cikuma nkuma kaha kavuezelela kuhana kutsatsela ku vumpau vua Njambi. **16** Nankuma keti tuhonoue. Cipue vene oku muvila uetu uahambaza uli na kuzeya vuno honi muvila uetu uamu ntima vali nakuulinga vuha ntsimbu yoshe. **17** Omuo tuyando otu tua ntsimbu ya indende tuli nakulingisa yetu kulivuahesela kutambula kavumbi kayaye kaje kakama cikuma kupulakana tuyando tuje. (aiōnios g166) **18** Omuo yetu kutueku yongola viuma vije vivamona vuno honi viuma vije kuvekumona, omuo viuma vije vivamona viapua via kantsimbu lika vuno honi viuma vije kuvamono viapua via yaye. (aiōnios g166)

5 Omuo tutantekeya ngueto, nga mbalaka ya hano ha mavu ije ituakalamo vainongesa tuli na njivo kuli Njambi, njivo ije keti yakutunga na mavoko vuno honi ya yaye muilu. (aiōnios g166) **2** Hano cilivene tuli nakulikemanga, kaha tushunguiya cikuma Njambi linga atuzike muvila uje ukapua ngue njivo yetu ya muilu. **3** Linga hakuuzala kaha keti tukakale vuntselentsele. **4** Omuo tucili na kuyoyela mu mbalaka eyi, tututumuisa na tuyando, keti ngue nguavo tutonda linga vatuhumise muvila ou uaka ntsimbu lika, vuno honi linga hanga vene vatuzikeuo ngeci uje muvila uakutsa vaumine ku muono. **5** Uje natuvuahesela cuma eci ikeye vene Njambi uje natuhana Cimbembesi kupua fueto ya kushulisisa cikulaheso. **6** Nankuma ntsimbu yoshe tuna simpi cikuma. Tuatantekeya ngueto omuo tucili kuimbo

mu muvila kaha tuli kulahako na Muene. 7 Omuo tukende na lutsilielo keti na mesho. 8 Tuasimpi cikuma kaha tuasa kuhuma mu muvila ou nakuya kuimbo kuli Muene. 9 Nankuma cipue tuli kuimbo indi tuvahiko, vitukandondoni kumuvuahelesa. 10 Omuo tuva voshe tunapande kusholoka ku citumamo ca kusompa ca Kilistu, linga umo na umo atambule vucili cipue vupi kuya ku vije vianapanga mu muvila. 11 Nankuma, omuo ya kutantekeya kuivuila Muene liova, tusindiya vantu vuno honi Njambi ikeye atantekeya muje mutuafua kaha njatsiliela nguange neni vene naua muacitantekeya mu mana eni. 12 Kutuesi nakuli zumbuoka yetu vavenia kuli yeni naua vuno honi kumihana cije cilingisa linga mulihalese omuo yetu, ngeci linga neni cimiasiuise kukumbulula vaje vali na kulihalesa vakevo vavenia ku mesho a vantu keti ngue ha vilinga viavo. 13 Omuo nga yetu kutuesi nakusinganieka muacili, kaha cinapu omuo ya Njambi. Kaha nga naua tusinganieka muacili kaha cinapu omuo yeni. 14 Omuo cizango ca Kilistu cikeco cikatuendesa, omuo cilivene tutantekeya nguetu umo uatsililile voshe. Nankuma voshe vanatsi. 15 Kaha uatsililile voshe, linga voshe vaje vayoya keti valiyoyele vakevo vavenia vuno honi hali ikeye uje omuo yavo ngeci uatsile kaha vamusanguile. 16 Nankuma hume hano honi, kutukambata muntu uoshe kuya ku cifua ca vuntu, cipuevene nguavo ntsimbu imo tuambatele Kilistu mu cifua ca vuntu, vuno honi kutuka kutukamuambatamo naua. 17 Nankuma, nga kuli umo uje ali muli Kilistu, kaha napu kutanga ca ciha. Kaha via laja vinahiti, taleni, viavihia vineja. 18 Vioshe evi vihumu kuli Njambi, uje kuhitila muli Kilistu uatukonekelele linga tuije kuli ikeye kaha uatuhanene cipangi ca kulikonekela umo na mukuovo. 19 Kaha kuhitila muli Kilistu, Njambi ukonekelele

mavu naku aneha kuli ikeye vavenia cakuhona kutanda milonga yavo ije yakuvaluisa nayo kaha nakundika kuli yetu muzimbu uakulikonekela umo na mukuavo. **20** Nankuma, yetu tunapu vaka kuimanena Kilistu, Njambi alina kumilania kuhitila muli yetu. Tumilambelega hali Kilistu, likonekeleni kuli Njambi. **21** Kaha omuo yetu, Njambi uamupuisile muka vupi uje katantekeyele vupi, linga kuhitila muli ikeye ngeci tupue vaka vusunga kuli Njambi.

6 Hakupua vaka kupangela hamo na Njambi, tumilambelega ngueta keti mutambule kavumbi ka Njambi nakukecela linga kaye mungoco. **2** Omuo Njambi nahandeka nguendi, “Omuo ntsimbu yacili yahetele njamivuulile, kaha njamikuasele ha litangua lia kuovoka.” Taleni, honi ntsimbu yacili ino, taleni, honi litangua lia kuovoka lino. **3** Kaha tuli na kueseka linga keti tuhake citsuntsuiso mu ngila ya muntu uoshe, linga keti vakauane mulonga na vipangi vietu. **4** Vuno honi hakupua vangamba va Njambi tulihana yetu vavenia mu vioshe kuhitila mu lukakateya luakama, na mu tuyando, na mu lamba, na mu vitanga, **5** na mu vipumpu, na mu tumenga, na mu kulua, na mu kuhundangana, na mu cilavu lavu, na mu njala, **6** na mu kulela, na mu mana, na mu kusimpa, na mu ngozi, na mu Cimbembesi Uakulela, na mu cizango ca vusunga, **7** na mu kuhandeka ca vusunga, na mu nzili ya Njambi, na mu vitua via vusunga via ku livoko lia cilio na lia cimoshue. **8** Mu kasingimiko na mukuhona kasingimiko, mukutushaula na muku tushangazala. Vali nakutuambata ngue tuvaka makuli vuno honi tuvaka vusunga, **9** ngue vaje kuvatutantekeya, vuno honi vatutantekeya, ngue vaje vanatsi, kaha taleni tuyoya ngue vaje vali hakashitiko, vuno honi kanda vavatsihe, **10** ngue vaje vali

mu vusiua, vuno honi ntsimbu yoshe tujolela, ngue vihutu, vuno honi tukapuisa vantu vavengi kupua vaka kufuka, ngue vaje kuvesi nacimo, vuno honi tuli navioshe. **11** Tunahandeka mua vusunga kuli yeni vaka Kolinte, tunashokolola mitima yetu kuli yeni. **12** Kutuesi nakuvindika cizango cetu kuli yeni, vuno honi yeni muli nakuvindika cizango ceni kuli yetu. **13** Kaha omuo yeci, njihandeka kuli yeni ngue vana vange, shokololeni mitima yeni neni naua. **14** Ketu mupangele hamo na vaje vaka kuhona kutsiliela. Omuo nkuma vusamba muka vuliho hali vaka vusunga na vaje vaka kuhona kutsiliela? Cipue nkuma vumo muka vuli ha ceke na milima? **15** Nkuma vumo muka vuliho hali Kilistu na Satana? Cipue nkuma kulifua muka ciliho hali vaka kutsiliela na vaka kuhona kutsiliela? **16** Nkuma Njivo ya Njambi ili na litavasano muka na tumponia? Omuo yetu tunapu Njivo ya Njambi, Njambi ua kuyoya, ngue muje muahandekela Njambi nguendi, "Njikakala muli vakevo nakuenda hakati kavo, kaha njikapua Njambi yavo, kaha navo vakapua vantu vange." **17** Nankuma, Muene nahandeka nguendi, "Humeni muli vakevo, kaha litepeni navo. Kaha keti mukuata via mazilo, ambahoni njikamitambula. **18** Kaha Muene Uanzili yoshe nahandeka nguendi, Njikapua nji Ishueni, kaha mukapua vana vange va vamala na va vampuevo."

7 Nankuma vamuanetu, omuo tuli na vikulaheso evi tuyeni tulilelese yetu vavenia ku vioshe vije vijualesa muvira na Cimbembesi. Kaha tuyeni tulilelese mua vusunga omuo yakuivula Njambi liova. **2** Tushokolueleni mitima yeni, naumo uahi utunapihisila, kaha naumo uahi utunazimbalesa lutsiluelo luendi kaha naumo uahi utunakuisa. **3** Kunjesi nakuhandeka evi mu kumisompa, ngue muje munjahandekela hakulivanga nguange

muli mu mitima yetu, tukatsa hamo na kuyoya hamo. **4** Njili na
 lutsiluelo luakama muli yeni, njili nakulihalesa cikuma muli yeni,
 kaha njashulu na kusimpa na mu tuyando tuetu tuoshe njili na
 nzolela yakama. **5** Omuo cipuevene tuezile mu Masendoniya
 mivila yetu kuyahuimine vuno honi ntsimbu yoshe tuakele
 mulamba kulua na veka kaha naliova muli yetu. **6** Vuno honi
 Njambi uje muka kusimpisa vaje vanazeye, uatusimpisile mukuija
 ca Tito, **7** kaha keti lika hakuija cendi lika vuno honi naua
 nakusimpa cije civamusimpisile muli yeni ngue muje muatulekele
 cishota mitima ceni, nakulila ceni, na cizango ceni cakama
 cikuma hali yange linga nzolela yange ipue yakama cikuma.
8 Omuo cipuevene njamivuisile vusiua na mukanda uange,
 kunjlipaye (cipuevene nguavo njalipaye), omuo njamuene
 ngeci uje mukanda uamiuvuisile vusiua cipuevene capuile
 mukatsimbu lika. **9** Ngue muje mucinafu njivuahelala, keti ngue
 nguavo omuo muakele na vusiua vuno honi omuo vusiua vueni
 vuapuile vua kutenguluka ku vupi vueni omuo muovuile vusiua
 vua vunjambi, kaha kumuayandele muangoco homo yetu. **10**
 Omuo vusiua vua vunjambi vukanehe kutenguluka cije cituala
 kukuovoka kaha kucekuneha kulipaya, vuno honi vusiua vua
 mavu vukanehe kutsa. **11** Omuo taleni vusunga vua vusiua vua
 vunjambi vuje vivunaneha muli yeni, cilivene muje muvunamuesa
 vusunga vueni, taleni vutenu vuje vuasholokele, kuli komokela
 eci, cishota mutima eci, na cizango cakama eci, na kashitiko
 kakama aka. Mu vintsimbu vioshe mualimuesa yeni vavenia
 ngeci kumuesi na mulonga mu cuma eci. **12** Nankuma cipue
 vene njamisonekelele mukanda, kuuapuile ya mulonga ua umo
 uje ualingile vupi cipue ha mulonga ua umo uje uayandele
 omuo ya vupi, vuno honi linga cizango ceni cakama hali yetu

linga cisholoke kuli yeni ku mesho a Njambi. **13** Nankuma vatuzembeleka. Kaha mukutuzembeleka cetu tuavuahelele cikuma omuo ya nzolela ya Tito, omuo mana endi anahuimi omuo yeni. **14** Njalihalesele kuli ikeye omuo yeni, kunjevuile shuamua vuno honi omuo ngue muje vene vioshe vije vituahandekete kuli yeni viapuile via vusunga, nankuma kulihalesa cetu kuli Tito capuile ca vusunga. **15** Kaha cizango cendi hali yeni capua cakama cikuma omuo nga anuka kuononoka ceni voshe, na liova nakujaja cije cimutamutambuile naco. **16** Njivuahelela omuo njili na lutsilielo lua kusimpa muli yeni.

8 Vamuanetu tutonda linga mutantekeye, ha kavumbi ka Njambi kaje kavanamuesa mu vikungulukilo via Masendoniya, **2** omuo cipuevene vakele muvieseko viakama, vuno honi nzolela yavo yapuile yakama ngeci vakele nakuhana na mutima umo oku cipuevene vapuile vihutu cikuma. **3** Omuo vakele nakuhana muvaselelemo muoshe, ngue muje munjicambuluilamo, vakele nakuhana kupulakana muvije vivakele navio. Kuya ku cizango cavo, **4** vakele nakutulambelega linga tulipandakane mukulinga cipangi eci cakukuasa vantu vakulela va Njambi. **5** Omu keti mukemo mutuayongoluelemo, vuno honi hakulivanga valihanene vakevo vavenia kuli Muene nakuli yetu ku cizango ca Njambi. **6** Nankuma tuananguile Tito omuo ikeye hakupua uje uaputukile laja, napande kumanusula naua na hhakati keni cipangi eci ca kavumbi. **7** Honi ngue muje mu mulinakutualelelaho kukala muacili mu lutsilielo, na mukuhandeka, namu mana, na muvusunga vuoshe, na mucizango ceni hali yetu, taleni tutonda naua nguetu mutualeleleho kulinga muacili namu cipangi eci ca kavumbi naua. **8** Njilinakuhandeka eci keti ngue cishika, vuno honi kushulisisa kukolesa ca vakueni ngeci na cizango ceni

naua capua ca vusunga. **9** Omuo muatantekeya kavumbi ka Muene Yesu Kilistu, ngeci cipuevene ikeye uapuile muka kufuka, vuno honi omuo yeni uapuile cihutu, ngeci omuo ya kuhutua cendi linga mupue vaka kufuka. **10** Kaha mu cuma eci njihana visinganieka viange, cacili kuli yeni hano vene kumanusula vije vimuaputukile muaka uali, vije keti lika vimualingile vuno honi muavilingile omuo muatondele kuvilinga, **11** linga kulivuahehela ceni mukucishunguiya hamo vacipuisa mumo nakucimanesa ceni na vije muli navio. **12** Omuo nga kulivuahehela kucili, kaha vanacitambula kuya ku vije muntu ali navio, keti ngue kuya ku vije muntu kesi navio. **13** Kunjesi nakulumbununa nguange vakueni vavehuse kaha yeni mukale na citeli, **14** vuno honi yeni omuo muli na viavingi ha ntsimbu ino, cinapu cacili ngeci munapande kukuasa vaje vanajena. Ambahoni, omo neni naua mukajena kaha vakevo vali na viavingi, kaha navo naua vakamikuasa. Mu ngila eyi vene muva voshe vanamipuisa hamo. **15** Ngue muje muvanacisoneka nguavo, “Uje uakunguluile viavingi kesi na cimo cahi, kaha uje uakunguluile viavindende kajenene.” **16** Vuno honi kutsantsela cikale kuli Njambi uje akahaka kushungozola cakama cakulifua hali yeni mu mutima ua Tito. **17** Omuo ikeye katambuile lika kulomba cetu, vuno honi uakolesele mukumikuasa mu cizango cendi vavenia ngeci akeja kuli yeni. **18** Tulinakutuma hamo nendi muanetu uje uakutsimana hhakati ka vikungulukilo vioshe omuo ya kuambulula cendi ca muzimbu uacili. **19** Kaha keti evi lika, vuno honi vanamuhangula ku vaka vikungulukilo linga ende netu mu vipangi evi via kavumbi vije vituli nakulinga, omuo ya vumpau vua Muene nakumuesa vucili vuetu. **20** Tulinakulinga muacili linga keti kukakale umo akatupaye ha vuana ovu vuacili vuje vutuli nakulinga. **21** Omuo tutonda kulinga

lika viakasingimiko, keti lika ku mesho a Muene vuno honi naua naku mesho a vantu. **22** Kaha tulinakutuma vakevo na muanetu uje ituneseka lualuingi kaha tunamuuana kupua ualukakateya mu viuma vioshe, vuno honi uapua uakuluangua cikuma kupulakana laja omuo ya kutsiliela cendi cakama muli yeni. **23** Kaha hali Tito ni, napu mukuasi na mukuetu mutukapangela mu vipangi vieni, kaha hali vamuanetu ni, vanapu tunganda va vikungulukilo, vumpau vua Kilistu. **24** Nankuma mueseni ava vantu vukaleho vua cizango ceni na vika vije yetu tukalihalesela muli yeni, linga vikungulukilo vavimone.

9 Honi kucesi na seho naua yange kumisonekela ha vukuasi vua vantu vakulela va Njambi. **2** Omuo njatantekeya ngeci muakala na cizango cakukuasa, cije cinjikalihalesela omuo yeni kuli vantu vamu Masendoniya, njikahandeka nguange vaka Akaya vanalivuahesela vualumo hume muakauali kukuasa, kaha cizango ceni cinatakamesa vavengi vavo. **3** Vuno honi njilina kutuma vamuanetu linga kulihalesa cetu hali yeni ha cuma eci keti ciye muangoco, linga mulivuahesele vualumo, ngue muje munjahandeketele nguange mulinge. **4** Keti ngoconi, hamo nga vaka Masendoniya vamo veja nange kaha nakuuana nguavo yeni kumualivuaheselele vualumo, kaha tukevua shuama, nacimo cahi vakahandeka hali yeni omuo vamitsiliela laja. **5** Nankuma, njacisinganiekele ngeci cinapande kutuma vamuanetu linga valivange kuija kuli yeni kanda yange, linga mulivuahesela vualumo vuana vuje vumuakulahesele, linga cimuese ngeci mulinakuhana omuo mutonda kucilinga keti ngue valinakumisindiya. **6** Anukeni eci ngeci uoshe uje akuna via vindende hakatia naua via vindende, kaha uoshe uje akuna viavingi hakatia naua viavingi. **7** Umo na umo ueni

napande kuhana vije vianasinganieka mu mutima uendi ku vihana, keti oku ulinienga, cipue ngue vanakusindiya, omuo Njambi uazanga uje muka kuhana na mutima umo. **8** Kaha Njambi asa kukuhana cikuisulo coshe mu vuingi, linga ntsimbu yoshe ukale na viavingi kaha naua uase kukala na viavingi muvuingi, viakulikuasesa ku vipangi viacili. **9** Ngue muvana cisoneka nguavo, “Akahana voshe vaje vanajena, vusunga vuendi vuapua vua yaye.” (aiōn g165) **10** Kaha uje muka kuhana mbuto kuli muka kuli mukakukuna na mbolo kupua cakulia, akamihana na kuvuezelela viuma vieni nakuvuezelela kutia ca vusunga. **11** Mukafuka mu vingila vioshe linga mukale na ngozi yakuhana cikuma vintsimbu vioshe, kaha kuhitila muli yetu ngozi yeni ikapua citsantsela kuli Njambi. **12** Omuo cipangi eci cimuli nakupanga keti lika cakukuasa vantu vakulela va Njambi vaje vaka kujena vuno honi naua cinapu kuneha kushula mu vitsantsela viavingi kuli Njambi. **13** Omuo ya cipangi cije yeni munamuesa yeni vavenia, vavengi vakalemesa Njambi ha kuononoka cije cinalipandakana nakuambulula ceni ca muzimbu uacili ua Kilistu, kaha omuo ya ngozi yeni mukulipangela navo na veka voshe. **14** Kaha mu malombe avo hali yeni, mitima yavo ikashota kuli yeni omuo ya kavumbi kakama kaje kanamihana Njambi. **15** Vitsantsela vikale kuli Njambi omuo ya vuana vuendi vuje kutuasa kulumbununa!

10 Yange Paulu, njimilambelega nakulikehesa na kulionuenesa ca Kilistu, yange uje uakulikehesa omo njilineni, vuno honi njiuakukaluua kuli yeni nga kunjesi hamo neni. **2** Njimilambelega ngeci omo njija hamo kunjikamuesa kukaluua ngue munjitondelamo ku vantu vamo vaje vasinganieka nguavo tuayoya mu futisi ya mavu. **3** Omuo cipue vene tuayoya ha mavu,

vuno honi yetu kutuekulua nzita ngue muje muvakalingilamo vaka mavu, 4 omuo vitua vije vitukalu navio keti via hano ha mavu vuno honi vikevo vili na nzili ya Njambi ije yasa kunongesa vimbonge. 5 Tukanongesa vimpata na cakutanganesa coshe cije cakulihalesa cije ciluisa mana a Njambi, kaha tukalingi viyongola vioshe kupua vunzinda linga viononoke Kilistu. 6 Kaha tukalivuahesela vualumo kuhana kashitiko ku vilinga vioshe vije viakuhona kuononoka, omo nga yeni munapuisamo kuononoka ceni. 7 Yeni mukamono lika muje viuma muvisholokelamo hambanza. Nga kuli vamo vakalitanda nguavo vapua vantu va Kilistu, kaha vanapande kusinganieka ngeci netu naua tuapua tuva Kilistu. 8 Omuo cipue vene nga njilihalesa cikuma ha nzili yakama ije Muene uahanene mukumitunga yeni kaha keti mukuminongesa, kunjika ivuila shuama. 9 Kunjitondo cimuese ngeci njilinakumiteuesa na mikanda yange. 10 Omuo vamo vahandeka nguavo, “Mikanda yendi yapua yakulema nakukola, vuno honi muvila uendi uapua uakuzeya, kaha navihandeka viendi viapua viakuhona seho.” 11 Vantu ava vanapande kutantekeya ngeci vije vitukahandeka mu mikanda omo tuvahiko, vikevio tukalingi omo kutuli. 12 Kutuekutonda kulijundula cipue kuliesekeza yetu vavenia navamo vaje vakalijundula vakevo vavenia. Vuno honi omuo nga valieseka vakevo vavenia ku umo na mukuavo, kaha kuvekuivuisisa. 13 Vuno honi kutukalihalesa mukupulakana, vuno honi kulihalesa cetu cikapuamo kuya muje Njambi natuhanenamo, eci cipandakana vene na vipangi vije vitunalingi kuli yeni. 14 Omuo kutuesi na kutualelelaho kulihalesa cetu ngue yetu kutuezile kuli yeni yetu tuapuile vakulivanga kuhuma kulahako kuija kuli yeni, na muzimbu ua cili ua Kilistu. 15 Kutukalihalesa kupulakana seteko yetu mu vipangi

vije vivanalingi vakuetu veka, vuno honi kutsiliela cetu cinapu ngeci lutsilielo lueni linga lulivuezelele, vipangi vietu hhakati keni linga vilivuezelele, **16** linga tuase kuambulula muzimbu uacili keti kuli yeni lika vuno honi na mu vimbonge vieka, kuakuhona kulihalesa ha vipangi vije vivanalingi laja vakuetu. **17** Vuno honi ngue muje muvihandeka visoneka kuavio, "Eceleni uoshe uje alihalesa, alihalesele hali Muene." **18** Omuo keti muntu uje alijundula ikeye vavenia ikeye uje ivakatambula, vuno honi muntu uje Muene akajundula.

11 Njishunguiya ngue munjitavesako kavundende kulinga vulema vuange. Njitaveseni. **2** Njilinakumiuvuila cipululu ca vunjambi, omuo njamikulahesa yeni kuli Kilistu mukumihana ngue shombolua ua vusunga kuli yaliendi umo lika. **3** Vuno honi njili nakuteua ngeci ngue muje linoka uakuisile Eva na kuzangama cendi ca makuli, kaha visinganieka vieni vikamituala kulahako nakuhona kuononoka Kilistu na vucili na kusungama. **4** Omuo nga muntu umo eja nakuambulula Yesu ueka kupulakana uje ituambuile yetu, cipue nga mutambula cimbembesi ueka kupulakana uje imuatambuile, indi cipue nga mutambula muzimbu uacili ueka uakuliseza na uje umuatambuile, kaha mulihana kuli vikevio mukushula. **5** Njisinganieka ngeci kunjapuile njiuamundende kuli ava vavahandeka nguavo tunganda vakama cikuma. **6** Cipue vene nga keti njiuakulilongesa mukuhandeka muacili, vuno honi njili na mana mu vingila vioshe tunalumbununa evi muacili kuli yeni mu viuma vioshe. **7** Nkuma njalingile vupi mukulikehesa yange vavenia ngeci yeni vamijundule, muje munjambuile muzimbu uacili ua Njambi cakuhona ndando kuli yeni ndi? **8** Njevililile vikungulukilo vieka hakutambula vukuasi kuli vakevo omuo yakumikuasa yeni. **9** Kaha omuo njakele neni

nakutonda vimo, kunjahanene citeli kuli muntu uoshe omuo vukuasi vuange vuakele nakuhuma kuli muanetu uje uahumine ku Masendoniya. Nankuma njalikelele, kaha njikalikela naua kupua citeli kuli yeni mu vingila vioshe. **10** Kaha ngue ha vusunga vua Kilistu uje ali hali yange, eci kulihalesa cange kuvakaciholuesa kuluu mu vihela via Akaya. **11** Nkuma vika honi njihandekela eci? Omuo yange kunjamizangele ndi? Njambi atantekeya ngeci njamizanga! **12** Kaha vije vinjikalingi njikavitualelelaho kuvilinga, linga njikahonouese vihandeka via vaje vakahandeka nguavo kuvipangi viavo viakulihalesa vakapanga hamo netu ngue muje mutukalingi. **13** Omuo vantu ava vapua tunganda va makuli, vaka kupanga va makuli vakalipuisa vakevo vavenia ngue tunganda va Kilistu. **14** Kutukomoka, ngeci cilivene cipue Satana ualipuisile ikeye vavenia ngue kangelo ua ceke. **15** Nankuma kucasa kupua ca kukomouesa nga vangamba vendi na vakevo naua valipuisa vakevo vavenia ngue vangamba va vusunga, mamanusuilo avo akalifua na vilinga viavo. **16** Njihilukilaho naua nguange, eceleni muntu uoshe keti a singanieke nguendi njicilema, vuno honi cipuevene nga mucisinganieka, kaha njitambuleni ngue vene cilema ngeci nange naua linga njikalihaleseko movundende. **17** (Vinjili nakuhandeka kunjesi nakuhandeka na nzili yakama ya Muene vuno honi ngue cilema mukulihalesa eci ca kusimpa, **18** nankuma omuo vavengi vakalihalesa na viuma via mavu, nange naua njikalihalesa) **19** Omuo yeni muka litavasana muacili na vilema, hakupua yeni vavenia vakuzangama. **20** Omuo yeni mukacitava cipue vene nga muntu amilinga vundungo, cipue amikuisa, cipue amizangamena, cipue uje amikehesa, cipue uje amipupa mbanda ku cihanga. **21** Na shuama yange, njihandeka nguange tuazeyele cikuma ha lievi! Vuno honi vioshe vije

muntu atonda linga alihalesele, njilinakuhandeka ngue cilema,
 nange naua njinapande kulihaleselaco. 22 Nkuma vanapu
 Vahevelu ndi? Kaha nange vene nji Kahevelu. Nkuma vanapu
 Vaisaleli ndi? Kaha nange vene nji Kaisaleli, nkuma vapua
 vatekuilila va Avilahama ndi? Kaha nange vene njimutekuilila
 ua Avilahama. 23 Nkuma vapua va ngamba va Kilistu ndi?
 Kaha yange njapua njiuakama kuvapulakana, njilinakuhandeka
 ngue muntu uakuzaluka, njinapanga cikuma na kuhundangana,
 njinakala mu kamenga vintsimbu via vingi na kunjipupa lua
 luingi nakutonda kunjitsiha lua luingi. 24 Ha vintsimbu vitanu
 vanjipupile makote makumi auana kuhumisako likote limo kuli
 vakuluntu va Vayunda. 25 Ha vintsimbu vitatu vanjipupile na
 vivanzi, kaha lumu vanjashole mavue. Kaha ha vintsimbu vitatu
 omo njendele mu vuato, vuje vuato vunjendelelemo vavupihisile,
 ha vutsiki na mutania njakele mu mema a kalunga. 26 Ha
 mangenzi a mengi, njakele mu vukalu vua vindonga, njakele
 muvukalu ku mihuza, njakele mu vukalu ku vantu vange vavenia,
 njakele mu vukalu kuli vaje keti Vayunda, njakele mu vukalu mu
 nganda, njakele mu vukalu mu mpambo, njakele mu vukalu
 ku mema a kalunga, njakele mu vukalu kuli vaka kutsiliela va
 makuli. 27 Njahundanganene na kupanga cikuma, kunjakele
 na kukosa ku vintsimbu viavingi, njakele mu njala na mpuala,
 vintsimbu via vingi cakuhona via kulia, njakele mulisika nakuhona
 vizalo. 28 Kaha ku vikuavo viekani, kuli vukalu vua ha litangua
 na litangua hali yange vuakushoshomua vikungulukilo vioshe.
 29 Iya nazeye, nkuma yange kunjazeyele ndi? Iya ivauisilile mu
 vupi, nkuma yange kunjanienguele indi? 30 Kaha nga njilihalesa
 njikalihalesa ha viuma vije vimuesa kuzeya cange. 31 Njambi na
 Tate ya Muene Yesu, uje ikeye uakukuisula vintsimbu vioshe

natantekeya nguendi kunjekukuisa. (aiōn g165) 32 Ku Ndamasika nguvulu uje uakele muintsi lia Muene Aletasa uaniungile nganda ya Ndamasiku linga vanjikute. 33 Vuno honi vanjisozele mu mutonga kuhitila mu njanena mu civumbe, kaha njovokele ku mavoko endi.

12 Njapande kulihalesa cipue vene nacimo cahi cinjasa kuuanaho, vuno honi njituaelelaho na vimona na visolola via Muene. 2 Njatantekeya yala umo muli Kilistu uje ha miaka makumi auana laja vamutuatele ku lilu lia mucitatu, yanini honi indi capuile ku muvila indi keti ku muvila kunjitantekeya, Njambi lika ikeye atantekeya. 3 Kaha njatantekeya ngeci yala ou vamutualele mu lihia lia Njambi yanini honi indi mu muvila cipue keti mu muvila kunjitantekeya, Njambi lika ikeye atantekeya. 4 Kaha njovuile viuma vije kuvasa kuviambulula, vije muntu kasa kuhandeka. 5 Hakuimanenako ou yala njilihalesa, vuno honi hakulimanena yange vavenia kunjikalihalesa, kuvanga lika via kuzeya cange. 6 Kaha cipue vene nga njitonda kulihalesa, kunjikapu njicilema, omuo njikahandeka vusunga. Vuno honi kunjitondo kucilinga, linga keti muntu umo asinganieke cikuma hali yange kupulakana vije viamona muli yange cipue vievua kuli yange. 7 Kaha hakulinga yange keti njilihalese cikuma na vuingi vua visolola, ngeci vanjihakele mbimbo mu muvila, linga kanganda ua satana anjipakese, ngeci keti njilihalese cikuma. 8 Njalambebele Muene ha vintsimbu vitatu hali eci, linga cinjiseze. 9 Vuno honi uahandekela kuli yange nguendi, “Kavumbi kange kanapu kakama hali yove, omuo nzili yange yapua ya vusunga mukuzeya.” Kaha njikavuahalela cikuma nakulihalesa ha kuzeya cange linga nzili ya Kilistu ihuimine hali yange. 10 Omuo ya Kilistu, njapuisamo na kuzeya, na

vituka, na kuhundangana, na mapakeso na lamba, omuo nga njinazeye, ambahoni njikolesa. **11** Njilinakulinga ngue njicilema, muanjisindiye linga njifuemo, omuo yeni muanjitavelese. Omuo kunjapuile njiuamundende kuli vaje valitumbula vavenia nguavo tunganda vakama, cipue vene yange nji muntu lika. **12** Vimueso via kanganda ua vusunga va vilingile hhakati keni mukusimpa coshe, na vimueso na vikomoueso na vipangi via kuhiana **13** Nkuma vamikehesele vati hhakati ka vikungulukilo vieka, oku yange kunjapuile citeli kuli yeni? Njikonekeleni ku kupihisa eci! **14** Honi njali vuahelela vualumo mukumimeneka ha ntsimbu ya mucitatu. Kaha kunjikapu citeli, omuo kunjitondo vije vinapu vieni vuno honi yeni, omuo vana kuvapandele kuniunga visemi vavo, vuno honi visemi kuniunga vana vavo. **15** Njikavuahela cikuma kuhana na kunjihana omuo ya miono yeni. Nga yange njimizanga cikuma, Kaha nkuma yange cinapande kunjizanga kavundende ndi? **16** Vuno honi taveni ngeci yange kunjapuile citeli kuli yeni, vuno honi mukahandeka ngueni njapuile muka kuzangama na kumikuisa na makuli. **17** Nkuma njamizangamenene kuhitila muli vaje njatumine kuli yeni ndi? **18** Njalambebele Tito linga eje kuli yeni kaha njamutumine hamo na muanetu. Nkuma Tito uamizangamenene ndi? Nkuma kutualingile vilinga via cimbembesi umo lika ndi? Nkuma kutuendele mumolika ndi? **19** Nkuma vintsimbu vioshe muka singanieka ngueni tukaliluila yetu vavenia kuli yeni ndi? Ku mesho a Njambi kukeko kutuli nakuhandeka muli Kilistu, kaha vioshe evi vinapu via kutunga ceni vamuanetu. **20** Omuo njiteua nguange omuo njikeja kaha njikamiuana muje kunjatondele, kaha naua nange mukanjiuana muje kumuatondele. Kaha kukakala kuli cokota, na lifuua, na cipululu, na kuli zanga yeni vavenia, na kulishaula, na kulifueya,

na kulihalesa, katumamesi kakuhona kuilamo. **21** Njili na kuteua ngeci omuo njikeja naua Njambi yange hamo akanjikehesa ku mesho eni, kaha hamo njikalila omuo ya vantu vavengi vaje valingile vupi laja kaha kuvatengulukile ku kulijualesa, na kuvupangala na ku vilinga via kuteuesa vije vivalingile.

13 Eyi inapu ntsimbu ya mucitatu ije njija kuli yeni. Mulonga uli uoshe uapande kukala na vakaleho vavali cipue vatatu. **2** Njananguile vaje valingile vupi hakulivanga na vaje vakuavo voshe, kaha njivanangula hano oku njiuahiko, ngue muje munjalingile oku tele kunjili ha vungenzi vuange vua mucivali, ngeci nga njija naua kaha kunjikavovola, **3** omuo mutonda cimueso ngeci Kilistu ali nakuhandeka muli yange. Kapuile uakuzeya linga amihonoue, vuno honi uapua uanzili muli yeni. **4** Omuo vamushukikile mukuzeya, vuno honi uayoya ha nzili ya Njambi. Omuo tuapua vakuzeya muli ikeye, vuno honi mu vusamba neni tukayoya hamo nendi ha nzili ya Njambi. **5** Lihiluleni yeni vavenia, linga mumone indi hanga muakakateya ku lutsilielo lueni. Liesekeni yeni vavenia. Nkuma kumuatantekeyele ngueni Yesu Kilistu ali muli yeni ndi? Kuvanga mulihilule keti ngoconi cilivene kaha munahonoua ceseko! **6** Njitsiliela nguange mukauana ngueni kutuahonouele. **7** Vuno honi tulomba kuli Njambi ngeci keti mulinge viavipi, keti cisholoke ngue yetu tunasa eci ceseko, vuno honi linga mulinge vije via kusungama, cipue vene oku cimuesa ngeci tunahonoua. **8** Omuo kutuasa kulinga vioshe hakuluisa vusunga, vuno honi vioshe lika omuo ya vusunga. **9** Omuo tunavuahelela ngeci yetu tunapu vakuzeya kaha yeni muvakukolesa. Yetu tulinakulomba lika mutualeleleho lutue. **10** Njilinakusoneka eci oku njesi hamo neni, linga ngeci omo njija keti cikanjikaluile mukupangesa nzili yakama

ije Muene nanjihana yakutunga kaha keti yakushandola. **11**
Cakumanusuila, vamuhanetu, saleniho. Kakateyeni kulinga viuma
via kulumbunuka, ivuilileni kukulambeleva cange, litavasani
umo na mukuavo, yoyeni mu ciyulo. Kaha Njambi ua cizango
na ciyulo akakala neni. **12** Lihinduiseni umo na mukuavo na
kulitsuemba ca kulela. **13** Voshe vantu vakulela va Njambi
vanatumu vihindu kuli yeni. **14** Kavumbi ka Muene Yesu Kilistu
na cizango ca Njambi na kulitombola ca Cimbembesi Uakulela
vikale neni voshe.

Ngalata

1 Paulu kanganda uje keti uakuhuma ku vantu cipue kuhitila mu muntu, vuno honi kuhitila muli Yesu Kilistu na Njambi Tate, uje uamusanguile ku vatsi, **2** yange na vamuanetu voshe vaje vanjili navo, tuli nakutuma vihindu, Ku vikungulukilo via mu Ngalatiya: **3** Kavumbi kakale neni na ciyulo vije vihuma kuli Njambi Tate na Muene yetu Yesu Kilistu, **4** uje ualihanene ikeye vavenia ha vipi vietu mukutuhumisa ku vupi ovu vua vuavuno, kuya ku cizango ca Njambi yetu Tatetu. (aiōn g165) **5** Kuli ikeye kukale vumpau ku miaka yoshe ya yaye! Amen. (aiōn g165) **6** Njalikomokela ngeci yeni voshe muahumu vuasi kuli uje uamisanene mu kavumbi ka Kilistu nakutengulukila ku muzimbu ueka. **7** Ketu ngue nguavo kuli muzimbu ueka naua, vuno honi kuli vamo vaje vali nakumitangesa kaha vatonda kutangula muzimbu ua Kilistu. **8** Vuno honi cipue vene nga yetu indi kangelo uakuhuminina kuilu, uje akambulula muzimbu ueka uakuliseza na uje utuambuluile yetu kuli yeni, kaha apue uakusinga. **9** Ngue muje mutunahandeka hakulivanga, nahano hanga naua njicahandeka nguange, nga kukala umo akambulula kuli yeni muzimbu ueka uakuliseza na uje umuatambuile, kaha apue uakusinga. **10** Nkuma yange njilinakutonda ngeci vantu vanjishangale indi Njambi? Indi nkuma njilinakueseka kuvuahesha vantu? Nga hanga njicili nakuvuahesha vantu, ngue kunjapuile nji ngamba ya Kilistu. **11** Omuo njitonda linga mutantekeye vamuanetu, ngeci muzimbu uje yange njambuile kuuapuile muzimbu uakuhuma ku muntu. **12** Omuo kunjautambuile kuli muntu, cipue kulilongesauo, vuno honi uezile kuhitila mukusolola ca Yesu Kilistu. **13** Omuo munevu vuyoye vuange vualaja mu futisi ya Vayunda, muje vati munjapakesele

cikungulukilo ca Njambi muakupihia nakutonda kucinongesa. **14** Kaha njahianene mu futisi ya Vayunda kupulakana vavengi vaje mutunapuila hamo ku miaka hhakati ka vantu vange, njalihanene cikuma ku vilika via vatatetu. **15** Vuno honi omo Njambi uje uanjihanguile laja te kanda njisemuke, nakunjisana kuhitila mu kavumbi kendi, **16** uavuahelele cikuma hakusholola Munendi kuli yange linga njikamuambulule hhakati ka vaje keti Vayunda, kunjaile kuli muntu umo mukunjinangula, **17** cipue kuya ku Yelusalema kuli vaje vapuile tunganda yange te kanda, vuno honi njaile mu Alambiya kaha naua njahilukile ku Ndamasiku. **18** Ambahoni munima ya miaka itatu njaile ku Yelusalema mukumenekela Kayafase kaha njakele nendi kuje matangua likumi na atanu. **19** Vuno honi kunjakamueneko tunganda veka naua kuvanga lika Tiango munaina ya Muene. **20** Muli evi njinasonekela yeni, vusunga vua Njambi kunjesi nakukuisa. **21** Ambahoni njaile ku mitambela ya ku Silia na Silisha. **22** Vuno honi hanga vene kuvanjitantekeyele ku vikungulukilo via Kilistu via mu Yundeya, **23** vovuile lika nguavo, “Uje uatuyandesele vuno honi alinakuambulula lutsilielo luje luatondele kunongesa.” **24** Kaha vahanene vumpau kuli Njambi omuo yange.

2 Ambahoni munima ya miaka likumi na iuana njaile naua ku Yelusalema na Mbanambase hamolika na Tito. **2** Njaile kuje omuo ya kusolola, kaha njaliuanene navo vaje vantuama vuno honi capuile mu vushueke kaha njavahanene muzimbu uje unjikambulula hhakati ka vaje keti Vayunda, njatondele kutantekeya muacili nguange kunjishatukila cipue njashatukilile viangoco. **3** Vuno honi Tito uje uakele nange kuvamusindiyye linga alovoke, cipue vene ikeye uapuile Kangelengu. **4** Vuno honi omuo ya vaka kutsiliela vamakuli vaje vezile mu vushueke,

vaje vezile mukuseveleka linga vakuende vungungu ha kupatuka cetu kuje tulinaco muli Kilistu Yesu, linga vatupuisse vandungo. 5 Kutualihanene kuli vakevo cipue muka ntsimbu lika, tualingile eci linga vusunga vua muzimbu vavutulikile yen. 6 Vuno honi kuli vaje vavakele nakuhana kasingimiko ngue cuma cije caseho, vuno honi muoshe muje muvafuile, kuvalumbunukile ambe cimo kuli yange, Njambi kakele na civembulu, vaje vanjihandeka nguange vantu vakulema kuvahakeleko cimo kuli yange. 7 Vuno honi mu ngila ikuavo naua omo vamuene nguavo njakakateya kuambulula muzimbu kuli vaje vakuhona kulovoka, ngue Petulu muje muakakateyele kuambulula muzimbu kuli vaje kulovoka, 8 omuo Njambi uje uakele nakupangesa Petulu ha vipangi via vaka kulovoka uapangesele nange naua kuli vaje keti Vayunda. 9 Omo vanongonuene kavumbi kaje kavanjihanene, kaha Tiango, na Kayafase, na luano vaje vavakele nakuhana kasingimiko ngue vantuama, havanene yange na Mbanambase livoko lia cilio mukupangela hamo, linga tuye kuli vaje keti Vayunda kaha vakevo kuli vaje vakulovoka. 10 Voshe valombe yetu linga tuanuke tuhutu, eci cikeco cuma cije cinjikatondo kulinga. 11 Vuno honi omo Kayafase uezile ku Antioke njamusembuluile ku mesho endi omuo ikeye uapihisile. 12 Omuo tele kanda vamala vamo veje kuli Tiango, ikeye ualile na vaje keti Vayunda, Vuno honi omo vezile uavashondolokele nakulihumisako ikeye vavenia mukuteua kulovoka. 13 Kaha ikeye na vakuavo voshe Vayunda vaputukile kulinga civembulu linga vene cipue Mbanambase na ikeye vmutanguile ku civembulu cavo. 14 Vuno honi omo njamuene nguange kuvesi nakulinga viakusungama ha vusunga vua muzimbu, kaha njahandekela na Kayafase ku mesho avo voshe nguange, “Nga yove, cili uje Kayunda uyoya ngue uje

keti Kayunda vuno honi keti ngue Kayunda, kaha uasa vati kulinga vaje keti Vayunda linga vayoye ngue Vayunda?” **15** Yetu vavenia vaje Vayunda ku cisemua kaha keti vaje keti Vayunda vaka vipi, **16** tutantekeya nguetu muntu kasa kupua uakusungama ha vipangi lika via lishiko vuno honi kuhitila mu lutsilielo muli Kilistu Yesu, cipue yetu tunatsiliela muli Kilistu Yesu linga tupue vakusungama ha lutsilielo muli Kilistu, keti ku vipangi via lishiko omuo ha vipangi lika via lishiko naumo uahi akapuila uakusungama. **17** Vuno honi nga mukusetela kuetu linga tupue va vusunga muli Kilistu, kaha yetu vavenia tualuanene kupua vaka vipi, kaha nkuma Kilistu ikeye liavenia vupi ndi? Cilivene kuahi! **18** Vuno honi nga naua njitunga viuma vije vinjalundumuine, kaha njalimono yange vavenia nguange muka kupihisa. **19** Omuo yange kuhitila mu lishiko njatsile ku lishiko, linga njikayoye kuli Njambi. **20** Vanjishukikile hamo na Kilistu, kaha keti yange naua uje ayoya vuno honi Kilistu ikeye uje ayoya muli yange, kaha na muono uje honi njiyoya mu ntsitu njiyoyela ha lutsilielo muli Muna Njambi, uje uanjizangele nakulihana ikeye vavenia hali yange. **21** Kunjasa kuteua kavumbi ka Njambi, omuo nga vusunga vavuuana kuhitila mu lishiko, kaha Kilistu viahi viatsililile.

3 Eni vilema vaka Ngalatiya! Iya namilouo, ku mesho aveya Yesu Kilistu vamuhanene ku vivunga nakumushukika? **2** Maneni njimihule eci lika: Nkuma yeni muatambuile Cimbembesi ha vipangi via lishiko indi vukuvuilila na lutsilielo? **3** Muvilema vati yeni? Hakuputuka na Cimbembesi, nkuma mumanusula honi na ntsitu ndi? **4** Nkuma muahitila vene mu viuma viavingi muangoco ndi? Cilivene nga vinayi muangoco. **5** Nkuma uje akamihana Cimbembesi nakupanga vikomoueso hhakati keni akavipanga

na vipangi via lishiko indi ha kuvuilila na lutsilielo? **6** Mukemo vene Avilahama “uatsilieelele Njambi, kaha vmutandeleleko kupua uavusunga.” **7** Taleni omu mukemo mucinafu yeni vamala va lutsilielo vaje vakevo vana va Avilahama. **8** Kaha na visoneka hakumona vije vilikulutue ngeci Njambi akalinga vaje keti Vayunda kupua vaka vusunga ha lutsilielo, nakuambulula muzimbu mukulivanga kuli Avilahama nguendi, “Muli yove mafuti oshe akakuisuliua.” **9** Nankuma, vaje voshe vantu vali na lutsilielo vanakuisuliua hamo na Avilahama uje uakele na lutsilielo. **10** Omuo voshe vaje vajendamena ha vipangi via lishiko, vali muintsi lia cisingo, omuo vavisoneka nguavo, “Nasingiua uoshe uje akaniungu viuma vioshe vije vivasoneka mu livulu lia lishiko nakuvilinga.” **11** Honi calumbunuka muacili ngeci naumo uahi muntu ivapuisa uavusunga kuli Njambi ha lishiko, omuo “Uoshe uje alinga vusunga kuhitila mu lutsilielo akayoya.” **12** Vuno honi lishiko kuliakundamene ha lutsilielo, omuo “Uoshe uje avilinga akayoya navio.” **13** Kilistu uatukulile yetu ku cisingo ca lishiko hakupua cisingo omuo yetu omuo vacisoneka nguavo, “Nasingiua uje alishukika ha muti,” **14** linga muli Kilistu Yesu ngeci vije vikuisulo via Avilahama vije kuli vaje keti Vayunda, kaha linga tutambule cikulaheso ca Cimbembesi kuhitila mu lutsilielo. **15** Vavusamba vange njihana cimueso ca litangua lioshe mu muono uetu, naumo uahi asa kuhumisa ku litavasano lia muntu cipue kuvuezelelako, hanima ya kulikuta. **16** Honi vikulaheso vivapangelele Avilahama na mutekuluila uendi. Visoneka kuvihandeka nguavio, “Nakuli vatekuluila,” kulumbununa vavengi, vuno honi kulumbununa umo lika, “Nakuli mutekuluila uove,” ikeye Kilistu. **17** Evi vikevio vinjili nakulumbununa: lishiko lije liezile ha miaka vihita viuana

na makumi atatu yakunima, kuliayenguile litavasano lia laja lije Njambi ualingile, nakuhumisa cikulaheso cendi. **18** Omuo nga kusuana cakundama ha lishiko, kaha kucesi naua ha cikulaheso, vuno honi Njambi uacihanene kuli Avilahama ha cikulaheso. **19** Kaha omuo vikahanoni lishiko? Valihakeleko omuo ya vupi, kuvanga noho hakezila uje mutekuluila uje ivalingilile cije cikulaheso. Lishiko valihanene kuhitila muli tungelo nakulikundika kuli muka kuimanena mukati. **20** Honi muka kuimanena mukati emanena vavengi, vuno honi Njambi uapua umo. **21** Nkuma lishiko lilinakuluisa vikulaheso via Njambi ndi? Cilivene kuahi, omuo nga lishiko valihanene nguavo liyoyese, kaha cilivene vusunga ngue vuneja omuo ya lishiko. **22** Vuno honi visoneka vinahaka viuma vioshe ku vupi, linga vioshe vije vivakulahesele ku lutsilielo muli Yesu Kilistu vakavihane kuli vaje vatsiliela. **23** Honi tele kanda lutsilielo luije, vatukutile ku lishiko nakutupuisa vinzinda noho vakasholola lutsilielo. **24** Kaha na lishiko tuakele nakuliendesa kuvanga noho hezilile Kilistu, linga vatupuisse vaka vusunga kuhitila mu lutsilielo. **25** Vuno honi luje lutsilielo luneja, kaha honi kutuapuila naua vinzinda va lishiko. **26** Omuo muli Kilistu Yesu muva voshe munapu vana va Njambi kuhitila mu lutsilielo. **27** Omuo vuingi vueni vaje vavambuitikile muli Kilistu munazala Kilistu. **28** Kukuesi honi Kayunda cipue Kangelengu, kukuesi ndungo cipue uakupatuka, kukuesi yala cipue mpuevo, omuo muva voshe munapu umo muli Kilistu Yesu. **29** Kaha nga munapu muva Kilistu, kaha muvatekuluila va Avilahama, kaha muva kakusuana kuya ku cikulaheso.

4 Njilina kulumbununa nguange uje muka kusuana nga acili kanike kaha akapua ngue ndungo cipue vene oku ikeye vene vavenia vikumba. **2** Vuno honi akakala mu mavoko

avakakumuniunga na vaje vavanatsiliela kuvanga noho ha
 litangua lije liatumbuile ishe. 3 Kaha netu vene omo tele tu
 vanike tuapuile tu vandungo va vimbembesi vije vikendesa
 mavu. 4 Vuno honi omo ntsimbu yahetele, Njambi uatumine
 Munendi uakusemuka ku mpuevo, uakusemukila mu lishiko, 5
 mukukula vaje vakele muintsi lia lishiko linga vatupuisse vana. 6
 Kaha omuo munapu mu vana, Njambi natumu Cimbembesi ua
 Munendi mu mitima yetu, uje akalili nguendi, "Amba! Tate!" 7
 Nankuma, kuhitila muli Njambi kuuapuile naua ndungo vuno honi
 muana, kaha nga unapu u muana kaha yove muka kusuana.
 8 Ku laja, omo tele kanda utantekeye Njambi, muakele mu
 vundungo kuli vaje ku vuntu keti vanjambi. 9 Vuno honi omuo
 muatantekeya Njambi, cipue omuo honi Njambi namitantekeya,
 nkuma vati naua muhilukila kuli vije vimbembesi via kuzeya
 nangoco, vije mutonda naua linga mupue vandungo vavio?
 10 Yeni mukaniungu matangua, na vingonde, na vintsimbu na
 miaka. 11 Njilina kulishoshomuena nguange hamo nzili yange
 hali yeni inai muangoco. 12 Vamuanetu njilinakumilambelela
 linga mupue ngue yange, omuo nange naua njinapu ngue
 yeni. Kumuanjilingile cipue vupi vumo. 13 Muatantekeya ngueni
 omuo yakuvavala mukemo njambulule muzimbu kuli yeni ha
 kulivanga. 14 Kaha cipue vene cihindu cange capuile vieseko
 kuli yeni, kumuanjiyenguile cipue kunjisembulula, vuno honi
 muanjitambuile ngue kangelo ua Njambi, cipue ngue Kilistu
 Yesu. 15 Vikahoni vije muavuahелеlele cikuma? Omuo njinapu
 mukaleho nguange nga casiuile ngue muahumisile mesho eni
 naku ahana kuli yange. 16 Nkuma honi njinapu citozi ceni omuo
 yakumileka vusunga ndi? 17 Ovo vantu vamuesa cizango hali
 yeni vuno honi kuakuhona seho, vatonda linga vamitepese

kuli yetu linga muzange vakevo. 18 Omuo ha mulonga uacili, cikapu cacili ntsimbu yoshe kulizanga, kaha keti lika omo nga tulihamo. 19 Vana vange vacizango, vaje hanga naua njicili mu mushongo uje ngue mpuevo atonda kusema kuvanga noho muatambula Kilistu muli yeni. 20 Njitonda ngue njikale neni hano linga citengulule lizi liange omuo njalishoshomuena hali yeni. 21 Njilekeni, yeni vaje vatonda kukala muintsi lia lishiko, nkuma kumuekulivua lishiko ndi? 22 Omuo vanacisoneka nguavo Avilahama uakele na vana vavali va vamala, umo uakuli mpuevo ua ndungo kaha mukuavo uakuli mpuevo uakupatuka. 23 Vuno honi muana uje uakuli ndungo uasemukile kuya ku vuntu, kaha muana uje uakuli uakupatuka uasemukile kuya ku cikulaheso. 24 Honi eci cinapu ngue cisimo, ava vampuevo vanapu matavasano avalali. Limo lihuma ku Munkinda ua Sinai, kusemena vana mu vundungo, ou ikeye Hangale. 25 Honi Hangale ikeye Munkinda ua Sinai mu Alambiya, ikeye nemanena Yelusalema ije iliko, omuo ikeye ali mu vundungo na vana vendi. 26 Vuno honi Yelusalema ije ili kilu ikeyo yakupatuka, kaha ikeye nanetu. 27 Omuo vanacisoneka nguavo, “Vuaheleleni, yeni vantsimpi vaje kuvekusema! Lileni nakutambeka na nzolela, yeni vaje kumuesi mu mushongo uakusema! Omuo vana va uje ivasezele vanapu vavengi kupulakana vana vendi uje nashomboka.” 28 Honi yetu, vamanetu, ngue Isake, yetu tu vana vacikulaheso. 29 Vuno honi ngue kuntsimbu ije uje muana uasemukile kuya ku vuntu uapakesele uje uasemukile kuya ku cimbembesi, kaha omu mukemo mucilimo cipue hano. 30 Vuno honi visoneka nkuma vihandeka vika? Vihandeka nguavio, “Sheka mpuevo ua ndungo na munendi, omuo muana uje ua ndungo kasa kukasuana hamo na muana ua uje mpuevo uakupatuka.” 31 Nankuma,

vamuanetu, yetu keti tu vana va uje ndungo vuno honi va uje mpuevo uakupatuka.

5 Omuo ya kupatuka mukemo Kilistu natupatula, nankuma, imaneni ngoo kaha keti mulihane naua ku mutiyo ua vundungo. **2** Honi yange Paulu, njihandeka kuli yeni nguange nga mutambula kulovoka, kaha Kilistu kakakala na seho kuli yeni. **3** Njihilukilaho naua kunangula ku yala uoshe uje akatambula kulovoka nguange ikeye vanamukutu mukutulika lishiko lioshe. **4** Vanamihumisa kuli Kilistu yeni voshe vaje vavapuisa va vusunga ku lishiko, munahumu ku kavumbi. **5** Omuo kuhitila muli Cimbembesi ha lutsilielo, tulinakuvandamena kutsiliela ca vusunga. **6** Omuo muli Kilistu Yesu kukuesi kulovoka cipue kuhona kulovoka cije cili naseho, vuno honi lutsilielo lupanga kuhitila mu cizango. **7** Muakele nakulinga muacili, kaha iya honi uamivindikile kuononoka vusunga? **8** Eci kusindiya kucahumine kuli uje uamisanene. **9** Kacimbaluila kakandende kakafutunuisa mukasha uoshe. **10** Njatsiliela muli Muene nguange kumukatambula cuma ceka kupulakana cange, kaha na uje uoshe alinakumiyandesa akauana cisompelo cendi. **11** Vuno honi nga yange vamuanetu, hanga njicilinakuambulula kulovoka, nkuma vikahoni hanga vacinjipakesa? Ha mulonga ou cije citsuntsuiso ca cilindakano vanacihumisa. **12** Njitonda linga vaje vantu vaje valinakumitanganesa keti valengesele aha lika, veceleni vatualeleleho nakulipuisa vayunuke. **13** Vamuanetu, omuo yeni vamisanene mukupatuka, kaha honi keti mupangese kupatuka ceni cipue lisesa lia ku muvila ueni ua ntsitu, vuno honi kuhitila mu cizango pueni vangamba kuli umo na mukuavo. **14** Omuo lishiko lioshe vanalishulisisa mu lizi limo lika eli ngualio, “Zanga mukueni ngue muua lizanga yove vavenia.” **15** Vuno

honi nga mulishuma nakulivulumuna umo na mukuavo kaha nangukeni linga keti mukalinongese umo na mukuavo. **16** Vuno honi njihandeka nguange endeni na Cimbembesi kaha keti muvuahelese mashungu aku muvila ua ntsitu. **17** Omuo mashungu aku muvila ua ntsitu akaluisa Cimbembesi, kaha na mashungu a Cimbembesi akaluisa muvila ua ntsitu, omuo evi kuvialitombuele, kaha vikamikingi ku kulinga vije vimutonda kulinga. **18** Vuno honi nga Cimbembesi cimituamenena kaha kumuesi muintsi lia lishiko. **19** Honi vipangi via muvila ua ntsitu viapua viangoco: vikevio viapua vupangala, kulijualesa, vilinga via kuteuesa, **20** kulemesa tumponia, vulozi, vutozi, vaka kulua, cipululu, vutenu, vaka kulizanga vavenia, vaka kulitepesa ku vakuavo, vaka cimbembesi ca kuzanga viuano, **21** vaka lifuua, vaka kupenda, nakulinga viuma vieka ngue evi. Njiminangula ngue muje naua munjaminanguile hakulivanga, ngeci vaje voshe vakalingi viuma evi kuvakasuana vumuene vua Njambi. **22** Vuno honi vushuka vua Cimbembesi vuapua cizango, nzolela, ciyulo, lukakateya, ngozi, vucili, kukonkama, **23** kulikehesa na kulihilula, kaha kukuesi lishiko liluisa viuma evi. **24** Kaha vaje voshe vakundama kuli Kilistu Yesu vanashukika muvila ua ntsitu na vilinga viauo na mashungu auo. **25** Nga tuyoyela hali Cimbembesi, kaha tuyeni tuende naua na Cimbembesi. **26** Kutuapandele kupua vaka kulihalesa cipue kuliputuka umo na mukuavo, cipue kuvuila cipululu umo na mukuavo.

6 Vamuanetu, nga muntu umo vanamuuana na mulonga uli uoshe, kaha yeni vaje vanakulahela munapande kumusungamesa mu cimbembesi ca kulikehesa. Kaha lihiluleni yeni vavenia kuteua mukakovele naua mu ceseko eci. **2** Liambateseni viteli via umo na mukuavo, kaha mukulinga eci mukashulisisa lishiko lia Kilistu.

3 Omuo nga uoshe uje asinganieka nguendi napu uakama, vuno honi keti mukemo muanapu, kaha ali nakulikuisa ikeye vavevia.

4 Vuno honi muntu na muntu ahilule vipangi viendi vavenia, kaha kuya ku vipangi viendi akasa kulihalesa ikeye vavenia keti hali mukuavo. 5 Omuo muntu na muntu akaliambatela citeli cendi vavenia. 6 Muntu uoshe uje ivanalongesa lizi akalipangela viuma vioshe viacili na uje namulongesavio. 7 Keti vamikuisse, Njambi kuvekumushendumuna, omuo vioshe vije viakuna muntu, vikevio naua viakateja. 8 Omuo uoshe uje akuva ku muvila uendi, kaha ku muvila uendi naua kukeko kuakateja kunonga. Vuno honi uoshe uje akuva ku Cimbembesi, kaha ku Cimbembesi naua kukeko kuakateja muono ua yaye. (aiōnios g166) 9 Ketu tuhone mukulinga viuma viacili, omuo ntsimbu ikeja ije tukateja muacili nga tutualelelaho nalukakateya. 10 Nankuma, omuo tucili nantsimbu, tuyeni tulinge vucili ku vantu voshe, kaha cikuma kuma ku ntanga ije ya lutsilielo. 11 Taleni kuhama ca visona vije njili nakumisonekela na livoko liange. 12 Vaje vakatondo kuvuahelesa vantu ku ntsitu vakevo vaje vakamisindiya linga mulovoke. Eci vakacilingila lika linga vateue kuvapakesa omuo ya cilindakano ca Kilistu. 13 Omuo cipue vene vaje vanalovoka kuvekutulika lishiko, vuno honi vakashunguiya yeni linga mulovoke ngeci vauane vumpau mu muvila ueni. 14 Vuno honi yange kunjikalihalesa ha lievi, kuvanga lika ha cilindakano ca Muene uetu Yesu Kilistu, uje muli ikeye mavu vanaashukika kuli yange, nange ku mavu. 15 Omuo kukuesi na mulonga uahi cipue ualovoka cipue kuualovokele, vuno honi cakama kupua uakutanga lualuha. 16 Ciyulo na cikeketima vikale kuli yeni voshe vaje venda na lishiko eli, na kuli Isaleli ya Njambi. 17 Kuhuma hano, keti kukale muntu umo anjihane

vukalu, omuo njinambata vitamba via Yesu ha muvila uange. 18
Kavumbi ka Muene uetu Yesu Kilistu kakale na cimbembesi
ceni, vamuanetu. Amen.

Efeso

1Paulu, kanganda ua Kilistu Yesu ku cizango ca Njambi, Kuli vantu va Njambi vakulela vaje naua vapua vakukonkama muli Kilistu Yesu. **2** Njambi tatetu na Muene Yesu Kilistu vamihane ngozi na ciyulo. **3** Tulemeseni Njambi ikeye Njambi ya Muene yetu Yesu Kilistu kaha ikeye naua ishe. Omuo mukulipandakana kuetu na Kilistu natukuisula navikuisulo vioshe via Cimbembesi mu vihela via muilu. **4** Tele kanda vapange mavu, Njambi uatuhanguile laja tupue vendi muli Kilistu, tupue vakulela na kujeneka mulonga ku mesho endi. Omuo cizango cendi, **5** Njambi uayonguelele kulutue ngeci kuhitila muli Yesu Kilistu akatupuisa kupua vana vendi. Eci capuile cakumulema na vutumbe vuendi vavenia. **6** Nkuma tulemeseni Njambi ou natumuesa ngozi yendi yakama cikuma muafua ya munendi yazema. **7** Mu maninga a Yesu Kilistu tunapatuka na kutusambesa ku vupi vuetu, ovu vukevo vukama vua ngozi yendi yakama cikuma-kuma. **8** Njambi natuhana ngozi museteko yakama! Mukuendelela na mana oshe na mukutantekeya kuoshe. **9** Njambi ualingile vije uatumbuile kulinga kulutue. Uatusholuelele vutumbe vuendi vua vushueke vuasinganiekele kumanesa kuhitila muli Kilistu. **10** Vutumbe ovu vuje Njambi aka vumanesa omo nga ntsimbu ya cili inapuhu, akakungulula vioshe via muilu nevi via ha mavu muli Kilistu. **11** Vioshe viuma Njambi ualingile kuya navutumbe vuendi. Njambi uatuhanguile kupua tuvantu vendi kuhitila muli Yesu Kilistu. Ovu vukevuo vutumbe vuendi vua tumbile hume ha katete. **12** Yetu vakulivanga tuakala na likulahelo muli Kilistu tulemeseni vumpau vua Njambi. **13** Neni naua muapuile mu vantu va Njambi omo muazivile lizi lia vusunga, vimpande viacili vije viaminehelele kuovoka. Muakulahelele muli Kilistu, Kaha Njambi namihaka

cizivukiso cakupua muvendi hakumihana Cimbembesi cakulela uje uamikulahesele. **14** Cimbembesi cikeco cinatulingisa cili vene tukasuana vije Njambi nakulahesa vantu vendi, kaha tunasimpi ngeci Njambi a kapatula vantu vendi. Tulemeseni vumpau vuendi! **15** Muafua ya vioshe evi Njambi vianamilingila hume njevuile kukutsiliela kueni muli Muene Yesu, na cizango ceni kuli voshe vantu va Njambi, **16** kunjalikelele kutsatsela kuli Njambi omuo yeni. Ntsimbu yoshe njikamilombelela. **17** Njili nakutualeleho kulomba kuli Njambi ya Muene uetu Yesu Kilistu, ishe ya ku vumpau amihane Cimbembesi ca mana na ca kusholola linga mutantekeye Njambi muacili. **18** Njili na kulomba kuli Njambi linga amihane ceke ca kutantekeya likulahelo lije liva namisanena na vumpau vuakama vua vufuko vuva kasuana vantu vendi. **19** Naua njikalombo nguange mutantekeye nzili yendi yakama kuli yetu vaka kutsiliela. Ije nzili ipanga muli yetu inapu ngue nzili yakama ije **20** uapangesele omo uasanguile Kilistu ku vatsi nakumutumbika ku livoko liendi lia cilio mu lifuti lia muilu. **21** Kuje Kilistu ikeye muka kushika helu lia voshe vaka kushika muilu, vaka mpoko yakama na vaka nzili na vimiene voshe, ikeye ali na lizina lili helu lia mazina oshe a mpoko ali hano vene na aje akejaho. (aiōn g165) **22** Njambi nahana nzili yoshe muli Kilistu nakumupuisa mutue ua vioshe mu cikungulukilo. **23** Cikungulukilo cinapu muvila ua Kilistu, na cikungulukilo cinashulu ikeye na ikeye nashulisisa vioshe.

2 Laja muapuile muvatsi ku Cimbembesi omuo ku muononokele Njambi, nakulinga vupi. **2** Ha ntsimbu ije muakavangeyele vingila via vupi via muno mu lifuti, muononokele suana ua muvukambuila ikeye Cimbembesi ou ali na kutuamenena vantu vaje kuvesi nakuononoka Njambi. (aiōn g165) **3** Mua vusunga vene tuva

voshe tuafuile ngue vakevo ha ntsimbu imo, kaha tuayoyele vene ngue kucisemua ca mashungu etu a vuntu. Tualingile vije vuntu vuetu na visinganieka via vuntu viakele nakutonda. Muafua kucisemua cetu ca vuntu ngue vantu voshe, tuapandele kuyanda ku vukalu vua Njambi. **4** Vuno honi Njambi uapua ua cikeketima cikuma, muafua ha cizango cendi kuli yetu capua cakama cikuma. **5** Omo tuatsile ku vupi vuetu ku Cimbembesi, Njambi uatunehela ku muono na Kilistu. Munovoka ha ngozi ya Njambi. **6** Hakukala kuetu muli Kilistu Yesu, Njambi uatusanguile mu Cimbembesi hamo nendi ngeci tukayule hamo nendi mulu. **7** Ualingile evi kupua cimueso kuli voshe ha vintsimbu viose na vije vikejako ha kumuesa vukama vua cikeketima cendi cije kutuasa kuseteka na kavumbi kaje katumuesele muli Kilistu Yesu. (aiōn g165) **8** Munovoka muafua ngozi ya Njambi kuhitila mulikulahelo. Eci keti ngue ha vilinga vieni kuahi, vuno honi cinapu vuana vua Njambi. **9** Njambi kamiovuele ha vilinga vieni. Muafua yaevi kukuesi visinganieka linga muntu umo alishashe. **10** Yetu tunapu vakutanga kuli Njambi, kaha hakukala kuetu muli Kilistu Yesu uatutangelele yetu kulinga vipangi viacili, vije uatu vuaheselelelele kulutue ngeci vene tuyoye mu cifua eci vene. **11** Singaniekeni ha ntsimbu imo yeni keti mu Vayunda kucisemua, vaje vamisana nguavo “Vakakujeneka kulovoka” ngue ku futisi ya Vayunda, vaje valitumbula nguavo “vaka kulovoka” eci cikalingika kumivila ua muntu namavoko. **12** Ha ntsimbu ije muahangunukile kuli Kilistu. Muapuile muvangezi kumuakundamene ku vantu va Isaleli vaje Njambi uahanguile. Kumuakele na mutambela mu matavasano, aje emanene ha vikulaheso via Njambi kuli vantu vendi, kaha yeni muayoyele hano ha mavu kua kuhona likulahelo na kujeneka Njambi.

13 Muakele kulahako na Njambi ha ntsimbu imo. Vuno honi vanaminehe hayehi muli Kilistu kuhitila mu maninga endi. 14 Omo Kilistu natunehela ciyulo hakupua Vayunda na vaje keti Vayunda kupua umolika. Uahanene muvila uendi kupua cikombelo, ca kuvujula civumbe cije cava hangunuine na kuvapuisa vitozi. 15 Omo uatsile uatupuisile kulikela kukavangeya mashiko a Vayunda hamo nakushika kualio na futisi yalio linga yetu tuovoke. Ualingile eci ngeci vivunga vivali vipue civunga cimolika, linga kukale ciyulo. 16 Kuhitila ha kutsa cendi ha cilindakano Kilistu uanongesele vizindo viavo. Kuhitila ha cilindakano napandakana vivunga vivali nakuvipuisa muvila umolika nakuvineha hamo na Njambi. 17 Kilistu uezile nakuambulula muzimbu ua cili ua ciyulo kuli voshe, kuli yeni keti Vayunda vaje vakele kulahako na Njambi na kuli Vayunda vaje vakele kuyehi na Njambi. 18 Muli Kilistu yetu voshe, Vayunda na vaje keti Vayunda, tuasa kuija ku mesho a Tate mu Cimbembesi ca Njambi. 19 Nankuma, yeni keti Vayunda kumuapuile honi naua vakakuija, yenihoni munapu mu vandambo hamo na vantu va Njambi, yenihoni munapu vantu va ntanga ya Njambi. 20 Neni naua vanamitungu ha luvula lua tunganda na tunanguizi va Njambi, cisimi caseho cikuma ca mu mbango cikeco Kilistu Yesu vavenia. 21 Ikeye muka kukuatela njivo yoshe hamolika na kuyikolesa na kuyipuisa njivo yakulela ya Muene. 22 Muli Yesu yeni vana mitungu mumo na vakueni veka ngeci mupue muhela ua Njambi uakayoyela kuhitila hali Cimbembesi cendi.

3 Kuya kuviuma vije vianapanga Njambi, yange Paulu njili nakumilombelela. Njili mu kamenga muafua ha vipangi via Kilistu Yesu hali yeni keti Vayunda. 2 Mua vusunga vene yeni muazivuka ngueni Njambi mu kavumbi kendi nanjihana vipangi evi via

kuambulula muzimbu ua cili. **3** Njambi uajomboluele vutumbe vuendi vua kushueka nakuvusholola kuli yange. Njasoneka laja muvundende ha cuma eci. **4** Kaha nga mutanda vije vinjasoneka muhasa kuvuisisa muje munjikevuisisa vishueka via hali Kilistu. **5** Mu vintsimbu via hanima vantu kuva valekele vishueka evi vuno honi Njambi navisholola alolo hali Cimbembesi cendi kuli tunganda na tunanguizi va Njambi va Njambi vaje vahanguile. **6** Cishueka eci, capuile ngeci hali lizi lia muzimbu uacili, vaje keti Vayunda hano honi vali namutambela hamo na Vayunda mu vikuisulo via Njambi vakevo vanapu muvila umo, na kuli pangazela mu cikulaheso ca Njambi cije ca pangele muli Kilistu Yesu. **7** Njambi uanjihanene vuana vuakama vua kuambulula mu muzimbu uacili. Ualingile eci kuhitila mu nzili yendi ilina kupanga muli yange. **8** Yange njapua nji uamundende ku hiana voshe vantu va Njambi, vuno honi Njambi ua nji hanene vipangi viacili viakuambulula muzimbu uacili kuli vaje keti Vayunda ua vufuko vua Kilistu vuje vua kukomokesa. **9** Uanjihanene naua vipangi via kumuesa vantu voshe vutumbe vua vishueka viendi muje mu vukalingiua. Njambi ikeye samatanga ua vioshe, uashuekele vushueka vuendi ku miaka yoshe ya kunima. (aiōn g165) **10** Visinganieka viendi hali evi vioshe viapuile kupangesa cikungulukilo kumuesa vaka kusuana na vaka nzili mu lifuti lia muilu muje vati mana endi akalanao mu vioshe. **11** Evi vikevio Njambi uasinganiekele hume ha katete kaha uavimanusuile kuhitila muli Kilistu Yesu Muene yetu. (aiōn g165) **12** Muafua Kilistu na likulahelo lietu muli ikeye tuasahoni kuija mu kusimpa na kutsiliela muli Njambi. **13** Nankuma, njimilomba nguange keti muzeye ha tuyando tuange njili naku uana omuo ha liyeni. Muafuila kuziva kaleso ngueni njalihana kuyandela viuma evi

muafua hali yeni. **14** Muafua ha vutumbe vuakama vua Njambi nja ntsikamene ha mavuli ange naku milombelela ku mesho a tate. **15** Ikeye ishe ua ntanga yoshe ya hano ha muilu na mavu. **16** Njilomba kuli Njambi ha vufuko vua vumpau vuendi ngeci amihane nzili hali Cimbembesi cendi linga mukale na nzili mukati ka mitima yeni. **17** Njilomba nguange Kilistu ayoye mu mitima yeni ha kutsiliela. Kaha naua njilomba nguange mu shalave mizi mu cizango na luvula lueni lupue mu cizango. **18** Mungila eyi yeni hamolika na vantu va Njambi voshe mukakala na nzili ya kutantekeya muacili vukama vua cizango ca Kilistu ca kuhona kuhua. **19** Njilomba nguange mutantekeye cizango cendi cipue vene ku muhasa kucitantekeya muacili. Kaha nga mutantekeya cizango cendi mukashulilila na cifua ca Njambi. **20** Njambi asa kulinga vije viuma via kuhiana cikuma mu nzili ili nakupanga muli yetu. Ahasa kupanga mu kuhiana vije vituasa kumulomba cipue kuhiana vije vituasa kusinganieka. **21** Kuli Njambi kukale vumpau mu cikungulikilo na muli Kilistu Yesu ku ntsimbu yoshe na ku miaka yayaye Amen. (aiōn g165)

4 Njili mu kamenga muafua ya kupangela Muene. Njimilomba muyoye muvu yoye vuaku fuilamo vua vantu vaje Njambi nahangula kupua vendi. **2** Ntsimbu yoshe pueni vaka kuononoka na kulikehesa naku vandamena. Mueseni kulikonekela umo na mukuavo mu cizango. **3** Koleseni kutulika muacili vumolika vuana mihana yeni Cimbembesi ca Njambi mu kukala mu ciyulo cije cinamikutu hamolika. **4** Muvavoshe munapu mbazuvuila ya muvila umolika. Kuli Cimbembesi ca kulela cimolika. Ngue Njambi muanamihana likulahelo limolika muamisanene. **5** Kuli Muene umolika na lutsilielo lumolika na kumbuitika cimolika. **6** Kuli Njambi umo ikeye ishe ya voshe, Muene ua voshe, uapanga

mu voshe kaha ali mu voshe. 7 Umo na umo hali yetu voshe natambula vuana vua cili kuesekeza ku vije Kilisitu uahanguile kupangezela. 8 Ngue muvanasoneka mu visoneka nguavo, “Omo ikeye uaile ku cihela cilahako, Uambate vitozi vavengi hamo nendi vaje vakuate Nakuhana mavuana kuli vantu.” 9 Kaha naua “Ikeye uaile ku cihela cilahako” cinalumbunuka vika? Cinalumbunuka ngeci ha kulivanga uezile muintsi lia mavu akulova. 10 Uje uezile muitsi lia mavu, ikeye umolika uaile muilu lia melu oshe linga ashulise mavu oshe na ikeye vavenia. 11 Uapuile ikeye ua hanene vuana, uemikile vamo tunganda, vamo kupua tunanguizi va Njambi va Njambi, vamo vapue vaka kuambulula muzimbu uacili, vamo vapue tuniungi vamo valongisi. 12 Ualingile evi muku vuahesela vantu va Njambi vamupangele, mukutunga muvila ua Kilistu. 13 Eci cikatualelelaho noho tuva voshe tukapua vantu vamolika muafua mulukulahelo luetu muli Muna Njambi muafua tuvavoshe tumutantekeya. Tukapua vantu vakukola mulukulahelo na kuheta haseteko ya kumanesela ya Kilistu. 14 Kaha kutukapuho ngue tuvanike naua. Kutukatavesa vaka makuli kutukuiza na vilongesa via makuli vije viakufua ngue mankimba na mpunzi vije vitupekumuna. 15 Vuno honi hakuhandeka vusunga na cizango, tukakola mu vingila vioshe ngue Kilistu uje napu mutue. 16 Hali ikeye viluo via muvila vioshe vinali nungakana ha molika kaha muvila uoshe unalikuata hamo mu manunga. Muvila unakolo na kulitunga ukeuo vavenia mu cizango kuya ku mbazuvuila mu ikapangelamo cipangi cayo. 17 Mu lizina lia Muene, njiminangula keti muyoye ngue vantu vaje kuvazivuka Njambi, vaje viyongola viavo viapua viangoco, 18 kaha kuvuisisa kuavo cili mu milima. Vakevo ku vesi na mutambela mu muono uje uakahana Njambi omuo vakevo vali

kunzimba na mu kukaluuisa mitima yavo. **19** Vakevo kuvesi nashuamua yahi. Vana liecelela na kulinga viuma via vupangala kaha vali na lishungu lia kutualelelaho kulinga viuma evi. **20** Muje keti mukemo mu muali longeselelemo hali Kilistu **21** Mua vusunga yeni muaziva laja via hali ikeye kaha ha kupua vaka kumukava vamilongesele vusunga vuje vuli muli Yesu. **22** Vamilongesele kuseza vuntu vueni vua laja vuje vuakele naku miyoyesa muje mu muakele. Vuje vuntu vueni vua laja vavunongesele ha mashungu eni aje amakuli. **23** Visinganieka vieni vinapande kupua via viha. **24** Kaha munapande kuzala vuntu vua vuha vuje vuva napanga mu cifua ca Njambi. Ovu vuntu vua vuha vunapu vua vusunga cikuma na kulela. **25** Nankuma keti muhandeke makuli naua! Muntu na muntu napande kuhandeka vusunga kuli mukuavo omuo yetu tuva voshe tunapu vilio via mu muvila ua Kilistu. **26** Nga muniengua keti mutave kuniengua kueni cimituale ku vupi. Kaha keti mutokese litangua mu kuniengua lika kuahi. **27** Ketu mutave kuhana Satana muhela. **28** Muntu uje uevile kapandele naua kuiva vuno honi aputuka kuononoka na kupanga cikuma linga akale nacimo ca kukuasa vihutu. **29** Ketu mulikuasese mezu akupihia omuo muhandeka, vuno honi likuaseseni mezu acili aje asakutunga vantu kuya kuli vivana honoua ngeci viose vimuhandeka vikapue viacili kuli vaje viose vamitolilila. **30** Kaha ketu munienguese Cimbembesi ca kulela ca Njambi. Omuo Cimbembesi ca kulela ca Njambi capua cimueso ca Njambi ca cakumuesa ngue muakundama kuli ikeye. Cimbembesi ca kulela cinapu lishimbikaya ngeci omo litangua lia kumanusuila likeja kaha Njambi aka mipatula. **31** Humiseni kushasha kuoshe na vutenu. Ketu kukale na kulicokota cipue kulituka umo na mukuavo na matumbe amapi mukati keni.

32 Vuno honi pueni vaka ngozi na vaka cikeketima kuli umo na mukuavo. Lisambueseni umo na mukuavo ngue muana misambuesa Njambi muli Kilistu.

5 Muapande kutemunuisa Njambi omuo muapua vana vendi vakumuya ku mutima. 2 Yoyeni vuyoye vua cizango ngue omo Kilistu ua tuzangele na kulilambuilda ikeye vavenia hali yetu ngue nkombelo ya luengo luacili. 3 Ketu muhane vakueni visinganieka via kuhandeka ngue kuli vupangala, viuma via mazilo na lizangamena hhakati keni, muafua viuma evi keti viacili kupanga ku vantu va Njambi. 4 Ku muapandele kuhandeka mezi ashuamua cipue a vulema ku vantu cipue kuhandeka likehelela lia mazilo. Evi keti viuma viacili kuli yeni vuno honi munapande lika kusantsela Njambi. 5 Muazivuka ngueni uoshe alinga vupangala, cipue muntu ua mazilo cipue ua lizangamena kakasuana ku Vumuene vua Kilistu novu vua Njambi. Uoshe alinga lizangamena alemesa tumponia. 6 Ketu mutave umo amikuisse na mezi a mupulungua, omuo ha viuma evi vukalu vua Njambi vukakala hali vaje vaka kujeneka kuononoka. 7 Ketu mulipandakane na vije viva kalingi vantu vacifua canga cije 8 Ha ntsimbu imo muakele mu milima vuno honi omuo munapu mu vantu va Muene muli mu ceke. Munapande kuyoya ngue vantu vali mu ceke. 9 Ceke cikeco cikakuneha kuteja kuakama ca kusungama na vusunga. 10 Uaneni vije vivuahesela Muene. 11 Ketu muambateko mutambela ku viuma viangoco vije viva kalingi vantu, viuma vije vinakundama ku milima vuno honi vishololeni ku ceke. 12 Cinapu ca shuamua cipue kuhandeka viuma vije vivalinga mu vushueke. 13 Omo viuma vioshe visholoka mu ceke, ambahoni vusunga vuacifua cavia vusholoka, 14 muafua omo ceke cisholola cuma cije cuma

cikeco cipua ceke. Omu mukemuo vahandeka nguavio: “Eni vaka kukosa hindukeni Sangukeni muhume kuvutsi, Kaha Kilistu akatuila ceke cendi hali yeni.” **15** Nankuma, zangameni mu mulina kuyoya. Ketu muyoye ngue vaka kuhona mana vuno honi ngue vaka mana. **16** Pangese ni muacili vintsimbu vije mulinavio, omo matangua ano anapu a mapi **17** Ketu mupue ngue vilema, vuno honi uvuisiseni vije viazanga Muene ngeci mucipange. **18** Ketu mupende na viniu vije viasa kumipihisa, vuno honi taveni Cimbembesi ca Njambi cimipangese. **19** Handekeni umo na nukuavo na mezi a miaso ya Visamo na miaso yakulela. Imbeni miaso na kushangazala kuli Muene mu mitima yeni. **20** Ntsimbu yoshe santseleni kuli Njambi tatetu mu viuma vioshe mu lizina lia Muene Yesu Kilistu. **21** Lihaneni umo na mukuavo muafua muka singimika Kilistu. **22** Yeni Vampuevo lihaneni kuli vamala veni, ngue kuli Muene. **23** Yala ali na mpoko hali mpuevo yendi, ngue omo Kilistu ali na mpoko ha cikungulukilo. Kilistu vavenia ikeye muyoyesi ua cikungulukilo uje ukeuo muvila uendi. **24** Vampuevo vanapande kulihana kuli vamala vavo mu vioshe, ngue cikungulukilo mucikalihana kuli Kilistu. **25** Eni vamala, zangeni vampuevo veni ngue Kilistu mua zangela cikungulukilo, kaha uahanene muono uendi hali cikeco. **26** Ualingile evi mukulelesa cikungulukilo ha kucikusha mu mema na mezi a Njambi. **27** Uatsile kulinga cikungulukilo cimane ku mesho endi mu vumpau vuaco vuoshe, kuakuhona katoma cipue kapenga kamo cipue ceka ha viuma evi, vuno honi mukulela cipue mukuhona mulonga. **28** Mukemuo naua vamala vanapande kuzanga vampuevo vavo ngue muva kazange mivila yavo vavenia. Yala uje azanga mpuevo yendi alizanga ikeye vavenia. **29** Naumo uahi uazinda muvila uendi vavenia. Vuno honi aulisa

naku ulela ngue Kilistu vene muakalingi ku cikungulokilo, **30** omuo tunapu vilio via muvila uendi. **31** Ngue muvanasoneka mu visoneka nguavo, “Mukemo yala akaseza ishe na ina naku lipandakana na mpuevo yendi, kaha voshe vavali vakapua muvila umo.” **32** Kuli cisinkiko cakulova ca vusunga mu visoneka evi, njili nakuhandeka hali via Kilistu na cikungulukilo. **33** Vuno honi cinenika yeni naua, yala uoshe napande kuzanga mpuevo yendi ngue mualizanga ikeye vavenia, kaha mpuevo uoshe napande kusingimika yala liendi.

6 Yeni vana ononokeni kuli visemi veni muafua muakundama kuli Muene. Eci cikeco cuma cacili kucilinga. **2** “Singimika isho na noko.” Eli likelio Lishiko lia kulivanga muje lije Njambi uakulaheselemo cuma cimo. **3** Eci cikeco cakulahesele, “Nga usingimika visemi vove viuma vioshe vipua viacili kuli yove mu vuyoye vuove kaha ukayoya ntsimbu yakama muno mu lifuti.” **4** Eni visemi keti muyandese vana veni. Omo muvalela valongeseni mu vilongesa via Muene. **5** Eni vangamba, ononokeni vamiene veni va hano ha lifuti. Lingeni eci na mitima ya kasingimiko kavusunga, ngue vene mulina kupangela Kilistu. **6** Lingeni eci keti omo valina kumitalelela, muafua mutonda kuvuahesa ku mitima yavo, vuno honi na mitima yeni yoshe lingeni vije viatonda Njambi, ngue vangamba va Kilistu. **7** Lingeni vipangi vieni via vungamba nakujolela, ngue mulina kupangela Muene, keti ngue vantu. **8** Zivukeni ngueni Muene akafueta muntu na muntu, cipue ngamba cipue ua kupatuka, ha vipangi viendi viacili viali. **9** Neni vamiene, lingeni naua cuma cimo kuli vangamba veni muku vapangesa muacili, keti muva teuese. Zivukeni ngueni yeni na vangamba veni muvavoshe muli kuli Muene umolika ali muiilu, uje kakele nacivembulu. **10** Hakumanusuila, koleseni

muli Muene na mu nzili ya vukama vuendi. **11** Zaleni ku vitua
 vioshe vije Njambi nami hana linga cimiasiuise mukukolesa
 mukulua na matumbe a Satana. **12** Yetu kutuesi na kuluisa
 vantu vuno honi tuli na kulua na vimbembesi via nzili via ha
 vuntanga ntanga, vaka kushika, vaka mpoko na vinzili ya ha
 mavu ya milima. (aiōn g165) **13** Hacuma eci zaleni vitua vioshe
 via Njambi, kaha omo litangua lia vupi likeja cika miasiuisa
 kuliamera ku citozi kaha cipue muna manusula kuliamera hanga
 mukemana mbe. **14** Kaleni na kulivuahelela na vusunga ngue
 muiva umuna likutilila mu vimbunda. Zaleni kulongua cije cikeco
 cikapua ngue cuma ca kuohiela ntulo ya ku mivila yeni. **15** Zaleni
 mu vinkaku vije vinapu ngue ciyulo cije cihuminina ku muzimbu
 uacili vije vikamikuasa kuimana mbe mu nzita. **16** Ntsimbu
 yoshe ambateni lutsilielo ngue ntelo. Hali evi lika mukasa kuzima
 mivi ya tuhia ije yali na kuasha Satana. **17** Ambateni kuovoka
 kupua litepa lienii na lizi lia Njambi ngue mukuale uje uvana
 mihana ku Cimbembesi. **18** Lombeleni mu kulinga viuma evi,
 lombeni vukuasi kuli Njambi. Ntsimbu yoshe lombeleni ngue
 omo Cimbembesi mu cimituamenena. Mu cifua eci pueni vakuli
 vuahelela kaha keti muecele. Lombeleni ntsimbu yoshe ha
 vantu voshe va Njambi. **19** Nange naua munjikundikeko, linga
 Njambi anjihane mezi acili omo njihandeka linga njambulule
 na ku simpa na kusholola vushueke vua muzimbu uacili. **20**
 Njimu kakuimanena ua Kilistu linga njambulule ou muzimbu
 uacili cipue vene njili mu kamenga. Lombeleni linga njisimpe mu
 kuhandeka ngue mucina fuilamo. **21** Njili nakutuma kuli yeni
 Tatikikase muanetu ituazanga naua ngamba yetu uakulongua
 mu vipangi via Muene! Akamihana muzimbu uoshe uahali yanga
 mutantekeye ngueni vati njina hindukilamo **22** Omu mukemo njili

nakumutuma kuli yeni, linga akamileke vati yetu voshe mutuna hindukila na kukolesa mitima yeni. **23** Njambi tatetu na Muene Yesu Kilistu vahane kuli yeni vaka kutsiliela ciyulo na cizango mu kutsiliela. **24** Cikeketima ca Njambi cikale na voshe vaje vazanga Muene uetu Yesu Kilistu na cizango ca ku miaka yoshe.

Filipu

1 Kuhuminina kuli yange Paulu na Timateo, vangamba va Kilistu Yesu, Ku voshe vantu va Njambi muli Kilistu Yesu vaje vali ku Filipu, hamo na vantuama na vakuasi va cikungulukilo: **2** Kavumbi na ciyulo vikale kuli yeni vije vihumina kuli Njambi Tatetu na Muene Yesu Kilistu. **3** Njikatsantsela Njambi yange mu vintsimbu viose vije njikamianuka. **4** Mu malombelo ange oshe hali yeni voshe, njikalombela na nzoleda, **5** kutsatsela muje mutunapangela hamo mu vipangi via muzimbu uacili kuhuma ha litangua lia kulivanga nakuheta kulelo. **6** Cilivene njatantekeya nguange uje uaputukile cipangi cacili muli yeni akacituaeleleaho nakukufua ha litangua lia Yesu Kilistu. **7** Canjipande yange kuvua ngacije hali yeni voshe, omuo njamihaka ku mutima uange, omuo yeni voshe muli hamo nange mu kavumbi, mu viose, cipue njili mu kamenga, cipue mukuamena na mukukolesa muzimbu uacili ngoo. **8** Omuo Njambi ikeye mukaleho uange uje atantekeya muje vati njimitonda yeni voshe na cizango cije cihuminina kuli Kilistu Yesu. **9** Kaha eli likelio lilombelo liange nguange cizango ceni cituaeleleho mukukola cikuma, na mana nakumona ca vusunga, **10** linga muase kumona viacili nakupua vakulela nakuhona kapayo ha litangua lia Kilistu, **11** mukashula na vushuka vuacili vuje vukeja kuhitila muli Yesu Kilistu ku vumpau nakushangazala ca Njambi. **12** Njitonda yeni vavusamba vange mutantekeye ngeci vije vinalingua kuli yange vinakuasa kutuala muzimbu uacili kulutue. **13** Ha cuma eci linga vaka kuniunga lipela na voshe vatantekeye ngeci njili mu kamenga omuo ya Kilistu. **14** Kaha vaka kutsiliela vavengi vanakolesa muli Muene omuo ya kukala kuange mu kamenga, kaha vanasimpi cikuma mukuambulula lizi lia Njambi kuakuhona

lio. 15 Vamo cilivene vambulula Kilistu na lifuua na vimpata, vuno honi vamo na cizango cacili. 16 Ava vakukotokela vacilinga omuo ya cizango, vatantekeya ngeci yange vananjihaka mu kamenga omuo yakuamena muzimbu uacili. 17 Ava vakulivanga vambuluile Kilistu na cimbembesi ca kulihalesa, keti mu vusunga vuno honi valinakuyongola ngeci vavuezeleleko ku tuyando tuange omuo njili mu kamenga. 18 Kaha vatihoni? Muli ili yoshe ngila, cipue mu kulikuisa cipue mu vusunga vumbanda lika valinakuambulula Kilistu, kaha ha cuma eci njivuahelela. 19 Cilivene, kaha njikavuahelela. Omuo njatantekeya nguange kuhitila mu malombelo eni nakukuasa ca Cimbembesi ca Yesu Kilistu vikanjipatula. 20 Cizango cange cakama na kutsiliela cange ngeci kunjikevu shuama vuno honi nakusimpa coshe hano na vintsimbu vioshe Kilistu vakamuhana kasingimiko mu muvila uange, cipue mu kuyoa cange cipue mu kutsa cange. 21 Omuo kuli yange kuyoya cinapu Kilistu, kaha kutsa cinapu nganio. 22 Nga muono hanga ucikala mu muvila, kaha eci cilumbununa vipangi viacili hali yange. Kaha tahi kunjasa kuhandeka cuma muka njapande kuhangula. 23 Vananjipalakana ku viuma evi vivali. Cizango cange cinapu kuya nakukala na Kilistu, eci cikeco cinahiana cikuma. 24 Vuno honi cakama cikuma omuo yeni, nga kunjaciyoya tahi. 25 Njatantekeya muacili cuma eci, nankuma njatantekeya nguange njikakala nakutualelelaho neni voshe, omuo yakuvuezelela ceni nakuvuahelela mu lutsilielo, 26 ngeci muli yange mukase kulihalesa kuje kuneha vumpau muli Kilistu Yesu omuo yakuija cange naua kuli yeni. 27 Kaha katumamesi keni mu vuyoye kapue lika kaseho ya muzimbu uacili ua Kilistu linga hamo njikeja nakumimona cipue hamo njiuahiko, njikevue nguavo muakolesa mu cimbembesi cimo lika, na mana amo aje

atsiliela noku noku omuo ya lutsilielo lua muzimbu uacili, **28** keti mukale na liova lia vitozi veni. Eci cikeco cimueso kuli vakevo ngeci mukavahiana, vuno honi ya kuovoka ceni cije cihuminina kuli Njambi. **29** Omuo vanamitumbilaco nguavo omuo ya Kilistu, kumukatsiliela lika vuno honi naua mukayanda omuo yendi, **30** neni muakundama ku nzita ije muamuene njakele nayo, naua hangavene ikeyo ije muli nakuivua injicili nayo.

2 Kaha nga kuli kulikolesa kumo muli Kilistu, kaha nga nakuzembeleka kumo kuhuma ha cizango cendi, kaha nga muli nakulitombola kumo muli Cimbembesi, nga ngozi imo cipue nga kulitetela, **2** kaha njipuiseni uakuvuahelela mukukala na mana amo, na cizango cimo, nakupua umo mu cimbembesi na mana amo. **3** Keti mulinge cuma cimo na viyongola via cipululu cipue nakulishasha, vuno honi mukulikehesa kaha ambateni vakueni muvulemu kupulakana yenii vavenia. **4** Ketii mukale lika kulivuahalesa yenii vavenia vuno honi lingeni vije vivuahelesa na vakueni naua. **5** Kaleni na mana aua mukati keni, aje anapu eni muli Kilistu Yesu: **6** Uje cipuevene uakele mu cifua ca Njambi, vuno honi kayonguele kupua hamo na Njambi cuma cakukakateya. **7** Vuno honi ualipuisile ikeye vavenia uakuhona seho, ualiambatele ngue ngamba, kaha uasemukile mucifua ca vuntu. **8** Omuo uakele mucifua ca vuntu, ualikehesele ikeye vavenia nakuononoka noho kutsa, cipue vene ha kutsa ca ha cilindakano. **9** Nankuma, Njambi namujundula cikuma nakumuhana lizina lije lili helu lia mazina oshe, **10** linga ha lizina lia Yesu livuli lili lioshe likatsikama, mulu, na ha mavu, na muntsi lia mavu, **11** kaha na ndaka ili yoshe ikambulula nguayo Yesu Kilistu ikeye Muene, ku vumpau vua Njambi Tate. **12** Nankuma, vacizango cange,

ngue mumuno nonokelamo ntsimbu yoshe, nkuma hano honi,
 keti lika omuo njiliko vuno honi cikuma kuma nganjiuahiko,
 pangeleni kuovoka ceni na liova nakujujukua. **13** Omuo Njambi
 alinakupanga muli yeni, linga mukale na cizango nakupanga
 ha cipangi cendi cacili. **14** Pangen viuma viose kuakuhona
 kulinienieta cipue vimpata, **15** linga mukapue vakuhona kapayo
 nakusamba, vana va Njambi vakuhona kapayo mukati ka cikota
 ca lizangamena na makuli. Hali vakevo mukaviakuma ngue
 vieke ha mavu, **16** muka kakateye ku lizi lia muono, linga ha
 litangua lia Kilistu njikalihalesa nguange nzili yange na vipangi
 viange kuviaile muangoco. **17** Cipue vene nga vanjitila ngue
 viakunua ha nkombelo yakukombeleda lutsilielo lueni, njivuahelela
 nakujolela neni voshe. **18** Mumolika vene neni naua munapande
 kuvuahelela nakujolela nange. **19** Njatsiliela muli Muene Yesu
 kutuma Timateo kuli yeni vuavuno linga akunjivuahelese na
 muzimbu uakuhuma kuli yeni. **20** Kunjesi naueka uakulifua
 ngue ikeye, uje asa kushoshomua cihindu ceni. **21** Voshe
 valinakulimuena vije vivatonda vakevo vavenia, keti vije viatonda
 Yesu Kilistu. **22** Vuno honi muatantekeya vati Timateo muje
 muanalisholola vukaleho vuendi, ngue muje muana muakapanga
 na ishe, mukemo muanapanga hamo nange mu muzimbu uacli.
23 Nankuma, njatsiliela kumutuma vuavuno kuya muje viuma
 muvikanjendelamo. **24** Kaha njatsiliela muli Muene nguange
 nange naua vuavuno njija. **25** Njasinganieka nguange cinapande
 kutuma Epafolonditusi kuli yeni, uje ikeye muanetu na muketu
 mutukapangela na muketu lisualale, ikeye kanganda keni na
 mukuasi ku vipangi viange. **26** Ikeye uamitonda cikuma yeni
 voshe, kaha nashoto mutima omuo munevu nguavo navavalele.
27 Cilivene navavalele, nakutonda kutsa. Vuno honi Njambi

nakala na cikeketima hali ikeye, keti lika hali ikeye vuno honi na hali yange naua, nakunjitetela linga keti njikale na vusiua ha vusiua. **28** Nankuma, njili nakutonda cikuma kumutuma linga muakuvuahelele omo muakumumona naua, linga nange naua keti njishote mutima. **29** Nkuma mutambuleni muli Muene na nzoleda yoshe, nakuhana kasingimiko kuli vamala vangacije, **30** omuo natondele kutsa ha vipangi via Kilistu nakuhaka muono uendi muvukalu linga amanese vipangi vieni kuli yange.

3 Mukumanusuila, vamuanetu, joleleni muli Muene. Kunjesi nashuama yakusonekela kuli yeni vuima viakulifua, kaha eci cimikuasa yeni. **2** Litengeni kuli vaje vaka kulinga vupi, vaje tutali, litengeni kuli vaje vaka kunongesa ntsitu. **3** Omuo yetu tuapua vakulovoka va vusunga, vaje valemesa Njambi mu Cimbembesi, na vumpau muli Kilistu Yesu. Kaha kutuekutsiliela mu vuntu. **4** Cipue vene yange vavenia njili na cuma cakutsiliela mu vuntu. Nga kuli umo asinganieka nguendi ali na cuma ha kutsiliela mu vuntu, kaha yange njili naviavingi. **5** Kutuhuka ha litangua lia mucitanu na atatu, ku vantu va Isaleli, ku muyati ua Mbenjamine, Kahevelu uakusemuka ku Vahevelu, ngue ku lishiko lia Kafaliseo, **6** ngue ntuima yakama mukupakesa cikungulukilo, ngue ku vusunga vua lishiko kuakuhonoua mulonga. **7** Vuno honi viuma vioshe via nganio vije njakele navio, njavitandele kupua viangoco omuo ya Kilistu. **8** Cilivene njilinakutanda vioshe kupua viangoco omuo ha seho yakama ya kutantekeya Kilistu Yesu Muene uange. Omuo yendi njinamono viuma vioshe kupua viangoco nakuvitanda viakuhona seho linga njinganiale Kilistu **9** nakukala muli ikeye, linga keti njikale na vusunga vuange lika vuje vuakundama ha lishiko, vuno honi vuje vuahitila mu lutsilielo muli Kilistu, vusunga vuje vuhuminina kuli Njambi vuje

vuakundama ha lutsilielo. **10** Linga njitantekeye Kilistu na nzili ya kusanguka cendi, na kulipangela tuyando tuendi nakupua ngue ikeye mukutsa cendi, **11** linga nga casiua hamo vaka njisangule ku vatsi. **12** Ketu ngue nguavo njinahiana laja cuma eci cipue nguavo njinalele laja houe. Vuno honi njilinakutualelelaho linga njicipuise cange, omuo Kilistu Yesu nanjipuisa uendi. **13** Vamuanetu, kunjekusinganieka nguange njacipuisa cange, vuno honi cuma cimo njilinakulinga eci, kusuva viakunima nakutualelelaho na vije vilikulutue. **14** Njilinakutualelelaho lutue linga njiuane vuana vuje Njambi nanjisanena cikuma kuhitila muli Kilistu Yesu. **15** Yetu vaje tunakolo mu mana tunapande kukala na mana acifua eci, kaha nga mu vintsimbu vimo tusinganieka viakuliseza, kaha Njambi akacisholola naua kuli yeni. **16** Tuyeni lika tukakateye mua vusunga kuli vije vitunauana. **17** Vamuanetu, lipandakaneneni hamo mu kunjitemuinina, hakeleni mana kuli vaje vayoya ngue muje mutualingile yetu. **18** Omuo ngue muje munjamilekesele laja vintsimbu viavingi na hano vene njimilekesa naua honi na misozi nguange, yoyeni ngue vitozi va cilindakano ca Kilistu. **19** Mamanusuililo avo akapua akunonga, njambi yavo ikeye mazimo avo na vumpau vuavo vuli mu shuama yavo, na mana akusinganieka via mavu lika. **20** Vuno honi yetu vukalo vuetu vuli muilu, kaha hali vukevuo tulina kuvandamena Musoyesi, ikeye Muene Yesu Kilistu, **21** uje akatengulula mivila yetu ya kutsa yakuzeya kupua ngue muvila uendi ua vumpau, na nzili ije ikamulingisa linga anehe viuma viose kuli ikeye vavenia.

4 Nankuma, vamuanetu, vaje vanjazanga nacishota mutima, nzolela yange na cilongo cange hanga vinemana ngoo muli Muene, vamuanetu vanjazanga. **2** Njilambelega Eundiya na

Sintike linga valitavasane muli Muene. **3** Kaha njikulomba nove naua mutuapangela hamo ua vusunga, kuasa ava vampuevo omuo vanapanga cikuma hamo nange mu vioshe mu muzimbu uacili na Kelemente na vaje voshe mutuapangelele hamo, vaje mazina avo ali mu livulu lia muono. **4** Joleleni muli Muene ntsimbu yoshe, naua njikahandeka nguange, joleleni. **5** Vantu voshe vatantekeye kalemeso keni. Muene alimuyehi. **6** Keti mushoshomue ha cuma cimo, vuno honi mu vioshe ha lilombe nakulihana nakutsantsela eceleni vije vimulomba vavitantekeye kuli Njambi. **7** Kaha ciyulo ca Njambi cije cipulakana kuvuisisa coshe, cikatulika mitima yeni na viyongola vieni muli Kilistu Yesu. **8** Mukumanusuila, vamuanetu, vioshe vije viavusunga, vioshe vije via kasingimiko, vioshe vije viakuvuaha, vioshe vije viakulela, vioshe vije via cizango, vioshe vije via kavumbi, nga kuli vucili, nga kuli vimo via seho kupulakana kushangala, kaha singaniekeni ha viuma evi. **9** Vioshe vije vimunalilongesa nakutambula nakuivua nakumona muli yange, vilingeni kaha Njambi ua ciyulo akakala neni. **10** Njijolela cikuma muli Muene nguange honi kumamanusuilo kunjihakela mana kueni cinahinduka, cilivene muakele nakunjihakela mana vuno honi kumuakele na ntsimbu yakucimuesa. **11** Keti ngue nguavo munjihandekevi kaha kuli vimo njinajena, omuo njinalilongesa, mu ngila yoshe njilimo, njinapande kupuisamo. **12** Njatantekeya muje mucafua kukala mukuzena, kaha njitantekeya muje mucafua kukala naviavingi, muli vioshe na mu vintsimbu vioshe njinalilongesa vushueke vuakumona viavingi cipue njala, viavingi kupulakana cipue mukuzena. **13** Njasa kulinga viuma vioshe kuhitila muli ikeye uje akanjitakamesa. **14** Capuile ngozi yeni linga tulipangele tuyando tuange. **15** Yeni vene vavenia vaka Filipu muatantekeya

ngueni hambangelo ya muzimbu uacili, omo njahumine ku
 Masendoniya, nacimo cahi cikungulukilo calipandakanene nange
 mukuhana na mukutambula kuvanga lika yeni. **16** Omuo cipue
 vene mu Tesalonika muanjitumine vukuasi vintsimbu viavingi. **17**
 Ketu nguavo njitonda vuana, vuno honi njitonda vushuka vuje
 vuvuezelela ku mbango yeni. **18** Njatambula fueto yakushula, na
 viavingi, njinapuisamo, ha kutambula vuana vuje vumuatumine
 ku Epafolonditusi, vuje vua mulambu ua mazi akunika luengo
 luacili, na nkombelo ije yatambula nakumuvuahelesa Njambi. **19**
 Kaha Njambi yange akamihana viose vije munazena kuya ku
 vufuko vuendi mu vumpau muli Kilistu Yesu. **20** Kuli Njambi yetu
 na Tatetu kukale vumpau miaka yose ya yaye! Amen. (aiōn
 g165) **21** Vihindu kuli vose vantu va Njambi muli Kilistu Yesu.
 Vaka kutsiliela ava vali nange vanamihana vihindu. **22** Vantu va
 Njambi vose kuno vanamitumu vihindu, cikuma kuma vaje vaku
 lipela lia Kayafase. **23** Kavumbi ka Muene Yesu Kilistu kakale na
 cimbembesi ceni.

Kolose

1 Kuhuminina kuli yange Paulu, kanganda ua Kilistu Yesu ku cizango ca Njambi, njili na Timateo muanetu. **2** Njili nakutuma ou mukanda kuli yeni vantu va Njambi vakulela na vamuanetu vakukonkama muli Kilistu ku Kolose: Kavumbi kuli yeni na ciyulo vije vihumu kuli Njambi Tatetu. **3** Ntsimbu yoshe tukatsantsela Njambi Ishe ya Muene uetu Yesu Kilistu, omo nga tumilombelela, **4** omuo tunevu lutsilielo lueni muli Kilistu Yesu na cizango cije cimulinaco ku vantu va Njambi vakulela voshe, **5** omuo ya kutsiliela cije civanamitulikila yeni muilu. Cije cimuevuile laja mu lizi lia vusunga, likelio lia muzimbu uacili **6** uje uneja kuli yeni, cilivene ha mavu oshe lilinakuima vushuka nakukola ngue muje mulilinakulingilamo kuli yeni vavenia, kuhuma ha litangua limuovuile nakuvuisisa kavumbi ka Njambi mu vusunga. **7** Ngue muje mumua lilongesele kuli Epafalase ngamba muketu uje ituazanga. Ikeye napu ntuama uakulongua ua Kilistu mu kutupangelako, **8** kaha ikeye uje natuleke cizango ceni cije cimuli naco mu Cimbembesi. **9** Kaha omuo ya cuma eci, hume ha litangua lije tuacuvuile, kutualikelele kumilombelela. Tukalombo nguetu linga mushule na mana a cizango cendi mu mana nakuvuisisa kuoshe vije cimbembesi cikhana, **10** linga muyoye vuyoye vuje vuatonda Muene, vuje vumuvuahelesa mu vingila vioshe, kuima vushuka mu vipangi vioshe vije viacili nakulivuezelela mu mana a Njambi. **11** Tukamilombelelako kuli Njambi linga amikolese na nzili yoshe, kuya ku nzili yendi yoshe ya vumpau linga mukale nalukakateya na kusimpa na nzolela, **12** nakuhana kutsantsela kuli Tate uje natupuisa linga tuase kukala na mutambela mukusuana ca vantu va Njambi vakulela mu ceke. **13** Natuhumisa ku nzili ya milima nakutuneha ku

vumuene vua Munendi uje yazanga, **14** muje muli ikeye mukemo mutunapatukila, cikeco kusambuesa ca vipi. **15** Kilistu ikeye cifua ca Njambi uje kekumoneka, ntuatua ua viakutanga vioshe. **16** Omuo kuhitila muli ikeye viuma vioshe vavitangele, via muilu na ha mavu, vije vitumona na vije kutumono, cipue matanda, cipue vinzili via vimbembesi, cipue vimiene, cipue vaka nzili yakama. Viuma vioshe vavitangele kuhitila muli ikeye kaha omuo ya ikeye. **17** Ikeye kuakele tele kanda viuma vioshe, kaha muli ikeye viuma vioshe viakala hamo. **18** Ikeye mutue ua muvila, cikeco cikungulukilo, ikeye maputukilo, ntuatua uakuhuma ku vatsi, linga ikeye akale na cihela cakulivanga mu viuma vioshe. **19** Omuo camuvuahelesele Njambi linga kushula cendi coshe cikale muli ikeye, **20** kaha kuhitila muli ikeye linga anehe viuma vioshe kuli ikeye nakulikonekela, cipue ha mavu cipue muilu, hakulinga ciyulo kuhitila ha maninga aje ahitile ha cilindakano cendi. **21** Kaha yeni, vaje ha ntsimbu imo muakele kulahako na Njambi nakupua vitozi vendi mu mana eni omuo ya viuma viavipi vije vimualingile. **22** Vuno honi nalisambuesa neni kuhitila mu muvila uendi ua vuntu ha kutsa cendi, linga mupue vakulela nakuhona kapayo nakuhona mulonga kuli ikeye, **23** kaha nga mutualelelaho mu lutsilielo, nakukola na lukakateya, cakuhona kuhuma ku kutsiliela ca muzimbu uacili uje muevuile, uje uvanambulula ku cikutanga coshe cije cili muintsi lia melu, kaha na cije yange, Paulu njapuile ngamba. **24** Honi njivuahelela mu tuyando tuange omuo yeni, kaha mu vuntu vuange njimanusula vije vinahonua mu tuyando tua Kilistu omuo ya muvila uendi, uje ukeuo cikungulukilo, **25** cije canjilingisile linga njipue ngamba kuya ku cipangi ca vusunga cije civanjihanene omuo yeni, linga lizi lia Njambi valitantekeye muakushula, **26** vushueke vuje

vuvashueka ha miaka yaingi na ku vikota vioshe vuno honi vanavusholola ku vantu vendi va Njambi vakulela. (aiōn g165)

27 Kuli vakevo Njambi uahanguile linga vatantekeye muje vati vukama vua vufuko vua vumpau vua vushueke ovu hhakati ka vaje keti Vayunda, vuje vukevuo Kilistu uje ali muli yeni, cikeco kutsiliela ca vumpau. 28 Ikeye uje tuli nakuambulula, kunangula muntu ali uoshe nakulongesa muntu ali uoshe mu mana oshe, linga tupuise muntu uoshe kupua uakukola muli Kilistu. 29 Omuo yeci njilinakupanga cikuma, nakuhundangana na nzili yoshe ije Kilistu akapangesa muli yange.

2 Omuo njitonda yeni linga mutantekeye muje vati njikahundangana cikuma omuo yeni, kaha omuo ya vaje vali ku Laondisiya, kaha na omuo ya voshe vaje kanda vamone cihanga cange, 2 linga vasimpise mitima yavo oku vali hamo mu cizango, linga vakale na vufuko vuoshe vua kuvuisisa coshe ca vusunga na mana a vushueke vua Njambi, akeuo Kilistu, 3 uje muli ikeye mukemo vashueka vufuko vuoshe vua mana na mangana. 4 Njihandeka eci linga naumo uahi amikuisse na vihandeka via makuli cipue vene vivuike vati muacili. 5 Omuo cipue vene njiuahiko mu vuntu, vuno honi njilineni mu cimbembesi, nakuvuahelela mukumona katumamesi keni nakukolesa ca lutsilielo lueni muli Kilistu. 6 Nankuma, ngue muje mumunatambula Kilistu Yesu kupua Muene, ngeci vene tualeleniho kuyoya muli ikeye, 7 mizi yeni itandele nakutunga muli ikeye nakukolesa mu lutsilielo, ngue muje vene muvamilongesele, nakushula mukutsatsela. 8 Taleni ngeci naumo uahi akamipuisse vandungo na mana endi a vuntu na makuli angoco, aje ahuma ku vilongesa via vantu naku vimbembesi via hano ha mavu vije vilinakuyula kaha keti ngue kuya kuli Kilistu. 9 Omuo muli ikeye

kushula coshe ca vunjambi mukemo muvuakala mu muvila, **10**
 kaha neni munapu vakushula na muono muli ikeye, uje ikeye
 uapua mutue ua lishiko lioshe na nzili yakama. **11** Muli ikeye
 naua mukemo mumualovokele nakulovoka cije keti ca mavoko,
 ha kuhumisa muvila ua tsitu mu kulovoka ca Kilistu, **12** kaha
 vamitsindile hamo nendi mu kumimbuitika, naua vamisanguile
 hamo nendi kuhitila mu lutsilielo kuya ku vipangi via Njambi,
 uje uamusanguile ku vatsi. **13** Kaha yeni, vaje vatsile mu vipi
 nakuhona kulovoka ca ku tsitu yeni, Njambi naminehe ku muono
 hamo nendi, mukutukonekela yetu ku vipi vietu vioshe, **14**
 uahumisile visoneka via mulonga uetu na mashiko avio, kaha
 eci uacihumisile hakucimbombotela ha cilindakano. **15** Kaha
 hakuvahumisa nzili na vinzili viakama, uavapuisile cimueso ku
 vivunga, uavahianene ha cilindakano. **16** Nankuma, keti muecele
 muntu ali uoshe amisompe mukumihula ha viakulia na viakunua
 cipue kuya ku viuano, cipue ku ciuano ca kutentama ca ngonde,
 cipue via litangua lia sapalalo. **17** Evi vikevio lika cimbembe
 ca viuma vije vili nakuija, vuno honi vusunga vuakundama kuli
 Kilistu. **18** Ketu muecele muntu ali uoshe amihonouese, uje
 alisholola ikeye vavenia kupua uakama na kulemesa tungelo,
 omuo ha vimona vimo vije ahandeka hakulikehesa ca makuli
 omuo vantu va cifua cangacije vakalihalesa na viyongola
 viavo via vuntu, **19** kaha vanalikela kukakatela kuli Kilistu, uje
 napu mutue ua muvila. Uje kuli ukeuo muvila uoshe vanaulisa
 nakuukuatesa hamolika kuhitila mu manunga na vusoso, kaha
 uli nakukola ngue muje muatondelamo Njambi linga ukolemo. **20**
 Nga yeni muatsile na Kilistu ku vimbembesi vije vili nakuyula
 via hano ha mavu, kaha vika mulinakuyoya ngue hanga mucili
 mu vaka mavu? Vika muli nakulihanena ku mashiko avio

nguavio, **21** “Keti mukuete eci! Keti mumakele cije! Keti mukuete cije”? **22** Evi vioshe vilumbununa viuma vije vikanongo hanima yakuvipangesa, kuya ku mashiko na vilongesa via vuntu. **23** Evi cilivene visholoka kupua viakukundama ku mana mukusindiya cavo cakulemesa nakulikehesa ca makuli nakuyandesas mivila, vuno honi akeuo kuesi na seho mukuvindika mashungu a ku muvila.

3 Ambahoni nga vanamisangula hamo na Kilistu, kaha tondeni viuma vije vili kuilu, kuje kukeko kuali Kilistu, natumama ku livoko lia cilio lia Njambi. **2** Hakeleni mana eni ku viuma vije vili kuilu, keti ku viuma vije vili ha mavu. **3** Omuo muatsile, kaha muono ueni vanaushueke na Kilistu muli Njambi. **4** Omo Kilistu uje ikeye muono uetu akasholoka, ambahoni neni naua mukasholoka nendi mu vumpau. **5** Nankuma, tsiheni vije vinapu via mavu muli yeni, vije vikevio via vupangala, kuhona kulilelesa, mashungu, mashungu a mapi na cipululu, cije cikeco vene kulemesa tumponia. **6** Omuo ya viuma evi, vutenu vua Njambi vuli nakuija. **7** Mu viuma evi ha ntsimbu imo muendelemo, omo muakele nakuyoyela muli vikevio. **8** Vuno honi hano honi munapande kumbila kuti viuma evi via kuniengua, vutenu, cizindo, kutuka na mezi a mapi kuhuma mu kanua keni. **9** Keti mulikuisse umo na mukuavo, mukumona ngeci munombila vuntu vualaja na vilinga viauo, **10** kaha munazala vuntu vuavuha, vuje vuvanapuisa vua vuha mu mana a cifua ca liavenia samatanga. **11** Hano kukuesi Cingelengu cipue Ciyunda, vakulovoka cipue vakuhona kulovoka, mihuza, vipapoke, ndungo na uakupatuka, vuno honi Kilistu napu ua voshe kaha naua mu vioshe. **12** Ambahoni, zaleni ngue vantu vakuhangula va Njambi, vakulela na vakuzanga, cikeketima, ngozi, kulikehesa, kuholoka nakusimpa, **13** kulikonekela umo

na mukuavo, kaha nga umo alina ciniengo hali mukuavo, kaha lisambeseni umo na mukuavo, ngue muje Muene nasambesa yeni, neni naua munapande kusambesa. **14** Kaha helu lia vioshe evi hakeleniho cizango, cije cikakutila viuma vioshe hamoloka mu vumo vuacili. **15** Kaha eceleni ciyulo ca Kilistu ciyule mu mitima yeni, kuje cilivene vamisanene kupua muvila umolika. Kaha mupue vakuntsatsela. **16** Eceleni lizi lia Kilistu likale muli yeni cikuma, longeseni nakulinangula umo na mukuavo mu mana oshe, kaha imbeni miaso yakuntsenkulu, na miaso, na miaso ya cimbembesi nakuntsatsela mu mitima yeni kuli Njambi. **17** Kaha vioshe mulinga, mu lizi cipue mu vilinga, vilingeni vioshe mu lizina lia Muene Yesu, nakuhana kuntsatsela kuli Njambi Tate kuhitila muli ikeye. **18** Vampuevo, lihaneni yeni vavenia ku vamala veni ngue mucinailamo muli Muene. **19** Vamala, zangeni vampuevo veni, kaha keti mupue vakutenuka kuli vakevo. **20** Vana, ononokeni visemi veni mu vioshe, omuo eci cikeco civuahelesa Muene. **21** Visemi va vamala keti muputuke vana veni, ketingoconi vapihilila ku mitima yavo. **22** Vandungo, ononokeni kuli vaje vanapu vimiene veni va ha mavu mu vioshe, keti lika kuvanga kuvali vamimona, ngue vantu vaje vakakutonda lika kuvuahelesa vakuavo vantu, vuno honi cipuevene muli likalieni mu mitima yeni, omuo yakuivuila Muene liova. **23** Mu vioshe mulinga, pangeni na mutima umo, ngue muli nakupangela Muene keti vantu, **24** okumuatantekeya ngueni kuli Muene kukeko mukatambula vusuana kupua ngue vuana vueni, omuo mulinakupangela Muene Kilistu. **25** Omuo uje muka kupanga via vipi vakamufueta naua via vipi vije vianapanga, kaha kukuesi civembulu.

4 Vimiene, lingeni muacili na vusunga kuli vandungo veni, omuo neni muatantekeya naua ngueni muli na Muene mulu. **2** Tualeleniho nalukakateya mu malombelo, kaha taleleleni oku mulombela nakuntsatsela kuli Njambi. **3** Kaha tulombeleleni netu naua, linga Njambi atushokuelele ngila ya lizi linga tuambulule vushueke vua Kilistu, lije omuo lialio ngeci njili mu kamenga, **4** lombeleni linga njiliambulule muacili ngue muje munjinapande linga njilihandeke. **5** Pueni vakuzangama kuli vije mulinga hhakati ka vaje vakakuhona kutsiliela, pangesen ntsimbu yoshe ije muli nayo. **6** Eceleni vije vimuhandeka ntsimbu yoshe vipue via kavumbi, viakushutuka ngue muongua linga mutantekeye muje vati mukasa kukumbulula muntu ali uoshe. **7** Taikikase akamileka vioshe via cihindu cange, ikeye napu muanetu ua cizango kaha uapua muka kupanga uakulongua na mukuetu ngamba muli Muene. **8** Njinamutumu kuli yeni omuo yevi vene, linga mutantekeye muje vati tulimo kaha naua linga akusimpise mitima yeni, **9** kaha alinakuija na Onesimasi, muanetu uakulongua uje uacizango, uje napu umo ueni. Vakumileka vioshe vije vilinakulingiua kuno. **10** Alisitakase mukuetu uje unjilinendi mu kamenga natumu vihindu kuli yeni, kaha na Mako mpanji ya Mbanambase. (Uje yeni munatambula laja vishika via ikeye, nga eja kuli yeni, mutambuleni), **11** kaha Yesu uje ivatumbula naua nguavo Yusitase, nendi naua ali nakutuma vihindu. Ava vakevo lika Vayunda hhakati ka vakuetu mutukapangela omuo ya vumuene vua Njambi, kaha vanapu vakevo vaje vanjinasimpila. **12** Epafalase, uje napu umo ueni, ngamba ua Kilistu Yesu, natumu vihindu kuli yeni, ntsimbu yoshe akamianuka mu malombelo endi cakuhona kuhuima, linga mukolese nakushula mu vusunga mu cizango coshe ca Njambi. **13** Omuo nange njihana vukaleho

hali ikeye ngeci napanga cikuma omuo yeni na omuo ya vaje
vali mu Laondisiya na mu Halapolise. **14** Luka cimbanda uje
uacizango na Ndemase vanatumu vihindu. **15** Haneni vihindu
viange kuli vamuanetu vaje vali ku Laondisiya, na kuli Nifa na
cikungulukilo cije cili mu njivo yendi. **16** Kaha omo ou mukanda
nga vanamanusula kuutanda hhakati keni, kaha naua utandeni
na mu cikungulukilo ca ku Laondisiya, kaha naua moneni
ngeci mutanda uje mukanda uhuma ku Laondisiya. **17** Kaha
handekeni kuli Akipase ngueni, “Tala ngeci ushulisise cipangi
cije ciunatambula muli Muene.” **18** Yange, Paulu, njilinakusoneka
aua mezi a vihindu na livoko liange vavenia. Anukeni malenge
ange. Kavumbi kakale neni.

1 Tesalonika

1 Mukanda ua kuhuma kuli Paulu na Siluvanasi na Timateo. Ku vantu va cikungulukilo ca mu Tesalonika, vaje vanakundama kuli Njambi Tate na Muene Yesu Kilistu. Kavumbi na ciyulo vikale neni. **2** Ntsimbu yoshe tukatsantsela kuli Njambi hali yeni voshe, kaha naua ntsimbu yoshe tukamilombelela. **3** Tukanuka ku mesho a Njambi yetu na Tatetu muje mumunahaka lutsilielo lueni mu vipangi, na muje cizango ceni cili nakumihundanganesa, na muje kutsiliela kueni mukukola ngo muli Muene yetu Yesu Kilistu. **4** Vamuanetu, tuatantekeya nguetu Njambi ua mizanga naua namihangula kupua mu vendi, **5** omuo tuaminehelele Muzimbu Uacili, keti na mezi lika, vuno honi na nzili na Cimbembesi Uakulela, kaha na lukakateya lua vusunga vuavio. Muatantekeya muje vati tuayoyele omo tuakele hamo neni, eci capuile ngeci omuo yeni. **6** Muatembunuisile yetu na Muene, kaha cipue vene muayandele cikuma, vuno honi muatambuile muzimbu na nzolela ije ikahumu kuli Cimbembesi Uakulela. **7** Nankuma, yeni muapuile cimueso kuli voshe vaka kutsiliela mu Masendoniya na mu Akaya. **8** Omuo keti lika nge lizi lia Muene liahumine kuli yeni mu Masendoniya na mu Akaya kuahi, vuno honi muzimbu ua lutsilielo lueni kuli Njambi unashandokela kuoshe. Nankuma, nacimo cahi cituasa kuhandeka. **9** Vantu va kucihela kuje vakele nakuhandeka muje vati yeni muatutambuile omo tuezile nakumimona, kaha naua na vati muje muatengulukile kuhuma ku tumponia nakuija kuli Njambi, nakupangela Njambi ua vusunga uakuyoya, **10** nakuvandamena Munendi omo akeja kuhuma muilu, Munendi Yesu, uje yasanguile ku vatsi, naua ikeye uje akatupatula ku vutenu vua Njambi vuje vulinakuija.

2 Omo Yeni vavenia Vamuanetu muatantekeya ngueni nkuma kumeneka kuetu kuli yeni kukuapuile kuangoco. **2** Muatantekeya vati muje vatuyandesele nakutushaula mu Filipu ntsimbu kanda tuije kuli yeni mu Tesalonika. Kaha cipue vene kuakele kutuluisa kuakama, Njambi yetu uatutakamesele mukumiambulula Muzimbu Uacili. **3** Kulomba kuetu kuli yeni kukuemanene ha vutumbe vuakusevuisa cipue ha matumbe a mapi, cipue kukuisa muntu umo. **4** Vuno honi vintsimbu vioshe tulinakuhandeka nge muje Njambi atonda linga tulinge, omuo natutavesa yetu ngeci catupande kuambulula Muzimbu Uacili. Kututondo kueseka kuvuahesela vantu, vuno honi kuvuahesela Njambi, uje muka kueseka mitima yetu. **5** Muatantekeya muacili ngueni kutuezile kuli yeni mukuhandeka viakuzembeleka, cipue kulikuasesa mezi akumifuikaifuika cipululu, Njambi ikeye mukaleho uetu! **6** Kutuatondele linga vatushangazale kuli muntu umo kuahi, cipue kuli yeni cipue kuli veka, cipue vene nge tunganda va Kilistu nge tuasele kumihana citele. **7** Vuno honi tuakele na ngozi omo tuakele neni hamo, nge cisemi ua mpuevo omo alinakulela vana vendi. **8** Omuo ha cizango cetu kuli yeni, tualivuaheselele linga tulipangezele neni hamo keti lika Muzimbu Uacili uakuhuma kuli Njambi vuno honi na miono yetu naua. Omuo yeni muapuile vaje vatuzanga cikuma! **9** Muavusunga vene anukeni vamuanetu, vati muje tuapangele nakuhundangana! Tuapangele vutsiki na mutania linga keti tupue citele kuli yeni te mutuambulule kuli yeni Muzimbu Uacili ua Njambi. **10** Yeni munapu vakaleho vetu, na Njambi naua, linga mu miono yetu ku mesho eni vaka kutsiliela yapuile yakulela, ya vusunga nakuhona mulonga. **11** Muatantekeya ngueni yetu tuapangesele umo na umo ueni nge visemi vapangesa

vana vavo vavenia. **12** Tuamitakamesele, tuamizembekelele nakumisindiya linga muyoye yoyesi ije ivuahelesa Njambi, uje alinakumisana linga mulipangezele hamo Vumuene vuendi vavenia na vumpau. **13** Naua kuli cuma cikuavo omuo vika ntsimbu yoshe tukatsatsela kuli Njambi. Omo tuaminehelele lizi lia Njambi, yeni mualiuvuile nakulitambula, keti nge lizi liakuhuma ku vantu vuno honi nge lizi lia Njambi, lije linapu lizi lia Njambi vene. Omuo Njambi alinakupanga hhakati keni vaje vanatsiliela. **14** Vamuanetu, yeni muatembunusuile vikungulukilo via Njambi mu Yundeya, vije vili muli Yesu Kilistu. Muayandele na mapakeso akuhuma ku vantu veni nge muje Vayunda muvayandeselele vikungulukilo, **15** vaje vatsihile Muene Yesu na tunanguizi va Njambi va Njambi, nakutupakesa yetu. Vakevo kuvekuvuahelesa Njambi! Vapua vitozi kuli vantu voshe! **16** Vesekele kutuvindika kuambulula lizi kuli vaje keti Vayunda linga na vakevo vatambule kuovoka. Mu ngila eyi vene vakevo vanashulisa vene seteko ya vipi vije vivalingile ntsimbu yoshe, Kaha honi vutenu vua Njambi hakukotoka vuneja hali vakevo! **17** Nge hali yetu, vamuanetu, omo tualihangunukile neni mu kantsimbu kakandende lika, keti mu viyongola vietu kuahi, vuno honi ku muvila uatsitu lika, tuamihonene kaha tuahundanganene na kueseka kumimona naua! **18** Tuatondele kuhiluka kuli yeni. Yange vene Paulu njesekele cikuma kuhiluka lualuingi vuno honi Satana katutavesele. **19** Nankuma, hangavene munapu yeni, keti veka kuahi, vaje vanapu kutsiliela kuetu na nzoleda yetu na cilongo cije tukalihalesa ha kuhiana ku mesho a Muene Yesu omo akeja. **20** Cilivene, yeni munapu kulihalesa kuetu na nzoleda yetu!

3 Hakumanusuila, omuo kutuasele kutualelelaho kulinga cili coshe ha kumimona, kaha tuayonguele linga vatuseze mu Atena likaliyetu lika. **2** Te tunatumu Timateo, muanetu uje muka kupanga netu mu vipangi via Njambi mu kuambulula Muzimbu Uacili ua Kilistu. Tuamutumine mukumitakamesa nakumikolesa ha lutsilielo lueni, **3** linga naumo uahi ua hali yeni akahiluke munima omuo ha mapakeso aua. Yeni vavenia muatantekeya ngueni mapakeso aua anapu aku cizango ca Njambi hali yetu. **4** Te ha ntsimbu ije tuakele hamo neni, tuamilekelele vualumo ngueta tukauana mapakeso, nge mumuatantekeyela, evi vikevio cilivene vialingiule. **5** Eci cikeco cinjatumine Timateo. Omuo kunjasele kutualelelaho naua, nankuma, njamutumine linga akumone vati lutsilielo lueni mulunapu. Muavusunga vene kucapuile nge Satana namieseka, kaha nge vipangi vietu vioshe viapuile viangoco! **6** Vuno honi Timateo nahiluka kuno, kaha natuleka muzimbu uacili ha lutsilielo lueni na cizango ceni. Natuleka nguendi ntsimbu yoshe mulinakutuanuka, kaha mulinakutonda kutumona nge naua muje yetu tulinakutonda kumimona. **7** Omuo ha cuma eci, mu makalu etu oshe na tuyando tuetu, tuakele nakulitakamesa omuo hali yeni vamuaneu. Lutsilielo lueni lukeluo luatutakamesele, **8** Honi tuyoya nga yeni muimana ngoo mu vuyoye vueni muli Muene. **9** Honi tuhonoua vati kutsatsela Njambi cikuma omuo yeni. Tulinakumutsatsela ha nzoleda ije tulinayo ku mesho endi omuo yeni. **10** Vutsiki na mutania tulinakumulomba na mitima yetu yoshe linga atutave kumimona mesho na mesho nakumihana vije vimunahonoua mu lutsilielo lueni. **11** Honi Njambi yetu na Tatetu na Muene yetu Yesu Kilistu vatuvuahesele ngila linga tuije nakumimona! **12** Honi Muene akolese cizango ceni kuli umo na mukuavo na kuli

vantu voshe nakucipuisa cakama nge cizango cetu kuli yeni. **13** Mu ngila eyi vene akatakamesa mitima yeni, kaha mukapua vakulamba na kulela ku mesho a Njambi yetu na Tatetu omo Muene yetu Yesu akeja na voshe vaka kulela vendi.

4 Mukumanusuila, vamuanetu, tumilomba nakumisindiya muli Muene Yesu, nguetu nge muje mumualilongesele kuli yetu vati munapande kuyoya linga muvuahesele Njambi. Nge muje mumuli nakulinga. Lingeni muje vene nakuvuezelelaho cikuma. **2** Omuo muatantekeya vishika vituamihanene kuhitila mu nzili yakama ya Muene Yesu. **3** Njambi atonda linga mupue vakulela nakupatuka ku vukoyi. **4** Muntu na muntu kuli yeni vamala atantekeye vati napande kuyoya na mpueyendi mu ngila yakulela nakasingimiko, **5** keti na vukoyi, ngue vakakuhona kutsiliela vaje kuvatantekeya Njambi. **6** Mucifua eci vene, naumo uahi ueni napande kulinga muamupi kuli vakuavo vaka Yesu cipue kuvazangamena. Tuaminanguile laja cuma eci, kaha tuaminanguile na nzili nguetu Muene akahana kashitiku kuli vaje vakalingi evi. **7** Njambi katusanene linga tuyoye mu vukoyi, vuno honi mu kulela. **8** Nankuma, uoshe uje aviana vilongesa evi kaviana muntu, vuno honi Njambi, uje akamihana Cimbembesi uendi Uakulela. **9** Kutuapandele kumisonekela via cizango kuli umo na mukuavo. Omuo yeni vavenia Njambi uamilongesele vati muje munapande kulizanga umo na mukuavo. **10** Kaha munakala nakulinga ngeci kuli vaka kutsiliela voshe mu Masendonia muoshe. Nankuma, tumilomba vakuetu, vuezeleniko cikuma. **11** Pueni vaka kuyoya mukuholoka, hakeni mana eni ku viuma vieni, nakupanga viakulikuasa navio yeni vavenia, nge muje tuamilekele laja. **12** Mu ngila eyi vene, mukatambula kasingimiko kuli vaje keti vaka kutsiliela, kaha kumukayoyela muntu umo

kuli vije munahonoua. **13** Vamuanetu, tutonda mutantekeye vusunga hali vaje vanatsi, linga keti mukale navusiua, nge vaje kuvesi nakutsiliela. **14** Omuo tunatsiliela ngueta Yesu uatsile, kaha uasangukile naua, kaha tunatsiliela ngueta Njambi akaneha hamo na Yesu vaje vatsile mukutsiliela kuli ikeye. **15** Evi tumilongesa hano vinapu vilongesa via Muene linga yetu vaje vacili nakuyoya ha litangua lije Munendi akeja kutukatuama kulutue lua vaje vanatsi. **16** Kukakala mutambi ua lizi liakama liakushika, lizi lia kangelo uakama, nakuohia kua tolombita ya Njambi, kaha Muene ikeye vavenia akashuluka kuhuma muilu. Kaha vaje vatsile mukutsiliela kuli Kilistu vakasangukila ku muono ha kulivanga, **17** ambahoni yetu vaje tucilinakuyoya ha ntsimbu ije vakatukunguluila hamo navo mu mashelua nakuliuana na Muene havukambuila. Kaha tukakala hamo na Muene ntsimbu yoshe. **18** Nankuma, litakameseni umo namukuavo na mezi aua.

5 Vamuanetu, kutuapandele kumisonekela ha vintsimbu na miaka omo viuma evi vikalingiua. **2** Omuo yeni vavenia muatantekeya ngueta Litangua lia Muene likeja ngue muje muizi akeja vutsiki. **3** Omo vantu vahandeka nguavo, “Viuma vioshe vili muacili nakuholoka kuluu,” ambahoni hajevene kunonga kukavauana! Hajevene cikeja ngue mushongo ua mpuevo atonda kusema, kaha vantu kuvakasa kuteua. **4** Vuno honi yeni vamuanetu, kumuesi mu milima, kaha Litangua lije keti likamikasumune ngue muizi. **5** Yeni voshe muapua vantu vaje vanakundama ku ceke, vaje vanakundama ku mutania. Yetu kutuakundamene ku vutsiki cipue ku milima kuahi. **6** Nankuma, kutuapandele kukosa tulo ngue veka, tunapande kutona nakulihilula. **7** Ikapu ntsimbu ya vutsiki omo vantu vakosa

tulo, naua ikapu ntsimbu ya vutsiki omo vantu vakapende.

8 Vuno honi yetu tuakundama ku mutania, kaha tunapande kulihilula. Tunapande kuzala lutsilielo na cizango nge cizalo ca kuliniungisa ha ntulo, nakuzala kutsiliela ca kuovoka kuetu nge tepa. **9** Njambi katuhanguile kuyandela vutenu vuendi, vuno honi tukatambule kuovoka hali Muene uetu Yesu Kilistu, **10** uje uatutsililile linga tukayoye hamo nendi, cipue tuyoya cipue tutsa omo akeja. **11** Nankuma, tulitakameseni umo na mukuavo nakulikuasa umo na mukuavo, nge muje mumuli nakulinga hano. **12** Vamuanetu, tumilomba ngueta haneni kasingimiko kacili kuli vaje vali nakupanga hhakati keni, vaje vamituamenena nakumishika mukuyoya kua vuka Yesu. **13** Pangeni navo nakasingimiko kakama na cizango, omuo ha vipangi vije valinakulinga. Pueni vaka ciyulo hhakati keni. **14** Vamuanetu, tumisindiya ngueta munangule vilenda, takameseni vipapoke, kuaseni vaka kuzeya, pueni vaka lukakateya kuli uoshe. **15** Taleni ngeci keti kukale umo ahiluisa vupi ku vupi, vuno honi ntsimbu yoshe pueni vakakulinga muacili kuli umo namukuavo na kuli vantu voshe. **16** Pueni vaka nzolela ntsimbu yoshe, **17** lombeleni ntsimbu yoshe, **18** ntsatseleni mu viuma vioshe. Eci cikeco catonda Njambi mukuyoya kueni muli Kilistu Yesu. **19** Keti muzime Cimbembesi Uakulela, **20** keti mukehese mezi a tananguizi va Njambi va Njambi. **21** Pueni vakakueseka viuma vioshe, kaha niungeni vije vinapu viacili, **22** kaha teueni viuma vioshe via vipi. **23** Honi Njambi uje mukakutuhana ciyulo amipuisse vaka kulela mu vioshe, kaha aniunge vuntu vueni vuoshe, cimbembesi, na muono na muvila, kuakuhona milonga yoshe hakuija ca Muene uetu Yesu Kilistu. **24** Uje namisana akacilinga, omuo uapua uakulongua. **25** Vamuanetu,

netu tulombeleleni naua. **26** Hinduiseni voshe vaka kutsiliela
nakulitsuemba ca kulela. **27** Njimilambelega na nzili yakama ya
Muene kutanda mukanda ou ku mesho a vaka kutsiliela voshe.
28 Kavumbi ka Muene uetu Yesu Kilistu kakale hamo neni.

2 Tesalonika

1 Kuhuminina kuli Paulu na Siluvanasi na Timateo. Kuli vantu vaku cikungulukilo ca mu Tesalonika, vaje vanakundama kuli Njambi Tatetu na Muene Yesu Kilistu. **2** Kaha Njambi Tatetu na Muene Yesu Kilistu vamihane kavumbi na ciyulo. **3** Vavusamba vetu tupande kutsantsela kuli Njambi ntsimbu yoshe omuo yeni. Eci cinapu cacili kuli yetu kulinga ngacije, omuo lutsilielo lueni luli nakukola cikuma na cizango cije muli naco kuli umo na mukuavo cili na kupua cakama cikuma. **4** Kaha omu mukemuo tulinakulihalesa hali yeni mu vikungulukilo via Njambi. Tulinakulihalesela ha lukakateya lueni nakutsiliela kueni mu mapakeso oshe aua na tuyando otu muli nakumona. **5** Kaha eci cinapu vukaleho ngeci kusompa ca Njambi cikeco ca vusunga, kaha mukapua vaka seho mu vumueene vuendi vuje vumulinakuyandela. **6** Njambi uapua uavusunga, kaha akaneha tuyando hali vaje valinakumiyandesela. **7** Kaha akamihumisa yeni mulina kuyanda, kaha na kuli yetu naua. Akalinga evi omo Muene Yesu akasholoka kuhuma muilu na tungelo vendi va nzili, **8** hamo na milengi ya tuhia, nakuzangamesa vaje kuvatantekeya Njambi, na vaje kuvekuononoka Muzimbu Uacili ua Muene yetu. **9** Kaha vakayanda mukuva zangamesa kua miaka yoshe, nakuvahangununa ku mesho a Muene naku vumpau vuendi vuakama, (aiōnios g166) **10** kaha omo akeja ha litangua lije nakutambula vumpau kuli vantu vendi voshe vakulela nakalemeso kuli voshe vaje vanatsiliela. Neni naua mukakala hhakati kavo, omuo neni naua munatsiliela lizi lije tuamilekele. **11** Kaha omu mukemuo tukamilombelela ntsimbu yoshe. Tulinakulomba kuli Njambi yetu linga amipuisse vaka seho ku muono uje uamisanene ngeci muyoyemo. Na nzili

yendi yoshe ashulise vutumbe vueni vuoshe vuacili nakumanesa vipangi vieni via lutsilielo. 12 Mu ngila eyi vene lizina lia Muene yetu Yesu likatambula vumpau kuli yen, neni naua kuli ikeye, ha kavumbi ka Njambi yetu na Muene Yesu Kilistu.

2 Kuyongola hakuija ca Muene yetu Yesu Kilistu na hakukunguluka cetu linga tukale hamolika na ikeye, njimilomba vamuaneu nguange, 2 keti mukale na citanga mu vuasi mu visinganieka vieni cipue cishoti ku mutima ngueni Litangua lia Muene linahete. Omo vasinganieka ngeci tuahandekele eci omo tuambuile vunanguizi cipue omo tuambuile lizi, nge honi uje mukanda uahumine kuli. 3 Ketu mutave umo amikuisse mu ngila yeka naua kuahi. Omuo litangua lije kulikeja ngoco kuvanga noho kulitengulukila kua mamanusuililo kuneja na uje yala uakuhonoua kuononoka lishiko nasholoka, uje vemikile kuya ku mbulu ya tuhia. 4 Kaha ikeye akaluisa viuma vioshe vije vivahandeka nguavo vanjambi na cuma nkala civaletes, akalihaka helu lia vioshe. Kaha naua akakovela nakutumama mu Njivo ya Njambi nakulitumbula ikeye vavenia nguendi Njambi. 5 Nkuma kumuasa kuanuka ndi? Njamilekele vioshe evi omo njakele hamo neni. 6 Vuno honi kucili cuma cimo cilinakuvindika evi viuma ngeci keti vilingiue hano vene, kaha yen muatantekeya ngueni cinapu cuma muka. Nankuma, omo ntsimbu ikapumo amba honi akeje. 7 Vupi vuakukomouesa cikuma vuavushueke vulinakulingiua hano vene, vuno honi vije vilinakulingiua kuvikalingiua kuvanga noho uje muka kuvuvindika vanamuhumisa. 8 Kaha honi uje yala uakuhonoua kuononoka lishiko akasholoka, vuno honi omo Muene Yesu akeja, akamutsiha na mpunzi yakuhuma mu kanua nakumunongesa na vumpau vuendi. 9 Uje yala uakuhonoua kuononoka lishiko akeja na nzili

ya Satana nakulinga vitantekeyeso na vikomoueso viakuliseza seza via makuli, **10** kaha akapangesa miyati yoshe yakapenga ya makuli hali vaje vakanonga. Vakevo vakanonga omuo kuvatambuile nakuzanga vusunga ngeci vovoke. **11** Nankuma, Njambi natumu nzili yakuvasevuisa linga ipange muli vakevo ngeci vatsilieje vije vinapu via makuli, **12** kaha linga voshe vaje kuvatsiliejele vusunga, vuno honi vanakundama lika ku vupi, vakavahisa. **13** Tunapande kutsantsela kuli Njambi ntsimbu yoshe hali yeni vakuetu, yeni vaje vazanga Muene. Omuo Njambi uamihanguile kupua vambangelo ku kuamena ha nzili ya Cimbembesi nakumipuisa vantu vendi vakulela, mu lutsilielo lueni lua vusunga. **14** Kaha Njambi uamisanene ngeci mulinge cuma eci ha Muzimbu Uacili ua vije vituambulule kuli yeni, uamisanene ngeci mukahinge cihela ceni ca vumpau vua Muene yetu Yesu Kilistu. **15** Ambahoni vamuanetu, imaneni ngoo nalukakateya ku vusunga vuje vutuamilongesele mukuambulula kuetu na mu mukanda uetu. **16** Honi Muene yetu Yesu Kilistu vavenia na Njambi Tatetu, uje uatuzangele na ku kavumbi kendi uatuhanene kutakama cije kucekutenguluka na kusimpa cakutsiliela. (aĩōnios g166) **17** Njambi amitakamese nakumikolesa mukupanga nakuhandeka vije vinapu viacili ntsimbu yoshe.

3 Hakumanusuila vamuanetu, netu naua tulumbeleeniko linga lizi lia Muene liye kulutue nakushandoka vuasi vuasi linga valitambule nakalemeso, ngue muje mumualitambuile hhakati keni. **2** Kaha lombeleni naua linga Njambi atuohiele ku vantu va vupi, omuo keti ngue vantu voshe vanapu vaka kutsiliela ku lizi kuahi. **3** Vuno honi Muene uapua ua lutsilielo, kaha akamikolesa nakuminiunga kuli uje muka vupi. **4** Kaha Muene natuhana kutsiliela muli yeni, kaha mua vusunga vene tunatsiliela ngueta

mulinakutualelelaho kulinga vije vituamilekele linga muvilinge. **5**
 Kaha honi Muene atuamenene mitima yeni mukuvuisisa cizango
 ca Njambi na lukakateya luje luanamihana Kilistu. **6** Mu lizina
 lia Muene Yesu Kilistu tulinakumishika, vaka kutsiliela litengeni
 ku voshe vantu vaje valinakuyoya yoyesi ya vulenda, vaje
 kuvekuvangeya vilongesa vije vituavahanene. **7** Yeni vavenia
 muatantekeya muacili ngueni munapande kupanga ngue muje
 mutuapangele yetu. Kutuakele na vulenda omo tuakele hamo
 neni. **8** Kutualile cuma ca muntu umo kuakuhona kufueta.
 Vuno honi tuatualeleleho kupanga vutsiki na mutania ngeci keti
 tumituike citele cimo. **9** Tualingile eci, keti ngue omuo kutuakele
 na nzili yakuyoyela ha viuma via vukuasi, vuno honi tuacilingile
 mukumimuesa ngila linga muyikave. **10** Ha ntsimbu ije omo
 tuakele hamo neni, tuakele nakumileka nguetu, "Uoshe aviana
 kupanga keti vamutavese kulia." **11** Tunahandeka eci omuo
 tonevu nguavo hhakati keni kuli vamo valinakuyoya yoyesi ya
 vulenda kaha vivalingevene viahi vuno honi vakundama lika
 mu vipangi via vakuavo. **12** Kaha mu lizina lia Muene Yesu
 Kilistu tulinakushika vantu ava nakuvanangula linga vapande
 kuyoya muacili nakulinga vipangi vije vivasa kuyoyela. **13**
 Vuno honi yeni vamuaneu, kumuapandele kuhona kulinga
 muacili. **14** Kaha hamo kuli yeni umo uje katondo kuononoka lizi
 lietui lije tuatumu kuli yeni mu mukanda ou. Kaha nga ngoco,
 mutaleni, kaha mushondolokeni linga shuamua imukole. **15**
 Keti mumupangese ngue napu citozi, vuno honi munanguleni
 lika ngue vaka kutsiliela. **16** Kaha Muene vavenia, uje uapua
 ntsina ya ciyulo cetu, amihane ciyulo ha ntsimbu yoshe na mu
 vingila vioshe. Muene akale neni muva voshe. **17** Na livoko
 liange vavenia njasonoka nguange cihindu cakuhuma kuli yange

Paulu. Eyi ikeyo ngila ya cimueso ca mikanda yange yoshe, omu mukemuo munjikasoneka. 18 Kavumbi ka Muene yetu Yesu Kilistu kakale neni voshe.

1 Timateo

1 Yange Paulu, kanganda ua Kilistu Yesu mukushika ca Njambi muyoyesi uetu na Kilistu Yesu ikeye kutsiliela cetu, **2** Njikusonekela yove Timateo, munange ua vusunga mu lutsilielo. Kavumbi, cikeketima na ciyulo kuhuminina kuli Njambi Tate na Kilistu Yesu muyoyesi uetu. **3** Ngue muje njakusindiile omo njakele nakuya ku Masendoniya, sala mu Efeso linga umone vantu vamo linga keti valongese vilongesa via makuli, **4** cipue kulinga vakevo vavenia na visimutuila na mikana ya mazina amalaha avakukuluila vavo vije vineha vimpata, omuo kuviekukundama ku vutumbe vua Njambi vuje vuli mu lutsilielo. **5** Vutumbe vua lishiko eli vukevuoni cizango, cije cihuma mu mutima uakulela, na vilinga viakutungukua, na lutsilielo lua vusunga. **6** Vantu vamo vanaseze vuima evi nakuhandeka via vulema. **7** Vatonda linga vapue valongisi va lishiko, cakuhona kuvuisisa cipue vije vivahandeka cipue viuma vije vivalina kuhandeka movina lumbunukilamo. **8** Honi tuatantekeya ngueta lishiko liapua liacili, nga umo alipangesa muacili. **9** Hakuvuisisa eci, ngeci lishiko kuvalipangelelele vaka vusunga vuno honi valipangelelele vipapoke na vakakuhona kuononoka, na vaje vakakuhona kuononoka Njambi na vaka vipi, na vaje vakuhona kulela na vaje vaka kushaula via kulela, na vaka kutsiha vaishavo na vaka kutsiha vainavo, na vaka kutsiha vantu, **10** na vaka kulinga vupangala, na vamala vaje vakakulinga vukoyi na vakuavo vamala, na manguangua, na vaka makuli, na vaka kuhana vukaleho vua makuli, nakulinga viuma vije viluisa vilongesa via vusunga, **11** kuya ku muzimbu uacili ua vumpau vua Njambi uakukuisula uje uvanjihanene. **12** Njitsatsela Kilistu Yesu Muene yetu, uje nanjihana nzili yakulinga vipangi viange,

omuo nanjisompo mua vusunga hakunjihangula mu vipangi viendi, **13** cipue vene hakulivanga njapuile muka kumushaula na kumuyandesa nakumutuka, vuno honi njatambuile cikeketima omuo njakele nakuvilinga kuakuhona kutantekeya na kuhona kutsiliela. **14** Kaha kavumbi ka Muene yetu kahitililile hali yange na lutsilielo na cizango vije vili muli Kilistu Yesu. **15** Eci kuhandeka cinapu ca vusunga nakucitambula, cije cihandeka nguaco Kilistu Yesu uezile ha mavu mukuovola vaka vipi, kaha hali voshe ava yange njinapu muka vupi cikuma, **16** vuno honi yange njatambuile cikeketima ha cuma eci, linga muli yange uje uakulivanga, Yesu Kilistu amuese kushula ca lukakateya luendi linga cipue cimueso kuli vaje vapande kutsiliela muli ikeye ha muono ua yaye. (aiōnios g166) **17** Kuli Muene ua miaka yoshe, uje kekutsa, uje kutuasa kumona, ikeye Njambi lika, kukale kasingimiko na vumpau ku miaka yoshe. Amen. (aiōn g165) **18** Eli lishiko njikundika kuli yove, Timateo munange, kuya ku vunanguizi vuje vahandekela hali yove, pangesa mezi aua ngue vitua via nzita linga ulue muacili, **19** kaha nuinga lutsilielo luove na vilinga viove via kutungukua. Hakuviana vilinga viavo via kutungukua, vantu vamo vananongesa lutsilielo luavo, **20** hhakati kavo kuli Haimenease na Elekizanda, vaje njinahana kuli Satana linga valilongese kuhona kushaula.

2 Cakulivanga ku vioshe, njimisindiya nguange kulambeleva, kulomba, kulombeleva, na kutsatsela vinapande kuvilinga ku vantu voshe, **2** ku vimiene na voshe vaje vali ha vituamo viakama, linga tuyoye vuyoye vuakuholoka na ciyulo, vua vunjambi na kasingimiko mu ngila yoshe. **3** Eci cinapu cacili, kaha vacitambula ku mesho a Njambi Muyoyesi uetu, **4** uje atonda vantu voshe linga vovoke nakuija ku mana a vusunga. **5** Omuo kuli Njambi

umo lika, kaha kuli umo uje nemana mukati ka Njambi na vantu, ikeye yala Kilistu Yesu, **6** ikeye uje ualihanene ikeye vavenia ngue ndando yakupatula voshe, vukaleho vuje vuasemukilile ha ntsimbu yacili. **7** Omuo yeci vanjihanguile kupua muka kuambulula na kanganda (njili nakuhandeka vusunga, kunjesi nakukuisa), mulongisi ua vaje keti Vayunda mu lutsilielo na vusunga. **8** Ambahoni njitonda nguange mu vihela vioshe vamala vanapande kulombela, vajundule mavoko akulela cakuhona kuniengua cipue vimpata. **9** Naua na vampuevo vasoloke muacili nakulikehesa, keti na vinkambu via kuvinda mueka cipue ngolinde cipue vusanga vuaseho cipue vuzalo vua ndando cikuma. **10** Vuno honi na vilinga viacili, ngue via vampuevo vaje vaka kulemesa Njambi. **11** Taveseni vampuevo valiilongese mukuholoka namukulihana kuoshe kuli Njambi. **12** Kunjitavesa mpuevo aliuoshe kulongesa cipue kukala na nzili yakama hali vamala, vuno honi napande kuholoka. **13** Omuo Andama ikeye uapuile uakulivanga kutanga, ambahoni Eva. **14** Kaha keti Andama vakuisile, vuno honi vakuisile mpuevo kaha uapokuele lishiko lia Njambi. **15** Cipue vene ngoco mpuevo akovoka kuhitila mukusema vana, nga atualelelaho mu lutsilielo na mu cizango na kulela, na kasingimiko.

3 Cihandeka eci cinapu ca vusunga, nga muntu umo ashunguiya vipangi via vuntuama mu cikungulukilo, kaha ashunguiya cipangi cacili. **2** Honi ntuama ua cikungulukilo napande kupua muntu uakuhona mulonga, napande kupua yala uampuevo umo lika, napande kupua muntu uakuhakela mana ku viuma, muka kulihilula, muka kulongua, muka kujumbula vangenzi, uje asa kulongesa, **3** keti muka kupenda, keti muka vukalu vuno honi apue muka kuononoka, keti muka vimpata, keti muka kuzanga

vimbongo. **4** Napande kunuinga ntanga yendi muacili, na vana vendi vapue vakuononoka nakasingimiko mu vingila vioshe.

5 Omuo nga yala ahonoua kunuinga ntanga yendi, kaha honi asa vati kunuinga cikungulukilo ca Njambi? **6** Kapandele kupua muntu uje natsiliela vuavuno, hamo akalishasha nakulihalesa kaha akauila mucihiso ca liyavolo. **7** Napande kupua muntu uje ivahana kasingimiko naku vantu vaje keti vamu cikungulukilo cendi, linga keti evue shuamua na kuula mu muheto ua liyavolo.

8 Vakuasi va mucikungulukilo naua vanapande kupua vafutisi yacili, keti vaka vindaka vivali, keti vaka kupenda viniu, keti vaka kuzanga vimbongo, **9** vanapande kukakateya ku vusunga vua lutsilielo na kutungukua cacili. **10** Kaha cakulivanga vanapande kuveseka tahi, ambahoni nga vavauana nguavo kuvesi na mulonga, kaha vavapuisse vakuasi vamu cikungulukilo. **11** Vampuevo navakevo naua vanapande kupua vafutisi yacili, keti vakalufue, vuno honi vanapande kupua vakulisingimika, nakulongua mu viuma vioshe. **12** Vakuasi vanapande kupua yala ua mpuevo umolika, vanapande kunuinga vana vavo na ntanga yavo muacili. **13** Omuo vaje vapanga muacili ngue vakuasi vamu cikungulukilo vakauana kasingimiko vakevo vavenia naua nakusimpa mu lutsilielo luje luli muli Kilistu Yesu. **14** Njitsiliela kuija kuli yeni vuavuno, vuno honi njili nakusoneka evi vishika kuli yeni linga, **15** nga hamo njikotokela kuija, linga mutantekeye muje vati muasa kukala muacili mu ntanga ya Njambi, cije cikeco cikungulukilo ca Njambi ua kuyoya, cije cisimi ca seho na luvula lua vusunga. **16** Cilivene tulinakuliambulula muje vati vusueke vua vunjambe vuetu muvunapuila muakama: Uasholokele mu vuntu, Vuno honi Cimbembesi uamusholuele kupua ua vusunga,

vamumuene kuli tungelo. Uambulule ku mafuti, vaka mavu
vamutsiliebelele, kaha vamutualele mu vumpau.

4 Honi Cimbembesi ahandeka nguendi ku matangua a
mamanusuilo vamo vakaseza lutsilielo nakulihana ku vilinga
via vimbembesi via makuli naku vilongesa via mahamba, **2**
vilongesa evi vikeja kuhitila mu vaka makuli va civembulu vaje
mashungu avo anajuuama, **3** vaje vaka kuvindika kuliambata
nakuvindika kulia via kulia vimo vije Njambi uatangele linga
vavitambule nakutsantsela kuli vaje vanatsiliela nakutantekeya
vusunga. **4** Omuo viuma viose viatangele Njambi viapua viacili,
kaha na cimo cahi civanapande kuviana nga vanacitambula na
kutsantsela, **5** omuo vanavikundika na lizi lia Njambi na lilombelo.
6 Nga uana evi vishika kuli vamuanetu, kaha ukapua mulongisi
uacili ua Kilistu Yesu, nakuhia na mezi a lutsilielo na vilongesa
viacili luje lu unakava. **7** Keti ulinge viuma viavipi na visimo
viangoco. Lilongese yove vavenia kulinga via vunjambi, **8** omuo
kupangesa muvila kuli na seho, vuno honi vunjambi vuli na seho
yakama mu vingila viose, omuo vilinalukulaheso lua muono ua
ntsimbu ino na muono uje uli nakuija. **9** Vihandeka vinapu via
vusunga kaha vavitambula muacili. **10** Omuo yevi, mukemo
tuli nakuhundangana nakupanga cikuma, omuo kutsiliela cetu
cili muli Njambi uakuyoya, uje ikeye Muyoyesi ua vantu voshe,
cikumani kuli vaje vatsiliela. **11** Shika nakulongesa viuma evi. **12**
Keti utave muntu umo linga ashaule vukuenje vuove, vuno honi
muesa cimueso kuli vaka kutsiliela mukuhandeka kuove, na
mufutisi yove, na mu cizango, namu lutsilielo, na mukulela. **13**
Kuvanga noho njikezila, hana ntsimbu yove mukutanda visoneka
ku vantu, mukuambulula na kulongesa. **14** Keti useze vuana
vuje vuuli navuo, vuje vahanene kuli yove mu vunanguizi omo

mpunga ya vakuluntu vasalekele mavoko avo hali yove. 15
Panga cikuma ha vipangi evi, lihane yove vavenia kuli vikevio,
linga voshe vamone vipangi viove. 16 Linuinge yove vavenia
nakuvilongesa viove, kaha tualelelaho kulinga viuma evi, omuo
hakulinga ngoco kaha ukaliovola yove vavenia na vaje vaka
kukuvuilila.

5 Keti utenukile mukuluntu ua yala vuno honi munangule
ngue isho, pangesa vakuenje muacili gue vamuanoko, 2
pangesa vakuluntu va vampuevo gue vanoko, kaha pangesa
na vambanda gue vamuanoko, mukulela muoshe. 3 Singimika
vantuluue vaje vapua vantuluue va vusunga. 4 Nga ntuluue
ali na vana cipue vatekulu, vapandele tahi kulilongesa vipangi
via kutsiliela ku ntanga yavo nakukuasa visemi vavo omuo eci
cikeco civuahelesa ku mesho a Njambi. 5 Nga uje ntuluue
napu ua vusunga, kaha alinakuyoya lika liendi, kaha nahaka
kutsiliela cendi kuli Njambi na kutualelelaho nalukakateya mu
malombelo vutsiki na mutania. 6 Vuno honi uje alihana ikeye
vavenia musenga natsi laja cipue vene oku ayoya. 7 Shika
eci, linga keti umo auane mulonga. 8 Nga umo kasa kukuasa
vavushoko vendi, cikuma kuma ntanga yendi, kaha naviana
lutsilielo kaha napihia kupulakana uje uakuhona kutsiliela. 9
Ntuluue uje kanda ahete ha miaka makumi atanu na limo
kapandele kumusoneka, hakupua mpuevo ua yala umo, 10
kaha muka kulinga vipangi viacili, uje nalele vana vendi muacili,
muka kutambula vangenzi muacili, muka kutanesa ku mikono ya
vantu va Muene, na kukuasa vaje vali mu tuyando, na kulihana
ikeye vavenia ku vipangi viacili mu vingila vioshe. 11 Vuno
honi viana kusonekesa vantuluue va vanike, omo nga lishungu
likapua liakama vakaseza Kilistu nakutonda kushomboka, 12

kaha vakalinehela cihiso vakevo vavenia, omuo vanapokola litavasano lia kulivanga. **13** Ketu lika evi vuno honi vakalilongesa kuendangana, kuhuma njivo kuya njivo, kaha keti kuendangana lika vuno honi na lufue nakulikovelesa mu viuma viambala, nakuhandeka vije kuviapandele kuhandeka. **14** Kaha njitonda vantuluue vavanike vashomboke, vaseme vana, nakuniunga vinjivo viavo, keti tuhane vitozi vetu muhela linga vahandeki viavipi hali yetu. **15** Omuo vamo vanahiluka laja kuli Satana. **16** Nga uoshe mpuevo muka kutsiliela ali na vavushoko vendi va vantuluue, napande kuvakuasa, linga keti cikungulukilo cikale na citeli, linga cikuse vaje vantuluue vakuhona muka kuvakuasa. **17** Eceleni vakuluntu vaje vaka kuyula muacili linga vavafuete vimbongo luvali, cikuma kumani vaje vali nakupanga vipangi viakuambulula nakulongesa. **18** Omuo visoneka vihandeka nguavio, “Keti ukute ngombe ku kanua uje ajungula vinona,” kaha na, “Muka kupanga napande kutambula fueto yendi.” **19** Ketu utave mulonga uli uoshe hali mukuluntu kuvanga hali vukaleho vua vantu vavali cipue vatatu. **20** Kuli vaje vali nakulinga vupi, vatenukile ha mesho a vantu voshe, linga voshe vakale mu liova. **21** Ku mesho a Njambi naku mesho a Kilistu Yesu naku mesho a tungelo vakuhangula, njikushika kuniunga mashiko aua cakuhona civembulu, keti ulinge civembulu kuli muntu ali uoshe. **22** Ketu uzambule kusaleka mavoko ove ha vantu, keti ukovele mu vupi vua mukueni, liniunge yove vavenia kupua uakulela. **23** Ketu unue lika mema, vuno honi nua na tuviniu tuatundende omuo ya muzimo liove nakuvavala vavala cove. **24** Vupi vuavamo vantu vunalisholola, vuli nakuvatuala kukusompa, vuno honi vupi vua vamo vukevuo vukasholoka kulutue. **25** Mu

ngila imo vene, na vilinga viacili visholoka muacili, cipue vene oku keti viacili, vuno honi kuviasa kulishueka.

6 Ecela voshe vaje vali muintsi lia mutiyo ua vundungo valinge vimiene vavo kupua vaseho na kuvasingimika, linga lizina lia Njambi navilongesa vietu keti vavishaule. **2** Vaje vali na vimiene vakutsiliela kuvapandele kuvashaula omuo navakevo vanapu vamunaina, vuno honi vanapande kuvapangela muacili omuo vaje vauana vukuasi ku vipangi viavo vanapu vaka kutsiliela na vaje va vazanga. Longesa nakuambulula vipangi evi. **3** Nga kuli umo alongesa vieka kaha kalitombola na lizi lia vusunga lia Muene Yesu Kilistu na vilongesa vije viendelela na vunjambi, **4** napu muntu muka kulihalesa, vuno honi katantekeya cipue cimo, kaha muka kuvavala mu mashungu nakulinga vimpata via kulikanangana via mezi, vije vineha lifuua, na vimpata nakushaula na viyongola via vipi, **5** nakuhona kulivuasana hhakati ka vantu vaje vakusinganieka via vipi, vakuhona vusunga, vasinganieka nguavo vunjambi vunapu cuma cakuuanena vufuka. **6** Kuli kufuka cakama mu vunjambi kuya na vije tuli navio. **7** Omuo kutuezile nacimo hano ha mavu, kaha naua kutukambataho cimo hano ha mavu. **8** Vuno honi nga tuli na viakulia na vuzalo, kaha tukapuisamo. **9** Vuno honi vaje vatonda kufuka vauila mu vieseko, na mu muheto, na mu viuma viavingi via vulema na mashungu a mapi aje atuala vantu mukuvapihisa nakuvanongesa. **10** Omuo cizango ca vimbongo cinapu nsina ya vipi vioshe, kuhitila mukutondo vimbongo vamo nahumu ku lutsilielo kaha vanapokola mitima yavo na vusiua vuavuingi. **11** Vuno honi ngeci hali yove, muntu ua Njambi, huma ku vioshe evi, tonda vusunga, na vunjambi, na lutsilielo, na cizango, na lukakateya, nakulikehesa. **12** Lua nzita yacili ya lutsilielo,

kuatelela ku muono uje kuuekuhua uje vakusanenene omo ualitavelele ku mesho avakaleho vavengi. (aiōnios g166) **13** Ku mesho a Njambi uje muka kuhana muono ku viuma vioshe, na Kilistu Yesu ali muvukaleho vuendi ha mesho a Pontiyu Pilato uahanene vukaleho vuacili. **14** Njikushika nguange niunga mashiko aua kuakuhona kapenga na mulonga kutuala noho Muene yetu Yesu Kilistu akasholoka, **15** kaha eci vakacisholola ha ntsimbu yacili kuli uakukuisula uje ikeye Muka kushika umo lika, Muene ua vimiene na Shukulu ua vashukulu, **16** uje ikeye lika liendi kekutsa, kaha uayoya mu ceke cije naumo uahi asakushuena, uje na umo uahi muntu uamumona cipue akamumona. Kuli ikeye kukale kasingimiko nakuyula ca miaka yoshe ya yaye. Amen. (aiōnios g166) **17** Kuli vaje vanafuku hano ha mavu, vashike keti valihalese, cipue kuhaka kutsiliela cavo ku vufuko vuangoco, vuno honi vatsiliele kuli Njambi uje muka kutuhana muvingi vioshe linga tuvivuahelele. (aiōn g165) **18** Vapande kulinga viacili, kufuka mu vilinga viacili, vapue vaka kukala muacili nakulipangela na vakuavo na mutima umo vije vivali navio, **19** linga valitulikile vakevo vavenia luvula luacili luakulutue, linga vakauane muono uje ukeuo vene muono uacili. **20** Yove Timateo, niunga vije vanakundika kuli yove. Teua vihandeka viangoco viakuhona vunjambi na vimpata vije mu makuli vavihandeka nguavo mana, **21** omuo vamo nguavo vali nauo, kaha omuo ha cuma eci vanazimbalesa lutsilielo luavo. Kavumbi kakale nove.

2 Timateo

1 Yange Paulu, kanganda ua Kilistu Yesu ku cizango ca Njambi kuya ku cikulaheso ca muono uje uli muli Kilistu Yesu, **2** Njikusonekela yove Timateo, munange injazanga: Kavumbi, cikeketima na ciyulo vije vihumina kuli Njambi Tate na Kilistu Yesu Muene yetu. **3** Njitsantsela Njambi uje injikapangela na mana akutungukua, ngue muje muvalingile vakukuluila vange, omo njikamianuka vintsimbu vioshe mu malombelo ange. **4** Ngue muje njikanuka masozi eni, njikatondo cikuma vutsiki na mutania kumimona, linga njakushule nanzolela. **5** Njilinakuanuka lutsilielo luove lua vusunga, lutsilielo luje luakele hakulivanga muli kuku yove uampuevo Loisi na vanoko Yunisi nahano vene, cilivene nguange nove uli naluo. **6** Ha cuma eci njikuanukisa linga uhozelele vuana vua Njambi vuje vuli muli yove kuhitila muje munjakusalekele mavoko ange. **7** Omuo Njambi katuhanene Cimbembesi ua liova vuno honi Cimbembesi ua nzili na cizango na kulihilula yetu vavenia. **8** Ketu uvue shuamua ya kuhana vukaleho vua Muene yetu, cipue vuanze cinzinda cendi, vuno honi lipangele nange mukuyandela muzimbu uacili mu nzili ya Njambi. **9** Ikeye uatuvuele nakutusana nakusana ca kulela, keti ngue kuya ku vipangi vietu vuno honi ku vutumbe vuendi na kavumbi vije viatuhanene muli Kilistu Yesu tele kanda mavu va atange, (aiōnios g166) **10** vuno honi vanacisolola kuhitila mukusoloka ca Muyoyesi uetu Kilistu Yesu, uje nanongesa kutsa nakuneha muono na kuhona kutsa ku ceke kuhitila mu muzimbu uacili. **11** Omuo ya muzimbu uacili ou, vanjihanguile kupua muka kuambulula na kanganda na mulongisi, **12** nankuma njilinakuyanda ngue muje munjili nakuyandelamo. Vuno honi kunjesi na shuamua, omuo njatantekeya uje njinatsiliela, kaha

njatantekeya cilivene asa kuniunga muacili vije vinjinakundika kuli ikeye noho ha Litangua lije. **13** Kavangeya cimueso ca mezi a vusunga aje unevu kuli yange mu lutsilielo na cizango vije vili muli Kilistu Yesu. **14** Niunga muacili vusunga vuje vuvanakundika kuli yove na Cimbembesi Uakulela uje uakala muli yetu. **15** Uatantekeya nguove voshe vaje vali mu Asiya vananjitengulukila, kupandakana kumo na Fingeliase na Helemengenese. **16** Muene ahane cikeketima ku ntanga ya Onesifolase, omuo vintsimbu viavingi ikeye nakala nakunjilisa, kakele na shuama na malienge ange, **17** vuno honi omo uahetele mu Loma, uanjitondele cikuma nakunjiuana. **18** Muene amutavese linga auane cikeketima cije cikahumu kuli Muene ha Litangua lije! Uatantekeya muacili vipangi vije viakuasele mu Efeso.

2 Ambahoni yove munange, kolesa mu kavumbi kaje kali muli Kilistu Yesu, **2** na vije viunevu kuli yange ha mesho a vakaleho vavengi vaje vakundama ku vantu valutsilielo vaje vasa kulongesa na vakuavo naua. **3** Lipangele mu tuyando ngue lisualale uacili ua Kilistu Yesu. **4** Naumo uahi lisualale asa kulinga nevi na vije mu vipangi viendi via vusualale, omuo viyongola viendi vinapu kutonda kuvuahelesa uje ntuama yendi. **5** Muka kushatuka kuvasa kumuzika cilongo kuvanga ashatuke muailamo mashiko. **6** Ndimi uakupanga cikuma ikeye napande kukala na mutambela uakulivanga ua vimbuto. **7** Singaniekaho hali evi njihandeka, omuo Muene akakuhana kuvuisisa muli vivoshe. **8** Anuka Yesu Kilistu, vamusanguile ku vatsi, uapuile mutekuluila ua Ndaviti, ngue muvanaviambulula mu muzimbu uange uacili, **9** muzimbu uacili uje unjilinakuyandela nakukala mu malenge ngue nji muhuza. Vuno honi lizi lia Njambi likelio kuliesi mu malenge. **10** Nankuma njilina kutualelelaho nalukakateya

mu viuma vioshe ha mulonga ua vaje vavanahangula, linga navakevo vakauane kuovoka muli Kilistu Yesu na vumpau vuaco vua miaka yoshe. (aiōnios g166) **11** Eci kuhandeka ca vusunga nguavo, “Nga tunatsi nendi, kaha naua tukayoya nendi, **12** nga tutualelelaho na lukakateya, kaha naua tukayula nendi, nga tumuviana, nendi naua akatuviana. **13** Nga kutuesi nalutsilielo, ikeye hanga uapua ualutsilielo, omuo kasa kuliviana ikeye vavenia.” **14** Vanukise evi, kaha vanangule ku mesho a Muene linga keti vakale na vimpata ha mezi, eci kucesi naseho, vuno honi cipihisa vaje vaka kuvuilila. **15** Linga muuaselamo kulihana yove vavenia kuli Njambi ngue uje ivanatambula, ngue muka kupanga uje kasa kukala na shuama, uje akuata muacili lizi lia vusunga. **16** Litenge ku vimpata via kasauntu na vimpande via vupi vije virtuala lika vantu kulahako na Njambi. **17** Kaha vimpande viavo vinapu ngue mbandu yamukongo. Vamo hhakati kavo vapuile Haimenease na Filetase, **18** vakevo vaje vanaseza vusunga omuo vahandeka nguavo kusanguka cinahiti laja. Valinakupihisa lutsilielo lua vakuavo. **19** Vuno honi luvula lua Njambi hanga luemana ngoo, na kasateso aka nguavo, “Muene atantekeya vaje vendi,” kaha naua nguavo, “Eceleni uoshe uje atumbula lizina lia Muene ahume ku viuma via mazilo.” **20** Mu njivo yakama kumuakele lika vitenga via ngolinde cipue via siliva vuno honi na via kupanga ha miti na via vuma, vimo via ha cipale navikuavo viakupangesa lika hali hoshe. **21** Nga umo alilelesa ikeye vavenia ku vitenga viakupangesa hali hoshe, kaha akapua citenga cakupangesa ha cipale, viakulela na seho kuli liavenia njivo, vialivuahesela lumo kuvipangesa ku vipangi viacili. **22** Teua ku mashungu a vukuenje kaha pangela lika vusunga, na lutsilielo, na cizango, na ciyulo hamo na vaje vasana Muene na

mitima yakulela. **23** Litenge ku vimpata via vulema na vunzimba, uatantekeya nguove vikanehe kulicokota. **24** Ngamba ya Muene kapandele kupua muka kulicokota vuno honi napande kupua ua ngozi ku muntu uoshe, mulongisi uacili, ualukakateya, **25** uje asa kuhilula vaje vamuluisa na mutima uakulikehesa. Linga hamo Njambi akavahanako ntsimbu linga vakatenguluke ku vipi kaha vakatantekeye vusunga, **26** linga vateue ku muheto ua Liyavolo, uje navakuata linga vapange muaya cizango cendi.

3 Vuno honi ivuisisa eci, mu matangua akumanusuilo kukakala vintsimbu viakukalua. **2** Omuo vantu vakapua vaka kulizanga vakevo vavenia, vakazanga vimbongo, vakalihalesa, vaka lijundula, vakapua vaka kasauntu, vakahona kuononoka visemi viavo, vaka hona kutsatsela, vaka hona kulela, **3** vaka keniuka, vaka hona cikeketima, vakapua vakaleho va makuli, vakapua vaka cipululu, vaka hona kulihilula, vakazinda viacili, **4** vaka luuanguania, vaka lupozoka, vaka shula nakulihalesa, vaka zanga senga kupulakana kuzanga Njambi, **5** vaka kakateya viuma via cifua cakulemesa Njambi vuno honi vakaviana nzili yavio. Litengeni ku vantu ava. **6** Omuo vamo vavo vakalingi vingila viavo viakukovela mu vinjivo via vantu nakukuata vampuevo vaje vakuzeya, vaje vali na viteli via vipi kaha vanashulu na miyati yoshe ya viuma via mazilo, **7** vaje vakevuilila kuli muntu uoshe vuno honi kuvasa kuheta hatsimbu ya kutantekeya mana a vusunga. **8** Ngue Njane na Njambele valuisile Mosesa, mukemo vene na vantu ava valuisa vusunga, vantu va mana a civembulu kaha vaka kuhonoua mu lutsilielo. **9** Vuno honi kuvasa kuya kulutue, omuo vulema vuavo vukasholoka ku vantu voshe, ngue vua vaje vamala vavali. **10** Honi yeni munakavangeya vilongesa viange, nakatumamesi kange, na vutumbe vua vuyoye

vuange, na lutsilielo luange, na kusimpa cange, na cizango cange, na lukakateya luange, **11** na mapakeso ange, na tuyando tuange, na viuma vije vialingiuile kuli yange ku Antioke, naku Ikoniame naku Lisitala, mapakeso akukomouesa aje anjatambuile, vuno honi Muene uanjohielele kuli vakevo voshe. **12** Cilivene uoshe uje atonda kuyoya vuyoye vua vunjambi muli Kilistu Yesu vaka vapakesa, **13** oku vantu vaka vupi na vaka mantseno vakatualelelaho kulinga vupi cikuma, kukuisa vakuavo na vakuavo naua vakavakuisa. **14** Vuno honi yove tualelelaho kuli vije unalilongesa kaha kolesa mukutsiliela omuo uatantekeya uje kuualilongeseleleivio, **15** kuhuma ku vuanike vuove uatantekeya vilongesa via kulela vije viasa kukutuamenena ku kuovoka kuhitila mu lutsilielo muli Kilistu Yesu. **16** Visoneka vioshe Njambi uavihuiminine kaha vili naseho mukulongesa, na mukushulisisa, na mukuhilula, na mukuhana vilongesa mu vusunga, **17** linga muntu ua Njambi apue uamutuntu, nakushula mu vipangi vioshe viacili.

4 Njikushika ha mesho a Njambi na Kilistu Yesu vaje vakasompo vaka kuyoya na vaka kutsa, kaha mukusholoka cendi na vumuene vuendi, **2** ambulula lizi, livuahesele vualumo mu vintsimbu viacili cipue via vipi, sungamesa, tenukila, takamesa, longesa na lukakateya, keti uhonoue mukuvandamena namukulongesa. **3** Omuo ntsimbu ilinakuija omo vantu kuvakahakela mana kuvilongesa via vusunga vuno honi hakukala na matuitui akujua, vakalitondela vakevo vavenia valongisi linga vakalinge vije vivatonda. **4** Kaha vakalikela kuvuilila ku vusunga nakuputuka kuvuilila visimo via makuli. **5** Vuno honi yove ntsimbu yoshe livuahesele vualumo, kolesa mu tuyando, linga vipangi viakuambulula muzimbu uacili, shulisisa mu vipangi viove.

6 Omuo yange njalivuahesela vualumo kunjilinga nkombelo,
 ntsimbu yange yakukatuka inahete. **7** Njinalu nzita yacili,
 njinashatuka nakumanusula seteko yange, njinaniungu lutsilielo.
8 Honi kuli cilongo ca vusunga civananjitulikila, cije Muene ikeye
 muka kusompa ua vusunga akanjihanaco ha Litangua Ije, kaha
 keti yange lika vuno honi na vaje voshe vazangele kusholoka
 cendi. **9** Linga muoshe muuasela linga uije kuli yange vuavuno.
10 Omuo Ndemase nazange mavu aua aliko, nanjiseze nakuya
 ku Tesalonika, na Kelesenese nayi ku Ngalatiya, na Tito nayi ku
 Ndalematiya. (aiōn g165) **11** Kuvanga lika Luka likaliendi ikeye ali
 nange. Ambata Mako linga uije nendi, omuo ikeye ali naseho
 mukunjipangela. **12** Njatumu Taikikase ku Efeso. **13** Omo uija, ija
 na kazaku kaje kajasezele kuli Kapasi ku Tolouase, na mavulu,
 kaha cikuma kuma mikanda yange ije yakuzenga ya vilambu. **14**
 Elekizanda uje muka kufula nanjilingi muamupi cikuma, Muene
 akamuhana fueto kuya ku vipangi viendi. **15** Litenge kuli ikeye,
 omuo ualuisile muzimbu uetu na nzili. **16** Ha kuliluila cange
 cakulivanga, naumo uahi uanjikuasele, voshe vanjisezele. Keti
 vavahisileco! **17** Vuno honi Muene uakele nange nakunjikolesa
 mukuambulula muzimbu mukushula, linga na vaje voshe keti
 Vayunda vauvue. Kaha uanjovuele naku kanua ka ndumba. **18**
 Muene akanjohiela ku via vipi vioshe nakunjohiela ku vumuene
 vuendi vua mulu. Kuli ikeye kukale vumpau ku miaka yoshe
 ya yaye. Ameni. (aiōn g165) **19** Cihindu kuli Pulisila na Akuila
 nakuli vaka ntanga ya Onesifolase. **20** Elastase uasalele ku
 Kolinte, kaha njasezele Tolofimase ku Miletase oku avavala. **21**
 Linga muoshe muuasela linga uije ntsimbu kanda cisika cihete.
 Eumbulase natumu vihindu kuli yove hamo na Pundenisi na

Linase na Kalaundiya na vaka kutsiliela voshe vanatumu vihindu.

22 Muene akale na cimbembesi cove. Kavumbi kakale nove.

Tito

1 Yange Paulu njinasoneka ou mukanda, yange ndungo ya Njambi na kanganda ua Yesu Kilistu. Vanjihanguile nakunjituma mukukolesa lutsilielo lua vantu vaje vanahangula Njambi nakuvatuamenena ku vusunga vua mana vuje vuvalongesele kufutisi yetu yakulemesa Njambi, **2** vusunga vuje vunemana hakutsiliela kua muono uje ua miaka yoshe ya yaye. Njambi uje kekukuisa, uatukulahesele muono ou ntsimbu te kanda vatange mavu, (aiōnios g166) **3** uasholuele lizi liendi kuli yange ha ntsimbu yendi ya cili. Eci vanjikundikileco yange linga njicambulula hakushika ca Njambi Muyoyesi uetu. **4** Njilinakusonekela kuli Tito, munange ua vusunga mulutsilielo luje tulinalo yetu voshe. Njambi tatetu na Kilistu Yesu Muyoyesi uetu vakuhane kavumbi na ciyulo. **5** Evi vikevio njakusezelele mu Kelete linga uvuahese viuma viasaleleko, nakuimika va kuluntu vavikungulukilo ku nganda na nganda, ngue muje njakulongesele. **6** Mukuluntu ua cikungulukilo napande uakuhona mulonga, napande kupua yala ua mpuvo umo lika, kaha vana vendi vanapande kupua vakakutsiliela, keti vipapoke cipue vakakuhona kuononoka kuahi. **7** Omuo ntuama ua cikungulukilo uapua kaniungi ka vipangi via Njambi, napande kupua uahona mulonga. Kapandele kupua mukakulihalesa cipue muka kuniengua vuasi, cipue mukakupenda, cipue mukaluozi, cipue mukacipululu ca vimbongo. **8** Vuno honi apue mukakujumbula vangenzi na cizango cije cacili. Napande kupua mukakulihilula ikeye vavenia, uakusungama, uakulela, namu kakalemeso. **9** Napande kupua mukalukakatela mu vilongesa via lutsilielo, vije vivasa kutsiliela. Mu ngila eyi vene asa kutakamesa vakuavo na vilongesa via vusunga, nakusholola naua milonga ya vaje vaka kuluisa lizi.

10 Omuo kuvali vavengi vaka kutengulukila na vakakuluisa vakuavo na viuma viavo viangoco cikuma, vaje vakafutisi ya Vayunda. 11 Cafuila kuvavindika vihandeka viavo, omuo vakevo vakanienguesa ntanga yoshe mukuvalongesa vije kuvapandele kulinga muafua ya vilinga via shuamua, linga vauane vimbongo. 12 Kaha umo uavo, umo ua tunanguizi va Njambi tuavo, uje uahandeketele vusunga mukuhandeka nguendi, "Vaka Kelete ntsimbu yoshe vapua vakamakuli, vapua tusitu vamu musenge, vilenda vakujujuka." 13 Vije viahandeketele viapuile via vusunga. Nankuma, vahandeketele na mezi akuvambuka ngue mpoko, linga vakale nalutsilielo luamutuntu, 14 linga keti vovuilele ku visimo via Vayunda na ku mashiko akuhuma kuli vantu vaje vanaviana vusunga. 15 Viuma viose vinalele kuli vaje vanalele, vuno honi kukuesi cuma cakulela kuli vaje va nalijualesa, na kuli vaje vakuhona kutsiliela, omuo mana na vilinga viavo vinapu via kujuala. 16 Vahandeka nguavo vatantekeya Njambi, vuno honi vilinga viavo kuvavikavangeya. Vapua vaka kuzinda na kuhona kuononoka, kaha kuvapandele kulinga viuma viacili.

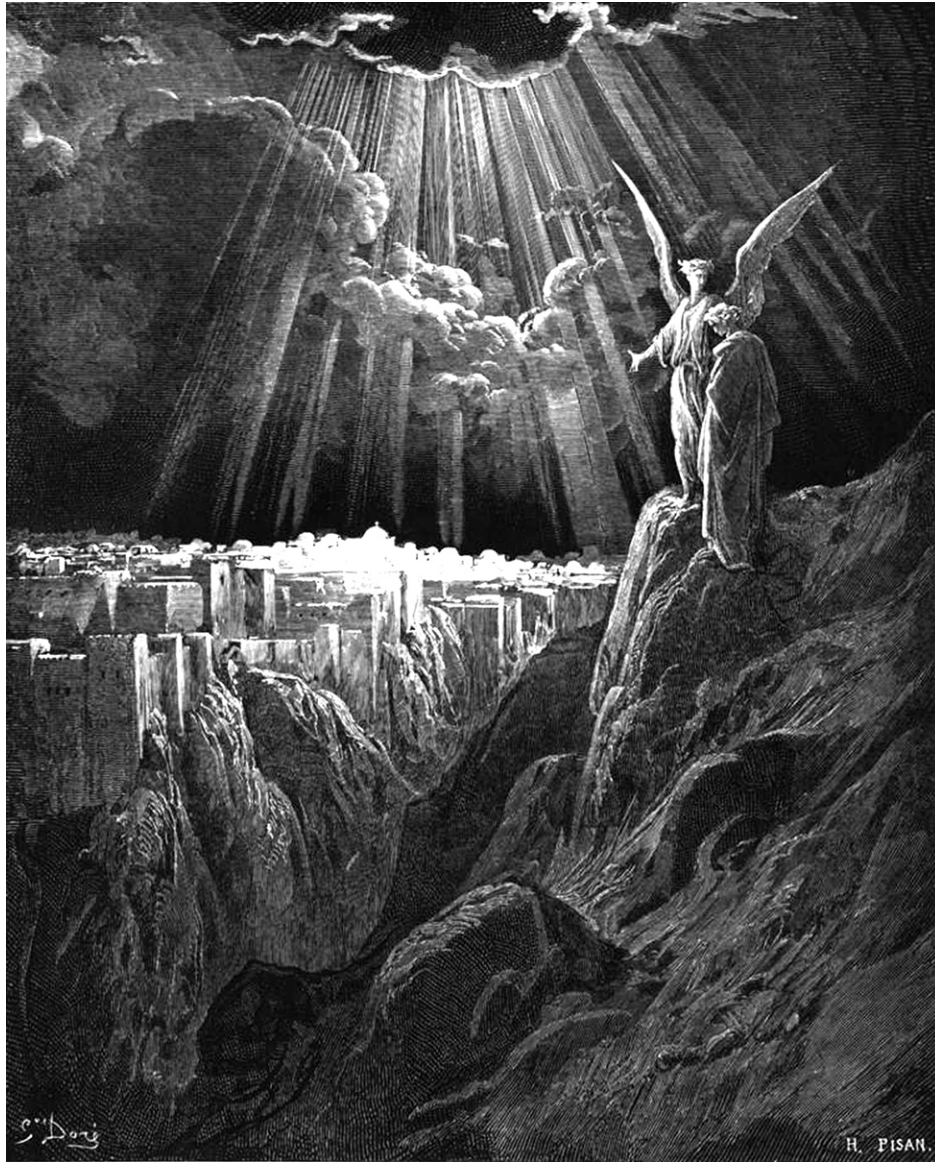
2 Vuno honi yove unapande kulongesa vije vilitavasana na vilongesa via vusunga. 2 Longesa vakuluntu va vamala linga vapue vakukonkama, vakakunanguka, vaka kulihilula vakevo vavenia, vaka lutsilielo, vaka kacizango, vaka lukakanteya. 3 Mungila imo vene longeseni na vakuluntu va vampuevo linga vakale nge vampuevo vaje vayoya mu vuyoye vua kulela. Kuvapandele kupua vakalufue cipue vapue vandungo va viniu. Vapande kulongesa vije viacili, 4 linga valongese vambanda kuzanga vamala vavo, navana vavo, 5 vapue vakakulihilula vakevo vavenia, na kulela, nakumpua vampuevo vacili vakakuniunga vinjivo viavo, vaje vali kundika ku vamala

vavo, linga naumo uahi ashaule lizi lia Njambi. **6** Mungila imo vene naua, nanguleni na vanike va vamala linga valiniunge vakevo vavenia. **7** Mu viuma vioshe yove vavenia unapande kupua citantekeyeso mu vipangi viacili. Pua uaku likonkomeka na kuhakela mana ku vilongesa viove. **8** Pangesa mezi akusungama aje kuvasa kuyengula, linga vitozi vove vakale na shuamua, kaha vahonoue kuhandeka via vipi hali yetu. **9** Vandungo vapande kulikundika ku vamiene vavo mu viuma vioshe nakuvavuahesela. Kuvapandele kulinga navo vimpata, **10** cipue keti vavevile. Vuno honi vanapande kumuesa ngeci ntsimbu yoshe vakevo vapua vacili nakulongua, linga vamuese likongo ku vilongesa via Njambi Muyoyesi uetu mu viuma vioshe vije valinakulinga. **11** Omuo Njambi nasholola kavumbi kendi ha kuamena voshe vantu. **12** Kavumbi aka kalinakutulongesa kuviana yoyesi ya kuhona kulemesa Njambi na mashungu amapi aha mavu, nakuyoya yoyesi yakulemesa Njambi hano ha mavu mukuliniunga mukusungama, (aiōn g165) **13** ngue omo tuli nakuvandamena Litangua lia kuvezika lije litunatsiliela, omo kutsiliela kua Njambi yetu uakama na Muyoyesi uetu Yesu Kilistu vukasholoka. **14** Ualihanene ikeye vavenia hali yetu, mukutuohela ku vipi vioshe, nakutupuisa vantu vakulela vaje vakundama kuli ikeye lika, vaje vali na cizango cakulinga viacili. **15** Longesa viuma evi, kaha pangesa nzili yove yakama omo utakamesa nakuvindika vaje vaka kuivuilila. Ketu utave umo uavo akupayese.

3 Anukisa vantu vove vapue vakakulikehesa kuli vaka yula na nzili yakama linga vavononoke, nakuualivuahesela mukulinga muacili muviuma vioshe. **2** Valeke keti vashaule muntu naumo uahi, vuno honi vapue vaka ciyulo na kulizanga, kaha

ntsimbu yoshe vasholole vucili vunapandemo kumesho a vantu
 voshe. **3** Yetu naua tuapuile vifumbua, vakakuhona kuononoka,
 navakakupihisa. Tuapuile vandungo vamashungu na senga
 yakuliseza-seza. Tuahakele vuyoye vuetu kulizangamena,
 na cipululu, vakuetu vatuzindile kaha netu tuavazindile. **4**
 Vuno honi omo ngozi na cizango ca Njambi Muyoyesi uetu
 viasholokele, **5** ikeye uatuovuele. Ketu ngue muvilina vietu
 vavenia viakusungama vitualingile kuahi, vuno honi omuo
 cikeketima cendi vavenia ngeci tunovoka, kuhitila mu Cimbembesi
 Uakulela cije catukushile linga tupue tuvavaha nakuuana mono
 uauhua. **6** Njambi uamuanieni Cimbembesi Uakulela hali yetu
 muvuingi kuhitila muli Yesu Kilistu Muyoyesi uetu, **7** linga ha
 kavumbi kendi vatupuisse vaka vusunga ku mesho a Njambi
 nakutuhana muono ua yaye uje tunatsiliela. (aiōnios g166) **8** Eci
 cinapu kuhandeka ca vusunga. Njitonda uhandeke cikuma viuma
 evi, linga voshe vaje vakakutsiliela kuli Njambi vakahane ntsimbu
 yavo mukulinga vipangi viacili, vije vinapu viacili, kaha vikuasa
 muntu voshe. **9** Vuno honi yove teua ku vimpata via vulema, na
 via mikana ya mazina a vakukuilila na kucokota nakulizunga ha
 Lishiko. Evi vinapu viangoco, kuviesi na seho. **10** Nangula luvali
 ku vantu vaje vaneha kahangu, kaha honi keti ulinge naua cuma
 ceka navo. **11** Unatantekeya ngeci muntu uacifua cangacije
 uapua ua mana a api, kaha vipi viendi vilinakumusholola ngeci
 napihisa. **12** Omo njikatuma Aletemase cipue Taikikase kuli
 yove, kaha unapande kuija kuno kuli yange ku Nikapolise, omuo
 njayongola kukala kuje cisika coshe. **13** Unapande kukuasa
 Zenase muka-mashiko na Apolo kuvuahesa via vungenzi vuavo,
 kaha naua tala muacili linga vakale na viose via ha vungenzi
 vuavo vije vazanga. **14** Vantu vetu vanapande kulilongesa kukala

na ntsimbu yakulinga vipangi viacili, linga keti vahone cuma
cimo, kaha kuvapandele kuyoya vuyoye ngoco. 15 Voshe vaje
njili navo kuno vanatumu vihindu kuli yove. Hana vihindu vietu
kuli vavusamba vetu voshe mulutsilielo. Kavumbi ka Njambi
kakale neni voshe.

The New Jerusalem

"I saw the holy city, New Jerusalem, coming down out of heaven from God, prepared like a bride adorned for her husband. I heard a loud voice out of heaven saying, 'Behold, God's dwelling is with people, and he will dwell with them, and they will be his people, and God himself will be with them as their God.'"

Revelation 21:2-3

Reader's Guide

Nkangala at AionianBible.org/Readers-Guide

The Aionian Bible republishes public domain and Creative Common Bible texts that are 100% free to copy and print. The original translation is unaltered and notes are added to help your study. The notes show the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of afterlife destinies.

Who has the authority to interpret the Bible and examine the underlying Hebrew and Greek words? That is a good question! We read in 1 John 2:27, *"As for you, the anointing which you received from him remains in you, and you do not need for anyone to teach you. But as his anointing teaches you concerning all things, and is true, and is no lie, and even as it taught you, you remain in him."* Every Christian is qualified to interpret the Bible! Now that does not mean we will all agree. Each of us is still growing in our understanding of the truth. However, it does mean that there is no infallible human or tradition to answer all our questions. Instead the Holy Spirit helps each of us to know the truth and grow closer to God and each other.

The Bible is a library with 66 books in the Protestant Canon. The best way to learn God's word is to read entire books. Read the book of Genesis. Read the book of John. Read the entire Bible library. Topical studies and cross-referencing can be good. However, the safest way to understand context and meaning is to read whole Bible books. Chapter and verse numbers were added for convenience in the 16th century, but unfortunately they can cause the Bible to seem like an encyclopedia. The Aionian Bible is formatted with simple verse numbering, minimal notes, and no cross-referencing in order to encourage the reading of Bible books.

Bible reading must also begin with prayer. Any Christian is qualified to interpret the Bible with God's help. However, this freedom is also a responsibility because without the Holy Spirit we cannot interpret accurately. We read in 1 Corinthians 2:13-14, *"And we speak of these things, not with words taught by human wisdom, but with those taught by the Spirit, comparing spiritual things with spiritual things. Now the natural person does not receive the things of the Spirit of God, for they are foolishness to him, and he cannot understand them, because they are spiritually discerned."* So we cannot understand in our natural self, but we can with God's help through prayer.

The Holy Spirit is the best writer and he uses literary devices such as introductions, conclusions, paragraphs, and metaphors. He also writes various genres including historical narrative, prose, and poetry. So Bible study must spiritually discern and understand literature. Pray, read, observe, interpret, and apply. Finally, *"Do your best to present yourself approved by God, a worker who does not need to be ashamed, properly handling the word of truth."* 2 Timothy 2:15. *"God has granted to us his precious and exceedingly great promises; that through these you may become partakers of the divine nature, having escaped from the corruption that is in the world by lust. Yes, and for this very cause adding on your part all diligence, in your faith supply moral excellence; and in moral excellence, knowledge; and in knowledge, self-control; and in self-control patience; and in patience godliness; and in godliness brotherly affection; and in brotherly affection, love. For if these things are yours and abound, they make you to be not idle nor unfruitful to the knowledge of our Lord Jesus Christ,"* 2 Peter 1:4-8.

Glossary

Nkangala at AionianBible.org/Glossary

The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven special words to help us better understand the extent of God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies. The original translation is unaltered and a note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Compare the meanings below to the Strong's Concordance and Glossary definitions.

Abyssos g12

Greek: proper noun, place

Usage: 9 times in 3 books, 6 chapters, and 9 verses

Meaning:

Temporary prison for special fallen angels such as Apollyon, the Beast, and Satan.

aīdios g126

Greek: adjective

Usage: 2 times in Romans 1:20 and Jude 6

Meaning:

Lasting, enduring forever, eternal.

aiōn g165

Greek: noun

Usage: 127 times in 22 books, 75 chapters, and 102 verses

Meaning:

A lifetime or time period with a beginning and end, an era, an age, the completion of which is beyond human perception, but known only to God the creator of the aiōns, Hebrews 1:2. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

aiōnios g166

Greek: adjective

Usage: 71 times in 19 books, 44 chapters, and 69 verses

Meaning:

From start to finish, pertaining to the age, lifetime, entirety, complete, or even consummate. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Koine Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

eleēse g1653

Greek: verb, aorist tense, active voice, subjunctive mood, 3rd person singular

Usage: 1 time in this conjugation, Romans 11:32

Meaning:

To have pity on, to show mercy. Typically, the subjunctive mood indicates possibility, not certainty. However, a subjunctive in a purpose clause is a resulting action as certain as the causal action. The subjunctive in a purpose clause functions as an indicative, not an optative. Thus, the grand conclusion of grace theology in Romans 11:32 must be clarified. God's mercy on all is not a possibility, but a certainty. See ntgreek.org.

Geenna g1067

Greek: proper noun, place

Usage: 12 times in 4 books, 7 chapters, and 12 verses

Meaning:

Valley of Hinnom, Jerusalem's trash dump, a place of ruin, destruction, and judgment in this life, or the next, though not eternal to Jesus' audience.

Hadēs g86

Greek: proper noun, place

Usage: 11 times in 5 books, 9 chapters, and 11 verses

Meaning:

Synonymous with Sheol, though in New Testament usage Hades is the temporal place of punishment for deceased unbelieving mankind, distinct from Paradise for deceased believers.

Limnē Pyr g3041 g4442

Greek: proper noun, place

Usage: Phrase 5 times in the New Testament

Meaning:

Lake of Fire, final punishment for those not named in the Book of Life, prepared for the Devil and his angels, Matthew 25:41.

Sheol h7585

Hebrew: proper noun, place

Usage: 66 times in 17 books, 50 chapters, and 64 verses

Meaning:

The grave or temporal afterlife world of both the righteous and unrighteous, believing and unbelieving, until the general resurrection.

Tartaroō g5020

Greek: proper noun, place

Usage: 1 time in 2 Peter 2:4

Meaning:

Temporary prison for particular fallen angels awaiting final judgment.

Glossary +

AionianBible.org/Bibles/Nkangala---Nkangala-Bible/Noted

Glossary references are below. Strong's Hebrew and Greek number notes are added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Questioned verse translations do not contain Aionian Glossary words and may wrongly imply *eternal* or *Hell*. * The note placement is skipped or adjusted for verses with non-standard numbering.

Abyssos

Luka 8:31
Loma 10:7
Revelation 9:1
Revelation 9:2
Revelation 9:11
Revelation 11:7
Revelation 17:8
Revelation 20:1
Revelation 20:3

aidios

Loma 1:20
Jude 1:6

aiōn

Mateu 12:32
Mateu 13:22
Mateu 13:39
Mateu 13:40
Mateu 13:49
Mateu 21:19
Mateu 24:3
Mateu 28:20
Mako 3:29
Mako 4:19
Mako 10:30
Mako 11:14
Luka 1:33
Luka 1:55
Luka 1:70
Luka 16:8
Luka 18:30
Luka 20:34
Luka 20:35
luano 4:14
luano 6:51
luano 6:58
luano 8:35
luano 8:51
luano 8:52
luano 9:32
luano 10:28
luano 11:26
luano 12:34
luano 13:8
luano 14:16

Vilinga 3:21
Vilinga 15:18
Loma 1:25
Loma 9:5
Loma 11:36
Loma 12:2
Loma 16:27
1 Kolinte 1:20
1 Kolinte 2:6
1 Kolinte 2:7
1 Kolinte 2:8
1 Kolinte 3:18
1 Kolinte 8:13
1 Kolinte 10:11
2 Kolinte 4:4
2 Kolinte 9:9
2 Kolinte 11:31
Ngalata 1:4
Ngalata 1:5
Efeso 1:21
Efeso 2:2
Efeso 2:7
Efeso 3:9
Efeso 3:11
Efeso 3:21
Efeso 6:12
Filipu 4:20
Kolose 1:26
1 Timateo 1:17
1 Timateo 6:17
2 Timateo 4:10
2 Timateo 4:18
Tito 2:12
Hebrews 1:2
Hebrews 1:8
Hebrews 5:6
Hebrews 6:5
Hebrews 6:20
Hebrews 7:17
Hebrews 7:21
Hebrews 7:24
Hebrews 7:28
Hebrews 9:26
Hebrews 11:3
Hebrews 13:8
Hebrews 13:21
1 Peter 1:23

1 Peter 1:25
1 Peter 4:11
1 Peter 5:11
2 Peter 3:18
1 John 2:17
2 John 1:2
Jude 1:13
Jude 1:25
Revelation 1:6
Revelation 1:18
Revelation 4:9
Revelation 4:10
Revelation 5:13
Revelation 7:12
Revelation 10:6
Revelation 11:15
Revelation 14:11
Revelation 15:7
Revelation 19:3
Revelation 20:10
Revelation 22:5

aiōnios

Mateu 18:8
Mateu 19:16
Mateu 19:29
Mateu 25:41
Mateu 25:46
Mako 3:29
Mako 10:17
Mako 10:30
Luka 10:25
Luka 16:9
Luka 18:18
Luka 18:30
luano 3:15
luano 3:16
luano 3:36
luano 4:14
luano 4:36
luano 5:24
luano 5:39
luano 6:27
luano 6:40
luano 6:47
luano 6:54
luano 6:68

Iuano 10:28
Iuano 12:25
Iuano 12:50
Iuano 17:2
Iuano 17:3
Vilinga 13:46
Vilinga 13:48
Loma 2:7
Loma 5:21
Loma 6:22
Loma 6:23
Loma 16:25
Loma 16:26
2 Kolinte 4:17
2 Kolinte 4:18
2 Kolinte 5:1
Ngalata 6:8
2 Tesalonika 1:9
2 Tesalonika 2:16
1 Timateo 1:16
1 Timateo 6:12
1 Timateo 6:16
2 Timateo 1:9
2 Timateo 2:10
Tito 1:2
Tito 3:7
Philemon 1:15
Hebrews 5:9
Hebrews 6:2
Hebrews 9:12
Hebrews 9:14
Hebrews 9:15
Hebrews 13:20
1 Peter 5:10
2 Peter 1:11
1 John 1:2
1 John 2:25
1 John 3:15
1 John 5:11
1 John 5:13
1 John 5:20
Jude 1:7
Jude 1:21
Revelation 14:6

eleēsē

Loma 11:32

Geenna

Mateu 5:22
Mateu 5:29
Mateu 5:30
Mateu 10:28
Mateu 18:9
Mateu 23:15
Mateu 23:33
Mako 9:43

Mako 9:45
Mako 9:47
Luka 12:5
James 3:6

Hadēs

Mateu 11:23
Mateu 16:18
Luka 10:15
Luka 16:23
Vilinga 2:27
Vilinga 2:31
1 Kolinte 15:55
Revelation 1:18
Revelation 6:8
Revelation 20:13
Revelation 20:14

Limnē Pyr

Revelation 19:20
Revelation 20:10
Revelation 20:14
Revelation 20:15
Revelation 21:8

Sheol

Genesis 37:35
Genesis 42:38
Genesis 44:29
Genesis 44:31
Numbers 16:30
Numbers 16:33
Deuteronomy 32:22
1 Samuel 2:6
2 Samuel 22:6
1 Kings 2:6
1 Kings 2:9
Job 7:9
Job 11:8
Job 14:13
Job 17:13
Job 17:16
Job 21:13
Job 24:19
Job 26:6

Psalms 6:5
Psalms 9:17
Psalms 16:10
Psalms 18:5
Psalms 30:3
Psalms 31:17
Psalms 49:14
Psalms 49:15
Psalms 55:15
Psalms 86:13
Psalms 88:3
Psalms 89:48

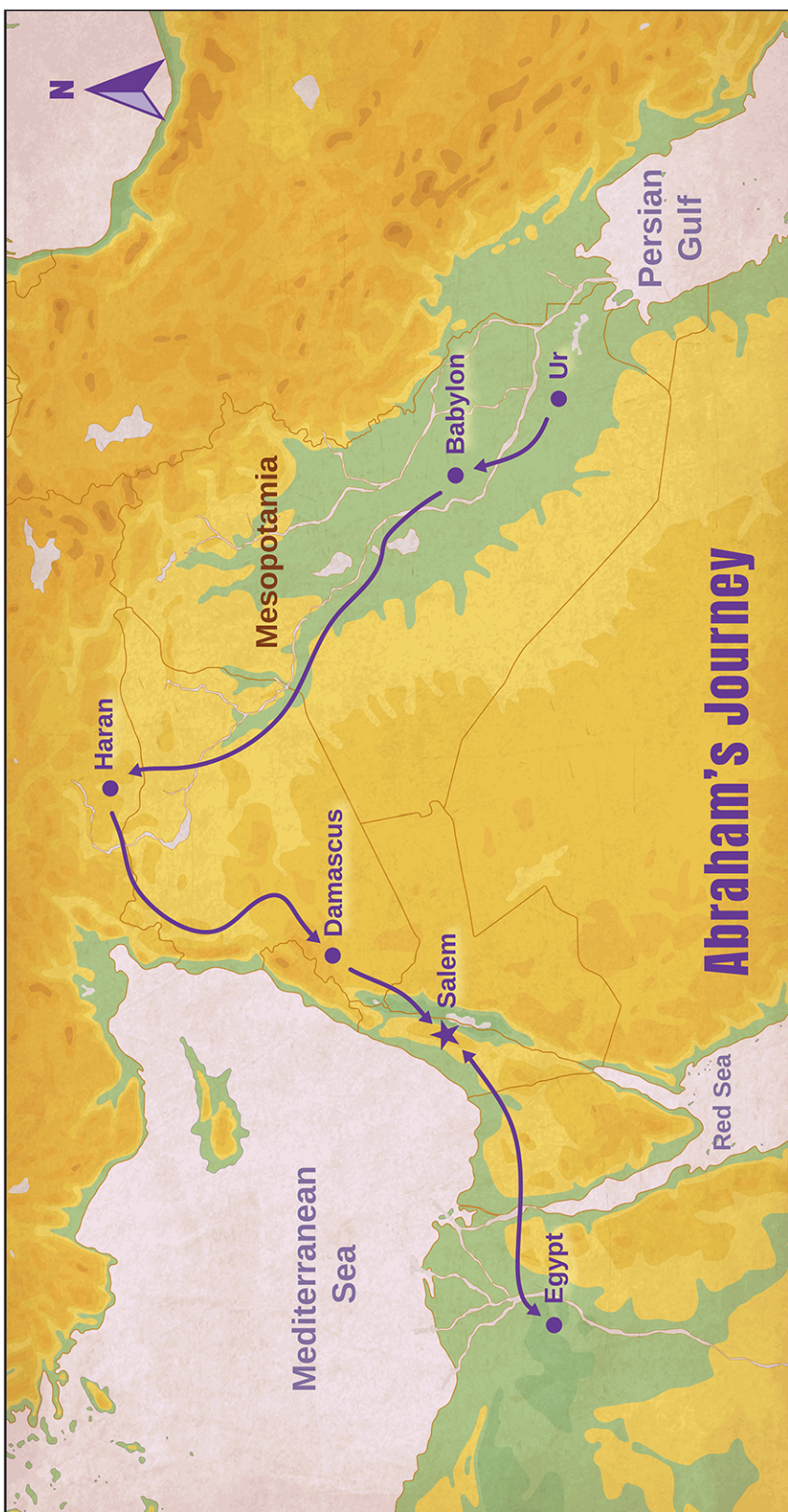
Psalms 116:3
Psalms 139:8
Psalms 141:7
Proverbs 1:12
Proverbs 5:5
Proverbs 7:27
Proverbs 9:18
Proverbs 15:11
Proverbs 15:24
Proverbs 23:14
Proverbs 27:20
Proverbs 30:16
Ecclesiastes 9:10
Song of Solomon 8:6
Isaiah 5:14
Isaiah 7:11
Isaiah 14:9
Isaiah 14:11
Isaiah 14:15
Isaiah 28:15
Isaiah 28:18
Isaiah 38:10
Isaiah 38:18
Isaiah 57:9
Ezekiel 31:15
Ezekiel 31:16
Ezekiel 31:17
Ezekiel 32:21
Ezekiel 32:27
Hosea 13:14
Amos 9:2
Jonah 2:2
Habakkuk 2:5

Tartaroō

2 Peter 2:4

Questioned

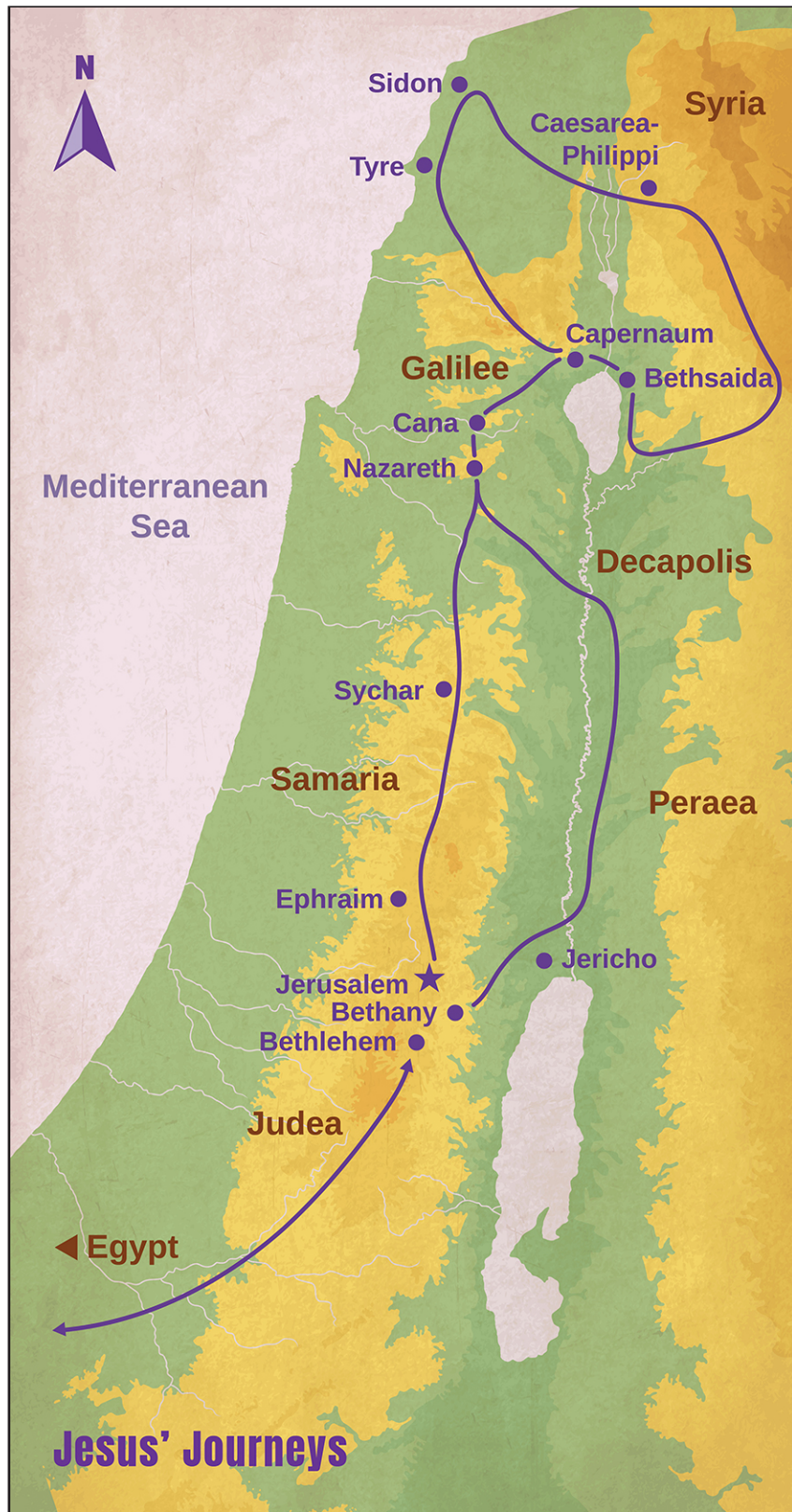
None yet noted

"By faith, Abraham, when he was called, obeyed to go out to the place which he was to receive for an inheritance. He went out, not knowing where he went"
Hebrews 11:8

"When Pharaoh had let the people go, God didn't lead them by the way of the land of the Philistines, although that was near;
for God said, 'Lest perhaps the people change their minds when they see war, and they return to Egypt'" Exodus 13:17

Omwo Muna Muntu kezile mukumupangela vuno honi mukupanga, nakuhana muono uendi linga apatule vantu vavengi. - Mako 10:45

Yange Paulu, ndungo ya Yesu Kilistu na kanganda uje yahanguile nakunjisana kuli Njambi mukuambulula Muzimbu uendi Uacili. - Loma 1:1

Creation 4004 B.C.

Adam and Eve created	4004
Tubal-cain forges metal	3300
Enoch walks with God	3017
Methuselah dies at age 969	2349
God floods the Earth	2349
Tower of Babel thwarted	2247
Abraham sojourns to Canaan	1922
Jacob moves to Egypt	1706
Moses leads Exodus from Egypt	1491
Gideon judges Israel	1245
Ruth embraces the God of Israel	1168
David installed as King	1055
King Solomon builds the Temple	1018
Elijah defeats Baal's prophets	896
Jonah preaches to Nineveh	800
Assyrians conquer Israelites	721
King Josiah reforms Judah	630
Babylonians capture Judah	605
Persians conquer Babylonians	539
Cyrus frees Jews, rebuilds Temple	537
Nehemiah rebuilds the wall	454
Malachi prophesies the Messiah	416
Greeks conquer Persians	331
Seleucids conquer Greeks	312
Hebrew Bible translated to Greek	250
Maccabees defeat Seleucids	165
Romans subject Judea	63
Herod the Great rules Judea	37

(The Annals of the World, James Usher)

Jesus Christ born 4 B.C.

New Heavens and Earth

1956	Christ returns for his people
1830	Jim Elliot martyrd in Ecuador
1731	John Williams reaches Polynesia
1614	Zinzendorf leads Moravian mission
1572	Japanese kill 40,000 Christians
1517	Jesuits reach Mexico
1455	Martin Luther leads Reformation
1323	Gutenberg prints first Bible
1276	Franciscans reach Sumatra
1100	Ramon Llull trains missionaries
1054	Crusades tarnish the church
997	The Great Schism
864	Adalbert martyrd in Prussia
716	Bulgarian Prince Boris converts
635	Boniface reaches Germany
569	Alopen reaches China
432	Longinus reaches Alodia / Sudan
397	Saint Patrick reaches Ireland
341	Carthage ratifies Bible Canon
325	Ulfilas reaches Goth / Romania
250	Niceae proclaims God is Trinity
197	Denis preaches Paris, France
70	Tertullian writes Christian literature
61	Titus destroys the Jewish Temple
52	Paul imprisoned in Rome, Italy
39	Thomas reaches Malabar, India
33	Peter reaches Gentile Cornelius
	Holy Spirit empowers the Church

(Wikipedia, Timeline of Christian missions)

Resurrected 33 A.D.

Where?

When?									
Innocence			Fallen			Glory			
Eternity Past	4000 BC Creation	Fall to Sin No Law	1500 BC Moses' Law	Advent of Christ 0-33 AD	Church Age Kingdom Age	Great White Throne	New Heaven and Earth		
God	God's Perfect Fellowship John 10:30	God's Perfect Fellowship with Adam in the Garden of Eden	Living in Unapproachable Light, 1 Timothy 6:16				God's Perfectly Restored Fellowship with All Mankind in the Holy City	All Restored Acts 3:21	
	Son	Pre-Incarnate, John 8:58	Incarnate, John 1:14	Paradise, Luke 23:43					
	Holy Spirit	Everywhere, Psalm 139:7	Indwelling Believers, John 14:17						
	Living Mankind	Serving the Savior or Satan on Earth, Ephesians 2:1-5							
	Deceased Believing Mankind	Blessed in Paradise, Luke 16:22							
	Deceased Unbelieving Mankind	Punished in Hades until the final judgment, Luke 16:23 and Rev 20:13							
Angels	Holy Angels	Serving Mankind at God's Command, Hebrews 1:14				Lake of Fire Prepared for the Devil and his Angels	Fallen Angels Forgiven?		
	Imprisoned Angels	Imprisoned in Tartarus, 2 Peter 2:4 and Jude 6							
	Fugitive Angels	Rebelling Against Christ							
	First Beast Demon	Accusing Mankind							
	False Prophet Demon	1 Peter 5:8 and Revelation 12:10							
	Satan	Abyss Revelation 20:2							

Who?

Destiny

Nkangala at AionianBible.org/Destiny

The Aionian Bible shows the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of after-life destinies. The underlying Hebrew and Greek words typically translated as *Hell* show us that there are not just two after-life destinies, Heaven or Hell. Instead, there are a number of different locations, each with different purposes, different durations, and different inhabitants. Locations include 1) Old Testament *Sheol* and New Testament *Hadēs*, 2) *Geenna*, 3) *Tartaroō*, 4) *Abyssos*, 5) *Limnē Pyr*, 6) *Paradise*, 7) *The New Heaven*, and 8) *The New Earth*. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The key observation is that fallen angels will be present at the final judgment, 2 Peter 2:4 and Jude 6. Traditionally, we understand the separation of the Sheep and the Goats at the final judgment to divide believing from unbelieving mankind, Matthew 25:31-46 and Revelation 20:11-15. However, the presence of fallen angels alternatively suggests that Jesus is separating redeemed mankind from the fallen angels. We do know that Jesus is the helper of mankind and not the helper of the Devil, Hebrews 2. We also know that Jesus has atoned for the sins of all mankind, both believer and unbeliever alike, 1 John 2:1-2. Deceased believers are rewarded in Paradise, Luke 23:43, while unbelievers are punished in Hades as the story of Lazarus makes plain, Luke 16:19-31. Yet less commonly known, the punishment of this selfish man and all unbelievers is before the final judgment, is temporal, and is punctuated when Hades is evacuated, Revelation 20:13. So is there hope beyond Hades for unbelieving mankind? Jesus promised, "*the gates of Hades will not prevail*," Matthew 16:18. Paul asks, "*Hades where is your victory?*" 1 Corinthians 15:55. John wrote, "*Hades gives up*," Revelation 20:13.

Jesus comforts us saying, "*Do not be afraid*," because he holds the keys to *unlock* death and Hades, Revelation 1:18. Yet too often our *Good News* sounds like a warning to "*be afraid*" because Jesus holds the keys to *lock* Hades! Wow, we have it backwards! Hades will be evacuated! And to guarantee hope, once emptied, Hades is thrown into the Lake of Fire, never needed again, Revelation 20:14.

Finally, we read that anyone whose name is not written in the Book of Life is thrown into the Lake of Fire, the second death, with no exit ever mentioned or promised, Revelation 21:1-8. So are those evacuated from Hades then, "*out of the frying pan, into the fire?*" Certainly, the Lake of Fire is the destiny of the Goats. But, do not be afraid. Instead, read the Bible's explicit mention of the purpose of the Lake of Fire and the identity of the Goats, "*Then he will say also to those on the left hand, 'Depart from me, you cursed, into the consummate fire which is prepared for... the devil and his angels,'"* Matthew 25:41. Bad news for the Devil. Good news for all mankind!

Faith is not a pen to write your own name in the Book of Life. Instead, faith is the glasses to see that the love of Christ for all mankind has already written our names in Heaven. "*If the first fruit is holy, so is the lump*," Romans 11:16. Though unbelievers will suffer regrettable punishment in Hades, redeemed mankind will never enter the Lake of Fire, prepared for the devil and his angels. And as God promised, all mankind will worship Christ together forever, Philippians 2:9-11.

Nankuma yeni mukapuse mafuti oshe vandongisi, mukavambuitike mu lizina lia Tate, na lia Muana, na lia Cimbembesi Uakulela. - Mateu 28:19